

Notes du mont Royal

www.notesdumontroyal.com

Cette œuvre est hébergée sur « *Notes du mont Royal* » dans le cadre d'un exposé gratuit sur la littérature.

SOURCE DES IMAGES
Google Livres

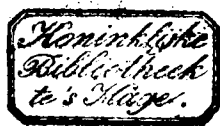
ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ
ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ
ΒΙΒΛΙΑ Β'.

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIMI.

GRAECA AD CODICUM MANUSCRIPTORUM FIDEM
EMENDAVIT,
NOTATIONEM VARIETATIS LECTIONUM
ET INTERPRETATIONEM LATINAM CASTIGATAM
ADJUNXIT,
GATAKERI ALIORUMQUE NOTAS
CUM
SUIS ANIMADVERSIONIBUS
INDICIBUSQUE LOCUPLETISSIMIS
ADJECIT
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

VOLUMEN PRIMUM,
ANTONINI TEXTUM GRAECUM, INTERPRETATIO-
NEM LATINAM ET LECTIONUM VARIETATEM
CONTINENS.

SLESVICI,
SUMTIBUS JOANNIS GOTTLIBII ROEHSS.
MDCCCLII.



D U U M V I R I S

PERILLUSTRIBUS, GENEROSISSIMIS

ET

EXCELLENTISSIMIS

CAJO FRIDERICO
COMITI DE REVENTLOV

ET

CHRISTIANO GUNTHERO
COMITI DE BERNSTORFF

MAGNIS CHRISTIANI VII. AMICIS

PATRONIS SUIS INDULGENTISSIMIS
AC PIE COLENDIS

NOVAM HANC ANTONINI EDITIONEM

D. D. D.

E D I T O R.

UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION

WASHINGTON, D. C.

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL
WASHINGTON, D. C.

RE

OFFICE OF THE ATTORNEY GENERAL
WASHINGTON, D. C.

WASHINGTON, D. C.

RECEIVED
AT THE COMMISSION

YOUR HONORABLE

Quamquam, VIRI PERILLUSTRES et EX-
CELLENTISSIMI, non una erat causa, cur
hoc quidem est studii a me in curanda hac
Antonini Editione collocatum tantorum Viro-
rum conspectum vereri posset; tamen, omni-
bus ponderatis rationibus, pudorem et a na-
tura mihi insitum et humanitatis literis excul-
tum vincere atque splendidis VESTRIS nomi-
nibus opusculum hoc inscribere decrevi. Ve-
hementer enim jam dudum optavi, ut summae
illius observantiae et reverentiae, quam insigni
utriusque VESTRUM in me humanitati debeo,
exstaret monumentum, idque splendore VE-
STRO non omnino indignum. Nolui igitur
vehementem animi impetum, quotidie me sti-
mulis agitantem, ut tandem aliquando gratias
pro multis magnisque VESTRIS in me collatis
beneficiis agerem publiceque declararem, diu-
tius reprimere. Etsi enim satis intelligebam,

quam levis esset opera et nullo fere loco habenda, quam in Antonino edendo collocavisset, tamen ea visa est ipsius libelli praestantia eaque Divi auctoris majestas, ut certo confiderem, VOS non posse pudere, in tanti Principis esse comitatu. Praeterea quoque justitiae ratio, qua suum cuique tribuere jubemur, exigebat, ut haec Antonini Editio VOBIS traderetur. VESTRUM enim est VESTROque debetur studio, quidquid nitoris huic novae Editioni accesserit, VESTRO in bonas literas amor, VESTRAE humanitati atque benevolentiae. Non vero jam loquor de summis VESTRIS in Patriam meritis, non de singularibus animi et ingenii virtutibus, quibus uterque VESTRUM immortalem illius Viri, quocum aut sanguis aut affinitas VOS junxit, gloriam aemulatur, non denique de egregia illa prudentia et moderatione, qua nobis pacem tamdiu servastis, bellumque ab oris nostris nuper profligastis; quae quidem omnia tanta sunt, ut nec possint nec velint

nisi a laudatis laudari: sed hoc solum publice profiteor, inter tot tantasque, quibus premebar, muneris laboriosissimi molestias mihi opus fuisse REVENTLOVIIS ac BERNSTORFFIIS, ut, quod coeperam, demum perficerem. TU enim, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME REVENTLOVI, non tantum thesaurum literarium Havniensem mihi, homini obscuro, liberaliter reclusisti, sed etiam singularibus favoris TUI atque humanitatis pignoribus animum subinde vacillantem roborasti ad opus continuandum et demum, ut poteram, conficiendum; TU vero, PERILLUSTRIS et GENEROSISSIME BERNSTORFFI, eximia TUA liberalitate ac munificentia aditum mihi aperuisti ad fontes literarios, quibus Italia superbit, atque inter medios terrores belli funestissimi, quod foecundissimas atque amoenissimas Europae partes devastabat, supellectilem literariam, quae ad Antoninum meum comparata erat, incolumem atque intactam ad me adferendam curasti.

Tantum igitur quum fuerit utriusque VESTRUM in me et Antoninum meum studium: quis est, quin videat, quidquid boni novae huic Editioni insit, id VESTRO praecipue studio deberi, quidquid autem naevorum, id meae solius culpaē tribuendum esse? Multos vero atque magnos adhuc naevos residere, qui essent tollendi, facile largior, et hoc tantum opto, ne tot atque tanti remanserint, ut VOS unquam poeniteat, studia mea adjuvisse.

Quod reliquum est, VOBIS, COMITES PERILLUSTRES atque GENEROSISSIMIS VESTRIS GENTIBUS res secundissimas, et quidquid verorum bonorum obtingere potest mortalibus, precor.

NOMINIBUS VESTRIS
PERILLUSTRIBUS
GENEROSISSIMIS
EXCELLENTISSIMIS

DEVOTE ADDICTUS
JOANNES MATTHIAS SCHULTZ.

PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

Tria omnino esse, quorum is, qui in vetere aliquo Scriptore edendo operae pretium facere velit, rationem habere debeat, recte monuit Clarissimus WYTTENBACH in erudita Praefatione Moralibus Plutarchi praefixa: primum scilicet, utrum liber dignus sit, qui edatur: alterum, digna auctore editio utrum exstet, an desideretur: tertium, an ipse perficiundae editioni idoneus sit editor. His igitur tribus explicandis quum omne praefandi munus absolvatur, de unoquoque horum trium et mihi pauca erunt dicenda.

Ad primum igitur quod adtinet, neminem facile reperiri puto, qui neget, *Marci Aurelii Antonini* Commentarios, qui τὰ εἰς ἑαυτὸν inscripti ad nostra pervenerunt tempora, dignos esse, qui ab omnibus literarum

humanarum studiosis saepissime legantur, ne dicam, ediscantur, atque igitur et optime et quam emendatissime edantur. Possem hic quidem, quum res ipsa ita ferre videatur, in Antonini mei laudes exspatiari: quo minus tamen hac opportunitate utar ad Scriptorem, cujus edendi curam suscepi, celebrandum, ejus rei plures, et, ut opinor, idoneas habeo causas: primam, quod Clarissimus MEINERS in Commentatione *de Marci Aurelii Antonini ingenio, moribus et scriptis*, quae Commentariorum Regiae Societat. Literar. Goetting. Tomo VI. inserta est, tam erudite et eleganter de hac re disputavit, ut omnis mihi materia praerepta videatur: alteram, quod neminem eorum, quorum in manus haec nostra Editio venerit, tam rudem omnium literarum futurum arbitror, quin sciat, Antoninum Imperatorem, eundem et Philosophum praestantissimum, in aureolo hoc libello gravissima quaeque tractasse argumenta, sibi que sanctissima illius scholae decreta inculcasse, quae omnes omnium temporum homines in admirationem sui vel invitos rapuit: tertiam, quod sufficere censeo ad Antonini laudes celebrandas Testimonia scriptorum veterum et recentiorum, quae ad calcem hujus Praefationis ex Gatakeri Editione repetere visum est.

Ad alterum vero quod adtinet, utrum jam talis exstet hujus libri Editio, ut nova sine damno carere possimus, eo brevior hic ero, quod in iis, quae sequuntur, Prolegomenis prolixius de singulis Editionibus disputavi:

ex

ex quibus apparebit, non talem nos habere ejus libri Editionem, quæ et parabilis et usui apta sit. Optima enim, quæ *Th. Gatakeri* studio debetur, Editio cum perrara repertu est, saltem in nostris regionibus, tum non omnino talis, qualem optare fas est. Eorum vero, qui post Gatakerum hunc librum evulgarunt, nemo probabilis subsidiorum apparatu ad Antoninum recensendum, et a naevis, quibus scatebat, perpurgandum accessit, præter Gallicum Editorem *De Joly*: quem tamen in hac opera non eam, quam par erat, adhibuisse diligentiam inter omnes constat.

Ad tertium denique quod adinet, utrum ego is sim, abs quo parari possit probabilis Antonini Editio, de eo penes alios judicium esto! Equidem, quamquam omni studio in id incubui, ut diligentiae certe laude non omnino indignus viderer, tamen opere perfecto probe intelligo, multa huic Editioni deesse, quæ ad probam requirantur atque omnibus numeris absolutam, immo multa inesse, quæ jure meritoque reprehendi possint. Ne vero ab æquis lectoribus bonique consulentibus nimiae temeritatis in Editoris munere suscipiendo arguar, liceat mihi, qua occasione in hanc cogitationem devenerim, quid consilii ceperim, et qua ratione id exsequi studuerim, prolixius exponere.

Quum ante septem annos, et quod excurrit, in Historia Philosophiæ maximo cum studio versarer, nulla inter Graecorum Philosophorum scholas me magis capiebat,

bat, quam Stoica, cujus igitur monumenta, quae supererant omnia, conquirere et tractare constituebam. Inter alios vero disciplinae Stoicae scriptores Antoninus mihi ita eminere videbatur, ut saepe mirarer, libellum ejus a nostri temporis Criticis omnino negligi, dum alii veterum auctorum libri elegantiore habitu prodirent, Antoniniano illo si non inferiores, at profecto non praestantiores. Intelligere ergo mihi visus sum, operae pretium esse facturum, qui in hoc Antonini libro emendando et illustrando operam navaverit, atque, ut est juvenilium animorum fervor, ipse de eo cura mea qualicunque perpoliando cogitare coepi. Erant quidem multae et gravissimae rationes, quae ab hoc consilio me detertere et potuissent et debuissent: nam omnibus fere carebam, quibus opus est ei, qui tanto labore feliciter desungi cupiat. Deerat non solum illa ingenii felicitas, quae paucis cujusvis saeculi hominibus peculiari naturae benignitate conceditur, sed deerat etiam idonea accuratae et exquisitae doctrinae copia, deerat supellex literaria et libros nanciscendi opportunitas, deerant opes criticae, deerat denique, quo plerique juvenum, qui ad talem laborem accedunt, frui possunt, qui rem consilio et opera adjuvaret. Verum is, qui me impulerat, aetatis fervor, his omnibus neglectis, animum semper ad agendum stimulavit. Comparandus igitur erat, quo aliquid saltem pretii Editioni meae adferri posse arbitrabar, Apparatus criticus, quo qui destituitur, de idonea veteris scripto-

scriptoris a Criticis neglecti Editione cogitare non potest. Neque possum dignis laudibus praedicare Virorum Illustrum, Clarorum et Doctorum benevolentiam, quae me hominem obscurum, in apparatu hoc colligendo adjuvit. Editionum scilicet antiquarum, quae in Bibliotheca Augustissimi nostri REGIS Havniensi adservantur, notitiam mecum communicavit Vir Summe Venerabilis MOLDENHAWER, Theologus Havniensis Clarissimus ac Doctissimus. His porro Editionibus, ut mihi uti easque per otium excutere liceret, facile impetravi a studio, quo in bonas literas fertur, qui huc Bibliothecae praest, *Per illustris* COMES DE REVENTLOW, Augustissimo Nostro REGI ab interiore administratione reipublicae. Ex eadem porro Bibliotheca Regia eorundem Virorum de Patria ac literis optimè meritorum studio ac benevolentia accepi conjecturarum Reiskianarum fasciculum, quem olim cum aliis MSS. Reiskianis emerat magnum illud Daniae decus, P. F. SUHM, cujus praestantissimam atque optimè libris refertam Bibliothecam nos auctione distractam, sed cum Regia illa conjunctam esse gaudent nobiscum omnes, qui literas amant.

Editionibus autem his diligenter excussis intellexi parum esse in iis subsidii ad naevos, quibus laborabat Antonini textus, tollendos, atque varias, quae mihi ex iis enotatae erant, lectiones nihil fere esse, nisi aut errores operarum, aut correctiones, ne dicam, depravationes, ex Editorum ingenio profectas. Maximo igitur studio

dio

dio flagravi, Lectionis Varietatem ex Codd. MSS. excerptam mihi comparandi: quod etiam, quamvis in mediis belli crudelissimi furoribus, mihi contigit.

ADLERO enim Viro Summe Venerabili, Theologorum Slesvicensium Praefide, quae ejus erat humanitas, me commendante, adii per literas Virum Humanissimum et supra laudem meam qualemcunque elatum SILVESTRE DE SACY, insigne Gallicarum Musarum decus, eumque rogavi, ut, si inveniri possent in Bibliotheca Nationis Franco-Gallicae variantes lectiones, quas olim in usum *De Joly* ex Codicibus Bibliothecae Vaticanae excerptas curavisset *Assmannus*, *De Joly* vero Bibliothecae Regis Galliarum tradidisset, in usum meum denuo describendas curaret. Haud longo tempore post me certiore fecit Doctissimus SILVESTRE DE SACY, se reperisse inter Codd. Bibliothecae illius variantes lectiones, *Assmanno* curante, collectas, quae in se etiam Viri Doctissimi FRANC. LAPORTE DU THEIL et MERCIER DE *Saint LEGER* nonnullam ipsi praestitissent operam. Docuit me quoque, praeter illam Lectionis varietatem, in eadem Bibliotheca servari *Aegidii Menagii* Notas in Antoninum ineditas, quas, si vellem, in usum meum transferibendas curare esset paratus. Denique mihi et Antonino meo gratulandum erat de eo, quod Vir Doctissimus atque exquisitae linguae Graecae cognitionis laude florens DIAMOND. CORAI se non indignum haberet, illas chartas in usum meum describere. Quin etiam

etiam ultro mihi obtulit exquisitas in Antoninum conjecturas, quae ipsi inter legendum in mentem venerant. Varias quoque lectiones a *Francisco Barberini* olim Patre Purpurato Translationi Italicae additas sua manu transcriptas SILVESTRE DE SACY, Vir mihi nunquam non cum laude nominandus, cum allo apparatu ad Antoninum meum pertinente misit.

Interea et AUGUST. MAR. BANDINIUM, Doctissimum Bibliothecae Mediceo-Florentinae Praefectum rogaveram lectiones Codicum Antonini Florentinorum, quas quidem curante Viro illo Doctissimo, a BENCINIO et BONIO, Viris Intelligentissimis, collectas accepi, adjunctus in ea re summa munificentia et liberalitate Perillustri COMITIS DE BERNSTORFF, qui etiam tempore eo, quo maxime in Italia belli saevitia furebat, chartas ex Italia incolumes ad me deferendas curavit.

His ergo subsidiis ad novam Antonini Editionem parandam instructus, iterum iterumque textum, quem vocant, qualis Gatakeri opera erat nobis traditus, diligenter et ex omni parte cum Editionibus antiquioribus et Varietate lectionis ex Codicibus MSS. excerpta comparavi. Quo vero majorem cum Antonino meo familiaritatem contraherem, et melius intelligerem, ubi obscuritatis aliquid in hoc scriptore lateret, e re esse putavi, Antonini Commentarios in linguam vernaculam transferre: cujus quoque studii fructum, Translationem theodiscam postea typis exscribendam tradidi eo inprimis consilio,

filio, et ut doctorum virorum judicia de eo cognoscerem, utrum in opere coepto mihi esset pergendum, an totum Editionis munus deponendum, et ut, si fortasse consilium meum non omnino improbarent, eorum monitis ad opus rite instruendum adjuvaretur et regeretur studium meum de literis bene merendi. Jam vero, quid ex hoc labore profecerim, ingenue profitebor. Intellexi scilicet, subtiliorem literarum cognitionem et ingenium in aliorum Scriptorum Crisi probe exercitatum requiri in eo, qui Editionem Antonini probabilem parare vellet, praesertim in ea apparatus critici penuria, qua multis in locis iisque admodum corruptis et obscuris ad conjectandi artem confugiendum. Et quamquam a Censore, qui in Ephemeridibus literariis, quae Jenae prodeunt, de Translatione illa sententiam ferebat, candido sane et aequo iudice, consilium, quod coeperam, non improbari videram, tamen non semel in eo fui, ut laborem hunc deponerem. Quod quo minus facerem, prohibuit pudor, ne fidem datam fallerem, Virorumque humanissimorum, qui studium meum adjuverant, operam prorsus inutilem redderem. Praeter pudorem, hunc etiam alia accedebant, quae me ad consilium meum exsequendum adhortarentur: in quibus praecipuum erat hoc. Specimine Editionis meae in Ephemeridibus Lipsiensibus, quae *Allgemeiner Literarischer Anzeiger* inscribuntur, proposito, Vir humanissimus, et de literis optime meritus LANGER, Bibliothecae Guelferbyterianae Praefectus, ultrò ad Virum

rum Illustrum et Celeberrimum HEYNE scripsit, eumque meo nomine rogavit, ut mecum communicaret Lectionis Varietatem, quae inest Codici Guelferbyteriano, qui et *Philōstrati* quaedam continet et tunc temporis in HEYNI manibus erat. Neque Goettingensis ille Philologorum Nestor, quae singularis ejus est humanitas, huic negotio se subduxit, adeoque ipse lectiones variantes ex hoc Codice descripsit. Denique liberaliter me monuit de iis, quae in Specimine illo displicere possent, atque, quid mihi in primis agendum esset, si Editoris probabilis officio defungi cuperem, sapientissime docuit.

Tot igitur tantisque quum obstrictus tenerer Virorum de literis bene meritorum in me studiis, nolui spem, quam de me conceperant, prorsus irritam reddere, quamvis multa erant, quae prohiberent, quin hanc Spartam, ut decebat, exornarem. Denuo igitur ad Antonini opusculum emendandum et illustrandum accessi, quod quum jam in eo sit, ut me Editore in publicum prodeat, paullo copiosius de consilii mei ratione disputandum est.

Prima quidem cura posita erat in nova textus, quem vocant, Recensione: quam principem Editionis bonae partem intelligentes literarum humanarum cultores uno ore profitentur. Diligenter igitur primum perlegi singulos, quibus opusculum constat, libellos, eaque eorum loca enotavi, quae emendatione indigere videntur: quo facto omni, quam collegeram, critica materia

ufus sum ad novam operis recensionem, seu potius recogitionem adornandam: non enim tanta est in hoc libro materiae criticae copia, ut sufficiat ad justam ejus recensionem. In textu vero constituendo hanc mihi scripsi regulam, ut solam Editionum antiquiorum et Codicum Manuscriptorum fidem sequerer, nec nisi rarissime, et in iis quidem locis, ubi certa videbatur emendatio, conjecturae ope depravata emendarem. Satius enim duxi, de vitiis, quae temporum injuria Antonini textum deformarunt, in Notis Contextui subjectis lectores monere, et varias, quas Viri docti tentarunt, emendandi rationes proponere, quam conjecturis nimium indulgendo textus integritatem in discrimen adducere. Cum enim omnis, quae conjectando nititur, Emendatio dubia est, tum in Scriptore, qualis noster, brevitatis admodum studioso, omnium difficillima. Accedit, quod in Antonini orationis serie, quippe saepe interrupta, nihil fere inest adjumenti et praesidii ad certam et indubitatam emendandi rationem reperiundam.

Ad Orthographiam porro quod adtinet, omnia intacta reliqui, praeter interpungendi rationem passim, ubi sensus hoc postulare videbatur, emendatam, et diligentiorrem duplicis, qua Sigma indicatur, figurae usum, quem aliquid adferre posse putabam ad expeditiorem libelli lectionem. Neque tamen spondeo, Sigmatis figuram ubique loco suo collocatam esse, quamquam voluissem. At restant plura, inprimis in spiritibus atque tonis et in
his

his inclinandis, quae mutata velim. Consulto autem hanc boni Editoris partem omisi, non quod eam indignam putabam diligentia, sed quod verebar, ne eam rite possem tueri, quum non ad eam hujus rei cognitionem me pervenisse sentirem, quae ad eam certius constituendam sufficeret.

Caeterum exemplar Editionis Wollianae typis transcribendum tradidi, prius quanta per oculorum, qua tum temporis laborabam, infirmitatem licuit, diligentia a sphalmatis typographicis et aliis, quae eam obsidebant, depravationibus correctae; et quum nihil sumtus pepercerit redemptor hujus Editionis, Vir honestus, quin accuratissime impressa et correcta prodiret, spero fore, ut inde saltem nitoris aliquid huic Editioni accedat. Si quae tamen insunt, in primis in Notis Contextui subjectis, quae et minori literarum caractere, quem vocant, a me exaratae et formis minoribus stanneis impressae sunt: ejus rei veniam a lectore aequi bonique consulente peto, quum per locorum distantiam mihi non licuerit, operis corrigendis praeesse. Gravissima etiam operarum sphalmata ad finem voluminis indicabo.

Hactenus de textus recensione: restat, ut de interpretatione latina et Commentario pauca dicam. Interpretationem latinam addendam putavi, quum paranda esset Editio in usum lectorum omnis fere generis, atque igitur et eorum, qui in graecis literis, non, ut ita dicam, habitant, sed peregrinantur potius, eamque e Xylandri, Casauboni et Gatakeri translationibus adornavi. Quo autem in labore qua diligentia versatus sim, alii judicent: hoc tantum addere lubet, me inprimis perspicuitati consuluisse, eamque ob causam non dubitasse, sermonis

latini elegantiam, passim et puritatem, negligere: qua in re et Gatakerus et Xylander me exemplis praeiverunt. Sunt tamen in Translatione nostra, quae nunc mutata velim. Sic nescio qua superstitiosa religione ductus retinui I, 18. Gatakerianum usum particulae *quod* praecedente formula *per/psectum habere*, ibidemque falsum pronominis *suus* usum ex Translatione *Casauboni* ductum. Sic porro cum *Gatakero* verbum *enitit* cum Infinitivo construxi I, 13, ubi *ut* rectius adhiberetur, et id generis alia. Neque vero tot tantosque naevos superesse arbitror, quin emendatior et castigatior merito dici possit Translatio nostra cum Xylandrina et Gatakeriana comparata.

Ad Commentarium denique quod adinet, notas criticas a philologicis et historicis fecernere, et ipsi Contextui subjicere visum est. In has igitur retuli non solum varias lectiones, quae proprie dici possunt, sed etiam manifesta libroriorum et typothetarum vitia, neque vehementer metuo, ne propterea in reprehensionem incurram apud aequos et intelligentes lectores, quamquam fortasse erunt, qui hoc factum vituperent. Non enim nullum usum habere videtur ad certum de Editionum indole iudicium ferendum et ad juvandam artis criticae, quae in conjectando cernitur, copiam, si tales errores colliguntur. Cui et hoc accedit, quod saepe videmus, in iis lectionibus, quae aliis haud indoctis stupendi libroriorum errores videbantur, alios his acutiores viam ad veras Emendationes indagandas reperisse. Quanto minorem igitur ingenii critici vim in me inesse sentiebam, tanto magis in hoc incumbendum putavi, ut quantum fieri poterat, omnia colligerentur, quibus acutiores adjuvarentur ad Antoninum meum emendandum. Quod
vero

vero praeter lectionis varietatem etiam omnes, quae mihi innotuerunt, Virorum doctorum conjecturas adjeci, plures fortasse erunt, qui reprehendant. Habeo tamen, quo me defendere possim: consilium enim erat talem Editionem parandi, quam qui possideret, aliis omnibus carere facile possit, nisi ipse vellet Antonini librum edere.

Quam vero in Commentario philologico et historico instruendo rationem ingressus sum, eam non ignoro et improbari posse, et a multis iisque magni nominis viris improbari solere. *Gatakeri* scilicet commentarios, additis quibusdam *Casauboni* et *Xylandri* notis, ita repetii, ut ea refecarem, quae ad doctrinam tantum ostentandam, non ad Antoninum illustrandum facere videbantur. Multa enim profecto erudite et subtiliter disputata in Notis *Gatakerianis* insunt, ut religioni mihi ducerem, haec negligere, quibus excitari et ali possent ingenia literarum graecarum studiosa. Sunt vero etiam, quorum nullus fere usus est, quae igitur, ut sumtibus lectorum parcerem, omittere visum est. Quum denique multis in locis *Gatakerus* in errore versaretur, in aliis iisque admodum obscuris nihil adnotaret, quo proclivior fieret aditus ad sensum explicandum, illud corrigere, hoc vero, quantum per virium imbecillitatem licuit, supplere studui. Talis vero veterum commentariorum repetitio novis curis aucta cur adeo improbanda sit, sane non video, atque gaudeo, Philologos nostri temporis summos in hac commentandi ratione exemplo praeivisse, quamquam ab ea arrogantia longe absum, ut putem, me in omnibus eorum vestigia legisse.

Haec sunt, quae priusquam primus Editionis meae tomus in publicum emitteretur, praefari volui. Eum

XXII PRAEFATIO NOVI EDITORIS.

excipient, et singulis nundinis Lipsiacis, si Deus vitam valetudinemque concesserit, prodibunt Tomi duo paullo minores, quorum prior notas ad octo libros priores, posterior notas ad reliquos libros, decreta philosophiae Antoninianaec secundum artis regulas in unum corpus collecta, Indices porro Graecitatis, Nominum propriorum, et Auctorum in Notis laudatorum continebit.

Caeterum si videro, Editionem in gratiam juvenum literarum Graecarum studiosorum, et aliorum, qui majora volumina fastidiunt, adornatam desiderari, atque operam hanc meam qualemcunque non omnino improbari, aliam minoris voluminis Editionem curabo, selecta lectionis varietate, brevi adnotatione et indice idoneo instructam: quo quidem consilio rogatos velim humanissime Viros doctos atque harum rerum intelligentes, ut, quae observaverint a me in Antonini libris sive explicandis sive emendandis errata et peccata, de iis me aut publice aut privatim admoneant. Maxima enim flagro cupiditate de literis bene merendi, ideoque et spondere audeo, me in posterum meliora et curatiora daturum, si licuerit otio honesto frui et literato, cujus quidem in spe suavissima animus, multis magnisque molestiis jamjam fessus, jucunde requiescit.

Dabam Slesvici, Nonis Januariis

Anni post R. S. MDCCCII.

J. M. Schultz.

PRO-

PROLEGOMENA

DE MARCI AURELII ANTONINI

τ ῶ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν

CODICIBUS MANUSCRIPTIS ET EDITIONIBUS
ARTE TYPOGRAPHICA IMPRESSIS.

Codices Antonini manuscriptos admodum paucos nobis servatos esse, satis constat.

Codex quidem *Palatinus*, ex quo primum editi sunt duodecim Antoninianorum Commentariorum libri, nescio qua incuria, periisse videtur. Saltem tantum abest, ut probabilis sit sententia Viri caeterum non indocti, qui Editionem De-Jolyanam in Ephemeridibus literariis Lipsiensibus (*Leipziger Gelehrte Zeitungen*) anni 1775. censurae subiecit, Codicem scilicet Vaticanum, quem *Vat. A.* insignire soleo, eundem esse cum Palatino illo, ut omnia contrarium clamitent: quod et clarissime apparet ex plurimis lacunis, quas in Varietate Lectionis diligenter adnotavi. Neque tamen praefracte negem, Codicem illum Palatinum alicubi in Bibliotheca Vaticana latitare, quum non ignorem, Bibliothecae Palatinae thesauros in Vaticanam transiisse, multaque antiquitatis monumenta ibi neglecta jacere: quae utinam mox in lucem proferantur! Denique non praetereundum est, Clarissimum HARLESIIUM falli in eo, quod ad *Fabricii* Bibliothecam Graecam p. 506. ed. *Harles.* narrat, *Hoeschelium* sibi hujus Codicis Palatini

exemplar fecisse. MSSi enim *Hoescheliani*, quorum lectionibus usus est *Mer. Casaubonus*, non totum Antonini opus, sed Excerpta ex eodem continebant.

Codex *Vaticanus* sub Numero 1950 adservatus, quem plerumque in Notis breviter *Vat. A.* insignivi, a Fol. 341. usque ad folium 392. totum Antonini opusculum complectitur. Hic Codex, ut apparet ex *Assemani*, quam mox ex Editione De-Jolyana transcriptam dabo, epistola, omnibus et Librorum et minorum Sectionum divisionibus caret, et, ni fallor, transumptus est ex Codice aliquo, in quo primae literae cujusque libri ornandae erant variis coloribus, quod autem, nescio cur, omissum erat. Multis enim in locis caret Codex noster literis initialibus, nullo tamen spatio, quantum ex *Assemani* Epistola conjicio, vacuo relicto. Quod ad interiorem hujus libri indolem adtinet, cuique ex Lectionis Varietate Editioni nostrae addita satis adparebit, hunc Codicem cum Palatino illo, quo usus est *Xylander*, seu potius *Gesnerus*, neutiquam esse comparandum. Librarius enim, cui noster Codex debetur, homo fuisse videtur et linguae Graecae omnino ignarus et satis negligens. Hoc tamen non obstat, quo minus interdum uti possimus hoc Codice ad veram scripturam Antonino restituendam: immo eo certior usus ejus videtur, ubi sensum ejus lectiones praebent commodum, quo minus is, qui eum scripsit, is fuit, qui aliquid corrigeret. Collatio, quam vocant, hujus Codicis curata est ab *Assemano* anno Aerae nostrae

nostrae 1770; quod apparet ex iis, quae *Affsemanus* ipse Variis Lectionibus ex hoc Codice collectis subscripsit, hac formula:

„Testor ego infrascriptus collationem superiorem hisce foliis contentam adcuratissime esse confectam, nullamque aliam variam ab impresso Tiguri lectionem in praenotato Codice Graeco Vaticano MS. 1950 [Vatic. 20. etc.] inveniri. In quorum fidem feci. Romae e Bibliotheca Vaticana. Die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Affsemanus,
Archiep̃s Apameae, Bibliothecae Vaticanae
Praefectus. „

Praeterea de hoc nostro Codice haec refert *De Joly* p. 256. edit. Graeco-Lat.: „*Monendus, inquit, autem lector est, Codicem hunc Antonini 1950, qui titulo caret ac divisione in libros XII, non dudum pervenisse in Vaticanum. Etenim celeberrimus MERCIER, recens Bibliothecarius Sanctae Genovesae Parisiensis, Abbas insulatus Sancti Leodegarii Sueffionensis, nunc a Bibliotheca Serenissimi Principis de Stirpe Regia Comitum DE LA MARCHE, copiam editori fecit epistolae datae d. 14 Februarii anni 1764. a Josepho Comite GARAMPI, nunc in Poloniam Apostolico Nuntio, his verbis: „on a trouvé un manuscrit de Marc Aurel dans la Bibliothèque du Vatican, No. 1950, qui appartient à Etienne GRADI, Garde de la Bibliothèque dans le siècle passé, tout écrit en Grec, sans aucune division. „ Jo. WINCKELMANN, Antiqq. Romanis Praefectus et in Bibliotheca Vat. Graec. L.*

Prof. (cujus recens et luctuosus fuit obitus redeuntis Vindobona Romam) loquitur in Autographo anni 1765, quod penes editorem est, de Codice 1950 Marci Aurelii, qui fuit Abbatis Gradi. Cardinalis Franciscus BARBERINUS in sua interpretatione Antonini edita italice, Romae anno 1675, (qui fuit annus alter ab excidio Electoratus Palatini, ut constat ex historia) sic loquitur post interpretationem suam: „non si è voluto celare d'haver ricontrato il testo usato d'al Xylandro stimato luongo tempo unico, con un altro testo conservato nella Bibliotheca e musco del nobile non meno che dotto Abbate GRADI. „

Prolixior quidem fui de hoc Codice disputans: ejus tamen rei veniam me sperare posse arbitror ab aequis Lectoribus, quum hic Codex, quantum constat, unus super sit ex iis, qui totum Antonini librum complectebantur. Alius enim Codex, qui in Bibliotheca Collegii Sanctae Trinitatis Cantabrigiae adservatus fuisse dicitur, aut periit, aut, quod verius est, nunquam ibi fuit, ut apparet ex literis D. BEADON, Oratoris publici in Universitate Cantabrig. scripta ad illustrissimam Hamilton-Douglas Comitissam DE WARWICK, quas hic ex Praefatione *De Joly* p. IV. sq. repetendas duxi:

„*Madam,*

J took the earliest opportunity after my return to Cambridge of endeavouring to execute the commission your Ladyship honoured me relative to the manuscript of M. Aurelius, supposed by M. de Joly to be in the Library

brary of Trinity College. My inquiries of first were very unsatisfactory, as the only gentleman of the society, who is well acquainted with the state of the MSS. in that Library, was at that time out of College and did not return till very lately. From him I have learnt at last, that the manuscript in question is supposed to have been one of Dr. *Gale's* collection, left by will to that College, but that in fact no such MS.; for what the printed Catalogue of MSS. in England calls a manuscript in the place referred to by M. de Joly, was only a printed copy of the *Meditations*, which had been collated with several MSS. and had the various readings etc. transcribed to the margin; That the Doctor had a large and valuable collection of the ancient Classics collated in the same manner all of which he supposed were intended for the College; but the executors taking advantage of the words of the will, which expressed MSS. only, refused to deliver them up, tho' repeatedly applied to by the College for that purpose. He added that having been applied to on a similar occasion once before he writ to some part of the family to know how these printed copies were disposed of; but could never learn, what become of them.

I believe your Ladyship may depend upon the truth of these particulars and I am sorry, the enquiry has not turned out more satisfactory to M. de Joly. To me however it has afforded the satisfaction of acknowledging

ging the many obligations, I owe your Ladyship and of expressing the respect, with which I have the honor to be,

Madam,

Your Ladyship's most obliged
and obedient servant

R. Beadon.,,

London 5 March

1773.

Jam vero redeundum esse video ad recensum eorum Codd. MSS., qui Excerpta tantum ex Antonini Opere complectuntur: cujus quidem generis praeter *Hoescheianos*, quibus usus est *Mer. Casaubonus*, mihi innotuerunt quinque *Vaticani*, quatuor *Mediceo-Florentini*, unus *Parisiensis*, et unus *Guelferbyterianus*. Priusquam vero de singulis his Codicibus loqui aggredior, ex utilitate lectorum, opinor, erit, hic Tabulam inferere, ex qua ipsi intelligere possint, quo ordine singula Fragmenta in singulis MSS. se excipiant: quae quidem res non profecto nullius usus est ad indagandos fontes, ex quot et quibus nostri illi Codices manaverint.

Codd.

Codd. Hoefsch.	Vat. 2.	3.	Med. 4.	Parif.	Guelf.
VII, 23.	VII, 22.	22.		VII, 22.	VII, 22.
— 22.	— 18.	.		— 18.	— 18.
— 18.	— 7.	.	VII, 7.	— 7.	— 7.
— 7.					
VI, 35.					
— 43.					
— 44. p.					
IV, 33.	IV, 49.	9.	IV, 49.	IV, 49.	IV, 49.
— 49.			V, 8.	V, 8.	V, 8.
V, 8.		34.		VIII, 34.	
— 18.			— 18.	V, 18.	
— 26.			— 26.	— 26.	— 26.
VI, 13.	VI, 13.	3.	VI, 13.	VI, 13.	VI, 13.
— 31.	— 31.		— 31.	— 31.	— 31.
— 33.					
— 39.	— 39.		— 39.	— 39.	— 39.
— 40.	— 40.		— 40.	— 40.	— 40.
	VIII, 57.				
	— 56.				
	IX, 42.				
	X, 28.				
	— 29.				
	— 34.				
	— 35.				
	— 32.				
	XI, 34.				
	— 35.				
VII, 53.	VII, 62.	3.	VII, 53.	VII, 53.	VII, 53.
— 62.	— 63.		— 62.	— 62.	— 62.
— 63.			— 63.	— 63.	— 63.
— 66.			— 66.	— 66.	— 66.
	V, 8.				
	— 18.				
	— 26.				
— 70.	VII, 70.		— 70.	— 70.	— 70.
— 71.	— 71.		— 71.	— 71.	— 71.

1.	Med. 2.	Med. 3.	Med. 4.	Parif.	Guelf.
15.	VIII, 15. — 17.		VIII, 15. — 17.	VIII, 15. — 17.	VIII, 15. — 17.
.	— 48.	VIII, 48.	— 34. — 48.	— 48.	— 34. — 48.
.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.	— 54.
.	— 57.	— 57.	— 57.	— 57.	— 57.
.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.	— 56.
.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.	IX, 1.
.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.	— 40.
9.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.	XI, 19.
2.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.	IX, 42.
3.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.	X, 28.
.	— 29.	— 29.	— 29.	— 29.	— 29.
.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.	— 32.
.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.
.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.
4.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.	XI, 34.
.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.	— 35.
2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	XII, 2.	
.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	XI, 9.	— 9.
.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.	— 21.
.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.	XII, 4.
.	— 14.	— 14.	— 14.	— 14.	— 14.
.	— 15.	— 15.	— 15.	— 15.	— 15.
.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.	— 34.

Jam de singulis videndum, et primo quidem loco de *Vaticanis*.

Quorum is, quem breviter *Vat. 2.* indicavi, bombycinus est, et Saeculo, ut ferunt, duodecimo scriptus, in Bibliotheca Vatic. inter MSS. Graecos No. 20. insignitus. Excerpta ex Antonino continet a folio 86 usque ad fol. 94.

Codex nobis *Vat. 3.*, etiam bombycinus est, Saeculo decimo tertio, ut putant, scriptus. Excerpta ex Nostro complectitur a fol. 57 usque ad 75, et inter Vaticanos Codd. Graecos No. 98. ornatur.

Codex, quem *Vat. 4.* nominavi, inter Codd. MSS. Graecos Bibl. Vat. sub No. 100. relatus, bombycinus, et, ut perhibent, Saeculo decimo quarto exaratus. Excerpta ex Antonini Commentariis a fol. 165 usque ad fol. 180. exhibet.

Codex mihi *Vat. 5.* chartaceus et eodem Saeculo, quo *Vat. 3.*, ut opinantur, scriptus, numeroque 926. in Bibl. Vât. Codd. Gr. insignitus, continet ex Antonino excerptos flosculos a fol. 27 usque ad fol. 52.

Codex denique mihi *Vat. 6.* appellatus, bombycinus, et, ut ferunt, Saeculo XII. scriptus, inter Vat. Bibl. Codd. Gr. No. 953. Excerpta ex Nostro a fol. 73 ad fol. 80. fol. porro 244 et 245. complectitur.

En tibi, L. B., de Codd. omnibus Vaticanis literas Assemani nomine datas:

Dalla Biblioteca Vaticana, 3 Novembre 1770.

In efecuzione de' Veneratiffimi Comandamenti dell' Eminentiffimo e Reverendiffimo Signore Cardinale de Bernis Stephano Evodio Afsemani, Archievefcovo di Apamea, Prefeto della Biblioteca Vaticana fuo umillimo fervitore, fi e dato l'onore di far collazionare da due perfone verfatte nell' idioma Greco, con tutta la piu efatta diligenza, e fotta la fua non interrotta affiftenza, que' codici manufcriti della Biblioteca Vaticana, i quali contengono intiera, o in parte l'Opera di M. Aurelio Antonino Pio [!] *de fe ipfo*, feu *de Vita fua*, con la edizione fattane già da Guglielmo Xilandro Auguftano nel 1558. in 8vo.

Crede quindi neceffario per maggior lume di quelli, ch' efeguir ne defiderano la nuova edizione, avvertire, che nella Biblioteca Vaticana efifte uno Codice Greco MS. in 4. magno-Bombicino di fogli in tutto 541, fegnato col numero 1950 del feculo XII; in cui, fra le opere di altri Autori Greci, v' è la fudetta intiera dell' Imperator M. Aurelio in fogli 51; cioè dal fog. 341 ad fog. 392. fenza alcun titolo, ne veruna divifione di libri, a riferva del lib. XII, a cui nel fog. 389. è prefiffa in corpo con la mano medefima, e col distintivo di una ftelletta, l'epigrafe fequente Μάρκου αὐτοκρατορος.

Efiftono altresì in detta Biblioteca gl' indicati due codici Greci MSS. fegnati, uno col no. 926, e l'altro 953.

Il primo è in 4. parvo, cartaceo, di fogli in tutto 235. del secolo XIV. Fra le opere di altri autori v'è una raccolta di vari testi della sudeta opera di Marco Aurelio Antonino dal foglio 20 al 52, sotto questo titolo Μάρκου Ἀντωνίνου ναύκαρος αὐγούστου ἐκ τῶν καὶ αὐτόν *). A ciascun testo sono annessi nel corpo, con la mano medesima, varii passi di Eliano cavati dalle di lui opere *de animalium natura et de instruendis copiis*. Il primo di lui passo è il cap. 22. del lib. 1. *de animalium natura*. Tanto alli testi di Marco Aurelio, quanto aquelli di Eliano sono aggiunti dalla stessa mano in corpo e nel margine alcuni sinonimi e Glossa con le analisi grammaticali di Autore incerto.

L'altro codice segnato no. 953, è in 4. Bombicino di fogli in tutto 245, del secolo XII. molte logoro, e con somma difficoltà leggibile. Contiene parimente fra le opere di altri autori, una raccolta quasi consimile di vari testi dell' suddetta di Marco Aurelio dal fogl. 73 al fog. 80, et dal foglio 244. al foglio 245, mutilo in fine, sotto il titolo, Μάρκου Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καὶ αὐτόν. Vi sono ancora soggiunti nel corpo con la mano medesima i passi di Eliano, comme nel codice precedente, senza però i sinonimi, le Glosse, e le analisi.

*) Quod igitur in Varietate Lectionis ad titulum opusculi Antoniniani dixi, Assemanum omnino silentio praeterire titulum Operis in Codd. Vatt., id sic intelligas velim, L. B., in Variet. Lectionis in usum meum transcripta nihil me reperisse de operis inscriptione adnotatum et serius Assemani hanc Epistolam legisse.

Mediante poi una esatta ricerca, si sono trovati nella Biblioteca medesima tre altri codici Greci segnati co' num. 20. 98. e 100, e continenti una raccolta simile di varii testi di Marco Aurelio: cioè

Il Codice 20. in 4. magno Bombicino del secolo XII. di fogli in tutto 133, di ottima mano, e ben conservato. Dal fog. 86 al 94, contiene sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* la suddetta raccolta de' testi di Marco Aurelio con quelli di Eliano e sottoposti i sinonimi, le Glosse, ma di altro incerto Autore.

Il Codice 98. in 4. Bombicino di fogli in tutto 78. del secolo XIII. ben conservato, contiene parimente dal foglio 57 a terg. fino al foglio 78. sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio, e di Eliano con gl' interlineari sinonimi di altra mano, e con l'aggiunta di Glosse, e analisi di altra diversa mano, e non concordanti con quelle de' codici precedenti.

Il Codici 100. in 4. Bombicini di fogli in tutto 298. del secolo XIV. di buona mano e ben conservato, contiene dal foglio 165. fino al foglio 180. la suddetta raccolta di testi di Marco Aurelio e di Eliano sotto il seguente titolo *Μάρκου Ἀντωνίου ἐκ τῶν καθ' αὐτόν* con gl' interlineari e marginali sinonimi, Glosse ed analisi di mano di-

diversa, e di altro Autore incerto: Avertendo, che la maggiore parte di dette Glosse e delle note marginali sopraindicato espongono dottamente i testi a' quali sono aggiunte.

Tutti questi codici sono stati esattissimamente collazionati con l'opera intiera di Marco Aurelio Antonino imperadore intitolata *de se ipso, seu Vita sua Libri XII. Graece et Latine, nunc primum editi Guilelmo Xylandro Augustano Interprete, Edit. Tiguri apud Andream Gesnerum, f. 1558. in 8.* E vi sono trovate molte varianti lezioni notate negl' annessi fogli riconosciuti per maggiore autenticità dalle scrivente.

Negli Armari, che racchiudono i Codici MSS. già Palatini siccome ne tam poco fra tutti gli altri Codici Greci della Vaticana, che sonosi diligentemente esaminati, non v'è il codice, di cui asserisco il Xilandro di essersi servito per far la sua traduzione.

Con le varianti dunque non solamente del codice 1950, me degli altri ancora di sopra indicati, eseguite nella maniera prescritta, cioè di notare le pagine e le linee sì dell' edito, come ancora di ciaschedun rispettivo codice, sembra che siassi corrisposto alle premure fattene, restande alla prudenza e dottrina di chi farà per accudire alla nuova edizione di questa importante opera di Marco

XXXVI PROLEGOMENA.

Aurelio, farne l'uso, che sarà creduto piu proprio. E lo scribente in attenzione di altri respectabilissimi fenni dell' E. suo con profondissimo ossequio si rassegna,,
In quorum fidem feci Romae e Bibliotheca Vaticanae,
die 3 Novembris 1770.

Stephanus Evodius Affsemanus,
Archiepiscopus Apamense, Bibliothecae Vaticanae
Praefectus.

(L. S.)

De Codd. MSS. Bibliothecae Mediceo-Laurentianae, qui Flores ex Antonini opere decerptos servarunt, egit *Bandinius*, Vir Doctissimus, in Catalogo Codd. Graecor. Bibl. Med.-Flor. II, col. 256 fqq.

Codex, quem *Med. 1.* insignivi, septimus Medicus Plutei LV., chartaceus est, et Saeculo, ut referunt, decimo quinto scriptus, foliis quaternis formae minoris. Inter Excerpta ex Antonino leguntur, et alia maximam partem ex *Aeliani* Historia Animalium transumpta in hoc et caeteris MSS. Mediceis, quod idem in Vaticanis observaverat *Affsemanus*.

Codex nobis *Med. 2.* est XVII. Plutei LIX. Biblioth. Med. Laurent., chartaceus, foliis quadruplicatis formae minoris, et Saeculo, ni falluntur Viri docti, decimo quinto scriptus.

Codex, quem *Med. 3.* nominavi, Codex XIII. Plutei LXXIV. ejusdem Biblioth. item chartaceus est, foliis

liis octonis, et a Viris doctis inter Codd. Saeculi XV. relatus.

Codex denique, quem *Med. 4.* appellavi, est XLIV. Plutei LIX. hujus Bibl., bombycinus, saeculo, ut putant, decimo quarto exeunte scriptus, foliis quaternis formae minoris.

Moriendi hac occasione Lectores humanissimi, nemine rentur, in Tabula paullo ante his Prolegomenis inserta numerari IV, 49. inter Excerpta ex Antonino in Codd. Med. - Flor. servata, non item in Notis. Causa hujus inconstantiae haec est. Qui Lectionis Varietatem ex his Codd. collegerant, ignoraverant Verba: *Αντωνίου* etc. ex Antonino esse excerpta, nec igitur quidquam Varietatis a lectione vulgari adnotaverant. quare factum est, ut et ego serius demum ex primis Verbis cujusque Fragmenti ex aliis libris Epitomae Antoninianae inserta prudenter a Viris Doctis adnotatis intelligerem, illam Sectionem etiam in his libris contineri.

Codex, quem *Paris* insignire soleo, servatur in Bibliotheca Parisina Nationis Franco-Gallicae, Numero 2649. ejus Biblioth. designatus, Saeculo, ut putant, decimo quarto exaratus est, idemque esse videtur, quem *Menagius* in Notis ad Antoninum ineditis, nec non *De Joly* Codicem *Regium* vocaverant.

Codex a nobis nota *Gulfi* indicatus, Bibliothecae Guelferbyterianae IV, 77., continet *Libanii Macroli* notationes, *Philosofati* Imaginum librum primum, et Excerpta

XXXVIII PROLEGOMENA.

varia: primo loco ex Antonino καὶ ἐαυτὸν intermixta capitibus ex *Aeliani* Historia Animalium.

Haec de Codicibus MSS. Superest, ut de Editionibus, quae post inventam artem typographicam prodierunt, pauca loquamur.

Serius, quam putares, Antonini opusculum, multis nominibus commendandum, typis vulgari coepit. Editionum enim princeps est ea, quam *Guil. Xylander* Ao. R. S. 1558. e Cod. Palatino curavit, a nobis breviter *Xyl.* 1. indicata: quae quidem ita inscribitur:

M. Antonini imperatoris Romanī et philosophi De se ipso seu Vita sua Libri XII. Graecè et Latine nunc primum editi; *Guilielmo Xylandro* Augustano interprete: qui etiam Adnotationes adjecit. *Marini* Neapolitani de Procli Vita et Felicitate liber: Graecè et Latineque nunc primum publicatus, Innominato quodam interprete, adjectis itidem scholiis. E. Bibliotheca Illustrissimi Principis Othonis Henrici. Cum privilegio in triennium. Tiguri apud Andream Gesnerum f.

In fine Epistolae dedicatoriae, ad *Georgium a Stetten*, Patricium Augustanum, datae, legitur: *Heidelbergae. Cal. Octobribus anno Salutis 1558.* Monuit caeterum in hac Epistola *Xylander*, Antonini commentarios, ut quidem in nostras manus pervenissent, mutilos sibi videri et majore sui parte decurtatos — se, hortante *Conrado Gesnero*, hunc librum de Graeco Latinum fecisse, et Editionem ejus ad-

adornasse. De Translatione denique sua haec addit: „Latinitati, quam fieri potuit maxime, in hoc negotio studui: nisi quod voces quasdam tritas illas et aptas, non tamen usitatas apud antiquiores, perspicuitatis causa non contempsit. Verba appendere ad trutinam neque volui, neque vero debui: sensum quidem secutus sum, an autem affectus sim ubique, aliorum iudicium opto: cur difficile hoc fuerit, multae sunt neque non manifestae causae. Etsi fateor, in quibusdam me vel ut divinarem opus habuisse, vel audacter a Codice Graeco aut communi usu decessisse: quibus locis etsi annotatiunculis (eram enim occupatior, quam commentandi otium suppeteret) aliquando consului, tamen si secus videbitur, nihil moror: est enim (ut Bacchylidis utar proverbio) lata via., — Haec *Xylander*. Ante textum Graecum addita est dedicatio ad *Antonium Berterum*, Reichlingae dominum, a *Conrado Gesnero* graece conscripta, Tiguri med. mens. Februar. a. R. S. 1558. quae inter alia et haec habet: Τούτου [Antoninum vult] τὰ βιβλία παρὰ καλοῦ καγαθοῦ ἀνδρὸς Μιχαήλου Τοξέτου, ποιητοῦ εὐφροεστάτου (ἐκ τῆς Ὀθωνος Εἰνερίχου τοῦ Παλατίνου ἀρχόντος λαμπροτάτου βιβλιοθήκης) λαβὼν, διὰ τῆς ἡμετέρας ἐπιμελείας ἀμωσγέπως, νῦν πρῶτον ἐντυπωθέντα, τῇ σῇ ὑπεροχῇ προσΦωνεῖν καὶ ἀναθέσθαι ἡβουλόμην, βέλτιστε ΒΕΡΤΗΡΕ κ. τ. λ.

Haec Editio plagellis octonis est. *Xylandri* Epistolam dedicatariam excipiunt duo *Suidae* Testimonia in ser-

monem latinum translata, et Antoninianae Vitae Summa e Sexti Aurelii Victoris Epitome: tum Xylandri translatio, quae 200 paginas numeris suis insignitas complet: hanc sequuntur Adnotationes Xylandri paginis 26, quae numerorum signis carent. Ante textum Graecum novus libri titulus legitur hic: ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ αὐτοκράτορος καὶ φιλοσόφου τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλία IB'. Tiguri apud Andream Gesnerum F. — Inscriptionem excipit Dedicatio Gesneriana, quae decem paginas numeratas implet, et duo Suidae Testimonia graecè. Ipse textus Graecus habet paginas 156. numeris suis insignitas: eumque excipit a pag. 157 usque ad 181: ΜΑΡΙΝΟΥ ΝΕΑΙΘΑΙΤΟΥ ΠΡΟΚΛΟΥΣ ἡ περὶ εὐδαιμονίας: nec vero, quae in Titulo promittuntur, Translatio latina Marini et ad eundem Scholia. — Exemplum hujus Editionis, quoti mihi licuit, servatur in Biblioth. Augustissimi REGIS nostri Havaiensi.

Quum vero in hac Editione Tigurina Interpretatio Xylandri admodum corrupte esset typis vulgata, iterum idem Xylander Antoninum edidit *Basleae* a. 1568. Graece et Latine, adjunctis *Phlegontis* Tralliani, *Apollonii* Dyscoli et *Antigonis* Carystii mirabilibus narrationibus, *Phlegontis* item de longaevis et Olympiis libro. Inscripta est haec Editio *Alberto a Stetten*, Georgii illius, cui primam dedicaverat Xylander, filio. In hac Epistola quam maxime queritur de sphalmatis typographicis, quibus Editio

tio ante novem annos typis exscripta depravata sit: qui locus, si quid video, de Editione Tigurina, non, quod opinabatur Censor Edit. De-Jolyanae in Biblioth. Philol. Goetting., de Translatione Xylandri novem annos ante textum vulgatum impressa, intelligendus est. Error Viri Docti ortus est ex eo, quod non observaverat, non esse eundem *Stetten*, cui prima et secunda Xyl. Editio dedicata sit. Hanc Editionem ipse non excussit, quia in Biblioth. Havniensi non exstabat: neque tamen aegre ea carui, quum ex his lectionibus variantibus, quas *Mena-gius* et Doctiss. *Corai* ex ea adnotaverant, intelligerem, eam in omnibus cum *Argentina*, de qua nunc loquar, consentire.

Argentina haec (nobis *Arg.*) prodit 1590. 8., omniaque continet, quae Basileensis. Exemplum ejus habui e Biblioth. Havniensi, et idem, ni fallor, quo olim usus est *Casp. Barthius*, quantum conjicere potui ex notulis passim margini adscriptis. Non igitur erat, cur *HARLESIIUS*, Vir Doctissimus, dubitaret, an haec Editio unquam prodierit. Caeterum hanc Editionem diligenter comparandam putavi, quod mihi instar secundae Editionis Xylandri erat.

In minores Sectiones Antonini libellum primus divisit, qui eum cum Procli Vita a Marino scripta edidit *Lugduni* 1626. 8. Addidit idem Adnotationes quasdam,
fi

si quidem nugae et somnia Adnotationum nomine ornanda sunt. Expressa est haec Editio ex *Xyl.* i. retentis omnibus vitiis typographicis, quae novis, ut fit, passim aucta sunt. Videtur profecto bibliopola Lugdunensis *Franc. de la Bottiere* ipse hanc Editionem curasse, et nescio quem in subsidium vocasse, qui tumultuaria opera notas nonnullas adderet. Editionem ipsam nota *Lugd.*, et Adnotationes nota *Adn. f. Adnot. Lugd.* indicavi.

Haud multis annis post melior Editio operi Antoniniano contigit curante *Merico Casaubono*, Isaaci Casauboni filio. Is quidem primum in linguam Anglorum vernaculam Antonini Opusculum transtulerat, et, quum *Gatakeri* Editio cunctaretur, ipsum Antonini textum Graecum cum Translat. latina et Notis edidit. Editio ejus ita inscribitur:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ Αὐτοκρατορος ΤΩΝ ΕΙΣ
 'ΕΑΤΤΟΝ βιβ. ιβ. *Marci Antonini Imperatoris De
 Se Ipso Et Ad Se Ipsum libri XII. Guil. Xylander Au-
 gust. Graece et Lat. primus edidit. Nunc vero Xy-
 landri Versionem locis plurimis emendavit et novam
 fecit: in Antonini libros Notas et Emendationes ad-
 jecit Mericus Casaubonus, Jf. F. In eosdem Xylan-
 dri Annotationes. Londini MDCXLIII. (plagulis
 octonis fol. min.)*

Inscripta est haec Editio Joanni Seldeno Epistola satis eleganti, quam tamen, quum ad Antoninum proprie non pertineat, ut lectorum sumtibus parcerem, hic repetere nolui. Epistolam hanc excipiunt *Prolegomena*, quae non unam ob causam repetenda videbantur, et ad calcem horum Prolegomenorum transcripta inveniuntur. Prolegomena sequuntur de Marco Antonino Principe etc. *Testimonia* ex *Athenagora*, *Herodiano*, *Suida*, *Nicephoro*, *Antonino* ipso (ap. Casaub. III, 12, nobis III, 14.), *Aurelio Victore*, *Jul. Capitolino*, *Vulc. Gallicano*, *Is. Casaubono* et *Guil. Cantero*, denique *Loca Antonini* in *Suidae* Lexico laudata sub vocibus: ἀκένόσπουδον, ἀνέραιον ἀποθανεῖν, ἄσχυλος, ἀψικάρδιος, ἀψίκορος, γράσος, δαίμων, ἐπιλαμβάνεσθαι, εὐανακλήτως, εὐλυτος, εὐμάρεια, ὀρθός, ὀρτυγονόπος, ὥστινῶς, παράπηγμα, περιλαλοῦσιν, Πρασιανός, προσοχή, συμβαίνοντα et τερατεία. Addit denique *Casaubonus*: „Haud paucae praeterea voces et phrasae, ut ἀνανεωσάμενος, ἐκστρεψον, ἐκτέον, εὐσυνείδητος, κατὰ νοῦν, τὸ παρὸν εὖ τίθεσθαι etc., in quarum explicatione Suidam ad certa Antonini loca respexisse verisimile puto: quia tamen affirmare non possum, cum neque nominet Antoninum, neque plura proferat, ex quibus certo liquere possit, labore colligendi libens supersedeo. — *Testimonia* de Antonino excipit ipse Contextus Graecus cum Interpretatione latina paginis 343. Sequuntur *Casauboni Notae* paginis 126; porro *Xylandri* Adnotationes ex Ed. Basil. repetitae a pag. 127 — 148; denique *Auctarium*

ctarium Notarum, et Index locorum Antonini, quae in Codd. Hoefchel. continentur, duabus plagulis, quae numeris non insigniuntur.

Quo minus tamen summa laus inter Antonini Editores Mer. Cafaubono sit tribuenda, fecit *Th. Gatakeri* diligentia, qua per XL annos hunc Scriptorem tractaverat, cujus diligentiae fructus erat Editio, quae anno 1652. prodiit, ita inscripta:

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΤΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ
ΤΩΝ ΕΙΣ 'ΕΑΤΤΟΝ ΒΙΒΛΙΑ Β'. *Marci Antonini*
Imperatoris de rebus suis, sive de iis, quae ad se
pertinere censebat, Libri XII, Locis haud paucis
repurgati, suppleti, restituti: Versione insuper La-
tina nova; Lectionibus item variis Locisque paral-
lelis ad marginem adjectis; Ac Commentario per-
petuo explicati atque illustrati, Studio operaque
Thomae Gatakeri Londinatis. *Cantabrigiae* Anno Do-
mini MDCLII. — (plagulis quaternis formae ma-
joris.)

Consecravit Editionem hanc Gatakerus *Antonio Tuckney*,
Joanni Arrowsmith, et *Thomae Hill*, Doctoribus Theo-
logiae in Academia Cantabrigienfi. Dedicationem ex-
cipit *Praeloquium*, quod post Prolegomena nostra recu-
dendum curabimus. Sequitur Textus Graecus cum Trans-
latione Latina, locisque parallelis et lectionibus variis,
seu, ut verius dicam, Conjecturis in margine breviter
ad-

adnotatis a pag. 1 ad 123. Tum *Testimonia* et *Elogia* octo foliis a nobis repetita. Denique legitur Commentarius satis amplius paginis 439; et denique Indices 1) locorum Scr. Sacrae in Notis illustratorum; 2) aliorum Scriptorum, quae in Notis laudantur; 3) Graecorum quorundam vocabulorum; 4) Rerum.

Ex hoc Operis Gatakeriani ambitu quivis facile intelliget, maximum fuisse in Viro hoc sane docto studium Antonini emendandi et illustrandi. Quam maxime igitur dolemus, Gatakerum omnino caruisse subsidio Codd. MSS. ad opusculum hoc recensendum, eumque saeculi sui more abreptum nimium fuisse in colligendis ex scriptoribus omnis generis sententiis et locis, quae cum Antoninianis aliquid similitudinis habere ipsi videbantur, quamquam nihil fere utilitatis ex eorum notitia hauriri potest ad Scriptorem nostrum intelligendum, in aliis vero locis, quae summa obscuritate laborant, ne verbum quidem addidisse, ex quo intelligi possit, quomodo ex auctoris verbis sensum eum elicuerit, quem Translatio ejus Latina exhibet. Caeterum quod attinet ad querelas a Merico Casaubono in Epistola VII, quae cum aliis ejus ad calcem Epistolarum Is. Casauboni ab *Jans. de Almelooven* curatarum legitur, contra *Gatakerum* sublatas, eum scilicet in Notis suis passim Translationem Casaub. Anglicam castigasse, nec unquam Editionis Casaub. Graeco-latinae, in qua ipse plurima peccata re-

tra-

tractasset, mentionem fecisse, sed potius conjecturas Casauboni huic Editioni additas tanquam suas venditasse, quamquam non omni jure defendi, tamen, opinor, sat bene excusari potest Gatakerus. Commentarius scilicet Gatakeri, quod ex ipsa Casauboni Epistola apparet, jam diu conscriptus erat, quum prodiret Editio Casauboniana. Jam vero aequum fuisset, ut Gatakerus, hac Editione vulgata, ea retractasset, quae iniquius dicta videri possent in Casaubonum, eidemque conjecturas ab eo primum prolatas tribuisset: verum quis hoc postulabit a senē, qui eo anno, quo Editionem suam publici juris fecit, annum aetatis septuagesimum secundum agebat? Neque argumentis, opinor, sat gravibus unquam probare potuerat Casaubonus, Conjecturas suas a Gatakero sibi surreptas esse. Facile enim fieri potuit atque adeo fieri debuit, ut in uno loco in unam eandemque conjecturam inciderent, quam idcirco Gatakerus eodem jure sibi vindicare poterat, quo Casaubonus eam sibi vindicat. Unum tamen est, in quo ita peccasse mihi videtur Gatakerus, ut ejus patrociniū suscipere nequeam, in eo scilicet, quod ne verbo quidem lectores in Praefatione ad Antoninum monuit, Casaubonum in Editione Graeco-Latina multa emendasse et retractasse, quae olim ipsi imprudenti excidissent. Hoc enim, nisi vehementer fallor, et honori alius Viri profecto non indocti, et suae ipsius famae debuerat. Hactenus de Editione a Gatakero curata.

Repe-

Repetita est Editio Gatakeriana *Londini* 1697. et 1707. 4. cura *Georgii Stanhopii*, qui praeter Gatakerianas selectas quoque Notas Dacierianas ex lingua Franco-Gallica translatas addidit, nec non Vitam Antonini a Dacierio gallice scriptam et a se in Latinum sermonem translata. Denique curante *Hermanno Wusfo* repetita est Editio Gatakeri *Traject. Batav.* 1697. fol., qua in Editione quavis pagina verbis Antonini subjectus est Gatakeri Commentarius, quem *Merici Casauboni* et *Guilielmi Xylandri* Notae et alia *Gatakeri* Opera critica excipiunt.

Anno 1680. editus est Antoninus *Oxoniae* e Theatro Sheldoniano typis admodum nitidis, chartis duodecenis. Textus fere est Casaubonianus, Translatio praeterea Casauboni, nonnullae ejusdem conjecturae, nec non *Gatakeri*, additae sunt. Haec Editio, cujus exemplar habui e Biblioth. Havn., est ea, quam breviter *Oxon.* in Notis indicavi.

Anno 1704. iterum *Oxoniae* prodiit *Antoninus* curante Viro Docto, qui sub literis R. J. latere voluit, chartis octonis. Editio haec textum habet Gatakerianum, Latinam porro Gatakeri Interpretationem passim emendatam, Notas porro e Gatakerianis et Casaubonianis excerptas, quibus et suas aliquas haud negligendas addidit Editor.

XLVIII PROLEGOMENA.

Repetita est haec Editio pluries *Glasgae* chartis octonis, ut anno 1744. et 1751. quarum posterioris, breviter *Glasg.* insignitae, mihi copiam fecit Bibliotheca Havniensis. Repetita itidem est curante *Christophoro Wolla* Lipsiae 1729. 8., praemissa Introductione ad Philosophiam Stoicam a *Joanne Franc. Buddeo* conscripta. Praeter hanc vero nihil dedit Wolla, quod non in Oxoniensi secunda invenerat, nec admodum diligens fuit in speciminibus typographicis corrigendis, quamquam Lipsiae, ubi impressa est, ipse vivebat.

Eminet saltem prae hac Editione altera Lipsiensis, quae 1775. curante *Moro*, qui tamen nomen celavit, vulgata est chartis octonis. Quamquam enim textum tantum Gatakeri cum ejusdem Translatione Latina continet, et ex Oxoniensi secunda aut Glasguensi aut Lipsiensi priore expressa videtur, tamen in fine exhibet praeter conjecturas aliquas ex Oxoniensi secunda repetitas alias ipsius *Mori*, easque maximam partem praestantes, ut cuivis appareat, Morum, si quis alius, idoneum fuisse bonae editioni perficiundae, si non omni ope librorum scriptorum caruisset.

Anno jam ante Morum ad Antoninum edendum accesserat *Joannes Petrus de Joly*, cujus Editio sic inscripta est:

Pugil-

Pugillaria Imperatoris M. A. Antonini, Graece Scripta, Dissecta Membratim, Et Quantum Fieri Potuit, Restituta Pro Ratione Argumentorum. Sequitur Interpretatio Gatakeri Londinatis similiter expressa. Curante nobili Joanne Petro De Joly, Marci Aurelii Gallico interprete atque cultore. Parisiis, MDCCLXXIV. (chartis duodenis.)

Ut, quid haec Inscriptio sibi velit, intelligant Lectores nostri, quibus non licuit hac Editione uti, monendi sunt, Interpretem Gallicum sibi persuasisse, libellum Antonini nec ab ipso auctore, aut antiquitus saltem, *Ἀντωνίνου τῶν εἰς αὐτὸν* nomine inscriptum, nec vero ab ipso auctore aut primis lectoribus in duodecim libros divisum esse. Opinatur De Joly, Antoninum, quaecunque ipsi in mentem venissent salutaria praecepta, ea in pugillaribus exarasse; quae quidem pugillaria, quum mortuo auctore, ob eximium, quo erga Antoninum flagrabat populus, amorem diligenter et studiose conquirerentur, misere esse discerpta, ut quisque aliquid reliquiarum illarum haberet, deinde vero ab alio, nescio quo, qui audivisset, in duodecim Pugillaribus Antonini hoc monumentum exaratum fuisse, in duodecim libros esse divisa, eamque ob causam jam apud Suidam duodecim libros memorari. Titulum vero, quo hodie circumfertur Antonini opus, putat a Xylandro mutuatum esse ex *Diogene Laërtio* in Solone, Segm. 61., non in Codice

Augustano repertum, ab eodem quoque divisionem in libros duodecim, qua hodie utimur, profectam, quum legisset apud Suidam, duodecim Antonini libros exstare. Haec igitur cum sibi persuasisset De Joly, singulas Opusculi Sectiones ad Capita 35 retulit: qua re sibi optime de Antonino meruisse videbatur. Ipse enim: „Post hanc, inquit, editionem Antonini concedendum erit viris eruditissimis, quorum testimonia refert *Fabricius*, (in Bibl. Gr. Libr. IV. P. 2. cap. XXIII, §. 3.) opus eximium (initio detracto) fuisse re vera scopas dissolutas, arenam sine calce, cui nihil inerat contexti, et visa fuisse mera excerpta sub nomine Antonini, non ipsius Philosophi.„ Haec igitur De Joly.

Nobis vero haud alienum a consilio horum Prolegomenorum videtur, et nostram sententiam de integritate operis Antoniniani et αὐθεντικῆς vulgaris tituli et divisionis paucis exponere, monitis antea lectoribus, nos potissimum sequi Virum Doctum, qui in Biblioth. philol. Goetting. cenforem Editionis De-Jolyanae egit, qui omnium accuratissime de hac re scripsisse nobis videtur.

Integros quidem maximam saltem partem ad nos pervenisse Commentarios Antoninianos, nemo argumentis sat firmis negare potest. Fuerunt quidem Viri Docti haud pauci, quos nominavit *Fabricius* in Bibl. Gr. I. I.,
qui

qui dicerent, non integrum Antonini opus, sed Excerpta tantum ex eo superesse. Hujus vero opinionis argumenta partim in indole libelli, qui fere singula quaeque decreta sine serie connexa cum iis, quae praecedunt et sequuntur, exhibet, partim in fama inesse videmus, quā acceperant, servari in quibusdam Italiae Bibliothecis Antoniniana titulo *Ἀντωνίνου ἐκ τῶν καὶ αὐτὸν* insignita (sic vero et in Vaticanis Codd. legendum puto, quamquam Assemani Epistola *καὶ αὐτὸν* habet). Jam vero indoles illa librorum Antonini eo deduxit quosdam, ut hoc opus Antonino indignum judicarent atque ex majore quodam excerptum opinarentur. At *Fabricius* recte monuit haud spernendos esse libros non una serie scriptos, quales et antiquiorum et recentiorum multos esse, qui utilissimi ac praestantissimi haberentur. Atque, si quid video, multo minus ab Antonino, qui non aliis, sed sibi tantum, scripsit, quam ab alio quovis Scriptore, postulari potest, ut ad artis regulas singula quaeque disposuerit. Famam vero de Excerptis ex Antonino secus ac debuerant intellexerunt Viri Docti, inter quos et *Casp. Barthius* fuit, de toto opere, quod adhuc exstat, non de Excerptis ex hoc opere collectis. Apparet denique, ut recte monuit *Casaubonus*, ex *Suida*, ab eo inde tempore certe, quo is vixerit, Antonini opus satis integrum ad nos pervenisse. Neque tamen haec ita intelligi velim, quasi negem, omnino nihil librariorum incuria omissum aut trajectum esse: ipse enim passim

in Notis observavi, Antonini opus mihi mutilatum videri.

De αὐθεντία porro inscriptionis atque divisionis vulgaris si quaeritur, ipse me adhuc dubitare profiteor, utrum ad Antoninum ipsum auctorem referendae sint, nec ne. Quare enim fieri non potuit, ut Scriptor noster praecepta atque decreta, quae ipsi salutaris videbantur, in usum suum exararet, neque tamen aut titulo ornaret, aut in singulos libros divideret? Neque tamen negare audeo, utrumque factum esse. Quid enim obstitit, quo minus iis, quae in usum suum scriperat, verba τὰ εἰς ἑαυτὸν aut Ἀντωνίνου τὰ εἰς ἑαυτὸν inscriberet, eaque in libellos quosdam distribueret? Quaestio igitur de inscriptionis atque divisionis vulgaris auctoritate inter eas referenda videtur, ad quas in tanta rerum antiquarum obscuritate nihil certi responderi potest. Neque tamen non adfirmare audeo, operis hujus et inscriptionem et divisionem jam antiquitus esse constitutam, et à *Xylandro* et *Gesnero* in Codice Palatino repertam. Si enim nulla operis hujus inscriptio in Codice Palat. exstiteret; nonne verissimillimum est, primos Editores non ex Diogene Laërtio titulum libri cuiusdam Solonis, sed ex Suida titulum libri Antoniniani (τοῦ ἰδίου βίου διαγωγὴν) transumpturos fuisse? Quam maxime vero ab ea, qua Saeculi XVI. Viri Docti antiquitatis monumenta tractabant, religione abhorrere, ut

ut lectoribus ne verbo quidem monitis, quo consilio et qua auctoritate hoc factum sit, et inscriptionem et divisionem libri alicujus suo ingenio constituerent, quis est, qui nesciat? Neque vero sufficiunt argumenta, quibus utitur De Joly, ad probandam opinionem, libros hos ita dispersos atque disiectos esse, ut nova prorsus opus sit eorum divisione. Nam quod dixit, ordinem, quo singuli libri sese excipiant, repugnare ordini temporum, id non ita adprobavit, ut extra omnem dubitationem rem posuisse videri possit. Argumentum scilicet petit ex eo, quod Antoninus III, 9. se *senem* profitetur et *mox moriturum*, idemque IX, 3. mentionem fecit *uxoris* spirantis adhuc et *gravidae*; quum ex Vitae Antonini Scriptoribus constet, ~~Faustina~~ diu ante Antoninum excessisse. At non tantum mihi videtur hoc argumentum, ut vehementer illo movear. Non enim urgendum est, quod Antoninus se senem et mox moriturum dicit: quod quidem argutari nec vero interpretari est. Antoninus senem se vocavit, quod imbecillitatem valetudinis, qua laborabat, ingravescentem sentiebat, eandemque ob causam morti se appropinquare dixit. Quid, quod Antonini uxor Faustina quatuor tantum annos ante maritum mortua est? Num igitur De Joly putavit, Scriptorem rerum studiosum, verborum autem fere negligentem, ea diligentia annos aetatis computasse, ut quatuor anni obstarent, quo minus sibi senectutem tribueret? Equidem postquam

pluries hos libros perlegi, eosque diligenter cum historiae monumentis, quae mihi ad manus erant, comparavi, nihil in iis deprehendi, quod impediatur, quo minus dicamus, eos intra annos 171 et 180 post Chr. nat. ab Antonino et ea fere serie, qua hodie leguntur, conscriptos esse.

MERICI CASAUBONI

in M. ANTONINI τῶν εἰς ἑαυτὸν libros XII. et Editionem
suam

PROLEGOMENA.

Quae Marcus Antoninus, Imperii et rerum gestarum magnitudine gloriosissimis Imperatoribus annumerandus, vitae vero sanctitate et solida eruditione veterum Philosophorum et laudatissimorum nulli inferior, *De se ipso* sibi scripsit, ea postquam semel typis excusa prodierunt in lucem, dudum est, cum certatim a doctissimis quibusque viris, qui reipublicae literariae promovendae suam navarunt operam, laudantur et meritis elogii celebrantur: at qui scriptum ut excellentissimum, ita et obscurissimum, seu Notis seu Animadversionibus, seu Commentariis uberioribus illustrandum fusciperet, quo tam reconditae sapientiae ad plures utilitas perveniret, ex omni doctorum numero nemo unus hactenus, quod sciam, repertus est. Interim vero, qui mortalibus imperitis et incautis falso Antonini nomine illuderet, et vilissimos, in comparatione, foetidissimosque pannos, pro pretiosissima purpura sacrilega manu circumferret, pridem repertus est *Antonius Guevara* Hispanus, homo non contemnendi praefus ingenii, nisi alios ipse, tantae imposturae fiducia, adeo contempsisset; eruditionis autem, quae aulicum potius, quam Episcopum; et circumforaneum aretalogum, quam genuinum Philosophum deceret. Sed nec ego talem ab omnibus pridem doctis exploratum contemptumque tanti facerem, ut hic ejus meminisse dignarer, nisi tanti putarem, quam sint homines, quae stulta, ficta, falsa, putida, prae iis, quae solida sinceraque sunt, am-

plecti proniores, et quæ *χολοβαφικα* iis, quæ vere sunt aurea, praeponere, tam luculento et illustri exemplo demonstrare. Solis enim sacris Bibliis exceptis alium vix ullum librum extare puto, qui tot in linguas, Gallicam, Italicam, Anglicam, Germanicam, alias, opinor, omnes Europæ linguas semel iterumque translatus: qui repetitis editionibus toties excusus sit. Cum vero per multos annos intra vulgares has linguas tantæ se continuisset imposturae foedifas et jam quodammodo suppressa videretur: ecce tibi triginta plus minus abhinc annis *Joannes Wanchelius* quidam nomine, natione Germanus, exortus est, qui magnum operæ pretium, a principibus etiam viris invitatus, facturum se credit, si aggregium hoc *Horologium* (is enim libro titulus) latine versam et Notis adornatum, ab oblivione vindicaret. Hujus ergo Latinae versionis IV editionem *in folio*, ad paginas prope septingentas, præter longissimas præfationes plures, et copiosum Indicem, diffusam; sed et posteriorem aliam *in quarto* ad remonstrosæ (mihi certe) fidem servo. O iniquam sortem mortalium! quid enim profecto fiet in profunda barbari, quale jam non unum, sæculi caligine, melioribus literis proscriptis et extinctis omnibus; cum tam erudita ætate tam multi reperiantur, qui *σύμματα ἀπορῶνται μᾶλλον ἢ χερσὶν* et frugibus inventis glande vesti gratum habent? Et memini, cum ante quinquennium in prodigiosum quendam librum, in Angliam tum primum advectum, *Etruscarum Antiquitatum* titulo, multisque aeneis tabulis spectabilem forte incidissem, primo statim conspectu fraude deprehensa; ad quam deprehendendam nulla non pagina libri, ne dicam linea, sufficiat; indignationem publice testatum esse, et originem fraudis in quodam, qui tum forte sub praelo erat, de *Ufu et consuetudine* commentariolo detexisse. Comperi tamen postea fuisse, qui longe aliter sentirent,

rent, et tam bellas et speciosas *Antiquitates* tam duriter acceptas dolerent: imo non defuisse, qui contempto hostis aliorumque de illis verissimo iudicio, ad loca ipsa, fidei tanti depositi custodia venerabilia, per mare, per terras, magno studio, quo res tam sacras oculis usurpasse suis, et manibus contigisse possent aliquando gloriari, contenderent. Sed ut ad *Antoninum* redeamus, Annus a patre Salutis Aethere 1558 agebatur, cum primum *Guil. Xylander* Augustus divinum hunc Antonini foetus, a Contrado Gesnero ex Bibl. Palatinae latebris erutum, protulit in lucem, et, ut erat industrius, et in vertendis Graecis assiduus, Latine vertit, brevibusque Notis illustravit. De ejus versione plura mox dicemus: sed hoc in antecessum, ne viro docto pro ingenti beneficio gratias indignas rependamus: parum candide et ingenue facturus, qui post tot in hoc genere labores *Xylandri*, tot elucubratas majorum vigiliarum et voluminosiorum scriptorum versiones, ex hac una scripti tam pusilli, alias quidem, fateor, inestimabilis, et non ex mole pendendi, sed pusilli tamen unius versione de mentis ejus et eruditione pronuntiare velit. Fateor illam in aliis quoque operibus non raro impingere, nec in exprimendis, quos interpretandos suscepit, semper litare Mercurio; sed id potius tamen viri laboriosissimi et ad alia semper properantis festinationi, quam linguae Graecae, cujus ut et Latinae fuit ille peritissimus, ignorantia tribuendum censeo. In Antonina alia fortasse ratio: ad cuius intelligentiam non tam Graecae linguae peritia, quam veteris et inprimis Platonicae Philosophiae cognitio necessaria. Certe quam non feliciter optimo viro versione hujus susceptus ab eo labor aggredienti cesserit, ut non ignoravit ipse, ita nec dissimulavit, ut tum Praefationes ejus (quarum prima praecipue), tum Notae testes: in quorum altero sagacitatem ejus, (ἀμφότερα δὲ καλὰ

καὶ τὸ ὅτι οὐκ ἴσμεν, εἰδέναι: καὶ τὸ γινῶναι ἃ οὐκ ἴσμεν. dicebat olim Hierocles) etiam ubi minus sagax: in utero ingenuitatem merito laudamus. Sed quod in Graeci sui codicis defectum culpam saepe rejicit; id ut ipsum vere credidisse concedamus, ita credendi causas nullas idoneas habuisse certo persuasum habemus, et facile, spero, lectori, tam de eo agemus, non moroso persuadebimus. Caeterum cum princeps haec editio, Latina praecipue Xylandri versio, Typographorum incuria tot scateret mendis, ut vel eo nomine Xylandrum vehementer ejus poeniteret et puderet; secunda meliori, novem plus minus annis interjectis, prioris minus maculas et dedecus eluere conatus est. Ea Basileae a. d. 1568. adornata est. Sed viro doctissimo et occupatissimo ne hic quidem pro voto aut industriae merito respondit eventus. In versione siquidem mendas typographicas haud paucas sustulit: at quae propria erant ipsius παρασκευαται, typographicis longe molestiora; pleraque reliquit. In Graeco vero contextu, qui nulla re magis, quam turbatissima interpunctione, laborabat, parum aut nihil praestitit. Multis post annis, A. quippe D. 1626, Lugduni (Gallicae Celticae urbe) nova prodit Antonini editio: commoda sane forma, et typis non inelegantibus: caetera vero Xylandrina utraque longe depravatio. Non enim ex secunda meliori (quam videntur ignorasse, qui hanc procuravere) Basiliensi, sed priore Tigurina expressa est: et cum pleraque menda typographica primae ac praecipitatae illius editionis (qualia, certum pro coetum: neque pro usque: subesse pro substantiae: somnus pro sensus: fatum pro foetum: aut pro autem: non pro modo, et id genus alia non pauca) retineat; propriis et ipsa cumulata est, in Graecis praecipue, maculis: ut tota εἰς ἀνεσι βέβαιον merito dici possit; ut omittam Notas additas; si Notae sunt dicendae hominis (ne quid

quid dicam gravius) audacissimi (ut cum τὸν αἰροῦντα λόγον, quasi inauditum et barbarum quid, emendari vult τὸν κρείττονα λόγον: cum pro τροπῇ, Platoni et Stoicis tam familiari verbo, τροπῇ substituit, et ejusdem farinae alia) mera deliria. Istaе sunt omnes, quae quidem ad meam pervenere notitiam, Antonini editiones. Quis vero in tanta virorum doctissimorum, quantam nostra haec et superior aetas tulit, annona: tanta Commentatorum, qui alii super alios veteres quosque scriptores certatim arripuere, turba; unius fere Antonini id peculiare fatum fuisse non miretur, ut incultus, impolitus, ἀνεξήγητος per tot ad hunc usque diem jaceret annos? Dicerem fortasse, difficultatem operis, toties a Xylandro commemoratam, plerosque ab incepto deterruisse, nisi arroganter id a me dictum videri posset, quod a me susceptum sit, (nam praestitum non dicam) id ab aliis ne susciperetur, perficiendi difficultatem potissimum obstinuisse. Ego certe cum ante annos jam decem totos angusti hujus operis non antea mihi visi, sed expetiti dudum, compos essem factus et in lectione progressus essem, quantum ad libri gustum sufficeret, sic eorum, quae legeram et intelligebam, admiratione, pari delectatione juncta, protinus obstupui, ut nullum non laborem libenter suscepturus fuerim, nulli non oneri subiturus, quo ad caeterorum, ad quae mentis acies nondum penetraverat, intelligentiam pervenirem. Magna tum, memini, spes animum pertentabat, si forte exemplar, quo b. m. parens usus fuerat, adipisceretur, haud pauca reperturum me ad oras (quae in plerisque veteribus legendis ejus sedulitas et diligentia) notata, quae magno futura essent auxilio: sed eum cum humanissimi juxta ac eruditissimi viri *Patricii Junii*, Bibliothecae Regiae praefecti dignissimi opera consequutus essem, quam spe mea frustratus sum, ipsum illum testor, optimae fidei nec minoris

in

in his iudicii testem, omni exceptione maiorem: loco enim emendationum aut conjecturarum, quas exspectabam plurimas, plurimi se singulis fere paginis ὀβελοὶ ac χιασμοὶ, quibus quae pro mutilis aut corruptis haberet, notare solebat, obtulerunt. Ait Aristoteles et vere ait, ut mea fert sententia (quod et hodierni Itali vulgari jaçant proverbio) μᾶλλον ἕκαστα κρίνουσι, καὶ ἐξακριβοῦσι, οἱ μὲν ἡδονῆς ἐνεργοῦντες. Cum igitur, lecto semel iterumque libro, nova semper voluptate ad novam lectionem redirem, factum tandem est saepe legendo, ut quae prius ἄβαστα καὶ ἀνέφικτα tenebrisque plus quam Cimmeriis obvoluta videbantur, ea pleraque, paucissimis exceptis, adeo plana et expedita se praeberent, vix alius ut sit ex veterum omnium librorum numero liber, quem mihi magis notum perfectumque crederem. Qua ex re cum gaudium pro prioris mei studio desiderioque, quantum par erat, perciperem, re tamen ipsa, quod a viris sapientibus observatum memini, tunc expertus sum, nullum tantum bonum esse, cuius privata et solitaria possessio, si non ingrata, certe pro rei merito iucunda sit. Quare cum fictitium illum, stramineum, volgivagum Guevarae *Marcum Aurelium* etiam Anglice versum esse comperissem; cum mihi privatim cum munere suscepto nihil deinceps ex usu magis quam linguae Anglicae promptus usus, cuius non inutiliter excolendae haec opportunitas sese offerebat; cum denique Latinorum et Graecorum librorum editiones (praecipue qui Cantuariæ a Typographis et bibliopolis omnibus longe submotus sedem fixam haberem) non sine multa difficultate his in terris procurari viderem; de vertendo in linguam Anglicam eximium hoc opus, magna spe concepta, fore, ut multis prodesset, si sic verteretur, ut a multis intelligi posset, paucos post menses, cum ipse videram et legeram, apud me constitui: nec ante destiti, quam quod animo cepe-

ram,

ram, Deo ceptis aspirante, confecissem. De ista versione non aliud dicam, nisi viris in hoc regno (quod non unus coram testatus est) a dignitate, sed et ab eruditione summis haud paucis rem fecisse me gratissimam. Cum autem non pauci versione delectati de Graecis edendis saepius interpellerent, dudum profecto eorum voluntati morem gefsissem, nisi quod, dum vacationis ab aliis negotiis et Londinensis ad tempus commorationis opportunitatem expecto, interim non unius indicio ad me pervenit, *Thom. Gatakerum*, virum eruditione apud Anglos opinione celebrem, Graece, ut perhibebant ipsi, peritissimum, eam in se provinciam a longo jam tempore suscepisse, ac prope jam defunctum esse. Ego cum, quod amicis instantibus opponerem, haberem, et otii quantum satis esset vix mihi pollicerer, molestiae autem satis in mundo praesentiscerem, facile in animum induxi, ut ab incepto desisterem. Verum post plurium annorum expectationem cum jam dubitare, qui spem excitaverant, animadverterem, cumque ea incidissent tempora Reipubl. ut animum munire optimis praeceptis tum a tristissimis cogitationibus avertere quacunque ratione laborarem, memor quanta cum animi voluntate in versione Anglica versatus essem, ad Graeco-Latinam Antonini Editionem cum Notis, quae non multae quidem, pro successivi temporis ratione, essent; sed quae nihil tamen, dignus ubi vindice nodus, intactum relinquerent, mentem coepi convertere. Sed priusquam manum operi admoveo, virum illum doctissimum, de sola dum fama mihi notum, conveniendum mihi credidi. Superioris anni Majus tum mensis agebatur. Quid multa? Post multos ultro citroque de Antonino sermones tandem ostendit mihi vir humanissimus scriptos manu tomos in quarto (ut loquimur vulgo) binos, bene spissos, quorum alter ipsum Antonini contextum cum Latina

ver-

versione continebat; prolixos alter in Antoninum Commentarios: utroque ea cura descripto, ut editioni paratos res ipsa loqueretur: paratos autem plures jam annos ita fuisse idem, qui ostendit, asseverabat: at quando prodituri essent in lucem, cum, quae hactenus obstiterant, eadem nunc essent impedimento, nihil asseverare se aut in se recipere posse profitebatur. Cum ego vicissim consilium ei meum de Xylandri versione interpolanda et brevibus Notis addendis apernissem, adeo non improbavit, ut laudaret etiam et ultro cohortaretur. Ab eo tempore, quidquid ab aliis studiis et negotiis liberi tempus obtigisset, id huic uni curae curandae, donec confecta res esset, a me destinatum. Quid autem nobis hac editione proposuerimus, id demum, superest, ut paucis hic exponamus. Ab ipso, quod praecipuum est, Antonini *contextu* incipimus: qui quidem, si Xylandro credimus, vix Antonini contextus dici mereatur. Est enim, ubi non Antonini hoc ipsius opus, sed *ἐκλογάς* duntaxat ex Antonino; ut in posterioris editionis praefatione: est, ubi *mutilos misereque decurtatos* hos libros; ubi *librum mutilum et plerisque locis interruptum interpolatumque*, ut in prioris: ubi denique *pleraque lacera*, ut in Notis, *ἀποτόμως* pronuntiat. Hujus autem assertionis et iudicii si quis a Xylandro causam requirat, haec nimirum est, sententiarum obscuritas et incohaerentia. De posteriore ut primum dicam: Eorum, quae *ἀφοριστικῶς* a veteribus per sectiones et capitula tradita sunt, eam esse rationem, ut sectiones seu capitula nulla, nisi casu, vel argumenti vel orationis serie copulaque cohaereant inter se, quis ignoret? Eam autem *ἀμείδορον μέθοδον* veteribus sapientiae magistris probatam et usurpatam maxime, ut ex Solomonis, Theognidis, Phocylidis aliorumque Gnomologicis monumentis facile discimus; ita recentioris aevi viros acutissimos non defuisse video, qui ordine

dine vel exactissimo certas ob causas (quas non est hic examinandi locus) anteponerent. Cum igitur tam certum sit, quam quod certissimum, haec ἀθρόως et ἀφοριστικῶς (qualia et *Epicteti*, quod vocatur, *Enchiridii* pleraque, nisi si quis ingenii subtilitate fretus ἀσύγκλωστα κλέβειν aggrediatur) ab Antonino congesta esse, nec aliam quaerendam seu verborum seu sensum ἀλληλουχίαν, quam quae in singulis sectionibus; magna pars obscuritatis sublata fuerit, si sectiones (quae nostri laboris pars non minima) recte secreveris et diremeris. Sectionibus recte riteque discretis et diremtis, si quae alia superest obscuritas, inde potissimum est, quod Antoninus in veterum lectione tritissimus, eorum verba suis crebro, tacitis ipsis, sic intertexat; ad intertexta (aut quae interdum in animo tantum habebat) suis saepe verbis tacite sic alludat et intendat; ut haec animadvertere et dijudicare singula vix cujusquam fortasse sit etiam diligentissimi: qui vero in veterum, Philosophorum praecipue, lectione bene versatus non sit, eum nihil mirum, si in tam crebro τῆς ἀρχαιότητος, et in sensibus et verbis πίνω crebrius offendant et haereat. Praeterea quis ab eo, qui secum loquatur et sibi scribat uni, eam sermonis expectet perspicuitatem, quam ab eo, qui aliis, ut legatur et profit, iure meritoque requiramus? Sed quidquid hujus sit, ne quis ultra sit huic exceptioni locus, asserere non verebimur, paucissima (quis autem liber antiquus tam planus et perspicuus, ut Oedipo aliquo nullibi egeat? ut nodos etiam doctissimis inenodabiles nullos habeant?) in his libris esse, quae non integra modo, sed et ad explicandum facilia praestare non possumus. Refutata obscuritatis et ἀνακολουθίας calumnia, cur imperfecti sint libri, nullum, quod sciam, aliud argumentum: cur autem perfecti judicandi sint, et optimae notae codicem eum fuisse, quo Xylander usus est, et expressit typis, credi-

bile fit, cum alia possunt afferri, tum illud inprimis, quod, quaecunque extant apud Suidam (quae mihi quidem hactenus reperta) Antonini *Fragmenta*, quae paulo post inter Testimonia reperientur; quaecunque in *Excerptis* (de quibus in Notis, initio) nomen *Epicteti II.* praeferebant Hoefcheliani, ea cum editione Xylandri, variantibus aliquot lectionibus excerptis, per omnia congruunt. Qui igitur codici Xylandrino, ut optimae notae codici, multum deferremus, et Xylandrinam editionem ex illo (nisi quod ex Notis ejus quaedam in textum, nescio an ipso authore, temere recepta) fideliter expressam esse non levibus argumentis adducti judicaremus, et ipsam fideliter ut hic, quoad ejus potuit, solis mendis typographicis et minutioribus excerptis, exhiberemus, praecipue curavimus. Sed cum secundae ac melioris Xylandrinae editionis nullum exemplar, quod excudendum typographo traderetur, suppeteret, Lugdunensis editionis exemplar, quod suppetebat, prius tamen a me collatum et ad meliorem illam editionem, quam potui, diligentissime correctum tradere coacti sumus. Non mirum tamen, si quaedam nostram, praecipue cum mens nostra toties aliis longe curis sollicitudinibusque interpellaretur, fugerunt diligentiam: quae pleraque aut in Notis aut in Erratis indicata sunt. Depulsa imperfectionis invidia, non abs re fortasse fuerit, et illis hic paucis occurrere, si qui futuri sunt, qui de *redundantia* querantur. Negari certe non potest, eadem saepius his libris (iisdem quidem plane verbis non multa, at non multum diversis haud pauca) ingeri et inculcari. Hoc igitur objecturis quod universe respondeamus, hoc praesto nobis est, *Δις καὶ τρις τὰ καλὰ*, aut quod alicubi recte Seneca, *Nunquam nimis dicitur, quod nunquam satis discitur*. Sed Antoninum praeterea et hoc peculiariter excusat, quod, ut de obscuritate modo dicebamus, hoc quidquid est

est operis, non id aliis, ut in vulgus emanaret et publice prodesset, adornavit: sed sibi privatim, (quamquam et aliis, dum sibi, tanto Domino et Exemplo) ut in virtute proficeret, commentatus est: ut hinc quidem, quid ille sibi ipsi, conscientiae suae sedulus et severus scrutator, apprime utile et necessarium judicaverit, addiscere possimus: iudicio ejus ac memoriae irasci, quod ab iisdem repetendis et inculcandis, quae ad profectum virtutis prima et summa haberet et quotidie experiretur, haud abstinuerit, sine summa iniquitate nequeamus. Ad *versionem* quod attinet, eum Xylandro libenter honorem habuimus, ut ejus *versionem*, nisi ubi res ipsa aliter postulabat et sententiae ipsius intererat, ubique retineremus. Ingenue certe et candide ab illo factum est, quod in *quibusdam* (nec falsam dixisset, si in multis dixisset) *coactum se divinare et audacter a codice Graeco discedere*, agnoscit ipse: sed et in alia praefatione, quam posteriori editioni primam praefixit, non minus ingenue et vere, *quaedam in Antonino esse, quae prorsus non attingere praestitisset, quam conjiciendo aliena pro Antoninianis fortassis ingerere*. Hoc sane vere dicere possumus, plurimas esse sectiones, nec illas e brevissimis, in quibus Antoninianae mentis et sententiae in Xylandrina versione neque vola neque vestigium: ut illas omittam, in quibus quod erat, ita contrarium, ut nihil magis esse possit, expressit, aut potius, ut ipse in Notis alicubi loquitur, ariolatus est: quae a nobis eo dicuntur, non ut viro docto *veavixā*, insultemus; cujus memoriae, ut caetera ejus merita omittamus, vel hoc uno nomine, quod Antoninum illi debeamus, ita favemus, ut ejus par est memoriae, qui maximo nos obstrinxerit beneficio: sed ut si qui nostri in hac interpolanda et recensenda versione laboris et instituti parum candidi futuri sunt interpretes, eis aliquid opponeremus. Mutae

tae vero versionis, ubi dubitandi causa erat, in Notis rationem reddidimus: ubi non erat, ut labori parceremus, putido et ne obtrectandi materiam quaesivisse videremur, libenter abstinuimus. Quodsi non in promptu causa semper, quae me movit, (etsi fieri potest, ut in quibusdam me quoque ratio fugeret) ut mutarem, Lectorem minus intelligentem oratum velim, ne, quorum ipse rationem non statim assequitur, ea statim nulla ratione niti pronuntiet aut plane judicet. Sic exempli causa, ipso statim initio, quod Xylander verterat, *Excusatione parentis mei*; maluimus nos, *Excusatione genitoris mei*. Erunt fortasse, qui ad τὸ γεννήσαντος, quasi id melius *genitor* quam *parens* aut elegantius (quo quid puerilius?) verteretur, respexisse suspicabuntur. Ego vero τὸν γεννήσαντα *parentem* Latine vulgo optime reddi non magis dubito, quam τὸν γεννήσαντα et τὸν πατέρα idem vulgo sonare: sed ut hoc loco τὸν γεννήσαντα consulto dixit Antoninus, ut naturalem patrem, qui genuerat, ab eo, quem πατέρα cap. 13. Παρὰ τοῦ πατρὸς etc. nuncupat, qui scilicet adoptaverat, distingueret, ita qui genuit hic, vel *genitorem*, quam *parentem*, cum *parentis* latior interdum soleat esse (quo sensu Capitolinus in vita Marci, *Omibus parentibus suis tantam reverentiam etc.* capiendus) significatio, ad Antonini mentem propius accedere credidi. De *Sectionibus* seu *Capitulis*, jam diximus aliquid: sed est porro quod dicamus, quia in eorum divisione et partitione multum situm est. Nobis in hac, quam hic exhibemus, partitione non id propositum fuit, ut singulos κανόνας, seu singula, quae vocat Antoninus κεφάλαια et interdum παραστήματα, seorsim repraesentaremus, sed ut ea (plura an pauciora essent) eisdem sectionibus includeremus, quae conjuncta perspicuitatem, obscuritatem divulsa peperissent. In plurimis autem, ubi sententiae nihil interest, sive conjuncta legantur, sive se-

para-

parata, arbitrio meo usus sum, nulli legem impositurus, quin aliter per me liceat ipsi disponere. Hoc tamen praemonitum velim lectorem, temere facturum, qui non semel iterumque lecto toto libro et attente lecto, de novo cogitabit ordine: quid enim in singulis sectionibus, ubi aliqua difficultatis aut obscuritatis suspicio, spectaverimus, illi demum intelligent, qui frequenti lectione totum illum adeo sibi familiarem reddiderint, ut de singulis partibus ex toto, quod toti maxime conveniat, iudicium facere possint. Exempli causa, lib. IV, c. 6., ubi nos novae sectionis initium facimus, Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων etc., erunt fortasse, qui connecti cum superioribus ista debuisse, nihil ultra providentes, sola, quae ante oculos sunt, cogitantes censebunt: qui eadem fortasse cum sequentibus istis, ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο etc. etc. Ἄρην τὴν ὑπόληψιν etc., conjuncta esse non minus improbabit, quod ratio cohaerentiae non appareat. At iidem si cogitaverint, Antonino solenne esse, quoties ad alienam improbitatem patienter ferendam se hortatur et necessariis praesidiis (quod facit ille saepissime, neque aliud puto fuisse, quod magis ipsum exercuerit) ante munit, duplicem necessitatem ponere; aliam generalem, respectu mundi, cuius ordini maxime consentaneum esse (ita quidem ille, nec ille solus, sed alii plures tum philosophi tum theologi veteres christiani pluribus adstruunt), ut improbi permittantur, asserit: aliam particularem, quod, istis opinionibus positis, tales actiones, tales mores consequi (unde et illud sequitur, invitos quodammodo peccare, qui opinionibus abrepti peccant) necesse sit: ut autem necessitatem, ita et aevi brevitatem, ut praesentissimum ad compescendam iram fœdium passim inculcare: eundem denique omnes irascendi causas ad falsas et imaginarias (quibus indulgere stultum sit, quasque admittere vel excludere nostri sit arbitrii)

LXVIII MER. CASAUB. PROLEGOMENA.

opiniones referre solere: qui haec, inquam, cogitaverit, illa omnia, quae sectionis istius ambitu comprehendimus, eodem pertinere nec separari debuisse confessurus est. Quid nobis proposuerimus, et quibus adducti rationibus, hactenus praefati sumus. Sed propositum tamen adhuc restat primum καὶ τὸ ἀρχιτεκτονικὸν τέλος indictum nobis, quod uno verbo expediam, *prodesse* et iis potissimum gratificari, quibus virtus et vera pietas cordi est et vitae finis. Ego illum, quicumque tandem sit, optime Antoninum intelligere existimabo, quisquis ita leget, ut per eum in vita proficiat. Hoc tibi, Lector, quisquis es, opto voveoque ex animo: si et tu mihi, non aliud a te meae qualiscunque industriae praemium postulo. Vale.

THOMAE GATAKERI

PRAELOQUIUM,

in quo de disciplina Stoica, cum Sectis aliis, Peripatetica et Academica Vetere, Epicurea vero praecipue, collata; deque eorum, qui hanc secuti sunt, quae supersunt, Senecae, Epicteti, Marci nostri cumprimis, scriptis differitur: Operisque hujus totius ratio et institutum exponitur,

Stoicam disciplinam, prae caeteris Philosophorum praeceptorum Sectis, ad dogma christianum proxime accessisse, e nostris qui censuerint, non desunt. Et Iosephus quidem Iudaens, ubi vitae suae rationem denarrat, de *Phariseorum*, quam apud suos αἵρεσιν ἀκριβεστάτην fuisse ^{a)} Paulus pronuntiat, quamque horum uterque, et Iosephus et Paulus, aliquando sectatus fuerat: ^{b)} ἡ Φαρισαίων, inquit, αἵρεσις παραπλήσιος ἐστὶ τῇ παρ' Ἑλλήσι Στωικῇ λεγόμενῃ. *Phariseorum Secta ei est affinis, quae Graecis Stoica nuncupatur.* Hieronymus vero noster verbis plane disertis, ^{c)} *Stoici*, inquit, *nostrae dogmati in plerisque concordant.* Et in multis quidem convenire, ambigi non potest, si quis instituti utriusque περὶ τῶν προκτεένων regulas legesque secum invicem contulerit: in pluribus etiam, opinor, quam Secta alla ulla; quum nulla, credo, comperta sit, quae pietatis ac virtutis studium exercitiumque aut pluris faciat,

a) Paul. ap. Lucam, Act. XXVI, 5.

b) Ioseph. in Vita sua, de bello Iudaico libris subjuncta.

c) In Efsaiam Comment. c. 11.

aut altius evehat, aut fortius spiret, aut penitus inculcet, aut enixius provehat.

Hoc quo clarius elucescat, de Sectis eminentioribus quibusdam cum ista collatis videbitur. Atque hic mitto Pythagorae, ^{d)} mysticam an magicam dixerim, disciplinam, cujus rudera duntaxat et λείψανα disjecta jam supersunt. *Aureum* enim *carmen*, quod hujus nomine prostat, ejusdem esse notae censent eruditi cum Phocylidae *Monitorio*, supposititium utrumque. Sed nec in ullo numero habendam existimem, aut Cynicorum affectatam illaviem, foedaque in propatulo etiam perpetrata ^{e)} χειρουργήματα (quos ^{f)} a Stoicis tunica tantum disflare, haud rite pronunciaffe videtur Satiricus, cum illi ^{g)} obscoenitates istiusmodi, fordesque etiam, ^{h)} tanquam a natura humana alienas, sint averfati): aut Academiae etiam Novae ἀκαταληψίαν, quae cum sensibus tam externis quam internis fidem omnem detrahat, ⁱ⁾ mentisque pariter ac corporis oculos penitus

d) Vid. Pythagorae Vita ap. Laërt. l. VIII. et a Jamblichio conscripta, cap. 13. 14. 23. 24. nec non Jamblichii Vita apud Euseb. in Vit. Sophistar.

e) De quo videri poterit, ni pudor prohibeat, Dio Prus. Orat. 6. in Diogen. sive de Tyranno, et Laërt. l. VI. in Diogen. quo loco vim vocabuli non assecutum Ambros. Camald. Interpretem, non est mirum, quum Henr. Stephanus praeterierit.

f) Juvenal. Sat. 13.

g) Proinde Zeno αἰδήμων πρὸς τὴν κυνικὴν ἀναισχυντίαν, a Cratete defecit. Laërt. l. VII.

h) Τὸ καθάρσιον πάντως ἐν τῇ φύσει τοῦ ἀνθρώπου περιέχεται· καὶ εἴ τιτι ἄλλω, καὶ τούτῳ τῶν ζώων χωρίζεται. Epict. Diff. l. IV. et per totum cap. 11. quod his verbis clauditur: Πᾶσα ἐκτροπὴ ἀπὸ τινος ἀνθρωπικοῦ γίνεται· αὕτη δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ μὴ ἀνθρωπικῇ εἶναι. *Natura homo mundum et elegans animal est.* Senec. Ep. 92.

i) Epictet. Diff. I, 5. II, 20. Senec. Ep. 88.

nitus revellat, hominem nec rationis particeps animal esse patitur.

Ad illos accedo, qui Philosophiam nobis exultio-
 dederunt, Scholasque frequentiores, ampliores, illustriores
 habuerunt. Ex his sunt, qui e Platonis Gymnasio prodire,
Academici Veteres, et Peripatetici: quos quia ^{k)} *nomini-
 bus solis locisque* (cum *Academiam* alteri, *Lyceum* alteri tenerent)
 a se invicem *divisi*, *rebus interim conveniebant*, una junxisse,
 compendio dabitur. Inter istos cum primis emicuit Aristoteles.
 Is in scientiis disciplinisque omne genus tradendis, *Logica*,
Rhetorica, *Poëtica*, *Politica*, *Oeconomica*, *Ethica*, *Physiologica* ^{l)},
 ad ^{m)} miraculum usque tantum praestitit, ut plus illi hac in parte
 totus eruditionis humanioris circulus debeat, ⁿ⁾ quam prisco-
 rum, non dico uni alteri alicui, sed eis, quorum saltem ad ae-
 tatem hanc scripta perennarunt, etiam universis. Nam quod
 *) *Platonem* hujus Magistrum, familiaeque illius utriusque pa-
 rentem excipere solent, qui huic alioqui primas deferunt; haud
 advertisse satis videntur, *Platonem* non tam in disciplinis tra-
 dendis, quam in sui temporis ^{o)} *Sophistis*, sub persona Socra-

e 5

tis,

k) Cic. Acad. I.

l) *Musica*, *Mathematica*,
Medica non adjicio, quia
 periisse videntur, quae de his
 scripsisse discimus ex *Laërtii*
laterculo: sed nec *Metaphy-*
sicam, quia nomen priscais illis
 ignotum; aliudque plane so-
 nat τὰ μετὰ τὰ φυσικά.

m) *Talem esse unum homi-*
nem, miraculosum est potius,

quam humanum. Averroës in
Prooem. Physf.

n) *Aristoteles meo judicio in*
Philosophia prope singularis.
Cic. Acad. I. IV.

*) *Aristoteles, excepto Pla-*
tone, Philosophorum princeps.
Cic. de Fin. I. I. cf. Tuscul.
I. I.

o) *Sophistas e Platone in-*
telligimus lupos a Socrate. Cic.
de Fin. I. II.

tis, defricandis, ludendis, traducendis, refellendis, horum phaleris detrahendis, fucis detergendis, tricis exsolvendis, operam maxima ex parte collocasse. Unde natum, ut in *Dialogis* plerisque, per anfractuosas disceptationum ambages, artificio singulari sibi invicem implicatas et innexas, in immensum ferme protracta dissertationis serie, veri certique sitiens lector, nisi quod dictionis amoenitate, inventionis varietate, structuræque elegantia, quae fessum interim reficiant, dum delinitur detinetur, logis longis ac laciniosis paene delassatus, cum p) quod pro certo statuatur, nihil occurrat, in quo pedem figat, nec jam animi pendens, opinatione dubitationeque omni deposita, firmus consistat, ac securus acquiescat, vix aut ne vix quidem deprehendere queas.

Aristotelem itaque feligemus, qui in iis, quae ad mores formandos, vitaeque rationem rite instituendam pertinent, (de his enim jam agimus) reliquorum nomine sententiam feret. Is post Platonem, cum agmine utroque dicto, in tres classes *Bona* dispescit universa, *animi*, *corporis*, et quae *extra horum utrumque* consistunt, vitae hujus adminicula. Quamvis autem *animi bona praestantissima* esse censeat, et *per se maxime esse expetenda* concedat; tanta tamen posteriora duo ista facit, tantumque q) ad sortem beatam constituendam momenti viriumque eis

p) *Platonis in libris nihil affirmatur; et dum in utramque partem multa differuntur, de omnibus quaeritur, nihil certi dicitur.* Cic. Acad. I. I.

εὐδαιμόνων τῶν ἐν σώματι ἀγαθῶν, καὶ τῶν ἐκτὸς, καὶ τῆς τύχης. Idem Eth. Eudem. VI, 13. Multi et magni Philosophi haec ultima bonorum juncta faciunt; ut Aristoteles, qui virtutis

q) *Τὴν εὐδαιμονίαν ἐκ πολλῶν ἀγαθῶν συντίθεμεν.* Arist. Eth. Magn. I, 2. Προςδεῖται γὰρ ὁ

usum cum vitae perfectae prosperitate conjunxit. Cic. de Fin. I. II.

eis tribuit, ut ^{r)} virum virtute licet universa instructum, sed alteris illis orbatum ac destitutum, *beatorum* numero eximat, praefertim ^{s)} si in adversa graviora, calamitatesque insigniores inciderit; ista siquidem, ubi incurfaverint, *beatitudinem*, quam ^{t)} *mutatu haud facilem*, ^{u)} *intercidere tamen, abrumpere et corrumpere* prorsus.

At Stoici adeo nihil hanc in partem efficaciae corporeis externisque istis permittebant, ut prae animi illis nec in *bonorum malorumve* censu collocanda censerent; sed pro rebus *mediis* prorsus haberent, quae in neutram partem momenti multum conferrent: cum ^{a)} *nihil bonum* statuerent, *nisi quod pium, iustum, humanum, honestum* foret; *nihil malum, nisi quod impium, iniustum, inhumanum, inhonestum* existeret. Proinde
mise-

r) Ἄνευ τῶν ἐκτὸς ἀγαθῶν οὐκ ἐνδέχεται εὐδαίμονα εἶναι. *Arist. Eth. Magn. II, 8.*

s) οὐ μακάριός γε, ἂν Πριαμικαῖς τύχαις περιπέσῃ. *Arist. Eth. Nicom. I, 10.* Οἱ δὲ τροχιζόμενον καὶ ταῖς δυστυχίαις μεγάλαις περιπίπτοντα εὐδαίμονα εἶναι φάσκοντες οὐδὲν λέγουσι. *Id. Magn. VI, 13.*

t) οὐκ εὐμετάβολος.

u) Θλίβει καὶ λυμαίνεται τὸ μακάριον. *Ibid. Id. Eth. Nicom. I, 10.*

a) Τῶν ὄντων, τὰ μὲν ἀγαθὰ εἶναι, τὰ δὲ κακὰ, τὰ δὲ οὐδέτερα· ἀγαθὰ μὲν τὰς ἀρετὰς· κακὰ δὲ τὰ ἐναντία· οὐδέτερα δὲ, ἃ μῆτε ὠφελεῖ, μῆτε

βλάπτει, οἷον ζῶη, ὑγεία, ἡδονή, κάλλος, ἰσχύς, πλοῦτος, δόξα, εὐγένεια. *Laërt. VII, Zen. Μόνον τὸ καλὸν ἀγαθόν, οἶδεν ἡ βάρβαρος φιλοσοφία. Clem. Alex. Strom. I. V.* Mox post nonnulla ejusdem notae interjecta, ταῦτα θρυλοῦσιν οἱ Στωϊκοί. *Unum bonum est, quod honestum est: caetera falsa et adulterina bona sunt. Senec. Epist. 71. Nihil est bonum, nisi quod honestum est. Idem Ep. 120. Sed et Ambros. noster, idem Scripturam asserere, Offic. II, 3. Media sive in-differentia vocamus, quae nec bona nec mala, morbum, dolorem, paupertatem, exilium, mortem. Senec. Ep. 82.*

miserum esse insipientem, iniquum, improbum, impium quemque, quantumcunque, quae aliis habentur, bonis, corporeis exterisque instructus suffultusque vitam exegerit, b) beatum contra bonum piique quemlibet, quantumcunque malis, quae caeteris reputantur, obstrictus divexatusque aevum transegerit. Hunc denique solum sapere, vere liberum esse, sui compotem, numini charum, cuius sub tutela curaque, cum perpetim agat, solum posse c) securum malique omnis metu immunem degere, utpote d) cui mali nihil aut viventi aut morienti obtingere permisurus is sit, e) cui ipse regundum se totum permiserit: nec posse ita-

b) *Virtus ad vitam beatam per se ipsa satis est. [Hac praedito] adjice caecitatem, debilitatem, dolores continuos et graves, non fit miser, quem tam multa mala in miseram vitam non transferunt, nec ex beata quidem educunt. Senec. Ep. 91.*

c) *Διὰ τί γὰρ φοβηθήσεται τι τῶν γινομένων ἐν ἀνθρώποις; ἀλλὰ πρὸς μὲν τὸν Καίσαρα συγγένεια ἰκανὴ παρέχειν ἐν ἀσφαλείᾳ διάγοντας καὶ ἀκαταφρονήτως, καὶ δεδαικότας οὐδ' ὅτι οὖν τὸ δὲ τὸν θεὸν ἔχειν παιγνίην καὶ πατέρας καὶ κηδεμόνα, οὐχ ἡμᾶς ἐξαίρησεται λυπῶν καὶ φόβων; Epict. Diff. I, 9.*

d) *Ἐν τούτῳ διανοεῖσθαι δεῖ ἀληθές, ὅτι οὐκ ἔσται ἀνδρὶ ἀγαθῷ κακὸν οὐδὲν οὔτε ζῶντι, οὔτε τελευτήσαντι, οὐδὲ ἀμελεῖ.*

ται ὑπὸ Θεοῦ τὰ τούτων πράγματα. Socr. apud Platon. in Apol. Pro certissimo habeatur, quod dicturus sum. Nec cuiquam bono quidquam mali evenire potest, nec vivo nec mortuo, nec unquam res eorum a Deo negligentur. Cic. Tusc. l. I. Epict. Diff. III, 26. Ecquid haec, quam quae Solomon Paroem. I, 33. et Paul. ad Rom. VIII, 28.

e) *Ἄγου δέ μ' ὦ Ζεῦ, καὶ σύ γ' ἡ πεπρωμένη Ὅποι ποθ' ὑμῖν εἰμι διατεταγμένος. Ὡς ἔψομαι γ' ἄοκνος. Cleanth. ἐπὶ παντὸς εὐκτέον ταῦτα. Epict. Enchir. c. 52. Diff. III, 22. Duce me parens celsique dominator poli, Quocunque placuit: nulla parendi mora est; Assum impiger. Senec. Ep. 107.*

itaque fieri, ut vel forte beata unquam excidat, vel in calamitates ullas ejusmodi incidat, quae beatitudinem incidendo miserum faciant. Et haec quidem fuerunt Stoicorum dogmata, in quibus quatenus tam Peripateticos quam et Academicos veteres transcendebant, eo ad regulam populo christiano praescriptam illis utrisque propius utique accefferunt.

Etiamsi autem concedere nequeam, quod post ^{f)} Antiochum ^{g)} Cicero, post Ciceronem ^{h)} Augustinus, ab istis illos vocabulis tantum discrepantes, rebus interim convenisse, cum hoc apud ⁱ⁾ Ciceronem Cato nervose et luculenter satis refellere videatur; nolim tamen diffiteri, quod Orator celeberrimus ille, ^{k)} honestum saltem inter hos certamen fuisse, cum omnis esset de Virtutis dignitate contentio; hoc tantum interesset, quod partes primas alteri, alteri totas integrasque virtuti concederent. Caeterum Epicuri hortulos cum Zenonis porticu, Voluptatis magistros cum Virtutis patronis, molles cum rigidis, discipulos et dissolutos cum alte cinctis, arcte strictis, committi et in certamen descendere ^{l)} indignissimum plane videtur, et a ratione omni alienum non immerito habeatur. Nec desuere tamen istud qui tentarent: idque, quod mirum magis minusque ferendum, ex eis etiam, qui Stoicis nomen dederant, horum saltem in classe locum ambiebant. Sed quid in hunc sensum proferatur, audiamus ab eo, qui Stoicus ipse haberi volebat.

^{m)} Non est, inquit, quod putes magnum, in quo dissidemus. Exiguum scilicet spatium interjectum fuerat, quod utrosque

f) Cic. de N. Deor. l. I.

g) Cic. de Fin. l. IV.

h) Augustin. de Civit. Dei IX, 4.

i) Cic. de Fin. J. III.

k) Cic. ibid. l. II.

l) χαλσπὴν ἐλευθέρη γυναικὶ πρὸς πόρνην μάχη, dura res;

matronae cum meretrice contestatio. Menand. ap. Cyrill. adv. Julian. l. VII.

m) Senec. de Vit. beat. c. 13.

que a se invicem dispesceret, cum *Virtuti* illi *totum* deferrent, *Voluptatem* isti pro bono vel *summo* vel *solo* etiam haberent.

Sed, n) *Quam*, inquit, *virtuti legem dicimus*, ille dicit *vo-*
luptati. At Stoici *Virtuti legem non dicunt*, a *virtutis norma*
legem accipiunt ipsi. Nec si eadem suis, quae et illi in non-
nullis praecipunt, ideo non longe a se invicem divisi existunt.
Ecquis *Medicum* a *Philosopho* non distare multum dixerit? Ea-
dem tamen suis in victu vitaeque communi praecipunt isti,
praescribunt illi. Medicorum principem et parentem audiamus:

ο) Πόντοι, inquit, σιτία, ποτά, ὕπνοι, ἀφροδίσια πάντα μέτρια.
Labores, escae, potiones, somni, venerea; moderata sunt
omnia. Ecquid aliud *Philosophus*, sive *Stoicus*, sive *Epicu-*
reus etiam, sive alius quilibet? sed aliis plane rationibus, et
diversis prorsus, singuli. π) *Finem*, ajunt, *dare appellatio-*
nem et in re ethica formae rationem habere. Iñic ergo vere
usurpatur, quod diverbio vulgari dicitur, ρ) Χωρίς τὰ Μυσῶν
καὶ Φρυγῶν ὁρίσματα, *Fines Mysorum sunt Phrygumque dissi-*
nec secus ρ) *Medici et Philosophi, Epicurei et Stoici fines sunt*
divisi. Medicus siquidem valetudini prospicit, ne in morbum
mutet; Epicureus voluptati, ne in dolorem vertat; Stoicus
virtuti, ne a tramite istius vel tantillum declinando in vitium
protinus proruatur. Toto demique, quod ajunt, coelo a se in-
vicem sunt dissi, quorum alteri *Virtutem* tanquam *Reginam*
legi-

- n) *Senec. de Vit. beat. c. 13.* ἰατρῶν, ὡς πέρ τινων Μυσῶν καὶ
ο) *Hippocrat. Epidem. l. VI. Sect. 6. §. 5. et ex Hipp. Ga-* Φρυγῶν ὁρίσματα. *Plutarch. de*
len. Hortat. c. 6. Valetud. Praecept. quod idem
p) *Ὁρίζεται ἕκαστον τῷ τέ-* de *Vatibus et Philosophis* usur-
λει. *Aristot. Ethic. l. III, c. 7.* pavit *Damascius* in *Vit. Isido-*
q) *Strab. Geogr. l. XII.* ri, a *Suida* adductus, quem
r) *Χωρίς τὰ φιλοσόφων καὶ* mus.

legitimum, Principem justum, cui caetera concedant omnia, in fastigio summo collocant; *Voluptatem* huc vix in famili-
tium etiam admittunt, quae vel ad pedes subserviat, vel a ter-
go subsequatur; alteri *Virtuti* de Principatu dejectae *Volupta-*
tem substituunt, ^{s)} cui in solio regali sedenti, ancillulae instar,
adstet illa, hoc duntaxat officium suum ducens, Dominam in
aurem admonere, caveat, ne quid perficiat, a quo dolor ali-
quis oriatur.

Sed, ^{t)} *sancta*, inquit, et recta praecipit Epicurus; imo
rigida et tristia, fortia etiam, si propius accesseris.

Et propius igitur accedamus, quo penitius et accuratius
introspeciamus: idque eo lubentius, quia ^{u)} multos monet Ora-
tor hac Offucia allectos Epicureas partes sequi, quia *recta et*
honestia ipsum plurimum facere putant.

Sancta ergo scilicet praecipit is, cui ^{x)} *numen rerum hu-*
manarum curam nullam plane gerit: cui ^{y)} *πρῶγμα ὁ θεὸς οὔτε*
αὐτὸς ἔχει, οὔτε ἄλλοις παρέχει, ^{z)} *negotii quidquam Deus nec*
ipse habet, nec alteri exhibet: quod impii illi olim faecibus suis
immerfi infixique Judaei: ^{a)} *Deus nec beneficio nec maleficio*
quemquam est affecturus; ^{b)} *nec propitius esse, nec irasci cuiquam*
potest: qui denique, uti gloriantur affeculae ipsius, ^{c)} *primus*
ad-

s) Vid. Cleanthis, pictura
ap. Cic. de Fin. l. II.

t) Senec. ubi supra. Ep. 33.
et alibi.

u) Cic. de Fin. l. I.

x) *Semota a rebus nostris,*
sejunctaque longe; *Nec bene*
pro meritis capitur, neque tan-
gitur ira. Lucret. I.

y) Senec. ἀποκολοκυνθ. —
τὸ μακρὸν καὶ ἀφθαρτὸν οὔτε
αὐτὸ πρῶματα ἔχει, οὔτε ἄλλῳ
παρέχει· ὥστα οὔτε ἄρχαῖς οὔτε
χάρισι συνέχεται. Epicur. ap.
Laërt. l. X.

z) Cic. de N. Deor. l. I.

a) Zephan. I, 12.

b) Cic. in Pison.

c) Lucret. de Rer. Nat. l. I.

adversus numen coeleste oculos attollere est ausus, d) omnemque funditus (quantum in ipso fuerat) religionem sustulit.

Recta verò ab eis quaenam, aut quorsum quis expectet? qui ^{a)} amicitiam, fidem, justitiam, virtutem ullam, nisi ^{f)} proprii vel emolumenti, vel oblectamenti intuitu, nec colant, nec colendam censeant; (cum ^{g)} nihil horum per se bonum, suiique caussa expectandum existiment;) qui ^{h)} honestum ipsum inanem sine re subjecta sonum, nec tam solidum, quam splendidum, nomen pronuntiant; quin ⁱ⁾ nec flagitio, facinore, scelere ullo, quod voluptatem conciliet, lucellumve pariat, propter se abstinendum statuunt, (cum ^{k)} huiusmodi nihil ex se malum reputent) nisi supplicii, ^{l)} damni, mali alicujus infecuturi metu coërceantur; nec a numine hoc (a quo iram vindictamve ob istiusmodi quidquam vel expectare vel formidare vanitatis et superstitionis nomine non da-

d) Cic. de N. Deor. l. I.

e) Quia haec benevolentiam conciliant, et, quod aptissimum est ad quiete vivendum, caritatem. Torquat. ap. Cic. de Fin. l. I.

f) Quia tutiorem vitam et voluptatem efficiunt pleniorum. Idem ibid.

g) Ne justitiam quidem recte quis dixerit per se optabilem; sed quia jucunditatem afferat. Idem ibid. τὰς ἀρετὰς διὰ τὴν ἡδονὴν αἰρεῖσθαι, οὐ δι' αὐτὰς. Epicur. ap. Laërt. l. X. Nihil justum esse natura et crimina

vitanda esse, quia metus vitari non possit. Senec. Ep. 97.

h) Torquat. ubi supra.

i) Nihil tam turpe, quod hominum conscientia remota non facturus videatur. Cic. Fin. l. II. V. Senec. supra.

k) Ἡ ὀδὶνὴ οὐ κατὰ ἑαυτὴν κακόν· ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ τὴν ὑποψίαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσῃ ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότας κολασάς. Epicur. ap. Laërt.

l) Plus hinc in ipsa injuria detrimenti est, quam in eis rebus emolumenti, quae injuria existunt. Torqu. ubi supra.

damnant tantum, verum etiam derident), sed ^m) ab hominum conscientia, qui ab iniqua et scelestâ perpétrantibus poenas exigere ac vindictam sumere, sive pro auctoritate publica, sive pro viribus privatis, valent; hos autem ⁿ) latendi fiducia nulla possit unquam haberi.

Sed pergamus, et rigida ac tristia ista Epicurea videamus, ut ^o) imperitorum scilicet errore sublato, ex horum patrono intelligamus, ea, quae voluptaria, delicata, mollis habetur disciplina, quam gravis, quam continens, quam severa sit. ^p) Epicurus ergo ipse τοὺς ἀκολάστους καὶ λωπτοὺς castigat et damnat, qui voluptatis specie objecta allecti, praesentium deliciarum blanditiis delinuti, cupiditateque enormi corrupti et occaecati, luxuriis ac libidinibus constringendos se temere trahunt, nec quid porro eventurum sit, quos morbos, quos dolores excepturi sint, provident.

Verum quo fundamento istos reprehendat, extrema haec fatis liquido produnt. ^q) Luxuriam utique severus iste per se, aut propter se reprehendendam non putat: siquidem ^r) Voluptas omnis, inquit, bonum est: (ita nec ex turpissima re, ulla perceptam excludit.) Et, ^s) si ea, inquit, quae sunt luxuriosis efficien-

m) Οὐκ ἔστι τὸν λάδρα τι ποιοῦντα πιστεύειν, ὅτι λήσει, καὶ μυριάκις ὑπὸ τοῦ παρόντος λανθάνη· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει. Epicur. ap. Laërt. Eleganter Epicurus, Potest nocenti contingere, ut lateat, latendi fides non potest. Senec. Ep. 97.

n) Tuta scelera esse possunt, sedura non possunt. Senec. ib. Marc. Anton.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin.

l. I.

p) Torquat. ibid.

q) Torqu. ibid. et Cic. de Fin. l. II.

r) Πᾶσα ἡδονὴ ἀγαθόν. Epicur. ap. Laërt.

s) Epicur. in κυρίαις δόξαις, Cicerone interprete de Fin. l. II. Εἰ τὰ ποιητικά τῶν περὶ τοῦ

efficientia voluptatum, liberarent eos. Deorum et mortis et doloris metu, docerentque, qui essent fines cupiditatum, nihil esset eorum, quod reprehenderem, cum undique implerentur voluptatibus, nec haberent ulla ex parte aut dolens, aut aegrum, aut malum. Ita nec luxuriosos ob eam causam reprehendit, quia luxuriose vivant; probat potius et collaudat, quia voluptatibus omni ex parte complentur; modo caetera caveant, quorum primum quidem et praecipuum est, ut omnem numinis e mentibus metum excutiant. Qua ergo ratione castigat asotos istos damnatque Epicurus? quia utique ¹⁾ Voluptates, quas immodice sectantur isti, Voluptatem ipsam multis modis conturbant et corrumpunt, dum istis procurandis et prosequendis, ²⁾ in morbos graves, in damna, in dedecora incurrunt, saepe etiam legum iudiciorumque poenis obligantur. Haec scil. rigida, haec severa, haec tristia sunt, quae suis praecipit Epicurus. Voluptatibus vel foedissimis vel obscenissimis indulgeant totosque se dedant, concedit; caveant duntaxat, ne usu an abusu immodico vel morbum contrahant, vel facultates profundant, vel infamiam attrahant, vel legibus indicta in se arceffiant supplicia.

Sed temperantes, sobrii, bonaeque frugis fuisse referuntur, ex eis, qui *Voluptatis tamen patroni ac magistri exstiteri*,
eam.

τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλκε τοὺς
φόβους τῆς διανοίας, τοὺς τε
τῶν μετεώρων καὶ θανάτου καὶ
ἀληθείας, ἐπὶ τε τὸ πέρας
τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν, οὐκ
ἂν ποτε εἴχομεν ὅτι μεμφαίμεθα
αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐμπληρου-
μένοις τῶν ἡδονῶν, καὶ οὐδαμό-
θεν μῆτε τὸ ἀλγούν, μῆτε τὸ

λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ
τὸ κακόν. Laërt. l. X.

1) Τὰ τινῶν ἡδονῶν ποιητικὰ
πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς
ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν. Epicur.
ibid.

2) Torquat. ap. Cic. de Fin.
l. II.

eamque pro summo bono habuerunt. x) Gloriatur utique Epicurus ipse, *asse non toto se pasci*; Metrodorum, qui nondum tantum profecerit, *toto*. y) *Diffluere se corpusculi voluptate profectur, aqua et pane vescentem, epulasque sumptu magno comparatas despicere et despuere*: z) *aquam et polentam si habuerit, Jovi ipsi de felicitate controversiam facturum*: a) *summam enim ista voluptatem exhibere, ubi indigentia affectus ea quis sumserit*, b) *nam minorem voluptatem ex victu tenuissimo et contentissimis escis et potionibus percipi, quam ex rebus ad epulandum exquisitissimis, ubi quidquid dolorem creat, eis sublatum fuerit*.

Et Eudoxo quidem, qui, Epicuro prior, de *Voluptate* huic gemina tenuisse et tradidisse videtur, c) *temperantiae et sobrietatis in victu insignioris testimonium perhibet Aristoteles lulentum*: qua etiam d) *vitae ratione fidem dogmati suo ampliorrem consecutus*; utpote qui e) *non affectu vitioso, aut partium*

f 2

studio,

x) Senec. Ep. 18.

y) Βρυάζω τῷ κατὰ τὸ σωματίον ἡδεῖ, ὕδατι καὶ ἄρτῳ χρώμενος· καὶ προσπτύω ταῖς ἐκ πολυτελείας ἡδοναῖς. Epicur. ap. Stob. tom. II. tit. 17.

z) Ἐτοιμίως ἔχειν καὶ τῷ Διὶ ὑπὲρ εὐδαιμονίας ἀγωνίζεσθαι, μᾶζαν ἔχων καὶ ὕδωρ. Idem ap. eundem, sed vitiatum et sic restituendus: quam vocem ἀσεβείας notat Clemens Alex. Strom. l. I, ac amplius intendit et extendit Seneca Ep. 110. *Faciamus, inquit, oro te, etiamsi ista defuerint. Et ipse Epist. 25. Intra haec quis-*

quis desiderium suum clausit, cum ipso Jove de felicitate contendat.

a) Καὶ μᾶζα καὶ ὕδωρ τὴν ἀκρωτάτην δίδωσιν ἡδονήν, ἐπειδὴν ἐνδεῶν τις αὐτὰ προσενέγκηται. Epicur. ibid.

b) Idem ap. Cic. de Fin. l. II. Οἱ λιτοὶ χυλοὶ ἴσην πολυτελεῖ διαίτῃ τὴν ἡδονὴν περιφέρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν ἐξαιρεθῇ ap. Laërt. l. X.

c) Διαφερόντως εἰδοῦμαι σωφρονεῖν. Arist. Eth. I, 10.

d) Ἐπιστεύοντο οἱ λόγοι, διὰ τὴν τοῦ ἡθους ἀρετήν. ibid.

e) οὐχ ὡς φίλος τῆς ἡδονῆς.

audio, sed iudicio incorrupto f) et veritatis vi victus g) de principatu pro voluptate sententiam tulisset. De Epicuro vero ambigi non immerito potest; quem Timochares narrat, non assem nec totum, sed h) minam integram in victum diurnum quotidie impendere solitum, idque i) ipsum alibi de se esse professum. Aliud itaque fuisse videtur, quod ex usu communi, aliud quod per exercitium peculiare factitabat. k) Certos utique habebat dies, quibus maligne famem exstingeret, visurus, an aliquid deesset ex plena et consummata voluptate, vel quantum deesset, et an dignum, quod quis magno labore pensaret: sive, quibus tanquam l) ad palum excerceretur, ne imparatum fortuna deprehenderet, et m) ut contra injurias fortunae inter ejusdem beneficia firmaretur. Hoc per intervalla fecisse videtur, Eudoxus forsitan jugiter. Victum autem tenuem simplicemque qua de causa lautiori ac multiplici, perpetim usurpatae praesertim, praefarendam existimet, rationes ab ipso proditas habemus. Et primo quidem loco n) non ob luxum ipsum aut intemperantiam, o) quam nec propter se fugiendam, uti p) nec temperantiam propter se expetendam, definiat; sed ob molestias graves, quae inde provenire possint. Quia nimirum ex largiore ac lautiore victu jugiter habito ingentes in re familiari excitantur tempestates, qui-

f) οὕτως ἔχειν κατ' ἀλήθειαν.
Ibid.

g) συνηγορῆσαι περὶ τῶν ἀριστείων τῇ ἡδονῇ. Ibid. I, 12.

h) Μῦθον ἀναλίσκειν ἡμερσίαν εἰς τὴν τρέπεζαν. Laërt. I. X.

i) In Epist. ad Leontium meretriculam et ad disciplinae suae observantes Mitylenaeos philosophos.

k) Senec. Ep. 18. ex Epicuri ad Polyaen. Epist.

l) Idem ibid.

m) Ibid.

n) Οὐ δι' αὐτὰς; ἀλλὰ διὰ τὰ ἀκολουθεῦντα αὐταῖς δυσχερῆ. Epicur. apud Stob. tom. II. tit. 17.

o) Torquat. ap. Cic. de Fin. I. I.

p) Torquat. ibid.

quibus, dum epulandi nullus modus adhibetur, facultates funditus exhauriuntur, et *patrimonia* integra, quasi ^{q)} *pilae in modum convoluta*, ^{r)} *ovi sorbilis instar*, ita penitus deglutiuntur, ut rerum omnium egestas summa protinus consequatur. Sed nec in re familiari tantummodo tam gravia isthinc emergunt, sed et in corpore ipso, ^{s)} quod est illis *boni malique omnis*, quia *voluptatis et doloris*, ut mox videbitur, *sedes praecipua*. ^{t)} *Consequuntur enim*, inquit, *magni dolores eos, qui voluptatem ratione sequi nesciunt*: dum ^{u)} *quae desiderantibus alimenta erant, onera fiunt plenis*; ^{x)} *multosque morbos multa faciunt fercula*; et ^{y)} *miserabilior ex cruditatibus, quam ex fame, nascitur macies*; eae denique crapulam ebrietatemque sequuntur ^{z)} *capitis vertigines, oculorum suffusiones, cerebri aestuantis verminationes, artuum resolutiones, corporis totius affectus molestissimi*, ^{a)} quos si vel perentificerent homines, vel praevisos haberent, negat ille apud Comicum Graecum, futurum, ut luxui vino-

f 3

lentiae

q) Σφαίραν ἐπέδειξε τὴν πα-
πρώων οὐσίαν, καὶ πάντ' ἰταμῶς
ἅπαντα κατεμασῆσχετο. *Alexis*
Cnidia, ap. *Athen.* l. IV.

r) Ὡς περ ὧν τις ἐσθλῶν οὕτω
συνεστρογγύλιξε, καὶ ἐκέκχυσε.
Nicomach. ap. eundem l. II.

s) Videantur, quae ap. *Ci-*
cero. ex *Epicuro* de *Fin.* l. II.
pauculo post exhibentur.

t) *Torquat.* ap. *Cic.* ex *Epi-*
curi sententia de *Fin.* l. I.

u) *Senec.* *Ep.* 95.

x) *Idem* *ibid.*

y) *Ibid.*

z) *Ibid.*

a) Εἰ τοῦ μεθύσκεισθαι πρό-

τερον τὸ κραίπαλόν Παράγνεθ'
ὑμῖν, οὐδ' ἂν εἰς οἶνόν ποτε Προ-
ίετο πλεῖον τοῦ μετρίου· νῦν δὲ
τὴν τιμωρίαν οὐ προσδοκῶντες
τῆς μέθης ἔξειν, προχειρῶς τοὺς
ἀκράτους πίνομεν. *Alexis Phry-*
ge. Et in eandem mentem
Clearchus Corinth. Εἰ τοῖς με-
θυσομένοις ἐκάστης ἡμέρας, Ἀλ-
γεῖν συνέβαινε τὴν κεφαλὴν πρὸ
τοῦ ποιεῖν τὸν ἀκρατον, ἡμῶν
οὐδεὶς ἐπινεν ἂν· νῦν δὲ πρότε-
ρόν γε τοῦ πόνου τὴν ἡδονὴν προ-
λαμβάνοντες ὑστεροῦμεν τὰ γα-
σοῦ. Habet utrumque *Athen.*
in *Dipnosoph.*, hoc libro I,
illud libro XV.

lenticulaeque aut toties aut tantopere indulgerent. Adhaec prospectum hac ratione volebant cum ipse tum et ipsius affectu, ut ^{b)} cum in ipsa securitate animus ad difficilia se praeprorasset, numquam expavescerent, quod saepius experti prius didicerant, minusque moleste id perferrent, si necessitas incideret, cui ante assueverant. Porro ut experiundo addicerent, ^{c)} quam exiguum naturae satisfaciat, quantumque ex istis voluptatis percipi possit, ^{d)} ubi indigentia affectus quis sumserit ea. Denique ut ^{e)} ex victu lautior voluptas plenior accresceret, cum ^{f)} voluptates usus rarior commendare atque ^{g)} intendere sit natus; frequentior autem et continuus magis multo sensum contra obtundere atque hebetare consueverit: ac proinde assiduam escae delicatioris usurpationem ^{h)} sumtus quam oblectamenti amplius habere pronunciant. ⁱ⁾ Aciores itaque ad res placitas intermissas revertimur: esuique ^{k)} lenocinium est antecedens esuries, ut liberationis muneri metus. ^{l)} Cibi itaque condimentum famem Socrates dicebat, potionis sitim: quemadmodum autem ille ^{m)} ad coenam vespertinam famem se obsonare aiebat ambulando; Epicurus

b) Senec. Ep. 18. Πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρασκευάζει. Epicur. ap. Laërt. l. X.

c) Epicur. apud Senec. et Laërt. ibid.

d) Epicur. ap. Stob. supra.

e) Torquat. apud Cic. de Fin. I.

f) Juvenal. Sat. XI.

g) Τῶν ἡδέων τὰ σπανιώτατα γεγόμενα μάλιστα τέρπει. Democrit. apud Stob. tom. II. tit. 17.

h) Ὑπερβάλλουσι γὰρ τέρψις μὲν οὐκ ἔνεστι, πολυτέλεια δὲ. Alexis Amante; sive, Δαπάνα πρόεστιν, ἡδονὴ δ' οὐδ' ἔστι οὐν. Idem Mente, Athen. l. X.

i) Aciores sunt marsus intermissas libertatis, quam tentatae. Cic. de Offic. l. II.

k) Senec. de Benefic. I, 11.

l) Cic. de Fin. l. II.

m) Cic. Tuscul. l. V. ὅψων συνάγειν πρὸς τὸ δεῖπνον. Laërt. l. II.

eurus itidem ⁿ⁾ *ad epulas insecuturas appetitum vehementiorem,*
^{e)} *furem malignius exstinguendo, aucupabatur,* quo amplior ex
 lautitiis haberetur voluptas. Caeterum ad virtutem veram
 laudemque iustam nihil habet momenti, quidquid non honesti
 causa, sed vel lubentiae ampliori conciliandae vel molestiae
 majori amoliendae suscipitur.

Ita rigida, severa, tristia vidimus; fortia videamus. For-
 tis, inquit, est Epicurus, et fortia loquitur: ^{r)} *fortis, licet*
manuleatus; fortis, sed stola indutus. Ecqua re fortis? Quia
 non prudenter tantum, sed et fortiter agit. Etiam si enim
^{g)} *Voluptatem omnem in se bonum; dolorem omnem in se malum*
senseat; ^{r)} bono tamen quandoque tanquam malo utitur, et malo
vicissim tanquam bono; ^{s)} prout expedire vel non expedire visum
fuert. ^{t)} *Siquidem et voluptatibus quibusdam quandoque se abs-*
tinet, ob molestias, quas admissae essent pariturae ⁿ⁾, et labores
doloresque graviores etiam ac diuturnos nonnunquam sponte lu-
bensque sustinet, quo voluptatem inde ampliorem deinceps consequatur:

f 4

tur:

ⁿ⁾ Τοῖς πολυτελεσίν ἐκ δια-
 λειμματίων προσερχομένοις κρείτ-
 τον ἡμῶς διατιθήσι. Epicur.
 ap. Laërt.

^{o)} Senec. Ep. 18.

^{p)} Idem Ep. 33. et de Vit.
 beat. c. 13.

^{q)} Πᾶσα ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν
 ἔχειν οἰκείαν, ἀγαθόν· καὶ ἀλ-
 γηδὼν πᾶσα, κακὴ. Epicur.
 ap. Laërt. l. X.

^{r)} Χρώμεθα τῷ ἀγαθῷ κατὰ
 τινὰς καίρας, ὡς κακῷ· τῷ δὲ

ἀγαθῷ τὸ ἔμπροσθεν ὡς ἀγαθῷ.
 Ibid.

^{s)} Τῇ συμμετρῇ καὶ συμ-
 φερόντων καὶ ἀσυμφώνων βλέ-
 ψει ταῦτα πάντα κέρωντες.

^{t)} Ἔστι γὰρ ὅτε πολλὰς ἡδο-
 νὰς ὑπερβαίνοντες, ὅταν πλείον
 ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἐπιη-
 ται.

^{u)} Καὶ πολλὰς ἀλγυδύνας
 ἡδονῶν κρείττους νομίζοντες, ἐπει-
 δὴν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακο-
 λουδῇ, πολὺν χρόνον ὑπομένει-
 σι τὰς ἀλγυδύνας. Idem ibid.

tur: (*) *istius enim consequendae gratia universa et patrare et perpeti diserte profitetur*) quod non prudentis duntaxat, sed et fortis est.

Verum non est illico fortis pronunciandus, quicumque asperi aut adverfi quidquam subire sustinuerit. Alioqui fortes amantes cum v) Nasone praedicemus, vel amantes etiam; quorum illi libidinis oestro perciti nihil non laboriosum sustinent ultroque; illi per mentis errorem arrepti abreptique in nihil non periculi plenum z) citra formidinem ullam prouunt. Fortis fuerit a) Mutium agens maleficus, qui tunica praesente molesta, in focum ardentem manum ultra immittit. Fortes fuerint, qui b) vitae taedio, quam vitae genere inquietam sibi fecerint ipsi, ad mortem confugiunt; adversus quos c) Epicurus ipse pronunciat: fortius facturi, censente Epigrammatario, si d) refugerit ille, e) sustinerent isti. Fortes contra, qui f) vitae cupidine nimia cruciatus et tormenti nihil subire ac perpeti recusent, g) non tam quo vitam ulterius protollant, quam quo mortem diu-

tina

x) Τοῦτου γὰρ χάριν ἅπαντα
πράττομεν,

y) Amor. I. I. Eleg. 9.

z) Mente lapsi mortem non
metuunt. Senec. Ep. 36.

a) In matutina nuper spectatus arena Mutius, imposuit qui sua membra facis, si patiens fortisque tibi durusque videtur, Abderitanae pectora plebis habes. Martial. l. X. Epigram. 25.

b) Senec. Ep. 34.

c) Ibid.

d) Nam cum dicatur, tu-

nica praesente molesta, Ure manum, plus est dicere: Non facio. Martial. ubi supra.

e) Rebus in angustiis facile est contemnere vitam: Fortiter ille fecit, qui miser esse potest. Idem XI, Epigr. 57.

f) Optat ultima malorum, et quae pati gravissimum est vitae longioris mercede. Senec. Ep. 101.

g) Θάνατον, οὐ βίον, μακρότερον ποιεῖν. Plutarch. de Isera Num. Vind. Quid hujus vivere est? diu mori. Senec. Ep. 101.

tius protrahant. Fortis fuerit Maecenas ^{b)} mollitie infamis, si carmen illud horridum ex vero animi sensu emisit: ¹⁾ *Debilem facito manu, Debilem pede, coxa; Tuber astrue gibberum; Lubricos quate dentes. Vita si superest, bene est: Hanc mihi vel acutam Subde sustineo crucem.* — Suffigas, inquit ^{c)}; licet et acutam sessuro crucem subdas: est tanti vulnus suum premore et patibulo pendere districtum, dum differat id; quod est in malis optimum, supplicii finem. Fortis demum fuerit, quicumque dura pertulerit, quo vel naturae necessitatibus urgentibus satisdet vel affectui vitioso alicui gratum faciat. ^{d)} *Causa*, ajunt, non poena; martyrem facit: nec fortis arguant perpositiones ipsae, sed perpetiendi rationes. Ille dumtaxat fortis jure censetur, ^{e)} qui *honesti causa* istiusmodi strenus pertulerit. Nunquam autem *honesti causa* quidquam perpeti sustinuerit, cui *honestum* ipsum, voluptate semote, vel pro nihilo vel pro re nihili habetur, utpote quod ^{f)} *umbram* nescit quam meram reputat, cui solidi nihil subit; quique ^{g)} *fortitudinem ex rei natura* nihil esse existimat, nisi quod utilitatis ratione dura tolerantur.

Sed fortia tamen Epicurus loquitur, extantque hujus revera quaedam vaniloquae magis, quam magnanimae, voces. Sapientem utique suum affirmat, ^{h)} *etiamsi torqueatur*, beatum

f 5

fore;

h) Apparet mollem fuisse, non mitem. Senec. Epist. 114. cujus de eodem videri potest censura, tum ibi, tum et Ep. 19. et Ep. 92.

i) Ap. Senec. Ep. 101.

*) Senec. ibid.

k) Augustin. in Psalm. 34. et Epist. 167.

l) Καλὸν εὖνεκα τὸ ἀνδραγαθὲς ὑπο-

μένει καὶ πράττει τὰ κατὰ τὴν ἀνδρείαν. Aristotel. Eth. III, 7.

m) Torquat. ap. Cic. de Finib. l. I.

n) Τὴν ἀνδρείαν φύσει μὴ γινεσθαι, λογισμῷ δὲ τοῦ συμφέρουστος. Epicur. ap. Laërt.

o) Ἐὰν στρεβλωθῇ ὁ σοφός, εἶναι αὐτὸν εὐδαίμονα. Idem ibid.

fore; imo, 2) si in Phalaridis tauro peruratur, exclamaturum: Quam suave, quam dulce hoc est! quam hoc non curo! Se vero decumbentem spiritumque extremum trahentem 9) supremum eundem et beatissimum vitae diem agere profitetur, 10) cum tanti vesicae viscerumque morbi cruciatusque adessent, ut nihil ad eorum magnitudinem posset accedere: 11) compensatam enim cum summis torminibus laetitiam, quam ex inventorum suorum memoria capiebat.

Caeterum, 12) non, quid dicat quis, sed quid sentiat, refert. Et ista quidem dicere is poterat, cui 13) unum bonum honestum, unum malum turpitudinis; cui 14) nihil bonum malumque sit, nisi bonus malusque animus; 15) cui virtus sola ad vitam beatam sufficit, et 16) ipsa per se satis est; cui per cruciatus quoscunque, quantoscunque, 17) de forte beata nihil defringitur, nihil decedit, nihil deperit; cum virtus nec ad 18) rotam una descendere, nec ad equidem una descendere defugiat; nec ad 19) tunicam incendialem admotam, aut indutam etiam, deferat, sed in ea comes individua adhaereat, et 20) per ignis illos ipsos, qui corporis membra depascunt et absumunt, colluceat: his principiis imbutum

p) Idem ap. Cic. Tusc. II. et V. Senec. Ep. 66.

9) Μακαρίαν ἄγοντες καὶ ἅμα τελευταίαν ἡμέραν τοῦ βίου ἐγράφομεν ταυτί. Epicur. Ep. 1 ad Idomen. ap. Laërt. I. X. Cic. Tusc. II. de Fin. II. Senec. Ep. 66. et 92.

10) Στραγγουρία τε παρεκολουθήκει καὶ δυσεντερικὰ πάθη ὑπερβολὴν αὐκ ἀπαλείποντα τοῦ ἐν ἑαυτοῖς μεγέθους. Ibid.

s) Ἀντιπερετάττετο δὲ τοῦτο τοῖς τὸ κατὰ ψυχὴν χαῖρον ἐπὶ τῇ τῶν γεγονότων ὑμῖν διαλογισμῶν μνήμῃ. Ibid.

t) Senec. Ep. 9.

u) Idem de V. beat. c. 4.

x) Idem ibid.

y) Ibid. c. 16.

z) Idem Ep. 92.

a) Ibid.

b) Cic. Tusc. I. V.

c) Tertull. ad Nat. I, 18.

d) Senec. de Benef. VI, 4.

butum istiusmodi proloqui fas est, quum decretis dicta sint consentanea nec a dogmate sermo diffentiat. Ecquis vero est adeo aut mentis impos aut sensus communis expers, qui haec ex animi sententia protulisse aut proferre potuisse credat eum, qui e) *Voluptatem* statuit esse *summum bonum*, *dolorem* et *cruciatum summum malum*, f) *omnesque etiam animi voluptates et dolores ad corporis voluptates et dolores pertinere contendit*; qui negat, g) *gaudere quenquam, nisi propter corpus*, aut h) *animi gaudium esse ullum, nisi quod a corpore oriatur et ad corpus referatur*; qui denique diserte profitetur, i) *nec intelligere quidem se posse, ubi sit, aut quid sit ullum bonum, praeter illud, quod sensibus corporis ex cibis potioneque, formarum aspectu, aurium delectatione et obscena voluptate percipiatur.*

Non est, inquit poëta k), *beatus, esse se qui non putat: ad-* stipulatur Epicurus; nec, *qui non beatum se putat, dixisse con-* tentus, l) *qui non beatissimum se iudicat, dixit.* Qui autem, non jam, *beatum, dico, putare, sed beatissimum etiam iudicare* se poterat, cum non in *summo tantum malo, sed in summi mali gradu supremo, quo altiore aut intensiore dari posse negat, versatum se profitetur?*

Sed diutius in hara hac non quidem purganda, sed lustranda, haesimus: ab ea ad porticum, aurae liberiori ac salu-
briori

e) Epic. dogma ap. Laërt. l. X. Cic. de Fin. l. I. et II.

f) Cic. de Fin. l. II.

g) Torquat. ibid. l. I.

h) Ibid. l. I. et II.

i) Οὐ γὰρ ἔγωγε ἔχω τί νοή-
σω τάγαθόν, ἀφαιρῶν τὰς διὰ
χυλῶν ἡδονάς, τὰς δὲ ἀφροδι-

σίων, καὶ τὰς δι' ἀκροαμάτων,
καὶ τὰς διὰ μορφῶν. Epicur.
l. de Fin. ap. Laërt. l. X. et
Cic. de Fin. l. II. et Tuscul.
l. III.

k) Poeta nescio quis apud
Senec. Ep. 9.

l) Epicur. ibid.

briori captandae, et contra, quam de se olim Cynicus ^{m)} Laedaemone Athenas proficiscens, ἐκ τῆς γυναικωνίτιδος εἰς ἀνδρωνίτιν, a foeminis ad ⁿ⁾ viros, a mulierculis ad ^{o)} mares, transcamus.

Apud Stoicos ergo omnia a veris saltem Epicureis illis diversa; imo eis adversa plane.

Numen isti coeleste ^{p)} rerum humanarum curam gerere; nec universi tantummodo, sed hominum etiam singulorum et rerum quoque singularum; rebus humanis praesto esse, ^{q)} generique humano, non ad bona vere sic dista duntaxat, sed et ad vitae huius commoda et adminicula suppetias ferre. Deum itaque ante omnia ^{r)} colendum, ^{s)} ad omnia invocandum, ^{t)} per omnia cogitandum, in omnibus ^{u)} agnoscendum et ^{x)} comprobandum, ^{y)} de omnibus lau-

^{m)} ap. Diogen. Laërt. I. VI.

ⁿ⁾ Ἡ ἀνδρωδεσπότῃ ἀρεσὶς Στωϊκῇ. Laërt. I. VI. in Antisth.

^{o)} Stoici virtutem ingressi viam.

^{p)} Senec. de Constant. Sap. c. I.

^{q)} Stoicorum rigida et virilis sapientia. Idem ad Helv. c. 12.

^{r)} Tantum inter Stoicos et caeteros sapientiam professos interesse, quantum inter foeminas et mares. Idem de Constant. c. I.

^{s)} Epict. Diss. I, 12. 14. 16. M. Anton. II, 11. [Edit. huius 8.] VI, 43.

^{t)} M. Anton. I, 17. IX, 27. 40.

^{u)} Τί ἀρκεῖ ἄλλο, ἢ Θεοῦ μὲν σέβειν καὶ εὐφραμεῖν, ἀνθρώπους δὲ εὐποιεῖν. M. Anton. V, 33.

^{s)} ἐφ' ἅπασιν δὲ Θεοῦς ἐπιτελεῖται.

^{t)} Idem VI, 23. καὶ πᾶν

καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν.

^{u)} Idem III, 13.

^{v)} ἐκ πράξεως ἐπὶ πράξιν

μεταβαίνειν σὺν μνήμῃ Θεοῦ. Id.

VI, 7.

^{w)} οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἀνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συναναφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἐμπαλιν. Idem III, 13.

^{x)} Τοῖς Θεοῖς σύμφωνον ἐπαι-

νοῦντα ὅσα ἐκεῖνοι διανέμονται

καὶ ἀποτετάχασι. Idem VI, 16.

Ἐγὼ σοι ὑπὲρ πάντων τούτων

πρὸς τοὺς ἀνθρώπους ἀπολογή-

σομαι. Epict. II, 16.

^{y)} Ποτὲ δὲ ἐγὼ ἡμέτερον,

νῦν δὲ οὐκ ἔτι. Idem IV, 4.

Ἐφ' ἐκάστου τῶν ἐν κόσμῳ γι-

νομένων.

laudandum et celebrandum; 2) huic uni in omni negotio simpliciter obsequendum, 3) ab ipso, quidquid evenit, animo prompto ac lubenti excipiendum atque amplexandum; 4) nihil melius, 5) nihil convenientius, 6) nihil conducibilius, 7) nihil opportunius aut tempestivius, quam id, quidquid existat, quod ipse voluerit, existimandum; 8) quocumque ducere visum fuerit, 9) citra tergiversationem

νομένων ῥᾶδιόν ἐστιν ἐγκωμιάσαι τὴν πρόνοιαν, ἃν δύο τις ἔχη, δυνάμιν τε συνορατικὴν τῶν γεγονότων καὶ τὸ εὐχάριστον. *Id.* I, 6. et ap. *Stob. toin.* I. l. i. cap. 4., ex quo emaculandi codices Epicteti. *Idem* l. ejusd. c. 16. post recensita varia providentiæ divinae epitelelmata, Ταῦτα, inquit, τίς ἐξαρκεῖ λόγος ὁμοίως αὐτὰ ἐπαινεῖν ἢ παραστῆσαι; εἰ γὰρ νοῦν εἴχομεν, ἄλλο τί ἔδει ἡμᾶς ποιεῖν καὶ κοινῇ καὶ ἰδίᾳ, ἢ ὑμνεῖν τὸ Θεῖον, ἢ εὐφημεῖν, καὶ ἐπεξέρχεσθαι τὰς χάριτας; — χρηστικὴν. Et quae sequuntur his gemina, homine Christiano quovis non indigna; Christum modo donatum nobis adjecisset.

2) Ἐγὼ ἔχω τίνι ὑποτετάχθαι, τίνι πείσεσθαι δεῖ, τῷ Θεῷ, *Epict. Diff.* IV, 12. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλοδαὶ συνεπιδίδου, παρέχων συννῆσαι, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βούλεται. *M. Anton.* IV, 33.

a) Ἀρεσκομένοις τοῖς ἐκ τῶν

ὄλων ἀπονεμομένοις. *Id.* ib. 25. ἀσπαζόμενος ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα πάντα. *Idem* III, 4. Ἀπλῶς μηδὲν ἄλλο θέλει, ἢ ὃ ὁ Θεὸς θέλει. ἃ ἐκείνος οὐ θέλει, καὶ γὰρ οὐ θέλω. *Idem* III, 26. IV, 7.

b) Κρεῖττον γὰρ ἡγοῦμαι, ὃ ὁ Θεὸς θέλει, ἢ ὃ ἐγώ. *Idem* ib.

c) Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαίνον καὶ ἀπονεμόμενον. τί γὰρ ἀρμωδιώτερον; *M. Anton.* VII, 57.

d) Συμφέρει ἐκάστω, ὃ φέρει ἐκάστω ἢ τῶν ὄλων φύσις. *Idem* X, 20.

e) Καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει. *Ibid.*

f) Τῷ Θεῷ ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. *M. Anton.* XII, 27. et 31. Προσκέισσμαι διάκονος καὶ ἀκόλουδος ἐκείνῳ, συνορμῶ, συνορέγομαι, ἀπλῶς συνδέλω. *Epict. Diff.* IV, 7. *Cleanthis* votum, huic toties repetitum *Enchir.* c. 52. *Differt.* II, 17. 23. III, 22. IV, 4.

g) *Optimum est, Deum, a quo*

tionem aut murmurationem sponte sequendum; h) locum stationemque, quemcunque is assignaverit, strenue tuendum, enixe tenendum, etiam si mortem millies oppetere oporteret.

Haec de Numine Stoici et erga Numen affectu: de Homine quid et officiis adversus congenerem sibi praestandis?

Hunc et ¹⁾ corditus diligere et ^{k)} curare ^{l)} et sustinere ^{m)} injuriaque omni (ut quae ⁿ⁾ impietatis etiam notam inurat) abstinere et ^{o)} beneficentia prosequi, ^{p)} nec sibi soli genitum censere se aut vivere, sed ^{q)} in commune bonum ac beneficium ^{r)} cunctis, pro facultate viribusque, semet exhibere; ^{s)} re ipsa rei bene gestae conscientia (^{t)} nec hac etiam ipsa quadantenus reputata) citra teslem

quo omnia proveniunt, sine murmuratione sequi: malus miles est, qui Imperatorem gemens sequitur. Senec. Ep. 107.

h) Ἦν ἂν χώραν καὶ τάξιν ἐγχειρίσης, μυριάκις ἀποθανοῦμαι πρότερον ἢ ταύτην ἐγκαταλείψαι. Epict. Diss. III, 24. sec. Socrat. in Platon. Apolog.

i) Ἰδιον τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ καρδίας φιλεῖν τοὺς ἀνθρώπους. M. Anton. VII, 12. καὶ εὐνοεῖν αὐτοῖς, ὡς φύσει φίλοις. Idem IX, 29.

k) Καὶ κήδεσθαι αὐτῶν. Id. IX, 18.

l) Καὶ ἀνέχεσθαι αὐτῶν. Id. V, 33.

m) Καὶ ἀπέχεσθαι αὐτῶν. Idem ibid.

n) Ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ. Idem IX, 1.

o) Καὶ εὐποιεῖν. Id. V, 33.

p) Κατεσκευάσται τὰ λογικὰ ἀλλήλων ἕνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου φύσει τὸ κοινωνικόν ἐστι. Idem VII, 35.

q) Ἀρκεῖται ἡ φύσις λογικῆς, τὰς ὁρμὰς ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνον ἀπευθύνουσα. Id. VIII, 5.

r) Πάντων κήδεσθαι. Idem III, 4.

s) Ἀρκεῖ ἡ παρούσα πρᾶξις κοινωνική. Idem IX, 6. ἑαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι. Id. VII, 28.

t) Οὐδὲ οἶδεν ὃ πεποίηκεν. Idem V, 6. dedisse, dum daret, oblitus. Senec. de Benef. II, 6.

a) *testem aut x) mercedis spem y) commodive proprii intuitum contentum agere*; z) *a beneficio uno praestito ad aliud transire*, a) *nec unquam benefaciendo defetisci*; b) *sed vitae telam, tanquam vivendi fructus hic sit, benefactis sibi invicem continenter annexis ita totam pertexere*, c) *ut nusquam interveniat d) hiatus ullus vel minimus*; e) *beneficii loco, quod benefecerit habentem*, f) *sibi que profuisse existimantem, si alii cuiquam usui esse potuerit*; g) *nec extra se proinde quidquam vel laudis humanae vel lucelli aut aucupantem aut expetentem. Adhaec h) nihil mentis cultu antiquius,*

u) Οὐ δεόμενος ἀνθρώπου ἐχῶς, εἴτε πόρρωθεν, ἐπὶ τὸ μαρτύρος. *M. Anton. III, 5. In κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ*
omnibus factis re, non teste, τὸν βίον. Idem IX, 23.
 ποιητέ. *Cic. de Fin. I. II.*

x) Μισοῦ γὰρ ἀνθρώπων τις ἀνθρώπον φιλεῖ, κατ' Ἐπίκουρον. *Plutarch. de amor. prol.*

y) Καταληκτικῶς διδόναι, ὡς τε ἐξ αὐτῆς τῆς πράξεως εὐδὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπὸν. *M. Anton. IX. fin.*

z) Ἐνὶ τέρπου καὶ προσαναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πράξιν κοινωνικὴν. *Idem VI, 7. et V, 6.*

a) Καὶ μὴ κάμνειν. *Idem VII, 74.*

b) Τοῦ ζῆν ἀπολαύειν συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλω ἀγαθόν. *M. Anton. XII, 29.*

c) Ὡς τε μήτε τὸ βραχύτατον δίαστημα ἀπολείπηται. *Id. ibid.*

d) Ἦτις γὰρ πράξις σου μὴ ἔχει τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προς-

e) Ἄνθρωπος εὐεργετικῶς πεφυκὼς ὁπόταν τι εὐεργητικόν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργητικὸν πράξῃ, πεποίηκε, πρὸς ὃ κατεσκεύασται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ. *Idem IX. fin.*

f) Ὡφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεί. *Ibid. 74.*

g) Ὅταν σὺ εὖ πεποικηκὼς ᾦς καὶ ἄλλος εὖ πεπονθὼς, τί ἐτι ζητεῖς τρίτον, ὥς περ οἱ μωροὶ, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποικηκέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν; *Ibid.*

h) Τὸ ἐν σοὶ κράτιστον τι μᾶν, τὸ ταῖς ἄλλοις χρώμενον, καὶ ἰφ' οὗ ὃ σὸς βίος διοικεῖται. *Idem V, 21.* Πρὸς τοῦτω μόνῳ εἶναι ἀρκεῖ, καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. *Idem II, 13. [edit. novae 10.]*

quius, ¹⁾ nihil honesti studio potius aut pretiosius habere: ²⁾ ab eo denique, quod officii sui esse norit, ³⁾ nulla vel vitae, nedum alius rei cuiuspiam, cupidine abducendum, nulla mortis cruciatusve ullius, nedum damni aut detrimenti formidine abigendum se permittere.

Haec Stoicorum sunt decreta et praecepta et ipsorum principii quidem plane congruentia, sancta, recta, severa, fortia; pietatem, caritatem, humanitatem, magnanimitatem spirantia; quibus priora illa, quae sunt saltem vere Epicurea, nihil sapiunt, nihil sonant minus.

Sed adversus Stoici nominis professores objiciuntur raritas, hypocrisis, defectio, defectus. De singulis videbitur.

Ac primo quidem loco raritas sub animadversionem venit. Pauciores utique omni aëvo reperiri, qui disciplinam hanc sunt amplexati, quam qui ad sectas alias sese applicuerunt. Et hac revera in parte triumphant splendide atque efferrunt sese Epicurei, qui ^{m)} Epicurum tot amicos et sectatores nactum gloriantur, ut nec urbes integrae eos capere possent: agno-

i) Μηδὲν κρείττον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ βίῃ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρείας κ. τ. λ. τούτων ἅλλα πάντα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα. Id. V, 21. Τί τίμιον καταλείπεται; τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι. Idem VI, 26.

k) Ἐγὼ τὸ ἑμαυτοῦ καθήκον ποῶ· τὰ ἄλλα με οὐ περισπᾷ. Idem VI, 22. "Ὅτι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι.

καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου φύσις ἀπαιτεῖ, πράξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. Idem VIII, 4.

l) Μηδὲ κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι ἢ ζῆν ἢ τεθνᾶναι ἄνδρα, ὅτου τι καὶ μικρὸν ὄφελος, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν, πότερον δίκαια ἢ ἀδίκῃ πράττει καὶ ἀνδρὸς ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ. Idem ex Platon. Apol. VII, 44.

m) Φίλοι τοσούτοι τὸ πληθὺς ὡς μὴδ' ἂν πόλεσιν ὅλαις μετρεῖσθαι. Laërt. X.

agnoscitque, qui in Torquato Epicurum oppugnat Cicero,
 n) *populum, qui vim maximam, auctoritatem minimam habet,
 cum Epicuro facere.*

Nec revera quicquam istic mirandum occurrit. Notum
 est Stratonis Physici illud, o) *plures esse, qui lavari, quam qui
 ungi velint*: hoc est, ad thermas plures itare, quam ad palae-
 stras. p) *Semitae utique arctiori atque asperiori pauciores in-
 sistunt; latiore et leviori confertim inceditur.* q) *Multitudo nume-
 rum habet; pondus non habet.* Calculi ubique numerosiores
 sunt, quam gemmulae. Diverbium vetus est: r) *Plures mali.*
 s) *Turba pessimi indicium est.* t) *Eximia raritate commendat na-
 tura*: u) *nec unquam cum rebus humanis tam feliciter est actum,
 ut meliora pluribus placerent.*

Verum sicut in disciplinam hanc se pauciores dedere; ita
 ab eadem hac ad alias, Epicuream praesertim, complures de-
 sciverunt, cum ab aliis ad hanc rari deprehendantur transiisse.

Nec hoc certe, quam illud, mirum magis. Celebre sa-
 tis est Arcefilai illud, qui percunctanti, cur a sectis aliis ad
 Epicureos tam frequentes deficerent, non contra vicissim ab
 his ad illos, respondit; x) *Quia e viris Galli fiunt, non autem
 e Gallis viri.* Gallorum nomine non gentem aliquam, sed Cy-
 beles

n) Cic. de Fin. l. II.

o) Πλείους εἶναι τοὺς λούεσθαι
 ἢ τοὺς ἀλειφεσθαι βουλομένους.

p) Matth. VII, 13. 14.

q) *Multi sunt, et quis nu-
 meret? stateram profer, ap-
 pende: vide contra pauca gra-
 na quantam paleam leves.* Au-
 gustin. in Psalm. 39.

Marc. Anton.

r) Πλείους κακοί. Bias Aufon.
 Lud. VII. Sap.

s) Senec. de V. beat. c. 2.

t) Idem Ep. 42.

u) Idem de V. beat. c. 2.

x) Ἐκ μὲν γὰρ ἀνδρῶν Γάλ-
 λοι, ἐκ δὲ Γάλλων ἄνδρες οὐ γί-
 νονται. Laërt. VIII.

beles mystas, qui, teste Samia, reſecti virilitatem exuebant, volens intelligi: nos noſtris familiari magis dicterio diceremus, *Quia* ^{z)} *e gallis capi fiunt, non e capis viciffim galli.* Nec gnarum minus, quod Califtoni meretriculae Socrates, glorianti, Philoſopho praeferendam ſe, ipſum enim ſuorum neminem ad ſe pellicere poſſe, cum ipſa illius ſectatores pleroſque ad ſe, ſi id vellet, traducere valeret: ^{a)} *probabile admodum eſſe, quod dicat: ipſam enim ad declivia homines deorſum propellere, cum ipſe contra ad ardua fuſum impellat.* Ad voluptatem utique proclivis eſt via; ad virtutem ^{b)} *acclivis ſemita: cum autem ingenium humanum ex vitio innato ſit ſponte ſua propenſum ac* ^{c)} *proclive a labore ad libidinem, ecquid mirum, complures, itineris taedio devictos, hac deſerta, ad illam transcurrere.*

Sed ex eis etiam, qui in diſciplinæ huius profeſſione perſiterunt, exſtitiffe haud paucos, qui a dogmate, quod mordicus tamen tenebant et enixe interim tuebantur, vitæ rationem diverſam et averſam plane inſtituerint, titulo habituque duntaxat ſpeciem Stoicam praeferentes, cum ex ſtudio vitæque inſtituto Epicurei aut aliud quid potius, quam Stoici, jure cenſerentur, adverſus Stoicos, poſt ^{d)} *Lucianum, qui hoc nomine ſectam hanc paſſim infectatur, ab aliis pariter intorquetur.*

Nec

^{z)} *Varro de R. R. II, 7. et III, 9.* *ἡ ἀνοδὸς καὶ ἀήθης τοῖς πολλοῖς.* *Aelian. Hiſt. Var. III, 32.*

^{a)} *Καὶ μάλα γε εἰκότως· σὺ μὲν γὰρ ἐπὶ τὴν κατάντη αὐτοῦς πάντας ἄγεις, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὴν ἀρετὴν ἢ κτείν βιάζομαι· ὁρῶν δὲ*

^{b)} *Proverb. XV, 24.*

^{c)} *Terent. Andr. I, 1.*

^{d)} *In Vitar. Auctione, de Sectis, Micyllo etc.*

Nec est scil. haec nova nuperve nata, sed antiqua, quærimonia, in secta unaquaque repertos, ^{e)} *citharis*, ^{f)} *lyris*, ^{g)} *tubis*, *lituis*, compares, quæ eorum utique, quæ aliis modulantur, cantant, crepant, personant, ^{h)} *nihil quicquam audiunt percipiuntve ipsæ*. Et in aliis sectis, non Stoica sola, ⁱ⁾ *comptum est*, deprehensos, quod ex Pacuvio Macedo, *homines ignava opera et philosopha sententia*; sive, quod ex Epicteto Favorinus, ^{k)} *Verbis tenus Philosophos, factis procul*. Quin inter nominis christiani professores, quod Scriptores quoque sacros et confessos et conquestos legimus, comparuere, qui ^{l)} *numinis notitiam, quam dictis jactitabant, factis abdicarent*; qui ^{m)} *pietatis, cujus larvam gerebant, vim virtutemque abnuerent*, qui ⁿ⁾ *gratiam divinam in lasciviam verterent*, qui ^{o)} *libertatem christianam nequitiae improbitatisque velamentum facerent*; ^{p)} *libertatemque aliis pollicerentur, cum in corruptelæ servitio agerent ipsi*: nec ex horum tamen moribus de religione

g 2

chri-

e) Κιθάρας μηδὲν διαφέρειν, τοὺς σπουδαῖα λέγοντας, οὐ ποιοῦντας δέ. D. Laërt. VI.

f) Ὅμοιον τι πάσχειν ταῖς λύραις, αἱ καλῶς φθεγγόμεναι οὐκ ἀκούουσιν. De Peripatetic. Cleanthes Laërt. VII.

g) Σάλπιγγα Antisthenem vocabat Diogenes. αὐτοῦ γὰρ οὐκ ἀκούειν φθεγγομένου μέγιστον. Dio Prus. Orat. 8.

h) μήτε ἀκούειν, μήτε αἰσθάνεσθαι. Laërt. VI.

i) Gell. N. Att XIII, 8.

k) Ἄνευ τοῦ πρῶττειν, μέχρι τοῦ λέγειν. Idem XVII, 19.

l) Θεὸν, ὁμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται. Paul. ad Tit. I, 16.

m) Ἐχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἡρνημένοι. Id. ad Tim. II, 3, 5.

n) Τὴν τοῦ Θεοῦ χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν. Jud. Ep. v. 4.

o) Ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας ἐλευθερίαν. 1 Petr. II, 16.

p) Ἐλευθερίαν ἄλλοις ἐπαγγελλόμενοι, αὐτοὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς. Idem 2 Ep. II, 19.

christiana sententiam ferre aequum fuerit, quum politiae christianae isti nec viva nec vera, nedum sana, aut integra, membra jure censeantur, sed q) φύματα potius mera r) καὶ ἀποστήματα, ut cum Marco nostro loquar, sive s) vomicae et carcinomata, ut de suis Augustus. Haud est incelebre Cratetis illud, t) in malo Punico etiam probo gramum putre aliquod; Varronis itidem, u) nec in segeta bona nullum spicum nequam reperiri. In agro dominico quoque x) zizania sterilesque, non succrescunt tantummodo, sed *) dominantur etiam aliquando avenae: ex quibus tamen de segete tota judicare iniquissimum fuerit.

Quod denique praescribitur, insigniores etiam plerosque non per omnia decretis praeceptisque suis consentanea praestitisse, sed a norma regulaque, quam fixerant ipsi, in nonnullis declinasse.

Ecquem, quaeso, mihi dabis ex eis etiam, qui γνήσιοι Χριστιανοί, qui ab ea, quam profitetur, vitae instituendae ratione non quandoque declinet? Ex eis inter hos fuerat, y) qui columniae et exsistimabantur et revera exsistebant, cujus ingenua vox illa, z) In multis offendimus omnes; sive, impingimus universi: ad quae verba Beda noster, a) Non, Offenditis, dixit; sed, Offendimus, inquit; et, In multis praemisit; Omnes subjunxit.

Ex

q) M. Anton. II, 16. [Editionis novae 13.]

r) Idem IV, 28.

s) Sueton. l. II, c. 85.

t) Ἐν ξοῖζ καὶ καλῇ σαπρὸν τινα κόκκον. Laërt. VI.

u) Varro Leg. Moen. apud Nonium in Spicum.

x) ζιζάνια. Matth. XIII, 25. 27. de qua voce alibi diximus.

*) De seculo suo Salvian. de Dei gubern. l. III. Praeter paucissimos quosdam, qui mala fugiunt, quid est aliud paene omnis coetus Christianorum, quam sentina vitiorum?

y) Οἱ δοκοῦντες στόλοι εἶναι. Paul. ad Gal. II, 9.

z) Πολλὰ πταίμεν ἅπαντες. Jacob. III, 1.

a) Beda in Jac. Epist.

Ex eisdem et qui illud, ^{b)} *Si dixerimus, quod peccatum non habemus, decipimus nos* (cum ^{c)} *peccantium utique numero excipimus*), *nec penes nos est veritas.* ^{d)} *Nec, habuimus, (inquit Augustinus) sed, habemus, dixit; ne de vita praeterita, (quae per ignorantiam variasque inde enatas cupiditates tota exacta est) dictum quis suspicetur.* Ex Apostolis ipsis, qui Christum proxime accesserant, quique lateri ejusdem comites individui adhaeserant, ut reliquos mittam, nec de proditore quicquam dicam, ^{e)} *primi* et ^{f)} *novissimi*, agmen qui ducit, et qui claudit, utriusque etiam firmati jam, ^{g)} *naevi* aliqui in tabulis sacris proditi exstant: ut apud exteros quosvis disciplinae etiam severissimae professores sectaeque exactissimae sectatores a dogmate aliena nonnunquam deprehendi, minus mirum videri debeat. Oraculi vicem merito sibi vendicat Aeschyli illud: ^{h)} *Ἀμαρτάνει τι καὶ σοφοῦ σοφώτερος, Sapiente qui plus sapiat, est cum labitur.* Stoici certe praeceptis decretisque suis ⁱ⁾ non tam, quid ipsi valerent aut assecuti jam essent, quam ad quid contenderent, modisque omnibus elaborandum atque enitendum censerent, designatum volebant: quod idem de se ^{k)} Apostolus libere ingenueque profitetur.

g 3

Verun-

^{h)} Ἐὰν εἰπώμεν, ὅτι ἁμαρτάνομεν οὐκ ἔχομεν, ἑαυτοὺς πλανώμεν. Joann. I Ep. I, 8.

^{c)} De Phariseo Luc. XVIII, 15. Bern. de grad. humil. et superb. Dum in se singulariter exultat, aliis arroganter insultat, et se solum decipit, quem solum excipit, quum alios damnat.

^{d)} Augustin. in I Joann.

^{e)} Matth. X, 2.

^{f)} I Cor. IV, 9. XV, 8. 9.

^{g)} Gal. II, 11. Act. XV, 39.

^{h)} Stob. tom. II. tit. 3.

ⁱ⁾ Non dicebant, quemadmodum ipsi viverent, sed quemadmodum vivendum esset. Senec. de V. beat. c. 18.

^{k)} οὐχ ὅτι ἔλαβον ἢ τετελείωμαι. ἐν δὲ — ἐπεκτενόμενος κατὰ σκοπὸν διώκω. Paul. ad Philipp. III, 12. 14.

Veruntamen ex eis, qui sectae hujus in disciplinam serio seduloque sese dederunt, per singulas quasque fere aetates re-
 perti sunt, qui fide dignorum scriptorum suffragiis consensu
 consono attestantibus, ita dogmata sua factis consentaneis con-
 signata decretaque vitae instituto aequabili fere comprobata
 exhibuerint, ut nominis etiam christiani professoribus pleris-
 que pudorem incutere, ruborem suffundere merito queat. In
 his fuere post Zenonem, cui testimonium dat insigne Athenien-
 sium psephisma, quo ¹⁾ virtutis ac temperantiae nomine, eo,
 quod ^{m)} vita sua eis, quae differebat, congruente cunctis in exem-
 plum: exposita ad optima quaeque quosque incitaret, ⁿ⁾ imagine
 aerea, corona aurea donandum, ^{o)} sepulcrum - sumptu publico
 exstruendum, ^{p)} pikasque duas, quarum utrique testimonium istud
 incideretur, erigendas, decernitur: post hunc, inquam, alios-
 que, qui in Schola hac eidem successerant, emicuere viri ma-
 gni, disciplina ista imbuti, virtutis masculae imagines vivae
 vivacesque, conditionis eminentioris ratione, Scriptorum no-
 bilium calamis celebrati (ut Philosophiam diserte professos
 praeteream), Cato Uticensis, Thraseas Paetus, Helvidius Pri-
 scus, et Marcus cumprimis Antoninus, qui ista commentandi
 occasionem nobis praebeuit.

Verum a disciplina ipsa ad eos, qui eam scriptis suis il-
 lustrarunt, hos praesertim, quos reliquos habemus, transe-
 mus. Ex eis praecipui fuerant Zeno et Chrysippus: quorum
 alter

1) ἀρετῆς ἕνεκα καὶ σωφρο-
 σύνης. Psephisma apud Laërt.

l. VII.

m) πρὸς τὰ βέλτιστα παρά-
 δειγμα τὸν ἴδιον βίον ἐκδεῖς ἀπα-
 σιν, ἀκέλουδον ὄντα τοῖς λόγοις,
 παρῳήμα.

n) εἰκόνι χαλκῇ, χρυσῷ στε-
 φάνῳ.

o) οἰκοδομῆσαι τάφον δημο-
 σίαν.

p) ἐγγράψαι τὸ ψήφισμα
 στήλαις δύο.

alter Stoam primus condidit; unde et Straboni q) ὁ τῆς Στωϊκῆς αἰρέσεως ἀρχηγέτης, et Galeno, r) ὁ πατὴρ ἀπάσης τῆς τῶν Στωϊκῶν αἰρέσεως, *sectae Stoicae totius princeps paterque*, et Balbo apud Ciceronem s) *Stoicorum pater* dicitur: alter eandem adeo strenue feliciterque t) *suffulsi*, ut de eo dictum fuerit: u) *Εἰ μὴ γὰρ ἦν Χρύσιππος, οὐκ ἦεν Στόα, Chrysippus ni fuisset, nec Stoa foret.* Et complura quidem uterque reliquit scripta: alter iste x) *usque ad septingenta quinque συγγράμματα* five y) *opuscula*: cum z) Epicuri πολυγραφίαν aemularetur, a) quem tamen assecutum negant; cum b) *ad c) volumina tercentena usque* iste pertigerit, quorum quodlibet utique συγγράμματα complura complectebatur: alioqui Chrysippum πολυγραφία non aequasset, nedum scriptorum numerositate antecessisset. Caeterum par scripta utriusque fatum sunt experta: nec Zenonis liquidem nec Chrysippi, quin nec seculi prisca illius e Stoa cujusquam scriptum ullum integrum ad tempora nostra perennavit. Superfunt fragmenta duntaxat, ἀποσπασμάτια apud

g 4

Plutar-

q) Strab. Geogr. l. XIV.

non opuscula, pensanda dixit

r) Galen. de dogm. Hippocrat. et Platon. II, 6.

Sidonius l. VIII, Ep. 4. quam cum Lipsio volumina.

s) Cic. de Nat. Deor. l. III. de Zenone, non de Cleanthe, uti inadvertentia an memoria lapsus Lipsius Manud. ad Stoic. phil. Diff. XI.

z) Ex Carneade Laërt. l. VII.

a) Πάντας ὑπερβαλλόμενος πλήθει βιβλίων. De Epicuro Laërt.

t) Qui fulcire putatur porticum. Cic. Acad. l. IV.

b) Κύλινδροι γὰρ πρὸς τριακσίους εἰσὶ. Laërt. X.

u) Laërt. l. VII.

c) Κύλινδροι, volumina, quae cylindri figuram convoluta referebant: vocabulum notione ea vix alibi repertum.

x) Idem ibid.

y) Ita malim vertere, eo sensu, quo post mortem opera,

Plutarchum, ^{d)} qui passim exagitat; Galenum, ^{e)} qui plerumque oppugnat; Laërtium, ^{f)} qui simpliciter recitat; Cicero-
nem, ^{g)} qui in partem utramque disceptat. Citerioris aevi fu-
perant ex eis, qui disciplinam hanc sunt affectati, quorum dis-
sertationes commentationesque ad manus nostras pervenerunt,
Seneca, Epictetus et Marcus noster iste.

Aetatis ratione Senecae locum primum tribuo: quem
dignitate tamen aestimationeque vera e duobus illis alterutri
posthabendum existimem. ^{h)} Habet ille revera multa eximia,
utilia, fortia, sublimia; et arguta subtiliaque complura; estque
dignus admodum, qui non ab humanioris literaturae tantum,
sed a Theologiae etiam studiosis sedulo quidem, sed iudicio
atque examine iusto adhibito, legatur. Verum non est unius
ejusdemque ubique coloris; nec per omnia constat sibi. Neque
vero vitam attingo; quam Cassius tamen arrodit, ⁱ⁾ *tanquam a*
dogmate praeceptionibusque quam maxime dissentaneam: de scri-
ptis ago. In his, ^{k)} quam foede Claudio, dum apud superos,
ex mente etiam Neroniana, ^{l)} *morabatur*; nec huic duntaxat,
sed et in gratiam illius ejusdem mancipio, ^{m)} *licentiae intole-*
randae

d) In Stoicor. Repugn.; De
commun. notion.; et De Pa-
radoxis.

e) In libris de dogm. Hip-
pocr. et Platon.

f) Lib. VII. in Zenone et
Chrysippo.

g) In Academ.; Tusc.; De
Fin.; et De N. Deor.

h) *Multae in eo claraeque*
sententiae; multa etiam mo-
rum gratia legenda: multa in
ea probanda, multa etiam ad-

miranda sunt; eligere modo cu-
rae sit. Fabius Inst. X, 1.

i) Πάντα ἐναντιώτατα οἷς
ἐφιλοσόφει ποιῶν ἠλέγχθη. Dio
Cass. LXI. in Xiph. Excerpt.

k) In Consolator. ad Polyb.

l) *Morari eum inter homi-*
nes desisse, producta prima
syllaba jocabatur. Sueton. l.
VI. c. 33.

m) Cum in scena Pantomi-
mus illud protulisset: Ἀφ' ἧς-
τός ἐστιν εὐτυχῶν μαστιγίας,
omni-

vandae maffigiae, Polybio, adulatur? quem tamen e vivis exemptum, ^{u)} dictione satyrica et sarcastica, vernilitatis praegnante, acerbissime proscidit et publice subfannandum propinavit. De animae corpore excedentis statu quam repugnantia statuit! dum τῇ υποθέσει δουλεύων nunc ^{o)} in fedes coelestes integram subvehit, nunc ^{p)} in flatum halitumve merum dispergit, taedaeque instar materia, qua alebatur, absumpta, deficientis prorsus exstinguit. Epicurum est ubi accusat, increpat, deprimit, damnat, ut ^{q)} *degeneris et humillimae mentis, apud quem voluptas imperat, hominem*, ^{r)} *voluptatis magistrum* ipsum, scholam ^{s)} *voluptatis officinam* nuncupat. Est contra, ubi (quo Lucilio suo, forsitan hujus affeculae, quem ^{t)} *virorum optimi* titulo subinde cohonestat, gratum faciat) eundem non excusat tantum, ut qui ^{u)} *immeritus male audiat et infamis sit*; sed comprobat et collaudat, ut qui ^{v)} *sancta et recta praecipiat, et, si propius accesseris, trifolia*. Denique quod in ^{x)} Chrysippo et ^{y)} Zenone non semel reprehendit, contraque id,

g 5

quod

omnium oculos in Polybium hunc defixos refert Dio Cass. l. LX.

n) In Ἀποκολοκυνθώσει.

o) Ad Lucil. Ep. 102. ad Polyb. Consol. c. 28. ad Marc. Consol. c. 25. ad Helv. c. 17.

p) Ad Lucil. Ep. 54. cum morti proximus videretur.

q) Ad Lucil. Ep. 42.

r) Ep. 18.

s) Ep. 9.

t) Ep. 13. 21. 48. et Qu. Nat. Praef. l. I.

u) De V. beat. c. 13.

v) Ibid.

x) *Chrysippi acumen nimis te huc retunditur et in se saepe replicatur: etiam cum age aliquid videtur, pungit, non perforat. Senec. de Ben. I, 4. Chrysippus, penes quem subtile acumen est, totum librum suum his ineptiis replet. Ibid. c. 3.*

y) *Libet ridere ineptias Graecas; quas, quamvis mirer, (mirere, Lips.) nondum excussi: non vis severius loqui nec morituro risum movere?*

ad-

2) quod ipse praecipit, 2) ingenii acumini nimio opere indulgens ad subtilitates rei vacuas non raro delabitur et argutiolis leviusculis, frigidis etiam ineptisque aliquoties, ludit. Neque tamen

adversus mortem tam minuta jacularis? subula leonem excipis? acuta sunt ista, quae dicis: nihil est acutius arista etc. De Zenone Idem Ep. 82.

2) Pro veritate simplicius agendum est. Ibid. At qui ingenia sanare et officiorum memoriam ingerere volunt, serio loquantur et magnis viribus agant. Id. de Benef. I, 4.

a) Rerum pondera minutissimis sententiis frangit. Fabius Instit. X, 1. Iniquius tamen illi nescio qui apud Gellium (an Agellium? quod Lipsius mavult) Noct. Att. XII, 2. Res atque sententiae aut inepto inanique impetu aut ut levi et quasi dicaci argutia etc. Moderatius Erasmus Praef. ad Senec. Habent nonnihil veri, quae doctissimi scriptores de illo pronunciarunt: proinde ludit in Graeculos et interdum absque caussa. Nasonem aliquoties attingit, quod indulserit ingenio suo: at magis ipse indulget ingenio suo in oratione prosa ac seriis argumentis, quam Ovidius in poematibus

plerumque ludicris. Jam hoc ipsum, quod in Seneca cum primis laudatur, corruptum est. Infectatur mores hominum libere falseque; sed non semper in loco; interdum immodice; tum aliquoties affectatius iisque modis, ut non ita multum absit a scurrilitate: quaedam vitia sic describit, dum infectatur, ut videatur ridere potius, quam odiffe, atque doceat magis, quam detestetur: quin ubique plurimus videtur jocorum affectator, etiam in rebus maxime seriis, in quibus optarim illum aliquanto longius abesse ab ineptia, obscenitate vitioque scurrilitatis. Haec inter alia Erasmus: mitto enim ea, quae, cum Marci patris sint, Lucio filio, nomine communi deceptus adscribit. Lipsius denique ipse, qui adversus priores duos illos Senecam defendere satagit, in Iudicio super Senec. ejusque Scr. Ego Senecam universe admiratione magis, quam laude, prosequendum arbitror: in partibus aliquid esse, quod censeas, aut

tamen haec, quae nec primus nec solus dixi, sed me priores et eruditione et iudicio cum primis pollentes, ita sumi veliam quasi ^{b)} a Senecae lectione (quem tironibus studiosis de Scrip-
toribus eligendis legendisque consultus inter alios commen-
dare consueverim) abstentum quemquam atque absterritum
aut quo de viri tanti (quem eruditi quique indolis ingenique
acerrimi nomine suspiciunt, imitandum etiam proposuisse sibi
videntur haud pauci) magnitudine iusta quicquam detractum
eam: sed quo ostendam, a virilitate illa, Stoicis peculiariter
ab ipso etiam adscripta, (quam Chrysippus quoque subtilitate
nimia enervasse, eidem ipsi ^{c)} cum aliis inculatur) descivisse;
nec duobus illis alteris (Epictetum et Marcum dico) aut scripto
aut facto etiam se parem praestitisse: qui in forte diversa, vel
adversa etiam quam maxime, in ^{*)} servitii gradu infimo alter,
summo alter in imperii fastigio, positi; disciplina haec quanta
sit, quantumque in quovis statu possit, tum praeceptionibus
sanctissimis, virtutis genus omne spirantibus, tum et vitae
forma ad decreta sua accurate composita, uberrime demonstra-
runt. Et noster quidem (prout et ^{d)} Epictetus eo prior, ^{e)} cu-
jus ex commentariis profecisse se profitetur) sui per omnia
simi-

aut cui succenseas, non nego. Sane decidit interdum aut a se mutat: ut in jocis aut dictis quam ineptus alibi aut affectatus est! in laudibus, vitupe-
riis, sine modo! etc.

c) Notant eundem hoc no-
mine Plutarch. Galen. alii.

*) Δούλος Ἐπίκτητος γενό-
μεν καὶ ὡς ἀνάπηρες, καὶ πε-
νήν ἴδως. Leonid. Epitaph.
Epict.

b) Quod ap. Gellium cen-
sores rigidi et importuni illi:
Cujus libros attingere nullum
pretium operae sit. Noct. Att.
XII, 2.

d) Epictetus verus ac seve-
rus Stoicus et Stoicorum vel
maximus. Herod. apud Gell.
I, 2. Philosophorum maximus.
Favorin. ibid. XVII, 19.

e) M. Anton. I, 7.

similis, *seriusque* ac *severus* (quod ^{f)} ille poscit, licet ipse non fervaverit) ubique apprehenditur.

Denique, ut ad illud revertar, quod in pagina praeliminari ex Hieronymo monueram, ad disciplinam nostram quod horum utriusque scriptis monitisque propius accedat, in exteriorum priscorum, quae hodie extant, monumentis nihil reperiri, fidenter pronunciari posse existimem. Certe quaecunque Dominus ipse Christus in concionibus collationibusque suis Historiae Evangelicae insertis intextisque, ^{g)} de *mali cogitatione etiam abstinenda*, de ^{h)} *affectibus vitiosis supprimendis*, de ⁱ⁾ *sermone otioso non insuper habendo*, de ^{k)} *animo cum primis excolendo* et ^{l)} *ad imaginem divinam effigendo*, de ^{m)} *beneficentia simplicissime exhibenda*, de ⁿ⁾ *injuriis aequanimiter ferendis*, de ^{o)} *admonitione et increpatione cum moderatione cautioneque accurata exercendis*, de ^{p)} *rebus quibuscumque adeoque vita ipsa, ubi res ratioque poscit, nihili habendis*, de aliis denique plerisque ^{q)} *pietatis*, ^{r)} *caritatis*, ^{s)} *aequitatis*, ^{t)} *humanitatis officiis* ^{u)} *quam exquisitissime obeundis exsequendisque* praecepta dedit; apud nostrum hunc eadem, perinde ac si illa lectitasset ipse, in dissertationum commentationumque harum congerie inspersa passim, nec sine vehementia et vivacitate insigni, quae in praecordia ipsa penitus penetret atque in animo infixos altius relinquat aculeos, inculcata subinde, Lector quivis sedulus advertet, ingenuus agnoscet.

Sed

^{f)} *Senec. de Benef. I, 4. et Ep. 82.*

^{g)} *Matth. XV, 19.*

^{h)} *Matth. V, 22. 28.*

ⁱ⁾ *Matth. XII, 36.*

^{k)} *Matth. V, 20. VI, 33.*

^{l)} *Matth. V, 45. 48.*

^{m)} *Matth. VI, 1. 3.*

ⁿ⁾ *Matth. V, 39.*

^{o)} *Matth. XVIII, 15. 16.*

^{p)} *Luc. XIV, 26. 33.*

^{q)} *Matth. XXII, 37.*

^{r)} *Matth. XXII, 39.*

^{s)} *Matth. VII, 12.*

^{t)} *Matth. V, 44. Luc. X, 37.*

^{u)} *Matth. V, 19. 20.*

Sed ista, forsitan dixerit quis, quorsum aliunde, ab extero praesertim eoque fidei christianae adverso petantur? quum e pagina sacra, in qua prostant, possint promptius haberi, et a Magistri ipsius ore profecta cum imperii autoritate potiore praecipiantur tum et obsequii necessitate arctiore percipiantur.

Cui ego praescriptioni possim verbulo occurrere; pari utique ratione rejici posse omnes in universum ab eruditis piisque concinnatas Instrumenti sacrosancti utriusque enarrationes: ut eodem tandem deveniatur, quo processerant apud nos haud ita pridem par fere geminum, cerebri certe parum sani uterque; quorum alter praeter paginam sacram nihil aut legebat aut lectitandum censebat; alter postquam Anachoretæ cuiuspiam instar cum suis domi suae se concluderat, librorum (quam pro hominis privati sorte censuque amplam satis habebat) suppellectilem omnem, Bibliis sacris exceptis, foco accenso, flammis absumendam tradidit; neuter sane aut fundo jacto aut exemplo bono et quod imitatione sua dignum sobrius quis sanusque sentiat.

Verum enimvero ratione non una utilis esse poterit nostri hujus in his, cum animadversione seria conjuncta, lectio sedula.

Primo, quod quae in Sermonibus Dominicis (quorum Capita praecipua duntaxat συνόμους; plerumque apud Scriptores sacros exstant delibata et digesta) summatim fere proposita habemus, istic latius diducta, fusius explicata, magna argumentorum insignium varietate firmata, illustrata, ingesta, inculcata, ad vitae usum communem accommodata habeantur: quod ut est in scriptis aliis in isto commune, ita in hoc genere haud paucis istud praecellit.

Tum nec illud levis est momenti, quod dogmatis christiani aequitas rationi etiam ipsi consentanea deprehenditur,
dum

dum ab ipsis etiam extraneis et adversariis comprobata et col-
laudata demonstratur. x) *Grave est*, ponderisque non exigui
(ut Isidorus Aegyptius) *testimonium ab inimicis profectum*. Et,
(quod Dio Prusaeus) y) *Encomium ab eis, qui non suscipiunt et*
suspiciunt tamen, palam est, illius, sive personae, sive discipli-
nae, laudem esse praestantissimam. Non nesciebat hoc Aposto-
lus, cum ab z) *exteriorum inscriptionibus scriptisque ei, quod*
afferebat et promulgabat, dogmati asserendo testimonia advo-
cabat. Nec parum idcirco praecepti documentique dominici
aequitati ac a) *rationabilitati* (si ita loqui licuerit) apud quosvis
vindicae formandaeque conduxerit, quod ab homine extero
nec nomini christiano favente (cum nec mysterii nostri gnarus
esset, nec fidei rationes assequeretur) tanta tamen cum vehe-
mentia argumentisque tam validis commendata ac confirmata
habuerimus. b) *Quis non intelligat*, (inquit gravis Autor) *bo-*
nam eos habuisse causam, qui eam apud medios iudices obtinere
potuerunt? quid eam dixerit quis, quae apud aversos et ad-
versos etiam, ubi c) *hostes ipsi iudices confident, obtineat?*

Adhaec divina in istis relucet et providentia et benigni-
tas, quod in homine a se dilapso imaginem sui non intercideret
omnino et aboleri prorsus passus est, sed scintillas quasdam
affervavit reliquas; quas et disciplinis variis excitavit et ad mi-
raculum usque evexit: partim, quo societati humanae conser-
vandae

x) Σεμνή γὰρ ἡ παρὰ τῶν
ἐχθρῶν μαρτυρία. Isidor. Pelus.
II, Ep. 228. et III, Ep. 335.

y) Τὸ τῶν [μὴ] ἀποδεχομέ-
νων καὶ τιμῶντων ἐγκώμιον, δη-
λον ὡς κάλλιστος ἔπαινος ἐκεί-
νου ἂν εἴη. Dio Prus. Orat. LI.

z) Act. XVII, 23.

a) Λογικὴ λατρεία. Rom.
XII, 1. ἔπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ
τῷ Θεῷ. M. Anton. XII, 31.

b) Augustin. Ep. 170.

c) Deuteron. XXXII, 31.

vandae et continendae prospiceretur; ne ^{d)} efferati prorsus homines belluarum ritu, in exitum mutuum proruerent universi; quum ^{e)} absque disciplina nulla homine truculentior aut immanior sit bellua: partim, quo Numini ^{f)} dignoscendo ^{g)} et indagando, his adminiculis adjuti, possent operam dare; quae si vel contemtim vel neglectim haberent, ^{h)} ἀναπολόγητοι plane haberentur. Verum est proculdubio Claravallensis illud, ⁱ⁾ *Imaginem divinam uri posse, exuri non posse.* ^{k)} *Imaginem* certe animae rationali primitus impressam funditus eradere, *facem* in mente hominis coelitus accensam penitus extinguere, nec vitiositas humana, nec malignitas diabolica valere: (tertium quiddam, *flammas gehennales*, adjecit ille) quam inter ruinas et incendia defectionem primitivam consecuta, in generis humani commodum suorumque beneficium servatam confotamque volebat bonitas divina.

Quin nec divinae erga nos misericordiae gratiaeque plane gratuitaee testimonium monumentumque luculentum minus in istis oculis nostris obversatur; cum ^{l)} eis, apud quos dotes tam eximiae tam admiratione paene omni superiores se produnt, praeteritis nobis, nobis, inquam, ^{m)} in tenebris umbraque ferali ac letifera cum illis pariter confidentibus, imo in vitiorum coeno altius longe demersis, foedius contaminatis, tenacius etiam

d) Μηδὲν ἀσεβέστερον ἀνθρώπων, μηδὲ ὀμότερον, ὅταν ἔπαξ ἀποδηριωθῇ. Polyb. Hist. l. I. et Leg. 122.

e) Ὁ ἄνθρωπος παιδείας μὴ τυχὼν ἀγριώτατον γίνεταί πάντων, ὅσα γῆ-τρεῖται. Plato de Legg. l. VI.

f) τὸ γνωστὸν τοῦ Θεοῦ. Rom. I, 19. 21.

g) εἰ ἄρα γε ψηλαφῆσαι αὐτὸν καὶ εὐροίεν. Act. XVII, 27.

h) Rom. I, 20.

i) Bern. in Annunc. serm. I.

k) Gen. I, 27. IX, 6.

l) Matth. XI, 25. 26.

m) Esai. IX, 2. Luc. I, 79.

etiam ac pertinacius infixis, lumen illud salutiferum, ⁿ⁾ *Sermonis* sui sacri *Spiritusque* sancti ope operaque usus, ^{o)} effulgere procuraverit; ^{p)} quo praevio ac praelucente, per ^{q)} seculi tenebricosi hujus caliginem plus quam Cimmeriam aut ^{r)} Aegyptiacam etiam, veritatis supernae vitaeque vere sic dictae inter diverticula tam frequentia, a recto utrinque abducentia, tramitem et invenire et inventum ad itineris exitum usque tenere possemus; et absque quo per obliquas et tortuosas mundi hujus nequissimi ac perturbatissimi semitas, sine luce, sine dace temere palantes, in exitii aeterni voraginem horrendam praecipites tandem prolaberemur. Subit me certe subinde (ita, ista dum lego, affectum me sentio et ingenue agnosco) non stupor duntaxat, sed horror etiam, cum arcani divini admiratione vehementissima conjunctus, serio apud me reputantem, quam longe in multis ab eo absum, quod de se Vir iste, veri ad salutem perducantis tramitis ignarus, de se profitetur, nec, quia vere et ingenue, ambigi posse videtur. Ut proinde et Marco et Epicteto altius affurgens *Hymnum* *) illius vel maximo majorem ac praestantiorum decantare jugiter debeam; ^{s)} *Magnus* ^{t)} *divesque* misericordia Deus, qui me miserum, ^{u)} *cum gente humana universa collapsum* ^{x)} *et perditum*, sed cum paucis *et turba reliqua* ^{y)} *selectum*, ^{z)} *massa fetretum*, ^{a)} *mihi restituit*,
sibi

n) Esai. LIX, 21.

o) 2 Cor. IV, 6.

p) Luc. I, 79.

q) Ephes. VI, 12.

r) Exod. X, 22. 23.

*) *Epicteti Hymnum* habes supra ad marginem [in Notis Praeloq. huic subjectus] ex Diff. I, 16.

s) Psalm. CXLV, 8. 9.

t) Ephes. II, 4.

u) Rom. III, 19. 23.

x) Matth. XVIII, 11.

y) Matth. XX, 16. XXII, 14.

z) Rom. IX, 21.

a) Ephes. II, 5.

b) sibi reconciliavit, c) Filium misit, d) qui redimeret, e) Spiritum immisit, qui f) refingeret, g) culpam omnino omnem remisit, quo et h) supplicio culpae debito omni eriperet et supplicii subeundi i) metum dirum eximeret, k) nequitiae servitio liberum emisit, quo l) in famulitium suum adscisceret et m) in filiorum suorum numerum cooptaret, n) gratiam spiritualem impraesentiarum donavit, o) gloriam coelestem deinceps p) donaturum repromisit.

Est in his denique, quod ad altiora enitendi nomen christianum professis calcar acerrimum subiciat, cum a fide ac familia ea exteros in tam celsa evasisse adverterint; ac pudore merito suffundat, quod in imis adhuc subselliis subsistant haereantque; cum adminiculis fortioribus firmioribusque tam amplis ad ea consequenda instructi sint et adjutari, ni nolint ipsi, possint. Certe plus posse naturae jam collapsae reliquas vires, disciplinae saecularis accedentibus auxiliis, quam gratiae divinae animis coelitus illapsae, cujus operi etiam promovendo eadem illa pariter inserviunt, pro dedecore insigni non immerito habeatur; estque, quod probro eos, qui hujus participes se ferunt, jure merito afficiat, cum hoc ipso nomine nomini, quod profitentur, christiano, q) opprobrio esse se senserint, quod a nomi-

b) *Coloss. I, 21.*

c) *Gal. IV, 4.*

d) *Apoc. V, 9.*

e) *Ezech. XXXVI, 27.*

f) *Joann. III, 5. 2 Cor.*

III, 5.

g) *Col. II, 13.*

h) *Rom. VIII, 1. Gal. III,*

13. 1 Theff. I, 10.

i) *Rom. VIII, 15. Hebr. II,*

15.

Marc. Anton.

k) *Rom. VI, 22.*

l) *Ephes. II, 19.*

m) *Rom. VIII, 14. 15.*

n) *Joann. I, 16.*

o) *Rom. VIII, 18. 30.*

p) *Rom. VI, 23. χάρισμα,*
donativum. Tertullian.

q) *Christiani in opprobrium*
et contumeliam Christi. Sal-
vian. de Provid. l. IV.

h.

nomine alienis hac in parte inferiores comperiuntur. Grande quippiam et insigne visus est, sibi saltem, protulisse, qui adversus mortis metum dissertatiunculam clausit monitu illo: ^{r)} *Nec infantes, nec pueros, nec mente lapsos timere mortem: et esse turpissimum, si eam securitatem nobis ratio non praestet, ad quam stultitia perducit: futile revera et frivolum est.* Pari siquidem ratione Epicurus probaverit, *Turpissimum esse aut minus offensam subvereri aut sceleris conscientiam formidare; cum neutrum hoc timeant vel infantes vel amentes vel fatui; eamque nobis securitatem non praestare sapientiam, ad quam inscitia et desipientia perducit.* ^{s)} Fatui scil. laminam candentem contrectare non metuunt; ^{t)} infantuli facis accensae flammæ manum admoveere non formidant: num turpissimum ideo horum alterutrum scientem prudentem timendo refugere, quia neutrum neutri illi timeant? Verum turpe est revera, dedecus, opprobria, damna, exilia, vulnera, tormenta, mortem ipsam morteque ipsa peiores gravioresque mortis moras pro veritate divina, fide christiana, asserenda, conscientia integra et intaminata custodienda, ni deficere et relinquere velimus interninata atque intentata; si defugere maluerimus aut detrectare nec mente prompta, animo propenso, alacriter constanterque subire ac perpeti; cum haec omnia pro pietate fideque conservanda homines ethnici et fortiter libenterque sustinenda definierint et ipsi strenue sustinuerint: turpe est, praecepta documen-

r) Senec. Ep. 36.

s) Fatui mentio fit in Legend. Pontif. ap. Discipul. de Tempor. qui ferri candentis massam sine laesione contrectavit imprudens. Credat, qui volet.

t) Inde Joann. Chrysof. de Statuis Orat. IV. ait, eos, qui mortem metuunt, peccatum non metuunt, παιδικὸν φόβον φοβέσθαι, puerulis compares, qui larvam timent, lucernam non timent.

cumentaue dominica, u) de sui ipsius abnegatione, x) deque fuorum omnium, honorum, opum, facultatum, necessitudinum, affectuum, vitaeque adeo ipsius abdicatione, gravia, molesta, dura, difficilia, tristia, rigida, iniqua conquerendo ducere homines christianos; cum a religione christiana alieni quoque, argumentis etiam validissimis adjectis, haec eadem pia, iusta, aequa, rationi rectae consentanea, naturaeque humanae congruentia censuerint; nec eam nobis magnanimitatem aut aequanimitatem praestare fidem veram, ad quam ratio illos, recta quidem, nec renata tamen et recocta adhuc, perduxerit. Insignis igitur Scriptorum istiusmodi usus, apud Christianos etiam, nomine non uno, vel ista, quae diximus, vel istis patri serio perpendenti, liquido comperietur.

Illud interim observatu non indignum fuerit, alia ratione Epicteti, alia Marci monumenta fuisse ad nos transmissa. Epicteti siquidem y) ab ore differentis excepta Arriani opera sunt scripto tradita, eisdem ipsis, quantum assequi poterat, quibus ille differebat, verbis: quo modo a Domino Christo, dum in terris inter mortales agebat, habiti sermones, (cum z) nihil ipse scripsisset) a) ab audientibus memoriter conservati Evangelistarum calamo, sed Spiritu Sancto assistente, et lingua quidem alia, Graeca utique, cum is Syriaca usus fuerit, sunt evul-

h 2

gati.

u) *Matth.* XI, 24. *Luc.* IX, 23.

x) *Luc.* XIV, 26. 33.

y) Ὅσα ἤκουον αὐτοῦ λέγοντος, ταῦτα αὐτὰ ἐπειράθην αὐτοῖς ὀνόμασιν, ὡς οἶόν τε ἦν, γράψάμενος. *Arrian. Praef. ad Diff. Epict.*

z) Fictitiae sunt enim *Litterae amoebaeae Abgarī ad Chri-*

stum, Christi ad Abgarum, quomodo et *Senecae ad Paulum*: quarum meminere tamen *Eusebii Hist. Eccl.* I, 13. et *Hieronym.* in *Scriptor. eccles. Catalogo*.

a) Καθὼς παρέδωσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι. *Luc. Praefat. in Evang.*

gati. Id quod tam de Enchiridio, quam de Differtationum libris ex *Epistola* ejusdem ad *Masgalenum*, cui scriptum illud dedicabat Arrianus, licet jam perierit, constare testatur, qui eam vidit, Simplicius. At Marci *differtationes* et *commentatunculas* istas ex ipsius *Adversariis* desumpta liquet: quo modo Regis Sapientissimi *Paroemiarum* partem non exiguam ab Ezechiae Regis amanuensibus ex ipsius autographis fuisse descriptam, docet *Capiti* 25^{to} praefixum lemma. In more namque habebat Vir iste summus, studiis philosophicis, sive domi sive militiae agebat, intentus, quae inter meditandum succurrebant, chartis, quas ad hos usus jugiter praesto habebat, illinere: nulla rerum ipsarum serie continua constanter observata; sed pro locorum temporumque, quibus vel ab ipso concipiebantur vel aliunde in mentem memoriamque se ingesserant, ratione digesta; patet hoc ex locis alicubi, quibus scripserat, nominatim designatis; cujusmodi sunt libris vel *primo* et *secundo* annexa, vel *secundo* potius *tertioque* (ut ego reor) praefixa lemmata, de quibus suo loco ^{b)} differuimus. Inde natum est, ut neque sibi invicem cohaereant pleraque (quamquam *Liber primus* uno quasi filo perpetuo pertexitur) eademque saepius iterata reperiantur, prout mentem saepius pulsabant: nec succincte tantum, sed succise quoque repraesentata reperiantur complura; (prout in Ciceronis *ad Atticum* aliosque *Epistolis* Graeca formularumque usitatarum haud pauca) quod ad rei ipsius notae satis ac familiaris memoriam refricandam et reficiendam suffecerat, cum ad usum privatum maxime destinarentur: quin et *αλεξφρα* et quasi abrupte inchoata nonnulla: quod et de Serpentis

b) Cui adjectum velim, ex otium, quam militiae sub perpetuo dictionis contextu, pellibus agenti *Librum primum* tot temporum variorum res *confectum* conscriptum-complexo, domi potius per que videri.

pentis ad Evam dictione prima, prout a Mose refertur, opinantur ^{c)} Interpretes quidam eruditi. Inde aliis obscuriora multa et de dictionis vel sensu vel scopo divinationes incertae; cum vel quae adnotantis mens, vel quae adnotandi occasio fuerit, conjicere difficile admodum existat: sed et de locis variis quasi vel mutilatis vel depravatis suspiciones frustra conceptae, de lectione, quasi non sincera et genuina vel integra, sollicitationes admissae, immutationes tentatae; cum non aliter se habeant, quam ab Autoris ipsius calamo primitus prodierint. Verum de istis in *Commentario*, prout occasio dabitur, amplius videbimus.

Atque haec quidem suffecerint cum de *Stoica disciplina* ipsa, tum et de eis hanc amplexis et secutis, quorum ad nos scripta pervenere; Marco praesertim nostro, cujus impraesentiarum denuo edendi consilium institutumque paucis expositum ubi dederim, in limine Lectorem non sum diutius detenturus. Anni itaque ultra quadraginta jam excefferunt, ex quo, dum apud Juris nostratis Professores ac studiosos in Hospitio Lincolniesi, quod est in suburbano Londinensi situm, agentes Praeconis Evangelici munus sustinebam, in Marci Imperatoris scriptum hoc, a Viro doctissimo et in negotio hoc exercitatissimo Gul. Xylandro Basileae iterato cum Graecis aliis quibusdam editum, inter codices a manu secunda (quod ajunt) venum expositos, incideram. Hoc nactus per vacationem a munere publico autumnalem, ex Jusfitio solenni intercedente obvenientem, otium aliquod adeptus, dum ruri ago, cum diligentius evolvissem, adeo meditationibus ac praeceptionibus pietatem, gravitatem, caritatem, magnanimitatem, virtutum

c) De hoc videri poterunt *Tremellius* et *Junius*; sed in primis *Piscator*.

nullum non genus spirantibus, a capite ad calcem usque con-
 stipatum reperi, ut nec possem non perlecto summopere affici
 nec lectione repetita etiam affectui satisfacere; cum nihil in hoc
 genere apud exterum quemquam (Epicteto uno excepto, quo
 nec inferiorem, nisi quod ille amplior est, Marcum nostrum
 censuerim) eximium magis legisse meminissem. Cum autem
 in multis vitiatum, mutilatum, lacerum, luxatum animadver-
 terem, nec Versionem Xylandrianam Graecis commode satis
 respondere, de recensione pariter ac versione nova instituenda
 animum subibat cogitatio. Haec meditati ad manus venit
 scripti ejusdem editio altera Lugdunensis, a qua subsidium ali-
 quod sperabam: sed frustra: cum Xylandriana ea, qua usus
 fueram, inquinatiorem ac corruptiorem deprehenderem: jam
 autem ex viri doctissimi, cujus *Versio* scripti hujus *Anglicana*
 post prodiit, D. Merici Casauboni *prolegomenis* Editioni Grae-
 cae a se nuper adornatae praefixis, e Xylandri priore Tiguri-
 na (cujus in Basileensis *Praefatione* mentionem ipse facit,
 quamque, nisi in Viri Doctissimi manibus, cum me comiter invi-
 sisset, quod in *Prolegomenis* illis ipse commemorat, nunquam
 oculis usurpavi) expressam edoctus sum. Cum autem codicum
 penuria laborarem, partim ex ingenio, partim ex Suida scripto-
 ribusque aliis, qui ex libris his nonnulla laudaverant, partim
 eruditorum quorundam, quibuscum necessitudinem aut fami-
 liaritatem aliquam habebam, consilio opeque usus loca, quae,
 vitii quoquo modo suspecta videbantur, restituere annitebar.
 Quumque in Viri Illustrissimi D. Cl. Salmasii *commentariis* nullo
 non literaturae humanioris genere refertissimis Marci nonnulla
 fecius, quam in eis, quos penes me habebam, codicibus ex-
 pressa offendissem; unde editionem aliam aliquam secutum
 suspicabar; amici communis interventione usus, (aliter enim
 compellere ignotum plane verecundia prohibebat) Virum Cla-
 rissi-

rissimum per literas consulebam, quibus tum, quid molirer, significabam, tum et de locis tam illis, quos ab ipso aliter, quam aut Basiliensis aut Lugdunensis habebat, exhibitos repereram, quam aliis etiam, ad quos haesitabam mensque tunc temporis suggererat, nec conjecturis de quibusdam propriis celatis sententiam illius censuramque sciscitabar. Is pro eximia, qua cumprimis pollet humanitate, inter caetera in haec verba ingenue rescripsit: *In tam utili ad vitae praecepta scripto et ad imbuendos virtute illa forti et humanorum contemtrice animos, quam ponere operam destinās, summopere laudo. Editum illud scivi lingua Anglicana, sed ultra nihil: quid enim praestiterit, prae illius linguae ignorantia haud etiam scire mihi licuit. Hoc tamen mihi promuntiare certo posse videor, satis operae esse in illa opere perfecte absolvendo, quae non solum duos, sed etiam plures, fabros distineat: ita spissa est materia, vix multis cuneis evincenda, vix optimis runcinis dedolanda. Haud alium puto autorem ex antiquitate Graeca corruptiorem ad nos injuria temporum, fortean etiam hominum, qui eum interpolavit, transmissum. Ubique hiatus et lacunae, quae tamen solidum mentiantur. Transpositiones etiam multis locis commissae ab hominibus, uti videtur, sciolis, qui sententias plerumque minutis punctuunculis Stoico more signatas non capiebant. Praeter ea, quae observasti atque in schedam mihi missam coniecasti, alia toto passim opere vitio laborant: et quaedam ex his tibi impertienda duxi, ut locum expleant eorum, quae a te proposita dissolvere non potui. Haec vir summus ille; qui et liberaliter admodum mecum, homine peregrino nec de nomine etiam, opinor, ante noto egit; cum non de eis duntaxat, quae quaesieram, sed de aliis quoque, quae inter ea disquirenda occurrebant, nec requisitus animi sui sensum ultroneus impertiretur; adjecta insuper invitatione humanissima, qua ad alia quaelibet ulterius*

operam praestare promptum tempusque eo fine negotiis aliis suffuraturum nec imputaturum profitebatur. Et de aliis quidem pollicitatione tam libera, tam larga, animatus per literas alteras Virum Clarissimum sum percontatus. Verum per subitanam illius occasionibus quibusdam Lugduno-Batavorum in Gallias susceptam profectionem, (sive literis meis ad manus illius non pervenientibus, five ab ipso ad acceptas responsione in reditum dilata: simul per amici communis, cujus interven-
tu usus fueram, e partibus istis demigrationem sponfionis re-
petendae opportunitate sublata) factum est, ut a Viro Celeber-
rimo nihil amplius acceperim. Illud obiter monere visum est, *Editione Argentinaesi* usum se scribere, sed quae cum *Basileensi* per omnia convenire visa sit. Praeter hunc opera usus sum Viri Eruditissimi linguarumque peritissimi D. Arnoldi Bootii, Doctoris Medici, qui vir quantus in his sit, *Animadversionum Sacrarum* opus elaboratissimum uberrime testatur. Is pro animi propensione et humanitate singulari saepius consulenti non defuit. Sed nec Virum Doctissimum nec comitatis nomine illorum alterutri postponendum D. Patricium Junium fas est mihi hic praeterire, qui et conjecturas mihi suas communi-
cavit; sicut et ipse illi vicissim meas; et ubi ad Conventum Vestmonasteriensem evocatus fueram, in partibus illis occur-
rentem non semel de Antonino edendo sollicitabat. Ab his autem aliisque, quorum scripta pervolutaveram, quidquid ac-
cepi, suo cujusque loco mentione facta, animo liberrimo lu-
bentissimoque acceptum cuique gratanter fero.

Versione siquidem jam confecta de *Annotationibus* suc-
cinctioribus porro adjiciendis cogitare primo coeperam: post de
Commentario justo et ampliore etiam, quo Scriptum tam in-
signe dignum valde videbatur. Huic conficiendo inter curas
operas-

operasque pastorales, quibus per annos ultra quadraginta eodem loci, quo ab Hospitio dicto transieram, jugiter districtus infudavi, (nisi quod ante sexennium morbo gravi correptus ad tempus aliquod intermittere, tum reversus denuo remittere, demum incidere fere prorsus coactus fuerim) inter horas subsecivas, quae et rariores intervenerant et per intervalla deductiora redierant, dum intendo, in molem eam opus istud excrevisse anmadverteram, ut de evulgendo spem omnem abjicerem; siquidem contra quam in Flacciano illo, *urceus institui cum coepisset, rota currente, amphora exiit*; expertus utique, Bibliopolae et Typographi nostri quam aegre aliquid etiam minoris negotii in hoc genere suscipiant. Verum cum annos apud me delituisse haud paucos, amicorum tandem quorundam flagitatione frequente, qui et edendum poscebant, et de impensa ad id perficiendum prospectum iri fiduciam faciebant, eorum in manus, quod confeceram, totum, contradidi, pro ipsorum optione vel premendura vel prelo subjiendum et in lucem publicam (quod ab illis jam est effectum) emitendum.

Ipse in hoc opere quid praestiterim, praestare saltem conatus sum (dextrene ac feliciter, an secius, alii viderint), sic habeas. Primo loco post Scriptorem variorum tam antiquioris quam et aevi recentioris de *Marco*, Scripti hujus *Antore, elogia et encomia* deque *Scripto hoc ipso testimonia et judicia*; *Marci contextus Graecus* exhibetur (nisi si, dum affectus imponit, spes fallat) vitiiis mendisque, quibus ante passim soctebat, haud paucis sublatis, repurgator; lacunis, quibus hiabat, suppletis aliquot, integrior; loco motis quibusdam ad sedes proprias revocatis, aptius haud paulo concinnatus et compositus; interpunctionibus necessariis et sectionibus sive paragraphis (uti

Juristae loqui solent) commodis (quod Lugdunensis infelicius paulo primus tentaverat) accuratius, quam antea, pro dictionis sensu genuino interstinctus, pro materiae subjectae ratione distinctus: ad marginem adscriptis lectionibus variantibus locisque parallelis, in quibus sententiae, formulae, voculae vel eadem vel geminae reperiuntur, ut nec ad *Commentarium* ampliorem in singulis quibusque recurrere necessum esset, et Marcus ex Marco ipso vel explicatus vel illustratus haberetur. Adjecta est *Versio latina* nova, ad Graecum contextum eo, quo superius est dictum, modo restitutum accommodata. Sequitur *Commentarius* in Scriptum totum perpetuus, in quo Versionis a prioribus discrepantis, *mutationis*, *suppletionis*, *commissionis*, *distinctionis*, *expunctionis* cujusque ratio redditur; *versionibus* etiam atque *annotationibus* antegressis, prout occasio se tulerat, *examini* subjectis, et pro ea, quae probabilis tunc videbatur, *ratione* vel admissis vel rejectis: formulae Marco usurpatae ex aliis vel Graecis vel Latinis (nam et ex sermone Latino hominem Romanum, licet Graece scribentem, mutuari non est insolens), sacris etiam nonnullis Scripturibus, explicantur. Sententiae et dogmata ex aliorum itidem vel consentientium vel dissentientium et diffidentium etiam five scriptis five dictis five moribus factisque vel firmanur vel illustrantur: ad eos eorumque loca, a quibus et e quibus Marcus mutuo sumserit aut exscripserit quicquam, quantum assequi datum est, digitus intenditur: de hominibus locisque, quorum mentio alicubi occurrit, ex monumentis historicis, quae in manibus habentur, prout in horum etiam ruderibus ruspando deprehendi quicquam poterat, lux aliqua datur. Sacrae denique paginae periochae formulaeque nonnullae, prout occasio intervenerat, vel e Marco ipso vel aliunde enarratae, aliorum quoque Scriptorum emendatae insuper complures repraesentantur.

tur. In his autem quamvis diligentia aliqua usus sum, multa tamen subtilitatem meam subterfugisse, nullus ambigo; plura quoque restare, quae cum vel mihi forsitan sine causa *ἀνίστα* sint visa, vel dextre minus tentata aut curata fuerint, medici peritioris manam opemque requirant. Nihil in hoc genere vel in alio ullo prodit, cui non aliquid (meis quibusque plurimum, sat scio) adjecto opus sit: latus ampliusque satis adhuc patet istic campus, in quo ingenia feliciora cum laude fructuque se exercent. In meis his interim si quid praestitum sit, quod vel Theologiae sacrae candidatis vel literaturae humanioris studiosis vel aliis etiam quibuscunque usui esse poterit, laboris in eis suscepti insumtisque merces ampla satis futura est. Si quid autem vel istic vel in Opere toto (quod evenisse saepenumero, suspicor ipse) humanitus admissum occurrerit, quod notam sequiorem severioremque mereri videbitur, Lectorem humanum rogatum pervelim, ut ne stricto jure agere volupe sit, sed ^{d)} fortis memor humanae humanitatisque (prout in Schola loqui amant) suae quoque sibi conscius, utpote qui ^{e)} *homo cum sit, humani nihil a se alienum censere* aut sentire debeat, pro humanitate, qua ingenita, qua insita, humaniter ignoscat. Istam enimvero *differtatiunculam* mente ratione non una minus valida, oculo a senio caligante a lema lippiente, manu tum a frigore (cum nec rigens ignem propinquiorem sustineam; quod norunt probe, qui me familiariter habent), quam a morbo tremula, (cum ad manum amanuensis nullus existeret) non tam concinnabam, quam consarcinabam, conscribillabam magis, quam conscribebam, in agri Surrejensis pago Urbi natali adfeto Rotheriensi, mense Januario, hyeme
fac-

d) Τὸ μηδὲν ἀμαρτεῖν, ὅντως ὑπὲρ ἀνθρώπων, καὶ μόνου Θεοῦ.
Greg. Naz. Or. 15.

e) Terent. Heautontim. I, 1.

CXXII TH. GATAKERI PRAELOQUIUM.

saeviente, cui et gemina altera ^{f)} aetatis et invaletudinis (quae s) rarius se junctae reperiuntur) accesserat; Anno a Virginis Θεοφόρου καὶ Θεοτόκου conceptu salutifero (secundum computandi ritum vulgo receptum) Millesimo sexcentesimo quinquagesimo primo; Aetatis propriae non tam currentis, quam de-currentis et divergentis septuagesimo octavo.

f) Χειμῶνα τοῦ βίου senectutem dixere Pythagoras ap. Laërt. l. VIII. Aristoteles in Chriis, Eratosthenes et Patrocles apud Stob. tom. II. tit. 117. Maxim. Collectan. c. 41. Τὸ γῆρας ἐστὶν αὐτὸ νόσημα. Apollodor. Senectus ipsa morbus est. Terent. Phorm. IV, 1. Senec. ad illud Virgil. ex Georg. l. III.; „subeunt morbi tristisque senectus:”, morbos et senectutem una ponit; non immerito: senectus enim insanabilis morbus est. Ep. 108.

g) — πῶς ἔχει, Μηδέποτε ἑρῶτα τοῦτ' ἐπὶ γέροντ' ἰδής ἢ γράβν. τιν' ἰσθι. δ' εὐδύς, ὅτι κακῶς ἔχει. Philem. ap. Stob. et

DE

MARCO VERO AURELIO ANTONINO

IMPERATORE

ELOGIA ET JUDICIA

A TH. GATAKERO COLLECTA.

Suidas in Μάρκος. Μάρκος ὁ καὶ Ἀντωνῖνος βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὁ ἐπαινετὸς κατὰ πάντα φιλόσοφος. ἀκροατὴς μὲν καὶ ἄλλων γενόμενος· ὕστερον δὲ διήκουσε καὶ Σέξτου κ. τ. λ. [Hoc testimonium ex *Philostrato* in *Vita Herodis* desumptum, quod post sequitur, recte monuit *Casaubonus*. In fine tamen inter alia numeri XII. librorum mentionem facit *Suidas*. V. infra Testimonia de hoc Scripto.]

Idem [ibidem]. Μάρκος, βασιλεὺς Ῥωμαίων, ὃν ἐκπλήττεσθαι σιωπῇ μᾶλλον, ἢ ἐπαινεῖν ῥᾶδιον -- ἐκ πρώτης γὰρ ἤδη τῆς ἡλικίας εὐσταθῇ τε καὶ ἡσυχίον βίον ὑποστήσας οὔτε κατὰ δέος οὔτε κατὰ ἡδονὴν τραπεῖς τὸ πρῶτον ὠφθη πώποτε. ἐπαινεῖ δὲ τῶν φιλοσόφων τοὺς ἀπὸ τῆς στοᾶς· καὶ ἦν ἄρα ἐκείνων μιμητής, οὐ μόνον κατὰ τὴν τῶν δικαιοτήτων ἐπιτήδευσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν τῶν μαθημάτων σύλληψιν -- τὸν τε γοῦν ἰδιώτην βίον ἐν ἰσχυρίᾳ πολλοῖς Ῥωμαίοις ἐβίω, οὐδὲν τῇ εἰσποίῃσει τοῦ γένους ἀλλοιωθεὶς· καὶ ἐπεὶ παρῆλθεν εἰς τὴν ἡγεμονίαν, κατὰ μοναρχίαν ἐξηγούμενος καὶ τὴν ἀκραν δυναστείαν καρπούμενος πρὸς οὐδεμίαν ἀλαζονείαν ὑπῆρχθη πώποτε· ἀλλ' ἦν ἐλεύθε-

CXXIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

ρος καὶ θαυφίλης ἐν τοῖς εὐεργετήμασι, ἀγαθὸς καὶ μέτριος ἐν τοῖς τῶν ἐθνῶν διοικήσεσι. [Hoc Suidae Testimonium Casaubono videtur μετάφρασις f. παράφρασις potius cap. VI. et VII. l. VIII. [Tschuck. c. XI. sq.] Eutropii, auctore fortasse Capitone. Pacanii enim non esse μετάφρασιν, adfirmare possum. Postquam haec scripseram, didici ex Nota Tschuckii ad Eutrop. l. l. Jo. Antiochenum eadem verba ex eadem antiqua Eutropii-Interpretatione Graeca repetiisse.]

Idem [ibidem]. Μάρκος· βασιλεὺς Ῥωμαίων ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθεὶς· οὗτος εἶχε μὲν καὶ τὰς ἄλλας ἀρεταὺς ἀπάσας· καὶ ἄριστα δὴ ἀπάντων τῶν ἐν κράτει γινομένων τινι ἤρξε· πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διήγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ πάντων μὲν ἀμαρτημάτων ἀπέειχετο· τὰ δὲ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα, καὶ μάλιστα τῆς γυναικὸς, ἔφερε, καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει οὔτε ἐκόλαζεν· ἀλλ' εἰ μὲν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῆνει καὶ ἐχρῆτο ἐς ἐκεῖνο αὐτῷ· τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσεποιεῖτο· λέγων ὅτι ποιῆσαι μὲν τινι ἀνθρώπους, ὁποῖους βούλεται ἔχειν, ἀδύνατόν ἐστι· τοῖς δὲ δὴ οὕσι προσήκει ἐς ὅ,τι ἂν τις αὐτῶν τῷ κοινῷ χρήσιμος ᾖ, χρῆσθαι. ἔτη γὰρ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε κ' ζήσας καὶ ιθ' ἔτη ἡμέρας τε ια' αὐταρχήσας ὁμοίως διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἡλλοιώθη· ἀγαθὸς δὲ ἦν καὶ οὐδὲν προσπειητόν εἶχε. πάμπολλα γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη ἐν τοῖς ῥητορικοῖς λόγοις καὶ φιλοσοφίας ἀσκηθεὶς· - - πλεῖστον δὲ ὁμῶς ὑπὸ τῆς φύσεως ἐξήρθη· λέγει καὶ ἄλλους μυριάς ἐπαινοὺς εἰς αὐτὸν ὁ Δίων. [Hoc Testimonium

nium ex Dione Cassio a *Suida* in Lexicon suum esse translatum, ex Dionis, qui sequitur, loco apparebit, quod recte observavit *Mer. Casaubonus*, qui etiam haud sine veri specie opinabatur, verba ὁ εὐσεβὴς ἐπικληθεὶς, quae a Dione Cassio absunt, nec huc pertinent, ad marginem Suidae a sciolo quodam adjecta, qui quum alia essent de Antonino nostro testimonia, hoc falso attribuērit Antonino Pio.]

Dio Cassius Hist. Rom. l. LXXI. [c. 34. 35. pag. 1198. seq. Ed. *Reimari*] ex Joannis Xiphilini Epitome.
 Ὁ μὲν Μάρκος ἄριστα δὴ πάντων τῶν ἐν κράτει τινὶ γενομένων ἄρξας οὕτως μετέλλαξεν· εἶχε μὲν γὰρ καὶ τὰς ἄλλας ἀρετάς, πλεῖστον δὲ ἐν εὐεργεσίᾳ διῆγεν· - - αὐτὸς μὲν γὰρ ἀπάντων τῶν ἀμαρτημάτων ἀπέχετο. [καὶ οὔτε ἐκὼν οὔτε ἀκὼν ἐπλημμέλει·] τὰ δὲ δὴ τῶν ἄλλων ἀμαρτήματα καὶ μάλιστα τὰ τῆς γυναικὸς ἔφερε καὶ οὔτε ἐπολυπραγμόνει, οὔτε ἐκόλαζε· καὶ εἰ μὲν τις χρηστόν τι ἔπραττεν, ἐπῆνει καὶ ἐχρῆτο εἰς ἐκεῖνο αὐτῷ, τῶν δὲ ἐτέρων οὐ προσποιεῖτο· - - καὶ ὅτι οὐ προσποιητῶς, ἀλλ' ἐξ ἀρετῆς, πάντα ἔπραττε, πρόδηλον· ἔτη γὰρ ὀκτὼ καὶ πεντήκοντα καὶ μῆνας δέκα ἡμέρας τε εἴκοσι καὶ δύο ζήσας καὶν τούτοις τῷ τε πρὶν Ἀντωνίνῳ στυγνὸν χρόνον ὑπάρξας, καὶ αὐτὸς ἐννέα καὶ δέκα ἔτη καὶ ἑνδεκα ἡμέρας αὐταρχήσας, ὁμοίως διὰ πάντων ἐγένετο καὶ ἐν οὐδενὶ ἀλλοιωθῆ. οὕτως ὡς ἀληθῶς ἀγαθὸς ἀνὴρ ἦν καὶ οὐδὲν προσποιητὸν εἶχε· πάμπολλα μὲν γὰρ καὶ ὑπὸ παιδείας ὠφελήθη, ἐν τε τοῖς ῥητορικοῖς, ἐν τε τοῖς ἐκ φιλοσοφίας ἀσκηθεὶς· - - πλεῖστον δὲ ὁμῶς ὑπὸ τῆς φύσεως

CXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

σεως ἐξήρθη· καὶ γὰρ πρὶν ἐκείνοις ὁμιλῆσαι ἰσχυρῶς πρὸς ἀρετὴν ὤρμητο. τοῖς τε γὰρ συγγενέσι πᾶσι, πολλοῖς καὶ δυνατοῖς πλουσίοις τε οὖσι, οὕτω τι ἔτι παῖς ὢν ἤρεσεν, ὥςθ' ὑπὸ πάντων [αὐτῶν addit Ed. Reimari] ἀγαπηθῆναι· καὶ διὰ τοῦτο ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ, ὅτι μάλιστα εἰς τὸ γένος ποιηθεὶς οὐχ ὑπερεφρόνησεν. -- Ἑλληνικῶν τε καὶ Λατίνων ῥητορικῶν τε καὶ φιλοσόφων λόγων --- αἰεὶ διεπίμπλατο.

Herodianus Histor. l. I. [Cap. II. p. 43. sqq. Edit. Irmisch.] Τῷ βασιλεύοντι Μάρκῳ — ἀρετῆς μὲν πάσης ἔμελεν αὐτῷ· λόγων τε ἀρχαιότητος ἢ ἐραστῆς, ὡς μηδενὸς μήτε Ῥωμαίων μήτε Ἑλλήνων ἀπολείπεσθαι· δηλοῖ δὲ, ὅσα καὶ εἰς ἡμᾶς ἤλθεν, ἢ λεχθέντα πρὸς αὐτοῦ, ἢ γραφέντα· παρεῖχε δὲ καὶ τοῖς ἀρχαίοις ἑαυτὸν ἐπιεικῆ καὶ μέτριον βασιλέα, τοὺς δὲ [τε] προσιόντας δεξιούμενος, κολύων τε τοὺς περὶ αὐτὸν δορυφόρους, ἀποσοβεῖν τοὺς ἐντυγχάνοντας· μόνος τε βασιλέων φιλοσοφίαν οὐ λόγοις, οὐδὲ δογμάτων γνώσεσι, σεμνῷ δὲ ἦθει καὶ βίῳ σώφρονι ἐπιστάσαστο· πολὺ τε πλῆθος ἀνδρῶν σοφῶν ἤνεγκεν ἢ τῶν ἐκείνου καιρῶν φερά· φιλεῖ γὰρ πως αἰεὶ τὸ ὑπήκουον ζῆλω τῆς τοῦ ἀρχοντος γνώμης βιοῦν.

Τὰς θυγατέρας ἐν ὥρᾳ γενομένας ἐξέδοτο ἀνδράσι τῆς συγκλήτου βουλῆς ἀρίστοις, οὐ τοὺς γένους μακραιῖς διαδοχαῖς εὐπατρίδας, οὐδὲ τοὺς πλούτου περιβολαῖς λαμπροὺς, κοσμίους δὲ τὸν τρόπον καὶ σώφρονας τὸν βίον γαμβροὺς αὐτῷ γενέσθαι θέλων· ταῦτα γὰρ μόνᾳ ψυχῆς ἴδια καὶ ἀναφαίρετα ἡγεῖτο κτήματα.

Idem

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXVII

Idem [L. I. cap. 4. p. 130. sqq. Ed. Irmischii]. Τελευτήσαντος δὲ Μάρκου ἐπεὶ διεφοίτησεν ἡ Φήμη, πᾶν τε τὸ παρὸν στρατιωτικὸν καὶ τὸ δημῶδες πλῆθος ὁμοίως πένθει κατείχετο· οὐδὲ τις ἦν ἀνθρώπων τῶν ὑπὸ τὴν Ῥωμαίων ἀρχὴν, ὃς ἀδακρυτὶ τοιαύτην ἀγγελίαν ἐδέχετο· πάντες δὲ, ὥσπερ ἐκ μιᾶς Φινῆς, οἱ μὲν πατέρα χρηστὸν, οἱ δὲ ἀγαθὸν βασιλέα, γενναῖον δὲ ἕτεροι στρατηγόν, οἱ δὲ σώφρονα καὶ κόσμιον ἄρχοντα ἐκάλουν καὶ οὐδεὶς ἐψεύδετο.

Aristides Oratione in Regem. Ἄλλ' ἐμοὶ γε δοκεῖ τῶν καλῶν εἶναι, ἐν ἑορτῇ καὶ ἐν ἱερομηνίᾳ μεμνησθαι τε καὶ λέγειν περὶ τοῦ θεοῦ καὶ Φιλανθρώπου βασιλέως· οὐ γὰρ δὴ δέος γε, μὴ ἐπαινεῖν αὐτὸν προελόμενοι, ἔπειτα ἀπορήσωμεν λόγων, ἀλλὰ μὴ τὰ τοιαῦτα ἢ τὰ ὑπάρχοντα τῷ βασιλεῖ, ὥστε μηδὲνα εἰπεῖν ἀξίως ἂν δυνηθῆναι περὶ αὐτῶν· Ἐγὼ δ' οὔτε χρόνου πλῆθος ἱκανόν, οὔτε λόγον οὐδένα ὁρῶ τοῦ βασιλέως ἀξίον, οὐδὲ ὅστις [ὥς τις forte. Gal.] αὐτὸν ἱκανῶς ἐγκωμιάσαι δυνησεται.

Ἐν μὲν οὖν τούτῳ πρῶτον καὶ μέγιστον ὑπάρχει λεγεῖν περὶ αὐτοῦ, ὅτι καὶ πρότερον, ἢ καταστῆναι εἰς τὴν ἀρχὴν, ἀξίος τῆς βασιλείας ἦν· - - - εἴτε γὰρ φόβῳ τῷ πρὸς αὐτὸν, εἴτε αἰδοῖ τοῦ κρείττονος, εἴτε γνώμῃ τῇ βελτίστη καὶ δικαιοτάτῃ συγχωρεῖν οἴονται δεῖν, πῶς οὐκ ἐξ ἀπάντων τούτων φανερόν, ὅντιν' ἐχρῆν εἶναι τὸν βασιλέα.

Τὸν γὰρ μαθόντα, ἂν χρῆ, καὶ παιδευθέντα, καὶ μηδενὸς τῶν καλῶν ἀμελήσαντα, μηδὲ ἀμαθῇ γεγόμενον, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς τῆς ἀρετῆς μέρεσι κατακοσμήσαντα τὴν ψυχὴν, εἶκος ἦν πάσης ἔξω γενέσθαι ἀμαρτίας· ταύτην τοίνυν τὴν

CXXVIII. TESTIMONIA ET JUDICIA.

παιδεῖαν καὶ ὁ βασιλεὺς παιδευθεὶς, καὶ πάντων τῶν καλλίστων μετασχὼν τῶν μὲν καὶ ἀπὸ φύσεως ὑπαρξάντων αὐτῷ, τῶν δὲ καὶ ὑπὸ παιδείας γενομένων, οὐ μέσως, οὐδ' ὥσπερ τοῖς ἄλλοις τισὶν, ἀλλὰ πρὸς ὑπερβολὴν ἐκάστου, ἦν μὲν μέγα ὄφελος τῇ βασιλείᾳ καὶ πρὶν εἰς ταύτην καταστῆναι. Ἐπεὶ δὲ ἡ [immo ἡ] πάντα διοικοῦσα πρόνοια καὶ διατάττουσα καὶ τοῦτον ἐκάθισεν εἰς τὸν βασιλείου θρόνον, τὸν δίκαιότατον καὶ ὀσιώτατον βασιλέων - - ὡς ἂν ἐμπειρότατος βασιλέων καὶ γνώμη προέχων - - οὕτως ἐξηγεῖται καὶ διέπει τὸ τῆς ἀρετῆς ὄνπερ χρῆ τὸν τρόπον· τὴν εὐσεβειαν μὲν καὶ δικαιοσύνην, ἔτι δὲ σωφροσύνην καὶ ἐγκράτειαν καὶ φρόνησιν καὶ τὴν ἄλλην κοσμῶν γε ἀρετὴν. ἤρξατο μὲν γὰρ, ὥσπερ προσήκει, ἀπὸ εὐσεβείας· διεξῆλθε δὲ καὶ διὰ τῶν ἄλλων μερῶν τῆς ἀρετῆς. τίς μὲν γὰρ δικαιοσύνης; τίς δὲ φιλανθρωπίας; τίς δὲ τῆς ἄλλης ἀρετῆς τοσαῦτα δείγματα καὶ τοιαῦτα, ὅσα καὶ [οἶα] ὁ βασιλεὺς οὗτος ἐξήνεγκε;

Ὁ δ' ἐπέδειξεν, ὅτι καὶ ἰδιώτην ὄντα καὶ βασιλέα οἶόν τε ἐστὶ τὸν αὐτὸν διὰ τέλους εἶναι· τοιοῦτον μὲν πρὸ τῆς βασιλείας παρασχὼν ἑαυτὸν, ὥστε δικαίως ἀξιωθῆναι ταύτης· ἐν δὲ τῇ βασιλείᾳ οὐκ ἐκσταὲς ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τῷ αὐτῷ νῶ καὶ τρόπῳ χρῶμενος. — Verum videnda [inquit Gatakerus] integra Oratio; quam, ad Commodum deflexione facta, sic claudit: Σὲ δὲ, ὦ παῖ γενναῖε γενναίων, κατ' ἵχνος εἴη βαίνειν τοῦ πατρός· τοῦτο γὰρ ὥς γε ἐν βραχεῖ πλεῖστον εἰρήσθω.

Idem Oratione in Regem. Ὁ γε μὴν νῦν ἄρχων μέγας, οἶον ἀγωνιστὴς καθαρός, τοσοῦτον ὑπεραίρει τοὺς πρὸ αὐτοῦ

TESTIMONIA ET JUDICIA. CX XIX

αὐτοῦ [καί] τὸν πατέρα, ὅσον οὐδ' εἰπεῖν ῥαδίον, ἑτέρους αὐτὸς ὑπεραίρει. καὶ δὴ Φαίη τις ἂν δικαιουσύνην καὶ νόμιμον εἶναι τοῦτο ὡς ἀληθῶς ὅτι κρίνειεν οὗτος.

Idem in Panegyrica Cyzicena de Marci imperio.

Ἄξιον δὲ καὶ τῆς τύχης ἔνεκα ὑμῖν συνηθῆναι· ἐπεγράψασθε μὲν γὰρ τὸν ἀρίστον τῶν εἰς ἐκεῖνον τὸν χρόνον βασιλέων· ἦκει δὲ ὑμῖν τὸ ἔργον πρὸς τέλος ἐν τοῖςδε τοῖς καιροῖς, οἱ τὰ καλῶν αὐτῷ κάλλιστα εἰλόχασι, καὶ ὑπὲρ ὧν δικαιοτάτον χαριστήριον τοιοῦτον ἔστηκός εἴη τοῖς θεοῖς, ἐπειδήπερ οὐ ῥαδίον ἦν μεῖζον ἐξευρεῖν.

Στρατηγοὶ μὲν στρατηγούς ἤδη ἐν κινδύνοις προεῖλοντο· καὶ πόλεις ἀλλήλας ἐπὶ καιρῶν παρέλαβον· καὶ βασιλεῖς πρὸς βασιλέας Φιλίας καὶ συνθήκας ἐποιήσαντο, καὶ οὗτοι τῆς χρείας ὡς τὰ πολλὰ ἡττηθέντες, καὶ μέχρι τούτου κοινωνίας ἴσμεν γενομένης. Βασιλεὺς δὲ ἐκὼν, βασιλέα δὴ προεῖλετο ἑαυτῷ τῶν ὅλων, καὶ μόνος τῶν ἐν τοῦ παντός αἰῶνος, οὐκ ἀρχὴν προσλαβεῖν μᾶλλον ἐζήτησε, ἢ βασιλέα προσλαβεῖν ἐπὶ πᾶσι τοῖς οὔσι· ὃ καὶ τῶν εἰς μνήμην ἡκόντων ἐν λόγῳ θαυμαστότατον καὶ πᾶσαν τὴν εὐγένειάν τε καὶ παιδείαν ἔχει συλλαβόν καὶ οὗτ' ἰδιώτης οὐδεὶς δύναται σιωπᾶν, πόλεις τε ἅπασα καὶ γένη ἅπαντα ἀνθρώπων ἐπέπληνται.

Idem Palinodia in Smyrnam restauratam. Τοῖς τε

πάντα ἀρίστοις βασιλεῦσιν πάσας πόλεις ὑφ' ἑαυτοῖς ἔχουσι τὴν καλλίστην οἰκίσαι Φιλοτιμίαν εἶχε· τῇ τε πόλει τὸ διὰ τούτων ἀνεγερθῆναι καὶ τοιούτους ἀρχηγέτας ἐπιγράψασθαι τὴν συμφορὰν εἰς εὐπραξίαν μετέλαβε· πρότερον μὲν γὰρ Θησέα καὶ Ἄλκιον ἀνδρὸν ἠδόμεν· τὸν μὲν τῶν ἐν Ἑλλήσιν οἶμαι

CXXX TESTIMONIA ET IUDICIA.

Φιλανθρωπότατον, τὸν δὲ συμπάντων βασιλέων μάλιστα δὴ θαυμασθέντα τῆς εἰς τοὺς πολέμους τόλμης ἕνεκα· νῦν δ' ἔτι λαμπροτέρους καὶ μείζονας οἰκιστὰς προσελάβομεν· οἷς πᾶσα μὲν γῆ καὶ θάλαττα ὑπήκοος, ἐκ πατέρων τε καὶ ἐξ ὧν αὐτοὶ προσκέντηνται σοφίας δὲ καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας καὶ χρηστότητος οὐκ ἔλαττον, εἰ μὴ καὶ πλεον, τῆς ἐν τοῖς ὅπλοις ἰσχύος περίεστι.

Philostratus in Vitis Sophistarum l. II. in Philisco.

Ἀντωνῖνος δ' ἦν αὐτοκράτωρ ὁ τοῦ Φιλοσόφου παῖς.

Idem in Herode. Ἐσπούδαζε μὲν ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος περὶ Σέξτον τὸν ἐκ Βοιωτίας Φιλόσοφον, θαμίζων αὐτῷ καὶ φοιτῶν ἐπὶ θύραις· ἄρτι δ' ἦκων εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Λούκιος ἤρετο τὸν αὐτοκράτορα προίοντα, Ποῦ βαδίζει καὶ ἐφ' ὅτι; καὶ ὁ Μάρκος, καλὸν, ἔφη, καὶ γηράσκοντι τὸ μανθάνειν· εἰμι δὲ πρὸς Σέξτον τὸν Φιλόσοφον μαθησόμενος ἅ οὐπω οἶδα· καὶ ὁ Λούκιος ἐξάρας τὴν χεῖρα ἐς τὸν οὐρανόν, ὦ Ζεῦ, ἔφη, ὁ Ῥωμαίων βασιλεὺς γηράσκων ἤδη δέλτον ἐξαψάμενος ἐς διδασκάλου φοιτᾷ, ὥσπερ οἱ παῖδες· ὁ δὲ ἐμὸς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος δύο καὶ τριάκοντα ἐτῶν ἀπέθανεν.

Idem ibidem. Ὁ Μάρκος φύσει δημοτικώτερος. Quo loco [inquit Gatakerus] et Herodem Sophistam qua sapientia Marcus tulerit, refert.

Idem in Theodoto. Προέστη δὲ καὶ τῆς Ἀθηναίων νεότητος πρῶτος ἐπὶ ταῖς ἐκ βασιλέως κυρίαις· καὶ οὐ τοῦτό που λόγον ἄξιον· οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐπιβατεύοντες τοῦ θρόνου τούτου λόγου ἄξιοι· ἀλλ' ὅτι τοὺς μὲν Πλατωνεῖους καὶ τοὺς ἀπὸ τῆς Στοᾶς καὶ τοῦ Περιπάτου καὶ αὐτὸν Ἐπι-

κουρον

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXI

κούρον [Gat. mislebat αὐτοῦ Ἐπιμούρου, qua emendatione, si quid video, non opus est] προσέταξεν ὁ Μάρκος τῷ Ἡρώδῃ κρῖναι· τὸν δὲ ἄνδρα τοῦτον ἀπὸ τῆς περὶ αὐτὸν δόξης ἀπέκρινε τοῖς νέοις, ἀγωνιστὴν τῶν πολιτικῶν προσειπὼν λόγων καὶ ῥητορικῆς ὀφελος.

Idem in Hermogene. Ἑρμογένης ἰε' ἔτη γεγονώς ἐφ' αὐτῷ μέγα προύβη τῆς τῶν σοφιστῶν δόξης, ὡς καὶ Μάρκῳ βασιλεῖ παρασχεῖν ἔρωτα ἀκροάσεως· ἐβάδισε γοῦν ἐπὶ τὴν ἀκρόασιν αὐτοῦ ὁ Μάρκος· καὶ ἦσθη μὲν διαλεγομένου, ἐθαύμαζε δὲ σχεδιάζοντος, δωρεῶς δὲ λαμπράς ἔδωκεν.

Idem in Aristide. Οἰκιστὴν δὲ καὶ τὸν Ἀριστείδην τῆς Σμύρνης οὐκ ἀλαζῶν ἔπαινος, ἀλλὰ δικαιάτατός τε καὶ ἀληθέστατος· τὴν γὰρ πόλιν ταύτην ἀφανισθεῖσαν ὑπὸ σεισμῶν καὶ χασμάτων, οὕτω τε ὠλοφύρατο πρὸς τὸν Μάρκον, ὡς τῇ μὲν ἄλλῃ μονωδία, θαυμά ἐπιστενάξει τὸν βασιλέα, ἐπὶ δὲ τῷ, ζέφυροι ἐρήμην αὐτὴν καταπνέουσι, καὶ θάνατον τῷ βιβλίῳ ἐπιστάξαι· - - Καὶ οὐ Φημί ταῦτα ὡς οὐχὶ καὶ τοῦ βασιλέως ἀνοικίσαντος ἂν τὴν ἀπολωλυῖαν πόλιν, ἣν οὖσαν ἐθαύμασεν· ἀλλ' ὅτι αἱ βασιλεῖοί τε καὶ θεσπέσιοι φύσεις, ἣν προσηγεῖρη αὐτὰς συμβολία καὶ λόγος, ἀναλαμβάνουσι μᾶλλον καὶ πρὸς τὸ ποιεῖν εὖ, ζὺν ὁρμῇ φέρονται. Eundem [addit Gatakerus] quam familiariter Marcus habuerit, ibidem vide.

Idem in Adriano. Κατὰ δὲ τοὺς χρόνους, οὓς ὁ αὐτοκράτωρ Μάρκος Ἀθήναζε ὑπὲρ μυπητηρίων ἐστάλη, ἐκράτει μὲν ἤδη τοῦ τῶν σοφιστῶν θρόνου ὁ ἀνὴρ οὗτος· ἐν μέρει δὲ ὁ Μάρκος τῆς τῶν Ἀθηναίων ἱστορίας [ἐτίθει] μηδὲ

СХХХІІ ТЕСТІМОНІА ЕТ ЈУДИСІА.

τὴν ἐκείνου σοφίαν ἀγνοῆσαι· καὶ γὰρ δὴ ἐπέταξεν αὐτὸν τοῖς νέοις, οὐκ ἀκροάσει βασιανίσας, ἀλλὰ ξυνθέμενος τῇ περὶ αὐτοῦ φήμῃ. - - - ἀγασθεὶς αὐτὸν ὁ αὐτοκράτωρ ἐπὶ μέγα ἤρε δωρεαῖς τε καὶ δώροις· κελῶ δὲ δωρεὰς μὲν τὰς τε σιτίσεις καὶ τὰς προεδρίας καὶ τὰς ἀτελείας καὶ τὸ ἱερῶσθαι καὶ ὅσα ἄλλα λαμπρύνει ἄνδρας· δῶρα δὲ χρυσὸν, ἀργύριον, ἵππους, ἀνδράποδα καὶ ὅσα ἐρμηνεύειν πλοῦτον, ὧν αὐτὸν τε ἀνέπλησε καὶ γένους τοῦ ἐκείνου πάντας.

Galenus de Theriaca ad Pisonem. Τὸν Θεῖον Μάρκον καὶ ἡμεῖς οἶδαμεν ἐνθέσμως ποτὲ βασιλεύοντα καὶ ἀκριβῶς ἑαυτοῦ διὰ τὴν σύνεσιν τῇ συγγραφῇ τοῦ σώματος παρακολουθήσαντα.

Idem de libris suis. Ἐπορεύθην μὲν ἐξ ἀνάγκης· ἐλπίζων δὲ τεύξεσθαι παραιτήσεως· ἤκουον γὰρ εἶναι τὸν ἑταῖρον αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον εὐγνώμονά τε καὶ μέτριον, ἡμερόν τε καὶ πρᾶον, ὃς ἐκαλεῖτο μὲν ἀρχῆς Βῆρος κ. τ. λ.

Idem Libro περὶ τοῦ προγινώσκειν. Χρηστόν τε ὄντα καὶ Φιλάνθρωπον αὐτὸν ἐδυνήθην πείσαι καταλείπειν με ἐν τῇ Ῥώμῃ.

Marcellus in Regillae Epitaph. Καὶ βασιλεὺς Διὶ πατρὶ Φυὴν καὶ μῆτιν ὅμοιος.

Athenaeus Dipnosoph. l. I. [c. 2. p. 2. Casf.] Ὁ πάντ' ἄριστος βασιλεὺς Μάρκος.

Zosimus Historiar. l. I. [c. VII. p. 13. ed. Reitem.] Ἐντεῦθεν ἄνδρες ἀγαθοὶ ἡγεμονίαν παραλαβόντες Νερούας τε καὶ Τραϊανὸς καὶ μετὰ τοῦτον Ἀδριανὸς ὃ τε εὐσεβὴς Ἀντωνίνος καὶ ἡ τῶν ἀδελφῶν συνωρίς Βῆρος καὶ Λούκιος πολλὰ τῶν

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIII

τῶν λελωβημένων ἡξίωσαι διορθώσεως· καὶ οὐ μόνον, ἅπερ εἶχον ἀπολωλοκότες οἱ πρὸ αὐτῶν, ἀνεκτήσαντο, ἀλλὰ καὶ τινα τῶν οὐκ ὄντων πρόσέθεσαν.

Julianus in Symposio. Ἐδοξε δὲ οὖν ὁ Μάρκος τὰ τε ἄλλα θαυμάσιός τις εἶναι καὶ σοφὸς διαφερόντως, ἃ τε οἶμαι διαγινώσκων, λέγειν θ' ὅπου χρῆ, καὶ σιγᾶν, ὅπη καλόν.

Justinianus in Nouellam tit. 22. Τοῦτο δὲ εὖ μὲν ἀρξάμενος καὶ Φιλοσοφώτατος ἐθέσπισε Μάρκος.

Idem ibid. tit. 108. Ὁ Φιλόσοφος ἐν βασιλεῦσι Μάρκος.

Lucius apud Justinum [Martyrem] Apologia I. [p. 33. l. 43. sqq. Ed. Sylburg.] Οὐ πρόποντα εὐσεβεῖ αὐτοκράτορι οὐδὲ Φιλοσόφου Καίσαρος παιδὶ οὐδὰ τῇ ἱερᾷ συγκλήτῳ κρῖνεις, ὦ Οὐρβανε.

Justinus Apologia II. ad Hadrianum, Antoninum Pium, Marcum, Lucium [pag. 41. l. 30 sqq. Ed. Sylb.] Εὐσεβεῖς καὶ Φιλόσοφοι καὶ Φύλακες δικαιοσύνης καὶ ἐρασταὶ παιδείας ἀκούετε πανταχοῦ.

Melito Libro ad Imperatorem ap. Euseb. Hist. Eccl. IV, c. 26. [p. 243. Ed. Strotk.] Σὲ δὲ καὶ μᾶλλον περὶ τούτων τὴν αὐτὴν ἐκείνοις ἔχοντα γνώμην καὶ πολὺ γε Φιλανθρωποτέραν καὶ Φιλοσοφοτέραν πεπεύσμεθα πάντα πράσσειν ὅσα σου δεόμεθα.

Athenagoras in Legatione pro Christianis ad M. Antoninum et Commodum. Αὐτοκράτορσι Μάρκῳ Αὐρηλίῳ καὶ Λουκίῳ Αὐρηλίῳ Κομμόδῳ, Ἀρμενιοῖς, Σαρματικοῖς, τὸ δὲ μέγιστον Φιλοσόφοις· τὸ πρᾶον ὑμῶν καὶ ἡμερον καὶ τὸ πρὸς ἅπαντα εἰρηνικὸν καὶ Φιλάνθρωπον θαυμάζοντες οἱ μὲν καθ'

CXXXIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

εἰα ἰσονομοῦνται· αἱ δὲ πόλεις πρὸς ἀξίαν τῆς ἴσης μετέχουσι τιμῆς· καὶ ἡ σύμπασα οἰκουμένη ὑμετέρᾳ συνέσει βαθείας εἰρήνης ἀπολαύουσιν. -- τί δαὶ δεῖ πρὸς ὑμᾶς πάντα λόγον νενικηκότας ἢ ποιητὰς μνημονεύειν ἢ καὶ ἐτέρας δοξας ἐξετάζειν;

Ἴστε δὲ καὶ ὑμεῖς ταῦτα ἀξιολογώτερον, ὡς ἂν ἐν πᾶσι καὶ ὑπὲρ πάντας τοῖς παλαιοῖς συγγινόμενοι.

Οἶδα γάρ, ὅτι ὅσον συνέσει καὶ ἰσχύει τῆς βασιλείας πάντων ὑπερέχετε, τοσούτον καὶ τὸ πᾶσαν παιδείαν ἀκριβοῦν πάντων κρατεῖτε· οὕτω καθ' ἑκαστον παιδείας μέρος κατορθοῦντες, ὡς οὐδὲ οἱ ἐν αὐτῇς μέρριον ἀποτεμνόμενοι.

ὑμεῖς δὲ, ὧ πάντα ἐν πᾶσι φύσει καὶ παιδείᾳ χρηστοὶ καὶ μέτριοι καὶ Φιλάνθρωποι καὶ τῆς βασιλείας ἀξιοί.

Jo. Zonar. as Anna. i. tomo II. Ἦν μὲν ὁ Μάρκος ἀσθενὴς τὸ σαρκίον, ἐσχόλασε δὲ τοῖς λόγοις οὕτως, ὥστε καὶ αὐτοκράτωρ γενόμενος οὐκ ἠδεῖτο ἐς διδασκάλου Φοιτᾶν, ἀλλὰ Σιζῶ [Σέξῶ] συνεφιλοσόφει τῷ Βοιωτῇ καὶ Ἑρμογένει τῷ ῥήτορι συνωμίλησε, μᾶλλον δὲ ἀντεποιεῖτε τῶν Στοϊκῶν.

Οὕτω δὲ καὶ σωφρόνως καὶ ἐγκρατῶς ἤρχεν, ὥστε καὶ ἐν τηλικούτοις πολέμοις μήτε τι θωπευτικὸν πρὸς τοὺς στρατιώτας εἰπεῖν, μήτε τι φάβω ποιῆσαι.

Ὅτε δὲ μὴ πολέμοις ἦν σχολάζων, ἐδίκαζε καὶ τοῖς ῥήτορσι πρὸς ὕδωρ λέγουσι πλεῖον ἐγχεῖσθαι τὸ ὕδωρ ἐκέλευον, ἵν' ἔχοι πάντοθεν τὸ δίκαιον ἀκριβοῦν· ἦν δὲ καὶ Φιλόπονος, ὡς καὶ νυκτὸς δικάζειν· καὶ οὐδὲν ἐν παρέργῳ οὐτ' ἐποίει οὐτ' ἐγράφεν οὐτ' ἔλεγε, μὴ δεῖν νομίζων τὸν αὐτοκράτορα ἐν παρέργῳ πράττειν μηδὲ τουλάχιστον· καὶ ταῦτα σώματος τυχὼν ἀσθενοῦς.

Ἄρι-

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXV

"Αριστα οὖν ἀρχὰς μετήλλαξεν· - ἦν γὰρ καὶ φύσει ἀγαθὸς ἀνὴρ, πλείστα δὲ ὑπὸ παιδείας βελτίων ἐγένετο· οὐ μὲντοι ἀξίως τῆς ἀρετῆς εὐδαιμόνησεν· ἐντεῦθεν δὲ μᾶλλον θαυμάσειεν ἂν τις αὐτόν, ὅτι ἀλληλοκότοις καὶ ἐξαισίοις χρησάμενος πρᾶγμασιν αὐτὸς τε περιεγένετο καὶ τὴν ἀρχὴν διεσώσατο.

Constantinus Manasse in Annalibus:

Οὗτος ἐν πάσῃ τέθραπτο σοφίᾳ καὶ παιδεύσει·

Καὶ χάρισι τῆς ἀρετῆς κατάνουος ὑπῆρχε·

Καὶ πάσαις κατηλάιστο τῶν ἀρετῶν ιδέαις·

Διὸ καὶ προσεφέρετο πᾶσι σοφοῖς ἐντίμως,

Καὶ συνεχέσιν ἤρδευσ ταῖς μεγαλοδωρίαις.

Hadrianus apud Jul. Capitolinum in Marco [c. I. p. m. 290.]. Ab Adriano Annius *Verissimus* vocatus est. *Ad quem locum Is. Casaubonus:* Ante dicebatur *Annius Verus*. Hadrianus iussit dici *Annium Verissimum*. Quare? Πρὸς τὴν τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ῥήματος ἐννοιαν [κομψευόμενος], inquit Dio [LXIX, 21.], h. e. quod esset veritatis amantissimus et tenacissimus; magnum rectae indolis argumentum et animi vere generosi.

Jul. Capitolinus in Marco [c. I. p. m. 286.]. Marco Antonino in omni vita philosophanti viro, et qui sanctitate vitæ omnibus principibus antecellit etc. [Ibid. c. 16. p. m. 351.] Erat enim ipse tantae tranquillitatis, ut vultum nunquam mutaverit moerore vel gaudio: Phi-

CXXXVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Iosophiae deditus Stoicae, quam et per optimos quosque magistrōs acceperat et undique ipse collegerat.

[*Ibid. c. 12. p. m. 336.*] Quamvis esset constans; erat etiam verecundus; [*Ibid. c. 4. p. m. 307.*] frugi erat sine contumacia, verecundus sine ignavia, sine tristitia gravis.

[*Ibid. c. 8. p. m. 320. de M. Antonino et Luc. Vero.*] Adepti imperium ita cōviliter se ambo egerunt, ut lenitatem Pii nemo desideraret.

[*Ibid. c. eodem pag. seq.*] Dabat se Marchs totum et philosophiae, amorem civium affectans.

[*Ibid. c. 12. p. m. 335.*] Cum populo — non aliter egit, quam est actum sub civitate libera. Fuitque per omnia moderatissimus in hominibus deterrendis a malo, invitandis ad bona, remunerandis copia, indulgentia liberandis: fecitque ex malis bonos, ex bonis optimos.

[*Ibid. c. 18. p. m. 358.*] Quum igitur in amore omnium imperasset, atque ab aliis modo frater, modo pater, modo filius, ut cujusque aetas sinebat, et diceretur et amaretur, octavo decimo anno imperii sui, sexagesimo et primo vitae, diem ultimum clausit. Tantusque illius amor eo die regii funeris claruit, ut nemo illum plangendum censuerit, certis omnibus, quod a Diis commodatus ad Deos redisset. Denique priusquam funus conderetur, ut plerique dicunt, (quod nunquam antea factum fuerat, neque postea,) senatus populusque, non divisis locis, sed in una sede propitium Deum dixit. Hic
fane

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXVII

fane vir tantus et talis, ac Diis vita et morte conjunctus etc.

[Opinatus sum, e lectorum plurimorum utilitate fore, omisiss postea seriorum Scriptorum, quae Gatakerus collegit, testimoniis, h. l. ex *Irmischii* V. D. Excurfu ad Herodiani histor. l. I. c. 2. §. 1. describere eum locum, in quo Viri Doctissimi diligentia singula Capitolini loca indicavit, in quibus de singulis Antonini nostri virtutibus sermo est. „De Marci virtutibus, inquit *Irmisch*, cum Capitolinus omnia sine ordine posuerit: placet ea digerere in certa quaedam capita et quasi classes. Igitur ille Marcum ab hac parte laudavit primo univérse T. I. p. 286. 350. 358. 363., deinde ut plures ejus virtutes simul memoraret, p. 307. et 338., denique ut singulas virtutes aliquas afferret; quarum genera facimus haec, primo ut Marcus curarit, quae pertinerent ad religionem et res sacras p. 340. 369. 393. et ludos p. 368., tum ut fuerit tolerans p. 293. 373., excelsus in luctu p. 367. sq., diligens in re familiari p. 309., parcus ibid. et p. 394., tamen sine avaritia p. 331. 336. 402., famae studiosus p. 314. 365., non avidus gloriae p. 326. aut titulorum p. 325. 337., laboris amantissimus p. 298. 324. 329., etiam inter spectacula p. 346., etiam in luctu p. 368., porro his officiis erga se ut et addiderit reliqua adversus alios, ante imperium quidem fidem in magistratu p. 303., modestiam in imperio suscipiendo p. 307., item in eo administrando p. 314., regni socius bonus p. 316 sq., 322 sq., 345 sq., postquam solus imperium adeptus, multo melior p. 350. 364., comis erga omnes p. 307., lenis bonusque erga senatum p. 328. 336. 387. 392., item erga cives p. 310 sq. 335. 352., item erga inimicos p. 335. 373. 401., item in puniendis aliorum peccatis p. 336. 381 sq., aut iisdem celandis p. 346. 390., item erga stultos p. 342., in regni negotiis assiduus p. 324., etiam cum molestia p. 329., nec sibi sapiens solus p. 372 sq., juris antiqui tenax p. 334., in judiciaria re diligentissimus p. 330., in jure dicundo cautus p. 334., et aequissimus p. 382., suffragatoribus non cito credens p. 404., curiosus etiam minutarum

CXXXVIII TESTIMONIA ET JUDICIA.

rum rerum, ut viarum et itinerum p. 332., civium amans p. 321., eorumque vitae p. 337., et deliciarum p. 378., et felicitatis, in sumtibus publicis cavendis p. 330. 332. 354. 370. 377. 394. 401., in vectigalibus recte exigendis p. 334., aut remittendis p. 377., in alimentis publicis praebendis p. 331., in re frumentaria curanda p. 332., in iudiciis dandis ibid., et legibus multis bonisque p. 328. 330. 333. 340. 374. 379. 394., dux belli providus p. 325. 364. 369 sq., strenuus p. 373. 374., felix p. 325. 343. 354. 372., clemens tamen et aequus in hostes p. 382. 387. 389. 390., denique pius erga parentes p. 309. 314. 315. 320. 403., item pater liberis p. 348. 354. 363. 365. 377. 394., sed infelix idem pater p. 358. 395 sq., liberalis porro erga affines p. 303. 315. 326. 346. 348. 365., item erga cives p. 317. 327. 331. 342. 377.]

Vulcatius Gallicanus in Avidio Cassio [c. 3. p. m. 443.]. Antoninum hoc nomine [Dialogistae nimirum] significans; qui tantum enituit in philosophia, ut iturus ad bellum Marcomannicum, timentibus cunctis, ne quid fatale proveniret, rogatus sit, non adulatione, sed serio, ut philosophiae praecepta ederet: nec ille timuit [Casaub. malebat: renuit], sed per ordinem paraeneseon, id est, praeceptionum, per triduum disputavit.

Avidius Cassius apud eundem Vulcatium [in Avid. Cass. c. 13. f. ult. p. m. 470.] ex Epistola [Avidii Cassii] ad generum suum. Marcus homo sane optimus: qui dum clemens dici cupit, eos patitur vivere, quorum ipse non probat vitam. - - Marcus Antoninus philosophatur et quaerit de clementia [Salmaf. conjiciebat: elementis] et de animis et de honesto ac justo, nec sentit pro republica.

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXXXIX

Jul. Capitolinus in Opilio Macrino [c. 7. p. m. 757.] — Versus exstant cujusdam poetae, quibus ostenditur, Antonini nomen coepisse a Pio et paullatim per Antoninos usque ad sordes ultimas pervenisse: siquidem solus Marcus nomen illud sanctum vitae genere auxisse videtur, Verus autem degeniasse etc.

S. Aurelius Victor in Breviar. [c. XVI.] — Iste virtutum omnium coelestisque ingenii exstitit, aerumnisque publicis quasi defensor objectus est. Etenim nisi ad illa tempora natus esset, profecto quasi uno lapsu ruissent omnia status Romani. — A principio vitae tranquillissimus, adeo ut ab infantia [vultum] nec ex gaudio, nec ex moerore mutaverit: Philosophiae studens literarum Graecarum peritissimus. — Quod de Romulo aegre creditum est, omnes pari sensu praesumserunt, Marcum coelo receptum esse.

Eutropii Breviar. Hist. Rom. l. VIII. [Cap. IX sqq. Ed. Tschuck. aliis C. V sq.] Marcus Antoninus. — vir, quem mirari facilius quis, quam laudare possit. A principio vitae tranquillissimus: adeo ut vultum nec ex gaudio, nec ex moerore mutaret. Philosophiae deditus Stoicae; ipse etiam non solum vitae deditus, sed etiam eruditione philosophus. Tanta admirationis adhuc juvenis, ut eum successorem paraverit Hadrianus relinquere. — Hic cum omnibus Romae aequo jure egit, ad nullam insolentiam elatus imperii fastigio. — Cum igitur fortunatam rempublicam et virtute et mansuetudine ,
red-

CXL TESTIMONIA ET JUDICIA.

reddidisset, obiit XVIII. imperii anno, vitae LXI, et omnibus certatim adnitentibus, inter divos relatus est.

Atl. Spartianus in Severo [c. 21. p. 635.]. Sed ut omittamus adoptivos, ne nobis Antonini Pius et Marcus, numina reipublicae, occurrant, veniamus ad genitos. Quid Marco felicius fuisset, si filium non reliquisset haeredem?

Idem in Pescennio Nigro [c. 12. p. m. 673.]. [Pescennius Niger] amavit de principibus Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Pium, Marcum; reliquos foemineos vel venenatos vocans.

Flav. Vopiscus in Caro [c. 3. p. 779. Tomi II.]. [Romana respublica] Domitiani vulnerata immanitate, per Nervam atque Trajanum usque ad Marcum solito melior etc.

Idem in Aureliano [c. 42. p. 528. T. II.]. Sed in his [principibus reipublicae Rom.] optimi ipse Augustus, Flavius Vespasianus, Titus Coccejus Nerva, divus Trajanus, divus Hadrianus, Pius et Marcus Antonini etc.

Idem in Probo [c. 12. p. 658. T. II.]. [Loquitur Manlius Statiatus] Si recte cogitemus, non nobis Aurelianus, non Alexander, non Antonini, non Trajanus, non Claudius requirendi sunt etc.

Jul. Capitolinus in Gordianis [c. 33. pag. 77. Tom. II.]. *de Gordiano I.* Scripsit praeterea, quemadmodum Virgilius Aeneidos, Stаций Achilleidos et multi alii Iliados, ita etiam ille Antoniniados, hoc est, Antoninum Pium

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLI

Pium et Antoninum Marcum, versibus disertissimis, libris XXX vitam illorum et bella et publice privatimque gesta perscribens.

Ael. Lampridius in Antonino Diadumeno [c. 7. p. 786 sq. Tom. I.] - - ut scirent omnes, Antoninos plures fuisse, quam deos: ac trium principum amorem, quo sapientia, bonitas, pietas consecrata sit: [*Salmas.* malebat: ob — amorem, quos etc.] in Antonino pietas, in Vero bonitas, in Marco sapientia.

Idem in Heliogabalo (c. 1. p. m. 793. T. I.] — compensationem sibi lector — faciet, quum legerit Augustum, Vespasianum, Titum, Trajanum, Hadrianum, Pium, Marcum, contra hos prodigiosos tyrannos.

Idem in Alexandro Severo [c. 9. p. m. 894. T. I.]. [Loquitur Alex. Severus] Antoninorum nomen vel jam numen potius quale fuerit, meminit vestra clementia: si pietatem, quid Pio sanctius? si doctrinam, quid Marco prudentius? etc.

Ful. Capitolinus in M. Antonino Philos. [c. 19. p. m. 363.]. Deus usque etiam nunc habetur, ut vobis ipsis, sacratissime imperator Diocletiane, et semper visum est et videtur: qui eum inter numina vestra, non ut caeteros, sed specialiter veneramini, ac raepe dicitis, vos vita et clementia tales esse cupere, qualis fuit Marcus, etiamsi philosophia nec Plato esse possit, si revertatur in vitam.

Aelius

CXLII TESTIMONIA ET JUDICIA.

Aelius Lampridius. Quod [Antoninorum nomen] tu, Constantine sacratissime, ita veneraris, ut Marcum et Pium inter Constantios Claudiosque, velut majores tuos, aureos formaveris, adorans virtutes veterum, tuis moribus congruentes et tibi amicas charasque.

Ammianus Marcellinus *Rer. gestar. l. XXI.*
Marci illius dissimilis principis verecundi.

Tertullianus Apolog. cap. 5. Marcus Aurelius gravissimus Imperator. - - Quales ergo leges istae, quas adversus nos soli exsequuntur impii, injusti, turpes, truces, vani, dementes? quas nullus Pius, nullus Verus impressit?

Paulus Orosius Histor. l. VII. c. 17. Marcus Antoninus gravissimus ac modestissimus Imperator.

Jo. Bapt. Egnatius de Rom. princip. lib. I.
Quam laeta felixque successio optimis, piis, philosophis, imperatoribus, referendis! nam hic ea ingenii bonitate, hic virtutibus excelluit, ut exemplum desit: et ea temporum calamitas affuit, ut solus aerumnis publicis obstiterit: nisi enim profuisset, majestas Romani nominis facile tum concidisset. - - Felicissimus certe princeps, nisi haeredem Commodum reliquisset.

Claudianus de Honortii consulatu VI. [v. 334 sq.]:

Non tantis patriae studiis ad templa vocatus,
Clemens Marce, redis.

Et

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLIII

Et mox [v. 344.]:

- - - - - omne tonantis

Obsequium Marci mores potuere mereri.

Aufonius in Caesaribus:

Post Marco tutela datur, qui scita Platonis

Fecit ad imperium, patre Pio melior.

[Caetera, quae hic a Gatakero inferuntur Testimonia ex
ferioris aevi scriptoribus, ne lectoribus molestiam et tae-
dium crearem, omittenda putavi.]

De hoc Scripto.

Suidas ἰν Μάρκος. Οὗτος ἔγραψε τοῦ ἰδίου βίου δια-
γωγὴν ἐν βιβλίοις ιβ'.

[*Jo. Tzetzes histor. Chil. VII. 147. v. 6 sqq. p. 186.*

Tom. II. Corporis Poetar. Graec. Colon. 1614. editi.

Ὁ Μάρκος αὐτοκράτωρ δὲ τὸν ἄνθρωπον φησί που

Μυξάριον, ἐλκύνδιον, παράτριψιν νευρίου

Καὶ τὴν ψυχὴν ὁ αὐτὸς, θνητόψυχος ὑπάρχων,

Ἀναθυμίασιν, φησὶν, αἵματος πεφυκέναι·

Φθείρεσθαι καὶ μὴ μένειν δὲ, τοιοῦτοτρόπως λέγων·

Εἰ παραμένουσι ψυχαί, ἦγουν εἰσὶν ἀφθάρτως

Πῶς ἐξ αἰῶνος ὁ ἀὴρ ταύτας χωρεῖν ἰσχύει;]

Anonymus quidam εἰς βιβλίον Μάρκου, quod
ex vetustis membranis exhibuit Cl. Salmasius ad Vulcatii Cas-
sum [et Anthologiae Graecae Tom. III. p. 272 sq. DLXXVIII.
inseruit celeberr. Brunckius].

Εἰ λύπης κρατέσιν ἐθέλεις,

Τήνδε μάκαιραν ἀναπτύσσων

Mars. Anton.

k

Βιβλίον,

CXLIV TESTIMONIA ET JUDICIA.

Βίβλον, ἐπέρχῃ ἐνδυκέως,
 ἥς ὑπὸ γνῶμην ὀλβίστην
 ῥεῖά κεν ὄψαι ἐσσομένων,
 ὄντων, ἡδὲ παροισομένων
 Τερπωλὴν τε, ἀνίην τε
 Καπνεῦ μῆδὲν ἀρειοτέρην.

Nicephorus Callist. Histor. Eccl. III, 31. [fine], incertum tamen, de hoc, an [quod verisimilius est] alio libro. Πλὴν γε εἰδέναι χρεὼν, ὡς ὁ Μάρκος Ἀντωνίνος οὗτος καὶ βιβλίον παιδείας τῷ παιδί Μάρκῳ συντάττει πάσης κοσμητικῆς ἐμπειρίας καὶ παιδείας μεστόν.

Themistius in Philadelpho. Οὐδὲ σοι προσδεῖ τῶν Μάρκου παραγγελμάτων, οὐδ' εἴ τι χρηστὸν ἢ δεῖνα τῶν αὐτοκρατέρων ῥῆμα προήκατο.

[Ad Testimonia, quibus αὐθεντία librorum Antonini defendi potest, referendus quoque est *Suidas*, quatenus non solum in locis a *Mer. Caf.* laudatis, quae in Prolegomenis nostris repetenda putavimus, et in pluribus aliis a nobis partim in Notis, textui subjectis, partim in Commentario prolati. — Porro *Scholias* *Dionis Chrysostomi*, quod me docuerunt *Notae Casauboni* ad II, 3. et IV, 3. — Denique *Scholias* *Luciani* ad Imag. 10. pro Imagg. 1. Salt. 63., qui hos libros Ἀντωνίνου τὰ ἐξ ἑαυτὸν ἡθικὰ vocat.]

Jo. Curion. Chronic. l. III. Exstat M. Antonini liber de se ipso, qui recens editus est: in eo libro sunt componesfactiones de virtutibus principi necessariis, de justitia, de beneficentia, de patientia in ferendis injuriis. — *Ibid.* Marcus in libris de vita sua.

Lilius

TESTIMONIA ET JUDICIA. CXLV

Lilius Gyraldus in poetis histor. Dialog. III. Dignus is, [ut inter poetas connumeretur,] Marcus Antoninus, Pius cognomento, Philosophus: cujus licet versus non legerim, tantae tamen eruditionis et doctrinae fuit, ut merito cum his laudandus sit.

Ejus certe librum graece scriptum legi: cujus titulus Μάρκου Ἀντωνίνου ἐν τῶν κατ' αὐτὸν, ex quo variam illius et multiplicem sapientiam facile colligere possumus.

Guil. Canterus Neo. Lect. l. VII. c. I. Duodecim conscripsit de officio suo librosque maximae pietatis, humanitatis, temperantiae, aliarum rerum praeclararum testes plenissimos: et cum quibus multorum philosophorum operosa praecepta collata merito sordere possint.

Just. Lipsius ad Taciti Annal. l. I. Marcus Antoninus in libris vitae suae.

Idem in Saturnal. l. II. c. 24. Antoninus Imperator in Vita sua.

Jf. Casaubon in Jul. Capitolini Marcum. In primo aureolorum Marci librorum. — Res humanas non ridere, sed rite suo pretio aestimare solitus hic vir sapientissimus. - - Hoc ille nos docet divinis illis suis libris; non enim mihi tempero, quin mellitissimi doctoris verba adscribam.

Idem in Baronii Annal. Exerc. I. §. 10. Multa in hanc sententiam scribit M. Antonin. Imper. in suis illis divinis libris.

Idem

CXLVI TESTIMONIA ET JUDICIA.

Idem in Persii Satir. 1. Quam sententiam Imperator Marcus iis, quae de se scripsit, saepe inseruit.

Ibid. in Sat. 2. Antonin. in III^{to} eorum, quae de se scripsit.

Idem in Sat. 3. Spectat eodem sapientissimum Marci praeceptum.

Ci. Salmasius ad Capitolini Pium. Marcus Antoninus de vita sua. *Et mox:* Locus Marci Philosophi insignis est.

Idem ad ejusdem Marcum. Marcus in vita enumerans omnes, per quos aut in literis aut in vita et moribus profecit.

Annotator Lugdunensis. Marci Philosophi scriptio abscissa et horrida est, sed firma et potens, quae sapit Imperatorem et in qua multa silentur, quae suppleri oporteat. Utitur vocibus plane suis, quas raro apud alios auctores invenias.

Jo. Rualdus in Vit. Plutarch. c. 5. M. Antoninus in primo aureolorum librorum, quos de vita sua composuit.

MARCI

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM,
QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBRI DUODECIM.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὧ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν

BIBΛION α'.

α'. Παρὰ τοῦ πάππου Οὐήρου, τὸ καλόηδες, καὶ ἀόρ-
γητον.

β'. Παρὰ τῆς δόξης, καὶ μνήμης, τῆς περὶ τοῦ γεν-
νήσαντος, τὸ αἰδῆμον, καὶ ἀρρενικόν.

γ'. Παρὰ τῆς μητρὸς, τὸ θεοσεβές, καὶ μεταδοτι-
κόν· καὶ ἐφεκτικόν οὐ μόνον τοῦ κακοποιεῖν, ἀλλὰ καὶ τοῦ
ἐπὶ ἐννοίας γίνεσθαι τοιαύτης. ἔτι δὲ τὸ λιτόν κατὰ τὴν
δαίταν, καὶ πόρρω τῆς πλουσιακῆς διαγωγῆς.

δ'. Παρὰ τοῦ προπάππου, τὸ μὴ εἰς δημοσίας δια-
τριβὰς φοιτῆσαι· καὶ τὸ ἀγαθοῖς διδασκάλοις κατ' οἶκον χρή-
σασθαι·

Ad Librum I.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝ. τῶν
εἰς ἑαυτὸν β. α'.] Ita quidem
omnes editiones, quae Tigur-
inam sequuntur. In Cod. au-
tem *Vat.*, quem *Vat. A.* nomi-
navi, titulus in initio et hu-
jus et caeterorum librorum
deest. *Cod. Paris.* et *Codd.*
Florentino-Medicei, qui excer-
pta ex hoc opere servarunt,
ita inscribuntur: Μάρκου Ἀν-
τωνίου ἐκ τῶν κατ' ἑαυτὸν.
Codd. Vaticani 2. 3. 4. 5 et 6.
teste Menagio hunc titulum

prae se ferunt: M. A. Ἐκλογαὶ
ἐκ τῶν εἰς ἑαυτὸν. Dubito ta-
men, an ita se habeat. *Asser-*
mannius enim omnino de ti-
tulo illo tacet; *Barthius* vero
aliique loquuntur de *Codd.*
Italicis, qui ἐκ τῶν κατ' ἑαυτὸν
inscribuntur. Nihilominus ti-
tulum vulgarem omnium opti-
mum et aptissimum iudico.

Sect. 1. (apud Lugdun. 1.
Caf. 1. p.)

Sectio 2. (apud Lugd. 2.
Caf. 1. p.)

Ad

MARCI ANTONINI
IMPERATORIS
COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,
LIBER PRIMUS.

1. **A**b avo meo Vero [accepisse agnosco], honestis esse moribus et ab iracundia alienis.

2. Existimatione genitoris mei ejusque recordatione ad verecundiam et mores viro dignos [excitatus sum].

3. A matre [accepit] pietatis erga Deum studium et liberalitatem: nec a malo patrando tantum, sed cogitando etiam abstinere: tum victus frugalitate, quae ab opulento- rum vita et consuetudine quam longissima abscedat, esse contentum.

4. A proavo, quod in publicos literarum ludos non commeavi, tum vero domi bonis praeceptoribus usus sum

A 2

et

Ad Section. 3. (ap. Lugd. 3.

Caf. 1. p.)

διαγωγῆς] Consentiant in eam lectionem omnes libri et scripti et editi. *Isaacus Casaub.* ad Persium monuit, se malle: ἀγωγῆς, quod proprie de educatione puerorum dicitur. Quum vero lectio vulgaris optimum sensum praebeat; quidni eam retineamus?

Ad Section. 4. (ap. Lugd. 4.

Caf. 1. p.)

τὸ μὴ εἰς δημοσίαις δια-
τριβὰς φοιτῆσαι] In Ed.

Caf. et Oxon. legitur: τὸ μὲ εἰς δημοσ. κ. τ. λ., sed ex mera *Caf.* conjectura. *Casaubonus* enim ductus his Capitolini verbis: frequentavit et declamatorum scholas publicas, legendum putavit, aut: τὸ μὲν εἰς δημοσ., aut: τὸ μὲ εἰς δημοσ. διατρ. φ. Verum jam *Dacierius* recte monuit, hunc Capitolini locum intelligendum esse de Antonino jam adulto et imperium adepto, quod ex *Philostrato* in Vita Herodis appareat.

871

σασθαι· καὶ τὸ γινῶναι, ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλίσκειν.

ε'. Παρὰ τοῦ τροφέως, τὸ μήτε Πρασιανός, μήτε Βενετιανός, μήτε παλμουλάριος ἢ σκουτάριος γενέσθαι· καὶ τὸ Φερέπονον, καὶ ὀλιγοδεές, καὶ αὐτουργικόν· καὶ τὸ ἀπολύπτραγμον, καὶ τὸ δυσπρόδεκτον διαβολῆς.

ζ'. Παρὰ Διογνήτου, τὸ ἀκενόςπουδον· καὶ τὸ ἀπιστητικόν τοῖς ὑπὸ τῶν τερατευομένων, καὶ γοήτων περὶ ἐπωδῶν, καὶ περὶ δαιμόνων ἀποπομπῆς, καὶ τῶν τοιούτων λέγομένοις· καὶ τὸ μὴ ὀρτυγοτροφεῖν, μηδὲ περὶ τὰ τοιαῦτα ἐπτοῆσθαι· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι παρρησίας· καὶ τὸ οἰκίωθῆναι φιλοσοφίᾳ· καὶ τὸ ἀκοῦσαι, πρῶτον μὲν Βακχίου, εἴτα Τανδάσιδος, καὶ Μαριανοῦ· καὶ τὸ γράφαι διαλόγους ἐν παιδί·

ὅτι εἰς τὰ τοιαῦτα δεῖ ἐκτενῶς ἀναλ.] Ita recte omnes Editiones. *Patricius Junius* quidem malebat εἰς τοὺς τοιούτους ad διδασκάλους referens; hac autem conjectura haud aegre caremus.

Ad Section. 5. (ap. Lugd. 5. Caf. 2.)

παρὰ τοῦ τροφέως] Edd. *Glasgou., Woll., Mori et De-Jolyana* perperam τροφέος habent.

σκουτάριος] Lectio haud dubie vera, quae et *Cod. Vat.* et *Suidae* auctoritate confirmatur. *Turnebius* quidem in *Adversariis* lib. V. c. 10. et *Lipsius* in *Saturnalibus* l. 2. c. 24. p. m. 115. σκουτόριος ἢ σκουτάριος legendum puta-

runt; verum hac lectione non opus esse, jam pluribus ostendit *Nicol. Loensis* *Miscellan.* l. VII. c. 12.

καὶ αὐτουργικόν] *Vat. A.* addit articulum καὶ τὸ αὐτουργικόν, minus recte, ut opinor. τὸ αὐτουργικόν enim cum praecedentibus ad unum virtutum genus pertinet.

καὶ τὸ δυσπρόδεκτον] Ita cum Edd. *Casaub.* (monuit enim in *Erratis*, ita editurum se fuisse), *Oxon., Mori et De-Jolyana* edere non dubitavi. Ceterae quidem *Xyl. 1. Arg. Lugd. Gat. Glasg. et Woll.* δυσπρόδεκτον habent, quamquam prius probant. Melius tamen fortasse δυσπαρόδεκτον legeretur. Judicent peritiores!

et intellexi nullis in ejusmodi rebus esse parcendum sum-
tibus.

5. Ab educatore, ne [spectator] Praefianus aut Vene-
tianus; neve parmularius aut scutarius fierem: ut labores
tolerarem, parvo contentus essem, operi manus admoverem,
negotiis alienis me neutiquam immiscerem; denique ne fa-
cile ullam delationem admitterem.

6. Diognetus [me adhortatus est], ne studium in res
inanes conferrem, neque iis fidem haberem, quae a praesti-
giatoribus et impostoribus de incantationibus ac daemoni-
bus averruncandis et aliis ejus generis rebus dicuntur; ne-
que coturnices [ad pugnam] alerem, neque insana rerum
istiusmodi admiratione tenerer; ut libere dicta aequo animo
ferrem, philosophiae me addicerem et primum quidem Bac-

A 3

chium,

Ad Section. 6. (ap. Lugd. 6. Cas. 3.)

παρὰ Διογνήτου] Apud
Suidam f. v. ἀκρόσπουδον le-
gitur in Ed. *Froben.* παρὰ Διο-
γνήτῳ perperam.

ἡ ἀπιστητικὴν] Ita re-
cte *Vat. A.* et *Edd.* omnes
praeter *Basil.* (t. *Mat.*) et *Arg.*
(quae ex *Bas.* expressa est),
quae operarum vitio ἀπιστι-
τικὴν habent. *Suidas* f. v. ἀκ-
ρόσπουδον habet ἐπιστητικὴν,
pro quo malebat *Mer. Cas.* in
Notis ad version. anglican.
ἐπιστατικὴν, quod vero in Ed.
graeco-lat. retractavit. Cod.
Mssptus Suidae, qui olim in
Bibl. Reg. Paris. servabatur,
teste *Menagio*, ut apud An-
toninum, ἀπιστητικὴν habet.

Mox Vat. A. corrupte: τῆς
ὑπὸ τῶν τετρατ. κ. τ. λ.

ἔρτυγοτροφεῖν] *Suidas*,
qui haec verba f. v. ἔρτυγοκό-
πος laudat, ἔρτυγοκοπεῖν ex-
hibet, sensu fere eodem, de
quo plura in Commentario
ad h. l. Facile apud *Suidam*
ob vocem praeced. ἔρτυγοκό-
πος in ἔρτυγοκοπεῖν mutari et
depravari potuit.

πρῶτον μὲν Βακχίου,
εἰτα Τανδάσιδος καὶ Μαρ-
κιανοῦ] Ita *Codd.* et *Edd.*
omnes. Ceterum varie haec
nomina emendare tentarunt
viri docti. Pro Βακχίου *Gat.*
reponi malebat *Εὐτυχίου*; *Me-
nagius* autem majori verita-
tis specie Βακχείου. Pro Ταν-
δάσιδος *Isaicus Casaub.* Ἀνδρῶ-
νος, *Gataker.* et *Menagius* Βα-
σιλι-

παιδί· καὶ τὸ σκίμποδος καὶ δοῶς ἐπιθυμῆσαι, καὶ ὅσα τοιαῦτα τῆς Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς ἐχόμενα.

ζ'. Παρὰ Ῥουστίκου, τὸ λαβεῖν Φαντασίαν τοῦ χρή-
ζειν διορθώσεως, καὶ Θεραπείας τοῦ ἥθους· καὶ τὸ μὴ ἐκ-
τραπῆναι εἰς ζῆλον σοφιστικόν, μηδὲ τὸ συγγράφειν περὶ
τῶν θεωρημάτων, ἢ προτρεπτικὰ λογάρια διαλέγεσθαι, ἢ
Φαντασιοπλήκτως τὸν ἀσκητικόν, ἢ τὸν εὐεργετικόν ἄνδρα
ἐπιδείκνυσθαι· καὶ τὸ ἀποστῆναι ῥητορικῆς καὶ ποιητικῆς,
καὶ ἀστειολογίας· καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κατ' οἶκον περιπα-
τεῖν, μηδὲ τὰ τοιαῦτα ποιεῖν· καὶ τὸ τὰ ἐπιστόλια ἀφελῶς
γράφειν, οἷον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τούτου ἀπὸ Σινεέσης τῇ μη-
τρὶ μου γραφέν· καὶ τὸ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημ-
μελήσαντας εὐνανκλήτως καὶ εὐδιαλλάκτως, ἐπειδὴν τάχιστα
αὐτοὶ

σιλιδούς, *Reiske* autem Πανυά-
σιδος malebat. Denique pro
Μαρκιανοῦ *Gataker* et *Menag.*
Μαϊκιανοῦ, *Isaac. Casaub.* ad
Capitolin. Μοικιανοῦ legendum
putaverunt. In talibus vero
sine librorum auctoritate ni-
hil facile mutem.

*Ad Section. 7. (ap. Lugd. 7.
Casf. 4.)*

μηδὲ τὸ συγγράφειν] Ita post *de-Joly* edidi, secutus
Cod. Vat. A. qui pro vulgata
τοῦ recte τὸ retinuit: vulgaris
sine dubio ex eo orta est, quod
librarius post μηδὲ verbum ζῆ-
λον sabintelligendum putavit.
Lectionem a nobis receptam
etiam *Gatakerus* alique pro-
barunt. *Mer.Casf.* olim τῷ ma-
lebat.

ἢ τὸν εὐεργετικόν] Haec
lectio est *Codd.* et *Edd.* omni-
um, praeter *Casf.*, quae
ἐνεργητικόν (operarum quidem
vicio), et *Oxon.* quae ἐνεργη-
τικόν exhibet. Quae quidem
lectio sola *Xylandri* conjectu-
ra nititur; nectamen omnino
necessaria videtur et ita com-
parata, ut eam repugnantē
Codd. auctoritate recipere au-
deam, quum vulgaris sen-
sum praebet contextui ap-
tum, de quo cf. *Commenta-
rius.* Longius tamen a veri-
tate abesse videtur conj. Viri
docti, quam *Menagius* lauda-
vit, qui εὐεργητικόν male-
bat.

ἀστειολογίας] Vera le-
ctio, quam et editi omnes ex-
hibent

chium, deinde Tandafidem et Marcianum audirem; ut dialogos, puer adhuc, scriberem; ut grabatum et pellem, aliaque, quae ad Graecam disciplinam pertinent, expeterem.

7. Rustici monitu in eam deveni cogitationem, me morum correctione et curatione indigere: [eidemque acceptum refero,] quod neque ad ambitionem sophisticam declinavi, neque de theorematibus commentatus sum, neque oratiunculas adhortatorias declamaui, neque specie viri exercitia strenue obeuntis et munifici ostentanda ad stuporem et admirationem mei homines trahere studui: tum, quod a rhetoricae, poeseos et elegantioris dictionis studio destiti; neque domi vesti elegantiore indutus incesse, nec alia ejusmodi feci. [Idemque me docuit,] epistolas simpliciter esse scribendas, qualis erat et ejus, quam Sinuessā ad matrem

A 4

meam

hibent praeter *Lugdun.*, qui ἀστρολογίας habet, quippe secutus conjecturam *Xylandri*, quam in ed. prima *Turic.* protulit. Ipse tamen *Xylander* in edit. *Basil.* h. l. retractavit et vulgatam bene explicavit.

καὶ τὸ μὴ ἐν στολῇ κ. τ. λ.] *Suidas* f. v. στόλιον ad h. l., ut videtur, respiciens ἐν στολίῳ legit. Hoc autem ex correctione librariorum apud *Suidam* ortum videtur, quia praecesserat στόλιον.

οἶον τὸ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ του ἀπὸ Σινουέσσης κ. τ. λ.] *Vat. A.* omisit post οἶον articulum τὸ, quod quidem ferri potest; praestat tamen vulgaris. Pro *Σινουέσσης* *Menagius* *Σινουέσσης* legi malebat, ut et

apud *Strabonem* legitur. Verum in talibus non unam scribendi rationem *Veteres* secuti videntur.

καὶ εὐδιαλλάκτως] In vulg. καὶ εὐδιαλέκτως. Eandem lectionem habet quoque *Vat. A.* *Suidas* vero f. v. εὐανακλήτως pro eo εὐαναδιδάκτως legisse videtur. Non tamen dubitavi *Xyl.* f. conjecturam f. *Cod. Palat.* lectionem in textum recipere. En vero tibi totum *Suidae* locum, ut ipse judicare possis de lectionis veritate: Εὐανακλήτως· συμπαθῶς, καὶ πρὸς τοὺς χαλεπήναντας καὶ πλημμελήσαντας εὐανακλήτως ἔχειν· εὐαναδιδάκτως, ἐπειδὴν αὐτοὶ ἐπανελθεῖν θέλῳσι.

καὶ

αὐτοὶ ἐπ' ἀνελθεῖν ἐθέλωσι, διακείσθαι· καὶ τὸ ἀκριβῶς ἀναγινώσκειν, καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς, μηδὲ τοῖς περιλαλοῦσι ταχέως συγκατατίθεσθαι· καὶ τὸ ἐντυχεῖν τοῖς Ἐπικτητείοις ὑπομνήμασιν, ὧν οἶκοθεν μετέδωκε.

η'. Παρὰ Ἀπολλωνίου, τὸ ἐλεύθερον, καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον· καὶ πρὸς μηδὲν ἄλλο ἀποβλέπειν, μηδὲ ἐπ' ὀλίγον, ἢ πρὸς τὸν λόγον· καὶ τὸ αἰεὶ ὅμοιον, ἐν ἀληθόσιν ὀξείαις, ἐν ἀποβολῇ τέκνου, ἐν μακραῖς νόσοις· καὶ τὸ ἐπὶ παραδείγματος ζῶντος ἰδεῖν ἐναργῶς, ὅτι δύναται ὁ αὐτὸς σφοδρότατος εἶναι καὶ ἀνειμένος· καὶ τὸ ἐν ταῖς ἐξηγήσεσι μὴ δυσχεραντικόν· καὶ τὸ ἰδεῖν ἄνθρωπον σαφῶς ἐλαχίστον τῶν ἑαυτοῦ καλῶν ἡγούμενον τὴν ἐμπειρίαν, καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν περὶ τὸ παραδιδόναι τὰ θεωρήματα· καὶ τὸ μαθεῖν πῶς δεῖ λαμβάνειν τὰς δοκούσας χάριτας παρὰ Φίλων,

καὶ μὴ ἀρκεῖσθαι περινοοῦντα ὁλοσχερῶς] *Ad. di malebat Menag. negat. μὴ ante περινοοῦντα, quia ὁλοσχερῶς profusus, penitus significet. Verum etiam summam, s. in universum exponi potest.*

περιλαλοῦσι] *Vulgaris recte le habet et praeferenda est conjecturae Xylandri περὶ ἄλλων vel περὶ αὐτῶν λαλοῦσι reponentis. cf. Commentarius. Confirmatur eadem auctoritate Suidae: περιλαλοῦσιν. αἰτιατικῇ. ἀντὶ τοῦ περιττολογεῖν, Φλυαροῦσι.*

τοῖς περιλαλοῦσι μὴ ταχέως συγκατατίθεσθαι.

Ἐπικτητείοις] *Vat. A. Ἐπικτητείας.*

Ad Section. 8. (ap. Lugd. 8. ap. Cas. 5.)

ἐλεύθερον] *Morus malebat ἐλευθέριον, haud quidem mala, nec tamen necessaria emendatio.*

καὶ ἀναμφιβόλως ἀκύβευτον.] *Vat. A. καὶ ἀναμφιλόγως ἀκύβευτον, sensu quidem eo-*

meam dederat: oportere esse placabilem et facile iis reconciliari, qui nos irritaverint aut aliquid deliquerint, simulac in gratiam redire velint: porro accurate esse legendum, neque summariam rei intelligentiam satis putandam, nec garulis quibusvis temere adfentiendum. [Huic denique debeo] lectionem commentariorum Epictetorum, quorum ultro mihi copiam fecit.

8. Apollonius [me exhortatus est], ut libertati studerem, firmumque ac ceterum citra fluctuationem omnem consilii tenorem retinerem: neque aliud quidquam ne minimum quidem, praeter solam rationem intueres: ut idem semper essem in doloribus acerrimis, in prolis amissione, in morbis diuturnis, [Ei refero acceptum,] quod mihi contigit in vivo exemplari evidenter conspiciere, posse eundem et vehementissimum esse et remissum, tum vero in enarrandis philosophorum scriptis a morositate alienum: atque hominem videre, qui peritiam atque sollertiam, qua in tradendis theo-

A 5

rema-

eodem. Hanc quidem lectionem praeferrem vulgari, nisi forte cui τοῦ ἀναμφιλόγως glossa τοῦ ἀναμφιβόλως videri possit. Minus placet Reiskii conjectura, qui καὶ ἀναμφιβόλον καὶ ἀκνέβευτον reponi malebat.

μηδὲ ἐπ' ὀλίγον] Gatakerus malebat cum elisione scribi μηδ' ἐπ' ὀλίγον, quem sequitur edit. Glasg.

ὅτι δύναται ὁ αὐτός σφοδρότατος εἶναι καὶ etc.] Nescio, quas tenebras sibi hoc loco occurrisset Men-

gius dixit, ita ut lectionem alius viri docti comprobasse videatur, qui quidem h. l. sic legi malebat: ὅτι οὐ δύναται ὁ αὐτός πάντος σφοδρότατος εἶναι etc. Vulgaris sine dubio recte se habet.

σφῶς] Non erat, quod Junius hic σφῶς reponi mallet.

καὶ τὴν ἐντρέχειαν τὴν etc.] Vat. A. articulum τὴν ante vocem ἐντρέχειαν perperam omittit.

Φίλων, μήτε ἐξηττώμενον διὰ ταῦτα, μήτε ἀναισθήτως παρα-
πέμποντα.

Σ'. Παρὰ Σέξτου, τὸ εὐμενές· καὶ τὸ παράδειγμα
τοῦ οἴκου τοῦ πατρονομουμένου· καὶ τὴν ἔννοιαν τοῦ κατὰ
Φύσιν ζῆν· καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλάστως· καὶ τὸ στοχαστικὸν
τῶν Φίλων κηδεμονικῶς· καὶ τὸ ἀνεκτικὸν τῶν ἰδιωτῶν, καὶ
τὸ ἀθεωρητὸν τῶν οἰομένων· καὶ τὸ πρὸς πάντας εὐάρμο-
στον, ὥστε κολαικείας μὲν πάσης προσηνεστέραν εἶναι τὴν
ὀμιλίαν αὐτοῦ, αἰδεσιμιάτατον δὲ αὐτοῖς ἐκείνοις παρ' αὐ-
τὸν ἐκείνῳ τὸν καιρὸν εἶναι· καὶ τὸ καταληπτικῶς καὶ ὁδοῦ
ἐξευρετικὸν τε καὶ τακτικὸν τῶν εἰς βίον ἀναγκαίων δογμα-
των· καὶ τὸ μηδὲ ἐμφασίν ποτε ὀργῆς, ἢ ἄλλου τινὸς πά-
θους παρασχεῖν, ἀλλὰ ἅμα μὲν ἀπαθιάτατον εἶναι, ἅμα δὲ
Φίλοστοργότατον· καὶ τὸ εὐφημον, καὶ τοῦτο ἀψοφητί· καὶ
τὸ πολυμαθὲς ἀνεπιφάντως.

Ι'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ γραμματικοῦ, τὸ ἀνεπί-
πληκτον· καὶ τὸ μὴ ὀνειδιστικῶς ἐπιλαμβάνεσθαι τῶν βάρ-
βαρον, ἢ σόλοικόν τι, ἢ ἀπηχῆς προσεγναμένων, ἀλλ'
ἐπι-

διὰ ταῦτα] *Junius male-*
bat: διαταύτας [c. χάριτας. Ta-
men repugnantibus Codici-
bis nihil h. l. mutari velim.

Ad Section. 9. (ap. Lugd. 9.
Caf. 6.)

παρὰ Σέξτου] *Cod. Pa-*
lat. teste Guil. Xylandro in
notis ad h. l. Σέξτον habuit;
ita etiam Vat. A.

καὶ τὸ σεμνὸν ἀπλά-
στως] *Vat. A. καὶ τὸ σεμνὸν*
καὶ ἀπλάστως, perperam.

καὶ τὸ ἀθεωρητὸν τῶν
οἰομένων] *Jam Xylander de*
hujus loci obscuritate queri-
tur. Cod. Vat. A. nihil dis-
criminis a vulgari habet, nisi
quod τῶν ante οἰομένων omit-
tit. Quare vulgatam servavi,
quia ferri posse videtur. Ce-
terum Gataker malebat καὶ
τῶν ἀθεωρήτως οἰομένων. Sal-
masius: καὶ τοῦ ἀθεωρήτου τῶν
οἰομένων. G. J. Vossius (v. Epp.
Mer. Casauboni): καὶ τὸ ἀθεω-
ρητὸν

rematibus pollebat, aperte bonorum suorum minimum existimavit. [Ab eo praeterea didici,] quomodo beneficia, quae putantur, ab amicis sint accipienda, ut nec iis acceptis addicti fiamus, nec ea sine sensu praetermittamus.

9. A Sexto benevolentiam et exemplum domus paterno adfectu administratae et notionem vitae secundum naturam institutae et gravitatem non simulatam, in explorandis amicorum voluntatibus diligentiam, tolerare imperitos, nec intempestive opinionum demonstrationem jactare, moresque omnibus accommodare: ita ut, quamvis ipsius consuetudo omnem adulationem suavitate vicerit, tamen iisdem ipsis eodem ipso tempore non minus venerabilis fuerit: porro lucida ratione ac via praecepta ad vitae usum necessaria invenire atque disponere: nec irae nec alius cujusque perturbationis indicium exhibere, simul et adfectibus maxime vacuum et amantissimum esse; eorum, quae laudi sint, sine strepitu esse studiosum et eruditum citra ostentationem.

10. Alexandrum Grammaticum [observavi] ab increpationibus sibi temperare, neque probrose excipere, si quis vel barbarum, vel soloecum, vel absonum quidquam protulisset,

ρητὸν τὸ ἀνομύμενον. *Toupius* (in *Opp. crit.* T. I. pag. 44. ed. *Lips.*): καὶ τῶν ἀδεωρήτων τι οἰομένων. De quibus quidem pluribus in commentario ad h. l. Vix est, quod moneam, *Suidam*, qui h. l. s. v. ἀπαθέστατα laudavit, h. l. pro τῶν οἰομένων cum sequentibus conjunctum ὁρώμενον πρὸς πάσας etc. edidisse. Editio *De Jolyana* sequitur h. l. *Cod. Vat. A.* ἀπαθέστατον] Ita recte

Codd. et Editiones omnes, praeter *Xyl.* primam et *Lugdun.*, in quibus ἀπεχθέστατον editum est. *Vulgaris et Suidae* auctoritate firmatur s. v. ἀπαθέστατα.

φιλοστοργότατον] *Suidas* s. v. l. εὐστοργότατον.

εὐφημόν καὶ τοῦτο ἀψοφητί.] *Suidas* ibidem εὐφημότατον ἀψοφητί. *Vat. A.* autem pro καὶ τοῦτο ἀψοφητί habet καὶ τὸ ἀψοφητί.

Ad

ἐπιδείξῃς αὐτὸ μόνον ἐκεῖνο, ὃ ἔδει εἰρῆσθαι, προφέρεισθαι, ἐν τρόπῳ ἀποκρίσεως, ἢ συνεπιμαρτυρήσεως, ἢ συνδιαλύσεως περὶ αὐτοῦ τοῦ πράγματος, οὐχὶ περὶ τοῦ ῥήματος, ἢ δι' ἑτέρας τινὸς τοιαύτης ἐμμελοῦς παρυπομνήσεως.

ια'. Παρὰ Φρόντωνος, τὸ ἐπιστῆσαι, οἷα ἡ τυραννικὴ βασκανία, καὶ ποικιλία, καὶ ὑπόκρισις· καὶ ὅτι ὡς ἐπίπαν οἱ καλούμενοι οὗτοι παρ' ἡμῶν εὐπατρίδαι, ἀστοργότεροί πως εἰσίν.

ιβ'. Παρὰ Ἀλεξάνδρου τοῦ Πλατωνικοῦ, τὸ μὴ πολλάκις, μὴδὲ χωρὶς ἀνάγκης λέγειν πρὸς τίνα, ἢ ἐν ἐπιστολῇ γράφειν, ὅτι ἀσχολὸς εἰμι· μὴδὲ διὰ τοιούτου τρόπου συνεχῶς παραιτεῖσθαι τὰ κατὰ τὰς πρὸς τοὺς συμβιοῦντας σχέσεις καθήκοντα, προβαλλόμενον τὰ περιεστῶτα πράγματα.

ιγ'. Παρὰ Κατούλου, τὸ μὴ ὀλιγῶρως ἔχεν Φίλου αἰτιωμένου τι, καὶ τὴν τύχην ἀλόγως αἰτιώμενος, ἀλλὰ πειράσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι ἐπὶ τὸ σύνθετον· καὶ τὸ περὶ τῶν διδασκάλων ἐκθύμως εὐφημον, οἷα τὰ περὶ Δομιτίου καὶ Ἀθηνόδοτου ἀπομνημονευόμενα· καὶ τὸ περὶ τὰ τέκνα ἀληθινῶς ἀγαπητικόν.

ιδ'. Παρὰ [τοῦ ἀδελφοῦ μου] Σεουήρου τὸ Φιλοίκειον, καὶ

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. Caf. 7.)
ἐκεῖνο, ὃ ἔδει] *Perperam* *Vat. A.* ἐκεῖνω, ὃ ἔδει
κ. τ. λ.

συνεπιμαρτυρήσεως] *In* *Lugd. operarum vitio* συνεπιμαρτυρήσεως *expressum est.*

Sect. 11. (apud Lugd. 11. Caf. 8.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12. Caf. 9.)

διὰ τοιούτου τρόπου] *Vat. A.* διὰ τούτου τοῦ τρόπου, *haud male.*

προβαλλόμενον] *Vat. A.* minus concinne προβαλλόμενον. *Ed. De Joly.* operarum vitio: προβαλλόμενων.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. Caf. 10.)

ὀλιγῶρως] *In* *Ed. Woll.* perperam ὀλιγῶρως *expressum erat.*

ἀλλὰ πειράσθαι καὶ ἀποκαθιστάναι] *Minus necessaria videtur Reiskii emendatio, qui aut tollendum, aut*

lisset, sed dextre id modo, quod dicendum fuerat, proponere: idque vel respondendi vel confirmandi ea, quae dicta erant, vel de re ipsa, non autem de dictione, differendi specie usus, aut alia ejusmodi diligenti ac sollerti correctione.

11. A Frontone [habui], ut intelligerem, quanta inventientia et versutia et simulatio tyrannidem comitari soleat: et patricos, qui appellantur, a genuino paterni amoris affectu fere alienissimos esse.

12. Ab Alexandro Platónico, ne saepe, neque nisi necessitate coactus dicerem aut scriberem, me esse occupatum: neque hac ratione, negotia me graviter distinentia praetendens, officia, quae relationes ad eos, quibuscum vivimus, exigunt, continue defererem.

13. A Catulo, ne parvi aestimarem, si quid amicus quereretur, etiamsi temere id ab eo fieret, sed adniterer, eum in pristinum statum reducere. Item ut magno studio praeceptorum laudes celebrarem: uti de Domitio et Athenodoto memoriae traditum est: denique ut liberos meos sincero affectu prosequerem.

14. A (fratre meo) Severo familiarium, veritatis atque
justi-

aut post *πειρᾶσθαι* addendum *πράττειν*, aut similem infinitivum putavit. Notum enim est, τὸ καὶ saepe vim intendendi habere.

Δομιτίου] Δουμητίου
Xyl. 1. Arg. Lugd. Cas. et Oxon.

Ἀθηνόδότου] Menagius malebat Ἀθηνόδαρου.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 14. Cas. 11.)

παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ μου Σεουήρου] Perpaucis haec

Codd. lectio se probavit. *Salmasius*, *Scaliger*, *Is. Casaubon*, *Menagius* et *Casp. Barthius* malebant pro Σεουήρου repōni Ουήρου; *Gatakerus* pro ἀδελφοῦ autem φίλου; *Moshemius* denique retinet Σεουήρου et verba τοῦ ἀδελφοῦ μου tollenda censet; de his quidem pluribus in *Commentar. ad h. l. Moshemii* conjectura quum admodum probabilis mihi videretur, verba ἀδελφοῦ μου uticis inclusi.

καὶ φιλάλῃδες, καὶ φιλοδίκαιον· καὶ τὸ δι' αὐτὸν γινῶναι
Θρασέαν, Ἐλβίδιον, Κάτωνα, Δίκωνα, Βροῦτον, καὶ Φαν-
τασίαν λαβεῖν πολιτείας ἰσονόμου, κατὰ ἰσότητα καὶ ἰση-
γορίαν διοικουμένης, καὶ βασιλείας τιμώσης πάντων μάλιστα
τὴν ἐλευθερίαν τῶν ἀρχομένων· καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ τὸ ἀμε-
λές, καὶ ὁμότονον ἐν τῇ τιμῇ τῆς φιλοσοφίας· καὶ τὸ εὐ-
ποιητικόν, καὶ τὸ εὐμετάδοτον ἐκτενῶς· καὶ τὸ εὐέλπι, καὶ
τὸ πιστευτικόν περὶ τοῦ ὑπὸ τῶν φίλων φιλεῖσθαι· καὶ τὸ
ἀνεπίρρυπτον πρὸς τοὺς καταγνώσεως ὑπ' αὐτοῦ τυγχάνον-
τας· καὶ τὸ μὴ δεῖσθαι στοχασμοῦ τοὺς φίλους αὐτοῦ περὶ
τοῦ τί θέλει, ἢ τί οὐ θέλει, ἀλλὰ δῆλον εἶναι.

15. Παρὰ Μαξίμου, τὸ κρατεῖν ἑαυτοῦ, καὶ κατὰ
μηδὲν περίφορον εἶναι· καὶ τὸ εὐθυμον ἐν τε ταῖς ἄλλαις
περιστάσεσι, καὶ ἐν ταῖς νόσοις· καὶ τὸ εὐκρατον τοῦ ἡθους,
καὶ μεδίχιον, καὶ γεραρόν· καὶ τὸ οὐ σχετλίως κατεργα-
στικόν τῶν προκειμένων· καὶ τὸ πάντας αὐτῷ πιστεῦεν,
περὶ ὧν λέγοι, ὅτε οὕτως φρονεῖ, καὶ περὶ ὧν πράττει,
ὅτι οὐ κακῶς πράττει· καὶ τὸ ἀδαύμαστον, καὶ ἀνέκπλη-
κτον, καὶ μηδαμῷ ἐπεεγόμενον, ἢ ὀκνοῦν, ἢ ἀμυχανοῦν, ἢ

κατη-

καὶ τὸ δι' αὐτὸν] *Vat. A.*
τὸ δ' αὐτῶν *perperam*. *Men-*
gius ad h. l. adnotavit: „qui-
dam malebat δι' αὐτὸν.”

καὶ ἔτι παρ' αὐτοῦ (τὸ
ἀμελές] *Vat. A.* παρὰ τοῦ
αὐτοῦ τὸ ἀμελές. *Pro* ἀμελές
autem *Menagius* et *Reiskius*
emendabant ἐμμελές, *Morus*
ἀτενές, *Reche* vel ἐμμενές vel
ἀτενές. *Nolui* tamen vulgarem
expellere, quia ferri potest,
dummodo recte explicatur.

ἢ τί οὐ θέλει.] Haec ver-
ba in *Vat. A.* *perperam* omis-
sa sunt.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15.
Caf. 12.)

παρὰ Μαξίμου] Sic pro
Παράκλησις Μαξίμου, quod an-
tiquiores Edd. dabant, cum
de-Joly edidimus, auctorita-
tem *Cod. Vat. A.* secuti; quod
et *Gatakerus* ex conjectura
reponi malebat; *Salmasius*
conjecerat; παρὰ Κατούλου καὶ
Μαξίμου, *Casaubonus*, pater,
autem: παρὰ Κλαυδίου Μαξί-
μου, cui calculum adjecit *Me-*
nagius.

περίφορον] Hanc lectio-
nem,

justitiae esse studiosum. [Per eundem] Thraseam, Helvidium, Catonem, Dionem, Brutum novi et animo concepì imaginem reipublicae liberae, in qua aequis legibus eodemque jure omnia administrantur, nec non regni, in quo civium libertate nihil sit antiquius. Ab eodem, caeteris posthabitis, constantem esse in cultu philosophiae; prompte benefacere, et impense largiri; bene sperare et de amicorum amore neutiquam dubitare. [Eundem observavi,] si quos improbandos putaret, minime celare solitum; neque amicis opus fuisse, ut, quid vellet nolletve, conjecturam facerent, sed id apertum fuisse.

15. A Maximo, mei compotem esse, neque ulla re transversum abripi: animo bono esse, cum in aliis rebus adversis, tum in morbis: moribus uti ex suavitate et gravitate bene temperatis; sine querela negotia, quae impendent, perficere. Quidquid ille dixerit, ita ex animi sententia dixisse, et quidquid egerit, animo non malo egisse, omnes sibi persuasum habuere: tum etiam nihil admirari, ad nihil obstupescere, nec festinare, nec cunctari: neque perplexum

nem, Cod. *Vat. A.* auctoritate confirmata, ex veteribus editionibus revocavi, sc. *Xyl. 1. Lugd. Cas. et Oxon.; Argenti-na* autem (f. et *Bas.*) *Gatak.* et quae eam sequuntur *παρίφορον*, pro quo quidem *Junius*, non autem *Xylander*, ut *Gat.* perhibet, *παράφορον* legendum censebat.

καὶ μελίχιον] *Vat. A.* καὶ μελιχον.

καὶ τὸ οὐ σχετλίως] Vocolam τὸ ex *Vat. A.* addidi, quam omnes Edd. ignorant.

τῶν προκειμένων] Articulus τῶν operarum errore in Ed. *Stanhope-Gat.* deest.

καὶ τὸ πάντας] *Vat. A.* καὶ τὸ πάντως.

πράττει] Ita edidi, ut est in *Vat. A.* a tergo, pro quo vulgo legitur *πράττει*, quam lectionem, etsi a *Gat., Menag.* aliisque improbatam, omnes Edd. retinuerunt, praeter *De-Jolyan.*

ἐπειγόμενον] *Vat. A.* ἐπιγνόμενον, perperam.

προ-

κατηφές, ἢ προσεσηρὸς, ἢ πάλιν θυμούμενον, ἢ ὑφορώμενον· καὶ τὸ εὐεργετικόν, καὶ τὸ συγγνωμονικόν· καὶ τὸ ἀψευδές, καὶ τὸ ἀδιαστρόφου μᾶλλον ἢ διορθουμένου φαντασίαν παρέχειν· καὶ ὅτι οὔτε ὡγήθη ἂν ποτέ τις ὑπερορᾶσθαι ὑπ' αὐτοῦ, οὔτε ὑπέμεινεν ἂν κρείττονα αὐτοῦ αὐτὸν ὑπολαβεῖν· καὶ τὸ εὐχαριεντίζεσθαι.

15. Παρὰ τοῦ πατρὸς, τὸ ἡμερον, καὶ μενετικὸν ἀσαλεύτως ἐπὶ τῶν ἐξητασμένων κριθέντων· καὶ τὸ ἀκενοδοξον περὶ τὰς δοκούσας τιμὰς· καὶ τὸ φιλόπονον καὶ ἐνδεδεχές· καὶ τὸ ἀκουστικὸν τῶν ἐχόντων τι κοινωφελές εἰςφέρειν· καὶ τὸ ἀπαρκατρέπτως [εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπονεμετικὸν ἐκάστω· καὶ τὸ ἔμπειρον, ποῦ μὲν χρεῖα ἐντάσεως, ποῦ δὲ ἀνέσεως· καὶ τὸ παῦσαι τὰ περὶ τοὺς ἔρωτας τῶν μερικίων· καὶ ἡ κοινονημοσύνη· καὶ τὸ ἐφεῖσθαι τοῖς φίλοις μῆτα συνδειπνεῖν αὐτῷ

προσεσηρὸς] *Vulgatam* retinui, quam *Editio Woll.* et *Mori* in *προσεσηρὸν* depravavit, quāquam non nesciebam *Gatakerum* aliosque προσεσηρὸς praetulisse. Cf. *Comment.* ad h. l.

ἢ πάλιν] *Vat. A.* *perperam*: ἢν πάλιν.

καὶ τὸ ἀδιαστρόφου] *Articulum* ex *Cod. Vat. A.* restitui. Ceterum *perperam* in eodem ἀδίστροφον scriptum reperitur.

οὔτε ὑπέμεινεν ἂν] *Vat. A.* οὔτε ὑπομεινένεν ἂν.

αὐτὸν] In *Edd. Woll.*, *Mori*, *De-Jol.* αὐτὸν expressum est.

τὸ εὐχαριεντίζεσθαι]

Vulgarem retinui, quam *Menagius* in duas voces εὐχαριεντίζεσθαι dividi malebat. *Gatakerus* conjecit: οὐ χαριεντίζεσθαι. *Reiske* vero, qui cum praecedentibus conjungit: ὑπολαβεῖν καὶ προσχαριεντίζεσθαι, prae se contemnere et facietis suis dictariis eum exagitare. Elegans quidem, nec tamen necessaria emendatio. Cf. quod et *Reisk.* laudat, *Sect. 16.* εὐχαρι οὐ κατακόρως.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 16. Cas. 13.)

μενετικὸν] *Menagius*: „f. ἐμμενετικόν, ἐπὶ τῶν ἐξητασμένων κριθέντων]. In *Xyl. I. operarum*

plexum atque dejectum esse, neque modo publice gaudere, modo irasci et suspicionibus deditum esse: tum vero liberalem esse et promptum ad ignoscendum, porro veracem esse et hominis potius depravationi non unquam obnoxii, quam emendati, specimen dare: nec quemquam ab eo contemtui se habitum existimasse, nec ausum esse, se illi praeferre: denique exquisitae eundem fuisse urbanitatis.

16. In patre [observavi] mansuetudinem, et in iis, quae erant accurate deliberata, inconcussam constantiam, vanae glóriæ ex honoribus, qui putantur, oriundae contemtum, studium vero atque assiduitatem in laboribus: promptitudinem, quae ei inerat, eos audiendi, qui adferre aliquid poterant, quod reipublicae conducere, atque firmam constantiam in tribuendo unicuique, quod dignitas ejus postulabat: peritiam porro, ubi intendendum esset et ubi remittendum: tum

vero

rarum errore: ἐπὶ τὸ ἐξήτ.
κριθ.

καὶ τὸ ἀπαρτρέπτως
[εἰς] τὸ κατ' ἀξίαν ἀπο-
νεμετικὸν ἐκ.] Praepositio-
nem εἰς uncis inclusi, quia
eam cum Moro delendam pu-
tabam, coll. IV, 10. Videntur
ab oscitante quodam librario
postremae vocis praecedentis
litterae ως repetitae, et ab
alio in εἰς immutatae. Reiskius
ad h. l.: aut: τὸ ἀπαρ-
τρέπτον εἰς τὸ κατ' ἀξίαν κ. τ. λ.
aut: τὸ ἀπαρτρέπτως τοῦ κατ'
ἀξίαν κ. τ. λ., aut denique:
τὸ ἀπαρτρέπτως ἔχειν εἰς τὸ
κ. τ. λ. — Praesiat tamen,
opinor, Reiskii emendatio,
quae secundo loco posita est.

Marc. Anton.

Sed nolui pro Accusativo
τὸ rescribere Genitivum τοῦ,
quum constet, Adjectiva ver-
balia in ικός desinentia inter-
dum Constructionem Primiti-
vorum sequi. Hoc tamen du-
rius esse, non diffiteor.

ἐν τῇ ὁσέως] Vat. A. ἐνστά-
σεως, quod minus placet.

τὰ περὶ τοῦς ἔρωτας
τῶν μειρακίων] Articulum
τῶν ante μειρακίων perperam
omiserunt Edd. Lugd. Cas. et
Oxon.

καὶ ἡ κοινονομοσύνη.
καὶ τὸ κ. τ. λ.] Vat. A. nullo
plane sensu habet; καὶ ἡ κοι-
νωνομοσύνη μὴδὲ (sic). In
Xyl. i. perperam κοινονομοσύ-
νη expressum est.

B

ζητη-

αὐτῷ πάντως, μήτε συναποδημεῖν ἐπάναγκες· αἰεὶ δὲ ὁμοίαν αὐτὸν καταλαμβάνεσθαι ὑπὸ τῶν διὰ χρείας τινὰς ἀπολειφθέντων· καὶ τὸ ζητητικὸν ἀκριβῶς ἐν τοῖς συμβουλίαις, καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη τῆς ἐρεῦνης ἀρκεσθεῖς ταῖς προχείροις φαντασίαις· καὶ τὸ διατηρητικὸν τῶν φίλων, καὶ μηδαιμοῦ ἀψίκορον, μηδὲ ἐπιμανές· καὶ τὸ αὐταρκές ἐν παντί, καὶ τὸ φαιδρὸν· καὶ τὸ πόρρωθεν προνοητικόν· καὶ τῶν ἐλαχίστων προδιοικητικὸν ἀτραγώδως· καὶ τὸ τὰς ἐπιβοήσεις, καὶ πᾶσαν κολακείαν ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι· καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ τῶν ἀναγκαίων τῇ ἀρχῇ, καὶ ταμειυτικὸν τῆς χρηγίας, καὶ ὑπομενετικὸν τῆς ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν καταιτιάσεως· καὶ τὸ μήτε περὶ τοὺς θεοὺς δεισιδαῖμον, μήτε περὶ ἀνθρώπους δημοσκοπικόν, ἢ ἀρεσκευτικόν, ἢ ὀχλοχαρές, ἀλλὰ νῆφον ἐν πᾶσι, καὶ βέβαιον, καὶ

ζητητικόν] In Argentina perperam ζητηκὸν et in Wolf. ζητικὸν expressum est.

καὶ ἐπίμονον, ἀλλ' οὐ τὸ, Προαπέστη] Vulgarem secutus sum, praeterquam quod, praeunte If. Casaubono ad Capitol. (in M. Aurel. Anton.) ultimum caput, majori litera τὸ Προαπέστη insignivi, ut sensus qualiscunque existeret. Quamquam enim fateor, textum mihi videri depravatum, tamen textum tentare nolui, quum emendatio sine meliorum Codd. usu (Vat. enim nihil discriminis habet) admodum lubrica sit. Mer. quidem Casaubon. malebat legi: καὶ ἐπίμονον ἄλλου. Οὐ περαπέστη x. t. λ. aut: καὶ

ἐπίμονον ἄλλου, πρὸ ἀπέστη x. t. λ. utrumque satis durum. Auctor Annot. Lugd., Rootius et (teste Menagio) Gayetus: ἀλλ' οὐ ποτε προαπέστη x. t. λ. Junius, et, nescio quis, apud Menag.: ἀλλ' οὐ [τὸ] προαπεστῆναι τ. ἐρ. ἀρκεσθέντα, quod et Reiskius probabat, qui observat, hac conjectura admissa, servari tamen posse ἀρκεσθεῖς. Gat.: καὶ ὅτι οὐ προαπέστη. Denique hoc addere juvat, Xylandrum in Cod. Palat. aliud legisse, aliud edidisse videri. In notis enim editioni priori additis haec habet: „Sensum extuli. Graeca enim sunt corrupta: ἀλλ' οὐ μόνον τὸ προαπέστη. μόνον τὸ videntur abundare., Quae qui-

verò puerorum amoribus se coercere: civiliter se gerere: amicis secum coenandi aut in itinere ipsum comitandi necessitatem remittere: nec ab iis immutatum deprehendi, qui, necessitate aliqua impediti, eum non essent comitati: in consiliis accurate [quid factu opus esset] inquirere, nec obvia quavis rerum specie contentum finem consultandi facere: amicos retinendi studiosum esse, nec fastidio eos mutantem, nec perditæ amantem: in omnibus sorte esse contentum et vultu serenum: e longinquo futura providere et ad minima quæque administranda paratum esse, idque citra tumultum: acclamationes omnemque adulationem sponte sua comprimere: ea, quæ imperio erant necessaria, semper custodire, sumtus caute erogare, et æquo animo ferre, se propter hæc et similia reprehendi: nec in Diis colendis superstitiosum,

B 2

nec

quidem verba in posteriori Notarum editione omisisse videtur, siquidem nec in Ed. Arg. nec Casaub. comparent.

διατηρητικὸν τ. φ.] *Suidas* s. v. ἀψίκορος συντηρητικὸν pro eo substituit. Videtur autem is nostrum ut et alia loca per multa, memoriter protulisse.

τὰς ἐπιβοήσεις] In Ed. *Lugdun.* operarum errore τὰ ἐπιβοήσεις expressum est.

ἐπ' αὐτοῦ σταλῆναι] *Xylander* malebat ἐπ' αὐτοῦ συσταλῆναι, quod non necessarium est. Pro ἐπ' αὐτοῦ *Moro* haud ineptum videbatur rescribere ἐπ' αὐτοῦ. Idem tamen bene explicavit vulgatam, quam igitur retinui.

καὶ τὸ φυλακτικὸν αἰεὶ κ. τ. λ.] Nescio, quid secutus sit *Vat. A.*, qui οὐ φυλακτικὸν αἰεὶ legit.

ταμειυτικὸν] Ed. *Xyl. 1.* et *Lugd.* operarum errore ταμειυτικὸν exhibent.

ἐπὶ τῶν τοιούτων τινῶν] τινῶν praeunte *De Joly* ex Cod. *Vat. A.* recepi pro vulgari τινῶν. Τινῶν jam *Gatak.* ex conjectura reponere malebat; *Mer. Casf.* autem magis τόνων τινῶν placebat; *Reiskio* autem, quod et mihi olim in mentem venerat, πόνων, quod nunc displicet.

περὶ τοῦς θεοῦς] Articulus in *Vat. A.* omissus est.

καὶ.

καὶ μηδαμοῦ ἀπειρόκαλον, μηδὲ καινοτόμον. καὶ τὸ τοῖς εἰς
 εὐμαρείαν βίου φέρουσί τι, ὧν ἡ τύχη παρέχει δαψίλειαν,
 χρηστικὸν αὐτίφως ἅμα καὶ ἀπροφασίστως, ὥστε παρόντων
 μὲν ἀνεπιτηδεύτως ἀπτεσθαι, ἀπόντων δὲ μὴ δεῖσθαι· καὶ
 τὸ μηδὲ ἂν τινα εἰπεῖν, μήτε ὅτι σοφιστὴς, μήτε ὅτι
 οὐερνάκλος, μήτε ὅτι σχολαστικὸς, ἀλλ' ὅτι ἀνὴρ πρέπειρος,
 τέλειος, ἀκατάκλειτος, προεστάναι δυνάμενος καὶ τῶν ἑαυ-
 τοῦ καὶ ἄλλων. πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὸ τιμητικὸν τῶν ἄλλ-
 θῶς φιλοσοφούντων, τοῖς δὲ ἄλλοις οὐκ ἐξονειδιστικόν,
 οὐδὲ μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐτῶν· ἐστὶ δὲ τὸ εὐόμιλον, καὶ
 εὐχάρι οὐ κατακόρως· καὶ τὸ τοῦ ἰδίου σώματος ἐπιμελητι-
 κὸν ἐμμέτρως, οὔτε ὡς ἂν τις φιλόζωος, οὔτε πρὸς καλλω-
 πισμόν, οὔτε μὴν ὀλιγώρως· ἀλλ' ὥστε διὰ τὴν ἰδίαν προ-
 σοχήν, εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρήζειν ἢ φαρμάκων καὶ ἐπι-
 θεμάτων ἐκτός· μάλιστα δὲ τὸ παραχωρητικὸν ἀβασκανῶς
 τοῖς δυνάμιν τινα κερτημένοις, οἷον τὴν φραστικὴν, ἢ τὴν
 ἐξ ἱστορίας νόμων, ἢ ἐθῶν, ἢ ἄλλων τινῶν πραγμάτων·
 καὶ

καινοτόμον] In Ed. Mori,
 -haud dubie operarum vitio:
 καινότομον.

παρέχει δαψίλειαν] *Vat. A.* in verso ordine: δαψί-
 λειαν παρέχει exhibet. Pro
 παρέχει in Ed. *Caf.* παρείχε le-
 gitur.

ἀνεπιτηδεύτως] In Ed.
Xyl. 1., Arg. et *Lugd.* ἀνεπιτι-
 δεύτως perperam.

μηδὲ ἂν τινα κ. τ. λ.] Ita
 edidi pro vulgari μήτε ἂν τ. ε.
Cod. Vat. A. secutus. Prae-
 placet tamen emendatio Mori,
 qui μηδέποτ' ἂν τινα ε. conje-
 cit, in quod et *Reiskius* inci-

derat. Longius a vero aber-
 rare videtur alia *Reiskii* Con-
 jectura: καὶ τὸ μήτε ὅτι γύνες
 ἐστὶ δύνασθαι ἂν τ.

μήτε ὅτι οὐερνάκλος] *Sic cum de Joly* edidi, omif-
 sa voce οἰκογενής, quam
 ignorat *Vat. A.* quippe ex
 glossmate, ut videtur, or-
 tam, quod jam *Menag.* et *Caf.*
 viderunt.

ἐξονειδιστικόν, οὐδὲ
 μὴν εὐπαράγωγον ὑπ' αὐ-
 τῶν] Verba οὐδὲ μὴν εὐπαρά-
 γωγον ὑπ' αὐτῶν cum *de Joly*
 ex *Vat. A.* recepi, quum du-
 bitare non liceat, quin homo,
 lin-

nec in hominibus, aut muneribus, aut blanditiis auram captare popularem: sed in omnibus sobrium, constantem, nusquam ineptum esse aut novitatis studiosum: rebus porro iis, quae ad vitam commodius transigendam conducunt, quarum copiam illi uberrimam fors suppeditabat, ut sine fastu, ita et sine praetextu uti, ita ut praesentibus simpliciter frueretur, neque absentia multum desideraret: a nemine unquam aut sophistam, aut vernaculum, aut scholasticum audire, sed virum potius maturum, absolutum, adulatione superiorem, et idoneum, qui rebus et suis ipsius et aliorum praeesset: praeterea eos, qui vere philosophi erant, honore afficere; ceteros neque probro afficere, nec pati se ab ipsis abripi: suavem esse in consuetudine vitae, et urbanum atque festivum, neque ad fastidium id tamen: corporis sui curam tam probe attemperare, ut nec vitae avidus videretur, nec elegantiae studiosus, nec neglectui tamen id habere; qua quidem cura effecit, ut minime medicorum arte et medicamentis aut fo-

B 3

mentis

linguae gr. admodum rudis, qui Cod. *Vat. A.* descripsit, ea in exemplari, quo usus est, invenerit. Praeterea series orationis, ut ea in textum reciperem, suavit.

οὕτε μὲν ὀλίγως] *Reisk.* malebat οὕτως μὲν ὀλ.

εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῆς χρῆσιν ἢ Φαρμ. κ. τ. λ.]

Pro vulgari ἰατρικῶν ex Cod. *Vat. A.* rescripsi ἰατρικῆς, quod et *Suida* auctoritate confirmatur. Mox vero pro ἐπισημάτων edidi ἐπιδημάτων, ut est apud *Suidam*: qua quidem forma semper, opinor, utum-

tur in hac re medici. Denique velit fortasse aliquis, me cum *Suida* quoque post ἐπιδημάτων — ἐντός καὶ ἐκτός edidisse: quod tamen nimis audax videbatur. *M. Cas.* autem ita malebat: εἰς ὀλίγιστα ἰατρικῶν χρῆσιν, ἢτε Φαρμάκων ἐντός ἢ καὶ ἐπιδημάτων ἐκτός.

ἢ τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων] Sic primus edidi, auctoritatem *Vat. A.* secutus. In prioribus erat: ἢ τῶν τὴν ἐξ ἱστορίας νόμων, praeterquam in *Cas.*, *Oxon.* et de *Jol.*, in quibus ἢ τὴν τῶν ἐξ ἱστορίας νόμων edi-

καὶ συσπουδαστικὸν αὐτοῖς, ἵνα ἑκαστοὶ κατὰ τὰ ἴδια προτε-
ρήματα εὐδοκιμῶσι, πάντα δὲ κατὰ τὰ πατρια πράσσω,
οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπιτηδεύων φαίνεσθαι, τὸ τὰ πατρια φυ-
λάσσειν. ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακίνητον καὶ ῥιπταστικόν, ἀλλὰ
καὶ τόποις, καὶ πράγμασι τοῖς αὐτοῖς ἐνδιατριπτικόν· καὶ
τὸ μετὰ τοὺς παροξυσμοὺς τῆς κεφαλalλγίας, νεαρόν εὐθύς
καὶ ἀημαῖον πρὸς τὰ συνήθη ἔργα· καὶ τὸ μὴ εἶναι αὐτῷ
πολλὰ τὰ ἀπόρητα, ἀλλὰ ὀλίγιστα καὶ σπανιώτατα, καὶ
ταῦτα ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον· καὶ τὸ ἔμφρον καὶ μεμετρη-
μένον ἐν τῇ θεωρίᾳ ἐπιτελέσει, καὶ ἔργων κατασκευαῖς,
καὶ διανομαῖς, καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅ ἀνθρώποις πρὸς αὐτὸ
τὸ δέον πραχθῆναι δεδορκότες, οὐ πρὸς τὴν ἐπὶ τοῖς πρα-
χθεῖσι

editum est, quod et *Gat.* et *Menag.* malebant. Praestit
tamen sine dubio lectio *Concl.*
Vat. quam et *Menag.* et *Mori-*
sus commendarunt: qua qui-
dem admitta, non opus est,
cum *Junio* post verba τινῶν
πραγμάτων vocem ἐμπειρίαν
addere.

οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων φαίνεσθαι κ.τ.λ.]
Reiske: f. οὐδ' αὐτὸ τοῦτο ἐπι-
τηδεύων, τὸ φαίνεσθαι τὰ πα-
τρια φυλάσσω.

ἔτι δὲ τὸ μὴ εὐμετακί-
νητον] *Vat. A.* perperam:
ἔτι δὲ καὶ μὴ εὐμ.

τῆς κεφαλalλγίας] *Va-*
tis A. monstrose: τῆς ἡφαλ-
λγίας (*sic*).

ὑπὲρ τῶν κοινῶν μόνον]
Vat. A. ὑ. τ. κ. μόνων. Hand.
male.

καὶ τοῖς τοιούτοις, *ἀν-
θρώποις πρὸς αὐτὸ τὸ
δέον κ.τ.λ.] Noli ex me-
ris conjecturis contextum hu-
jus loci haud dubie deprava-
tum restituere, quum deprava-
tio quidem manifesta, non
item emendatio sit. Asteris-
co igitur ante vocem ἀνθρώ-
ποις collocato indicandum pu-
tavi, textum depravatum et
detruncatum videri, et par-
ticulam δὲ, quae in priori-
bus editionibus post αὐτὸ le-
gebatur, ex auctoritate Co-
dicis *Vat. A.* plane sustuli, ut
proclivior esset emendatio.
Optima quippe videtur me-
dela *Mori*, jam a *Menagio*
commendata, sic reponentis:
καὶ τοῖς τοιούτοις, ὅ ἐστιν
ἀνθρώπων πρὸς αὐτὸ τὸ δέον
κ.τ.λ. Sane ANΘΡΩΠΟΥ fa-
cile in ANΘΡΩΠΟΙC deprava-
ri potuit, quum Y et IC inter
se

mentis indigeret: in primis vero sine invidia concedere iis, qui aliqua facultate inclaruerunt, sive eloquentia, sive legum scientia, sive morum aliarumve rerum doctrina: immo omni studio eos adjuvare, ut iis rebus, quibus singuli excellabant, existimationem consequerentur: omnia secundum instituta majorum agere, neque tamen hoc adfectans, ut pro majorum more agere videretur; porro non facile mutari et divagari, sed iisdem et locis et negotiis immorari: post exacerbatos capitis dolores statim recentem et alacrem ad consueta negotia [redire]: arcana haud multa, sed pauca admodum et rarissima habere, eaque tantum ad rem publicam pertinentia: prudentiam porro et moderationem in spectaculis

B 4

ex-

se simillima sint: et voculae ὅ ἐστιν abbreviate, ut vocant, scriptae facile oculos legentis s. scribentis praeterire potuerunt. Superest, ut paucis aliorum Lectiones et Emendationes proferam. In Ed. de Jol. legitur ἀνθρώπου, cetera ut in aliis. *Xylander* malebat: καὶ τοῖς τοιοῦτοις καὶ ἀνθρώπου κ. τ. λ. *Mer. Cas.* in Not. ad Verf. Angl.: καὶ τοῖς τοιοῦτοις τοῖς ἀνθρώποις πρ. α. δὲ τὸ δ. δεδορκότος, οὐ πρ. κ. τ. λ., quod retractavit in Edit. gr. lat. hanc proponens emendationem: ἀνθρώποις πρᾶχθῆναι ταῦτα, πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδορκότος αὐτοῦ οὐ πρ. κ. τ. λ.; vel, minori mutatione, sed eadem sententia: — δεδορκότος αὐτοῦ. οὐ πρ. κ. τ. λ. *Boot.*: καὶ τοῖς τοιοῦτοτρόποις, ἀνθρώπου πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρᾶχθῆναι δεδορ-

κότος, ut Genit. ἀνθρώπου ab ἔμφρον pendeat. *Salmas.*: καὶ τοῖς τοιοῦτοις, tum alia orationis serie: ἀνθρώπος δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ δέον πρ. δεδορκώς, vel: καὶ τοῖς τοιοῦτοτρόποις. πρὸς αὐτὸ δὲ τὸ δέον δεδορκώς — quod nec *Menagio* displicebat. *Reiske*: s. τοιοῦτοις, οὐ πρὸς ἀνθρώπους, πρὸς δὲ τὸ δ. κ. τ. λ. Denique, ne quid praetermisississe videar, moneo, *Morum* praepositionem πρὸς tollendam putavisse; quamquam autem fateor, constructionem verbi δέρκειν cum πρὸς esse insolentiorē et fortasse exemplis carere, nolim tamen praeter necessitatem aliquid in textu immutari, quum satis constet, βλέπειν πρὸς τι, cuius Synonymum δέρκειν πρὸς τι videatur, saepissime apud optimos scriptores occurrere.

χθρεῖσι εὐδοξίαν. οὐκ ἐν ᾠρεῖ λούσσης· οὐχί φιλοκοδόμος· οὐ
περὶ τὰς ἐδωδὰς ἐπειρητής, οὐ περὶ ἐσθήτων ὑφᾶς καὶ
χρόας, οὐ περὶ σωμάτων ὥρας· ἢ ἀπὸ Λωρίου στολή ἀνά-
γουσα, ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύλεως, καὶ τῶν ἐν Λανουβίῳ τὰ
πολλά· τῷ τελώνῃ ἐν Τούσκλοις παραιτουμένῳ ὡς ἐχρή-
σατο· καὶ πᾶς ὁ τοιοῦτος τρόπος· οὐδὲν ἀπηνές, οὐδὲ μὴν
ἀδυσώπητον, οὐδὲ λάβρον, οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε,
ἔως ἰδρωτός· ἀλλὰ πάντα διειλημμένα λελογίσθαι, ὡς ἐπὶ
σχολῆς, ἀταράχως, τεταγμένως, ἐρῶμένως, συμφώνως
ἑαυτοῖς. ἐφαρμόσεις δ' ἂν αὐτῷ τὸ περὶ τοῦ Σωκράτους
μνημονευόμενον, ὅτι καὶ ἀπέχεσθαι καὶ ἀπολαύειν ἐδύνατο
τούτων, ὧν πολλοὶ πρὸς τε τὰς ἀποχὰς ἀσθενῶς, καὶ
πρὸς τὰς ἀπολαύσεις ἐνδοτικῶς ἔχουσι. τὸ δὲ ἰσχύειν καὶ
ἔτι

ἐν ᾠρεῖ.] Sic dedi *Reiskio* oblectus, qui monet sup-
plendum esse καίρεῶ, ut ᾠρεῖ
sit Dat. adjectivi, non adver-
bium. Ed. *Lugdun.*, *Caf.* et
Oxon. omisso ἐν habent ᾠρεῖ;
ceterae, quae hucusque prod-
ierunt, ἐν ᾠρεῖ, ἐν quidem
in parenthesi incluso. *Gat.*
malebat: ἐν ᾠρεῖ vel ᾠρεῖ,
Menag. autem conjunctim le-
gi: ᾠριλούσσης.

ὑφᾶς.] *Xyl.* i. ὑφᾶς, per-
peram.

ἢ ἀπὸ Λωρίου στολή
ἀνάγουσα, ἀπὸ — τὰ πολ-
λά.] Ex veteribus Edd. *Xyl.* i.
scil. *Lugd.*, *Caf.* et *Oxonienf.*
Λωρίου, pro quo caeterae χω-
ρίου dabant, restitui, et, mo-
nente *Reiskio*, post ἀνάγουσα
demum comma posui, ut ἀπὸ

τῆς κάτω ἐπαύλεως sit appositio
vocabuli Λωρίου. Caetera in-
tacta reliqui, quum vulgaris
ferri posse videatur. *Salmas.*
ad *Capitolin.* V. Antonin. Pii
c. i. p. m. 247. sic emendan-
dum putat: ἢ ἐπιχωρίως στολή
ἀνάγουσα ἀπὸ τῆς κάτω ἐπαύ-
λεως· Χίτων ἐν Λανουβίῳ τὰ
πολλά. *Idem*, si Λωρίου reti-
nendum sit, mavult ἐπὶ Λω-
ρίου. *If. Casaub.* ad *Capitol.*
l. i. p. m. 246. adverb. κάτω
omisit. *Boot.*: διαγωγὴ ἐπὶ τῶν
κατ' ἀγρὸν ἐπαύλεων. *Salmas.*
in *Ep.* ad *Gatak.* ἀχίτων ἐν Δαν.
τ. π. vel ἐν χιτῶνι Δαν. τ. π.

τῷ τελώνῃ ἐν Τ. — ἐχρή-
σατο] Hoc loco, monenti-
bus *Mer. Caf.* et *Reiskio*, vul-
gatam lectionem auctoritate
Cod. Vat. A. confirmatam re-
tinui,

exhibendis, operibus exstruendis et congiariis largiendis, aliisque istiusmodi, quae quidem hominis sunt, non ad celebritatem ex rebus a se gestis acquirendam, sed tantum ad id, quod officium requirit, respicientis. Non alieno tempore balneis utebatur, non erat aedificandi cupidus, non de vestium textura tincturave, non de servitiorum specie curiosus. Vestis five a Lorio, villa ad mare inferum sita, five ex villis, quae in Lanuvio sunt, comparata illi plerumque in usu fuit, et publicano Tusculano quomodo usus est. Totius denique vitae facies haec fuit: nihil inhumanum, nihil immodestum, nihil vehemens, aut de quo usurpari posset illud: *ad sudorem usque*: sed omnia ei erant accurate disceptata atque considerata, quasi per otium, placideque

B 5

ordi-

tinui, quam non est quod cum alia commutemus. Caeterum *Salmas.* ad Capitol. l. l. malebat τῷ Φελώνῃ ἐν Τούσχοις [an Τούσχοις? addit *Gat.*] παραιτουμένως ἐχρήσατο, quam conjecturam *De Joly* temere in textum recepit. *Adnot.* *Lugdun.* coniecit: παραιτιούμενος, et in superioribus pro στολή reponi malebat στόλος.

καὶ πᾶς ὁ τοις αὐτοῦ τρόπος] Lectionem τρόπος, quam omnes Edd. exhibent, debemus conjecturae *Xyl.*, qui in *Cod. Palat.* τόπος legi affirmat, eademque lectio in *Vatic. A.* reperitur. Malui tamen τρόπος edere, quum hoc optime contextui conveniat, et solennis sit commutatio vocabulorum τρόπος et τόπος

apud librarios. Vid. *Schweighaeus.* V. D. in Ed. critica *Enchirid. Epictet.* ad XXXIII, §. 15. Mallem tamen cum *Boot.*: καὶ πᾶς ὁ τρόπος τοιοῦτος sc. ἦν, ut arctius cum posterioribus cohaereat.

οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε, ἕως ἰδρωτός] *Vatic. A.*: οὐδὲ ὡς ἂν τινα εἰπεῖν ποτε οὐμ, ex quo quidem quid efficiendum sit, non intelligo.

διειλημμένα λελογίσθαι] *Reisk.* aut: διειλημμένα τῷ λογισμῷ, aut: διειλημμένα τῷ λελογίσθαι, subintell. ἦν ἰ. ἐποίη. n. n.

τεταγμένως] *Vat. A.* perperam: τεταρχμένως. At malim ἀταξάχως τε τεταγμένα, ἐξημένως, συμφώνως ἑαυτοῖς.

καὶ

ἔτι καρτερεῖν καὶ ἐννήφειν ἑκατέρῳ, ἀνδρός ἐστιν ἄρτιον καὶ αἰτήτητον ψυχὴν ἔχοντος, οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μαξίμου.

κ'. Παρὰ τῶν Θεῶν, τὸ ἀγαθὸς πάππους, ἀγαθὸς γονέας, ἀγαθὴν ἀδελφὴν, ἀγαθὸς διδασκάλους, ἀγαθὸς οἰκείους, συγγενεῖς, φίλους, σχεδὸν ἅπαντας ἔχειν. καὶ ὅτι περὶ οὐδέν ἐκ αὐτῶν προέπεσον πλημμελῆσαι τι, καὶ τοὶ διάθεσιν ἔχων τοιαύτην, ἀφ' ἧς, εἰ ἔτυχεν, καὶν ἔπραξά τι τοιοῦτο· τῶν Θεῶν δὲ εὐποία τὸ μηδεμίαν συνδρομὴν πραγμάτων γενέσθαι, ἥτις ἔμελλέ με ἐλέγξειν. καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλέον ἐκτραφῆναι παρὰ τῇ παλλανῇ τοῦ πάππου· καὶ τὸ τὴν ὥραν διασῶσαι· καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας ἀνδρ-

καὶ ἔτι καρτερεῖν] *No-*
lui hoc, refragante *Codd.* et
Edd. veterum auctoritate, im-
mutare, quamquam magis
placet ἐπικαρτερεῖν, ut *Mer.*
Caf. et *Oxon.* ediderunt; idem
Gat. reponendum putavit, aut
ἐγκαρτερεῖν, quod usitatus est.
Minus placet *Reiskii* καὶ ἐγ-
καρτερεῶν.

οἷον ἐν τῇ νόσῳ τῇ Μα-
ξίμου] *Reisk.* malebat οἷον
ἐν τ. ν. τὸν Μάξιμον coll. §. 15.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17.
Caf. 14.)

φίλους, σχεδὸν ἅπαν-
τας ἔχειν] *Ex lectione prio-*

rum Edd. ἅπαντα σχεῖν, pro
quo in *Lugd.* ἅπαντασκεῖν, et
Vat. A. ἅπαντα ἔχειν, novam
effeci: ἅπαντας ἔχειν, ita ut
subintelligatur ἀγαθός, quod
et alii fecisse videntur. *Gat.*
vero ἀγαθὰ ante σχεδὸν exci-
disse putabat. *Reiskius* deni-
que, commate s. puncto post
φίλους sublato, malebat: φί-
λους σχεδὸν ἅπαντας σχεῖν scil.
ἀγαθός. Quod si cui placet,
amici intelligendi sunt ii, qui
in principis comitatu sunt.

προέπεσον] *Lugd.* προέ-
πεσε, perperam.

πλημ-

ordinata, firmiter et sibi invicem convenienter. Quadrabat igitur in illum, quod de Socrate memoratur, eum et abstinere potuisse et frui rebus istis, quibus plerique nec abstinere per infirmitatem, nec sine intemperantia frui possunt: posse autem in altero tolerantem, in altero temperantem et sobrium se praestare; id vero viri est animo omnibus numeris perfecto et invicto plane praediti: qualem ille in Maximi morbo se praestitit.

17. A Diis bonos avos, bonos parentes, bonam sororem, bonos praeceptores, bonos familiares, necessarios, amicos et omnes fere accepi; [iisdemque acceptum fero,] quod in nullum illorum quidquam temere deliqui, quamquam ita adfectus, ut, si occasio incidisset, utique ejusmodi aliquid admissem: deorum autem beneficio prohibitum est, quo minus res ita caderent, ut adfectus ille se proderet: [iis porro acceptum fero,] quod non diutius apud avi pellicem nutritus sum, quod aetatis florem indelibatam servavi, nec ante

πλημμελῆσαι τι] *Vat.* A. perperam; ὀγπεμμελῆσαι τι. (*sic.*)

τῶν θεῶν δὲ εὐποιῖα τὸ κ. τ. λ.] Hanc scripturam εὐποιῖα sine jota subscr. in casu nominandi, quam usus loquendi necessario postulat, jam *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Gat.* exhibent. In *Oxon.* primum, puto, perperam expressum erat εὐποιῖα (*Dat.*), ex qua in *Ed. Glasgu.*, *Woll.*, *de-Joly* et *Mori* manavit. Per specte tamen monuit *Morus*, εὐποιῖα esse reponendum.

καὶ τὸ μὴ ἐπὶ πλεον ἐκτραφῆναι κ. τ. λ.] Praepositionem ἐπὶ, quae in *Edd.* prioribus ante πλεον desiderabatur, habes ex *Vat.* A. Idem simplicem τραφῆναι exhibet; *Edd.* *Xyl.* 1., *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* ἐπιτραφῆναι; ceterae omnes ἐκτραφῆναι.

καὶ τὸ μὴ πρὸ ὥρας κ. τ. λ.] Copulativ. καὶ ex veteribus *Edd.* *Xyl.* 1. scil. *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.*, *Oxon.* et *Gat.* restitui. Eam ignorant *Glasgu.*, *Woll.*, *de-Jolyan.* et *Mori.* In *Lugd.* perperam: πρὸς ὥρας expressum est.

ἐπι-

δρωθῆναι, ἀλλ' ἔτι καὶ ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου. τὸ ἀρχόντι καὶ πατρὶ ὑποταχθῆναι, ὅς ἐμελλεν πάντα τὸν τύπον ἀφαιρῆσαι μοῦ, καὶ εἰς ἐνδοκίαν ἄξειν τοῦ, ὅτι δυνατόν ἐστιν ἐν αὐτῇ βιοῦντα μῆτε δορυφορήσεων χρῆζειν, μῆτε ἐσθῆτων σημειωτῶν, μῆτε λαμπάδων, καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου· ἀλλ' ἔξεσθι ἐγγυτάτω ἰδιώτου συστελλεῖν ἑαυτὸν, καὶ μὴ διὰ τοῦτο ταπεινότερον ἢ ῥαθυμότερον ἔχειν πρὸς τὰ ὑπὲρ τῶν κοινῶν ἡγεμονικῶς πράχθῆναι δέοντα. τὸ ἀδελφοῦ τοιοῦτου τυχεῖν, δυναμένου μὲν διὰ ἡθους ἐπεγείραι με πρὸς ἐπιμέλειαν ἑμαυτοῦ, αἶμα δὲ καὶ τιμῇ καὶ στοργῇ εὐφραίνοντός με· τὸ παιδί μοι ἀφυῆ μὴ γενέσθαι, μηδὲ κατὰ τὸ σωματίον δακτύροφα· τὸ μὴ ἐπὶ πλεόν με προκόψαι ἐν τῇ ῥητορικῇ, καὶ ποιητικῇ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἐπιτηδεύμασι, ἐν οἷς ἴσως ἂν κατεσχέθην, εἰ ἡσδόμην ἑμαυτὸν εὐδῶς προϊόντα. τὸ φθάσαι, τοὺς τροφῆς ἐν ἀξιώματι καταστῆσαι, οὗ δὴ ἐδόκουν μοι ἐπιθυμεῖν, καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι ἐλπίδι, τοῦ με, ἐπεὶ νέοι ἔτι ἦσαν, ὕστερον αὐτὸ πράξειν. τὸ γινῶναι Ἀπολλώνιον, Ρούστικον, Μάξιμον.

ἐπιλαβεῖν τοῦ χρόνου.] *Moro* suspectum erat verbum ἐπιλαβεῖν.

ὅτι δυνατόν ἐστιν] Edd. *Xyl. i.*, *Arg. et Lugd.* perpetuam ὅτι, eademque cum *Caf.* ἐστι.

ἐσθῆτων σημειωτῶν] *Xyl. i.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* ἐσθ. σημειωτῶν habent; minus recte, ut *Caf.* ipse in notis observat. *Arg.* ceteraeque omnes σημειωτῶν.

καὶ ἀνδριάντων τοιῶν δέ τινων, καὶ τοῦ ὁμοίου κόμπου] Noli in his contra Edd. et Codd. auctori-

tem aliquid immutare, quamquam vix dubito, legendum esse: καὶ ἀνδριάντων καὶ τοιῶνδέ τινων, omittis verbis τοῦ ὁμοίου κόμπου, quae glossema τοῦ τοιῶνδέ τινων redolent, nisi quis cum *Moro* verba τοιῶνδέ τινων loco depellere malit.

καὶ μὴ διὰ τοῦτο] Sic edidi, auctoritatem *Vat. A.* secutus, quod et *de Joly*, sed tacite, fecerat. In prioribus Edd. vel νῆ διὰ τοῦτο, vel νῆ διὰ τοῦτο legitur, pro quo *Gat.* et *Menag.* μὴ διὰ τ., *Mer. Caf.* autem νῆ Δία μὴ διὰ τ. reponi malebant.

ante iustum tempus virilitatis specimen dedi, sed ultra etiam, quam opus erat, id facere distuli: quod principi eidemque patri subditus fui, qui me ab omni fastu alienum redderet, fidemque faceret, posse in aula ita degi, ut nec satellitio nec vestitu insigniore, nec facibus nec statuis istiusmodi et reliquo luxu opus sit; sed posse eum, [qui princeps in aula degit,] ita contrahere sese, ut proxime ad privati speciem accedat, nec tamen propterea demissius vel remissius ad publica negotia, quae imperantis maiestatem requirunt, accedat: quod eum nactus sum fratrem, qui motibus suis me ad curam mei ipsius habendam excitaret, honore autem et adfectu in me suo animum meum oblectaret: quod liberi mihi neque ingenio tardi neque corpore distorti obtigerunt: quod ampliores non feci progressus in rhetorica, poetica et reliquis studiis, quae me fortasse plane detinuissem, si me feliciter in iis proficere sensissem: quod eos, a quibus educatus sum, ad honores, quos expetere ipsi mihi videbantur, mature evexi, nec eos spe lactavi, me, quum juvenes adhuc essent, id in posterum

ἡγεμονικῶς πρ. δ.] *Arg.* perperam ἡγεμονικῶς.

τὸ μὴ ἐπὶ πλεον προ-
κόψαι κ. τ. λ.] *Xyl.* i. et
Lugdun. perperam τὸ μὲν ἐπὶ
πλ. — exhibent; *Argent.* ce-
teraeque vero τὸ μὴ ἐ. π. π.

ἐν τῇ ῥητορικῇ] Artic-
ulum τῇ ex *Vatic. A.* recepi,
quem ceterae Edd. ipsaque
De-Jol. ignorant.

καὶ μὴ ἀναβαλέσθαι
ἐλπίδι] *Vat. A.* καὶ μὴ ἀντι-
λαβέσθαι, haud dubie falso;

vide tamen, an fortasse scri-
ptum fuerit ἀναλαβέσθαι.

τοῦ με, ἐπεὶ ν. ἔ. ἡ., ὁ.
δ. πρ.] Haud dubitavi, prae-
euntibus Edd. *Caf.* et *Oxon.*
τοῦ με, ἐπεὶ κ. τ. λ. edere,
pro eo, quod in ceteris Edd.
est: τοῦ μὴ, ἐπεὶ κ. τ. λ.,
quamquam *Vat. A.* cum vul-
gari convenit. *Gat.* quoque
et *Morus* probant τὸ με pro
μὴ. *Menag.* ad h. l. ita: f. le-
gendum: οὐκέτι ἦσαν, f. po-
tius: τοῦ μὲν, ἐπεὶ νῦν ἔτι
ἦσαν. Voluit, puto, τοῦ με.
Malit tamen fortasse aliquis
vocem μὴ omnino tollere.

ξιμον. τὸ Φαντασθῆναι περὶ τοῦ κατὰ Φύσιν βίου ἐναργῶς καὶ πολλάκις, οἷός τις ἐστὶ· ὥστε ὅσον ἐπὶ τοῖς Θεοῖς, καὶ ταῖς ἐκείθεν διαδόσεσι καὶ συλλήψεσι, καὶ ἐπινοίαις, μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φύσιν ζῆν με, ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ τὴν ἐμὴν αἰτίαν, καὶ παρὰ τὸ μὴ διατηρεῖν τὰς ἐκ τῶν Θεῶν ὑπομνήσεις, καὶ μόνον οὐχὶ διδασκαλίας· τὸ ἀντισχεῖν μοι τὸ σῶμα ἐπὶ τοσοῦτον ἐν τοιούτῳ βίῳ· τὸ μήτε Βενεδίκτης αἰσασθαι, μήτε Θεοδότου· ἀλλὰ καὶ ὅστερον ἐν ἐρωτικοῖς πάθεσι γεγόμενον ὑγιᾶναι· τὸ χαλεπήνασθαι πολλάκις Ρουστίκῳ, μηδὲν πλέον πρᾶξαι, εἰς ᾧ ἂν μετέγνων· τὸ μέλλουσαν νέαν τελευτᾶν τὴν τεκοῦσαν, ὅμως σίκῃσαι μετ' ἐμοῦ τὰ τελευταῖα ἔτη· τὸ ῥῶσάκις ἐβουλήθη ἐπικουρῆσαι τινὶ πενόμενῳ, ἢ εἰς ἄλλο τι χρήζοντι, μηδέποτε ἀνεῦσαι με, ὅτι οὐκ ἔστι μοι χρήματα, ὅθεν γένηται καὶ τὸ αὐτῷ ἐμοὶ χρεῖαν ὁμοίαν, ὥς παρ' ἑτέρου μεταλαβεῖν, μὴ συμπεσεῖν· τὸ τὴν γυναῖκα τοιαύτην εἶναι, οὕτως μὲν πειθήνιον, οὕτω δὲ φιλόστοργον, οὕτω δὲ ἀφελῆ· τὸ ἐπιτηδεῖον τροφείων εἰς τὰ παιδιά εὐπορῆσαι· τὸ δὲ ὀνειράτων βοηθήματα δοθῆναι, ἄλλα τε, καὶ ὡς μὴ πύειν αἷμα καὶ μὴ ἰλυγιᾶν, καὶ τούτου ἐν Καϊήτῃ ὥσπερ χρήση.

οἷός τις ἐστὶ] *Vat. A.* οἷός ποσ ἐστίν. (*sic*). *An forte οἷός περ ἐστὶ?*

διαδόσεσι] *Sic recte in Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf., Oxon., Gat. In Woll., De-Jol. et Mori (in hac, monente Editore, operarum errore) perperam: διαδύσεσι.*

καὶ ἐπινοίαις] *M. Caf. et Gat. ἐπιπνοίαις legendum censebant: recte.*

μηδὲν κωλύειν ἤδη κατὰ Φ.] *Xyl. I. μηδὲν κωλύειν*

ἢ δὴ κ. τ. λ. *Lugd.* μηδὲν κωλύειν ἢ δὴ, *perperam utraque.*

ἀπολείπεσθαι δὲ ἔτι τούτου παρὰ κ. τ. λ.] *Vatic. A. secutus ἀπολείπεσθαι δὲ edidi, pro quo. in prioribus ἢ ἀπολείπεσθαι legitur. Ceterum Vat. A. totum locum perperam ita legit: ἢ ἀπολείπεσθαι δὲ τὸ ἐπὶ τούτου παρὰ κ. τ. λ. — Jam Caf. malebat ἀπολείπεσθαι δὲ κ. τ. λ.*

μόνον οὐχί] *Edd. variant inter*

rum praefiturum: quod Apollonium, Rusticum et Maximum cognovi: quod imago vitae secundum naturam institutae, qualis esset, clare et frequenter animo meo obversata est: ita ut, quod ad deos et suggestiones, auxilia atque consilia hinc mihi oblata attinet, nihil obstiterit, quo minus secundum naturam jam pridem vitam instituerem; quod autem hactenus ea re privatus sim, id vero mea unius culpa, ut qui Deorum submouitiones et tantum non clarissima praecepta observaverim, contigerit: quod in vita, qualis illa fuit, corpus mihi tam diu perduravit: quod nec Benedictam nec Theodotum attingi, sed et postea ex adfertibus amatoriiis, quibus correptus fueram, ad sanitatem redii: quod, quum Rustico saepe succenserem, nihil ultro admisi, cuius me poenitere potuisset; quod mater mea, quum mature esset decessura, mecum tamen novissimos aetatis annos transegit: quod, quotiescunque pauperi aut alias indigo opitulari statueram, nunquam mihi responsum est, pecuniam mihi deesse, unde id facerem, et quod non ulla mihi unquam talis necessitas obtigit, ut ab alio sumere cogerer: quod talis mihi uxor contigit, tam obsequens, tam amans, tam simplex: quod illorum copia

fui

inter μόνον οὐχὶ et μονονουχί, eodem redit.

ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐν ἐρ. π. γ. ὑγιᾶναι] Olim malebam: ἀλλὰ καὶ τὸν ὕστερον ἐν τοῖς ἐρ. π. γεν. ὑγιᾶσαι, quod et nunc non displicet.

πειθῆναι] Vat. A. παθῆναι, perperam.

δοθῆναι] Reiske praestare putat δεῖχθῆναι l. δηλωθῆναι. n. n.

καὶ τούτου ἐν Καίῃ τη

ὡς περ χρήσῃ] Depravatio quidem aperta est, emendatio autem incerta; hinc sine Codd. auctoritate nihil immutare volui. Χρῆς ὡς περ χρῶσῃ in notis ad h. l. „forte χρήσῃ, inquit, quo utaris.“ Annot. Lugd. mal. ὡς περ χρῶσῃ. M. Cas. ὡς περ χρῶσῃ. Boet. ὡς περ χρῆται (χρήσις, i. q. χρησμός). Salmas. καὶ τούτου ἐν Καίῃ τη εὐτυχῆσαι l. καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὡς περιχρῆσαι. Reiske καὶ

χρήσῃ. ὅπως τε ἐπιθύμησα Φιλοσοφίας, μὴ ἐμπεσαῖν εἰς
τινα σοφιστήν, μηδὲ ἀποκαθίσαι ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
συλλογισμούς ἀναλύειν, ἢ περὶ τὰ μετεωρολογικὰ καταγί-
νεσθαι. πάντα γὰρ ταῦτα θεῶν βοηθῶν καὶ τύχης δεῖται.
Τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γρανοῦ. α΄.

Ἐὼθεν προλέγειν ἑαυτῷ. Συντεύζομαι περιέρῃ,
ἐχαρίστην, ὑβριστῇ, δολερῷ, βασκάνῃ, ἀκοινωνήτῃ. πάν-
τα ταῦτα συμβέβηκεν ἐκείνῳ παρὰ τὴν ἀγνοίαν τῶν ἀγα-
θῶν καὶ κακῶν. ἐγὼ δὲ τεθεωρηκὼς τὴν φύσιν τοῦ ἀγα-
θοῦ, ὅτι καλοῦ, καὶ τοῦ κακοῦ, ὅτι αἰσχροῦ, καὶ τὴν
αὐτοῦ τοῦ ἀμαρτάναντος φύσιν, ὅτι μοι συγγενὴς, οὐχ
ἐμίματος, ἢ σπέρματος τοῦ αὐτοῦ, ἀλλὰ νοῦ, καὶ θείας
ἀπομοίρας μέτοχος, οὔτε βλαβῆναι ὑπὸ τινος αὐτῶν δύνα-
μαι, αἰσχροῦ γὰρ με οὐδεὶς περιβάλλει· οὔτε ὀργίσεσθαι τῷ
αὐτοῦ δύναμαι, οὔτε ἀπέχθεσθαι αὐτῷ. γεγόναμεν γὰρ
πρὸς

καὶ τοῦτο ἐν Κ. ὡς περ Χρύση Γ.
Χρήστη, ut Chrysa Γ. Chresta
ἀποκαθίσαι. sit ancillae. Reiske
ὡς περ χερσὶ. Caeterum Xy-
landartuversionem, ut in re
dubia, retinui.

ὅπως τε ἐπιθύμησα κ.
το λ.] Salmaf. mal. τὸ, ὅπως
τε ἐπιθ. Gat. τὸ, ὅπως ἐπιθ.
κ. το λ.

μηδὲ ἀποκαθίσαι.] Ex
Edd. Xyl. i. (Baf. j. Lugdun.)
Cas. Oxon. revocavi ἀποκαθί-
σαι. In Arg. vero, Gat. et iis;
quae Gat. sequuntur, editum

est ἀποκαθίσαι, quod cum
ferri non posset, Gat. ἀποκα-
θίσθαι, Moro autem ἀποκεῖ-
λαι reponendum videbatur.

ἐπὶ τοὺς συγγραφεῖς, ἢ
συλλογ. ἀναλ.] Menagius
mal. ἐπὶ τὸ συγγραφεῖς ἢ συλ-
λογισμούς ἀναλ. Reiskius vero
ἐπὶ τὸ συγγράφειν vel ἐπὶ τοῦ
συγγράφειν. Durior quidem
est vulgaris, nec tamen omni-
no spernenda.

τὰ ἐν Κουάδοις πρὸς
τῷ Γρανοῦ. α΄.] Notam nu-
meratam α΄. ex Edd. Xyl. i.
(Baf.),

fui instructus, qui ad liberos educandos mihi idonei essent: quod per insomnia mihi remedia data sunt, cum alia, tum adversus sanguinis excreationem et capitis vertiginem, idque Cajetae tanquam Chresae: quod quum animum ad philosophiam adjunxissem, non in sophistam aliquem incidi, nec scriptoribus et syllogismis resolvendis tempus deses contrivi, nec coelestibus curiose perscrutandis detentus sum. Haec enim omnia Diis adjutoribus et Fortuna indigent.

Haec apud Quados ad Granuam. A.

18. Mane tibi praedicere [memento]: futurum est, ut in curiosum aliquem, ingratum, contumeliosum, dolum, invidum et infociabilem incidam. Omnia haec iis evenerunt ex bonorum malorumque ignorantia. Ego vero, qui et naturam boni perspectam habeo, quod honestum, et mali, quod inhonestum sit, ipsamque ejus, qui peccat, naturam, quod mihi cognatus sit, non tam quoniam sanguinis seminisque ejusdem, quam quoniam mentis ac particulæ divinae particeps est, nec ab eorum ullo laedi possum: utpote quem nemo in turpia possit conjicere, neque ei, qui mihi

(Baf.), Arg., Lugd., Caf. et Oxon. restitui. Verosimile enim est, hic demum incipere primum librum, et XVII superiores §§. singulare opusculum efficere. Gatakerus vero numerum α' ad superiora retulisse videtur, et hanc ob causam a sequenti §. novi libri initium fecisse. Hoc vero quum auctoritati Cod. Palat., quo Xyl. usus est, repugnat, meo jure veterem librorum divisionem restitui. Caeterum Reisk. putat, olim

Marc. Anton.

fortasse sic scriptum fuisse: Τα ἐν Κουάδοις πρὸς τῷ Γραν. B. A. i. e. βιβλίον α'. illud quidem τὰ — Γραν. ad superiora, hoc vero B. A. ad posteriora pertinere. In Vat. A., qui omnibus divisionibus caret, haec verba desunt.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 18.

Caf. 15. et Gat. l. II. f. 1.)

ἔωθεν προλέγειν] Ex

Xyl. versione solebat mane etc. conjicere aliquis possit, eum legisse εἰωθε προλέγ. Sed nihil temere mutandum.

C

τῶν

πρὸς συνεργίαν, ὡς πόδες, ὡς χεῖρες, ὡς βλέφαρά, ὡς οἱ στοῖχοι τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων. τὸ οὖν ἀντιπράσσειν ἀλλήλοις παρὰ φύσιν. ἀντιπρακτικὸν δὲ, τὸ ἀγανακτεῖν καὶ ἀποστρέφεσθαι.

ιβ'. Ὅτι ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ καὶ πνευματίον, καὶ τὸ ἡγεμονικόν. Ἄφες τὰ βιβλία· μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται· ἀλλ' ὡς ἤδη ἀποθνήσκων, τῶν μὲν σαρκίων καταφρόνησον· λυθρος καὶ ὀστέαρια; καὶ κροκύφαντος, ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηριῶν πλεγμάτιον. Θάσσαι δὲ καὶ τὸ πνεῦμα, ὁποῖον τι ἐστίν· ἄνεμος· οὐδὲ αἰεὶ τὸ αὐτό, ἀλλὰ πάσης ὥρας ἐξεμύμενον, καὶ πάλιν ῥοφούμενον· τρίτον οὖν ἐστὶ τὸ ἡγεμονικόν. οὐ δὲ ἀπονοήθητι· γέρων εἰ· μηκέτι τοῦτο ἐάσης δουλεῦσαι· μηκέτι καθ' ὁρμὴν ἀνοινώνητον νευροσπαστηθῆναι· μηκέτι τὸ εἰμαρμένον, ἢ παρὸν δυσχερᾶναι, ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι.

κ'. Τὰ

τῶν ἄνω καὶ τῶν κάτω ὀδόντων] *Vat. A.* τῶν ᾤων καὶ κάτω ὀδόντων, omisso altero τῶν; *haud male.*

ἀγανακτεῖν] *Ed. Gatak.* ἀγανάκτειν operarum errore.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. 20. p. Caf. 16. p. Gat. l. II. f. 2.)

Ὅτι ποτε τοῦτό εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ.] *Mallem* equidem cum *Reiskio* aut: Ὅτι ποτε τοῦτο, ὅ εἰμι; σαρκία κ. τ. λ., aut: Ὅτι ποτε τοῦτο, ὅ εἰμι, σαρκία ἐστὶ κ. τ. λ. Nec tamen vulgarem sine librorum auctoritate refingere ausus sum. *Edd. Xyl. i., Arg.,*

Lugd. perperam ὅτι; *ceterae recte* ὅτι ab initio.

μηκέτι σπῶ. οὐ δέδοται.] *Vulgaris* sine dubio recte se habet. At *Ann. Lugd. mal.* μηκέτι σπουδάξει vel σπουδαίς δός σε. *Menag. ad h. l.:* „est, qui legat: μηκέτι σπῶ περὶ ὃ οὐ δέδοται.” *Gat. f.* οὐ δέδοται; *annon datur? annon in tua potestate est? sc. ut distractione et perturbatione omni immunem te reddas.*

κροκύφαντος] *Veram* huius vocab. formam ex *Xyl. i., Lugd., Caf. et Oxon.* restitui pro vulgari κροκύφαντον, quod in *Arg., Gat.* ceterisque reperitur, et sine dubio abbreviationi in *Xyl. i.* ortum debet.

mihi cognatus est, succensere, eique infensus esse possum: eo enim nati sumus, ut alter alterum in opere suo adjuvet, ut pedes, manus, palpebrae, ut superiorum inferiorumque dentium ordines. Quare contra naturam est, ut invicem repugnemus: repugnantis autem est, succensere et adversari.

19. Hoc, quidquid ego sum, constat carne et animula et animi principatu. [Proinde] missos fac libros, neque distrahere: non enim licet: quin tu, ut statim moriturus, carnes istas contempnas: cruor est et ossicula et reticulum ex nervis, venulis et arteriis complexum. Quin et animum considera, qualis sit. Spiritus est, neque is idem semper, sed singulis horis modo efflatur, modo resorbetur. Restat igitur tertia pars principatum obtinens. Noli igitur desipere: senex es: ne patere hanc partem ulterius servire, neque alieno a societate humana impetu raptari, neque fatum vel praesens inique ferre, vel futurum declinare.

C 2

20. Deo-

bet. Ceterum quae sequuntur: ἐκ νεύρων — πλεγμάτων glossema τοῦ κροκύφαντος esse videntur, nisi quis ita malit legere: κροκύφαντος ἐκ νεύρων, φλεβίων, ἀρτηρίων, omisso vocabulo πλεγμάτων, quo liberrius aliquis obscurius illud κροκύφαντος explicasse videri possit.

οὐ δὲ ἀπονοήθητι] Sic primus edidi vestigium *Vatic. A.* secutus, in quo sic legitur: ὡ δὲ ἀπονοήθητι. Solennis sane est permutatio τῶν ω et ου. In prioribus erat: ὦδε ἀπονοήθητι, quod quum ferri non posset, *Gat.* et *M. Cas.* emendabant: ἐπινοήθητι. Idem quoque, aut ὑπονοήθητι,

Reiskio reponendum videbatur.

νευροσπαστηθῆναι] *Vatic. A.* perperam νευροσπασθῆναι.

εἰμαρμένον] *Xyl. 1.* perperam: εἰμαρμένον.

ἢ μέλλον ὑποδύεσθαι] Ferri posse videtur verbum ὑποδύεσθαι, ut significet: *tergiversari, refugere, declinare.* Verbale enim ὑπόδυσις *refugium* significat, et *Hesych.* ὑποδύεσθαι· δειλιᾶν. Verbum tamen illud plerisque *Antonini* interpretibus suspectum est, *Gat.* putabat igitur, *Xyl.* et *Cas.* forsan ὑπεκδύεσθαι legisse; ipse autem ὑποδείσασθαι malebat.

Ad

κ. Τὰ τῶν Θεῶν προνοίας μεστά. τὰ τῆς τύχης οὐκ ἄνευ φύσεως, ἢ συγκλώσεως, καὶ ἐμπλοκῆς τῶν προνοίᾳ διοικουμένων. πάντα ἐκεῖθεν ῥεῖ· πρόσεστι δὲ τὸ ἀναγκαῖον, καὶ τὸ τῷ ὅλῳ κόσμῳ συμφέρον, οὐ μέρος εἶ. παντὶ δὲ φύσεως μέρει ἀγαθόν, ὃ φέρει ἢ τοῦ ὅλου φύσις, καὶ ὃ ἐκείνης ἐστὶ σωστικόν. σώζουσι δὲ κόσμον, ὥσπερ αἱ τῶν στοιχείων, οὕτως καὶ αἱ τῶν συγκριμάτων μεταβολαί. ταῦτά σοι ἀρεσέτω, ἀεὶ δόγματα ἔστω. τὴν δὲ βιβλίων δίψαν ῥίψον, ἵνα μὴ γογγύζων ἀποθάνῃς, ἀλλὰ ἴλαως ἀληθῶς, καὶ ἀπὸ καρδίας εὐχάριστος τοῖς Θεοῖς.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 20. Caf. 16. p. Gat. l. II. f. 3.)
 π ἄ ν τ α ἐ κ εῖ θ ε ν ῥ εῖ]
 „Videri possit, inquit ad h. l. M. Caf., Scholiastes ille, cuius verba laudat Fr. Morellus in Dion. Chrysostomum, legisse hic: πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, non ἐκεῖθεν. Σύμφωναν τοῦτο, in-

quit ille, τὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μάρκου, Πάντα ἄνωθεν ῥεῖ, σοφῶς εἰρηκότα. — Fortasse tamen menti Scholiastae simul occurrebant verba Antonini l. V. f. 8. ἄνωθεν — συγκλωδομένον. Hic vero locus Caf. praeteriit, qui ad h. l. ita: „At vocem ἄνωθεν ipsum [Anto-

20. Deorum opera providentiae plena, et, quae fortuna fiunt, non extra naturam seu connexum et implexum rerum earum, quae a providentia administrantur. Inde omnia fluunt. Huc accedit, et, quod necessarium est, [quidquid est] et universo mundo, cuius tu quidem pars es, utile: unicuique autem naturae parti id bonum est, quod universi natura fert, et quod ad eam conservandam conducit: mundum autem, sicut elementorum, ita et concretarum rerum mutationes conservant. Haec tibi sufficiant, haec tibi decreta semper sunt. Librorum autem sitim pelle, ne murmurans moriaris, sed vere placidus Diisque ex animo gratias agens.

[Antoninum puta] ullibi in hanc sententiam usurpare non memini.,

ἀεὶ δόγματα ἔστω] *Vatic. A.* εἰ δόγματα ἔστιν, quod nescio, an melius vulgari sit. Certe *Morus*: ταῦτ' ἀεὶ δόγματα ἔστω emendandum putavit.

εὐχάριστος τοῖς θεοῖς.] Hic demum explicat *liber primus* in omnibus Edd., quae non ad *Gatakerianam* conformatae sunt. Hinc et nos *Veterum* Edd. auctoritatem secuti, hic demum libri primi finem constituimus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἐαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Β'.

Α'. Μέννησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ, καὶ ὅποσάκις προδεσμίαν λαβὼν παρὰ τῶν θεῶν, οὐ χρᾶ αὐταῖς. δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι, τίνος κόσμου μέρος εἶ, καὶ τίνος διοικοῦντος τὸν κόσμον ἀπόρροια ὑπέστης· καὶ ὅτι ὅρος ἐστὶ σοι περιγεγραμμένος τοῦ χρόνου, ᾧ ἐπὶ εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χρήσῃ, οἰχρήσεται, καὶ οἰχρήσῃ, καὶ αὖθις οὐχ ἤξειται.

Β'. Πάσης ὥρας φρόντιζε στιβαρῶς, ὡς Ῥωμαῖος, καὶ ἄρῃην, τὸ ἐν χερσὶ μετὰ τῆς ἀκριβοῦς καὶ ἀπλάστου σεμνότητος, καὶ φιλοστοργίας, καὶ ἐλευθερίας, καὶ δικαιοτήτος πράσσειν· καὶ σχολὴν σαυτῷ ἀπὸ πασῶν τῶν ἄλλων φαντασιῶν πορίζειν, ποριεῖς δὲ, ἂν ὡς ἐσχάτην τοῦ βίου, ἐνά-

Ad Librum II.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I. Gat. 4.)

Μέννησο, ἐκ πόσου ταῦτα ἀναβάλλῃ] ἀναβάλλῃ ex Xyl. I. et Lugd., consentiente Vatic. A., restitui. (Baf.) Arg: ceteraeque minus commodè ἀναβάλλῃ, pro quo Ann. Lugd. ἀναβάλλεις emendandum putabat, quod nihili est.

καὶ ὅποσάκις προδεσμίαν λαβὼν κ. τ. λ.] Va-

tic. A. corrupte: ὅτι ὑποσάκις. — Ed. Caf. et Oxon. προδεσμίας ex Caf., opinor, conjectura, qua tamen non opus est, dummodo προδεσμία collective explicatur, ut habeamus, quo αὐταῖς, quod proxime sequitur, referri possit.

οὐ χρᾶ αὐταῖς] Annot. Lugd. malebat: αὐτοῖς. n. n. v. Not. praeced.

δεῖ δὲ ἤδη ποτὲ αἰσθέσθαι] Exspectaveram cum Reis-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SECUNDUS.

I. **M**emento, quamdiu haec distuleris et quoties opportunitates a Diis tibi oblatas neglexeris: tandem aliquando sentias oportet, cujusnam mundi pars sis, et ex quonam mundi rectore delibatus: nec non circumscriptum tibi esse temporis terminum, quo nisi ad [animum] ferendum usus fueris, avolaturum est, te simul abrepto, nec unquam redituum.

2. Singulis horis animo in id incumbe, ut, quidquid in manibus est, id strenue peragas, prout Romanum virumque decet, cum exquisita, nec ficta tamen, gravitate, humanitate, liberalitate et iustitia: animumque ab omnibus aliis cogitationibus abduc. Hoc autem fiet, si tanquam

C 4

vitae

Reiskio: ἔδει δὲ κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nec quidquam varietatis ex *Vat. A.* adnotatum est.

καὶ ὅτι ὁρὸς ἐστὶ σοὶ περιγεγενημ. *Vat. A.* καὶ ὁρὸς ἐστὶ σοὶ περιγεγε.

ὅ ἂν εἰς τὸ μὴ ἀπαιθριάσαι χεῖρη] *Gayetus*, obl. *Menagio*, emendabat: ὑπαιθριάσαι. Malim autem cum *Gatak.* ὅ ἂν μὴ εἰς τὸ

ἀπαιθριάσαι χεῖρη. Quod si cui displicet, *Gat.*: ὅ ἂν εἰς τὸ ἀπαιθρ. μὴ χεῖρη reponendum putat.

καὶ αὐθις οὐχ ἤξεσται] *Vat. A.* corrupte: καὶ αὐθις οὐχ ἔξεσται.

Ad Sect. 2. (ap. Lugd. 2. 3. 4. Caf. 2. Gat. 5.)

καὶ δικαιοσύνης πρᾶσσειν] *Vatic. A.* vitiole: καὶ διακαίότητος.

ἀπηλ-

ἐκάστην πράξιν ἐνεργῆς, ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος, καὶ ἐμπαθοῦς ἀποστροφῆς ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου, καὶ ὑποκρίσεως, καὶ φιλαυτίας, καὶ δυσαρεστήσεως, πρὸς τὰ συμμειοιραμένα. ὅρας, πῶς ὀλίγα ἐστίν, ὧν κρατήσας τις, δύναται εὖρουν καὶ θεοῦ διβῶσαι βίον. καὶ γὰρ οἱ θεοὶ πλέον οὐδὲν ἀπαιτήσουσι παρὰ τοῦ ταῦτα φυλάσσοντος.

γ'. Ὑβρίζει, ὕβριζε αὐτήν, ὧ ψυχῇ· τοῦ δὲ τιμῆσαι σεαυτὴν οὐκέτι καιρὸν ἔξεις· εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω. οὗτος δέ σοι σχεδὸν διήνυσται, μὴ αἰδουμένη σεαυτὴν, ἀλλ' ἐν ταῖς ἄλλων ψυχαῖς τιθεμένη τὴν σὴν εὐμοιρίαν.

δ'. Περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπίπτοντα, εἰ σχολὴν παρέχεις ἑαυτῇ τοῦ πρὸς μακθάνειν ἀγαθόν τι, καὶ παῦσαι βρεμβόμενος; ἥδη δὲ καὶ τὴν ἐτέραν περιφορὰν φυλακτέον. ληροῦσι γὰρ καὶ διὰ πράξεων, οἱ κενημότες τῷ βίῳ,

ἀπηλλαγμένην πάσης εἰκαιότητος] *Vat. A. corrupte: ἀπηλ. π. εἰκαιότητος.*

ἀπὸ τοῦ αἰροῦντος λόγου] *Recte, nec erat, cur Annot. Lugd. in ἀπὸ τοῦ κρείττονος λόγου depravaret.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 5. Caf. 2. Gat. 6.)

ὕβριζε, ὕβριζε αὐτήν, ὧ ψυχῇ·] *Recte, puto, Caf. lectionem receptam sequitur et illud ὕβριζε — quasi εἰρωνικῶς dictum accipit. Gat. vero malebat ὕβρισες vel ὕβριζεις.*

εὖ γὰρ ὁ βίος ἐκάστω] *Locus sine dubio corruptus. Gat. malebat: φεύγει γὰρ ὁ β. ἐκ., cujus emendatio omnium optima videtur. Salmas. βραχὺς γὰρ ὁ β. ἐκ. Boet. εἰς γὰρ ὁ β. ἐκ. Caf. εὖ γὰρ ὁ β. ἐκάστω παρ' ἑαυτῷ, aut αἰδουμένῳ ἑαυτόν. Reisk. malebat aut Gat. conjecturam, aut σπεύδει γὰρ κ. τ. λ. reponi.*

αἰδουμένη - - τιθεμένη] *Vitiose (sine Jota subscripto) in Xyl. 1., Arg. et Lugd. expressum est: αἰδουμένη - - τιθεμένη, quasi nominandi casus esset.*

Ad

vitae tuae novissimam unamquamque actionem peregeris, ab omni temeritate et declinatione per animi perturbati vim a rationis dictamine alienam, a simulatione porro atque nimio tui amore, eorumque, quae aeterna factorum lege fortituae copulata sunt, odio ac fuga. Vides, quam pauca sint, quorum qui compos est, vitam beatam ac divinam agere potest. Nec enim quidquam amplius Dii ab eo exigent, qui haec observaverit.

3. Ignominia, ignominia, [inquam,] te adfice, mi anime! honorem autem tibi tuum vindicandi haud amplius opportunitatem habebis: fugit enim unicuique vita: tibi vero prope exacta est, cum nullam tui ipsius reverentiam habes, sed in aliorum animis felicitatem tuam collocas.

4. Distrahuntne te ea, quae extrinsecus tibi obveniunt, si otium tibi praestas, ut boni aliquid addiscas et huc illuc ferri desinas? Jam vero et alius error cavendus est. Nugas enim et actuosi agunt, dum vitam agendo con-

C 5

terunt,

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 6.

Caf. 4. Gat. 7.)

περισπᾶ τί σε τὰ . . .
ἐμβόμενος;] Una litera
addita ex *Vat. A.* locum, haud
dubie depravatum, in inte-
grum restituere conatus sum.
Antea hic locus sic legebatur:
περισπᾶ τί σε τὰ ἔξωθεν ἐμπί-
πτοντα· καὶ σχολὴν παρέχε σε-
αυτῷ τοῦ πρὸς μανθάνειν ἀγαθόν
τι, καὶ παύσαι ἐμβόμενος. *Caf.*
post ἐμπίπτοντα signum inter-
rogandi posuit: nec ita ta-
men sibi constat hic locus.
Gat. emendabat: μὴ περισπᾶ-
τω σε κ. τ. λ. *Reiskius* deni-

que: περισπᾶ ἔτι σε τὰ ἔξ. ἐμ-
πίπτοντα, σὺ δὲ κ. τ. λ. —
Vat. A. pro καὶ σχολὴν — ex-
hibet εἰ σχολὴν, cujus vestigia
secutus pro ΠΑΡΕΧΕ ΣΕΑΥ-
ΤΩ; quoque ΠΑΡΕΧΕΙΣ ΕΑΥ-
ΤΩ; haud cunctanter rescri-
bendum putavi.

περιφορᾶν] *Junius et Mo-*
rus malebant: παραφορᾶν.

οἱ κεκμηκότες τῷ βίῳ] *Moro*
placebat ἐν τῷ βίῳ. At
iphi scriptores profaici inter-
dum praepositionem omit-
tunt, ubi eam exspectamus.

ἀπεν-

βίω, καὶ μὴ ἔχοντες σκοπόν, ἐφ' ὃν πᾶσαν ὁρμὴν καὶ κα-
θάπαξ Φαντασίαν ἀπευθύνουσιν.

ε'. Παρὰ μὲν τὸ μὴ ἐφιστάνειν, τί ἐν τῇ ἄλλου ψυ-
χῇ γίνεται, οὐ ῥαδίως τις ὥφθη κακοδαιμονῶν· τοὺς δὲ
τοῖς τῆς ἰδίας ψυχῆς κινήμασι μὴ παρακολουθοῦντας, ἀνάγ-
κη κακοδαιμονεῖν.

ς'. Τούτῳ αἰεὶ δεῖ μεμνησθαι, τίς ἡ τῶν ὅλων φύ-
σις, καὶ τίς ἡ ἐμὴ, καὶ πῶς αὕτη πρὸς ἐκείνην ἔχουσα,
καὶ ὁποῖόν τι μέρος, ὁποῖου τοῦ ὅλου οὔσα, καὶ ὅτι οὐδεὶς
ῥ' κωλύων τὰ ἀκόλουθα τῇ φύσει, ἥς μέρος εἶ, πράσσειν τε
αἰεὶ καὶ λέγειν.

ζ'. Φιλοσόφως ὁ Θεόφραστος ἐν τῇ συγκρίσει τῶν
ἀμαρτημάτων, ὡς ἂν τις κοινότερον τὰ τοιαῦτα συγκρίνειε,
Φησὶ, βαρύτερα εἶναι τὰ κατ' ἐπιθυμίαν πλημμελούμενα
τῶν κατὰ θυμόν. ὁ γὰρ θυμούμενος μετὰ τινος λύπης καὶ
λεληθυίας συστολῆς φαίνεται τὸν λόγον ἀποστρεφόμενος· ὁ
δὲ κατ' ἐπιθυμίαν ἀμαρτάνων, ὑφ' ἡδονῆς ἠττώμενος, ἀκο-
λαστότερός πως φαίνεται, καὶ θηλύτερος ἐν ταῖς ἀμαρτίαις·
ὀρθῶς οὖν καὶ φιλοσοφίας ἀξίως ἔφη, μείζονος ἐγκλήματος
ἔχεισθαι τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτανόμενον, ἥπερ τὸ μετὰ λύ-
πης.

ἀπευθύνουσιν] Recte
scriptum est in Gat. et reli-
quis; vitiose autem in Xyl. 1.,
Arg., Caf. et Oxon. ἀπευθυνοῦ-
σιν.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 7.
Caf. 5. Gat. 8.)

τί ἐν τῇ ἄλλου ψυχῇ
γίνεται] Sic recte Xyl. 1.,
Arg., Lugd., Caf., Oxon. et
Gatak. At a Woll., Glasgu.,

Mori et de Joly articulus τῇ
ante ἄλλου deest.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 8.

Caf. 6. Gat. 9.)

ὁποῖου τοῦ ὅλου οὔσα]

Vat. A. ὁποῖον τοῦ ὅλου οὔσα.

πράσσειν τε αἰεὶ καὶ
λέγειν] Vat. A. corrupte:
καὶ λέγει.

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 9.

Caf. 7. Gat. 10.)

Φιλοσόφως ὁ Θεόφρ.]

Annot.

terunt, scopum autem, ad quem conatus suos cogitationesque dirigant, sibi propositum non habent.

5. Haud facile quidem quisquam ideo infelicitè agere deprehensus est, quod, in aliorum animis, quid ageretur, non animadverterat: sed qui animorum suorum motus non adsequuntur, hi vero infelicitè agant necesse est.

6. Horum semper recordari oportet, quae Univerſi et quae mea natura ſit, quomodo haec ad illam adfecta, qualisque pars qualis Univerſi ſit; neminemque poſſe prohibere, quo minus ea, quae naturae, cujus tu pars es, conſentanea ſint, ſemper facias atque dicas.

7. Subtiliter Theophrastus in conferendis inter ſe peccatis, (prout populari quadam ratione comparari poſſunt,) graviora eſſe pronunciavit, quae per cupidinem, quam quae per iram admittantur: etenim, qui irascitur, dolore quodam et occulta animi contractione a rationis tramite declinare videtur: qui vero per cupidinem delinquit, is voluptate victus intemperantior quodammodo et in peccando effeminatior videtur. Recte igitur nec indigne philoſopho pronunciavit, majoris eſſe criminis, quod cum voluptate, quam

Annot. Lugd. malebat φιλόσοφος ὁ Θεόφρ. perperam.

ἐν τῇ συγκρίσει] In Xyl. i. sphalm. typograph. συρίσκει.

ὡς ἂν τις κοινότερον κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: ὡς ἂν τει κοινότ.

βαρύτερα εἶναι] In Arg. operarum errore βαρύτερα ſcriptum deprehendo.

καὶ λεληθυίας συστολῆς φ.] Xyl. i., Lugd. et Caf. depravate λεληθίας.

καὶ φιλοσοφίας ἀξίως] Vat. A. perperam: καὶ φιλοσόφως ἀξίως.

τὸ μεθ' ἡδονῆς ἀμαρτόμενον κ. τ. λ.] Menag. malebat τὸν μεθ' ἡδ. ἀμ. ἥπερ τὸν μετὰ λύπης — quod mihi non arridet.

καὶ

πης. ὅλως τε ὁ μὲν προηδικημένῳ μᾶλλον ἔοικε, καὶ διὰ λύπην ἡναγκασμένῳ θυμωθῆναι· ὁ δὲ αὐτόθεν πρὸς τὸ ἀδικεῖν ὤρμηται, φερόμενος ἐπὶ τῷ πράξαι τινα κατ' ἐπιθυμίαν.

— ἡ. Ὡς ἤδη δυνατοῦ ὄντος ἐξίεναι τοῦ βίου, οὕτως ἕκαστα ποιεῖν καὶ διανοεῖσθαι. τὸ δὲ ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν, εἰ μὲν θεοὶ εἰσιν, οὐδὲν δεινόν. κακῶ γάρ σε οὐκ ἂν περιβάλοιεν· ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων, τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κενῷ θεῶν, ἢ προνοίας κενῷ; ἀλλὰ καὶ εἰσι, καὶ μέλει αὐτοῖς τῶν ἀνθρωπείων· καὶ τοῖς μὲν κατ' ἀλήθειαν κακοῖς, ἵνα μὴ περιπίπτῃ ὁ ἀνθρώπος, ἐπ' αὐτῷ τὸ πᾶν ἔθεντο· τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν, καὶ τοῦτο ἂν προίδοντο, ἵνα ἐπὶ πάντῃ τὸ μὴ περιπίπτειν αὐτῷ. ὁ δὲ χεῖρω μὴ ποιεῖ ἀνθρώπον, πῶς ἂν τούτο βίον ἀνθρώπου χεῖρω ποιήσειεν; οὔτε δὲ κατ' ἄγνοίαν, οὔτε εἰδυῖα μὲν, μὴ δυναμένη δὲ προφυλάξασθαι, ἢ διορθώσασθαι ταῦτα, ἢ τῶν ὅλων φύσις παρεῖδεν ἂν· οὔτε ἂν τηλικούτον ἥμαρτεν, ἥτοι παρ' ἀδυναμίαν, ἢ παρ' ἀτεχνίαν, ἵνα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰ κακὰ ἐπίσης τοῖς τε ἀγαθοῖς ἀνθρώποις καὶ τοῖς κακοῖς πεφυρμένως συμβαίνει. θάνατος δὲ γε καὶ ζωὴ, δόξα

καὶ διὰ λύπην ἡναγκασμένῳ θυμ.] *Vat. A.* διὰ λύπης ἡναγκ., quod minus placet.

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 10. Caf. 8. Gat. II.)

κακῶ γάρ σε οὐκ κ. τ. λ.]
In *Argent.* operarum errore: κακῶ.

ἢ δὲ εἴ τι οὐκ εἰσιν]
Retinui librorum MSS. lectionem (nam quae in *Caf.* et *Ox.*

leguntur: εἰ δὲ ἥτε οὐκ εἰσιν, foli *Caf.* conjecturae debentur), quamquam vix dubito, quin vera sit lectio, quam protulit *Morus*: εἰ δ' οὐκ εἰσιν, ἢ οὐ μέλει κ. τ. λ. Verosimile enim est, librarii cujusdam errore primum pro εἰ δὲ scriptum fuisse εἰ τι, et in margine deinde adnotatum, pro τι legendum esse δὲ, et quidem formula emendandi apud librariorum solemni: ἢ δὲ, quod de-

quam quod cum dolore admittatur. Atque omnino alter ejus similior est, qui prior laesus dolore ductus ad irascendum adigitur: alter vero sponte sua ad laedendum fertur, qui ad perpetrandum aliquid cupiditate ducitur.

8. Ut qui confestim ex hac vita possis discedere, ita quaeque facias atque cogites oportet. Caeterum e vivis discedere, si quidem Dii sunt, nihil est grave: non enim in ullum malum te conijcient: si vero non sunt, vel rerum humanarum curam nullam gerunt, quid mea interest vivere in mundo Diis ac providentia vacuo? Verum et sunt et rebus humanis consulunt, et, ne in ea, quae vere mala sunt, incidat quisquam, in ipsius arbitrio prorsus posuere: reliquorum si quid malum esset, de hoc etiam prospexissent, ut prorsus in ipso situm foret, in istud ne incideret: quod vero hominem non deteriorem reddit, vitam hominis deteriorem reddere quâ possit? Neque enim aut imprudens, aut prudens quidem, praecavere autem vel corrigere impotens, Universi natura haec neglexisset: nec tantum facinus sive per impotentiam sive per imperitiam commisisset, ut bona ac mala bonis malisque pariter hominibus, nullo facto dis-

deinde ab incio librario in textum receptum sit. Ceterum *Ann. Lugd.* emendabat: εἰ δὲ ἔτι οὐκ εἰσιν. *Gat.* vero et *Menag.*: εἰ δὲ ἤτοι οὐκ εἰσιν κ. τ. λ.

τί μοι ζῆν ἐν κόσμῳ κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί μοι πλέον ζῆν κ. τ. λ. n. n.

ἵνα μὴ περιπίπτῃ κ. τ. λ.] *Xyl.* 1. corrupte: ἵνα μὴ περιπίπτει.

τῶν δὲ λοιπῶν εἴ τι κακὸν ἦν] *Vat. A.* τῶν δὲ κακῶν εἴ τι ποιοῦν ἦν.

ἵνα ἐπ' ἡ πᾶν τῇ τὸ μὴ περιπίπτειν] *Glasg.*, *Woll.*, *Mori* et *De-Joly* Ed.: ἵνα ἐπ' τὸ πᾶν τῇ μὴ περιπίπτ. sine veterum Edd. et Codd. auctoritate.

οὔτε ἂν τηλικούτου ἡμαρτεν] *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* οὐτ' ἂν. *Arg.* autem et reliquae οὔτε ἂν κ. τ. λ. πᾶν-

δόξα καὶ ἀδοξία, πόνος καὶ ἡδονή, πλοῦτός καὶ πενία, πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει ἀνθρώπων τοῖς τε ἀγαθοῖς καὶ τοῖς κακοῖς, οὔτε καλὰ ὄντα, οὔτε αἰσχροῖα. οὔτ' ἄρ' ἀγαθὰ, οὔτε κακὰ ἐστί.

θ'. Πῶς πάντα ταχέως ἐναφανίζεται, τῷ μὲν κόσμῳ αὐτὰ τὰ σώματα, τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνημαὶ αὐτῶν. οἷά ἐστι τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ μάλιστα τὰ ἡδονῇ δελεάζοντα, ἢ τῷ πόνῳ φοβούμενα, ἢ τῷ τύφῳ διαβεβοημένα· πῶς εὐτελῆ καὶ εὐκαταφρόνητα, καὶ ῥυπαρά, καὶ εὐφθάρτα, καὶ νεκρά. Νοεῖας δυνάμεως ἐφιστάναι. τί εἰσιν οὔτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *. τί ἐστὶ τὸ ἀποθανεῖν· (καὶ ὅτι ἐάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ, καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας διαλύσῃ τὰ ἐμφανταζόμενα αὐτῷ, οὐκέτι ἄλλο τι ὑπολήψεται αὐτὸ εἶναι ἢ φύσεως ἔργον. φύσεως δὲ ἔργον εἴ τις φοβεῖται, παιδίον ἐστί· τοῦτο μὲν τοι οὐ μόνον φύσεως ἔργον ἐστίν, ἀλλὰ καὶ συμφέρον αὐτῇ·) πῶς ἀπτεται

πάντα ταῦτα ἐπίσης συμβαίνει] Ita quidem recte in Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. editum est. Gat. vero: συμβαίνει exhibet, quod, in reliquis Edd. manavit.

οὔτ' ἄρ' ἀγαθὰ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: οὐ γὰρ ἀγαθὰ. Verum lectio vulgaris praeferenda est. Quaedam autem Edd. perperam ἄρ' ἀγ. dabant.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 11.

12. 13. 14. Caf. 9. 10.

Gat. 12.)

τῷ δὲ αἰῶνι αἱ μνημαὶ

αὐτῶν] A Vat. A. articulus αἱ abest: perperam.

καὶ νεκρά. Νοεῖας δυνάμεως κ. τ. λ.] Hoc loco, praeceunte Caf., post νεκρά punctum majus collocandum putavi. Verba enim νοεῖας δυνάμεως aptius cum sequentibus conjungi videntur. Hinc apud Caf. S. 10. ab his verbis incipit.

τί εἰσιν οὔτοι, ὧν αἱ ὑπολήψεις καὶ αἱ φωναὶ τὴν εὐδοξίαν * *] Opinor h. l. vocem aliquam excidisse et

discrimine contingerent: atqui mors et vita, honor et ignominia, dolor et voluptas, opes et paupertas, haec omnia et bonis et malis hominibus contingunt, quippe quae nec honesta, nec inhonesta sunt: ergo neque bona neque mala sunt.

9. Quam velociter omnia evanescunt, in mundo corpora, in aevo eorumdem memoria! Qualia sunt omnia, quae sub sensus cadunt, et inprimis ea, quae vel voluptate elliciunt, vel dolore percellunt, vel cum fastu celebrantur! quam vilia et contemnenda et sordida et caduca et mortua! Rationalis facultatis est, considerare, quoniam sint ii, quorum opiniones vocesque nominis claritatem [largiuntur]; quid sit mors; (quam si quis per se solam consideraverit, atque cogitatione ab ea separaverit omnia, quae per phantasiae vim cum ea solent conjungi, nihil aliud eam esse existimabit, quam opus naturae: opus autem naturae quisquis expavescit, puer est; verum enimvero mori non solum opus

natu-

et cum *Gat.* χαρίζονται f. παρέχουσι, aut simile quid supplendum esse. *Annot. Lugd.* emendabat: ἀφαιρουσι, *Menag.*: περιποιούσι.

τί ἐστι τὸ ἀποθανεῖν] *Xyl.* i. et *Argent.* τί ἐστὶν τὸ ἀποθ.

καὶ ὅτι εἰάν τις αὐτὸ μόνον εἰδῇ] Cum *Reiskio* expectaveram ἰδῇ, in omnibus tamen *Edd.* εἰδῇ constanter scriptum est, a quibus nec *Vat. A.* differt. Solennem hanc esse permutatio-

nem apud librarios, docuit *Schweighaeuser*, V. Cl., in *Ind.* ad *Arrianum*.

καὶ τῷ μερισμῷ τῆς ἐννοίας] *Xyl.* i. et *Lugd.* καὶ τῷ μερ. τῆς ἐννοίας.

τὰ ἐμφανταζόμενα] *Vatic. A.* vitiose: τὰ ἐμφανίζόμενα.

πῶς ἀπτεται θεοῦ ἀνθρώπου] *Lugd. Annot.* emendabat πῶς ἀπτεται θεὸς ἀνθρώπου — quod certe vulgari non praestat.

ται θεοῦ ἄνθρωπος, καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος, καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνθρώπου τοῦτο μόριον.

— ι. Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ ἐκπεριερχομένου, καὶ τὰ νέρθεν γᾶς, Φησὶν, ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίον διὰ τεκμαίσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθομένου δὲ, ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἔνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι, καὶ τοῦτον γησίως θεραπεύειν. Θεραπεία δὲ αὐτοῦ καθαρὸν πάθος διατηρεῖν, καὶ εἰκαιότητος, καὶ δυσπεριστάσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεῶν καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα δι' ἀρετὴν· τὰ δὲ ἐξ ἀνθρώπων φίλα διὰ συγγένειαν· ἔστι δὲ ὅτε καὶ τρόπον τινα ἔλθινά, δι' ἄγνοιαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν· οὐκ ἐλάττων ἢ πῆρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης τοῦ διακρίνειν τὰ λευκὰ καὶ μέλαινα.

ια. Κῶν

καὶ κατὰ τί αὐτοῦ μέρος] *Vat. A.* corrupte: κ. κατὰ τὸ ἑαυτοῦ μέρος.

καὶ ὅταν πῶς [ἔχη] διακέηται, τὸ τοῦ ἀνδρ. τοῦτο μόριον.] *Locus, ut videtur, corruptus. Hinc ἔχη unctis inclusi, quod glossema τοῦ διακέηται videri potest, nisi quis malit διακέηται esse explicationem τοῦ ἔχη. Neque tamen perfanatus videtur hic locus, quod vix sine meliorum librorum ope continget. Nam *Vat. A.* ipso vulgato deterior ita h. l. legit: καὶ ὅταν τις ἔχη, διακέηται τὸ τοῦ ἀνθρώπου μόριον. Superest, ut breviter Conjecturas VV. DD. enumerem. *Caf.**

emendabat: κ. ὅτ. πῶς ἔχη ἢ διακέηται κ. τ. λ. Boot. ὅταν πῶς ἔχον διακέηται. Gat. καὶ πῶς ἔχη, ὅταν διίσχεται [i. διακέηται. Reisk. καὶ ὅταν πῶς ἔχη οὕτω διακέηται — quo in habitu sit pars illa ita comparata, sc. cum Deo juncta. De Joly: καὶ ὅταν; πῶς ἐκεῖ διακέηται κ. τ. λ. [debuisset sane διακέηται.]

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.

Caf. 11. Gat. 13.)

τὰ νέρθεν γᾶς] *Ita omnes Edd., praeter Lugd., Caf. et Oxon., in quibus τὰ νέρθεν γῆς legitur. *Vat. A.* καὶ τε νέρθε γᾶς, perperam; sequitur enim καὶ τὰ.*

ει-

naturae, sed eidem etiam utile est) homo Deum quomodo et qua sui parte contingat, et quando ita se habeat illa hominis pars.

10. Nihil miserius est homine, qui omnia undique et tum ea, quae subter terram sunt, ut ille ait, scrutatur, tum, quae in aliorum animis sunt, conjectura nititur indagare; nec sentit sibi sufficere, ut cum eo, quem intra se gerit, genio versetur, eumque sincere colat: colet autem, si adfectibus immunem custodiverit, et temeritate alienum, nec offensum re aliqua, quam vel Dii vel homines egerint: quae enim Dii agunt, virtutis nomine, veneranda; quae homines, cognitionis ratione, sunt amica; sed et interdum quodam modo miseranda ob bonorum malorumque ignorationem: neque haec coecitas minor est illa, qua, ne inter album et nigrum discernere possimus, impedimur.

II. Etiam.

εἰ καὶ ὁ ἴδιος] Apud *Suidam* l. v. δαίμων legitur κακότητος in ed. *Proben*. In Ed. *vet. ro Küsteri Suidae Verba* sic restituta leguntur: Οὐδὲν ἀθλιώτερον τοῦ πάντα κύκλῳ περιερχομένου, καὶ τὰ νέρδεν γῆς ἐρευνῶντος, καὶ τὰ ἐν ταῖς ψυχαῖς τῶν πλησίων διατεκμαρσεως ζητοῦντος, μὴ αἰσθανομένου [quod apud *Antonin.* restituendum videtur] ὅτι ἀρκεῖ πρὸς μόνῳ τῷ ἑνδον ἑαυτοῦ δαίμονι εἶναι καὶ τοῦτον γνησίως θεραπεύειν. Θεραπεῖα δὲ αὐτοῦ, καθαρὸν πάθος διατηρεῖν καὶ εἰκασιότητος καὶ δυσχερεστῆσεως τῆς πρὸς τὰ ἐκ θεοῦ καὶ ἀνθρώπων γινόμενα. τὰ μὲν γὰρ *Marc. Anton.*

ἐκ θεοῦ ***** καὶ ** ἀνθρώπων φίλῃα διὰ συγγένειαν· ἔστι δ' ὅτε καὶ τρόπον τινὰ ** δι' ἀγνοίαν ἀγαθῶν καὶ κακῶν. ** ἐλάττων ἢ πῶρωσις αὕτη τῆς στερισκούσης *** τὰ λευκὰ καὶ μέλανα.

τὰ γὰρ ἐκ θεῶν αἰδέσιμα] *Vat. A.* vitiole: αἰδόσιμα.

οὐκ ἐλάττων ἢ πῶρωσις] *Vat. A.* et *Suidas*: ἢ πῶρωσις.

τὰ λευκὰ καὶ μέλανα] Ita praeceunte de *Joly*, auctoritate *Vat. A.* et *Suidae* festutus, edidi, pro quo vulgo legitur καὶ τὰ λ. καὶ μέλανα.

D

Ad

ια'. Καὶν τριςχίλια ἔτη βιώσεσθαι μέλλης, καὶ τού-
 αυτάκις μύρια, ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον ἀποβάλλει
 βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ· οὐδὲ ἄλλον ζῇ, ἢ ὃν ἀποβάλλει. εἰς
 ταῦτό οὖν καθίσταται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτάτῳ. τὸ γὰρ
 παρὸν πᾶσιν ἴσον, εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον· καὶ
 τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως ἀναρκαῖον ἀναφαίνεται. οὔτε γὰρ
 τὸ παρῳχηκός, οὔτε τὸ μέλλον ἀποβάλλοι ἂν τις. ὁ γὰρ
 οὐκ ἔχει, πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλοιτο; Τούτων οὖν
 τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι· ἐνὸς μὲν, ὅτι πάντα ἐξ αἰδίου
 ὁμοειδῆ καὶ ἀνακυκλούμενα, καὶ οὐδὲν διαφέρει, πότερον ἐν
 ἑκατὸν ἔτεσιν, ἢ ἐν διακοσίοις, ἢ ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ τὰ
 αὐτά τις ὄψεται. ἑτέρου δὲ, ὅτι καὶ ὁ πολυχρονιώτατος,
 καὶ ὁ τάχιστα τεθνηζόμενος, τὸ ἴσον ἀποβάλλει. τὸ γὰρ
 παρὸν ἐστὶ μόνον, οὗ στερίσκεσθαι μέλλει, εἴπερ γε ἔχει
 καὶ τοῦτο μόνον, καὶ, ὃ μὴ ἔχει τις, οὐκ ἀποβάλλει.

ιβ'. Ὅτι

*Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 16.
 Cas. 12. Gat. 14.)*

καὶν τριςχίλια ἔτη κ.
 τ. λ.] *Locum nostrum usque
 ad verba αὐτοῦ ἀφέλοιτο lau-
 davit Suidas [v. ἀκέραιον, et
 quidem ita: ἐκ τῆς Μάρκου
 Ἀντωνίνου συγγραφῆς·*
 Καὶν τριςχίλια ἔτη βιώσεσθαι
 μέλλης, καὶ τοσαυτάκις μύρια,
 ὅμως μέμνησο, ὅτι οὐδεὶς ἄλλον
 ἀποβάλλει βίον, ἢ τοῦτον ὃν ζῇ·
 ἢ ἄλλον ζῇ ἢ ὃν ἂν ἀποβάλλ-
 η. εἰς ταῦτόν οὖν καθίστα-
 ται τὸ μῆκιστον τῷ βραχυτά-
 τῳ· τὸ γὰρ παρὸν πᾶσιν ἴσον·
 καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον·
 καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὕτως ἀνα-

ρκαῖον ἀναφαίνεται· οὔτε γὰρ
 τὸ παρῳχηκός, οὔτε τὸ μέλλον
 ἀποβάλλοι ἂν τις· ὁ γὰρ οὐκ
 ἔχει, πῶς ἂν τοῦτό τις αὐ-
 τοῦ ἀφέλοιτο.

τριςχίλια ἔτη] *Baf., t.
 Menagio, et Lugd. τριςχ. ἔτι.
 ἢ τοῦτον ὃν ζῇ] Xyl. i.
 ἢ τοῦτο ὃν ζῇ.*

εἰς ταῦτό καθίσταται] *Xyl., Lugd., Cas. (haec ta-
 men invito Editore) et Oxon.
 εἰς τοῦτο καθ. — Suidae Codd.
 εἰς ταυτὸν. — Pro καθίσταται
 vero, ut recte in Xyl. i., Arg.,
 Lugd., Cas. et Oxon., nec non
 apud Suidam editum est, in
 Gat. atque reliquis, una De-
 Jol.*

11. Etiam si tria annorum millia, et triginta insuper alia victurus esses, illius tamen meminisse te oportet, neminem vitam amittere aliam et aliam vivere, neque aliam vivere et aliam amittere. Eodem igitur redeunt brevissimum spatium, et id, quod est longissimum. Praesens enim tempus omnibus aequale est, etiam si id, quod periiit, non aequale fuerit: et quidquid amittitur, momenti instar videtur. Neque enim praeteritum neque futurum amittere quis potest: nam quis cuiquam id, quod non habet, abstulerit? Horum igitur duorum meminisse oportet: alterius nimirum, omnia ab aeterno esse consimilia et in orbem ferri, et nihil interesse, per centum annos, an per ducentos, an per infinitum tempus eadem aliquis visurus sit: alterius vero, et eum, qui quam diutissime vixerit, et eum, qui quam celerime mortuus fuerit, tantumdem [vitae] prorsus amittere. Praesens enim duntaxat est, quo privari potest, si quidem hoc solum habet, nec quisquam id, quod non habet, amittere potest.

D 2

12. Omnia

Jol. excepta, perperam καθίστηται expressum est.

εἰ καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον] Ita recte, puto, vulgaris. Nec igitur Gatak. emendatione opus est, qui malebat: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, nec Rechii, V. D. qui post ἴσον signum interrogationis ponendum esse putabat. De sensu h. l. cf. Commentar. Ceterum *Vat. A.* εἰ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, et *Suidas*: καὶ τὸ ἀπολλύμενον οὐκ ἴσον, ubi forte legendum: καὶ τοῖς ἀπολλ.

καὶ τὸ ἀποβαλλόμενον οὕτως κ. τ. λ.] *Suidas*: καὶ

τὸ ἀπολλύμενον κ. τ. λ. sensu eodem.

οὕτως ἀκαριαῖον ἀναφαίνεται] *Vatic. A.* οὕτως ἀκέραιον ἀναφ.

πῶς ἂν τις τοῦτο αὐτοῦ ἀφέλαιτο:] *Vat. A.* et *Suidas*: πῶς ἂν τοῦτο τις αὐτοῦ ἀφέλ.

τῶν δύο δεῖ μεμνησθαι] *Vatic. A.* vitiose: τῶν δύο ἂν μεμνησθαι.

καὶ οὐδὲν διαφέρει.] *Vatic. A.* corrupte: καὶ μηδὲ διαφέρειν.

εἰπέργε ἔχει καὶ τοῦτο μόνον] Sic, praeunte de Joly, qui tamen particulam γε

omi-

ιβ. Ὅτι πᾶν ὑπόληψις. δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λεγόμενα· δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσιμον τοῦ λεγομένου, εἰάν τις αὐτοῦ τὸ νόστιμον μέχρι τοῦ ἀληθοῦς δέχεται.

γγ. Ὑβρίζει ἑαυτὴν ἢ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴν, μάλιστα μὲν ὅταν ἀπόστημα καὶ οἶον Φῦμα τοῦ κόσμου, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ γένηται. τὸ γὰρ δυσχεραίνειν τινὶ τῶν γινομένων, ἀπόστασις ἐστὶ τῆς φύσεως, ἥς ἐν μέρει, ἐκάστου τῶν λοιπῶν φύσεις περιέχονται. ἔπειτα δὲ, ὅταν ἀνθρωπὸν τινα ἀποστραφῇ ἢ καὶ ἐναντία φέρεται, ὡς βλάβη, οἷαί εἰσιν αἱ τῶν ὀργιζομένων. τρίτον ὑβρίζει ἑαυτὴν, ὅταν ἡσσᾶται ἡδονῆς, ἢ πόνου. τέταρτον, ὅταν ὑποκρίνηται, καὶ ἐπιπλάσσει, καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ, ἢ λέγῃ. πέμπτον, ὅταν πρᾶξῃ τινὰ ἑαυτῆς καὶ ὀρμὴν, ἐπ' οὐδένα σκοπὸν ἀφίη, ἀλλὰ εἰκῇ, καὶ ἀπαραιολουθήτως ὅτι οὐκ ἐνεργῇ· δέον καὶ τὰ μικρότατα, κατὰ τὴν ἐπὶ τὸ τέλος ἀναφορὰν γίνεσθαι· τέλος δὲ λογικῶν ζώων, τὸ ἔπεσθαι τῷ τῆς πόλεως καὶ πολιτείας τῆς πρεσβυτάτης λόγῳ καὶ θεσμῷ.

ιδ. Τοῦ

omisit, edidi, auctoritatem Cod. Vat. A. secutus, pro eo, quod in prioribus editionibus erat: ὅπερ γε καὶ κ. τ. λ., quod quum ferri non posset, Gat. aut ὅςπερ aut ὡςπερ — Reche vero: ὅπερ γε ἔχει καὶ μόνον καὶ ὃ μὴ ἔχει τις, τοῦτο οὐκ ἀποβάλλοι, legi malebant.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17.

Caf. 13. Gat. 15.)

δῆλα μὲν γὰρ τὰ πρὸς τὸν Κυνικὸν Μόνιμον λε-

γόμενα] Gatakeri emendationem δηλοῖ pro δῆλα non necessariam esse, bene ostendit Cel. Fischerus ad Platon. Criton. 3. n. 6. Caeterum cum Menagio, Gatak. et Caf. πρὸς τοῦ Κυνικοῦ Μονίμου expectaveram. Sed nihil mutant, neque Edd. neque Vatic. A. Reiskius malebat: δῆλον γὰρ τὸ πρὸς τοῦ Κυν. Μονίμου λεγόμενον. — In Verliione Gatak. conjecturam expressi.

ὃ ἢ

12. Omnia in opinione sita sunt: manifesta enim sunt ea, quae a Monimo Cynico dicta sunt; manifesta quoque eorum, quae dixit, utilitas, si quis eorum suavitatem eatenus tantum admittit, quatenus veritati congruit.

13. Contumelia se adficit hominis anima: in primis quando abscessus et quasi tuber mundi, quantum in ipso situm est, evadit. Quicumque enim aliquid eorum, quae fiunt, iniquo fert animo, abscessionem facit a natura, in cujus parte reliquorum omnium cujusque natura continetur. Deinde quum vel hominem quemcunque averfatur, vel laedendi consilio adverfatur alicui, cujusmodi sunt irascentium animae. Tertio contumelia se adficit, quum voluptati vel dolori succumbit. Quarto, quum simulat ac fecte vel falso agit quidquam loquiturve. Quinto, quoties actionem aut conatum suum non ad certum aliquem scopum dirigit, sed temere agit, ipsa, quid velit, nescia: quum etiam minutissima quaeque ita sint agenda, ut ad finem ipsum referantur; finis autem animantium rationis participum hic est, ut civitatis ac reipublicae antiquissimae rationi legibusque obsequantur.

D 3

14. Vitae

δῆλον δὲ καὶ τὸ χρήσι-
μον] Hic iterum, nulla ne-
cessitate urgente, Gat. δῆλοι
emendabat.

εάν τις αὐτοῦ τὸ νόστι-
μον] Annot. Lugd. pro νόστι-
μον malebat ἥδον, perperam.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 18.

Caf. 14. Gat. 16.)

ὅταν ἀπόστημα καὶ
οἶον φῦμα κ. τ. λ.] Glasg.,

Mori et De Joly alieno loco
iterum μὲν post ἀπόστημα ha-
bent.

οἶαι εἰσιν αἱ τῶν ὀργι-
ζομένων] Xyl. 1., Gat. aliae-
que: οἶαι εἰσι αἱ κ. τ. λ.

καὶ ἀναλήθως τι ποιῇ,
ἢ λέγῃ] Vat. A. καὶ ἀναλ. τι
ποιῇ ἢ τι λέγῃ.

μικρότατα κατὰ τὴν
κ. τ. λ.] Arg. corrupte: μη-
κρότατα.

Ad

ιδ'. Τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὁ μὲν χρόνος, στιγμή· ἡ δὲ οὐσία, ῥέουσα· ἡ δὲ αἴσθησις, αἰμυδρά· ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος· ἡ δὲ ψυχὴ, ῥόμβος· ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ Φήμη, ἄκριτον. συνελόντι δὲ εἰπεῖν, πάντα, τὰ μὲν τοῦ σώματος, ποταμός· τὰ δὲ τῆς ψυχῆς, ὄνειρος καὶ τύφος· ὁ δὲ βίος, πόλεμος καὶ ξένου ἐπιδημία· ἡ ὑστεροφημία δὲ, λήθη. τί οὖν τὸ παραπέμψαι δυνάμενον; ἐν καὶ μόνον φιλοσοφία. τοῦτο δὲ, ἐν τῷ τηρεῖν τὸν ἑνδον δαίμονα ἀνύβριστον, καὶ ἀσινῇ, ἡδονῶν καὶ πόνων κρείσσονα, μηδὲν εἰκῇ ποιῶντα, μηδὲ διεψευσμένως καὶ μεθ' ὑποκρίσεως, ἀνευδεῖ τοῦ ἄλλον ποιῆσαι τι, ἢ μὴ ποιῆσαι· ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονειμόμενα δεχόμενον, ὡς ἐκεῖθεν ποθεν ἐρχόμενα, ὅθεν αὐτὸς ἦλθεν· ἐπὶ πᾶσι δὲ τὸν θάνατον ἴλεω τῇ γνώμῃ περιμένοντα, ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν τῶν στοιχείων, ἐξ ὧν ἕκαστον ζῶον συγκρίνεται. εἰ δὲ αὐτοῖς τοῖς στοιχείοις μηδὲν δεπνὸν ἐν τῷ ἕκαστον διηνεκῶς εἰς ἕτερον μεταβάλλειν, διὰ τί ὑπιδίχται τις τὴν πάντων μεταβολὴν καὶ διάλυσιν; κατὰ φύσιν γάρ· οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.

MAP-

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19. 20. Caf. 15 Gat. 14.)

στιγμή] *Argent. vitiofe: στιγμή.*

ἡ δὲ ὅλου τοῦ σώματος σύγκρισις, εὐσηπτος] *Pro σύγκρισις Jun. malebat σύγκρασις, referente Gatakero. Hic autem provocans ad VII, 66. III, 11. IV, 5. Aeschin. Antioch. [Plat. Opp. Bip. Ed. p. 184. Vol. XI] aliaque loca vulgatam defendit.*

ἡ δὲ ψυχὴ ῥόμβος] *Haec lectio in omnibus Edd., exc.*

Arg. et Vat. A., obtinet, in plerisque tamen Edd. perperam acute scriptum est ῥόμβος. Ceterum ῥόμβος ab ipso Antonino profectum puto, non ῥέμβος, quod, auctore Xyl. ad Corf. Palatinum adnotatum erat, non solum a Xyl., sed etiam ab ipso Gat. probatum. Arg. ῥέμβος. Verba στιγμή· ἡ δὲ — αἰμυδρά in Vat. A. librarii negligentia praetermissa sunt.

ἡ δὲ τύχη, δυστέκμαρτον] *Vat. A. ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμ.*

14. Vitae humanae tempus, punctum: natura, fluxa: sensus, obscurus: totius corporis mixtio facile putrescit: anima, turbinis instar: fortuna, res nimis abscondita: fama, res iudicii expers: et, ut verbo dicam, omnia, corporis quidem fluvius; animae vero somnium ac fumus: vita, bellum et peregrinatio: fama posthuma, oblivio. Quidnam est ergo, quod [hominem] deducere et transmittere possit? Res sola et una est, philosophia; haec vero in eo consistit, ut genium quis suum conservet integrum, a contumelia ac laesione liberum, voluptatibus atque doloribus superiorem, nihil temere aut fecte simulateve agentem: ita porro comparatum, ut non opus habeat, ut alii aliquid faciant aut non faciant; ut, quaecunque eveniunt et destinantur sibi, ita ea excipiat tanquam inde obvenientia, unde ipse quoque venerit: placido denique animo mortem expectet, quippe nihil aliud, quam elementorum, ex quibus animal unumquodque consistit, dissolutionem. Jam si ipsis elementis nihil mali evenit, quod unumquodque eorum perpetuo in aliud mutatur; quid est, quod quis omnium eorum mutationem et dissolutionem suspectam habeat? Est enim secundum naturam: nihil autem malum est, quod naturae consentaneum est.

Haec Carnunti.

D 4

MAR-

τέκμ. — Quid igitur, si locus ita legeretur: ἡ δὲ ψυχὴ, δυστέκμαρτον· ἡ δὲ τύχη, ῥέμβος. In vulgus enim notum est τύχη et ψυχὴ saepissime a librariis permutari.

ἔτι δὲ τὰ συμβαίνοντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: ὅτι δὲ τὰ συμβ.

ὡς οὐδὲν ἄλλο ἢ λύσιν] *Xyl. 1., Lugd., Casf. et Oxon.* εἰς οὐδὲν ἄλλο. *Arg.* et ceterae vero recte ὡς. *Vat. A.* corrupte: ἢ λύσις.

οὐδὲν δὲ κακὸν κατὰ φύσιν] Durius dictum, si vera est lectio. *Reiskio* aut οὐδὲν δὲ κακὸν, ὅν κατὰ φύσιν, aut οὐδὲν δὲ κακὸν, κατὰ φύσιν ὄν, reponendum videbatur.

Subscriptio.

Τὰ ἐν Καρνούντῳ.] Haec subscriptio in *Vat. A.* deest. *Xyl. 1.* Τὰ ἐν Καρνούντῳ. *Lugdun. et Casf.* (operarum errore) τὰ ἐν Καρνούντῳ, quas temere sequitur *Oxon. Arg.* ceteraeque: τὰ ἐν Καρνούντῳ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὧ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν

BIBΛION γ'.

α'. Οὐχὶ τοῦτο μόνον δεῖ λογίζεσθαι, ὅτι καθ' ἐκάστην ἡμέραν ἀπαναλίσκεται ὁ βίος, καὶ μέρος ἑλαττον αὐτοῦ καταλείπεται· ἀλλὰ καὶ κεῖνο λογιστέον, ὅτι εἰ ἐπὶ πλέον βιώητις, ἐκεῖνό γε ἄδηλον, εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὔθις ἢ διάνοια πρὸς τὴν σύνεσιν τῶν πραγμάτων, καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντείνουσης εἰς τὴν ἐμπειρίαν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπείων. ἐὰν γὰρ παραλρεῖν ἄρξηται, τὸ μὲν διαπνεῖσθαι, καὶ τρέφεσθαι, καὶ φαντάζεσθαι, καὶ ὀρμαῖν, καὶ ὅσα ἄλλα τοιαῦτα, οὐκ ἐνδεήσει· τὸ δὲ ἑαυτῷ χρῆσθαι, καὶ τοὺς τοῦ καθήκοντος ἀριθμοὺς ἀκριβοῦν, καὶ τὰ προφανόμενα διαρθροῦν, καὶ περὶ αὐτοῦ τοῦ, εἰ ἤδη ἐξακτέον αὐτόν, ἐφιστάνειν, καὶ ὅσα τοιαῦτα λογισμοῦ συγγεγυμνασμένου πάνυ χρήζει, προαποσβέννυται. χρὴ οὖν ἐπείγεσθαι, οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ τοῦ θανάτου ἐκάστοτε γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν ἐννόησιν τῶν πραγμάτων καὶ τὴν παρακολούθησιν προαπολήγειν.

β. Χρη

Ad Librum III.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. i. Cas. i.)

εἰ ἐξαρκέσει ὁμοία αὔθις ἢ διάνοια πρὸς τὴν κ. τ. λ.] Menag. pro αὔθις malebat vel αὐτῇ vel αὐτῆς. n. n.

καὶ τῆς θεωρίας τῆς συντείνουσης.] Malim quidem cum Reisk. καὶ τὴν θεω-

ρίαν τὴν συντείνουσιν. At omnes Edd. dant Genit., nec in Vatic. A. aliter legitur.

τὸ μὲν διαπνεῖσθαι κ. τ. λ.] Vat. A τὸ μὲν διυπνεῖσθαι, quod de Joly in textum recepit. Vereor, ne temere. Saltem infra VI, i. statim

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER TERTIUS.

I. **N**on hoc tantum est considerandum, vitam singulis diebus consumi et minorem ejus partem relinqui; sed et illud reputandum, etiamsi quis diutius vitam protraxerit, incertum tamen esse, utrum mentis vires pariter idoneas habiturus sit ad rerum intelligentiam et ad contemplationem eam, quae ad rerum divinarum humanarumque intelligentiam pertinet: nam si delirare cœperit, perspiratio quidem et nutritio et appetitus et istiusmodi alia non deficient; ea vero vis, qua sese uti possit, et officii sui numeros omnes absolvere, et quae animo praeconceperit, distincte explicare, et de hoc ipso, an mortem sibi consciscere debeat, considerare, et ejusmodi universa, quae rationem probe exercitatum desiderant, [haec inquam,] jam antea prorsus extincta jacebunt. Festinandum igitur, non ideo solum, quod mors [nobis] indies propior imminet, sed etiam hanc ob causam, quod rerum intelligentia et perceptio [nos] jam prius deferere solet.

D 5

2. Id

statim ab initio διαπνεῖσθαι
parvus occurrit.

εἰ ἥδη ἐξῆκτέον αὐτόν]
Dedi αὐτόν, ut et Xyl. I., Arg.,
Lugd., Caf. et Oxon. — In
Gat. ac reliquis αὐτόν legitur.

οὐ μόνον τῷ ἐγγυτέρῳ
x. t. λ.] Expectaveram cum
Junio: οὐ μένεν δια τὸ ἐγγυτ.

At nihil nec Edd. nec Vat. A.
variant.

ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν
ἐγνόησιν x. t. λ.] Vat. A.
ἀλλὰ διὰ τὴν x. t. λ., τῷ καὶ
perperam omisso.

προαπολήγειν] Ed. Caf.
operarum errore, ab ipso Edi-
tore notato: προαπολέγειν.

Ad

β'. Χρὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παραφυλάσσειν, ὅτι καὶ τὰ ἐπιγινόμενα τοῖς φύσει γινόμενοις, ἔχει τι εὐχარი καὶ ἐπαγωγόν. οἷον ἄρτου ὀπτωμένου παραρρήγνυται τινὰ μέρη· καὶ ταῦτα οὖν τὰ διέχοντα οὕτως, καὶ τρόπον τινὰ παρὰ τὸ ἐπάγγελμα τῆς ἀρτοποιίας ἔχοντα, ἐπιπρέπει πως, καὶ προθυμίαν πρὸς τὴν τροφὴν ἰδίως ἀνακινεῖ. πάλιν τε τὰ σῦκα, ὁπότε ωραιότατά ἐστι, κέχμηεν. καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις, αὐτὸ τὸ ἐγγὺς τῇ σήψει, ἰδίον τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθῃσιν. οἱ στάχυες δὲ κάτω νεύοντες, καὶ τὸ τοῦ λέοντος ἐπισκύνον, καὶ ὁ τῶν συῶν ἐκ τοῦ στόματος ῥέων ἀφρός, καὶ πολλὰ ἕτερα, κατ' ἰδίον εἴ τις σκοποίῃ, πόρρω ὄντα τοῦ εὐεidoῦς, ὅμως διὰ τὸ τοῖς φύσει γινόμενοις ἐπακολουθεῖν, συνεπινοσμεῖ καὶ ψυχχγωγεῖ. ὥστε εἴ τις ἔχει πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ ἐν τῷ ὅλῳ γινόμενα, σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ καὶ τῶν κατ' ἐπακολούθησιν συμβαινόντων ἡδέως πως διασυνίστασθαι. οὕτως δὲ καὶ θηρίων ἀληθῆ χάσματα, οὐχ ἥσσον ἡδέως ὥφεται, ἢ ὅσα γρυφεῖς καὶ πλάσται μιμούμενοι δεικνύουσιν. καὶ γράος καὶ γέροντος ἀκμήν τινα καὶ ὦραν,

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

ἐπιπρέπει πως] *Vat. A.* ἐπιτρέπει πως, haud male, nec tamen vulgari melius.

ἰδίως ἀνακινεῖ] *Menag.* malebat ἡδέως. At mihi vulgaris praestare videtur. Simili saltem modo mox ἰδίον τι κάλλος τῷ καρπῷ προστίθῃσιν.

πάλιν τε τὰ σῦκα] *Reiskio* placebat: πάλιν δὲ.

καὶ ἐν ταῖς δρυπεπέσι ἐλαίαις] Sic dedi. cum *Va-*

tic. A. et Edd. Arg. et De-Jol. Codex quoque Palatin. teste Xylandro exhibebat δρυπέσι (corrupte sine dubio pro δρυπέσι); in margine vero ejusdem quoque altera lectio δρυπετέσι adnotata erat. Praestare mihi videtur scriptio δρυπεπέσι (nisi quis cum Eustathio, quem laudavit Is. Casaubon. ad Athenaei Dipnosoph. II, 16. p. 56. ed. Casaub., praeferat δρυπέσι scriptum προπαροξύτωνος), siquidem ex δρυς et πέπτω ortum traxerit hoc vocabulum.

ὥς τε

2. Id quoque observandum est, ea, quae consequentia quadam his, quae natura fiunt; adnascuntur, gratiae non nihil et oblectationis habere: ut, quum panis coquitur, quaedam ejus particulae diffunduntur; haec igitur hiantia et ab artis pistoriae instituto quodam modo aliena, decoris tamen nescio quid habent, cibique appetitum peculiari quadam ratione excitant. Ficus quoque, ubi plene maturuerunt, debescunt, et in olivis maturissimis illud, quod putredini proximum est, singularem quandam gratiam baccae conciliat; spicae porro deorsum vergentes et leonis supercilium et aprorum ab ore diffluens spuma multaque alia, quae, si quis seorsim intuetur, longe a pulchritudine absunt, tamen, quia rebus naturalibus adnascuntur, ornatum et oblectationi inserviunt: proinde si quis subtiliores habet animi sensus ac notiones ad [contemplanda] ea, quae in hoc universo fiunt, non potest, quin omnia fere, quae necessaria consequentia accidunt, decore nescio quo concinnata judicet. Ita et veros belluarum rictus haud minori cum voluptate

ὥστε εἰ τις ἔχοι πάθος καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν πρὸς τὰ κ. τ. λ.] Ingeniosa profecto est *Mori* conjectura, qui pro πάθος βάθος, i. e. *prudentiam* reponendum, verba autem καὶ ἔννοιαν βαθυτέραν, ut a librario ad explicandum τὸ βάθος addita, ex contextu tollenda putabat. Defendi tamen utcunque potest lectio vulgaris; de qua re pluribus in *Notis philolog.* ad h. l. Caeterum *Caf.* pro ἔννοιαν malebat εἴνοιαν.

σχεδὸν οὐδὲν οὐχὶ δόξει αὐτῷ κ. τ. λ.] *Reisk.* et *Morus* malebant σχεδὸν οὐδὲν, ὃ οὐχὶ κ. τ. λ. At hac emendatione opus non esse videbitur ei, qui consideraverit, οὐδὲν οὐχὶ, idem esse, quod *nihil non*, i. e. omnia.

ἢ δέως πῶς διασυνίστασθαι.] διασυνίστασθαι non placet. Vix enim ullibi hoc verbum reperies. Malim igitur cum *Reisk.* aut συνίστασθαι aut νῆ Δία, συνίστασθαι.

ἔωσαν, καὶ τὸ ἐν παισὶν ἐπαφρόδιτον, τοῖς ἑαυτοῦ σώφρων-
σιν ὀφθαλμοῖς ὁρᾶν δυνήσεται. καὶ πολλὰ τοιαῦτα οὐ παντὶ
πιθανὰ, μόνῳ δὲ τῷ πρὸς τὴν Φύσιν, καὶ τὰ ταύτης ἔργα
γνησίως ὠκειωμένῳ προπτεσείται.

γ'. Ἱπποκράτης πολλὰς νόσους ἰασάμενος, αὐτὸς νοσή-
σας ἀπέθανεν. οἱ Χαλδαῖοι πολλῶν θανάτους προηγόρευσαν·
εἴτα καὶ αὐτοὺς τὸ πεπρωμένον κατέλαβεν. Ἀλέξανδρος,
καὶ Πομπήϊος, καὶ Γαῖος Καῖσαρ, ὅλας πόλεις ἄρδην τοσαυ-
τάκις ἀνελόντες, καὶ ἐν παρατάξει πολλὰς μυριάδας ἱππέων
καὶ πεζῶν κατακόψαντες, καὶ αὐτοὶ ποτε ἐξῆλθον τοῦ βίου.
Ἡράκλειτος, περὶ τῆς τοῦ κόσμου ἐκπυρώσεως τοσαῦτα Φυ-
σιολογήσας, ὕδατος τὰ ἐντὸς πληρωθεὶς βολβίτῳ κατακε-
χρισμένος ἀπέθανεν. Δημόκριτον δὲ οἱ Φθεῖρες, Σωκράτην
δὲ ἄλλοι Φθεῖρες ἀπέκτειναν. Τί ταῦτα; ἐνέβης, ἔπλευ-
σας, κατήχθης· ἐκβηθι. εἰ μὲν ἐφ' ἕτερον βίον, οὐδὲν
θεῶν κενόν, οὐδὲ ἐκεῖ. εἰ δὲ ἐν ἀναισθησίᾳ, παύσῃ πόνων
καὶ ἡδονῶν ἀνεχόμενος, καὶ λατρεύων τοσούτῳ χεῖρονι τῷ
ἀγγεῖῳ.

καὶ τὸ ἐν πασις ἐπα-
φρόδιτον] *Casaub.* malebat
καὶ τὸ ἐν πᾶσιν ἐπαφρόδιτον,
quod in unaquaque re pro aeta-
tis et naturae ratione pari mo-
do vanustum. „Vel certe, per-
git *Casaub.*, τὸ καὶ ita acci-
piendum, ut idem valeat ac
οὐχ ἥσσον ἢ, quod praeferen-
dum puto. Nam alioqui for-
mosi pueri mentio prorsus
ἀπροσδιόνυσος, et huic loco
non apta; cum id agat *Anto-
ninus*, ut in iis etiam, quae
vulgo deformia, aut aspectu

terribilia, naturalem inesse
pulchritudinem doceat. An
scripsit *Antoninus* fortasse: τοῖς
ἑαυτοῖς pro τοῖς αὐτοῖς, iisdem
oculis, quibus etc. „

προπτεσείται] Ita *Xyl.* i.
et *Arg.* Ed. autem *Casf.* et
Oxon. προσπτεσείται, ex *Casf.*
conjectura, opinor. Caeteri
Editores vulgarem retinue-
runt, quamquam et *Gatak.*
προσπτεσείται emendandum esse
putabat.

ptate intuebitur, quam pictorum fictorumve arte per imitationem expressos: nec [minori cum voluptate] vetulae aut senis maturitatem quandam et decorum, quam venustum puerorum florem castis idem oculis adspiciet. Et hujus generis multa sunt non cuivis grata, sed illi duntaxat, qui cum natura ejusque operibus intimam familiaritatem contraxerit.

3. Hippocrates, ubi multos sanaverat morbos, et ipse morbo sublatuſ est: Chaldaei multorum mortem praedixerant; post et ipsos fatum sustulit: Alexander et Pompejus et Cajus Caesar, quum totas urbes toties funditus delevissent, et in acie multa equitum peditumque millia cecidissent, ipsi quoque tandem vita excesserunt. Heraclitus de mundi conflagratione quum prolixè disſeruisset, aqua intercute disſentus ſtercoreque bubulo oblituſ interiit: Democritum pediculi sustulerunt: Socratem aliud pediculorum genus. Quorſum haec? [navem] conſcendiſti, navigaſti, appuliſti: egredere. Si ad vitam alteram; nihil, ne ibi quidem, Diis vacuum: ſin ſenſu carituruſ eſ, deſineſ voluptatibuſ ac doloribuſ diſtineri, et inſervire vaſculo, quod tanto deteriuſ eſt,

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

αὐτὸς νοσήσας ἀπέθανεν] αὐτὸς, quod priores Edd. ignorant, praeſeunte de Joly, dedi ex Vat. A.

Δημόκριτον δὲ οἱ Φειρες κ. τ. λ.] Nomen Democriti corruptuſ videtur. Nulluſ enim eorum, qui de eo memoriae prodiderunt, memorat, eum Φειριάζει conſumtuſ eſſe.

Σωκράτης δὲ ἀλλοι Φειρες] Non erat, cur haec

ſuſpecta eſſent Xylandro. Pediculorum enim nomine etiam Ariſtophanes in Pace v. 744. ed. Plant. uſuſ eſt de viliffimiuſ hominibuſ.

καὶ λατρεύων τοσοῦτῳ χείρονι τῷ ἀγγείῳ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν] Haec verba ſine dubio corrupta ſunt, vix tamen ſine meliorum Codd. ope certo reſtitui poſſunt. Miruſ igitur non eſt, Viroſ doctoſ h. l. quum maxime inter ſe diſſentire. Omnium conjecturarum, quas

ἀγγεῖω· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· τὸ μὲν γὰρ νοῦς καὶ δαίμων, τὸ δὲ γῆ καὶ λυθρος.

δ'. Μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις, ὅποταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ, (ἦτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη) τούτέστι φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα πράσσει, καὶ τίνας ἔνεκεν, καὶ τί λέγει, καὶ τί ἐνδυμεῖται, καὶ τί τεχνάζεται, καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἰδίου ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως. Χρὴ μὲν οὖν καὶ τὸ εἰκῆ καὶ μάτην ἐν τῷ εἰρμῷ

quas Doctorum ingenia protulerunt, minime placet *Salmasii*, ceterum doctissimi, qui locum nostrum ex sequentibus ita restituendum putat: ἀγγεῖω· ἦτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη, ὅποταν μὴ τὴν ἀναφορὰν ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ· ἢ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν. — *Boet.*: ἀγγεῖω, ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. *Gatak.* aut: ἀγγεῖω, οὗ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν· aut: ἀγγεῖω· ἢ οὐ περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν; aut denique *Boet.* vestigia sequens: ἀγγεῖω, ὅπερ εἰκὸς ὑπηρετεῖν. — *Cassiodor.*, quem in h. l. vertendo sequor: — ἀγγεῖω, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετοῦν (scil. νοῦς). — *Reisk.* ἀγγεῖω, ὅσω κρεῖττον τὸ ὑπηρετούμενον ἢ περὶ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — Pluribus tamen, opinor, probabitur *Mori* emendatio, qui h. l. ita legendum censet: — ἀγγεῖω, ὅσω κρεῖττον τὸ ἡγεμονικὸν ἢ κυριεῦον, omiffis verbis: ἢ περίεστι τὸ ὑπηρε-

τοῦν. Nam in margine, inquit, aliquis explicaverat τὸ ἀγγεῖον his verbis: ὅπερ ἐστὶ τὸ ὑπηρετοῦν. — nisi quis praeferat conjecturam *Corai*, Viri Doctissimi, quem honoris causa nomino. Is enim aut: ἀγγεῖω, ὅσω περίεστι τοῦ ὑπηρετοῦντος τὸ ὑπηρετούμενον· τὸ μὲν γὰρ κ. τ. λ. — aut, minori mutatione, ὅσω περίεστι τὸ ὑπηρετούμενον (subaudiendo ὑπὸ τοῦ ἀγγεῖου). — *Judicent peritiores!*

Ad Sect. 4. (ap. *Lugd.* 4. 5. 6. 7. *Caf.* 4.)

μὴ κατατρίψῃς τὸ ὑπολιπόμενον τοῦ βίου μέρος] *Reisk.* pro ὑπολιπόμενον malebat ὑπολειπόμενον.

ἐπὶ τι κοινωφελές ποιῇ] *Reisk.* pro ποιῇ repouendum putabat ποιῆς aut ποιῶσι sc. φαντασάται. — Neque tamen hac emendatione opus esse arbitror: potest enim

est, quanto praestantius est id, quod servit: hoc enim mens et genius, illud vero terra et sanies.

4. Quod superest vitae, ne conteras in cogitationibus de rebus alienis, nisi si quid ad communem utilitatem spectaverit; (profecto enim aliam rem negligis) id est, cogitando, quid hic vel ille agat et quam ob rem, et quid loquatur, quid cogitet, quid molliatur, et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a se ipsa observanda divagetur. In cogitationum igitur serie vanitas atque temeritas decli-

enim ad ποιῆ subintelligi ἡ φαντασία.

(ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη,) τούτεστι, φανταζόμενος τί ὁ δεῖνα — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ.] Locus, ut videtur, corruptus, ad quem sanandum in *Vat. A.* nihil remedii reperitur, quippe qui nihil a vulgato differt. Verba ἤτοι γὰρ ἄλλου ἔργου στέρη ut parenthesis accipi possunt, si modo ἤτοι unquam significat alioquin, de quo adhuc dubito. Hoc vero si conceditur, inde a verbo τούτεστι sequitur declaratio uberior τοῦ κατατρίβειν τὸν βίον ἐν ταῖς περὶ ἐτέρων φαντασίαις s. potius lingua exempla, ex quibus apparet, quid sibi velit illud κατατρίβειν κ. τ. λ. — καὶ ὅσα τοιαῦτα ποιεῖ ἀπορρέμβ. — et quotquot hujus generis res efficiunt, ut mens a sui ipsius observatione

divagetur etc. Hac ratione si explicari potest hic locus, lectionem vulgarem retinere licet. Quum autem ea ratio durior sit, haud dubito fore, ut plerique unam alteramve emendationum a Viris doctis ad h. l. prolatarum amplectantur. — *Boot.* pro ἤτοι putabat emendandum: ἡδη. — *Gatnk.* aut ἡ τοι γὰρ ἄλλου ἔργου τήρησις κ. τ. λ., aut: ἡ γὰρ τοῦ ἄλλου ἔργου τήρησις. — *Reisk.* τί γὰρ ἄλλου ἔργα τηρεῖς, τούτεστι, στρέφῃ φανταζόμενος κ. τ. λ. — *Cas.* ἡ τοι καὶ ἄλλου ἔργου στέρη. — *Morus*, omnium optime, opinor: ἡ τοι (sane, profecto) ἄλλου ἔργου στέρη, τούτο φανταζόμενος — ὅσα τοιαῦτα, ἃ ποιεῖ ἀπορρέμβεσθαι κ. τ. λ. — *Vat. A.* pro ἀπορρέμβεσθαι τῆς τοῦ ἡγεμονικοῦ παρατηρήσεως exhibet vitiose: ἀπορρέμβεσθαι τῆς ἡγεμονικοῦ τηρήσ. omisso perperam articulo τοῦ.

πολύ

εἰρημῇ τῶν φαντασιῶν περιίστασθαι, πολὺ δὲ μάλιστα τὸ περιέρχον, καὶ κακότηδες· καὶ ἐθιστέον ἑαυτὸν, μόνῃ φαντάζεσθαι, περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο, τί νῦν διανοῇ; μετὰ παρρησίας παράχρημα ἂν ἀποκρίναιο, ὅτι τὸ καὶ τό· ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς δῆλα εἶναι ὅτι πάντα ἀπλᾶ καὶ εὐμενῇ, καὶ ζώου κοινωνικοῦ, καὶ ἀμελοῦντος ἡδονικῶν, ἢ καθάρπαξ ἀπολαυστικῶν φαντασμάτων, ἢ φιλονεικίας τινός, ἢ βασιλικῆς καὶ ὑποψίας, ἢ ἄλλου τινός, ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας ἐξηγούμενος, ὅτι ἐν νῷ αὐτὸ εἶχες. Ὁ γάρ τοι ἀνὴρ ὁ τοιοῦτος, οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις ἤδη εἶναι, ἱερεὺς τις καὶ ὑπουργὸς θεῶν, χρώμενος καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτοῦ, ὃ παρέχεται τὸν ἀνθρωπὸν ἄχραντον ἡδονῶν, ἄτρωτον ὑπὸ παντὸς πόνου, πάσης ὕβρεως ἀνέπαφον, πάσης ἀναίσθητον πονηρίας, ἀθλητὴν ἄθλου τοῦ μεγίστου, τοῦ ὑπὸ μηδεὸς πάθους καταβληθῆναι, δικαιοσύνη βεβαμμένον εἰς βάθος, ἀσπαζόμενον μὲν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τὰ συμβαίνοντα καὶ ἀπονειμόμενα πάντα· μὴ πολλάνις δὲ, μηδὲ χωρὶς μεγάλης καὶ κοινωφελούς ἀνάγκης φανταζόμενον, τί ποτε ἄλλος λέγει, ἢ πράσσει, ἢ διανοεῖται. μόνῃ γὰρ τὰ ἑαυτοῦ πρὸς ἐνέργειαν ἔχει, καὶ τὰ ἑαυτῷ ἐκ τῶν ὅλων συγ-

πολὺ δὲ μάλιστα] Reiskius emendabat aut: πολὺ δὲ μᾶλλον, aut: πάντῳ δὲ καὶ μάλιστα. n. n.

περὶ ὧν εἴ τις ἄφνω ἐπανέροιτο] ἐπανέροιτο recte Xyl. i., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. et Vat. A., quod cur Gat. atque reliquae Edd. in διανέροιτο immutaverint, non intelligo.

παράχρημα ἂν ἀποκρίναιο] In Xyl. i. perperam ἀποκρίνω exprellum est.

ὡς ἐξ αὐτῶν εὐθὺς x. τ. λ.] Vat. A. vitiose: ὡς ἐξ αὐτῶς (sic.) x. τ. λ.

ἐφ' ᾧ ἂν ἐρυθρίασειας] Particulam ἂν Edd. Woll., Mori et De-Jol. perperam negligunt.

οὐκ ἔτι ὑπερτιθέμενος τὸ ὡς ἐν ἀρίστοις x. τ. λ.] Reisk. malebat: ὑπερτιθέμενος τὸ ἑαυτὸν παρατηρεῖν, ἀλλὰ τῷ ἐν ἀρίστοις εἶναι x. τ. λ. — Menag. putat ὡς h. l. vacare.

καὶ

declinanda est, omnium autem maxime curiositas et malignitas. Adfuefacere etiam te debes, ut ea tantum cogites, de quibus, si quis subito interrogaverit, quid mediteris, confestim libere respondere possis, hoc vel illud: ut ex his palam fiat extemplo, omnia [apud te] simplicia esse et benevola, consentanea animanti sociali, quod omnes cogitationes neglectim habeat, quae voluptatem oblectationemve respiciunt, aut aemulationem aut invidentiam et suspicionem, aut aliud quidlibet, quod si te animo agitaſſe faſſus eſſies, pudore te suffundi oporteret. Revera enim vir talis, quantum potest, jam contendens, ut in optimorum numero sit, sacerdos quidam et minister Deorum est, et eo, quod intra se gerit, numine rite utitur, quod hominem praestat intaminatum voluptatibus, dolore omni illaesum, omnisque malitiae sensu carentem, certaminis maximi, ne ab ulla scilicet animi perturbatione prosternatur, athletam; alte tinctum justitia, ex animo prorsus amplectentem, quae ei eveniunt et fato destinata sunt; non saepe, neque nisi magna et publica necessitate urgente, de aliorum dictis, factis aut cogitationibus meditantem: suis enim tantum agendis intentus

καὶ τῷ ἔνδον ἰδρυμένῳ αὐτοῦ] *Menag.* malebat αὐτῷ.

ἄχραντον ἡδονῶν] *Reiskius* malebat: ὑφ' ἡδονῶν, obsequens ὑπό.

ταῦ ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι] *Vatic. A.* corrupte: τῷ ὑπὸ μηδ. *Menag.* f. μεγίστου, ὑπὸ μηδενὸς πάθους καταβληθῆναι δύναμενον. At praestiat vulgaris.

Marc. Anton.

δικαιοσύνη βεβαρμένον εἰς βλάβος] *Vat. A.* vitiose: βεβαρμένον, et tum εἰς πλάτος: haud male, si intime hoc vertere liceat. Vulgaris tamen praefenda mihi videtur.

φανταζόμενον, τί ποτέ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: φανταζόμενον.

πρὸς ἐνέργειαν ἔχει] *Vat. A.* ἔχει: minus concinne. E

οἱ

συγκλωθόμενα διηγεκῶς ἐννοεῖ· κἀκεῖνα μὲν καλὰ παρέχονται, ταῦτα δὲ ἀγαθὰ εἶναι πέπειστα. ἡ γὰρ ἐκάστῳ νυμομένη μοῖρα συνεμφέρεται τε καὶ συνεμφέρει. μέμνηται δὲ, καὶ ὅτι συγγενὲς πᾶν τὸ λογικόν· καὶ ὅτι κήδεσθαι μὲν πάντων ἀνθρώπων κατὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου φύσιν ἐστίν. δόξης δὲ οὐχὶ τῆς παρὰ πάντων ἀνδεκτέον, ἀλλὰ τῶν ὁμολογουμένως τῇ φύσει βιούντων μόνον. οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες, ὅποιοί τινες οἴκοι τε καὶ ἔξω τῆς οἰκίας, καὶ νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν, οἷοι μεθ' οἷων φύρωνται, μεμνημένος διατελεῖ· οὐ τόνυν οὐδὲ τὸν παρὰ τῶν τοιούτων ἔπαινον ἐν λόγῳ τίθεται, οἷγε οὐδὲ αὐτοὶ ἑαυτοῖς ἀρέσκονται.

ε'. Μήτε αἰνούσιος ἐνέργει, μήτε ἀκοινώνητος, μήτε ἀνεξέταστος, μήτε ἀνθελκόμενος· μήτε κομψεία τὴν διανοιάν σου καλλωπίζετω· μήτε πολυρρήμων, μήτε πολυπράγμων ἔσο. ἔτι δὲ ὁ ἐν σοὶ θεὸς ἔστω προστάτης ζωῆς ἄρρενος, καὶ πρεσβύτου, καὶ πολιτικοῦ, καὶ Ῥωμαίου, καὶ ἄρχοντος, ἀνατταχότος ἑαυτὸν, οἷος ἂν εἴη τις περιμένων τὸ ἀνακλητικὸν ἐκ τοῦ βίου εὐλύτος. μήτε ὄρκου δεόμενος, μήτε ἀνθρώπου τινὸς μάρτυρος. ἔξ δὲ τὸ Φαίδρον, καὶ τὸ ἀπρος-

οἱ δὲ μὴ οὕτως βιοῦντες] *Negativa ex Ed. Lugd. operarum vitio, opinor, excidit.*

οἷοι μεθ' οἷων φύρονται] *Arg. sola in Indicat. φύρονται, operarum, opinor, ergo.*

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 8. 9. 10. Caf. 5.)

μήτε κομψεία] *Lugdun. operarum errore κομψεία (quasi dativus esset).*

ἀνατταχότος ἑαυτὸν] *Reisk. malebat ἀνατταχότος ἑαυτὸν. n. n.*

οἷος ἂν εἴη τις περιμένων κ. τ. λ.] *Suidas l. v. Ἀνακλητικόν· μέλος σάλπιγγος ἀνακαλούσης τοὺς ῥαθύμους εἰς πόλεμον· καὶ Μάρκος Ἀντωνίνος φησιν· Ἔσω ἀναμένων τὸ ἀνακλητικὸν κ. τ. λ.*

ἐκ τοῦ βίου εὐλύτος] *Gat. malebat εὐλύτως, ut infra l. 7.*

tentus est, et quae tibi ab universo destinata sunt, cogitat assidue: et illa quidem honesta praestat, haec bona esse sibi persuasum habet: quaecunque enim unicuique assignata est fors, et naturae convenienter illi infertur, et consert illi. Nec immemor est, omnia ratione praedita esse cognata, omniumque hominum curam gerere, naturae humanae esse consentaneum: porro non quorumvis existimationem esse amplectendam, sed eorum tantum, qui naturae convenientem vitam agunt: qui secius vivunt, quales sint domi, quales foris, quomodo noctu, quomodo interdiu se gerant, quales cum qualibus volutentur, ejus semper memor est. Itaque laudem illorum nibili pendit, qui ne sibi quidem ipsi placent.

5. Ne invitus accedas ad agendum, neque societatis communis immemor, nec nisi bene explorata re, neque animi perturbationibus abreptus: neque sententias tuas exornet sermonis elegantia: nec dictionis multae, nec negotii multi avidus sis. Qui in te residet Deus, faxis, ut praeses sit animantis masculi, aetate proveci, rei publicae studiosi, Romani, principis, ejus porro, qui ita se composuit, ut tubae sonitum, quae receptui canat, ex hac vita, solutus

E 2

et

ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν] Ita omnes Editiones praeter *Caf.* et *Oxon.*, in quibus ἐν δὲ τὸ Φαιδρὸν legitur, quod *Caf.* vertit: Hoc autem in primis et magnificum etc. Pluribus locus noster corruptus videtur; *Boot.* igitur conjecit, quod *Caf.* edidisse diximus. *Gat.* malebat aut ἐν (i. e. ἐν ἐστὶ), aut, quia moniti s. praecepti rationem praecedentia habent, ἐνῃ vel ἀνέστω δὲ κ. τ. λ.

Reisk. ἐν σεαυτῷ vel ἐαυτῷ δὲ ἔχων τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ. *Morus:* ἐτι δὲ τὸ Φαιδρὸν ἔστω καὶ τὸ κ. τ. λ.. — *Cod. Vat. A.* dat: ἐν δὲ τὸ Φαινόμενον ἀποδεῖν, quod aperte corruptum est. — Retinui igitur vulgarem, quae, quamquam satis dura, defendi posse videtur, si cum Censore editionis *Mori* in *Bibl. philol. Gotting.* locum ita supplere licet: ἐν δὲ (sc. αὐτῷ nempe δεῶν ἔστω) τὸ Φαιδρὸν κ. τ. λ.

Ad

ἀπροςδεὲς τῆς ἔξωθεν ὑπηρεσίας, καὶ τὸ ἀπροςδεὲς ἡσυχίας, ἣν ἄλλοι παρέχουσιν. ὁρθὸν οὖν εἶναι χρηρ, οὐχὶ ὁρθούμενον.

5. Εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ βίῳ δικαιοσύνης, ἀληθείας, σωφροσύνης, ἀνδρίας, καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν λόγον τὸν ὁρθὸν πράσσοντά σε παρέχεται, καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτως ἀπονεμομένοις· εἰ τούτου, Φημί, κρεῖσσόν τι ὀρθῶς, ἐπ' ἐκεῖνο ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς τραπόμενος, τοῦ ἀρίστου εὐρίσκομένου ἀπόλαυε. εἰ δὲ μηδὲν κρεῖττον φαίνεται αὐτοῦ τοῦ ἐνδρυμένου ἐν σοὶ δαίμονος, τὰς τε ἰδίας ὁρμὰς ὑποτεταχότος ἑαυτῷ, καὶ τὰς φαντασίας ἐξετάζοντος, καὶ τῶν αἰσθητικῶν πείσεων, ὡς ὁ Σωκράτης ἔλεγεν, ἑαυτὸν ἀφειλκυκότος, καὶ τοῖς θεοῖς ὑποτεταχότος ἑαυτὸν, καὶ τῶν ἀνθρώπων προκηδομένου· εἰ τούτου πάντα τὰ ἄλλα μικρότερα καὶ εὐτελέστερα εὐρίσκεις, μηδενὶ χώρου δίδου ἑτέρῳ, πρὸς ὃ ῥέψας ἅπαξ καὶ ἀποκλίνας, οὐκ ἔτι ἀπερίσπαστως τὸ ἀγαθὸν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον καὶ τὸ θὸν προτιμῶν δυνήσῃ· ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ λογικῷ καὶ ποιητικῷ ἀγαθῷ, οὐ.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. II. Caf. 6. p.)

εἰ μὲν κρεῖττον εὐρίσκεις] Menag. conjec. εἰ μὲν κρεῖττόν τι εὐρίσκεις.

ἀνδρείας] Posteriores Edd. ἀνδρείας. Xyl. i. autem et Arg. ἀγδρείας, a quibus sine necessitate ne in minimis quidem discedere ausus sum.

καὶ καθάπαξ τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου ἐν οἷς κατὰ τὸν

λόγον κ. τ. λ.] Vat. A. vitiolo: τοῦ ἀρκεῖσθαι ἑαυτῇ τὴν διάνοιάν σου οἷς, omiffa ante οἷς praepositione ἐν.

καὶ [ἐν] τῇ εἰμαρμένῃ ἐν τοῖς ἀπροαιρέτοις ἀπονεμομένοις] Praepositio ἐν ante εἰμαρμένη Gatakera merito suspecta erat, et a librario addita videtur, qui non meminerat, dativum pendere

et promptus duntaxat expectet; quique nec]urisjurandi reli-
gione, nec aliorum testium fide opus habet. Huic vero [Nu-
mini] inest serenitas, ut neque externo aliquo ministerio,
neque tranquillitate ea, quam alii praestare possunt, indigeat.
Rectum igitur esse oportet, non [aliorum ope] erectum.

6. Si quid in vita humana deprehenderis praestantius
justitia, veritate, temperantia, fortitudine, et, ut uno
verbo omnia absolvam, animo ita adfecto, ut in iis, quae
sanae rationi congruenter agentem te praestat, se ipso, fato
autem in iis contentus sit, quae sine voluntatis nostrae ar-
bitrio forte nobis destinantur: si quid, inquam, praestantius
hoc deprehenderis, eo te vertas eodemque tanquam bono
praestantissimo, quod inveneris, toto animo fac fruaris.
Sin praestabilius nihil offenderis eo, qui in te collocatus
est, genio, qui et motus suos omnes sibi subiecit, et visa
quaeque diligenter explorat, et a sensuum affectionibus, ut
ait Socrates, sese abstraxit, et Diis se submitit, et homi-
num curam gerit: si animo sic affecto inferiora vilioraque
caetera omnia deprehenderis, nulli alii rei cuiquam locum
concede, ad quam si semel inclinaveris animo devertente,
non amplius bonum proprium et peculiariter tuum summa

E 3

cum

dere a verbo ἀρετῆς. Hinc
praepositionem illam uncis
inclusi, quibus Ciceroni verba
aliunde illata designare so-
lent.

εἰ τοῦτου, φημι, κρείσ-
σόν τι ὄρεξ[is]. Vat. A. cor-
rupte: εἰ ταῦτο φημι.

καὶ τῶν αἰσθητικῶν
πείσεων] Vat. A. vitiose: —
πείσεως. Nec est, quod cum
Monag. πῆσεν legamus.

τὸ ἴδιον καὶ τὸ σὸν]
Vat. A. τὸ ἴδιον τὸ σὸν, perpe-
ram omissa copulativa καὶ.

ἀντικαθῆσθαι γὰρ τῷ
λογικῷ καὶ ποιητικῷ
ἀγαθῷ] Gatakerus et Reiskius
τὰ ποιητικὰ depravatam pu-
tant; quare ille πολιτικῷ, ut
VII, 72. IX, 2.; hic autem
κοινωνητικῷ aut προνοητικῷ re-
ponendum putabat. At Va-
tic. A. quoque exhibet ποιητι-
κῷ;

οὐ θέμις, οὐδ' ὅτιοῦν ἑτερογενές, οἷον τὸν παρὰ πολλῶν ἔπανον, ἢ ἀρχάς, ἢ πλοῦτον ἢ ἀπολαύσεις ἡδονῶν. πάντα ταῦτα, καὶ πρὸς ὀλίγον ἐναρμόζειν δόξῃ, κατεκράτησεν ἄφνω, καὶ παρήνεγκεν. σὺ δὲ, Φημί, ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως ἐλοῦ τὸ κρεῖττον, καὶ τούτου ἀντέχου. κρεῖττον δὲ τὸ συμφέρον, εἰ μὲν τὸ ὡς λογικῶς, τοῦτο τήρει· εἰ δὲ τὸ ὡς ζῶν, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε τὴν κρίσιν μόνον, ὅπως ἀσφαλῶς τὴν ἐξέτασιν ποιήσῃ.

ζ'. Μὴ τιμήσης ποτὲ ὡς συμφέρον σεαυτοῦ, ὃ ἀναγκάσει σέ ποτε τὴν πίστιν παραβῆναι, τὴν αἰδῶ ἐγκαταλιπεῖν, μισῆσαί τινα, ὑποπτεῦσαι, καταράσασθαι, ὑποκρίνασθαι, ἐπιθυμῆσαί τινος τοίχων καὶ παραπετασμάτων δεομένου. ὁ γὰρ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν καὶ δαίμονα, καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος, τραγηδίαν οὐ παιεῖ, οὐ στενάζει, οὐκ ἐρημιάς, οὐ πολυπληθείας δεήσεται· τὸ μέγιστον, ζήσῃ, μήτε διώκων, μήτε φεύγων· πότερον δὲ ἐπὶ πλέον

καὶ: quam lectionem pluribus in Commentario ad h. l. defendam.

ἀπλῶς καὶ ἐλευθερίως] *Var. A.* καὶ ἐλευθερώς; minus commode.

εἰ δὲ ὡς ζῶν, ἀπόφηναι, καὶ ἀτύφως φύλασσε κ. τ. λ.] Locus videtur corruptus. Malim igitur aut cum *Gat.*: — καὶ ἀτυφον φύλασσε κ. τ. λ., aut, quod ma-

gis placet, cum *Reisk.*: εἰ δὲ ὡς ζῶν, ἀπόλαυε ἀτύφως, καὶ φύλασσε τὴν κρίσιν κ. τ. λ. legeie. Illud tamen in versione expressi.

Ad Seck. 7. (*ap. Lugdun.* 12. 13. p. *Caf.* 6. p.)

καὶ τὰ ὄργια τῆς τούτου ἀρετῆς προελόμενος] Pro ὄργια sola *Lugd.* dat ἔργια, pro quo *Adnotator* ἔργα malebat. Utrumque perperam,

cum diligentia colere omnibusque aliis praeferre poteris. Nefas enim est, ullam aliam diverſi generis rem bono illi rationabili et efficienti ex adverſo conſiſtere, ut multitudinis imperitiae exiſtimationem, principatus, divitias, voluptatumque fructum: quae omnia ſi vel tantulum convenire viſa fuerint, conſeſtim praevalebunt et [te] abripiunt. Tu vero, inquam, quod praestantius est, id ſimpliciter et libere elegito eique ſtrenue adhaereſcito: praestat autem, quod prodeſt: ſi igitur [conducere tibi videtur] quatenus ratione praeditus es, retine, ſin quatenus animatus es, repudia, in hoc tantum intentus, ut iudicium, quo minus externa rerum ſpecie corrumpatur, integrum conſerves, quo certius rerum examen inſtituas.

7. Cave, ne quid unquam tibi prodeſſe putes, quod te aliquando compellere poſſit, ut fidem fallas, verecundiam deſeras, oderis quemquam, ſuſpectum habeas, exſecreris, ſimules, appetas quidquam, quod parietes [circumjectos] et velamenta deſideret. Qui enim menti atque genio ſuo et ſacris virtutis ejus primas deſert, tragoedias non excitat, gemitus non edit, non ſolitudine, non frequentia opus habet; et, quod maximum est, vivit [vitae], nec ap-

E 4

petens

ram, iudice Gat. — Pro προελεόμενος in Vat. A. προσελεόμενος legitur.

οὐκ ἐρημίας, αὐ πολυπληθείας δεήσεται] δεήσεται dedi cum Xyl. i., Lugd., Caf. et Oxon. Ceterae Edd. δείσεται, quamquam Gatak. illud praetulit. De Joly deſendit δείσεται, ut ſit ſut. i. Medii — nec ſolitudines nec hominum frequentiam timebit.

τὸ μέγιστον, ζήσεται, μήτε διώκων μήτε φεύγων] Gat. hunc locum putabat mutilatum, atque ſic ſupplendum eſſe: τὸ μέγιστον, ζήσεται, τὸν θάνατον μήτε διώκων, μήτε φεύγων. Nec tamen hac emendatione opus eſt. Potes enim ex ζήσεται — poſt μήτε διώκων, μήτε φεύγων, ſubaudire τὸ ζῆν.

πλέον διάστημα χρόνου τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ, ἢ ἐπὶ ἑλασπον χρήσεται, οὐδ' ὅτι οὖν αὐτῷ μέλει· καὶ γὰρ ἤδη ἀπαλλάσσεσθαι δέη, οὕτως εὐλύτως ἄπεισιν, ὡς ἄλλα τι τῶν αἰδημόνως καὶ κοσμίως ἐνεργεῖσθαι δυναμένων ἐνεργήσων· τοῦτο μόνον παρ' ὅλον τὸν βίον εὐλαβούμενος, τὸ τὴν διάνοιαν ἐν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι.

η'. Οὐδὲν ἂν ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ κεκολασμένου καὶ ἐκκεκαθαρμένου πυνῶδες, οὐδὲ μὴν μεμαλυσμένον, οὐδὲ ὕπουλον εὐροις. οὐδὲ ἀσυντελῆ τὸν βίον αὐτοῦ ἢ πεπρωμένη κα-
ταλαμβάνει, ὡς ἂν τις εἴποι τὸν τραγῳδόν, πρὸ τοῦ τελέ-
σαι καὶ διαδραματίσαι, ἀπαλλάσσεσθαι. ἔτι δὲ οὐδὲν δοῦλον, οὐδὲ κομψόν, οὐδὲ προσδεδεμένον, οὐδὲ ἀπεσχισμένον, οὐδὲ ὑπεύθυνον, οὐδὲ ἐμφωλεῦν.

θ'. Τὴν ὑποληπτικὴν δυνάμιν σέβου. ἐν ταύτῃ τὸ πᾶν, ἵνα ὑπόληψις τῷ ἡγεμονικῷ σοῦ μηκέτι ἐγγένηται ἀνακόλουθος τῇ φύσει, καὶ τῇ τοῦ λογικοῦ ζώου κατασκευῇ.
αὕτη

τῷ σώματι περιεχομένη τῇ ψυχῇ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: τῷ σώμ. περιεχομένην τὴν ψυχὴν κ. τ. λ.

οὐδ' ὅτι οὖν αὐτῷ μέλει] *Vat. A.* οὐδεπωστιστῶν αὐτῷ μέλει, hand male, si modo οὐδ' ὅπως οὖν corrigis. — Ceterum cur pro μέλει *Menag.* μέλει praeferendum putaret, ipse viderit.

ἐνεργήσων] Sic cum *Caf.* et *Oxon.* dedi pro vulgari ἐνεργήσεων, secutus vestigia

Cod. Vat. A., qui ἐνεργήσεων habet, et auctoritatem *Menag.* et *Mori*, qui ambo ἐνεργήσων restituendum putabant.

ἐν τινι ἀνοικείῳ νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι] Sic primus edidi, auctoritatem *Cod. Vatic. A.* secutus. Vulgaris certe lectio: ἐν τινι τῶν οἰκείων νοεροῦ πολιτικοῦ ζώου τροπῇ γενέσθαι, minus commoda videtur: quare *Reisk.* putabat, τρόπων διαγενέσθαι reponendum

petens, nec fugiens: utrum vero prolixiore an contractione temporis spatio anima sua corpori inclusa utatur, ne tactilum quidem curae habet: nam si statim demigrandum est, non minus promptus discedit, quam qui ad aliam rem peragendam se confert, quae salva verecundia et decore peragi potest; hoc unum autem per totam vitam cavet, ne mens ejus in ullo deprehendatur conatu, qui animantem rationalem ac socialem dedecet.

8. In hominis castigati atque expurgati mente nihil suppurati, nihil impuri, nihil subdoli offendes; neque vero vitam ejus fatum unquam abruperit imperfectam, perinde ac si tragoedum dixerit aliquis ante fabulam finitam et peractam scena cessisse. Quin nec servile quidquam [in eo deprehendes] nec affectatum, neque addictum neque abscessum, nec poenae obnoxium, nec quod latebras requirat.

9. Facultatem, cui opiniones debes, venerare. In hoc omnia insunt, ut menti tuae nulla inferatur opinio, quae vel naturae sit contraria vel animantis ratione praediti con-

E 5

fitur.

dum esse. — *Annot. Lugd.* quomodo pro τροπή, vulgari admissa, τροπή explicaverit, nullus video. *Arg.* perperam νεροῦ pro νερεῦ.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 13. p. Cas. 7.).

πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter *Lugd.*, in qua operarum errore: πρὸ τοῦ τελέσαι κ. τ. η.

ἀπαλλάσσεσθαι] Sic dedi cum *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lug-*

dun., *Cas.* et *Oxon.* At *Gat.* et reliquae ἀπαλλάττεσθαι.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 14. Cas. 8. p.).

ἐγγένηται ἀνακόλου-
θος] Haud dubitavi cum *Lug-*
dun., *Cas.* et *Oxon.* edere ἀνα-
κόλουθους, pro quo in ceteris
Edd. ἀνακόλουθον, quamquam
ex *Vat. A.* nihil discriminis
h. l. ab *Ed. Xyl. 1.* adnotatum
reperio. — *Vat. A.* in initio
hujus Sectionis vitiose σέβει
exhibet.

ἀπερο-

αὕτη δὲ ἐπαγγέλλεται ἀπροπτωσίαν, καὶ τὴν πρὸς ἀνθρώ-
πους οἰκείωσιν, καὶ τὴν τοῖς θεοῖς ἀκολουθίαν.

ι. Πάντα οὖν εἰς τὰς, ταῦτα μόνον τὰ ὀλίγα σύνεχε·
καὶ ἔτι συμμνημόνευε, ὅτι μόνον ζῇ ἕκαστος τὸ παρὸν τοῦ-
το, τὸ ἀκαριαῖον· τὰ δὲ ἄλλα, ἢ βεβίωται, ἢ ἐν ἀδήλῳ·
μικρὸν μὲν οὖν ὃ ζῇ ἕκαστος, μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς γωνί-
διον ὅπου ζῇ· μικρὸν δὲ καὶ ἡ μνηστὴ ὑστεροφημία, καὶ
αὕτη δὴ κατὰ διαδοχὴν ἀνθρωπαρίων τάχιστα τεθνηζομένων,
καὶ οὐκ εἰδότην οὐδὲ ἑαυτοῦς, οὔτε γε τὸν πρόπαλαι τεθνη-
κότα.

ια'. Τοῖς δὲ εἰρημένοις παραστήμασιν ἐν ἔτι προσέστω,
τὸ ὅρον ἢ ὑπογραφὴν αἰεὶ ποιεῖσθαι τοῦ ὑποπίπτοντος Φαν-
ταστοῦ, ὥστε αὐτὸ ὅποιόν ἐστι κατ' οὐσίαν γυμνόν, ὅλον
δι' ὅλων διηρημένως βλέπειν· καὶ τὸ ἴδιον ὄνομα αὐτοῦ, καὶ
τὰ ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, καὶ εἰς αὐτὸ ἀναλυθή-
σεται, λέγειν παρ' ἑαυτῶ. οὐδὲν γὰρ οὕτως μεγαλοφροσύνης
ποιητικόν, ὡς τὸ ἐλέγχειν ὁδῶ καὶ ἀληθείᾳ ἕκαστον τῶν
τῶ βίῳ ὑποπιπτόντων δύνασθαι, καὶ τὸ αἰεὶ οὕτως εἰς αὐτὰ
ὁρᾶν,

ἀπροπτωσίαν] Recte.
„Fallitur ergo Budaeus, et
qui eum secutus est Stephanus,
quum legi vult ἀπροπτωσίαν.”
Gat.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 15.
Caf. 8. p.)

μικρὸν δὲ τὸ τῆς γῆς
γωνίδιον. κ. τ. λ.] Lugd. μι-
κρὸν δὲ τῆς γῆς κ. τ. λ. perpe-
ram omisso articulo τῶ.

κατὰ διαδοχὴν ἀνθρω-
παρίων.] Lugd. et Caf. κατὰ
διαδοχὴν ἀνδρωπαρίων, utraque
operarum errore. — Vat. A.
ἀνδρωποπαρίων.

οὔτε γε τὸν πρόπαλαι
τεθνηκότα] οὔτε γε corruptum
sine dubio. Rescriben-
dum igitur aut cum Reisk. οὐ-
δέ γε, aut cum Doctiff. Corai:
οὔτε γε (necum, pro quo usita-
tius μήτι γε).

Ad

stitutioni: cujus haec est promissio, ut a temeritate in adfentiendo alieni, hominibus benevoli Diisque obsequentes fiamus.

10. Proinde missis caeteris, haec pauca tantum retine: praeterea memento, unumquemque praefens tantummodo temporis spatium, quod puncti instar obtinet, vivere: reliquum [vitae] aut jam exactum, aut in incerto [positum]. Exiguum igitur est, quod quisque vivit; exigua etiam teluris, in quo vitam agit, angulus; exigua quoque res, quae et diutissime propagatur, fama posthuma, eaque per successione[m] hominum propagata celerrime moriturorum, ac ne se ipsos quidem cognoscentium, nedum eum, qui jam pridem fato concessit.

11. His, quae dixi, decretis unum adhuc addendum est, nempe vili cujuscunque, quod se offerat, definitionem seu descriptionem esse faciendam, ut quale sit ex natura sua et per omnes atque singulas ejus partes spectatum, clare intelligas, adeoque quodnam sit proprium ejus nomen, quae item nomina eorum, ex quibus conflatum est, et in quae resolvetur, tecum possis differere. Nihil enim tantam vim habet ad animi magnitudinem excitandam, quam posse singula,

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 16. Cas. 9.)

τοῖς δὲ εἰρημένοις παρ-
ραστήμασιν] „Praeceptis
vertit Xyl., inquit Gatakerus,
ac si παρακελεύσασιν vel παρ-
κινέσασιν legisset., Non ne-
cessarium est putare, Xylan-
dram aliam lectionem ante
oculos habuisse. Saltem et
Reisk. ad h. l. adnotavit:
παρκαστήματα hic loci sunt opi-

niones penitus infixae et in-
haerentes, αἱ περιστάμεναι ἐν-
νοιαί.,

ὅλον δι' ὅλων] Menagius
malebat ὅλον δι' ὅλου.

ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὰ
ὀνόματα ἐκείνων, ἐξ ὧν
συνεκρίθη] Vat. A. vitiosa:
ὄνομα ἐαυτοῦ καὶ τὰ ὀνόματα
αὐτῶν, ἐξ ὧν κ, τ. λ.

ὥστε

ὁρᾶν, ὥστε συνεπιβάλλειν ὁποῖα τινὶ τῷ κόσμῳ, ὁποῖαν τινὰ τοῦτο χρεῖαν παρεχόμενον, τίνα μὲν ἔχει ἀξίαν ὡς πρὸς τὸ ὅλον, τίνα δὲ ὡς πρὸς τὸν ἀνθρώπον, πολίτην ὄντα πόλεως τῆς ἀνωτάτης, ἧς αἱ λοιπαὶ πόλεις ὥσπερ οἰκίαι εἰσὶν· τί ἐστὶ, καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται, καὶ πόσον χρόνον πέφυκε παραμένειν τοῦτο, τὸ τὴν Φαντασίαν μοι νῦν ποιοῦν· καὶ τίνος ἀρετῆς πρὸς αὐτὸ χρεῖα, οἷον ἡμερότητας, ἀνδρείας, ἀληθείας, πίστεως, ἀφελείας, αὐταρκειάς, τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ ἐφ' ἑκάστου λέγειν, τοῦτο μὲν παρὰ θεοῦ ἦκει· τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν, καὶ τὴν συμμηρομένην σύγκλωσιν, καὶ τὴν τοιαύτην σύντευξιν τε καὶ τύχην· τοῦτο δὲ παρὰ τοῦ συμφύλου καὶ συγγενεῶς καὶ κοινωνοῦ, ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν. ἀλλ' ἐγὼ οὐκ ἀγνοῶ. διὰ τοῦτο χρῶμαι αὐτῷ κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον, εὖνως, καὶ δικαίως· ἅμα μέντοι τοῦ κατ' ἀξίαν ἐν τοῖς μέσοις συστοχάζομαι.

ιβ'. Ἐὰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος τῷ ὁρθῷ λόγῳ ἐσπουδασμένως, ἐρρώμένως, εὐμενῶς, καὶ μηδὲν παρεμπό-

ρευμα,

ὥστε συνεπιβάλλειν, ὁποῖα κ. τ. λ.] *Morus malebat συμβάλλειν. At vulgare recte, puto, tuetur Reiske, qui συνεπιβάλλειν, inquit, idem est atque συνεφιστάναι sc. τὸν νοῦν — ita ut simul tecum reputes.*

καὶ ἐκ τίνων συγκέκριται.] *Vat. A. καὶ ἐκ τ. συγκρίνεται. minus commode.*

τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.] *Vat. A. corrupte: ἐκ τῶν λοιπῶν διόδι κ. τ. λ. At*

forte legendum καὶ τῶν λοιπῶν· διὸ δεῖ κ. τ. λ.

παρὰ θεοῦ ἦκει.] Woll, operarum errore: — ἦλει.

τοῦτο δὲ κατὰ τὴν σύλληξιν.] Videtur aut cum Moro σύννησιν, aut cum ejus Cenfore in Biblioth. philolog. Gotting. σέλλεξιν legendum esse.

ἀγνοοῦντος μέντοι ὅτι αὐτῷ κατὰ φύσιν ἐστίν.] Antea sic legebatur: ἀγν. μέντοι, ὅτι τὶ αὐτῷ κ. τ. λ. Quod quum ferri nequeat, meum esse

gula, quae in vita occurrunt, via ac ratione examinare, ea, quae semper sic intueri, ut simul tecum reputes, quali mundo qualem usum hoc praebeat, quam habeat aestimationem, et quod ad rerum universitatem attinet, et quod ad hominem, civem scilicet civitatis illius. supremae, cujus quasi domus sunt reliquae civitates: quid sit, ex quibus compositum et quamdiu permanere natura comparatum, quod visum nunc mihi objicit: quam ad id virtute opus sit, ut mansuetudine, fortitudine, veritate, fide, simplicitate, sufficientia, reliquis. De singulis ergo rebus dicendum est; hoc divinitus venit; hoc a fati serie connexa atque contexta; hoc et tali rerum concursu atque fortuna: hoc a contribuli, cognato et sodale; qui re vera quidem nescit, quid naturae suae sit consentaneum. At ego non ignoro, ideoque secundum societatis legem a natura sancitam benevolum et justum me praesto. Neque tamen non in mediis illis rebus cujusque pro aestimatione sua rationem habeo.

12. Si rectae rationi obsecutus id, quod jam instat, sedulo, strenue et placide peregeris, nec opus quoddam

ac-

esse putavi lectionem *Vat. A.* — ὅτι, αὐτῷ paullulum immutatam in — ὅτι αὐτῷ. Antonino restituere. *Reisk.* malebat: ὅτι τὸ αὐτῷ κ. τ. λ.

κατὰ τὸν τῆς κοινωνίας φυσικὸν νόμον εὖνως καὶ δικαίως.] Pro κοινωνίας *Xyl. 1.* et *Lugd.* operarum errore: κοινωνίας. — *Edd. Woll.* et *Mori* vitiose νόμον post φυσικὸν omittunt. — εὖνως dedit cum *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lugd.* et *Gat.* Contra εὖνως (debue-

rant saltem εὐνώς) *Caf.*, *Ox.*, *Glasg.* et *Woll.*

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 17. Caf. 10.)

εἰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐπόμενος κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: εἰν τὸ παρὸν ἐνεργῆς, ἐνεργῆς ἐπόμενος κ. τ. λ. — At praestat vulgaris lectio: sequitur enim infra Apodosis εὐζωήσεις. — *Vat. A.* καὶ τὸ παρὸν κ. τ. λ.

καὶ μηδὲν παρεμπόρευμα] *Vat. A.* καὶ μηδὲν περ εἰμ.

ρευμα, ἀλλὰ τὸν ἐκυτοῦ δαίμονα καθαρόν ἐστῶτα τηρῆς, ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι· ἐὰν τοῦτο συνάπτης, μηδὲν περιμένων, μηδὲ φεύγων, ἀλλὰ τῇ παρουσίᾳ κατὰ φύσιν ἐνεργείᾳ, καὶ τῇ ὧν λέγεις καὶ φθέγγῃ, ἥρωϊκῇ ἀληθείᾳ ἀρνούμενος, εὐζώσεις. ἔστι δὲ οὐδεὶς ὁ τοῦτο κωλύσαι δυνατόν.

γγ'. Ὡςπερ οἱ ἱατροὶ αἰεὶ τὰ ὄργανα καὶ σιδήρια πρόσχειρα ἔχουσι πρὸς τὰ αἰφνίδια τῶν θεραπευμάτων· οὕτω τὰ δόγματα σὺ ἔτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα καὶ ἀνθρώπινα εἶδεναι, καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρότατον οὕτω ποιεῖν, ὡς τῆς ἀμφοτέρων πρὸς ἀλλήλα συνδέσεως μεμνημένον. οὔτε γὰρ ἀνθρώπινόν τι ἄνευ τῆς ἐπὶ τὰ θεῖα συγκαταφορᾶς εὖ πράξεις, οὔτε ἔμπαιιν.

ιδ'. Μηκέτι πλανῶ· οὔτε γὰρ τὰ ὑπομνημάτιά σου μέλλεις ἀναγινώσκειν, οὔτε τὰς τῶν ἀρχαίων Ῥωμαίων καὶ Ἑλλήνων πράξεις, καὶ τὰς ἐκ τῶν συγγραμμάτων ἐκλογάς, ἃς εἰς τὸ γῆρας σαυτῷ ἀπετίθεσο· σπεῦδε οὖν, εἰ θέλεις, καὶ τὰς κενὰς ἐλπίδας ἀφείς, σαυτῷ βοήθει, εἴ τί σοι μέλει σεαυτοῦ, ἕως ἔξεστιν.

ιε'. Οὐκ

ἐμπόρευμα, corrupte. — *Gat.* putabat, h. l. verbum aliquod deesse et aut ποιῆ aut ἐπιζητῆς ante παρεμπόρευμα. Malim tamen cum *Junio* ex contextu subaudire ἐνεργῆς. — *Cas.* placebat aut παρεμπορεύση aut παρεμπορεύσαιο.

ὡς εἰ καὶ ἤδη ἀποδοῦναι δέοι] *Vatic. A.* vitiose: ὡς εἰ καὶ εἰ ἀποδ. δέοι.

ἐὰν τοῦτο συνάπτης] *Cas.*, quem et *Gat.* sequitur, malebat: ἐὰν τούτῳ συνάπτης.

— At *Reisk.* vulgarem sic interpretatur: Si hoc indefinenter agas, id si agere non definas,, Subauditur enim, inquit, ποιῶν, et integra dictio foret: ἐὰν συνάπτης τὸν βίον τοῦτο ποιῶν.

εὐζώσεις] *Menag.* malebat εὐζήσεις.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 18. Cas. 11.)

ἔτοιμα ἔχε πρὸς τὸ τὰ θεῖα κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἔτοιμα ἔχε τὸ τὰ θεῖα, perperam.

καὶ

accessorium [feceris], sed genium tuum purum integrumque servaveris, quasi illum statim esses redditurus; si hoc indefinenter egeris, nihil exspectans aut fugiens, eo, quod nunc secundum naturae legem agis, et heroica in singulis dictis ac vocibus veritate contentus, prosperam ages vitam. Quod quo minus facias, nemo est, qui impedire possit.

13. Quemadmodum medici ad subita mala sananda in promptu habent instrumenta atque ferra; sic te in promptu habere oportet decreta ad res divinas humanasque cognoscendas et ad omnia etiam minima agenda, aut memineris, haec duo inter se esse connexa. Neque enim rem ullam humanam recte perficies, nisi simul eam ad Deos retuleris; neque contra.

14. Noli diutius evagari: neque enim futurum est, ut commentarios tuos perlegas aut Romanorum et Graecorum res gestas et ex variis scriptis Excerpta, quae tibi in senectute tractanda reposuisti. Festina itaque, si vis [bonus esse], et si tui tibi cura est, missa spe vana, tu tibi consule, dum licet.

15. Non

καὶ πᾶν καὶ τὸ μικρό-
τατον οὕτω ποιεῖν] *Me-*
nag. ad h. l. „f. ποιῇ.“ Vo-
luit, opinor, ποιεῖ. At Infir-
mitivus pendet a superioribus
πρὸς τὸ.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 19.
Caf. 12.)

ὅς ἐστι τὸ γῆρας σαυτῷ
ἀπειθεσο] *Vat. A.* vitiose:
ὅς ἐστι γῆρας αὐτῷ ἀπειθετω.

σπεῦδε οὖν εἰ θέλεις]

Antea legebatur σπεῦδε οὖν ὅς

ς. εἰς τέλος. At haec non est
lectio ullius Codicis. *Palatin.*
enim, monente *Xyl.*, dabat
εἰς θέλος, quod *Xyl.* in εἰς τέ-
λος mutavit, quem secuti
sunt posteriores. At *Vat. A.*
habet εἰ θέλεις, sc. εἶναι ἀγαθόν
aut simile quid. — Caeterum
Lugd. operarum vitio: εὐτέ-
λος.

σαυτῷ βοηθεῖ] *Lugdun.*
vitiose: συντῆ β.

σαυτοῦ, ἕως ἔξοστιν]

Superiores Editiones: σαυτοῦ.
ὡς

14. Οὐκ ἴσασι, πόσα σημαίνει τὸ κλέπτειν, τὸ σπαίρειν, τὸ ὠνεῖσθαι, τὸ ἡσυχάζειν, τὸ ὁρᾶν τὰ πρακτέα, ὃ οὐκ ὀφθαλμοῖς γίνεται, ἀλλ' ἑτέρα τινὶ ὄψει.

15. Σῶμα, ψυχὴ, νοῦς· σώματος αἰσθήσεις, ψυχῆς ὅρμαι, νοῦ δόγματα. τὸ μὲν τυπούσθαι φανταστικῶς, καὶ τῶν βοσκομημάτων· τὸ δὲ νευροσπαστεῖσθαι ὀρμητικῶς, καὶ τῶν θηρίων καὶ τῶν ἀνδρογύνων, καὶ Φαλκρίδος, καὶ Νέρωνος· τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ τῶν θεῶν μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων, καὶ τῶν ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν τὸ ἰδίον ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ, φιλεῖν μὲν καὶ ἀσπάζεσθαι τὰ συμβαινόντα, καὶ συγκλωθόμενα αὐτῷ· τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα μὴ φέρειν, μηδὲ θορυβεῖν ὅχλῳ φαντασιῶν, ἀλλὰ ἴλεων διατηρεῖν, κοσμίως ἐπό-

ως ἔξεστιν, praeter De-Jol., quae ἔως ἔξεστιν dabat. Ego cum Vat. A. ἔως ἔξεστιν, donec licet. vid. infra IV, 17. Idem ex conjectura Reisk. et Doctiff. Corai reponendum putabant. Gatakerus cum sequentibus coniungenda putabat verba ὡς ἔξεστιν, quo facto ἴσασι participium foret h. l. Id quod faciendi potestas est etiam nescientibus etc.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 13.)

τὸ κλέπτειν] Reisk. malebāt τὸ σκάπτειν. At nihil temere mutandum arbitror.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 14.)

τὸ δὲ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα κ. τ. λ.] Non audiendum esse h. l. Gatakerum, qui h. l. luxatum esse putaret, et sic restituendum: — Νέρωνος καὶ τῶν θεῶν μὴ νομιζόντων, καὶ τῶν τὴν πατρίδα ἐγκαταλείπόντων καὶ τῶν (οὔτι- οὖν) ποιούντων, ἐπειδὴν κλείσσωσι τὰς θύρας. εἰ οὖν τὰ λοιπὰ κοινὰ ἐστὶ πρὸς τὰ εἰρημένα, λοιπὸν ἰδίον ἐστὶ τοῦ ἀγαθοῦ, τὸ τὸν νοῦν ἡγεμόνα ἔχειν ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, καὶ φιλεῖν μὲν κ. τ. λ. jam Reisk.

et

15. Non intelligunt, quantam habeant vim vocabula haec, furari, ferere, emere, quiescere, videre, quid factu opus sit, non oculis [corporeis], sed alio quodam visu.

16. Corpus, anima, mens. Corporis sensus sunt, animae impetus ad agendum, mentis decreta. Visorum imagines admittere etiam pecudum est: animi impetu, quasi fidiculis agitari atque abripi, feris quoque competit, et effeminatis hominibus et Phalaridi et Neroni: mentem porro ducem habere ad agenda ea, quae sibi convenire opinantur, eorum etiam est, qui Deos esse negant, et patriam deserunt, et simulac fores clausere, [nihil non turpe] perpetrant. Si igitur caetera his, quae dixi, communia sunt, restat, quod proprium est viri boni, libenter amplexari ea, quae accidunt a fato ei destinata; genium vero, intra se in pectore situm nec polluere nec turba visorum perturbare, sed

et *Morus* observarunt. Nam huic conjecturae si subscripseris, detraxeris membrum distributioni: σώμα, ψυχὴ, νοῦς. Sequi scilicet mentem ducem in iis, quae videntur officia, ἐπὶ τὰ φαινόμενα καθήκοντα, non τὰ ὄντα, id etiam in scelestos cadit: nam ita agunt, quoniam ita agendum esse, iis persuasum est. Cf. V, 3. et in primis *Epicteti* Enchirid. c. 42.

καὶ τῶν ποιοῦντων] Inter τῶν et ποιοῦντων unum vel plura vocabula excidisse videntur. *Lugd.* πάντα, *Xyl.* αἰσχροὶν ὁτιοῦν et *Gatak.* ὁτιοῦν *Marc. Anton.*

inferendum putabat. *Mer. Cas.* h. l. ellipsin esse autumabat, ut Antoninus caetera modestiae caussa reticuerit. — Quibus haec non satisfaciunt, iis ut vel πορνοῦντων vel πορνεύοντων rescribant, suadet. πόρνος enim late, ut *impurus* apud Latinos, de scelesto quovis usurpatur.

τὸν δὲ ἔνδον ἐν τῷ στήθει ἰδρυμένον δαίμονα κ. τ. λ.] *Lugd.* corrupte: τὸ δὲ ἔνδον κ. τ. λ.; et *Vatic. A.* vitiole: — ἰδρυόμενον.

κοσμίως ἐπόμενον θεῷ] Sic primus edidi, secutus auctori-

ἐπόμενον θεῷ, μήτε φθεγγόμενόν τι παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια. εἰ δὲ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ πάντες ἄνθρωποι, ὅτι ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως καὶ εὐθύμως βιοῖ, οὔτε χαλεπαίνει τινὶ τούτων, οὔτε παρατρέπεται τῆς ὁδοῦ τῆς ἀγούσης ἐπὶ τὸ τέλος τοῦ βίου, ἐφ' ὃ δεῖ ἐλθεῖν κα-
θαρόν, ἡσύχιον, εὐλυτον, ἀβιάστως τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρ-
μοσμένον.

ctoritatem Cod. Vat. A., pro
vulgari κοσμίως ἐπόμενον ὡς
θεῷ, quod minus commodum
videtur. ἐπόμενον enim non
referendum est ad ἀγαθόν, sed
ad δαίμονα. — Jam vero δαί-

μων ἐπόμενος ὡς θεῷ per se
nullum sensum habet. At
δαίμων ἐπόμενος θεῷ est *genius*,
ratio hominis, *Deo obsequens*,
ejusque monitis obediens.

μήτε

sed placidum fervare, atque, ut decet, Deo obsequentem, nihil a veritate alienum loquentem, et nihil nisi justum agentem. Quodsi nemo hominum fidem illi habuerit, eum simpliciter modestè et tranquille vivere, neque horum cuiquam irascetur, neque a via ea, quæ ad vitæ finem fert, declinabit: ad quem par est accedere purum, quietum, ad decedendum promptum, et sponte sua fato suo se accommodantem.

μήτε φθασγόμενον. τι *Lugdun.* perperam ἐναργοῦντα,
 παρὰ τὰ ἀληθῆ, μήτε *operarum* errore.
 ἐνεργοῦντα παρὰ τὰ δίκαια κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiose: *τῇ ἑαυτοῦ μοίρᾳ συνηρ-*
 μήτε φθασγ. τι περὶ τὰ ἀλ. *μοσμένον]* *Vatic. A.* corru-
 μήτε ἐνεργ. περὶ τὰ δίκ. — *pte:* τῇ ἐ. μηρίᾳ συνηρμωμέ-
 νον.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

BIBLION δ'.

α'. **Τ**ὸ ἔνδον κυριεῦον, ἅπαν κατὰ φύσιν ἔχη, οὕτως ἔστηκε πρὸς τὰ συμβαίνοντα, ὥστε ἀεὶ πρὸς τὸ δυνατόν καὶ διδόμενον μετακτιθεσθαι ῥαδίως. ὕλην γὰρ ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ· ἀλλὰ ὁρμᾷ μὲν πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσεως· τὸ δὲ ἀντισταθόμενον ὕλην ἑαυτῷ ποιεῖ· ὥς περ, τὸ πῦρ, ὅταν ἐπικρατῇ τῶν ἐπεμπίπτοντων, ὅφ' ὧν ἂν μικρὸς τις λύχνος ἐσβέσθῃ· τὸ δὲ λαμπρὸν πῦρ τάχιστα ἐξωκείωσεν ἑαυτῷ τὰ ἐπιφορούμενα, καὶ κατηνάλωσεν, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐκείνων ἐπὶ μείζον ἤρθη.

β'. Μηδὲν ἐνέργημα εἰκῇ, μηδὲ ἄλλως ἢ κατὰ θεώρημα συμπληρωτικὸν τῆς τέχνης ἐνεργείσθω.

γ'. Ἀναχωρήσεις αὐτοῖς ζητοῦσθαι, ἀγροικίας καὶ αἰγιαλούς, καὶ ὄρη· εἰώθας δὲ καὶ σὺ τὰ τοιαῦτα μάλιστα ποθεῖν.

Ad Librum IV.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Caf. 1.)

οὕτως ἔστηκε] *Jun. mallebat ἔσθῃκει. n. n.*

ἀποτεταγμένην οὐδεμίαν φιλεῖ] *Junius conjecit ὑποτεταγμένην. At vereor, ne temere. Vat. A. οὐδεμιᾶς, perperam.*

πρὸς τὰ ἡγούμενα μεθ' ὑπεξαίρεσεως] ἡγούμενα corruptum videtur. Ἠγούμενον quidem in Stoicor. scriptis

occurrit haud raro, sed in Dialecticā tantum usurpatur de ea quidem propositione in Syllogismis conjunctivis, quam hodie antecedentem vocamus. Videtur igitur aut cum *Gatakero* προηγούμενα vel προηγμένα aut ἀγόμενα (ad ea, quae aguntur) rescribendum. *Xylander*, qui ad *proposita* vertit, legisse videtur: προκειμένα (coll. V, 14.). ἡγούμενα *Casaub.*

MARCII ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QUARTUS.

I. Quae intra nos principatum obtinet pars, ubi secundum naturam se habet, adversus ea, quae eveniunt, ita est comparata, ut semper ad id, quod fieri potest et conceditur, facile se transferat. Neque enim certa et definita quadam materia gaudet, sed et ad ipsa proposita cum exceptione fertur, et quidquid eorum loco fors objicit, id pro materia, in qua se exerceat, amplectitur. Quemadmodum ignis, qui fluit, quae forte incidunt, praevalet, quibus lucerna exilis exstinguitur: at copiosior ignis statim ea, quae injecta sunt, sibi adcommodat et absorbit, atque ex ipsis augetur.

2. Nihil temere agendum est, neque aliter, quam ut perfectis artis regulis respondeat.

3. Recessus sibi quaerunt villas agrestes, littora, montes: istiusmodi loca et ipse soles desiderare. Hoc vero

F 3

quid-

[*saub.* ita explicat, ut huic vocabulo eandem vim tribuere videatur, quae τῷ προηγούμενῳ inest, quod quo jure fecerit, nescio: nihil enim de ea se movit.

ὅταν ἐπιχρᾷ τῇ ἐπεμπίπτοντων] ἐπεμπίπτοντων cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* dedi, in quam lectionem et *Vat. A.* consentit. *Gat.* et reliquae minus recte ἐμπίπτοντων dabant.

Sect. 2. (*ap. Lugd.* 2. *Caf.* 2.)

Ad Sect. 3. (*ap. Lugd.* 3. 4. 5. 6. p. *Caf.* 3.)

ἀναχωρήσεις αὐτοῖς κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat: αὐτοῖς. At seriores scriptores αὐτοῦ, αὐτῷ, αὐτὸν cett. saepissime usurpant pro αὐτοῦ s. εαυτοῦ, αὐτῷ, αὐτὸν cett. quod semel iterumque monuisse sat erit. *Vat. A.* vitiose: ἵνα χωρήσεις αὐτοῖς.

τὰ τοιαῦτα] *Lugd.* operarum errore: τὰ τοιαῦτα.

7

θεῖν. ὅλον δὲ τοῦτο ιδιωτικώτατόν ἐστιν, ἐξόν ἧς ἂν ὥρας ἐθελήσης εἰς ἑαυτὸν ἀναχωρεῖν. οὐδαμῶ γὰρ οὔτε ἡσυχιώτερον, οὔτε ἀπραγμονέστερον ἄνθρωπος ἀναχωρεῖ, ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· μάλιστα, ὅστις ἔχει ἔνδον τοιαῦτα, εἰς ᾧ ἐγκύψας, ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθύς γίνεται· τὴν δὲ εὐμαρείαν οὐδὲν ἄλλο λέγω, ἢ εὐνοσμίαν. συνεχῶς οὖν δίδου σεαυτῷ ταύτην τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἀνανέου σεαυτοῦ. βραχέας δὲ ἔστω καὶ στοιχειώδη, ἃ εὐθύς ἀπαντήσαντα ἀρκέσει· εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι, καὶ ἀποπέμψαι σε, μὴ δυσχεραίνοντα ἐκείνοις, ἐφ' ᾧ ἐπανέρχῃ. τίμη γὰρ δυσχεραίνεις; τῇ τῶν ἀνθρώπων κακίᾳ; ἀναλογισάμενος τὸ κῆριμα, ὅτι τὰ λογικὰ ζῶα ἀλλήλων ἔνεκεν γέγονεν· καὶ ὅτι τὸ ἀνέχεσθαι, μέρος τῆς δικαιοσύνης· καὶ ὅτι ἄκοντες ἁμαρτάνουσι· καὶ πόσοι ἤδη διεχθρεύσαντες, ὑποπτεύσαντες, μισήσαντες, δμοδορατισθέντες ἐκτέτανται, τετέφρωνται· πούου ποτέ. — ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐκ τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, δυσχεραίνεις· —

ἀνα-

ἢ εἰς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν.] Pro ψυχὴν, adnotante Menagio, Scholiast. Dion. Chrysostomi τυχὴν legit, quas quidem voces saepissime a librariis permutari, jam alio in loco monui.

ἐν πάσῃ εὐμαρείᾳ εὐθύς γίνεται.] Gatak., aberrante oculo ad sequens εὐμαρείαν, edidit ἐν πάσῃ δὲ εὐμαρείᾳ, intrusa alieno loco particula δὲ.

οὐδὲν ἄλλο λέγω.] Sic dedi cum Xyl. i., Arg., Lugd., Casf. et Oxon. Inverso autem ordine Gat. et reliquae habent: λέγω οὐδὲν ἄλλο.

εἰς τὸ πᾶσαν αὐτὴν ἀποκλύσαι.] Hanc omnium Edd. et Vat. A. lectionem in textu servandam putavi, eo-que magis, quod bene defendi potest, si ex praecedentibus vocem ψυχὴν ad αὐτὴν subaudimus. Negat quidem Gatakerus τῆς ψυχῆς; in praecedentibus mentionem fieri; in quo autem se fefellerit Virum ceteroquin satis accuratum, nemo est quin videat. Nec remotior mihi videtur haec vox a loco nostro, ut, eam commode subaudiri posse, cum Casaub. negare audeam. Verba enim, quae praecedunt:

μὴ-

quidquid est, hominum est rudium atque imperitorum, quum tibi liceat, quacumque visum fuerit hora in te ipsum recedere: nusquam enim aut tranquillior aut majoris otii secessus homini datur, quam in suum ipsius animum: praesertim, si quis ea intra se habet [reposita], quorum contemplatione summam ex tempore tranquillitatem consequitur: eam autem dico tranquillitatem, quae in morum decentia consistit. Hoc igitur recessu jugiter usus te ipse renova. Sint autem [ista praecepta] breviora et principalia, quae, quamprimum tibi occurrerint, sufficiant ad animum purgandum et ad te remittendum nihil indigne ferentem eorum, ad quae reverteris. Quid enim indigne fers? „Hominumne pravitatem?„ Perpendens decretum illud, animalium ratione praedictorum alterum alterius causa natum esse: [alios] ferre esse partem iustitiae: porro invitos peccare: denique, quam multi, vita in inimicitis, suspicionibus, odiis et litigiis

F 4

trans-

μάλιστα, ὅστις — εὐνοσίμωαν in parenthesi sunt legenda. Caeterum *Xylander* dum vertebat molestia liberare, legisse videtur ἀνίαν pro αὐτήν, quam lectionem et *Gatak.* comprobavit. *Junius* pro ἀποκλύσαι malebat ἀπολύσαι. *Reiskius* vulgar. defendit, attamen si quid mutandum sit, aut λύπην aut ἄτην aut ἄσχην (jactationem) aut ἄλμην (falsedinem) restituendum putat. Ingenue autem fateor, magis mihi probari *Cas. αὐτην* (i. e. θέρου-βον) ἀπεκλείσαι, *Antoninus* enim passim usus est verbis, quae poetae sibi jure suo tam-

quam peculiaria vindicasse videntur.

παύου ποτέ.] sc. δυσχεραίνειν. Quae quidem verba in fine singularum, quae sequuntur, periodorum subaudienda videntur. Quod si cui non placuerit, fortasse *Casauboni* rationem praeferendam putabit, qui in fine periodorum, quae sequuntur scilicet, post ὡςανει πόλις, — συγκατέδου — περιγράφεται signum interrogandi collocavit. At tum in sequentibus ἐννοήσας mutandum esset in ἐννοήσαντος, et ἀπιδὼν in ἀπιδόντα, quam

ἀνανεωσάμενος τὸ διεzeugμένον, ἤτοι πρόνοια, ἢ αἵμοι, ἢ ἐξ ὧων ἀπεδείχθη, ὅτι ὁ κόσμος ὤσανει πόλιν. — ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι· — ἐννοήσας ὅτι οὐκ ἐπιμένεται λείως ἢ τραχέως κινουμένῳ πνεύματι ἢ διάνοια, ἐπειδὴν ἅπαξ ἑαυτὴν ἀπολάβῃ, καὶ γνωρίσῃ τὴν ἰδίαν ἐξουσίαν, καὶ λοιπὸν ὅσα περὶ πόνου καὶ ἡδονῆς ἀκήνοας, καὶ συγκατέθου· — ἀλλὰ τὸ δοξάριόν σε περισπάσει· — ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος τῆς πάντων λήθης καὶ τὸ χάος τοῦ ἐφ' ἑκάτερα ἀπέρου αἰῶνος, καὶ τὸ κενὸν τῆς ἀπηχέσεως, καὶ τὸ εὐμετάβολον, καὶ ἄκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων, καὶ τὸ στενὸν τοῦ τόπου ἐν ᾧ περιγράφεται. ὅλη τε γὰρ ἡ γῆ στήμη, καὶ ταύτης πόσον γωνιδίον ἢ κατοίκησις αὐτῇ; καὶ ἐνταῦθα πόσοι,

quam quidem audaciam improbandam existimo.

ἀνανεωσάμενος] *Annot.* *Lugd.* malebat: μέμνητο, ὅτι ὁ θεὸς ἀνανεωσάμενος. At recte monuit *Gatak.*, hoc *Delium* polscere notatorem.

ὤσανει πόλιν] *Ad h. l.* *Morus*: „Post haec verba excidit verbum tale, παύου, λήγε, ἡσύχασε.“ Ego vero malim post haec verba supplere: παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

ἀλλὰ τὰ σωματικά σου ἄψεται ἔτι· ἐννοήσας] ἔτι cum *Caf.* et *Oxon.* cum ἄψεται conjungendum putavi, non, ut in reliquis *Edd.* factum reperio, cum ἐννοήσας, de quo etiam *Morus* et *Reisk.* monuerunt. Caeterum *Lugd.* malebat: ἐννόησον, et *Men.* atque *Reisk.* ἐννοήσαντος. Neutra autem emendatione opus

est, si ad συγκατέθου supplemus παύου ποτὲ δυσχεραίνειν.

καὶ λοιπὸν ὅσα — καὶ συγκατέθου] *Morus*, sublato utroque καὶ et ante λοιπὸν et ante συγκατέθου, reponendum putabat συγκατάθου, ut hic verborum flet ordo: ἐννοήσας, ὅτι — ἐξουσίαν, λοιπὸν — συγκατάθου. Sed et his supersedere possumus, suppletis post συγκατέθου iis, quae diximus.

ἀλλὰ τὸ δοξάρ. σε περισπάσει] *Jun.* malebat: περισπᾷ. Quis vero nescit, Graecos saepissime Futurum pro Praesenti usurpare, de quo *L. Gr.* *Idiom.* cf. *Viger.* de *Idiot. L. Gr.* p. 212. edit. *Zeun.* *II*dae. Quid? quod ἄψεται praecessit.

ἀπιδὼν εἰς τὸ τάχος ἡ. τι. λ.] *Menag.* malebat ἐπιδόντα, qua tamen emendatione haud

transacta, defuncti et in cineres redacti sint, desine tandem [indigne hoc ferre]. „At moleste quoque fers ea, quae rerum universitate tibi sunt tributa. „In memoriam revocans vel disjunctivum illud: aut providentia, aut atomi, vel ea omnia, quibus demonstratum est, mundum civitatis instar obtinere, [desine tandem moleste ferre]. „Verum tangunt te adhuc, quae ad corpus pertinent. „Considerans, spiritui sive leniter, sive asperè motu neutiquam immisceri mentem, ubi semel se subduxerit, suamque vim perspexerit, nec non ea, quae de voluptate ac labore audivisti tuoque assensu comprobasti, [desine tandem moleste ferre]. „Verum gloriola te torquet. „Cogitans, quam celeriter, omnia

F 5

obli-

haud aegre carebimus, si suppleverimus post περιγράφεται verba παύου ποτὲ δυσχεραίνειν. *Morus* quoque τὸ ἀπιδῶν defendit, sed alia ratione. „Hic, inquit, videtur esse nexus: ἀπιδῶν εἰς — μέμνησθαι, inserta parenthesi [sc. ὅλη — ἐπαινέσθαι], post quāvis τὸν addit, τὸ εὐμετάβλητον] *Arg.* operarum errore: τὸ εὐμετάβλητον.

τὸ ἀκριτον τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων] Verba τῶν ἐφ' ἡμῖν δοκούντων intacta reliqui, eaque in versione expressi, si non ut debebam, tamen ut poteram. Apud *Arrian.* Diff. Epictet. I, 9, 15. simili fere modo ἡ ἐφ' ἡμῖν ἐξουσία dicitur pro ἡ εἰς ἡμᾶς ἐξουσία. Et apud eundem IV, 1, 86. τύραννοι ἐφ' ἐκάστοις [ἡμῶν] sunt *tyranni nobis imminentes* s. mi-

nantes. Hinc putavi nostrum significare posse: *opiniones famae nostrae minantes*. Aptior sane videbitur in hac orationis serie interpretatio nostra, quam *Casaub.*, qui verba τὰ ἐφ' ἡμῖν δοκούντα de iis explicat, quae videntur in nostra esse potestate, quamquam fateor, eam usque loquendi Stoicorum magis confirmari. Jam pergā ad enarrandas VV. DD. conjecturas. *Gatak.* malebat τῶν ἐφημειν δοκούντων, *Cas.* τῶν εὐδοκιμούντων, aut τῶν ἡμῖν δοκούντων, quod *Xyl.* legisse videtur. Verba enim τὸ ἀκριτον τῶν κ. τ. λ. vertit: *insertio opinioinum humanarum.* τὸ στενὸν τοῦ τοῦ] *Lugd.* vitiose: τὸ στ. τοῦ πάπου. σπινθή, καὶ ταύτης κ. τ. λ.] *Nat. A.* corrupte: σπινθή, πῶστον γωνίδιον κ. τ. λ.

πράξει, καὶ οἶδ' ἑτιμὲν τίνες οἱ ἐπαινεσόμενοι; λατὸν οὖν μέμνησο
 φῆς ὑποχωρήσεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρετῆδιον ἐαυτοῦ· καὶ
 πρὸ πάντος μὴ σπῶ, μηδὲ κατενταίνου, ἀλλὰ ἐλεύθερος
 εἶναι, καὶ οὐρα τὰ πράγματα ὡς ἀνὴρ, ὡς ἄνθρωπος, ὡς
 πολίτης, ὡς θνητὸν ζῶον. Ἐν δὲ τοῖς προχειροτάτοις, εἰς
 αὐτὴν ἐγκύψει, ταῦτα ἔστω τὰ δύο. Ἐν μὲν, ὅτι τὰ πράγ-
 ματα οὐχ' ἀπτεται τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἐξω ἔστηκεν ἀπρε-
 μοῦντα· καὶ δὲ ὀχλήσεις ἐκ μάνης τῆς ἐνδοῦ ὑπολήψεως.
 ἕτερον δὲ, ὅτι πάντα ταῦτα, ὅσα ὀρεῖς, ὅσαν οὐδέπω με-
 ταβάλλεις, καὶ οὐκ ἔτι ἔσται· καὶ ἄγων ἤδη, μεταβολαῖς
 αὐτὸς παραπετύχηκας; συνεχῶς διανοοῦ, ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις·
 ὁ βίος, ὑπὸ ἀληψίς.

δ. Εἰ τὸ νοερὸν ἡμῶν κοινόν, καὶ ὁ λόγος καθ' ἐν λο-
 γισμῷ ἐσμεν κοινός· εἰ ταῦτα, καὶ ὁ προστακτικὸς πᾶν ποιη-
 τέων, ἢ μὴ, λόγος κοινός· εἰ τοῦτο, καὶ ὁ νόμος κοινός.

μέμνησο τῆς ὑποχωρή-
 σεως τῆς ἐς τοῦτο τὸ ἀρ-
 ετῆδιον ἐαυτοῦ] *Vatic. A.*
μ. τ. ὑποχ. π. ε. τ. τ. ἀρετῆδιον
ἐαυτοῦ. Haud male, opinor.
Potuit enim translate villam
dicere pro mente, in quam
tanquam in villam ut secede-
retur suaderet. Vereor tam-
en, ne ἀρετῆδιον illud a libra-
rio profectum sit, qui non
intelligeret, quid sit ὑποχω-

ρησις εἰς ἀρετῆδιον. Hinc nolui
 eam lectionem in contextum
 recipere, quamquam aliis
 fortasse vulgari elegantior vi-
 deatur.

ὅσον οὐδέπω μεταβάλλ-
 εῖς] *Jun. malebat μεταβαλεῖ.*
At cf. quae infra adnotabi-
mus ad similem Reisk. conje-
cturam IX, 29.

παπετύχηκας; συνεχῶς
 χῶς

oblivione sepeliantur, quam vastum sit illud chaos infiniti utrimque aevi, quam inanis ille applausus, quam mutabiles et inconsultae opiniones, quae famae nostrae minantur, quam angustus denique locus, quo laus ista terminatur, [define eandem moleste ferre]. Tota enim terra puncti instar est, et hujus quam exiguus angulus incolitur? et in hoc quam pauci sunt et quales, qui te sint celebraturi? Proinde, quod reliquum est, memento in particulam istam secedere; et in primis cave distrahari aut nimis intento agas studio, liber esto potius et res intueri, ut vir, ut homo, et civis, ut animal mortale. Ex his, quae tibi, ut ad ea attendas, quam maxime in promptu esse debeant, haec duo sint: alterum, res ipsas non ad animam attingere, sed extrinsecus immortari perferre, molestias autem ab opinione sola provenire: alterum vero, universa, quae hic videas, mox mutaturam iri, neque amplius futura esse: et quam multarum rerum mutationibus jam ipse interfuit? Jugiter considera, mundum esse mutationem, vitam opinionem.

4. Si intellectus nobis communis est, etiam ratio, per quam rationales sumus, communis est; si ratio, etiam ea, quae quid agendum sit, quid non, praecipit, ratio communis

χῶς διανοῶν, ὁ κόσμος. κ. τ. λ.] Monente *Reiskio*, post παρατετύχηκας interstixi ligno interrogandi, συνεχῶς διανοῶν autem cum sequentibus coniunxi. Ceterae: παρατετύχηκας, συνεχῶς διανοῶν. ὁ κόσμος κ. τ. λ. Sed nimis frigidus videtur sensus, si verba συνεχῶς διανοῶν ad priora referuntur.

ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις. ὁ βίος, ἐπιόληψις.] *Vat. A.*

corrupte: ὁ κόσμος, ἀλλοίωσις κ. τ. λ.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 6. p. Cas. 4.)

εἰ τὸ νοερόν κ. τ. λ.] Ita cum *Lugdun.*, *Cas.*, *Oxon.* et *De Sol.* dedi, pro quo in reliquis legitur: εἰ τὸ νοερόν. Contentit quoque *Vat. A.* in νοερόν. Idem vero pro εἰ τὸ νοερόν dat: εἰς τὸ.

ὁ κόσμος

εἰ ταῦτο, πολὺται θεμεῖον· εἰ ταῦτο, πολυπειματός τις
ματέχμεν· εἰ τοῦτο, ὁ κόσμος ἡσκανεὶ πόλιν ἐστί τις
παρ' ἄλλου φήσει τις, τὸ τῶν ἀνθρώπων πᾶν γένος κομποῦ
πολυτεύματος ματέχει· ἐκείθεν δὲ ἐκ τῆς κοπῆς ταύτης
πόλεως, καὶ αὐτὸ τὸ νοερὸν καὶ λογικὸν καὶ νομικὸν ἡμῶν
ἐκ πόθεν; ὡς περ γὰρ τὸ γεωδὲς μοι ἀπὸ τινος γῆς ἀναγε-
μέρισταί, καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἐτέρου στοιχείου, καὶ τὸ πνευμα-
τικὸν ἀπὸ πηγῆς τινος, καὶ τὸ θερμὸν καὶ πυρῶδες ἐκ τῆς
ἐκείνης πηγῆς (οὐδὲν γὰρ ἐκ τοῦ μηδέος ἔρχεται, ὡς περ μὲν
πῖς τὸ οὐκ ἂν ἀπέρχεται), οὕτω δὴ καὶ τὸ νοερὸν ἡμῶν ποθεν
ἐκείθεν εἰ. Ὁ θάνατος τοιοῦτος, οἷον γένεσις, φύσεως με-
στήριας, σύγκρισις· ἐκ τῶν αὐτῶν ἀναρχεῖται· εἰς πᾶν
ταῖς ἄλλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν ἂν τις αἰσχυμδαίη, οὐ γὰρ παρὰ
τὸν ἑξῆς, τῷ νοεῖ· ζῶν, οὐδὲ παρὰ τὸν λόγον τῆς παρα-
σκευῆς, καὶ τὸ πᾶν τοιοῦτον· εἰς τὸν νοῦν τοῦ πνεύματος
εἰ. Ταῦτα οὕτως ὑπὸ τῶν τοιούτων πέφικε γίνεσθαι
ἐξ ἀνάγκης, ὃ δὲ τοῦτο μὴ θέλων, θέλει τὴν συνῆλ-
μὴ ἔχειν. ὅπως δ' ἐκείνο μέμνησο, ὅτι ἐντὸς ὀλνίσκου χρά-
νη καὶ σὺ καὶ οὗτος τεθνήξῃσθε· μετὰ βραχύ· δὲ οὐδὲ ὄνο-
μα ὑμῶν ὑπολειφθήσεται.

ἡ πόλις ὡς ἀνέει πόλις ἐστίν.] *Vat. A.* vitiose: ὁ κόσμος ὡς εἰ πολίταις τι. ὁ γὰρ ἀπὸ πηγῆς τινος καὶ τὸ πνευματικόν, ὃ ἔτερου στοιχείου, quatinquam facile con-

ἀπό τινος γῆς ἀπομε-
μέρισται] Vat. A. vitiose:
ἀπομέρισται.

καὶ τὸ ὑγρὸν ἀφ' ἐτέ-
ρου στοιχείου, καὶ τὸ
πνευματικὸν ἀπὸ πηγῆς
τινός] *Vatic. A.* — καὶ τὸ
πνευματ. ἀπὸ τῆς τινός, *perpe-*
ram. Nec vero apus est, opi-
nor, emendatione Reisk., qui
reponendum putabat: καὶ τὸ

Ἐκ τῆς ἀποκρίσεως τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου·

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 7. p.
Cas. 5.)

σύνκρισις ἐκ τῶν αὐ-
τῶν στοιχείων * ... εἰς
ταῦτα.] Locus absque dubio
mutilatus. Legendum, igitur
aut cum Casaub. σύνκρισις καὶ
διά-

munis est; si haec, lex quoque communis est; quod si ita se habet, cives sumus; hoc si conceditur, civitatis cujusdam participes sumus; et ex hoc efficitur, mundum civitatis instar obtinere: quam enim aliam civitatem dicere quis possit toti hominum generi communem? Hinc vero ex communī illa civitate intellectus et ratio et lex nobis est, aut unde? Sicut enim terrenum mihi a terra aliqua pro parte obvenit, et calidum et igneum a fonte aliquo peculiari; (nihil enim aut ex nihilo fit, aut in nihilum redigitur,) ita et intellectus alicunde [nobis] venit.

5. Tale quiddam mors est, quale nativitas, naturae mysterium; ex iisdem elementis concretio [illic], in quae [istic resolutio], nihil omnino, cujus quemquam pudeat; nec enim animali ratione praedito, nec rationi constitutio- nis ejusdem repugnat.

6. Natura rerum fieri nequit, quin ab istiusmodi [hominibus] talia fiant, quod qui non vult, is et ficum succo carere vult. Omnino autem illius memento, intra brevissimum tempus et tibi et illi, quicumque sit, moriendum fore; tum paullo post ne nomina quidem vestra superfutura.

7. Tolle

διάκρισις ἐκ τ. α. στ. εἰς ταυτά, aut, quod malim, cum *Garak. σύγκρισις ἐκ τῶν αὐτῶν στοιχείων καὶ διακρίσις ἢ διάλυσις εἰς ταυτά*. — Aliquando suspecta mihi erant verba σύγκρισις — ταυτά, eaque ex glossemate, quo quid θάνατος sit; explicaretur, orta et textui illata putabam: At obliant verba εἰς ταυτά, quo minus in ea opinione perseverem.

ὅλως δ' οὐκ ἐφ' ὧν] Quamquam vix tanti est, nolo

tamen silentio praeterire, me veterum Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon.* auctoritatem secutum δ' οὐκ edidisse, in reliquis autem δὲ οὐκ legi.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 7. p. 8.

Cas. 6. p.)

ὅλως δ' ἐκεῖνο μέμνησο] *Vat. A.* vitiose: ὅλως δ' ἐκεῖνῳ μέμνησο.

καὶ σὺ καὶ οὗτος τε θνήξεσθε] *Vat. A.* iterum corrupte: καὶ σὺ ὅτος τε θνήξεσθαι.

Sect.

ζ'. Ἄρον τὴν ὑπόληψιν, ἥρται τὸ βέβλαμμαι ἄρον τὸ βέβλαμμαι, ἥρται ἡ βλάβη.

η'. Ὁ χεῖρῳ αὐτὸν ἑαυτοῦ ἀνθρώπον οὐ ποιεῖ, τοῦτο οὐδὲ τὸν βίον αὐτοῦ χεῖρῳ ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτει, οὔτε ἐξωθεν, οὔτε ἐνδοθεν.

θ'. Ἠνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις τοῦτο ποιεῖν.

ι'. Ὅτι πᾶν τὸ συμβαῖνον, δικαίως συμβαίνει· ὁ ἐὰν ἀκριβῶς παραφύλασσης, εὐρήσεις· οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον, καὶ ὡς ἂν ὑπὸ τίνος ἀπονεμοντος τὸ κατ' ἀξίαν. παραφύλασσε οὖν ὡς ἥρξω· καί, ὅτι ἂν ποιῇς, σὺν τούτῳ ποιεῖ, σὺν τῷ ἀγαθῷ εἶναι, καθ' ὃ νενόηται ἰδίως ὁ ἀγαθός. τοῦτο ἐπὶ πάσης ἐνεργείας σῶζε.

ια'. Μὴ τοιαῦτα ὑπολαμβάνε, οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει, ἢ οἷα σε κρίνειν βούλεται· ἀλλ' ἴδε αὐτὰ, ὅποια κατ' ἀληθείαν ἐστί.

ιβ'. Δύο

Sect. 7. (ap. Lugdun. 9. p. Caf. 6. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 9. p. Caf. 6. p.)

τοῦτο οὐδὲ τ. β. α. χεῖρῳ ποιεῖ] Vat. A. τοῦτο οὐδὲ τ. β. α. χεῖρῳ οὐ ποιεῖ.

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 9. p. Caf. 6. p.)

ἡνάγκασται ἡ τοῦ συμφέροντος φύσις κ. τ. λ.] Gatac. malebat: ἡνάγκ. ἕνεκα τοῦ συμφέροντος ἡ φύσις τ. π., qua tamen emendatione opus non esse videtur. Cf. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 9. p. Caf. 7.)

ὁ ἐὰν ἀκριβῶς παραφύλασσης] ἀκριβῶς dedi cum Xyl. 1., Caf. et Oxon., consentiente Vatic. A. In reliquis Edd. ἀκριβῶν scriptum est, quamquam Gat. illud malebat.

οὐ λέγω μόνον κατὰ τὸ ἐξῆς, ἀλλ' ὅτι κατὰ τὸ δίκαιον.] Sensus in aperto est; verba autem vix sana. Morus igitur legendum putabat: οὐ λ. μ. κ. τ. ἐξῆς, ἀλλὰ κατὰ τὸ δίκαιον, omisso καί. — Reisk. vero: οὐ λ. μόν. κ. τ. ἐξῆς ἀλλ' ἔτι

7. Tolle opinionem et sublatum est illud: laesus sum.
Quo sublato, et damnum sublato est.

8. Quod hominem ipsum deteriorem non reddit, id
neque vitam ejus deteriorem reddit, neque damnum ei ad-
fert, nec extrinsecus nec intrinsecus.

9. Utilitatis natura non potest non ita agere.

10. Quidquid contingit, iuste contingit: id, quod si
sedulo observaveris, facile deprehendes: non dico ex ne-
cessaria tantum rerum serie, sed etiam ex ratione iusta et
quasi ab aliquo, qui pro dignitate cuiquam suum tribuit;
hoc igitur, ut coepisti, considerare perge, et quidquid fa-
cis, te bonum praesta sensu eo, quo quis proprie bonus di-
citur: hoc in omnibus ferva actionibus.

11. Tu ne ea opineris, quae is opinatur, qui te in-
juria adficit, aut quae ille te autumare vult: sed res ipsas,
quomodo se vere habeant, considera.

12. Du-

ἔτι καὶ κατὰ κ. τ. λ. Omnium
vero maxime probabilis mihi
videtur ratio Viri Docti, qui
in Bibl. philolog. Götting. ed.
Mor. censorem egit, ut dica-
mus ὅτι loco suo motum et
statim post οὐ λέγω μόνον re-
ponendum esse: οὐ λ. μόν. ὅτι
κατὰ τὸ ἐξήρς, ἀλλὰ κατὰ τὸ ὁί-
καιον. Nec necessarium ad-
modum est, ut ἀλλὰ καὶ le-
gamus, quum καὶ illud post
οὐ μόνον ἀλλὰ interdum et ab
optimis scriptoribus omitta-
tur, de qua re cf. *Cl. Hinden-
burg.* ad Xenophont. *Memor.*
I, 6, 2.

καὶ ὅ,τι ἂν ποιῇς] Edd.

Glasg., Woll. et *Mori* opera-
rum errore: καὶ ὅ,τι ἂν ποιῇς.

σὺν τῷ ἀγαθῷ εἶναι.]
Sic cum *Lugd., Cas., Oxon.*
et *Mor.* edere pro vulgari σὺν
τῷ haud dubitavi: postulat
enim regula Grammatices, ut
ita emendemus.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 9. p.
Cas. 8.)

οἷα ὁ ὑβρίζων κρίνει]
Arg. operarum errore: οἷα ὁ
ὑβρ. κρίνειν.

ἀλλ' ἴδε] *Xyl. I.* et *Arg.*
ἀλλὰ ἴδε.

ὁποῖα κατ' ἀλήθειαν
ἔστι] *Vatic. A.* corrupte:
ὁποῖαν κατ' ἀλήθειαν ἔστι.

Ad

ιβ'. Δύο ταύτας ἐτοιμότητας ἔχαι ἀεὶ δεῖ· τὴν μὲν, πρὸς τὸ πράξαι μόνον, ὅπερ ἂν ὁ τῆς βασιλικῆς καὶ κομμοθετικῆς λόγος ὑποβάλλῃ, ἐπ' ὠφελείᾳ ἀνθρώπων. τὴν δέ, πρὸς τὸ μεταθέσθαι, εἰ ἄρα τις παρῇ διορθῶν καὶ μεταγωγῶν ἀπὸ τινος οἰήσεως. τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν, ἀεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελοῦς γίνεσθαι, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι ἡδὺ ἢ ἔνδοξον ἐφάνη.

γγ'. Λόγον ἔχεις; ἔχω· τί οὖν οὐ χρᾶ; τούτου γὰρ τὸ ἑαυτοῦ ποιούντος, τί ἄλλο θέλεις;

ιδ'. Ἐνυπέστης, ὡς μέρος. ἐναφανισθήσῃ τῷ γεννήσαντι· μᾶλλον δὲ ἀναληφθήσῃ εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ τὸν σπερματικὸν κατὰ μεταβολήν.

ιε'. Πολ-

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10. Caf. 9. p.)

ἔχειν ἀεὶ δεῖ] Vat. A. τίτιοσε: ἔχει κ. τ. λ.

τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν, ἀεὶ κ. τ. λ.] Quid sibi velit, quod hoc loco praecipit Antoninus, nemo non videt, mutationem scilicet sententiae fieri debere interventu verisimilis opinionis, justum esse et omnibus utile, quod jam praeferas; tales quidem justas esse causas sententiam mutandi, non vero opinionem de majori rei alicujus suavitate aut honore. In singulis autem verbis haereo: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν [sc. δεῖ, quod ex seq. sub-

audiendum est] ἀεὶ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου, ἢ κοινωφελούς [sc. ὄντος, quae quidem ellipsis durior fere est] γίνεσθαι. — Jam vero, quae sequuntur, ea vix sana sunt, et miror, Gatakerum caeterum ad emendandum satis proclivem, h. l. silentio praeteriisse. καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. Hoc loco id quod praedicati vicem teneat, deesse videtur. Expectas enim μόνον εἶναι δεῖ μεταπειθόντα vel tale quid. Jam vero Vat. A. nihil varietatis a vulgato textu habet, nisi quod pessime adeo παραπαίονα pro παραπλήσια exhibet, vocem igitur, quae

12. Duplicem te habere oportet promptitudinem: alteram, ut ea tantum facias, quae ratio ejus partis, quae regnum in te et potestatem legislatoris obtinet, hortatur, [eaeque] ad hominum utilitatem: alteram, ut, si quis adsit, qui te corrigere et ab opinione aliqua deducere velit, sententiam mutes. Oportet autem hanc sententiae mutationem tantum aut probabilitate aliqua, vel justam esse, vel hominum societati utilem, aut istiusmodi argumentis niti, non autem opinione, suavius aut gloriosius hoc esse.

13. Ratione praeditus es? Sum. Cur igitur ea non uteris? Haec enim si facit, quod suum est; ecquid est amplius, quod desideres?

14. Ut pars substitisti; in id, quod te genuit, evanesces: vel potius facta mutatione in rationem ejus seminalem recipieris.

15. Mul-

quae plane nihili est. Pergo ad conjecturas VV. DD. proponendas. *Menag.* nihil mutabat, praeterquam quod τοιαῦτα ut glossema τοῦ παραπλήσια tollendum putabat. *Reisk.* locum ita constituit: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν δεῖ ἀπὸ τινος πιθανότητος ὡς δικαίου ἢ κοινωφελούς γίνεσθαι καὶ παραπλήσια. Τοιαῦτα μόνον εἶναι δεῖ τὰ μετὰ γόντα ἢ μεταπειθόντα. — *Morus*: τὴν μὲν τοι μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθανότητος, ὡς δίκαιον καὶ κοινωφελές καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, γίνεσθαι δεῖ, οὐχ ὅτι κ. τ. λ. — *Censor Ed. Mor.* in *Bibl. philol. Gotting.* τὴν μ. μεταγωγὴν ἀ. τ. πιθαν., ὡς *Marc. Anton.*

δικαίου ἢ κοινωφελούς ὄντος, καὶ τὰ παραπλήσια τοιαῦτα, μόνον γένεσθαι δεῖ κ. τ. λ. — Nolui temere textum ex conjectura mutare; ceterum vix dubito, quin pro αὐτῇ cum *Reisk.* legendum sit δεῖ: praeterea nihil mutem, nisi παραπλήσια, quod forsan depravatum sit, et pro substantivo, ut παραπήγματα, illatum.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11. Caf. 9. p.)

τί ἄλλο θέλεις] *Lugd.* operarum vitio: θέλεις.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. p. Caf. 10. p.)

ἐνυπέστης] *Vatic. A.* ἄν ὑπέστης.

G

Ad

16'. Πολλὰ λιβανωτοῦ βωλάρια ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ βωμοῦ, τὸ μὲν προκατέπεσεν, τὸ δ' ὕστερον. διαφέρει δ' αὐδέν.

17'. Ἐντὸς δέκα ἡμερῶν θεὸς αὐτοῖς δόξεις, οἷς νῦν θηρίον καὶ πίθηκος, ἐὰν ἀνακἀμψῃς ἐπὶ τὰ δόγματα, καὶ τὸν σεβασμὸν τοῦ λόγου.

18'. Μὴ ὡς μύρια μέλλων ἔτη ζῆν. τὸ χρεὼν ἐπήρηται· ἕως ζῆς, ἕως ἔξεστιν, ἀγαθὸς γένου.

19'. Ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαίνει, ὁ μὴ βλέπων, τί ὁ πλεσίον εἶπεν, ἢ ἔπραξεν, ἢ διενόηθη· ἀλλὰ μόνον τί αὐτὸς ποιεῖ, ἵνα αὐτὸ τοῦτο δίκαιον ᾖ, καὶ ὅσιον, ἢ κατὰ τὸν ἀγαθὸν

— — — — μὴ μέλαν

Ἡθος περιβλέπεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμμῆς τρέχειν Ὅρθον, μὴ διερριμμένον.

19'. Ὁ

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

τὸ δ' ὕστερον] Sic Edd. antiquiores. *Gat. et reliquae:* τὸ δὲ ὕστερον.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

αὐτοῖς δόξεις] *Vat. A.* prave: αὐτοῖς δόξης.

ἀνακἀμψῃς] Ita *Xyl. i., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*, quod *Gat. et reliqui Editores* adeoque *De Joly* praeter necessitatem in ἀποκἀμψῃς immutarunt.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 12. p.

Caf. 10. p.)

τὸ χρεὼν ἐπήρηται] *Vat. A.* haud male τὸ χρεός (*debitum naturae*) ἐπήρηται.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 13.

Caf. 11.)

ὅσῃν ἀσχολίαν κερδαίνει κ. τ. λ.] *Vox ἀσχολίαν corrupta videtur. Xyl. et Caf. vertunt: Quantum otii lucratur etc., quasi legissent εὐσχολίαν, quod et Gat. reponendum putabat, quem in Versione h. l. secutus sum. Poterat tamen et aliquis suspicari, legendum esse ἀχολίαν, i. e. ἀοργησίαν, ut apud Plutarch. in Consolat. ad Uxor. II. p. 390. Vol. X. Hutt., ubi cum περότης conjungitur, ita ut sensus sit: defutura iracundiae irritamenta, deposita curiositate de iis, quae alii dixerint, egerint, cogitaverint.*

ἢ κατὰ τὸν ἀγαθόν

— — — — μὴ μέλαν

Ἡθος

15. Multae thuris glebulae in aram eandem, alia citius, alia serius decidit: nihil autem interest.

16. Intra decimum diem iisdem Deus videberis, quibus nunc bellua aut simia, si ad decreta rationisque cultum te retuleris.

17. Ne tanquam annorum millia victurus: fatum instat; dum vita suppetit, dum datur, bonus esto.

18. Quantum is otii lucratur, qui non animadvertit, quid alius dixerit, egerit, cogitaverit; sed, quid ipse tantum agat, quo id iustum fiat piumque, seu, ut Agatho ait:

— — — — non nigros

Mores circumspicere, sed lineae insistere

Rectum, non vagantem.

G 2

19. Qui

ἦθος περιβλέπεσθαι,
ἀλλ' ἐπὶ τῆς γραμ-
μῆς τρέχειν

Ὁρῶν, μὴ διερρεῖ μμε-
νον.] Vix dubito, quin pro κα-
τὰ τὸν ἀγαθόν legendum sit κα-
τὰ τὸν Ἀγαθόν. Hinc verba
sequentia, praecunte Menagio,
et in Notis Msptis ad hunc lo-
cum et in Notis ad Diogen.
Laert. I, 61. in versus singu-
lares dividenda putavi. Jam
Xyl. malebat: κατὰ τὸν Ἀγα-
θόν, „quod, inquit, maxi-
me videtur confirmare arti-
culus τὸν masculinus, et ver-
ba, quae sequuntur, omnino
videntur ex aliquo poeta de-
sumpta. — Casaub. edidit
Ἀγαθόν. Gatak.: „Quid, si
Xyl. lectione [emendatione]
ex parte admitta, sic concin-

naverimus: ἢ κατὰ τὸν Ἀγα-
θόν μὴ μέλαν ἦθος ἢ· δεῖ δὲ
μὴ περιβλέπεσθαι κ. τ. λ. „
Idemque vertit: nec, ut Aga-
tho loquitur, mores nigros
quod respiciat: non est itaque
circumspiciendum, sed lineae
insistendum etc. — Boot. pro
περιβλέπεσθαι reponendum
putabat: περιτρέπεσθαι. — Ju-
nius: ὅσιον καὶ ἀγαθόν· μὴ με-
τὰ νωδείας περιβλέπεσθαι. —
Reiske: ὅσιον καὶ καλὸν ἀγα-
θόν. Μὴ (sc. χρῆ) μέλαν ἦθος
περὶ σε βλέπεσθαι κ. τ. λ. —
Morus: ὅσιον δεῖ γὰρ τὸν ἀγα-
θόν κ. τ. λ. — Reche: ἥκει τε
(πρὸς) τὸν ἀγαθόν κ. τ. λ. —
Judicio suo utantur lectores!
Mihi quidem a Xyl. et Menag.
locus perfunctus esse videtur.

Ad

ιθ'. Ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν ἐπτοημένος, οὐ Φαντάζεται ὅτι ἕκαστος τῶν μεμνημένων αὐτοῦ τάχιστα καὶ αὐτὸς ἀποθανεῖται. εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνων διαδεξάμενος, μέχρι καὶ πᾶσα ἡ μνήμη ἀποσβῇ διὰ ἐπτοημένων καὶ σβεννυμένων προΐουσα. ὑπόθου δ' ὅτι καὶ ἀθάνατοι μὲν οἱ μεμνησόμενοι, ἀθάνατος δ' ἡ μνήμη· τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ; καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς τὸν τεθνηκότα; ἀλλὰ πρὸς τὸν ζῶντα, τί ὁ ἔπαινος, πλὴν ἄρα δι' οἰκονομίαν τινά; παρες γὰρ νῦν ἀκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχόμενον λόγου λοιπόν.

κ'. Πᾶν

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12. p.)

ὁ περὶ τὴν ὑστεροφημίαν κ. τ. λ.] Articulus ὁ ah-est a *Vat. A.* Pro τὴν vero τὸν perperam scriptum est in *Woll.*

εἶτα πάλιν καὶ αὐτὸς ὁ ἐκείνου κ. τ. λ.] Vitiose *Vatic. A.* εἶτα πάλιν ὁ ἐκείνου (*sic.*) κ. τ. λ.

καὶ οὐδὲν λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ οὐ λέγω, ὅτι πρὸς κ. τ. λ. haud male. Caeterum *Reche* malebat pro ὅτι legere τί, quia praecedit τί οὖν τοῦτο πρὸς σέ;

τί ὁ ἔπαινος, πλὴν κ. τ. λ.] *Reche*, qui post ζῶντα interrogandi signum poni malebat, pro τί ὁ ἔπαινος legendum esse putat: δι' ὃ vel δια-τί ὁ ἔπαινος κ. τ. λ.

παρες γὰρ νῦν ἀκαίρως — λοιπόν.] Haec verba, quamquam absque dubio depravata, tamen sine Codi-

cum auctoritate corrigere nolui. Nec quidquid varietatis in Edd. reperitur, nisi quod *Caf* pro ἐχόμενον exhibet ἐχομένου. *Vat. A.* autem melius, opinor, ἐχομένην exhibet. Restat, ut conjecturas lectoribus proponam. *Gatak.* παρεῖς aut παρής γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. α. τ. ἐχόμενος λ. λ., omittis enim intempestive id, quod in te natura posuit, dum ab aliorum interim sermonibus pendes. At dubito, an φυσικὴ δόσις unquam hoc sensu adhibeatur. — *Boot.*: παρέντες γὰρ ν. ἀκ. τ. φ. δ. α. τ. ἐχομεν λόγον, praetermittentes id, quod in nobis natura posuit, alterius rei rationem habemus. *Reiskius* ad h. l. ita: „f. παρεῖς γὰρ νῦν εὐκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομαι λόγου λοιπόν· quorsum facit, cui rei utilis est gloria et fama? nisi forte inter homines, in quibus versamur, ad perficien-

19. Qui infana famae posthumae cupiditate ducitur, non cogitat, fore, ut unusquisque eorum, qui ipsius meminert, et ipse mox moriturus sit; postea rursus et ipse, qui hunc exceperit, donec tandem omnis memoria per attonitos illos et extinctos propagata et ipsa prorsus exstinguatur. Fac vero et immortales fore, qui tui recordentur, immortalē quoque tui memoriā; quid igitur hoc ad te? nec ad mortuum jam dico, sed ad superstitem ipsum laus quid facit? nisi forte propter dispensationem quandam? Neglige enim intempestive naturae donum, et relinquitur, te ex alia ratione pendere.

G 3

20. Pul-

ficiendas et consequendas eas res, quas cupimus, pro temporum atque rerum nostrarum ratione nobis usui sit: nam seposito, prout huic loco congruebat, naturae dono, jam tandem alias rationes confector, i. e. loquor nunc ad statum hominis naturalem non respiciens, sed loquor ut civis in communione rerum cum aliis constitutus., Haec ille. Verum hanc interpretationem esse durissimam, nemo non videt. — *Morus*: „Neglige naturae donum (τὸν λόγον) et relinquitur, te ex alio λόγῳ (rumore) pendere. Λοιπὸν ἐστὶ τὸ ἐχόμενον (die Abhängigkeit) ἄλλου τινὸς λόγου. Sed nonne λόγου delendum? Ita δόσις φυσικὴ naturae dotes quaslibet significabit., — At bene monuit Censor Adnotatt. *Mori* in Bibl. philolog. Gotting., hanc explicationem iusto duriorē esse,

nec accommodatam ad ea, quae praecedunt. In *Versione* tamen secutus sum *Morum*, ut versio quodammodo cum textu impresso consentiret. Non tamen diffiteor, mihi omnium maxime placere huius Censoris emendationem: μή παρὲς οὖν ἀκαίρως τὸν φυσικὸν λόγον, ἄλλου τινὸς λόγου ἐχόμενος. Λοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. Nec omnino mihi displicet ea, quam olim proposui, emendatio: παρὲς οὖν νῦν εὐκαίρως τὴν φυσικὴν δόσιν, ἄλλου τινὸς ἐχομένην (cum *Vat. A.*) λόγου. Λοιπὸν πᾶν κ. τ. λ. „Jam igitur tempestive omittas, quaeso, donum, quod vano tumore te implet et ab aliorum sermone pendet. Reliquum etc. Solet enim Antoninus, finita de aliqua re disputatione, addere praecepta, et deinde ad alias res tractandas accedere.,

Ad

κ'. Πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν καλὸν ἐξ ἑαυτοῦ καλὸν ἐστὶ, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ καταλήγει, οὐκ ἔχον μέρος ἑαυτοῦ τὸν ἔπαινον· οὔτε γοῦν χειρὸν ἢ κρεῖττον γίνεται τὸ ἐπαινούμενον. τοῦτό φημι καὶ ἐπὶ τῶν κοινότερον καλῶν λεγομένων· οἷον ἐπὶ τῶν ὑλικῶν, καὶ ἐπὶ τῶν τεχνικῶν κατασκευασμάτων. τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ μᾶλλον ἢ νόμος, οὐ μᾶλλον ἢ ἀλήθεια· οὐ μᾶλλον ἢ εὐνοια, ἢ αἰδώς. τί τούτων διὰ τὸ ἐπαινεῖσθαι καλὸν ἐστίν, ἢ ψεγόμενον φθείρεται; σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χειρὸν γίνεται, ἐὰν μὴ ἐπαινῆται; τί δὲ χρυσὸς, ἐλέφας, πορφύρα, λύρα, μαχαίριον, ἀνθύλλιον, δενδρύφιον;

κα'. Εἰ διαμένουσιν αἱ ψυχαί, πῶς αὐταὶ ἐξ αἰδίου χωρεῖ ὁ ἀήρ; πῶς δὲ ἡ γῆ χωρεῖ τὰ τῶν ἐκ τοσούτου αἰῶνος θάπτομένων σώματα; ὥσπερ γὰρ ἐνθάδε, ἡ τούτων πρὸς ἣν τινα ἐπιδιαμονὴν μεταβολὴ καὶ διέκλυσις χώραν ἄλλοις νεκροῖς ποιεῖ· οὕτως αἱ εἰς τὸν αἶρα μεθιστάμεναι ψυχαί,

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12. p.)

πᾶν τὸ καὶ ὁπωσοῦν κ. τ. λ.] Malim, ut jam dixi, vocabulum praeced. Sect. extremum Λοιπὸν ad hanc Sect. referri, ut incipiat: Λοιπὸν πᾶν τὸ κ. τ. λ. Caeterum *Vatic. A.* pro πᾶν legit: ἄν. Quod mox sequitur καλὸν ἐστὶ in *Lugd.* operarum vitio in εἰκλὸν ἐστὶ depravatum est.

γίνεται τὸ ἐπαινούμενον] *Lugd.* et *Caf.* — τὸ ἐπαινόμενον.

τὸ δὲ δὴ ὄντως καλὸν * τινὸς χρεῖαν ἔχει; οὐ

μᾶλλον, ἢ κ. τ. λ.] Excidit, opinor, ἐπαινοῦ post καλόν. *Gatak.* malebat: οὐ τινος χρεῖαν ἔχει, aut τινος χρεῖαν ἔχει; — Caeterum *Vatic. A.* exhibet: τόγε δὴ οὕτως καλὸν κ. τ. λ. quod minus placet. Inest enim in his, quae sequuntur, conclusio, quam vocant *Logici*, a minori ad majus. Pro ὁ *Arg.* vitiose δι.

σμαράγδιον γὰρ ἑαυτοῦ χειρὸν κ. τ. λ.] *Lugd. Annot.* malebat — οὐκ (debuerat saltem: οὐχ) ἑαυτοῦ χειρὸν: qua tamen emendatione non opus est, si haec verba interrogative explicantur.

πορ-

20. Pulchrum etiam quaecunque per se pulchrum est et in se terminatur, nec partem sui ullam laudem habet; laudando quidem certe nec deterius nec melius redditur. Atque hoc de iis quoque dico, quae vulgo pulchra dicuntur, ut de rebus corporeis artiumque operibus. An igitur, quaeſo, quod vere bonum est, [laudis] ultius indiget? non magis, quam lex; non magis, quam veritas; non magis, quam benevolentia, quam verecundia. Ecquid horum vel laudando fit pulchrum, vel vituperando corrumpitur? Smaragdus num deterior fit, si non laudatur? Quid vero aurum, ebur, purpura, lyra, pugio, flosculus, arbuscula?

21. Animae si permanent, quomodo eas ab aeterno capit aër? Quomodo vero terra corpora eorum, qui ab aevo tam immenso humati sunt, capere potest? Quemadmodum enim hic corporum, ubi aliquod temporis spatium permanferunt, mutatio et disolutio aliis cadaveribus locum

G 4

con-

περ φύρα, λύρα, μαχαί-
ριον κ. τ. λ.] Vocem λύρα,
quam ceterae Edd. ignorant,
praeunte de Joly ex Vat. A.
in textum recepi. Facile
enim fieri potuit, ut post πορ-
φύρα omitteretur, et libra-
rius, qui Vat. A. descripsit,
vix is erat, qui aliquid de suis
adderet.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15.

Caf. 13. 14. p.)

εἰ διαμένουσιν αἱ ψυ-
χαὶ κ. τ. λ.] Tizetzes, qui
Chil. VII. Hist. 147. ad hunc
locum respexit, pro διαμένου-

σιν substituit παραμένουσιν, et
pro ἐξ αἰδίου, ἐξ αἰῶνος.

δαπτομένων σώματα]
δαπτομένων recte dant Editi.
Gatak. praecedentes. Haec
vero et reliquae δαπτόμενα.

πρὸς ἣν τινα ἐπιδιαμο-
νήν] Casaub. primo protulit
emendationem μετὰ πόσιν τινα
ἐπιδ., quam Gatak. tanquam
suam venditat.

εἰς τὸν αἰῶνα μεδιστα-
μεναι] Articuli τὸν ignorant
Glasg., Woll., Mori et De Iol.
Caeterum malim cum Menag.
ad Laert. VII, 157. μεδέσται
μέναι a perfecto μεδέσται
Arg. vitiose μεδυστάμεναι.

καὶ

καὶ, ἐπὶ ποσὸν συμμείνασαι μεταβάλλουσι καὶ χέονται, καὶ ἐξάπτονται, εἰς τὸν τῶν ὅλων σπερματικὸν λόγον ἀναλαμβάνόμεναι, καὶ τοῦτον τὸν τρόπον χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχουσι. τοῦτο δ' ἂν τις ἀποκρίναιτο ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς διαμένειν. χρὴ δὲ μὴ μόνον ἐνθυμεῖσθαι τὸ πλῆθος τῶν θαπτομένων οὕτωςι σωμάτων, ἀλλὰ καὶ τὸ τῶν ἐκείνης ἡμέρας ἐσθιομένων ζώων, ὑφ' ἡμῶν τε καὶ τῶν ἄλλων ζώων. ὅσος γὰρ ἀριθμὸς καταναλίσκεται, καὶ οὕτωςι πως θάπτεται ἐν τοῖς τῶν τρεφομένων σώμασι, καὶ ὁμως δέχεται ἡ χώρα αὕτη, διὰ τοὺς ἐξαιματώσεις, διὰ τὰς εἰς τὸ αἰετῶδες ἢ πυρῶδες ἀλλοιώσεις. Τίς ἐπὶ τούτου ἡ ἱστορία τῆς ἀληθείας; διαίρεσις εἰς τὸ ὑλικόν, καὶ εἰς τὸ αἰτιῶδες.

κβ'. Μὴ ἀπορρέμβεσθαι, ἀλλ' ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι· καὶ ἐπὶ πάσης Φαντασίας σώζειν τὸ καταληπτικόν.

κγ'. Πᾶν μοι συναρμόζει, ὃ σοι εὐάρμαστόν ἐστι, ὧ κόσμῳ. οὐδὲν μοι πρόωρον, οὐδὲ ὄψιμον, τὸ σοὶ εὐκαιρον. πᾶν μοι καρπὸς, ὃ Φέρουσιν αἱ σοὶ ὥραι, ὧ φύσις. ἐκ σοῦ πάντα, ἐν σοὶ πάντα, εἰς σὲ πάντα. Ἐμμεῖνος μὲν Φησι, πόλε

καὶ ἐξάπτονται] Recte sic Edd. omnes: nec opus est emendat. Reisk. ἐξαπλοῦνται, explicantur.

χώραν ταῖς προσσυνοικιζομέναις παρέχ.] Haud dubitavi, ex auctoritate Cod. Vat. A. ubi turbato verborum ordine legitur: πρὸς τῆς συν-

οικιζομέναις, pro vulgari προσσυνοικιζομέναις, quod sensui officit, rescribere προσσυνοικιζομέναις, ut Gatak. et Menag. emendabant. Reisk. malebat: προσυνοικιζομέναις.

ἐφ' ὑποθέσει τοῦ τὰς ψυχὰς κ. τ. λ.] Pro σοῦ operum errore Lugd. σοῦ.

δέχε-

concedit, ita et animae in aërem translatae, ubi aliquamdiu perstiterunt, mutantur et funduntur et succenduntur, in feminalem universi rationem receptae, atque hoc modo locum faciunt aliis in easdem sedes recipiendis. Hoc igitur respondere quis possit posito hoc, animas permanere. Non tantum autem reputanda est multitudo corporum hac ratione sepulcorum, sed etiam eorum, quae quotidie et a nobis et ab aliis animalibus comeduntur. Quantus enim numerus consumitur et hac ratione quasi sepelitur in corporibus eorum, qui iis aluntur, et tamen haec eadem regio ea capit, dum partim in sanguinem, partim in aëriam igneamve materiam transeunt. Quenam in hac re est veritatis explorandae ratio? Resolutio in materiam et formam.

22. Noli divagari, sed in singulis agendi consiliis iustum te praestare, et in omni viſo tenere id, quod potest comprehendendi.

23. Quidquid tibi convenit, o Munde, convenit et mihi: nihil mihi immaturum, nihil ferum, quod tibi tempestivum; fructus mihi sunt omnia, quae tuae ferunt Horae; ex te omnia, in te omnia, ad te omnia. Ille:

G 5

,,o cara

δέχεται ἡ χάρις αὐτῇ]
Pro αὐτῇ Gatak. et Reisk. malunt αὐτὰ: haud male. Nolui tamen vulgatum contra Codd. auctoritatem mutare, praefertim cum ferri posse videatur, subintellecto αὐτὰ, quod fortasse Antoninus, brevitatibus admodum studiosus praetermisit.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16.

Cas. 14. p.)

ἐπὶ πάσης ὁρμῆς τὸ δίκαιον ἀποδιδόναι καὶ]
Haec verba ignorat Vat. A.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 17.

Cas. 15.)

οὐδὲ ὀψιμον] Vatic. A.
οὐδὲ ὀψιον, sensu eodem.

πὺλ,

πόλι Φίλη Κέκροπος· σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πόλι Φίλη Διός;

κδ'. Ὀλίγα προῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις εὐθυμήσειν· μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα πράσσειν, καὶ ὅσα ὁ τοῦ Φύσει πολιτικοῦ ζώου λόγος αἰρεῖ, καὶ ὡς αἰρεῖ. τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν ἀπὸ τοῦ καλῶς πράσσειν εὐθυμῶσαν φέρει, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα πράσσειν. τὰ πλεῖστα γὰρ ὧν λέγομεν καὶ πράσσομεν, οὐκ ἀναγκαῖα ὄντα ἐάν τις περιέλῃ, εὐσυχλωτέρως καὶ ἀταρακτότερος ἔσται. ὅθεν δεῖ καὶ παρ' ἑκάστα ἑαυτὸν ὑπομιμνήσκειν, μή τι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγκαίων; Δεῖ δὲ μὴ μόνον πράξεις τὰς μὴ ἀναγκαίας περιαιρεῖν, ἀλλὰ καὶ Φαντασίας· οὕτως γὰρ οὐδὲ πράξεις παρελκουσαι ἐπαμολουθήσουσι.

κε'. Πείρασον, πῶς σοι χωρεῖ καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀνθρώπου βίος, τοῦ ἀρεσκομένου μὲν τοῖς ἐν τῶν ὅλων ἀπονεμομένοις, ἀρκουμένου δὲ τῇ ἰδίᾳ πράξει δικαίᾳ καὶ διαθέσει εὐμενεῖ.

κς'. Ἐώ-

πόλι Φίλη Κέκροπος κ. φησὶν, οὐ μέλλεις. Ne quis τ. λ.] *Vatic. A.* depravato: πολλοὶ φίλοι κέκροπος, σὺ δὲ οὐκ ἐρεῖς, ὦ πολλοὶ φίλοι διός; — *Lugd., Caf. et Oxon.* ὦ ante πόλι Φίλη Διός omittunt, et *Caf.* operarum errore Φίλι exhibet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 18. Caf. 16.)

ὀλίγα προῆσσε, φησὶν, εἰ μέλλεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* perperam: ὀλίγα πρίν σε,

Jonismo προῆσσε offendatur, moneo, esse *Democriti* verba, quae h. l. ab Antonino laudantur.

μή ποτε ἄμεινόν τ' ἀναγκαῖα κ. τ. λ.] Sic recte *Edd.* omnes, praeter *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*, ubi μηδὲν ἄμεινον τοῦ ἀναγκαῖα κ. τ. λ., sed ex conjectura *Xyl.* haud probanda. *Cod. enim Palatin.*, ipso *Xyl.* teste, legit μήποτε ἄμεινον τ' ἀναγκ. consentiente *Vat. A.* Quam lectio-

„o cara Cecropis civitas!,, inquit; et tu non diceres: „o cara civitas Jovis!,,

24. „*Pauca age*, inquit, *si tranquillo animo esse cupis*., Nonne forte praeſtat, neceſſaria agere, quaeque animantis civilis ratio requirit et qua ratione requirit? Hoc enim non tantum eam, quae a bene agendo, ſed et eam, quae a pauca agendo oritur, tranquillitatem praeſtat. Ple-
raque enim eorum, quae dicere et facere conſuevimus, ut quae non neceſſaria ſunt, ſi ſuſtulerimus, tranquilliores et minus perturbati erimus. Hinc oportet ad ſingula, ſe ipſum monere: numquid hoc ex iis, quae non neceſſaria ſunt? Nec actiones tantum, ſed et cogitationes non neceſſariae ſunt tollendae: hoc enim ſi fit, neque actiones ſupervacaneae conſequentur.

25. Fac periculum, quomodo tibi procedat vita viri boni, ejus, [inquam,] qui tum in fato a rerum univerſitate ſibi deſtinato, tum juſtis ſuis actionibus et benevola mentis affectione adqueſcit.

26. Vi-

lectionem et *Caf. et Gat. com-*
probarunt.

τοῦτο γὰρ οὐ μόνον τὴν
ἀπὸ τοῦ καλῶς πρ. κ. τ. λ.]
Vatic. A. τοῦτο γὰρ οὐ μὲν τὴν
κ. τ. λ. haud male. Pro
τὴν perperam in *Woll. τὸν*. —
Verba autem εὐθυμῶν φέρει,
ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ ὀλίγα
πράσσειν exciderunt librario,
qui *Vat. A.* ſcripſit.

καὶ ἀταρακτότερος]
Vat. A. depravate: ἀπαρακτό-
τερος.

μήτι τοῦτο οὐ τῶν ἀναγ-
καίων;] Cum *Moro* legen-
dum videtur: μήτι τοῦτο τῶν
οὐκ ἀναγκαίων.

ἐπακολουθήσουσι] *Va-*
tio. A. corrupte: ἐνακολουθή-
σουσι.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 19. p.
Caf. 17.)

καὶ ὁ τοῦ ἀγαθοῦ ἀν-
θρώπου βίος] Artic. τοῦ
ante ἀγαθοῦ abest a *Lugdun.,*
Caf. et Oxon.

Ad

κς'. Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδω καὶ ταῦτα. σεαυτὸν μὴ τάρασσε. ἀπλῶσον σεαυτὸν. ἀμαρτάνει τις; ἐαυτῷ ἀμαρτάνει. συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων ἀπ' ἀρχῆς σοι συγκαθεύμαρτο, καὶ συνεκλώθετο πᾶν τὸ συμβαῖνον· τὸ δ' ὅλον, βραχυς ὁ βίος. κερδαντέον τὸ παρὸν σὺν εὐλογιστίᾳ καὶ δίκῃ. νῆφε ἀνειμένους.

κς'. Ἦτοι κόσμος διατεταγμένος, ἢ κυκεών· συμπαφωρημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος. ἢ ἐν σοὶ μὲν τις κόσμος ὑφίστασθαι δύναται, ἐν δὲ τῷ παντὶ ἀκοσμία; καὶ ταῦτα, οὕτως πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων καὶ συμπαφῶν;

κγ'. Μέλαν ἦθος, θῆλυ ἦθος, περισπαλὲς ἦθος, θηριῶδες, βοσκηματῶδες, παιδαριῶδες, βλαπτικόν, κίβδηλον, βωμολόχον, καπηλικόν, τυραννικόν.

κδ'. Εἰ

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 19. p. 20. Caf. 17.)

Ἐώρακας ἐκεῖνα; ἴδω καὶ ταῦτα] Nihil refert, utrum cum Gatakero interrogandi signum post ἐκεῖνα collocetur, an cum Casaubono deleatur. Sensus idem erit.

συμβέβηκε σοί τι; καλῶς· ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] In caeteris Editionibus vitiosa interpunctione hic Antonini locus laborat. Scribitur enim sic: συμβέβηκε σοί τι καλῶς; ἐκ τῶν ὅλων κ. τ. λ. sensu frigido. Monuerat jam Casaub. de emendatione, quam praeferendam duxi. Qua quidem admissa non opus est, ut

cum Uptono ad Arrian. Diff. Epict. I, 12, 15. pro καλῶς legamus κακῶς, quamquam satis constat, καλὸς et κακός, καλῶς et κακῶς saepissime a librariis permutari. Caeterum, lectorum venia, ad h. l. proponam Notam de Joly alteri Editioni Versio. Franco-Gall. additam: „Upton, sur l'Epictete d'Arrien, vouloit, qu'on lût ici κακῶς au lieu de καλῶς. Mais le Manuscrit du Roi leve la difficulté: le point d'interrogation s'y trouve placé avant καλῶς, au lieu d'être après, comme il l'est dans l'édition de Gataker., Haec illic. De quo vero Cod. Mspto Regio haec dicta

26. Vidisti illa? Vide et haec: te ipsum ne conturbes, simplicem atque candidum te praestes. Peccat aliquis? Sibi peccat. Accidit tibi aliquid? bene habet: ab initio tibi, quidquid contingit, a rerum universitate tibi destinatum et fato certo assignatum est. Summa huc redit: brevis est vita; lucrandum, quod instat, tempus, considerate justeque agendo. In animo remittendo sobrius sis.

27. Mundus vel ordine dispositus, vel miscela temeraria, congesta ea quidem, ut mundus sit tamen. Fierine potest, ut in te mundus [i. e. ordo] sit, in rerum universitate autem mera confusio? praesertim omnibus discretis et diffusis et [tamen] conspirantibus?

28. Mores nigri, effeminati, prae fracti, belluini, pecuini, pueriles, stolidi, subdoli, scurriles, perfidi, tyrannici.

29. Si

cta sint, nescio. In eo saltem Cod. Biblioth. Nation. Franco-Gall., ex quo Varietatem lectionis accepi, haec Sectio non exstat. Et tamen idem hic Codex esse videtur, qui a Menag. in Notis ad Antonin. Mſptis et a De Joly regiſtus vocatur. Mirum igitur, ni De Joly h. l. se fefellerit.

καὶ συνεκλώθετο] Menagius malebat: συνέκλωστο. n. n. — Paulo ante Vat. A. corrupte ὡς συγκαθήμαρτον. ἀπ' ante ἀρχῆς operarum vitio consideratur in Caf.

νῆφε ἀνειμένος] Vat. A. νῆφε ἀνειμέρως, vitiose. An vero fortasse praestat ἀνειμέ-
ως.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 21. Caf. 18.)

συμπεφορημένος μὲν, ἀλλὰ κόσμος] Dispicet, nescio cur, illud συμπεφορημένος, pro quo malim συμπεφορημένος, coll. XII, 14. Idem jam video in mentem venisse Loyerio, teste De Joly in Vers. Fr. Gall. ad h. l. — Reiske malebat: ἀλλὰ κοσμοῦ, at ordine tamen.

πάντων διακεκριμένων καὶ διακεχυμένων κ. τ. λ.] διακεκριμένων operarum errore ex Lugd. et Caf. excidit.

Sect. 28. (ap. Lugdun. 22. Caf. 19. p.)

Ad

κθ'. Εἰ ξένος κόσμου, ὁ μὴ γνωρίζων τὰ ἐν αὐτῷ ὄντα, οὐχ ἦττον ξένος, καὶ ὁ μὴ γνωρίζων τὰ γιγνόμενα. Φυγὰς, ὁ Φεύγων τὸν πολιτικὸν λόγον· τυφλός, ὁ καταμύων τῷ νοερῷ ὀμματι· πτωχός, ὁ ἐνδεὴς ἑτέρου, καὶ μὴ πάντα ἔχων παρ' ἑαυτοῦ τὰ εἰς τὸν βίον χρήσιμα. ἀπόστημα κόσμου, ὁ ἀφιστάμενος, καὶ χωρίζων ἑαυτὸν τοῦ τῆς κοινῆς φύσεως λόγου, διὰ τοῦ δυσαρεστεῖν τοῖς συμβαίνουσιν. ἐκείνη γὰρ Φέρει τοῦτο, ἣ καὶ σὲ ἤνεγεν· ἀπόσχιμα πόλεως ὁ τὴν ἰδίαν ψυχὴν τῆς τῶν λογικῶν ἀποσχίζων, μιᾶς οὔσης.

λ'. Ὁ μὲν χωρὶς χιτῶνος Φιλοσοφεῖ, ὁ δὲ χωρὶς βιβλίου· ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος. ἄρτους οὐκ ἔχω, Φησί, καὶ ἐμμένω τῷ λόγῳ· ἐγὼ δὲ τροφαῖς τὰς ἐν μαθημάτων οὐκ ἔχω, καὶ ἐμμένω.

λα'. Τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες, Φίλει, τούτῳ προσαναπαύου. τὸ δὲ ὑπόλοιπον τοῦ βίου διέξελθε, ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς τὰ σεαυτοῦ πάντα ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς μήτε τύραννον, μήτε δοῦλον ἑαυτὸν καθιστάς.

λβ'. Ἐπινόησον λόγου χάρις τοὺς ἐπὶ Οὐρεσπασιανοῦ καιροὺς, ὅψει ταῦτα πάντα· γαμοῦντας, παιδοτροφοῦντας, νοσοῦντας, ἀποθνήσκοντας, πολεμοῦντας, ἐορτάζοντας, ἐμπορευο-

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 23.

24. Caf. 19. p.)

Φυγὰς, ὁ Φεύγων κ. τ. λ.]

Pro Φυγὰς Vat. A. corrupte σφαγὰς.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p.

Caf. 20.)

ἄλλος οὕτως ἡμίγυμνος]

Exspectaveram cum Menag. et Gatak. ἄλλος οὕτως ἡμίγυμν.

Vat. A. autem exhibet — οὕτως et vitiose ἡμίγυμνος.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p. Caf. 20.)

τὸ τεχνίον, ὃ ἔμαθες]

Vat. A. corrupte: — ὃν ἔμαθες.

ὡς θεοῖς μὲν ἐπιτετροφῶς] Menag. malebat ἐπιτετροπῶς aut ἐπιτετρεφῶς.

ἀν.

29. Si peregrinus in mundo est, qui ignarus est eorum, quae in mundo sunt, non minus peregrinus est, qui ignorat, quae in mundo fiunt: profugus, qui rationem civilem fugit: coecus, qui mentis oculos clausos habet: egenus, qui alterius cuiusquam indiget, nec in se habet omnia, quibus ad vitam opus est; abscessus mundi, qui abscedit seque a naturae communis ratione sejungit, dum iis, quae eveniunt, offenditur: eadem enim hoc fert [natura], quae et te protulit: avulsus e civitate, qui animam suam ab una illa, quae omnibus ratione praeditis communis est, vi avellit atque discindit.

30. Hic sine tunica philosophatur; ille sine libro; alius ita seminudus; panis, inquit, quum desit, rationem tamen constanter observo; mihi vero victus ex doctrinarum studio non quaeritur, persisto tamen.

31. Artem, quam didicisti, diligito et in ea adquiescito; quod autem vitae reliquum est, [ita] exigito, ut qui Diis tua omnia ex toto animo commiseris, nec ullius hominis aut servum aut tyrannum te praebeas.

32. Considera, verbi gratia, Vespasiani tempora, et deprehendes haec omnia: nuptias contrahentes, liberos tollentes, aegrotantes, morientes, militantes, festa celebrant-

ἀνθρώπων δὲ μηδενὸς χ. τ. ἐπὶ οὐ Οὐεσπεσιανοῦ
κ. τ. λ.] *Adnot. Lugd. male-* χάριν.
bat: — μηδενί. n. n.

*Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26.
27. Cas. 21.)*

ἐπινόησον λόγου χά-
ριν τοὺς ἐπὶ Οὐεσπασια-
νοῦ καιροῦς κ. τ. λ.] *Vat. A.*
perperam: ἐπινόησον σοῦ λ.

ὁψεί ταῦτα πάντα] *Ga-*
tak mal.: ταῦτα l. τὰ αὐτὰ
πάντα. — haud male; ferri
tamen potest vulgaris.

παροτρυνόντων] *Sic*
dedi cum antiquioribus omni-
bus, Xyl. 1. Scil. Arg., Lugd.,
Cas. et Oxon. — Gatak. vero
et

πορευομένους, γεωργοῦντας, κολακεύοντας, αὐθαδικομένους, ὑποπτεύοντας, ἐπιβουλεύοντας, ἀποθανεῖν τινὰς εὐχομένους, γογγύζοντας ἐπὶ τοῖς παροῦσιν, ἐρωῶντας, θησαυρίζοντας, ὑπατείας, βασιλείας ἐπιθυμοῦντας. οὐκ οὐκ οὐκ μὲν ὁ τούτων βίος, οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. Πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ μετάβηθι· πάλιν τὰ αὐτὰ παίντα. τέθνηκε καὶ ἐκεῖνος ὁ βίος. ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας ἐπιγραφὰς χρόνων καὶ ἄλλων ἐθνῶν ἐπιθεώρει, καὶ βλέπε, πόσοι κατενταθέντες, μετὰ μικρὸν ἔπεσον, καὶ ἀνελεύθησαν εἰς τὰ στοιχεῖα. Μάλιστα δὲ ἀναπολητέον ἐκείνους, οὓς αὐτὸς ἔγνωσ κενὰ σπωμένους, ἀφέντας ποιεῖν τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν, καὶ τούτου ἀπρίξ ἔχουσθαι, καὶ τούτῳ ἀρκεῖσθαι. ἀναγκαῖον δὲ ὧδε τὸ μεμνησθαι, ὅτι καὶ ἡ ἐπιστροφὴ καθ' ἐκαστὴν πράξιν, ἰδίαν ἀξίαν ἔχει καὶ συμμετρίαν. οὕτως γὰρ οὐκ ἀποδυσπετήσεις, εἰ μὴ ἐπὶ πλέον ἢ προσῆκε περὶ τὰ ἐλάσσω καταγίνῃ.

λγ'. Αἱ πάλαι συνήθεις λέξεις, γλωσσήματα νῦν. οὕτως οὖν καὶ τὰ ὀνόματα τῶν πάλαι πολυῶντων, νῦν τρόπον

et reliquae παιδιοτροφοῦντας habent.

βασιλείας ἐπιθυμ.] Ed. Mori operarum errore βασιλείας.

οὐκ οὐκ ἐκεῖνος μὲν ὁ τούτων βίος κ. τ. λ.] Reche malebat: ὅπου οὖν ἐκ. μ. ὁ τ. βίος; οὐκ ἔτι οὐδαμοῦ. — Vat. A. corrupte: οὐκ οὐκ ἐκείνους μὲν ὁ τούτου βίος. — Οὐκ οὐκ vero dedi pro οὐκ οὐκ, quod ceterae Edd. habent, quod ta-

men ferri non potest, nisi addito post βίος signo interrogandi: et vel sic nimis durum videtur.

πάλιν ἐπὶ τοὺς καιροὺς τοὺς Τραϊανοῦ κ. τ. λ.] Sic in omnibus Edd. legitur, quae Gatakeriana antiquiores sunt. Gat. vero et reliquae: — ἐπὶ τ. κ. τοῦ Τρ. — Optimum foret: ἐπὶ ταῖς καιροῖς τοῦ Τραϊανοῦ.

ὁμοίως

brantes, negotiantes, agros colentes, adulantes, arroganter perveraces, suspicionibus indulgentes, insidias struentes, mortem quorundam expetentes, de praesente rerum statu murmurantes, amantes, thesauros colligentes, consulatum et regnum adfectantes. Non profecto non unquam amplius illorum vita est. Rursus ad Trajani tempora trans-eas, quaeso: eadem denuo omnia [reperies]. Istorum quoque vita morte desit. Pariter et alios temporum totarumque gentium titulos [sepulchrales, ut ita dicam] contemplare atque considera, quam multi, quum enixe se contendissent, paullo post occiderint et in elementa resoluti sint. In primis vero memoria recolendi sunt, quos ipse novisti rebus vanis distractos id agere intermisisse, quod peculiari eorum constitutioni erat necessarium, eique firmiter haerere, eodemque contentum esse. Verum et hoc memineris oportet, ut in unaquaque actione tantum collocetur curae, quantum singulari ejus dignitati atque congruentiae convenit. Ita fiet, ut non diutius, quam par est, in rebus exiguis versatus fastidio non corripiaris.

33. Usitata quondam vocabula, nunc glossata. Ita etiam nomina illorum, qui quondam erant celeberrimi, nunc quo-

ὁμοίως καὶ τὰς ἄλλας] *Woll., Mori et De Joly opera-*
rum errore: ὁμοίους.

πόσοι κατενταθέντες,
μετὰ μικρὸν ἔπεσον,]
Reche malebat πόσοι κατεντα-
θέντες μετὰ [i. e. εἰς] μακρὸν,
ἔπεσον — *quam multi in sum-*
ma honoris fastigio constituti
occiderint etc. — Nec tamen
hac emendatione opus est.
Vid. Commentar. ad h. l.

Marc. Anton.

εἰς τὰ στοιχεῖα. Μά-
λιστα δὲ] Sic *Xyl. i., Arg.,*
Lugd., Caf. et Oxon.; Gatak.
vero et reliquae: εἰς τὰ στοι-
χεῖα, καὶ μάλιστα δὲ — parti-
cula copulativa alieno loco in-
serta, quam tollendam pu-
tavi.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28.
29. Caf. 22. p.)

γλωσσήματα νῦν] *Va-*
tic. A. inverso ordine νῦν γλ.
H κατ'

τρόπον τινὰ γλωσσήματά ἐστι, Κάμιλλος, Καίσων, Οὐόλ-
σος, Λεονάτος, κατ' ὀλίγον δὲ καὶ Σκιπίων, καὶ Κάττων,
εἴτα καὶ Αὐγουστος, εἴτα καὶ Ἀδριανὸς, καὶ Ἀγτωνίνος.
ἐξίτηλα γὰρ πάντα, καὶ μυθώδη ταχὺ γίνεται" ταχὺ δὲ
καὶ παντελὴς λήθη κατέχωσεν. καὶ ταῦτα λέγω ἐπὶ τῶν
θαυμαστῶς πως λαμβάντων. οἱ γὰρ λοιποὶ ἅμα τῷ ἐκπνεῦ-
σαι, αἴστοι, ἄπυστοι. τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως τὸ αἰμνήστον;
ὅλον κενόν. τί οὖν ἐστὶ, περὶ ὃ δεῖ σπουδὴν εἰσφέρεισθαι;
ἐν τούτῳ, διάνοια δικαία, καὶ πράξεις κοινωνικαί, καὶ λό-
γος οἷος μήποτε διαψεύσασθαι, καὶ διάθεσις ἀσπαζομένη πᾶν
τὸ συμβαῖνον, ὡς ἀναγκαῖον, ὡς γνώριμον, ὡς ἀπ' ἀρχῆς
τοιαύτης, καὶ πηγῆς ῥέον.

λδ'. Ἐκὼν σεαυτὸν τῇ κλωθοῖ συνεπιδίδου, παρέχων
συνῆσαι, οἷς τισὶ ποτε πράγμασι βούλεται.

λε'. Πᾶν ἐφήμερον καὶ τὸ μνημονεύον, καὶ τὸ μνημο-
νεύόμενον.

λς'. Θεώρει διηλεκτῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινό-
μενα· καὶ ἐθίξου ἐννοεῖν, ὅτι οὐδὲν οὕτως φιλεῖ ἢ τῶν ὅλων
Φύσις,

κατ' ὀλίγον] i. e. h. l.
μετ' ὀλίγον, nisi sic forte le-
gendum est.

δὲ καὶ Σκιπίων] Copu-
lativam, quam Gat. et reli-
quae Edd. ignorant, ex Xyl. i.,
Arg., Lugd., Casf. et Oxon.
addendam esse existimavi.

ἐξίτηλα γὰρ πάντα κ.
τ. λ.] Xyl. i., Arg. et Lugd.
ἐξήτιστα, absque dubio opera-
rum errore, his Edd. so-
lemni, quae η et ι saepissime
confundunt.

αἴστοι, ἄπυστοι] Vat. A.
corrupte; αἴαστοι ἄπυστοι.

τί δὲ καὶ ἐστὶν ὅλως
τὸ αἰμνήστον] Articulum
τὸ ante αἰμνήστον, quod Gat.
et quae eam secutae sunt,
Edd. omiserunt, ex Xyl. i.,
Arg., Lugd., Casf. et Oxon.
restitui.

καὶ λόγος οἷος μήποτε
διαψεύσασθαι, καὶ διά-
θεσις κ. τ. λ.] Vat. A. de-
pravate pro μήποτε habet μή-
τε et pro διάθεσις — διαθέ-
σει. Saepissime ab hujus Co-
dicis librario εις et ις permu-
tantur.

quodammodo glossemata: Camillus, Caeso, Volesius, Leonatus: paullo post et Scipio et Cato: tum Augustus etiam: deinde et Hadrianus et Antoninus. Evanida enim sunt omnia, citoque in fabulas abeunt, mox et oblivione profusus obruuntur; atque haec dico de iis, qui mirum quantum inclaruere. Caeteri enim, quam primum exspiraverunt, ignoti et ne fando quidem auditi. — Quamquam quid est omnino aeterna memoria? mera vanitas. Quid igitur est, in quod studio incumbendum sit? Unum hoc, [ut] mens [sit] iusta, actiones sociales, sermo mendacii expers, adfectio prompta ad amplectendum, quidquid contigerit, ut necessarium, ut familiare, ut a tali principio et fonte promanans.

34. Fato sponte tua te dedas; ei permittens, quibuscunque libuerit rebus te innectere.

35. Unius diei sunt et quod commemorat et quod commemoratur.

36. Hoc nunquam non considera, omnia per mutationem fieri, et adfuesce cogitare, nihil aeque diligere uni-

H 2

verfi

ὡς ἀπ' ἀρχῆς τῆς αὐτῆς,] Malim. cum *Menag.* — ἀρχῆς τῆς αὐτῆς — quamquam et illud sensum praebet haud omnino spernendum.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p. Cas. 22. p.)

τῇ κλωθῶϊ συνεπιθίδου] *Vatic. A.* corrupta: τῇ κλωθῶ (sic.) —

Sect. 35. (ap. Lugdun. 30. p. Cas. 22. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. p. Cas. 22. p.)

θεώρει διηγενῶς πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα

να καὶ ἐθίζου] In omnibus Edd., quas vidi, praeter *Desol.*, legitur: θεωρεῖ, πάντα κατὰ μεταβολὴν γινόμενα γίνονται καὶ ἐθίζου κ. τ. λ. Quae lectio quum ferri non posset, *Gat.* putabat aut ὅτι s. πῶς ante πάντα excidisse, aut pro γίνονται legendum esse γίνεσθαι. Prius et *Cas.*, posterius vero *Menagio* se probavit. At debuerat saltem esse: ὅτι πάντα τὰ γινόμενα κατὰ μεταβολὴν γίνονται. Tollitur autem difficultas, deleto vocabulo γίνονται, quod *Vat. A.* ignorat, et quod recte

Φύσις, ὡς τὸ τὰ ὄντα μεταβάλλειν, καὶ ποιεῖν νέα ὅμοια. σπέρμα γὰρ τρόπον τινὰ πᾶν τὸ ὄν τοῦ ἐξ αὐτοῦ ἐσομένου. σὺ δὲ μόνον σπέρματα Φαντάζει τὰ εἰς γῆν, ἢ μήτραν καταβαλλόμενα· τοῦτο δὲ λίαν ἰδιωτικόν.

λζ'. Ἦδη τεθνήξῃ, καὶ οὐπω οὔτε ἀπλοῦς, οὔτε ἀτάραχος, οὔτε ἀνύποπτος τοῦ βλαβῆναι ἂν ἔξωθεν, οὔτε ἰλεως πρὸς πάντας, οὔτε τὸ Φρονεῖν ἐν μόνῳ τῷ δικαιοπραγεῖν τιθέμενος.

λη'. Τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν διάβλεπε, καὶ τοὺς Φρονίμους, οἷα μὲν Φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν.

λθ'. Ἐν ἀλλοτρίῳ ἡγεμονικῷ κακὸν σὺν οὐχ ὑφίσταται· οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος· ποῦ οὖν; ὅπου τὸ περὶ κακῶν ὑπολαμβάνον σοί ἐστι. τοῦτο οὖν μὴ ὑπολαμβάνέτω, καὶ πάντα εὖ ἔχει. καὶ τὸ ἐγγυτάτῳ αὐτοῦ, τὸ σωματίον, τέμνηται, καίηται, διαπύσκηται, σήπηται, ὅμως τὸ ὑπολαμβάνον περὶ τούτων μόνον, ἡσυχάζετω· τοιοῦτόν ἐστι, κρινέτω μήτε κακόν τι εἶναι, μή-

TE

cte sustulit De Joly, qui tamen, more suo, ne verbo quidem de eo lectorem moneret. Caeterum πάντα — γινόμενα dictum esse pro πάντα — γίνεσθαι, non est, quod pluribus dicam.

σὺ δὲ — Φαντάζει] Si verà est lectio, Φαντάζει attice est pro Φαντάζει, quod Cas.

λίαν ἰδιωτικόν] Vat. A. perperam λ. διωτικόν.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Cas. 23.)

καὶ οὐπω οὔτε ἀπλοῦς] Vat. A. corrupte; ἀπλῶς.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 32. Cas. 24. p.)

[καὶ τοὺς Φρονίμους] Sic Edd. omnes, consentiente Vatic. A., quam lectionem non temere damnandam opinor. Gat. tamen malebat καὶ τὰς Φροντίδας. — Mihi vero, si quid mutandum est, magis arridet: καὶ τῶν Φρονίμων, adeoque eorum, qui prudentiam jactant.

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Cas. 24. p.)

οὐδὲ μὲν ἐν τινι τροπῇ καὶ ἑτεροιώσει τοῦ περιέχοντος.

verſi naturam, ac ea, quae ſunt, mutare et nova-[iis] ſimilia effingere. Semen enim quodammodo eſt, quidquid eſt, ejus, quod ex eo oriturum eſt. Tu autem id tantum ſemen opinaris, quod in terram aut uterum dejicitur; hoc vero hominis eſt admodum rudis et imperiti.

37. Jamjam moriturus es: necdum ſimplex es; imperturbatus, ſuſpicionem liber, extrinſecus tibi poſſe damnum adferri, omnibus propitius, juſte agere unicam prudentiam ratus.

38. Mentes illorum intueri, adeoque eorum prudentiſſimos, qualia fugiant, qualia proſequantur.

39. In alterius mente malum tuum non eſt ſitum, nec in motu quodam-aut variatione ejus, quod te ambit. Ubi ergo? in qua parte tibi illud eſt, quod de malis opinatur. Hoc igitur non opinetur et omnia bene habent. Etiamſi, quod huic proximum eſt, corpusculum ſecetur, uratur, ſuppuretur, putreſcat, ea tamen pars, quae de iſtis opina-
tur, quieſcat: id eſt, neque malum quid cenſeat, neque

H 3

bonum,

ἐχοντος.] Pro οὐδὲ μὲν *Manag.* et *Gat.* malebant: οὐδὲ μὲν. At temere, puto. Saltem apud Homerum ſaepeſſime praecedente οὐ ſequitur οὐδὲ μὲν, v. c. II. I, 154. — ἐτεροῖώσῃ deditum *Xyl. I.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*, pro quo *Gatak.* et reliquae temere ſine libror. auctoritate ἐτεροῖωσῃ exhibent.

καὶ τὸ ἐγγυτάτω αὐ-
τοῦ, τὸ σωματίον] *Caf.*
αὐτῷ edidit; temere. Pro σωματίον *Xyl. I.*, *Arg.* et *Lugd.*

σωμάτων. At jam *Caf.* ex conjectura edidit σωματίον, quem *Gatak.* et reliqui ſecuti ſunt. Confirmatur haec lectio auctoritate *Cod. Vat. A.* Caeterum haud longe abſum ab opinione *Mori*, τὸ σωματίον eſſe interpretamentum τοῦ ἐγγυτάτω αὐτοῦ. — *Wall.* perperam σωτάτιον.

τοιοῦτόν ἐστι, κρινέ-
τω κ. τ. λ.] *Xylander* vertit
quaſi legiſſet τουτέστι, quod
Gatak. comprobavit. Defendi
tamen poteſt vulgaris.

ὁ γὰρ

τε ἀγαθόν, ὃ ἐπίσης δύναται κακῷ ἀνδρὶ καὶ ἀγαθῷ συμβαίνειν. ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει, οὔτε τοῦτο κατὰ Φύσιν ἐστίν, οὔτε παρὰ Φύσιν.

μ'. Ὡς ἐν ζῶνι τὸν κόσμον, μίαν οὐσίαν καὶ ψυχὴν μίαν ἐπέχον, συνεχῶς ἐπινσεῖν· καὶ πῶς εἰς αἴσθησιν μίαν τὴν τούτου πάντα ἀναδίδεται. καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα πράσσει· καὶ πῶς πάντα πάντων τῶν γινομένων συναίτια· καὶ οἷά τις ἡ σύνησις καὶ συμμήρησις.

μκ'. Ψυχάριον εἴ βαστάζον νεκρὸν, ὡς Ἐπίκτητος ἔλεγεν.

μβ'. Οὐδέν ἐστι κακόν, τοῖς ἐν μεταβολῇ γινομένοις· ὡς οὐδὲ ἀγαθόν ἐκ μεταβολῆς ὑφίσταμενοις.

μγ'. Ποταμός τις ἐκ τῶν γινομένων καὶ ρεῦμα βίαιον, ὁ αἰὼν. ἅμα τε γὰρ ὥφθη ἑκάστον, καὶ παρενήνεται, καὶ ἄλλο παραφέρεται, τὸ δὲ ἐνεχθήσεται.

μδ'. Πᾶν τὸ συμβαῖνον οὕτως σύνθηες καὶ γνώριμον, ὡς τὸ ῥόδον ἐν τῷ ἔαρι, καὶ ὀπώρα ἐν τῷ θέρει· τοιοῦτον γὰρ καὶ νόσος, καὶ θάνατος καὶ βλασφημία, καὶ ἐπιβουλή, καὶ ὅσα τοὺς μωροὺς εὐφραίνει ἢ λυπεῖ.

με'. Τὰ

ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν * βιοῦντι ἐπίσης συμβαίνει,] Alterum divisionis membrum καὶ τῷ παρὰ Φύσιν deesse, nemo non videt, quod vel cum *Cas.* post Φύσιν, vel cum *Gat.* post γὰρ inferendum est. Eadem fere verba: καὶ παρὰ Φύσιν, intercidisse in *Arrian.* *Diff. Epict.* I, 11, 10. monuit *Uptonus*, idemque de causa talis omissionis pluri-

bus exposuit ad eundem I, 18, 8. — Caeterum *Menag.* malebat ὃ γὰρ καὶ τῷ κατὰ Φύσιν καὶ τῷ μὴ βιοῦντι. At verisimilius est, verba τῷ παρὰ Φύσιν ob homoteleuton cum verbis τῷ κατὰ Φύσιν oculos librarii praeteriisse.

Ad Sect. 40. (*ap. Lugd.* 34. *Cas.* 25.)

καὶ πῶς ὁρμῇ μιᾷ πάντα
τα

bonum, quod viro malo bonoque pariter evenire potest. Quod enim aequè illi, qui secundum naturam, [ac illi, qui contra naturam] vivit, evenit, id ipsum neque secundum neque contra naturam est.

40. Unum animal esse mundum, idque una materia unaque anima praeditum, assidue cogita: item quomodo in unum hujusce sensum omnia distribuantur, omniaque ab eo uno impetu agantur; quomodo omnes res omnium rerum ex parte causae sint: qualis sit rerum connexus et contextus.

41. Animula es cadaver gestans; aiebat Epictetus.

42. Nihil mali est rebus mutationem subeuntibus; sicut nec boni iis, qui per mutationem existunt.

43. Flumen quoddam earum rerum, quae fiunt, et rapidus torrens est aeyum: simulac enim quidquam compa-ruit, abreptum est etiam; et aliud abripitur, illud vero [denuo] inferetur.

44. Quidquid contingit, tam consuetum tamque familiare est, quam aut rosa vere, aut aestate fructus. Eadem est ratio morbi et mortis et calumniae et insidiarum omniumque eorum, quae stultis vel gaudium vel tristitiam adferunt.

H 4

45. Quae

τα πράσσει.] Gatak. opera-
rum errore: μία pro μιά.

καὶ οἷά τις ἡ σύννεσις
κ. τ. λ.] Reisk. malebat: καὶ
μία τις ἡ σύννεσις.

Sect. 41. (ap. Lugdun. 35.

Caf. 26.)

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36.

Caf. 27.)

οὐδέν ἐστι κακὸν τοῖς
κ. τ. λ.] Vat. A. inverso ordi-

ne: οἷς (pro quo legendum
τοῖς: litterae enim initiales
saepissime huic Codici deesse,
observavi multis in locis) ἐν
μεταβολῇ γινομένοις οὐδέν ἐστι
κακὸν, ὡς οὐδὲ κ. τ. λ.

Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p.

Caf. 28. p.)

Sect. 44. (ap. Lugd. 37. p.

Caf. 28. p.)

Ad

μα'. Τὰ ἐξῆς αἰ τοῖς προηγησαμένοις οἰκείως ἐπιγί-
νεται· οὐ γὰρ οἶον καταρίθμηδ' τις ἐστὶν ἀπρητημένως· καὶ
μόνον τὸ κατηναγκασμένον ἔχουσα· ἀλλὰ συνάφεια εὐλογος·
καὶ ὥσπερ συντέτακται συνηρμοσμένως τὰ ὄντα, οὕτως τὰ
γινόμενα οὐ διαδοχὴν ψιλὴν, ἀλλὰ θαυμαστὴν τινα οἰκεί-
τητα ἐμφαίνει.

μζ'. Ἀεὶ τοῦ Ἡρακλειτείου μεμνησθαι· ὅτι γῆς θά-
νατος ὕδωρ γενέσθαι, καὶ ὕδατος θάνατος ἀέρα γενέσθαι,
καὶ ἀέρος πῦρ, καὶ ἔμπαλιν. μεμνησθαι δὲ καὶ τοῦ ἐπι-
λανθανομένου ἢ ἡ ὁδὸς ἄγει· καὶ, ὅτι ᾧ μάλιστα διηνεκῶς
ὁμιλοῦσι λόγῳ, τῷ τὰ ὅλα διοικοῦντι τούτῳ διαφέρονται·
καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγκυροῦσι, ταῦτα αὐτοῖς ξένα φαίνεται·
καὶ, ὅτι οὐ δεῖ ὥσπερ καθυδόντας ποιεῖν, καὶ λέγειν· (καὶ
γὰρ τότε δοκοῦμεν ποιεῖν καὶ λέγειν)· καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖ-
δας τοκέων. ὣν τοῦτ' ἐστὶ, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλή-
φμεν.

μζ'. Ὡς-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 28. p.)

οὐ γὰρ οἶον καταρίθμη-
σίς τις ἐστὶν ἀπρητημέ-
νως] Quomodo hunc locum
legerit Xyl., non video; ver-
tit enim: „Non enim numerus
tantum certus est eorum, a sola
necessitate dependens.„ Gat.
autem ἀπρητημένων f. potius
τῶν ἀπρητημένων legisse vide-
tur, quippe qui vertit: „ne-
que enim est quasi enumeratio
simpler rerum a se invicem dis-
cretarum, quae necessitate ta-
men quādam contineantur.„ In

eandem lectionem et ipse olim
incideram. Jam vero nihil
mutem. De sensu cf. Com-
mentarius ad h. l.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 37. p.
38. Caf. 29.)

καὶ οἷς καθ' ἡμέραν ἐγ-
κυροῦσι, ταῦτα κ. τ. λ.]
Vat. A. corrupte pro ἐγκυροῦ-
σι legit ἐγκυροῦσαν, et pro ταῦ-
τα habet πάντα.

καὶ ὅτι οὐ δεῖ παῖδας
τοκέων. ὣν τοῦτ' ἐστὶ,
κατὰ ψιλόν, καθότι παρ-
ειλήφμεν.] Locus hic plu-
ribus

45. Quae subsequuntur, ea antecedentibus familiari quadam ratione adnescuntur. Neque enim est quasi adnumeratio quaedam conjunctione [interna] carens, et ea tantum, quae [numerando] coguntur, comprehendens, sed connexio rationi consentanea: et quemadmodum ea, quae sunt, certo inter se ordine sunt coaptata, sic ea, quae fiunt, non successionem nudam, sed admirabilem quandam familiaritatem prae se ferunt.

46. Memento semper illius Heraclitei: terrae mortem esse, aquam fieri; aquae mortem, aërem fieri; aëris, ignem [fieri], et vice versa. Memento et illius, qui, quo via duceret, oblitus erat, et [homines], quacum maxime versentur ratione, omnia administrante, ab ea maxime dis sentire; quibus quotidie occurrant, ea peregrina iis videri; neque agere nos oportere, neque loqui dormitantium instar, (nam et tum agere et loqui videmur,) neque puerorum instar, parentibus obnoxiorum, quorum hoc est: simpliciter; prout accepimus.

H 5

47. Quem-

ribus corruptus videbatur; hinc in eo restituendo maxime laborarunt VV. DD. *Menag.* ὧν tollendum putabat; idem *Casaub.* placebat, qui praeterea et hanc conjecturam proposuit: καὶ ὅτι οὐ δεῖ κατὰ παιδας τοκέων, ὧν τοῦτ' ἔστι, ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν. *Salmas.*: καὶ ὅτι δεῖ παιδας τοκέων μεμνησθαι, οὐ κατὰ ψιλόν, τούτέστι, καθότι παρειλήφαμεν. *Gatak.*: ὅτι οὐ δεῖ ὡς περ παιδας (omisso τοκέων) [ἰ.c. πράσσειν] τούτέστι, κατὰ ψιλόν, καθότι τῶν το-

κέων παρειλήφαμεν. *Boot.* pro παιδας τοκέων inalebat: Πυθαγορείου αὐτὸ Πυθαγορείων. *Reiskius*: — παιδας εἶναι τοκέων, τούτέστι, κρίνειν (aut πράττειν) κατὰ ψιλόν. *Morus*: ὡς παιδας (omisso τοκέων) ὧν τοῦτο ἔστι, κατὰ ψιλόν, καθότι παρειλήφαμεν, i. e. ψιλῶς, ἀπλῶς μιμῆσθαι. *Reche*, cuius interpretatio mihi omnium maxime placet, ex prioribus subintelligit ὡς περ ante παιδας: hinc verba καὶ γὰρ. — λέγειν parenthesi includenda putavi, ne ellipsis nimis dura vide-

μζ'. "Ωςπὲρ εἴ τις σοὶ θεῶν εἶπεν, ὅτι αὐρίον τεθνή-
ξῃ, ἢ πάντως γε εἰς τρίτην, οὐκ ἔτ' ἀν' παρὰ μέγα ἐποίου,
τὸ εἰς τρίτην μᾶλλον ἢ αὐρίον, εἴ γε μὴ ἐσχάτως ἀγεννῆς
εἴ. πόσον γὰρ ἐστὶ τὸ μεταξύ; οὕτως καὶ τὸ εἰς πολλοσπὸν
ἔτος μᾶλλον ἢ αὐρίον, μὴδὲν μέγα εἶναι νόμιζε.

μη'. Ἐννοεῖν συνεχῶς· πόσοι μὲν ἰατροὶ ἀπετεθνή-
κασι, πολλάκις τὰς ὀφρῦς ὑπὲρ τῶν ἀρρώστων συσπᾶσαντες;
πόσοι δὲ μαθηματικοί, ἄλλων θανάτους, ὥς τι μέγα προ-
εipόντες· πόσοι δὲ φιλόσοφοι, περὶ θανάτου ἢ ἀθανασίας
μυρία διατενόμενα· πόσοι δὲ ἀριστεῖς πολλοὺς ἀποκτείναν-
τες· πόσοι δὲ τύραννοι, ἐξουσίᾳ ψυχῶν μετὰ δεποῦ φρυάγ-
ματος, ὥς ἀθανάτοι καχρημένοι· πόσαι δὲ πόλεις ὄλκαι, ἢ
οὕτως εἶπω, τεθνήκασιν, Ἑλλάς, καὶ Πομπηῖοι, καὶ Ἱερά-
κλειον, καὶ ἄλλαι ἀναρίθμητοι. ἐπιθὶ δὲ καὶ ὅσους αἰδᾷς
ἄλλαν ἐπ' ἄλλω, ὃ μὲν τοῦτον κηδεύσας, εἴτα ἐξετάθῃ, ὃ
δὲ ἐκείνου πάντα δὲ ἐν βραχεῖ. τὸ γὰρ ἅλα κατιδεῖν αἰεὶ
τὰ ἀνθρώπινα ὡς ἐφήμερα καὶ εὐτελῆ· καὶ ἐχθρὸς μὲν μυ-
ξᾶριον, αὐρίον δὲ τάριχος, ἢ τέφρα. τὸ ἀκαριαῖον οὖν τοῦ-
το τοῦ χρόνου κατὰ φύσιν διελθεῖν, καὶ ἴλεων καταλῦσαι·
ὥσανεὶ ἐλαίᾳ πέπειρος γενομένη ἐπιπτεν, εὐφημοῦσα τὴν
ἐνεργοῦσαν, καὶ χάριν εἰδυῖα τῷ φύσαντι δένδρῳ.

μθ'. Ὁμοιον

videretur; fateor tamen, me
malle ὡς aut ὡςπερ textui in-
ferere. παῖδας τοκέων expli-
cat de pueris, qui toti a pa-
rentibus pendent ideoque ab
iis praecipue diliguntur (*Mut-
tersöhnchen*), quorum agendi
ratio his formulis describi-

tur: κατὰ φίλον, καθότι παρ-
εὐλήφαμεν.

*Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 39. p.
Cas. 30. p.)*

ἢ πάντως γε εἰς τρίτην]
Omnes Edd. ἢ πάντως εἰς τρί-
την. Particulam γε ex *Vat. A.*
Anto-

47. Quemadmodum si quis Deorum tibi diceret, cras aut summum certe perendie moriturum te, non magni faceres, nisi animi esses abjectissimi, perendie potius, quam cras, [diem obire]: quantulum enim interesset? sic quoque ad millesimum potius annum, quam ad crastinum [vivere], ne magni quidquam existimes.

48. Crebro reputa, quot medici sint mortui, qui saepe propter aegrotos supercilia contraxerint: quot mathematici, qui aliorum mortem, quasi rem magnam, praedixerint: quot philosophi, qui de morte et immortalitate alta voce mille sententias defenderint: quot strenui bellatores, qui multos interfecerint: quot tyranni, qui vitae necisque potestate magno cum fastu usi sint tanquam immortales: quot urbes integrae, ut ita dicam, mortuae sint: Helice et Pompeji et Herculaneum, et aliae innumerabiles. Percurre vero et eos, quos ipse novisti, qui, alius post alium, postquam aliorum funera curaverant, et ipsi elati sunt, atque haec omnia brevi tempore. Summa est, humana considerare ut per diem tantum durantia et vilissima; heri mucum, cras falsuram aut favillam. Quidquid igitur tibi nunc est temporis, quod puncti instar obtinet, id naturae convenienter transigas oportet, et aequo animo hinc decedas: perinde ac oliva maturitatem adepta decidebat, genitricem collaudans, arborique, e qua prodiit, gratias habens.

49. Pro-

Antonino restituendam putavi, ut elegantior fieret oratio.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 39. p. Casf. 30. p.)

Ἡράκλειον] *Xyl. i. operarum errore: Ἡράκλαγον. Vat. A. corrupte: ἡρακλάνον.*

τὸ γὰρ ὅλα κατιδεῖν αἰεὶ τὰ κ. τ. λ.] *Locus vix sanus. Legendum videtur cum Casanb. τὸ γὰρ ὅλον, κατιδεῖν κ. τ. λ., nisi quis cum Reisk. praeferat: πάντα δ' ἐν βραχεὶ συνελόντι, κατιδεῖν δεῖ τὰ ἀνθρώπινα κ. τ. λ.*

Ad

μθ'. Ὅμοιον εἶναι τῇ ἀκρᾷ, ἣ διηνεκῶς τὰ κύματα
 πρὸς ῥήσεται· ἡ δὲ ἔστηκε, καὶ περὶ αὐτὴν κοίμίζεται τὰ Φλεγ-
 μήνατα τοῦ ὕδατος. Ἀτυχὴς ἐγὼ, ὅτι τοῦτό μοι συνέβη.
 οὐκ ἐμνοῦν· ἀλλ' εὐτυχὴς ἐγὼ ὅτι τούτου μοι συμβεβηκός,
 ἄλυπος διατελῶ, οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε
 τὸ ἐπιὸν φοβούμενος. συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ
 ἐδύνατο· ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν, διὰ
 τί οὖν ἐκείνῳ μᾶλλον ἀτύχημα, ἢ τοῦτο εὐτύχημα; λέγεις
 δὲ ὅλως ἀτύχημα ἀνθρώπου, ὃ οὐκ ἔστιν ἀπότευγμα τῆς
 φύσεως τοῦ ἀνθρώπου; ἀπότευγμα δὲ τῆς φύσεως τοῦ ἀν-
 θρώπου εἶναι σοὶ δοκεῖ, ὃ μὴ παρὰ τὸ βούλημα τῆς φύσεως
 αὐτοῦ ἐστι; τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας; μήτι οὖν τὸ
 συμβεβηκός τοῦτο κωλύει σε δίκαιον εἶναι; μεγαλόψυχον;
 σώφρονα; ἔμφρονα; ἀπρόπτωτον; ἀδιάφυστον; αἰδήμονα;
 ἐλεύθερον; τ' ἄλλα, ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀν-
 θρώπου

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 40. Casf. 31.)

Fragmentum hujus Sectionis: Ἀτυχὴς ἐγὼ — ἀπέχει τὰ ἴδια, servatum est in Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Paris. et Guelf.

οὔτε ὑπὸ τοῦ παρόντος θραυόμενος, οὔτε τὸ ἐπι-
 ὄν φοβούμενος] Ceterae Edd., excepta De-Jol., οὔτε ὑπὸ παρόντος θραυόμενος. οὔτε ἐπιὸν φοβούμενος. omisso articulo, quem ex Vat. 2. 3. 5. 6. et Guelf. recepi. Idem, sed tacite, fecerat De Joly. Caeterum Vatican. 2. οὐδ' ὑπὸ — legit.

συμβῆναι μὲν γὰρ τὸ τοιοῦτο παντὶ ἐδύνατο] Vat. 3. — γὰρ τρι τοιοῦ-

τον (quod et Paris.) — Vat. 5. — ἐδύνατο.

ἄλυπος δὲ οὐ πᾶς ἐπὶ τούτῳ ἂν διετέλεσεν] Paris. ἄλυπος δὲ πᾶς ἐπὶ τούτῳ οὐκ ἂν διετέλεσεν. haud male. εἶναι σοὶ δοκεῖ] Paris. εἶναι δοκεῖ σοι.

τί οὖν; τὸ βούλημα μεμάθηκας.] Vulgo sic legitur: τί οὖν τὸ βούλημα μεμάθηκας; — Eam vero, quam recepi, distinctionem commendavit Uptonus ad Arriani Diff. Epict. I, 17, 13. — Gatak. malebat ita: τί οὖν τὸ βούλημα; μεμάθηκας. haud male.

μήτι οὖν τὸ συμβ. τοῦτο κωλύει σε] Ita et Xyl. I., Arg., Lugd., Casf., Oxon. et De

49. Promontorii par esto, ad quod quum fluctus jugiter adlidantur, tamen ipsum consistit aquarumque circum se aestum compescit. „O! me infelicem, cui hoc acciderit!„ Minime vero, sed o! me felicem, qui, quamquam hoc acciderit, nihil tamen doleam, quippe nec praesentibus fractus, nec futura reformidans; res enim ejusmodi nemini non accidere poterat: at non quivis sine moerore eam tulisset. Quare igitur illud potius calamitas, quam hoc felicitas? An omnino hoc hominis calamitatem vocas, in quo non frustratur natura humana? Num vero frustrari naturam humanam opinaris eo, quod non contra naturae suae voluntatem fiat? Quid igitur? Voluntatem ejus didicisti. Numquid igitur hoc, quod accidit, te impedire potest, quominus justus sis? magnanimus? temperans? prudens? ab adsentiendi temeritate alienus? erroris immunis? verecundus?

De Jol. dederunt, consentientibus Codd., exceptis *Vat.* 4., qui καλύσει σε habet, et *Guelf.*, in quo καλύσειε est, quod *Gat.* et reliquae receperunt.

ἀπρόπτωτον;] Deest in *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* Agnoscit autem *Vat. A.* et 5. — *De Joly* e textu exilire jussit. Vereor, ne temere.

ἀδιόψευστον] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* ἀψευδῆ (nisi quod in nonnullis in ἀψε-δῆ depravatum est), quod *De Joly* recepit. Nolui tamen vulgarem damnare, quamquam illa aptior videbatur, quum et talia in Sapiente postularent Stoici, qualia vix in humanam cadunt naturam.

Confirmatur praeterea auctoritate *Vat. A.* et 5.

ἐλεύθερον;] *Vat.* 2. 4. 6. et *Parif.* ἐλευθέριον, quod *de Joly* in textum recepit. Nec tamen vulgaris spernenda.

ὧν συμπαρόντων ἡ φύσις ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια] Edd. omnes, *De Jol.* excepta, dederunt: ἀ συμπαρόντων, quod tamen et *Gat.* et *Cas.*, et quis non? malebat in ὧν συμπαρόντων mutari. *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif.* et *Guelf.* legunt ὧν παρόντων, quod *de Joly* recepit. *Hoeschel.*, teste *Cas.*, ὧν συνόντων, et in margine ὧν παρόντων. — Idem Codd. articulum ἡ ante τοῦ ἀνθρώπου omit-

Θρώπου ἀπέχει τὰ ἴδια; μέμνησο λοιπὸν ἐπὶ παντὸς τοῦ
εἰς λύπην σε προκαγομένου, τούτῳ χρῆσθαι τῷ δόγματι, οὐχ
ὅτι τοῦτο αὐτύχημα, ἀλλὰ τὸ φέρειν αὐτὸ γενναίως, εὐτυ-
χημα.

ν'. Ἰδιωτικὸν μὲν, ὥμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς
θανάτου καταφρόνησιν, ἡ ἀναπόλησις τῶν γλίσχρως ἐνδια-
τριψάντων τῷ ζῆν. τί οὖν αὐτοῖς πλέον, ἢ τοῖς αἰώροις;
πάντως ποῦ ποτε κεῖνται, Καδικιανὸς, Φάβιος, Ἰουλιανὸς,
Λέπιδος, ἢ εἴ τις τοιοῦτος, οἱ πολλοὺς ἐξήνεγκαν, εἴτα
ἐξηνέχθησαν· ὅλον μικρόν ἐστι τὸ διάστημα, καὶ τοῦτο δι-
ῶσων, καὶ μεθ' οἷων ἐξαντλούμενον, καὶ ἐν οἷῳ σωματίῳ;
μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα. βλέπε γὰρ ὀπίσω τὸ ἀχανὲς τοῦ αἰῶ-
νος, καὶ τὸ πρόσω ἄλλο ἄπειρον. ἐν δὴ τούτῳ, τί διαφέρει
ὁ τρίμηρος τοῦ τριγενηίου;

κα'. Ἐπὶ

omittunt. — Pro ἀπέχει. *Vat.* A. habet ἐπέχει, quod de *Joly* temere in textum recepit. Eodem enim sensu, quo h. l. *Antonin.* infra XI, 1. ἀπέχω τὰ ἑμαυτοῦ. Cf. et *Arrian.* *Diff. Epict.* III, 2, 13.

τῷ δόγματι, οὐχ, ὅτι τοῦτο κ. τ. λ.] Defendi quidem potest haec lectio recepta; praestat tamen ex meo sensu, conjectura *Gatak.* τῷ

δόγματι· ὅτι οὐχὶ τοῦτο κ. τ. λ. — Paullo ante operarum vitio in *Xyl.* I., *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* legitur προκαγομένου pro προκαγομένου. — Pro τῷ δόγματι *Vat.* A. corrupte: τῷ πρᾶγματι.

Ad Sect. 50. (ap. *Lugd.* 41. p. *Caf.* 32.)

ὥμως δὲ ἀνυστικὸν βοήθημα πρὸς θανάτου καταφρ.] Primus dedi ἀνυστικόν,

duſ? liber? ceteriſque virtutibus ornatus, quae quando adſunt, natura hominis habet ſibi propria? Memento de hinc, quoties incidit aliquid, quod ad triſtitiam te impellit; hoc uti decreto: non, hoc eſſe calamitatem; ſed fortiter ferre felicitatem eſſe.

50. Plebejum quidem eſt, efficaciſ tamen ad mortem contemnendam adjumentum; memoria recolere eos, qui vitae pertinaciter inhaeſerunt. Quid igitur amplius illis, quam immature deſunctis? Omnino alicubi tandem jacent, Cadicianus, Fabius, Julianus, Lepidus, et ſi quis alius ejus generis, qui poſtquam multos extulerant, deinde [et ipſi] elati ſunt. Totum illud ſpatium eſt exiguum, idque per quas [moleſtias] et cum quibus [hominibus] et quali in corpuſculo exantlatum: Ne igitur pro re magni momenti [habeto]. Conſidera enim praeteriti aevi immenſitatem, futuri itidem aliam infinitatem; in hac vero quid differt, qui tri-
duum vixit, ab ea, qui per tria hominum ſaecula?

51. Com-

κόν, (ceterae enim ἀνυτικόν) ſecutus veſtigia *Vat. A.*, qui ἀνυſτιτικόν habet. — Idem vero perperam mox pro πρὸς exhibet ὅρος.

Καδικιανός] Quum hujus nominis nec inter longae-
vos nec omnino aliquis occurrit apud Scriptores veteres, *Gat.* malebat Καικιλια-
νός aut Καττιδιανός. *Menag.*
vero et *Reisk.* Καιδικιανός.

ὅλον μικρόν ἐſτι τὸ διάſτ.] *Lugd.* et *Caf.*: ὅλον μικρόν ἐſτι κ. τ. λ.

μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα] *Reiskius* malebat: μὴ οὖν ὡς πρᾶγμα μακάριον ἀποβάλλον τὸν βίον λυποῦν aut ἀνιῶ, ne igitur indoleas vitae jacturae, ut rei optabilis.

Ad

νά. Ἐπὶ τὴν σύντομον αἰὲ τρέχε. σύντομος δὲ ἡ κα-
τὰ φύσιν ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστατον πᾶν λέγειν καὶ πράσ-
σειν. ἀπαλλάσσει γὰρ ἡ τοιαύτη πρόθεσις κόπων, καὶ στρα-
τείας, καὶ πάσης οἰκονομίας, καὶ κομψείας.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 41. p. Caf. 33.)

αἰὲ τρέχε.] *Vat. A. cor-
rupte: — τρέχει.*

ὥστε κατὰ τὸ ὑγιέστα-

τον] *Xyl. 1. et Lugd. opera-
rum errore: ὑγιέστατον.*

καὶ στρατείας] *Copu-
lativam, quae in Gat. et re-
liquis deest, ex Xyl. 1., Arg.,
Lugd., Caf. et Oxon. restitui.*

Caete-

51. Compendiosam semper viam ingredi: compendiaria autem est ea, quae secundum naturam est: ut et recta cum ratione omnia dicere ac facere studeas. Tale enim propositum te molestiis liberabit et militia, et omni simulatione ac dissimulatione et nimio elegantiae studio.

Caeterum vix dubito, quin *Corai*, V. D., emendatio *τε-
στειας* corruptum sit: quod quum jam *Cas.* suspectum esset, reponendum putabat aut *CTPATEIAC* et *TEPATEIAC* permutarentur a librariis saepissime officiantibus.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ Ε΄.

α. **Ο**ρθρου ὅταν δυσόκνως ἐξεγείρῃ, πρόχειρον ἔστω, ὅτι ἐπὶ ἀνθρώπου ἔργον ἐγείρομαι· ἔτι οὖν δυσκολαίνω, εἰ πορεύομαι ἐπὶ τὸ ποιεῖν, ὧν ἔνεκεν γέγονα, καὶ ὧν χάριν προῆγμαι εἰς τὸν κόσμον; ἢ ἐπὶ τούτῳ κατεσκεύασμαι, ἵνα κατακείμενος τοῖς στρωματίοις ἑμαυτὸν θάλπῃ; ἀλλὰ τοῦτο ἥδιον. πρὸς τὸ ἡδεσθαι οὖν γέγονας; ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν, ἢ πρὸς ἐνέργειαν; οὐ βλέπεις τὰ Φυτάρια, τὰ στρουθάρια, τοὺς μύρμηκας, τοὺς ἀράχνας, τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιούσας τὸ κατ' αὐτὰς συγκοσμούσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ

Ad Librum V.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. men Cadd. auctoritate desti-
Caf. 1.) tuitur.

ἔτι οὖν δυσκολαίνω κ.
τ. λ.] *Menag.* malebat τί οὖν
— haud male; nec tamen vul-
gare spernendum. *Upton.* ad
Arrian. *Diff. Epict.* I, 10, 7.
emendabat: τί οὖν; δυσκολαί-
νω κ. τ. λ.

ἑμαυτὸν θάλπῃ;] Re-
stitutui ἑμαυτὸν, in quod et *Vat-*
tic. A. consentit, ex *Xyl.* 1.,
Arg., *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*,
pro quo *Gat.* et reliquae ἑαυ-
τὸν dederunt, quod, quam-
quam per se ferri potest, ta-

ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποιεῖν,
ἢ πρὸς ἐνέργειαν;] Verba
πρὸς ποιεῖν ἢ operarum error
ab *Ed. Mori* absunt. Caete-
rum *Uptonus* ad *Arriani* l. 1.
malebat: ὅλως δὲ οὐ πρὸς ποι-
εῖν; οὐ πρὸς ἐνέργειαν; qua ta-
men conjectura, etsi ingenio-
sa, non opus esse videtur.

τοὺς ἀράχνας;] *Dedi* τοὺς
cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*,
Caf. et *Oxon.* *Gatak.* vero et
posteriores omnes τὰς ἀρά-
χνας exhibent. Verum Graeci
et

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER QUINTUS.

1. **M**ane, quum gravatim exurgis, in promptu sit: ad opus humanum expergiscor: numne igitur adhuc aegre feram, me proficisci ad agenda ea, quorum causa natus sum, quorum gratia in hunc mundum veni? aut numquid ea natus sum lege, ut decumbens in stragulis me ipse foveam? — At hoc magis delectat. — Ergone ad delectationem natus es, nec omnino ad agendum operandumve? videsne arbusculos, passerculos, formicas, araneas apesque suo fungentes munere, quantum in ipsis est, mundum exornare?

I 2

Itane

et ὁ ἀράχνης et ἡ ἀράχνη promiscue dixerunt.

τὰς μελίσσας, τὸ ἴδιον ποιοῦσας τὸ καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; ἔπειτα σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ.] Omnes Edd. superiores: τὰς μελίσσας τὸν καὶ αὐτὰς συγκοσμοῦσας κόσμον; σὺ οὐ θέλεις κ. τ. λ. Perspecte tamen jam *Gataker*. viderat, saltem σὺ δ' οὐ θέλεις κ. τ. λ. legendum esse. Nec tamen et hoc admissio persanatus erat locus. Quid enim est ὁ καὶ αὐτὰς κόσμος? — Peropportuna igitur mihi conti-

git h. l. lectio *Vat. A.*, quam haud cunctanter amplexus sum, ita tamen, ut συγκοσμοῦσας retinerem, quod in *Vat. A.* in συγκροτούσας depravatum erat. — ἔπειτα h. l. adhiberi videtur in interrogatione ad vehementiam quandam aut indignationem exprimendam; de quo hujus vocis usu consulant tirones *Viger. de Idiot. L. Gr. Cap. VII, S. 3.7. n. Zeunii*, et *Hoozeveen de Partic. Gr. XVI, II, 15. p. 279. Ed. Cl. Schützii. Upton. ad Arrian. l. l. legendum putabat; καὶ σὺ οὐ θέλεις.*

οὐ θέλεις τὰ ἀνθρωπινὰ ποιεῖν; οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κατὰ τὴν σὴν φύσιν; ἀλλὰ δεῖ καὶ ἀναπαύεσθαι· δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τούτου μέτρα ἢ φύσις. ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ ἐσθίειν, καὶ πίνειν· καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρκοῦντα προχωρεῖς. ἐν ταῖς πράξεσι δὲ οὐκ ἔτι, ἀλλ' ἐντὸς τοῦ δυνατοῦ. οὐ γὰρ φιλεῖς σεαυτὸν. ἐπεὶ τοι καὶ τὴν φύσιν ἂν σου, καὶ τὸ βούλημα ταύτης ἐφίλεις; ἄλλοι τε τὰς τέχνας ἑαυτῶν φιλοῦντες, συγκατατίθενται τοῖς κατ' αὐτὰς ἔργοις, ἄλουτοι καὶ ἄσιτοι. σὺ τὴν φύσιν τῇν σαυτοῦ ἔλασσον τιμᾶς, ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς τὴν ὀρχηστικὴν, ἢ ὁ φιλάργυρος τὸ ἀργύριον, ἢ ὁ κενόδοξος τὸ δοξάριον. καὶ οὗτοι, ὅταν προσπαθῶσιν, οὔτε φαγεῖν, οὔτε κοιμηθῆναι θέλουσι μᾶλλον, ἢ ταῦτα συν- αὔξειν πρὸς ἃ διαφέρονται· σοὶ δὲ αἱ κοινωνικαὶ πράξεις εὐ- τελέστεραι φαίνονται, καὶ ἥσσανος σπουδῆς ἄξια;

β. Ως

οὐ τρέχεις ἐπὶ τὸ κα-
τὰ τὴν σὴν φύσιν;] Arti-
culum τὴν ignorat Gat. cum
posterioribus omnibus. Recte
vero me admonuit Doctiff.
Corai de restituendo articulo,
quem Xyl. i., Arg., Lagd.,
Cas. et Oxon. dederunt.

δεῖ. ἔδωκε μὲν τοι καὶ
τούτου μέτρα ἢ φύσις·
ἔδωκε μὲν τοι καὶ τοῦ
ἐσθίειν καὶ πίνειν κ.τ.λ.]
Pro δεῖ Vat. A. habet: φημί
καὶ γὰρ· eodem sensu. Priori
loco μὲν τοι ex Vat. A. addi-
di, quod superiores Edd.

ignorant. Idem vero μὲν τοι
in loco posteriori cum δὲ mu-
tatum velim.

καὶ ὅμως σὺ, ὑπὲρ
τὰ μέτρα, ὑπὲρ τὰ ἀρ-
κοῦντα προχωρεῖς· ἐν
ταῖς πράξεσι κ.τ.λ.] Va-
tic. A. hunc locum sic legit:
καὶ ὅμως — ἀρκοῦντα οὐ
προχωρεῖς οὐδὲ ταῖς πρά-
ξεσι οὐκ ἔτι κ.τ.λ. Cor-
rupte? nescio tamen, an li-
ceat hujus Cod. vestigia sequi
et ita h. l. reponere: καὶ ὅμως
σὺ ὑπὲρ — ἀρκοῦντα οὐ προχω-
ρεῖς;

Itane tu, quae hominis sunt, facere recusas? neque pro-
peras ad id, quod naturae tuae convenit? — At quiete
quoque opus est. — Est; veruntamen et hujus modum
natura praescipit: praescipit vero et edendi bibendique
[modum]: tu tamen ultra modum, ultra ea, quae suffi-
ciunt, procedis; in agendo autem non amplius [procedis],
immo intra id, quod fieri potest, consistis: etenim temet
ipse non diligis: alioquin et naturam tuam et voluntatem
ejus diligeres. Alii quidem, qui artes suas diligunt, ea-
rum operibus intabescunt, ut neque balneis neque cibo
utantur: tu naturam tuam non tanti facis, quanti aut tor-
nator aut histrio suam artem, quanti avarus argentum et
ambitiosus gloriam: et isti enim, ubi his addicti sunt,
nec cibum, nec somnum capere magis expetunt, quam ea,
quae illis curae sunt, augere et amplificare. Num autem
tibi actiones ad societatem humanam spectantes viliores vi-
dentur minorique studio dignae?

I 3

2. Quam

ρεῖς; ἐν δὲ ταῖς πράξεσιν οὐκ
ἔτι [sc. προχωρεῖς ὑπὲρ τὰ ἀρ-
κούντα] ἀλλ' ἐντὺς δυνατοῦ
[sc. εἰ].

ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορ-
νευτικὴν, ἢ ὁ ὀρχηστὴς
τὴν ὀρχηστικὴν] *Vat. A.*
ἢ ὁ τορνευτὴς τὴν τορνευτικὴν —
haud male. Mox vero ὁ per-
peram abest et vitiose scri-
ptum ὀρχηστὴς (sic).

ὅταν πρὸς παθῶσιν,]
Xyl. i. operarum errore πρὸς-
πατῶσι, quod etiam in *Lugd.*
transiit. *Arg.* ceteraeque re-
cte πρὸςπαθῶσιν.

πρὸς ἃ διαφέρονται.]
Sic primus edidi, vestigia
Cod. Vatic. A. secutus. Hic
scilicet ita h. l. exhibet: πρὸς
διαφέρονται. Lectio vulg. est:
πρὸς ἃ φέρονται. Quod quam-
vis per se ferri possit, tamen
illud praeferendum puto.
Amat enim *Antoninus* noster
formulam: διαφέρεσθαι πρὸς
τι. cf. IX, 27. 40. XI, 10.

εὐτελέστεραι φαίνον-
ται,] Sic omnes Edd. recte,
praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mori*
et *de Jol.*, in quibus τελέστε-
ροι legitur.

Seccio

β. Ὡς εὐκολον, ἀπώσασθαι καὶ ἀπαλεῖψαι πάσαν φαντασίαν τὴν ὀχληράν ἢ ἀνοίκειον, καὶ εὐθὺς ἐν πάσῃ γαλήνῃ εἶναι.

γ. Ἄξιον ἑαυτὸν κρῖνε παντὸς λόγου καὶ ἔργου τοῦ κατὰ φύσιν· καὶ μὴ σε παρεμπούτω ἢ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος. ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπερᾶσθαι, ἢ εἰρησθαι, μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ, ἴδιον ἡγεμονικὸν ἔχουσι, καὶ ἰδίᾳ ὁρμῇ χρῶνται· αὐτὸν μὴ περιβλέπου, ἀλλ' εὐθεῖαν πέραινε, ἀκολουθῶν τῇ φύσει τῇ ἰδίᾳ καὶ τῇ κοινῇ. μία δὲ ἀμφοτέρων τούτων ἡ ὁδός.

δ. Πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν, μέχρι πεσῶν ἀναπαύσομαι, ἐναποπνεύσας μὲν τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ ἡμέραν ἀναπνέω, πεσῶν δὲ ἐπὶ τούτῳ, ἐξ οὗ καὶ τὸ σπερμάτιον ὁ πατήρ μου συνέλεξε, καὶ τὸ αἱμάτιον ἡ μήτηρ, καὶ τὸ γαλακτίον ἡ τροφός· ἐξ οὗ καὶ ἡμέραν τοσοῦτοις ἔτεσι βόσκομαι, καὶ ἀρδεύομαι, ὃ φέρει με πατοῦντα, καὶ εἰς τοσαῦτα ἀποχρῶμενον ἑαυτῷ.

εἰ. Δριμύτητά σου οὐκ ἔχουσι θαυμάσαι. ἔστω· ἀλλὰ ἕτερα πολλὰ, ἐφ' ὧν οὐκ ἔχεις εἰπεῖν, οὐ γὰρ πέφυκα. ἐκεῖνα οὖν παρέχου, ἅπερ ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοί, τὸ ἀνιβδηλον, τὸ

Sectio 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2. p.)

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 2. p.)

ἢ ἐπακολουθοῦσά τινων μέμψις ἢ λόγος.] Vatic. A. vitiole: ἐπακολουθήσει (sic). Caeterum pro λόγος cum Jun. et Gatak. malim ψόγος, vituperatio.

ἀλλὰ εἰ καλὸν πεπερᾶσθαι κ. τ. λ.] εἰ καλὸν dedi

cum Xyl. 1., Lugdun., Caf., Oxon. et de Jol. ἐκαλὸν primum perperam expressum erat in Basf., hinc in Argent., Gatak. et reliquas transiit.

μὴ σεαυτὸν ἀπαξίου] Arg. operarum errore: ἀπαξίου.

ἀκολουθῶν τῇ φύσει] Arg. vitiole: δύσει.

2. Quam facile est, visum quodeunque vel turbulentum vel inconueniens amoliri et abstergere, statimque in summa tranquillitate esse!

3. Omni sermone atque actione naturae conueniente dignum te iudica: neque te seducat, quae sequitur, quorumlibet hominum reprehensio aut sermo; sed si quid dictu factuve pulchrum est, eo ne te indignum existimes: illi enim mentem propriam habent et proprio ducuntur impetu, Haec tu noli adtendere, sed recta perge naturae et propriae et communi obsecutus: eadem autem est harum utriusque via.

4. Per ea, quae naturae sunt consentanea, profiscor, donec occumbens tandem conuiuescam, eo expiraturus, unde quotidie spiritum haurio, eoque casurus, unde et semen pater meus et sanguinem mater et lac nutrix collegit; unde quotidianum per tot annos cibum potumque accepi, quod calcantem et ad tam varios usus eo abutentem me sustinuit.

5. Acre ingenium tuum non est, quod admirentur. Sit ita. Verum multa sunt alia, ad quae te natura aptum esse negare non potes. Haec igitur praesta, quae omnino

I 4

in

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 2. p.)

πορεύομαι διὰ τῶν κατὰ φύσιν] Sic dedi cum *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*, consentiente *Vat. A.* — *Gat.* et reliquae vero legunt — διὰ τὴν κατὰ φύσιν, quod quum ferri nequeat, *Doctiff. Coray* ad h. l. adnotauerat aut — διὰ τῆς κ. φ. — aut πορεύομαι δὲ τὴν κατὰ φύσιν — esse legendum.

καὶ τὸ αἵμάτιον ἢ μήτηρ] Haec verba ab Editione *Mori* operarum errore absunt.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. 5. Caf. 3.)

ἀπερ' ὅλα ἐστὶν ἐπὶ σοὶ] ἐπὶ σοὶ cum *Vat. A.* dedi pro vulg. ἐν σοι, quod *De Joly* retinuit, quamquam illud verum est. Sic enim semper *Stoici*, quod in vulgus, notum est.

το

τὸ σεμνόν, τὸ Φερέπονον, τὸ ἀφιλήθονον, τὸ ἀμεμψίμοιρον, τὸ ὀλγοδεές, τὸ εὐμενές, τὸ ἐλεύθερον, τὸ ἀπέρισσον, τὸ ἀφλύαρον, τὸ μεγαλεῖον. οὐκ αἰσθάνει, πόσα ἤδη παρέχεσθαι δυνάμενος, ἐφ' ὧν οὐδεμία ἀφυΐας καὶ ἀνεπιτηδειότητος πρόφασις, ὅμως ἔτι κάτω μένεις ἐκῶν; ἢ καὶ γογγύζειν, καὶ γλισχρεύεσθαι, καὶ κολακεύειν, καὶ τὸ σωματίον καταιτιᾶσθαι, καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι, καὶ τοσαῦτα ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, διὰ τὸ ἀφυῶς κατασκευάσθαι, ἀναγκάζη; οὐ, μὰ τοὺς θεούς· ἀλλὰ τούτων μὲν πάλαι ἀπηλλάχθαι ἐδύνασο. μόνον δέ, εἰ ἄρα ὡς βραδύτερος, καὶ δυσπαρακολουθητότερος καταγινώσκεσθαι, καὶ τοῦτο δὲ ἀσκητέον, μὴ παρενδυμούμενῳ, μὴδὲ ἐμφιληδονοῦντι τῇ νοθείᾳ.

— 5. Ὁ μὲν τις ἐστίν, ὅταν τι δεξιὸν περὶ τινα πράξῃ, πρὸ χειρὸς καὶ λογίσασθαι αὐτῷ τὴν χάριν. ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν

τὸ ἀμεμψίμοιρον] *Xyl. i., Arg. aliaque corrupte*; τὸ ἀμεμψήμοιρον.

οὐκ αἰσθάνει] *Malim cum Menag. et Gat. — αἰσθάνη.* Neque tamen Atticorum forma omnino ab Antonini more abhorret, ut in ὄψει pro ὄψῃ aliisque.

ἢ καὶ γογγύζειν] *Sic Edd. omnes, praeter Gat. — Stānh., in qua ἢ δὲ expressum est. Reisk. malebat: τί δέ; γογγύζειν κ. τ. λ., qua tamen emendatione minime opus est.*

καὶ τὸ σωματίον καταιτιᾶσθαι] *Reche malebat:*

καταιδεῖσθαι. — *Morus, qui vulg. retinebat, putabat, haec verba post illa, quae postea sequuntur, ῥιπτάζεσθαι τῇ ψυχῇ, esse collocanda.*

καὶ ἀρεσκεύεσθαι, καὶ περπερεύεσθαι] καὶ ἀρεσκεύεσθαι] *dedi cum Gat. et posterioribus Edd. omnibus. Firmatur auctoritate Vatic. A., in quo paullulum corrupte scriptum video ἀρενοσκεύεσθαι. Xyl. i., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. ἀρέσκεσθαι exhibent: haud male. — Pro περπερεύεσθαι Lugd. corrupte: περιπορεύεσθαι.*

μόνον δέ, εἰ ἄρα — — — ἀσκητέον] *Vulgarem h. l. reti-*

in potestate tua sita sunt, animum sincerum, gravem, laborum tolerantem, voluptatibus abstinentem, sorte contentum, pauca desiderantem, benevolum, liberum, a luxu et nugis alienum atque sublimem. Nonne sentis, quam multa sint, ad quae quin habilis et aptus sis, nihil est, quod causeris, et tamen infra [haec] sponte perfistis? Num et murmurare et tenacem esse et adulari et corpusculum incusare et adfentari, et ostentare te et tantopere jactari animo per naturalem ingenii hebetudinem cogeris? Nequaquam mehercule, sed his omnibus jam pridem liberari poteras. Hoc vero solum [observes], ut, si nimirum propter ingenii tarditatem et hebetudinem notari poteras, et hoc nomine te exerceas, atque tarditatem illam nec omnino negligas, nec tibi in ea placeas.

6. Est, qui simulac gratum alicui fecerit, illi beneficium statim imputet. Est, qui, etiamsi non statim impu-

I 5

tet,

retinui, quae monente Clar. Coray bene defendi potest. Repetendum scilicet post εἰ ἄρα ex superioribus: ἐδύνασο.

— Gatak. malebat: καταγινώσκεισθαι μέλλης, aut: καταγινώσκη. Casf. μόνον δὲ εἰ ἄρης ὡς βραδύτερος, si sustineas etc. Reisk. ad h. l. ita: „μόνον δὲ non placet: post εἰ ἄρα videtur ἐμελλες subaudiri debere.“ — Caeterum Arg. vitiose: βραδύτερος.

μηδὲ ἐμφιληδονοῦντι τῇ νωθεΐᾳ.] Xyl. 1., Lugd., Casf. [ipse tamen Editor in Notis observavit, corrigendum esse] et Oxon. ἐμφιληδοῦντι. Arg. vero ceteraeque recte:

ἐμφιληδονοῦντι. — Pro νωθεΐᾳ, quod omnes Edd. habent, non dubitavi, verissimam Gatak. conjecturam νωθεΐα in textum adoptare. Adnot. Lugd. malebat νωθεΐα sensu eodem.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 6. 7. Cusi 4.)

ὁ δὲ πρὸς τοῦτο μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μὲν τοι.] Vatic. A. πρὸς μὲν τοῦτο. — Pro ἄλλως μέντοι Gatakero ἄλλα μέντοι aut ἄλλ' ὅς μέντοι, Moro autem αὐτὸς μέντοι rescribendum esse videbatur. An fortasse ὅμως μέντοι scripserit Antoninus?

καὶ

μὲν οὐ πρόχειρος, ἄλλως μὲν τοι παρ' ἑαυτῷ, ὡς περὶ
 χρεώστου διανοεῖται, καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν. ὁ δὲ τις τρό-
 πον τινὰ οὐδὲ οἶδεν ὁ πεποίηκεν· ἀλλὰ ὁμοίος ἐστὶν ἀμπελῶν
 βότρυν ἐνεγκούσῃ καὶ μηδὲν ἄλλο προσεπιζητούσῃ, μετὰ τὸ
 ἅπαξ τὸν ἴδιον καρπὸν ἐννοχέειν. ἵππος δραμῶν, κύων
 ἰχνεύσας, μέλισσα μέλι ποιήσασα, ἄνθρωπος δ' εὖ ποιήσας,
 οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ μεταβαίνει ἐφ' ἕτερον, ὡς ἄμπελος
 ἐπὶ τὸ πάλιν ἐν τῇ ὥρᾳ τὴν βότρυν ἐνεγκεῖν. ἐν τούτοις οὖν
 δεῖ εἶναι, τοῖς τρόπον τινὰ ἀπαρakoλoυθήτως αὐτὰ ποιοῦσι;
 καί· ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ παρακολoυθεῖν. ἴδιον γὰρ, Φησὶ,
 τοῦ κοινωνικοῦ, τὸ αἰσθάνεσθαι ὅτι κοινωνικῶς ἐνεργεῖ, καὶ
 νῆ Δία, βούλεσθαι καὶ τὸν κοινωνὸν αἰσθάνεσθαι. ἀληθὲς μὲν
 ἐστὶν ὁ λέγεις· τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο
 ἔση εἰς ἐκείνων, ὧν πρότερον ἐπεμνήσθην· καὶ γὰρ ἐκεῖνοι
 λογικῇ τινι πιθανότητι παράγονται. εἰάν δὲ θελήσῃς συνεῖναι,
 τί ποτὲ ἐστὶ τὸ λεγόμενον, μὴ φοβοῦ, μὴ παρὰ τοῦτο πα-
 ραλιπῆς τι ἔργον κοινωνικόν.

ζ'. Εὐχῇ

καὶ οἶδεν ὁ πεποίηκεν] *Vat. A.* καὶ οἶδε ὁ πεποίηκε.
 μετὰ τὸ ἅπαξ τὸν ἴδιον
 καρπὸν ἐννοχέειν] *Lugd.*
 et de *Jol.* operarum errore:
 ἐννοχέειν.

ἵππος δραμῶν, κύων κ.
 τ. λ.] *Vat. A.* ὡς ἵππος δρα-
 μῶν — quam lectionem rece-
 pit *De Joly.* Quo vero sensu
 et [quam ob causam, de eo
 lectorem ne verbo quidem
 monuit. Mihi, si cui placet
 addi τὸ ὡς, post ἐννοχέειν,
 comma, et post ποιήσασα pun-
 ctum minus collocandum vi-

detur. — Pro ποιήσασα *Arg.*
 corrupte: ποιήσασα.

οὐκ ἐπιβοᾶται, ἀλλὰ
 — ἕτερον] *Vat. A.* monstro-
 se: — ἐπισκᾶται — et dein-
 de ἐφ' ἑτέρων. — *Menag.* ad
 h. l.: „Eft, qui legat: ἐπι-
 βοᾶ τι — sed nihil mutan-
 dum.“

ἀλλ' αὐτὸ τοῦτο δεῖ
 παρακολoυθεῖν] δεῖ abest
 a *Vat. A.*, quod in hac ora-
 tionis serie durius videtur. —
Ed. Gat.-Stanh. — αὐτὸ τοῦ
 παρακολ. — operarum errore.

τὸ

tet, tamen, quid fecerit conscius, revera tanquam debitorem illum consideret. Est et, qui, quid fecerit, quodammodo ne noverit quidem, sed similis est viti, quae uvam ubi protulit et proprium sibi fructum semel dedit, nihil ulterius quaerit. Equus, postquam cucurrit, canis, postquam venatus est, apes, postquam mel confecit, homo vero, si bene fecit, non clamore prosequitur, sed ad aliud progreditur, quemadmodum vitis ad uvas denuo suo tempore producendas. In eorum igitur numero esse oportet, qui, quid agant, quodam modo ne intelligunt quidem? Oportet profecto. At hoc ipsum intelligere oportet. [Hominis] enim, inquis, ad communionem nati, est proprium, ut sentiat, se, quemadmodum societatis amantem decet, agat et per Jovem etiam velit, ut socius ejus id sentiat. Verum est, quod dicis: haud recte vero id interpretaris; hinc ex eorum numero eris, quorum antea memineram: nam et illi probabilitate quadam rationali abducuntur. Quod si intelligere volueris, quid sit, quod dictum est, noli timere, ne hac de causa aliquid, quod societati hominum salutare est, sis omisurus.

7. Athe-

τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ· διὰ τοῦτο ἔσῃ εἰς ἐκείνων κ. τ. λ.]

De hoc loco sive explicando sive restituendo desperabat Cas. — Gatak. malebat — λεγόμενον ἂν παρεκδέχῃ κ. τ. λ. si hoc, quod dictum est, secius acceperis, eris ex eorum numero. Potest tamen et vulgaris defendi sensu eo, quem in Interpretatione expressi. — Ut vero dicam, quod censeo, vehementer de hujus loci integritate dubito. Neque ta-

men lectio Cod. Vat. A. — τὸ δὲ νῦν λεγόμενον παρεκδέχῃ διὰ τι οὕτω ἔσῃ εἰς ἐκείνων κ. τ. λ. — ita comparata est, ut eam amplecti possim. Spero tamen fore, ut alius me acutior vestigia ejus legens veram fortasse lectionem restituat.

ἐὰν δὲ θελήσῃς συνεῖναι.] Vix dubito, pro συνεῖναι reponendum esse συνιέναι. Cf. Notae ad h. l.

μὴ φοβοῦ, μὴ κ. τ. λ.] Negativa abest a Vat. A. contra

ζ'. Εὐχὴ Ἀθηναίων, ὕσον, ὕσον, ὦ Φίλε Ζεῦ, κατὰ τῆς ἀρούσας τῆς Ἀθηναίων καὶ τῶν πεδίων. ἤτοι οὐ δεῖ εὐχεσθαι, ἢ οὕτως, ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.

ή. Ὅποιόν ἐστι τὸ λεγόμενον, ὅτι συνέταξεν ὁ Ἀσκληπιος. τούτῳ ἵππασίαν, ἢ ψυχρολουσίαν, ἢ ἀνυποδησίαν· ταυτὸν ἐστι καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἢ τῶν ὅλων φύσις νόσον, ἢ πῆρσιν, ἢ ἀποβολήν, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων. καὶ γὰρ ἐκεῖ τὸ συνέταξεν, τοιοῦτόν τι σημαίνει, ἔταξε τούτῳ τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίαν· καὶ ἐνταῦθα τὸ συμβαῖνον ἐκάστῳ τέτακται πῶς αὐτῷ κατάλληλον πρὸς τὴν εἰμαρμένην. οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετραγώνους λίθους ἐν τοῖς τείχεσι, ἢ ταῖς πυραμίσιν συμβαίνειν οἱ τεχνῖται λέγουσι, συναρμόζοντας ἀλλήλους.

pra sensum, quem scriptor h. l. declarare voluit. — *Gat.* in Not. ad h. l.: „F. μηδὲ πρὸς τοῦτο, neve hac de causa. Veruntamen nihil temere mutatum velim.,,

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 8. Caf. 5.)

ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως.] *Caf.* pater ad Persii Sat. II. — adnotavit, h. l. legendum esse — ἐλευθερίως. Quod quidem libenter recepissem, si Edd. veteres aut Codd. exhibuissent. Noli tamen, quum ἐλευθερίως et ἐλευθέρως sicut ἐλεύθερος et ἐλευθέριος a pluribus scriptoribus ita adhiberi soleant, ut ἐλευθέρως pro ἐλευθερίως, et ἐλεύθερος pro ἐλευθέριος ponatur, non autem vice versa, noli, in-

quam, hanc ob causam ἐλευθέρως e textu eliminare.

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 9. Caf. 6.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

ὁποῖόν ἐστι τὸ λεγόμενον] *Vat. A.* ὁποῖόν τι ἐστὶ τὸ λεγ.

ἢ ψυχρολουσίαν ἢ ἀνυποδησίαν.] *Pro* — ἢ ἀνυποδησίαν *Med. 2. 3. et Paris.* ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων.

καὶ τὸ, συνέταξεν τούτῳ ἢ τῶν ὅλων κ. τ. λ.] *Vat. 2. et Paris.* copulat. καὶ ante τὸ ignorant. — *Iidem* συνέταξε. — *Vat. A.* — συνέταξε τούτων ἢ τῶν ὅλων φ. vitiose.

7. Atheniensium votum: „Plue, plue, care Jupiter, in arvis pratisque Atheniensium,, Aut nihil oportet precari aut hoc modo, simpliciter et ingenue.

8. Cujusmodi illud est, quod vulgo dicunt, Aesculapium huic vel illi, ut equitet, aut frigida lavetur, aut nudis pedibus incedat, *constituisse*; ejusmodi est et hoc, naturam huic vel illi, ut aegrotet, aut membris mutiletur, aut [liberos] amittat, aut aliud ejus generis *constituisse*. Nam et illic quum dicimus *constituisse*, intelligimus, [Aesculapium] huic illud *statuisse*; quippe sanitati congruum, ita et hic id, quod cuique contingit, illi *statutum est*, ut fato consentaneum. Atque eodem sensu haec nobis *συμβαίνειν* [evenire] dicimus, quo lapides quadratos in muris aut pyramidi-

bus

τοιοῦτόν τι σημαίνει.] *Vat. 6. et Paris.* τοιοῦτο —

ἔταξε τοῦτο τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίαιαν.] Sic edidi cum *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3.* (in quo tamen eis ὑγίαιαν legitur) 4.; *Paris. et Guelph.* Idem, ni fallor, etiam dare debuisset *Vat. A.*, qui tamen negligentia librarii τοῦτω ignorat. — Cum nostris Codd. in h. l. constituendo consentiant MSS. *Hoefscheliani*, teste ad h. l. *Mer. Casaub.* — Ceterae Edd. omnes: ἔταξε τοῦτο πρὸς τοῦτο ὡς κατάλληλον εἰς ὑγίαιαν, sensu aut nullo aut saltem frigidissime. Hinc *Reche* malebat: — ἔταξε τοῦτο πρὸς αὐτόν — quia tamen emendatione nunc non opus est. *De Jol.* ἔταξε τοῦτο ὡς κατάλληλον πρὸς ὑγίαιαν, pla-

ne ut *Vat. A.*, quem temere h. l. secutus est hic Editor, ne verbo quidem lectorem admonens de lectionis varietate.

τέτακται πρὸς αὐτὸν κατάλληλον πρὸς τὴν εἰμαρμένην.] Sic *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris., MSS. Hoefschel.*, nec non *Ed. De-Joh.* — Reliquae Edd.: τετακται πρὸς αὐτὸν κατάλληλον εἰς τὴν εἰμαρμένην.

οὕτως γὰρ καὶ συμβαίνειν αὐτὰ ἡμῖν λέγομεν, ὡς καὶ τοὺς τετρ. λιθ. ἐν τ. τείχ. ἢ ταῖς πυραμίσι συμβαίνειν οἱ τεχν. λέγ. συναρμόζοντας ἀλλήλοις τῇ ποιεῖ συνθέσει.] Sic edidi cum Edd. antiquioribus, *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* — *Gataker.* et reliquae

λήλοις τῇ ποῦ συνθέσει. Ὅλως γὰρ ἀρμονία ἐστὶ μία. καὶ ὥσπερ ἐκ πάντων τῶν σωμάτων ὁ κόσμος τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται· οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων ἡ εἰμαρμένη τοιαύτη αἰτία συμπληροῦται. νοοῦσι δὲ ὁ λέγω, καὶ οἱ τέλεον ἰδιῶται. Φασὶ γὰρ, τοῦτο ἔφερον αὐτῷ· οὐκοῦν τοῦτο τοῦτω ἐφέρετο, καὶ τούτο τοῦτω συνετάττετο. δεχόμεθα οὖν αὐτὰ, ὡς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπίος συντάττει. πολλά γοῦν καὶ ἐν ἐκείνοις ἐστὶ τραχέα· ἀλλὰ ἀσπαζόμεθα τῇ ἐλπίδι τῆς υἱείας. τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκεῖτω, ἄνους καὶ συντέλεια τῶν τῇ κοινῇ φύσει δοκούντων, οἷον ἡ σὴ υἱεία. καὶ οὕτως ἀσπάζου πᾶν τὸ γινόμενον, καὶ ἀπηνέστερον δοκῇ, διὰ τὰ ἐκεί· ἄγειν, ἐπὶ

liquae habent: οὕτως γὰρ καὶ αὐτὰ συμβαίνειν ἡμῖν λέγουσι. κ. τ. λ. Caeterum illud ἡμῖν omnino ignorant *Med.* quatuor et *Vat.* 2. 3. 4. 6. cum *Parif.*, quod profecto non magnopere desiderarem. — Pro τετραγώνους *Med.* 1. vitiole: τετραμμένους — et mox συμβέειν (*sic*). — Verba: ἡ ταῖς πυράμσι ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2., *Parif.* et *Guelf.* — Ap. Suidam, qui f. v. συμβαίνειν ad h. l. respexit, legitur: καὶ ἐν ταῖς πυράμσι. — Mox *Vat.* 2. 3. 4. 5. et *Parif.* verba hoc ordine exhibent: οἱ τεχνίται συμβαίνειν λέγουσι, sensu eodem, quo vulgaris. Mox vero et iidem cum omnibus Codd., qui Excerpta continent, pro συναρμόζοντας exhibent συναρμόζοντες, ita ut ad τεχνίται sit referendum: quod mihi non arridet. —

Ap. Suidam συναρμόζειν legitur; quod tamen ex Antonino emendandum esse jam perspicue monuit ad illum *Kusteras*.

τοιοῦτον σῶμα συμπληροῦται] *Parif.* τοιοῦτο — οὕτως ἐκ πάντων τῶν αἰτίων κ. τ. λ.] αἰτίων dedit cum *Guelf.*, monente Cl. Heynio, vulgare αἰτίων vitium esse grammaticale.

νοοῦσι δὲ ὁ λέγω — συνετάττετο] Haec omnia a *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* absunt. — Caeterum Doct. Corai malebat τοῦτο ἔφερον αὐτὸ, hoc sensu: tulit hoc illud; illud igitur ab hoc verebatur. — Commoda sane lectio, an genuina, dubitari potest: nisi enim fallor, Antoninus respicit ad vulgarem dicendi formulam: *fatum f. fors hoc fert*. Sic *Virgil.*

bus *συμβαίνειν* [congruere] dicant artifices, quum sibi invicem quodam ordine coaptantur. Omnino harmonia est una, et quemadmodum ex cunctis corporibus mundus iste, quo corpus ejusmodi fit, perficitur, ita et ex universis caussis, quo caussa fit ejusmodi fatum, conficitur. Intelligunt hoc, quod dico, et rudissimi quique. Dicunt enim: *tulit hoc illi* [sc. fors s. natura]. Hoc igitur illi *ferrebatur* et hoc illi *constituebatur*. Accipiamus igitur et ista, quemadmodum ea, quae Aesculapius *constituit*: multa enim et in his aspera sunt, quae tamen sanitatis spe amplectimur. Ejusmodi igitur quid tibi videatur eorum, quae naturae communi visa sunt, perfectio

gil. Aen. II, 75. „sic fata ferrebant;„ apud Cic., nescio, ubi, „fors feret.„ — — *Vatic. A.* Φασὶ γοῦν τοῦτο κ. τ. λ. — et deinde τοῦτο ante τούτω deest. — *Menagius* malebat συνεφέρετο. n. n.

ὥς ἐκεῖνα ἃ ὁ Ἀσκληπίος] Ceterae Edd. ὥς ἐκεῖνα ὁ Ἀσκληπ. Non vero dubitavi ex verissima *Gat.* emendatione addere voculam ἃ, quam praecedens ἐκεῖνα, absorpsit.

ἐστὶ τραχέα] ἐστὶ abest a *Vat.* 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*

τοιοῦτον οὖν τι σοὶ δοκεῖτω] οὖν, quod superiores Edd. omnes ignorant, ex *Vatic.* 4. 6., *Med.* 1. 2. 4. et *Parif.* recepi. Caussa omittendi hanc voculam erat in similitudine finis ον in praecedente τοιοῦ-

τον cum οὖν. — *Med.* 1. paululum corrupte: τοιοῦτον οὖν τι σοὶ (sic) δοκεῖτω.

καὶ ἀπηνέστερον δοκεῖ, διὰ τὸ ἐκεῖ ἀγχειν] Retinui lectionem omnium Edd. praeterquam quod *De-Joh.* — ἐκεῖ — σε habet. *Vatic.* 2. 3. 4. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* locum nostrum sic legunt: καὶ τὸ (*Vat.* 4. τι) ἀπηνέστατον δοκεῖ (*Vat.* 4. et *Parif.* vitiose δοκεῖ) διὰ τὸ ἐκεῖσε (ita et *Vat. A.*; *Med.* vero 3. et 4. ἐκεῖ σε) φέρειν. Quae quidem librorum MSS. lectio non incommoda est, atque ita comparata, ut alii eam recipere pro vulgari fortasse non dubitavissent. Noli tamen nimis in vulgare grassari, neque adeo ἐκεῖσε rescribere, quum satis constet, Graecos saepius ἐκεῖ pro ἐκεῖσε adhibere.

τὴν τοῦ κόσμου ὑγίαν; καὶ τὴν τοῦ Διὸς εὐδίαν καὶ εὐπραγίαν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν, εἰ μὴ τῷ ὅλῳ συνεφερεν. οὐδὲ γὰρ ἡ τυχαῖσα φύσις φέρει τι, ὃ μὴ τῷ διοικουμένῳ ὑπ' αὐτῆς κατὰλλήλόν ἐστι. οὐκοῦν κατὰ δύο λόγους στέργειν χρὴ τὸ συμβαῖναι ἀρι. καθ' ἓνα μὲν, ὅτι σοὶ ἐγένετο, καὶ σοὶ συνετάττετο, καὶ πρὸς σέ πως εἶχεν, ἄνωθεν ἐκ τῶν πρεσβυτάτων αἰτίων συμπλασθένον. καθ' ἕτερον δὲ, ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικούντι τῆς εὐδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ τῇ Δίᾳ, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι. πηροῦται γὰρ τὸ ὁλόκληρον, ἐὰν καὶ ὁτιοῦν διακόψῃς τῆς συναφείας καὶ συνεχίας, ὥσπερ τῶν μερῶν, οὕτω δὲ καὶ τῶν αἰτίων. διακόπτεται δὲ ὅσον ἐπὶ σοὶ, ὅταν δυσχερεστέῃς, καὶ τρόπον τινα ἀναιρῇς.

Θ'. Μὴ

οὐ γὰρ ἂν τοῦτό τινι ἔφερεν] Reliquae Edd., praeter De - Jol., τοῦτό τι ἔφ. — Nostram lectionem tuentur Vat. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. At Vat. 2. τοιοῦτό τινι. — Pro vulgari Gat. malebat: τοιοῦτό τι, et Reisk. τοῦτό σοι.

οὐδὲ γὰρ ἡ τυχοῦσα φύσις κ. τ. λ.] τυχοῦσα abest a Vat. A. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. Hinc et de Joly sustulit; vereor autem, ne temere. Reisk. malebat: ἡ τεκοῦσα φ. n. n.

κατὰλλήλόν ἐστι] Lugdun. operarum errore: κατὰλλήλον (sic).

ὅτι τῷ τὸ ὅλον διοικούντι.] Sic recte Xyl. 1. Arg., Lugd., Casj., Oxon. et

Gat., Glasg. vero Woll., Mor. et De Jol. ὅτι τῷ ὅλῳ διοικούντι. Priorum Edd. lectioni omnes Codd. patrocinantur, praeter Vat. 4., Med. 1. et Guelf., qui exhibent: ὅτι τὸ ὅλον διοικούντι. male.

τῆς εὐδίας, καὶ τῆς συντελείας, καὶ τῇ Δίᾳ, τῆς συμμονῆς αὐτῆς αἰτίον ἐστι.] Hanc priorum Edd. lectionem retinui, quam De Joly ex Codd. auctoritate immutavit, et ne verbo quidem addito, quo sensu et quam ob causam Codd. lectionem praetulerit. Codd. scilicet Vat. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. h. l. sic exhibent: εὐδία; τε (omisso articulo, Paris. δὲ) καὶ συντελείας καὶ (omissis verbis τῇ Δίᾳ) τῆς συμμονῆς αὐτῆς καὶ τὸ

fectio et consummatio, cujusmodi est valetudo tua: eodemque modo, quidquid eveniat, etiam si asperum videatur, amplectere, quoniam eo tendit, ad mundi [scilicet] sanitatem et Jovis prosperitatem atque felicitatem: non enim hoc cuiquam tulisset [natura], nisi ad universi bonum contulisset: etenim nec natura quamvis vulgaris et ubique obvia quidquam fert, quod rebus a se administratis non consentaneum sit. Duae igitur sunt rationes, cur singulari quodam affectu, quidquid evenit, complecti te oporteat: altera, quod tibi factum est, tibi constitutum, et certa quadam ratione ad te se habeat, ex alto a causis antiquissimis tibi contextum: altera, quod ad prosperitatem et perfectionem et profecto ad conservationem ejus confert, qui rerum universitatem administrat: mutilatur enim integrum ipsum, si vel minimum, ut partium ita et causarum a connexionione et continuitate, abscissum fuerit: abscindis autem, quantum in te est, quando moleste fers aliquid, tollisque quodammodo.

9. Noli

τὸ ἰδίᾳ (*Med. 1. ἰδίᾳ* sine accentu et *Vatic. 2. ἰδίᾳς*) εἰς ἑκάστον (*Vat. 6. ἐπ' ἑκάστον*, *Med. 3.* omisit praepositionem) ἥκον αἰτίον ἐστὶ. — Ex qua quidem lectione quid effici possit ad Antoninum restituendum, non video. Olim hoc conjeceram: καὶ τῆς συμμο- νῆς αὐτοῦ (sic et *Reisk.* sc. τοῦ ὅλου) καὶ τοῦ τὰ ἰδίᾳ εἰς ἑκάστον ἥκειν, αἰτίον ἐστὶ. — Judicent peritiores!

τῆς συναφείας καὶ συν-
εχείας, ὥς περ τῶν μο-
ρίων, οὕτω δὲ καὶ τῶν
αἰτίων] Mire variant h. l.
Codd., qui Excerpta ex Anto-
nino complectuntur. *Vat. 3.*

Marc. Anton.

4. 6. τῆς συντελείας καὶ
τῆς (τῆς ignorant *Vat. 4.* et 6.)
συναφείας, *Parif.* τῆς συνεχείας
καὶ δυναστείας (sic). —
Verba ὥς περ τῶν μορίων.
αἰτίων absunt a *Med. 3.* — Pro
οὕτω δὲ καὶ *Med. 1.* οὕτω
καὶ, omisso δὲ. — *Med. 2.* οὕ-
τω δὲ καὶ, quod vulgari for-
tasse praeferendum est. Idem
Cod. temere mox διακόπτῃς.

διακόπτεις δὲ ὅσον
ἐπὶ σοί, ὅταν κ. τ. λ.] *Pa-
rif.* διακόπτεις δὲ, perperam.
— *Vat. 3. 4., Med. 1. 3.* et
Parif. ὅσον τὸ ἐπὶ σοί. At
Graeci utroque modo loqui
solent, et ὅσον ἐπὶ σοί et ὅσον
τὸ ἐπὶ σοί.

K

Ad

θ'. Μὴ σιχαίνεῖν, μὴδὲ ἀπαυδαῖν, μὴδὲ ἀποδυῖναι-
 τεῦν, εἰ μὴ καταπυκνυνταί σοι τὸ ἀπὸ δογμάτων ῥηθῶν ἑκά-
 στα πράσσειν· ἀλλὰ ἐκκρουσθέντα, πάλιν ἐπανιέναι, καὶ
 ἀσμενίζεῖν εἰς τὰ πλείω ἀνθρωπικώτερα, καὶ φιλεῖν τοῦτο,
 ἐφ' ὃ ἐπανέρχη· καὶ μὴ ὡς πρὸς παιδαγωγὸν τὴν φιλοσο-
 φίαν ἐπανιέναι· ἀλλ' ὡς οἱ ὀφθαλμιῶντες πρὸς τὸ σπογγάριον
 καὶ τὸ ὠν, ὡς ἄλλος πρὸς κατάπλασμα, ὡς πρὸς καταπό-
 νησιν. οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπιδείξει τὸ πειθαρχεῖν τῷ λόγῳ,
 ἀλλὰ προσαναπαύσῃ αὐτῷ. μέμνησο δὲ ὅτι φιλοσοφία μόνον
 θέλει ἢ ἡ φύσις σου θέλει· σὺ δὲ ἄλλο ἤθελες οὐ κατὰ
 φύσιν; τί γὰρ τούτων προσηνέστερον; ἢ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ
 τοῦτο σφάλλει; ἀλλὰ θεάσθαι εἰ προσηνέστερον μεγαλοψυχίαν,
 ἐλευθερίαν, ἀπλότην, εὐγνωμοσύνην, ὁσιότην. αὐτῆς γὰρ φρο-
 νήσεως

*Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10. 11.
 Casf. 7.)*

καὶ ἀσμενίζεῖν εἰς τὰ
 πλείω ἀνθρ.] *Expectave-*
ram h. l. aut cum Menag. —
εἰ τὰ πλείω — aut cum Reisk.
— εἰ σοῦ vel σοὶ τὰ πλείω.
Nusquam enim ἀσμενίζω cum
praepos. εἰς constructum le-
gitur. Eandem ob causam
Reche emendabat: — ὡς τὰ
πλείω. — At Vat. A. h. l. in
vulg. consentit, et fortasse
εἰς h. l. exponi potest, quod
attinet ad.

οὕτως γὰρ οὐδὲν ἐπι-
 δείξει τὸ πειθαρχεῖν κ.
 τ. λ.] Locus videtur admo-
 dum corruptus: cui varia ra-
 tione succurrunt interpretes.
Boot. pro ἐπιδείξει emenda-
bat: ἐπιδείξεις, ita et Casf.,

qui cum Oxon. hanc emenda-
 tionem in textum recepit, hoc
 sensu: *ne philosophiam osten-*
tes. Hic vero sensus ut effi-
 ciatur, tamen malim: οὐδὲν
 ἐπιδείξει τὸ πειθ. Neque
 tamen hoc modo locum per-
 sanatum puto. Ni enim fal-
 lor, requiritur h. l. lectio,
 qui hanc fere sensum prae-
 beat: *Non te oportet coactum*
et invitum accedere ad obse-
quium erga rationem, sed ul-
tro rationis legibus obedire.
 Nulla tamen Emendationum,
 quas VV. DD. ad h. l. propo-
 fuerunt, ita est comparata,
 ut hunc sensum ex ea extri-
 care liceat. *Salmas.* nempe aut
 ἐπιδεήσει σε — aut ἐπι-
 δεήσει τοῦ πειθ. emenda-
 bat. *Gatak.* aut: ἔτι δεή-
 σει εἰς τὸ πειθ., aut: ἐπι-
 ζή-

9. Noli fastidire aut animam despondere aut desperare, si secundum recta decreta agere singula cupienti haud perinde semper successerint; sed de mentis statu deturbatus regredere, et contentus esto, ubi plura homine digna egisti; nec, tanquam ad paedagogum, ad philosophiam redi; sed quomodo ad penicillum et ovum, qui oculis laborant, quomodo ad emplastrum alius, alius ad perfusionem: sic nihil te coget ad obsequium rationi praestandum, sed ei sponte tua adquiesces. Illud autem memento, philosophiam ea sola postulare, quae natura tua postulet; tu vero aliud quid velis, quod naturae repugnet? Utrum vero horum blandius est? nonne enim blanditiae nomine nos fallit voluptas? At, vide, gratiorne sit magnanimitas, libertas,

K 2

sim-

ζητήσεις ἢ τὸ παιδαρχ. — Reisk. denique: οὕτως γὰρ οὐδ' ἐπεπιδείκει (f. i. med. Att. pro ἐπιδείξει) τῷ παιδαρχ. „Sic enim te non ostentabis in tuo, quod rationi praestas, obsequio. — At: οὐδέν σε ἐπι- δείξει εἰς τὸ παιδαρχ. τῷ λόγῳ κ. τ. λ.

σὺ δὲ ἄλλο ἢ θελες οὐ κατὰ φύσιν;] Sensus haud obscurus; verba autem, nisi sensus meus me fallit, paululum corrupta. Expectavimus scilicet, aut: σὺ δὲ ἄλλο ἢ θελες τὸ οὐ κατὰ φύσιν; aut cum Gatakero: σὺ δὲ ἄλλο ἢ θελες ἢ κατὰ φύσιν. Reisk. „f. σὺ δὲ ἄλλ' ἢ θελες, οὐ τὰ κατὰ φύσιν. In Vat. A. alia h. l. omissa sunt, alia aliter scripta, quam vulgo se habent. Legitur enim in eo:

φιλοσοφία μόνον ἃ θέλει, οὐδὲ ἄλλο ἢ θέλει οὐ κατὰ φύσιν. —

Videant igitur doctiores, an locus fortasse restituendus sit hac ratione: φιλοσοφία μόνον [f. μόνον] θέλει ἃ ἡ φύσις σου θέλει, οὐδὲ ἄλλα, ἢ θέλει, τὸ οὐ κατὰ φύσιν.

ἢ γὰρ ἡδονὴ οὐχὶ διὰ τοῦτο σφάλλει;] Pro διὰ τοῦτο vulgo legitur διὰ τοῦς, non tamen dubitavi, praeeunte Casaub., quem Oxon. secutus est, διὰ τοῦτο recipere, quod et Xyl. legisse videtur, et quod sensus aperte postulat. Eandem lectionem et Gatak. comprobavit.

αὐτῆς γὰρ φρονήσεως κ. τ. λ.] Reisk. malebat: αὐτῆς γὰρ τῆς φρονήσεως. At Antoninus noster ἀκριβείας non adeo studiosus est, ut talia contra

νήσεως τί προσηνέστερον βύβταν τὸ ἀπταιστόν, καὶ εὖρου ἐν
πᾶσι τῆς παρακολουθητικῆς καὶ ἐπιστημονικῆς δυνάμεως ἐν-
θυμηθῆς.

ί. Ταῦ μὲν πράγματα ἐν τοιαύτῃ τῷ τρόπῳ τινὰ ἐγκα-
λύψει ἐστίν, ὥστε φιλοσόφοις οὐκ ἔλασι οὐδὲ τοῖς τυχαῖ-
σιν ἔδοξε παντάπασιν ἀκατάληπτα εἶναι. πλὴν αὐτοῖς γε
τοῖς Στωϊκοῖς δυσκατάληπτα δοκεῖ. καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα
συγκατάθεσις, μεταπτώτῃ· ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτωτος; μέ-
τιθι τοίνυν ἐπ' αὐτὰ τὰ ὑποκείμενα ὡς ὀλιγόχρονα, καὶ ἐν-
τελῇ, καὶ δυνάμενα ἐν κτήσει κιναιδου, ἢ πόρινης, ἢ ληστου
εἶναι. μετὰ τοῦτο ἐπιθι ἐπὶ τὰ τῶν συμβιούντων ἡθῆ, ὧν
μόλις ἐστὶ καὶ τοῦ χαριεστατοῦ ἀναρχέσθαι, ἵνα μὴ λέγω,
ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μόγις ὑπομένει. ἐν τοιούτῳ οὖν ζῶφω καὶ
ρύτῳ καὶ τοσαύτῃ ῥύσει τῆς τε οὐσίας καὶ τοῦ χρόνου, καὶ
τῆς κινήσεως, καὶ τῶν κινουμένων, τί ποτ' ἐστὶ τὸ ἐκτι-
μηθῆναι, ἢ τὸ ὅλως σπουδασθῆναι δυνάμενον, οὐδ' ἐπὶ πᾶσι
τοῦναντίον γὰρ δεῖ παραμυθούμενον ἑαυτὸν περιμένειν τὴν
Φυσικὴν λύσιν, καὶ μὴ ἀσχάλλειν τῇ διατριβῇ, ἀλλὰ τού-
τοις μόνοις προσαναπαύεσθαι· ἐνὶ μὲν τῷ, ὅτι οὐδὲν συμ-
βῆσε.

contra Codd. auctoritatem
immutare audeam.

τῆς παρακολουθητι-
κῆς] Xyl. et Arg. operarum
errore: τῆς παρακολουθητικῆς.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 12. p.
Caf. 8.)

ἔδοξε παντάπασιν
ἀκατάληπτα εἶναι] Ce-
terae Edd. ἔδοξε ἡ παντάπα-
σιν ἀκατάληπτα εἶναι. At ἡ il-
lud jam Casaub. delendum pu-

tabat, ut perfecta fieret ora-
tio: neque dubitavi illud exi-
cere auctoritate Cod. Vat. A.
Ortum debere videtur prae-
cedenti ε, aut ν ἐφελευστικῶ.
Reisk.: „f. ἡ δυσκατάληπτα ἡ
παντάπασιν ἀκατάληπτα., —

καὶ πᾶσα ἡ ἡμετέρα
συγκατάθεσις] Vat. A. pro
ἡμετέρα vitiole: ἡμέραν.

ποῦ γὰρ ὁ ἀμετάπτω-
τος;] Arg. vitiole: ἀμάπτω-
τος.

simplicitas, animi aequitas, sanctitas. Ipsa vero prudentia quid jucundius est, si eam tibi cogitaveris facultatis, in qua intelligentia et scientia ineest, praestantiam, qua nusquam labitur et in omni re prospere fertur?

10. Res quidem ipsae in tantas quodammodo involutae sunt tenebras, ut philosophis haud paucis nec vulgari-
bus nihil omnino percipi posse visum sit, adeoque ipsis Stoicis perceptu difficiles videantur. Estque omnis noster assensus inconstans atque mutabilis: ubi enim est homo immutabilis? Jam vero ad res ipsas subjectas transi: quam caducae vilesque sunt, eaeque, quae etiam a cinaedo, aut scorto, aut latrone possideri possunt; tum porro ad mores eorum, quibuscum degis, animum adverte, quorum vel gratissimum quemque vix sustineas, ut ne dicam, se ipsum etiam vix sustinere quemquam. Tali igitur in caligine atque fœdibus tantoque et materiae et temporis et motus et rerum motarum fluxu quid aestimatione studiove dignum sit, non intelligo. Contra se ipsum consolari fas erit atque naturalem sui dissolutionem expectare, neque moram gravate ferre, sed in his duobus profus acquiescere: altero, nihil

K 3

sibi

ὡς ὀλιγοχρόνια] *Cas.* et *Oxon.* ὀλιγοχρόνια.

ὅτι καὶ ἑαυτὸν τις μό-
γας ὑπομένει] *Vat. A.* cor-
rupte: ἑατὸν (*sic*) μόγας
ὑπομένει, omisso τῷ τις, per-
peram.

καὶ τοσαύτη ῥύσει τῆς
τε οὐσίας κ. τ. λ.] τοσαύτη
dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugd.*,
Cas. et *Oxon.*, pro quo in *Ga-
tak.* et reliquis τοιαύτη legi-

tur. — ῥύσει haud dubitavi
contra *Vett.* Editionum au-
ctoritatem, praeeunte *Cas.*
nec non *Oxon.* in textum re-
cipere, quum sensus aperte
hanc lectionem requirat et
Xylandrum ipsum hoc legisse
ex Translatione ejus latina
appareat. Vulgo ῥήσει.

καὶ τῆς κινήσεως] *Xyl.*
et *Lugd.* perperam τῆς κινή-
σεως.

κατα

βήσεται μοι, ὃ οὐχὶ κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν· ἐτέρω δέ, ὅτι, ἔξεστί μοι μηδὲν πράσσειν παρὰ τὸν ἐμὸν θεόν, καὶ δαίμονα. οὐδεὶς γὰρ ὁ ἀναγκάσων τοῦτον παραβῆναι.

— ια'. Πρὸς τί ποτε ἄρα νῦν χρῶμαι τῇ ἐμαυτοῦ ψυχῇ; παρ' ἑαστον τοῦτο ἐπανερῶτάν ἐαυτόν, καὶ ἐξετάζειν τί μοι ἐστὶ νῦν ἐν τούτῳ τῷ μορίῳ, ὃ δὴ ἡγεμονικὸν καλοῦσι· καὶ τίνας ἄρα νῦν ἔχω ψυχῇν; μήτι παιδίου; μήτι μερανίου; μήτι γυναικείου; μήτι τυράννου; μήτι κτήνους; μήτι θεοῦ;

ιβ'. Ὅποιά τινα ἐστὶ τὰ τοῖς πολλοῖς δοκοῦντα ἀγαθὰ, καὶ ἐντεῦθεν λάβοις. εἰ γὰρ τις ἐπνοήσειεν ὑπάρχοντά τινα ὡς ἀληθῶς ἀγαθὰ, οἷον φρόνησιν, σωφροσύνην, δικαιοσύνην, ἀνδρίαν, οὐκ ἂν ταῦτα προεπνοήσας, ἔτι ἀκούσαι δυνήθεϊν τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ

κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἐστίν.] Arg. vitiose: — ὅλων.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p. 13. Caf. 9.)

παρ' ἑκαστον τοῦτο ἐπανερῶτάν κ. τ. λ.] Vatic. A. παρ' ἑκαστα.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 14. Caf. 10.)

δικαιοσύνην, ἀνδρίαν κ. τ. λ.] ἀνδρίαν dabant Edd. priores; Gat. et rel., nulla urgente necessitate, in ἀνδρείαν mutarunt.

ἔτι ἀκούσαι δυνήθεϊν τι· ὑπὸ * τῷ ἀγαθῷ γὰρ * ἐφαρμόσει. τὰ δέ γε

τοῖς — [τὸ ὑπὸ τοῦ κωμικοῦ εἰρημένον] — — μὲν [οὐ] προσέκοπτεν — — — χέση.] Totus hic locus haud dubie passim depravatus, forte et mutilatus est. Quomodo hunc locum intellexerit, seu potius, quo interpretandi artificio sensum extricaverit Caf., quem in Versione latina exhibuit (cf. Commentar. ad h. l.), von video. Jam Emendationes Virorum doctorum proponamus. Salmasius pro τι· ὑπὸ τῷ ἀγαθῷ γὰρ ἐφαρμόσει, teste Gatak. in marg. ad Editionem suam, emendabat: τι τῶν ἀγαθῶν ὅπερ ἐφαρμόσει, quo quid lucis hic locus accipiat, acutiores videant. Idem.

sibi posse contingere, quod universi naturae non conveniat: altero, in sua situm esse potestate, ut nihil contra genii sui Deique voluntatem agat: hanc enim transgredi qui cogat, nullus est.

11. Quam ad rem tandem nunc anima mea utor? In rebus singulis hoc te interroga, simulque percontare: quid mihi nunc versatur in illa mei parte, quam principalem dicunt? aut, cujusnam nunc animam gero? num pueruli? num adolescentuli? num mulierculae? num tyranni? num jumenti? num belluae?

12. Qualia sint, quae vulgo bona videntur, et hinc intelligere licet: si quid eorum, quae re vera bona sunt, mente quispiam conceperit, ut prudentiam, temperantiam, iustitiam, fortitudinem, haec, inquam, si animo praeconceperit, non amplius audire sustinebit, [quod Comicus

K 4

olim

Idemque vir doctus in seqq.: — οὐ γὰρ ἂν ἐπὶ τούτων μὲν οὐ προσέκοπτεν (quo facto ea, quae sequuntur, *Gataker*. ita restituenda censebat: οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο τόδε ἐπὶ δὲ τοῦ πλ. κ. τ. λ.). — *Menag.* ad h. l. sic: „τίς ἐξακούσεται καὶ ἐχθρῶς δέξεται — versus est senarius, quod his satis indicat Marcus ipse: ὡς οἰκειῶς ἐπιλεγόμενον τὸ ὑπὸ τοῦ Κομικοῦ εἰρημένον. Puto autem legendum cum interrogandi nota, quod *Xylander* non vidit. Sic et quae subjicit: οἰκειῶς ἂν ἐπιφέρειτο — ὅποι χέση ex Comico quodam sunt desumpta, fortasse ex *Aristophane*. — Idemque deinde

ante προσέκοπτον negativam οὐ cum οὖν permutandam censebat, sensu haud malo. — *Gatakerus* emendabat: — τί, ὅπερ τῷ ἀγαθῷ οὐκ ἐφαρμόσει — eodemque sensu *Reisk.*: ὅπερ τῷ ἀγαθῷ παρεφαρμόσει. — In sequentibus *Gatak.* legendum putabat: οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν ἐπ' ἐκείνων οὐ προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο. ἐπὶ δὲ τοῦ κ. τ. λ. Neque tamen his omnibus mihi locus, in quo versamur, persanatus videtur, in quo restituendo unus *Morus* mihi feliciter laborasse videtur, qui ita emendandum putabat: — ἐπὶ ἀκούσαι δυνήδειν τὸ ὑπὸ τοῦ Κωμικοῦ εἰρημένον· τῷ ἀγα-

35

δέ γε ταῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται, καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον [τὸ ὑπὸ τοῦ κομικοῦ εἰρημένον]. οὕτως καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφοράν. οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν [οὐ] προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν ἢ δόξαν ἐκκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον. πρόϊδι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο τὰ, τὸν κεκτημένον· αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν ὅποι χέσθῃ.

γ'. Ἐξ αἰτιώδους καὶ ὕλικου συνέστηκα· οὐδέτερον δὲ τούτων εἰς τὸ μὴ ὂν φθαρήσεται· ὥσπερ οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ὑπέστη. οὐκοῦν καταταχθήσεται πᾶν μέρος ἐμὸν κατὰ μεταβολὴν εἰς μέρος τι τοῦ κόσμου. καὶ πάλιν ἐκεῖνο εἰς ἕτερον μέρος τοῦ κόσμου μεταβαλεῖ· καὶ ἤδη εἰς τὸ ἄπειρον. κατὰ τοιαύτην δὲ μεταβολὴν καὶ γὰρ ὑπέστην, καὶ οἱ ἐμὲ γεννήσαντες, καὶ ἐπανιόντι εἰς ἄλλο ἄπειρον. οὐδὲν γὰρ κωλύει οὕτως φάναι, καὶ κατὰ περιόδους πεπερασμένης ὁ κόσμος διοικῆται.

ιδ'. Ὁ λό-

θῶ γὰρ οὐκ ἐφαρμόσει. τὰ δὲ γε τοῖς πολλοῖς Φαινόμενα ἀγαθὰ προεπινοήσας τις, ἐξακούσεται καὶ ῥαδίως δέξεται, ὡς οἰκείως ἐπιλεγόμενον· οὕτως γὰρ καὶ οἱ πολλοὶ Φαντάζονται τὴν διαφοράν· οὐ γὰρ ἂν τοῦτο μὲν προσέκοπτεν καὶ ἀπηξιοῦτο· τὸ [ἀν αὐτῷ?] δὲ ἐπὶ τοῦ πλούτου καὶ τῶν πρὸς τρυφὴν, ἢ δόξαν ἐκκληρημάτων παρεδεχόμεθα, ὡς ἰκνουμένως καὶ ἀστείως εἰρημένον· πρόϊδι οὖν καὶ ἐρώτα, εἰ

τιμητέον καὶ ἀγαθὰ ὑποληπτέον τὰ τοιαῦτα, ὧν προεπινοηθέντων, οἰκείως ἂν ἐπιφέροιτο τὸ, τὸν κεκτημένον αὐτὰ ὑπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσθῃ. — Quam quidem lectionem in Translatione latina sequutus sum, eandemque et asteriscis et uncis in textu indicavi ut omnium verisimillimam. — Codex Vat. A. cum textu impresso in omnibus consentit, ommissis tantum verbis:

olim dixit]: hoc enim bono non conveniens foret. At vero quae vulgo pro bonis habentur, si quis animo praeconceperit, aequis auribus accipiet facileque admittet, tanquam apte adjectum. * Sic et vulgus hoc discrimen animo sibi fingit: alioquin hoc non offenderet et improbaretur; idemque de divitiis atque iis fortunae bonis, quae ad luxum gloriamve pertinent, tanquam apte et urbane dictum admitteretur. Age igitur atque te ipse percontare, an aestimandae et in bonorum numerum referendae sint res tales, quibus animo praeconceptis, illud commode possit adjici, homini illis instructo „prae abundantia non suppetere, ubi ventris onus deponat.„

13. Forma consto et materia. Harum neutra in nihilum interibit, quemadmodum nec ex nihilo orta est: omnis igitur pars mei per mutationem in aliquam mundi partem redigetur, et haec rursus in aliam mundi partem mutabitur: et sic in infinitum. Tali autem mutatione et ipse substitui, et qui me genuerunt et ita retro in aliud infinitum. Nihil enim obstat, quo minus hoc dicam, etiamsi secundum periodos certis finibus determinatas hic mundus administraretur.

K 5

14. Ra-

bis: ἀνδρίαν — προεπινοήσας, deinde vero pro οἰκείως exhibet οἰκείω.

ὕπὸ τῆς εὐπορίας οὐκ ἔχειν, ὅποι χέσῃ] *Salmas.* malebat: ὑπὸ τῆς ἀπορίας. — *Reisk.* ὑπὸ τῶν ἀγαθῶν. — et *Boot.* pro χέσῃ conjiciebat: δέσῃ.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 15. Caf. 11.)

εἰς ἕτερον μέρος τοῦ

κόσμου] *Vat. A.* — μέρος τοῦ κόσμου: haud male.

καὶ ἤδη εἰς τὸ ἀπειρον] Articulum τὸ ignorant h. l. *Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf., Oxon. et Gat.* Primum, opinor, eum addidit *Glasg.*, quem *Woll., Mor. et de Joly* sequuntur.

δοιοικῆται] *Arg.* vitiosa: διοιοικῆται.

Ad

1δ'. Ὁ λόγος καὶ ἡ λογικὴ τέχνη δυνάμεις εἰσὶν ἑαυταῖς ᾠροῦμεναι, καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις. ὁρμῶνται μὲν οὖν ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀρχῆς· ὁδεύουσι δὲ εἰς τὸ προκείμενον τέλος. καθὸ κατορθώσεις αἱ τοιαῦται πράξεις ὀνομάζονται, τὴν ὁρθότητα τῆς ὁδοῦ σημαίνουσαι.

1ε'. Οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει. οὐκ ἔστιν ἀπαιτήματα ἀνθρώπου, οὐδὲ ἐπαγγέλλεται αὐτὰ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, οὐδὲ τελειότητές εἰσι τῆς τοῦ ἀνθρώπου φύσεως. οὐ τοίνυν οὐδὲ τὸ τέλος ἐν αὐτοῖς ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ καίμενον, οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. ἔτι εἰ τι τούτων ἦν ἐπιβάλλον τῷ ἀνθρώπῳ, οὐκ ἂν τὸ ὑπερφρονεῖν αὐτῶν, καὶ κατεξανίστασθαι, ἐπιβάλλον ἦν. οὐδὲ ἐπαινέτος ἦν, ὁ ἀπροσδεῖ τούτων ἑαυτὸν παρεχόμενος. εὐδ' ἂν ὁ ἐλαττωτικὸς ἑαυτοῦ ἐν τινι τούτων ἀγαθός ἦν, εἴπερ ταῦτα ἀγαθὰ ἦν. νῦν δὲ ὅσω περ πλείω τις ἀφαιρῶν ἑαυτοῦ τούτων ἢ τοιούτων ἐτέρων, ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων ἀνέχεται, τόσῳδε μᾶλλον ἀγαθός ἐστι.

1ς'. Οἶα

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 12. p.)

καὶ τοῖς καθ' ἑαυτὰς ἔργοις] *Vatic. A.* corrupte: καὶ τοῖς καθ' αὐτὰ ἔργοις.

ὁδεύουσι εἰς τὸ προκείμενον τέλος] εἰς dedi cum *Xyl. i.*, *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis πρόσ legitur.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 12. p.)

οὐδὲν τούτων ῥητέον ἀνθρώπου, ἃ ἀνθρώπῳ,

καθὸ ἀνθρωπός ἐστι, οὐκ ἐπιβάλλει.] Sic cum *Edd. antiquioribus Xyl. i.*, *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* (quae tamen pro ἀ exhibet ὁ cum *Ox.*) et *Oxon.*, pro quo in *Gat.* et reliquis, praeter *De-Jol.*, quae recte ἀνθρώπου habet, scriptum est: οὐδὲν ῥητέον ἀνθρώπῳ, ἃ ἀνθρώπῳ, καθὸ ἀνθρωπος, οὐκ ἐπιβάλλει. — *Vat. A.* corrupte: οὐδὲν τούτων τηρητέον ἀνθρώπῳ καὶ (sic) καθὸ ἀνθρωπός ἐστι κ. τ. λ. — *Caeterum Menag.* malebat: οὐδὲν δέ

14. Ratio et ars rationalis sunt facultates, sese et operibus suis contentae; a suo igitur cientur principio; rectâ vero ad finem sibi propositum proficiſcuntur; hinc *κατορθώσεις* s. recte facta appellantur tales actiones, quo nomine significatur, eas recta via procedere.

15. Hominis nihil eorum dicendum est, quae ad hominem, quatenus homo est, non pertinent. Haec enim nec ab homine requiruntur, nec promittuntur ab hominis natura, nec ad naturam humanam perficiendam ferunt; proinde neque finis homini propositus in iis consistit, neque id, quod ad hunc finem conficiendum conducit, bonum scilicet. Porro si quid istorum ad hominem pertineret, hominis non esset, ea contemnere, iisque se opponere: neque laude dignus foret, qui talem se praestaret, ut iis non indigeret; immo ne vir quidem bonus esset, qui sibi horum alicui interdiceret, si quidem ea vere bona essent: nunc vero quanto magis ab illis rebus aliisque ejusdem generis abstinet, aut ab aliis ablatas aequiori fert animo, tanto quisque melior est.

16. Qua-

δὲ τούτων κ. τ. λ. n. n. Quid sibi velit, quod addit: „est, qui legat: οὐδὲν περὶ τῶν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου κ. τ. λ., — ipse *Menag.* viderit!

οὐδὲ τὸ συμπληρωτικὸν τοῦ τέλους, τὸ ἀγαθόν. Sic, consentiente *Vatic. A.*, dabant Edd. antiquiores, *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lugdun.*, *Casf.* et *Oxon.* — Edd. vero inde a *Gatak.* illud τὸ ante συμπληρωτικὸν ignorant.

νῦν δὲ ὅσω περ πλείω κ. τ. λ.] *Xyl. 1.*, *Arg.*, *Lugd.*,

Casf. et *Oxon.* νῦν δ' ὅσω περ πλείω —

ἢ καὶ ἀφαιρούμενά τι τούτων κ. τ. λ.] Vix dubito, quin cum *Casf.* aut — ἀφαιρούμενά τινα τούτων, aut, quod cum *Gatak.* et *Menag.* malim: — ἀφαιρούμενός τι τούτ. legendum sit. At *Vat. A.* in vulg. consentit.

τόσῳδε μᾶλλον κ. τ. λ. *Xyl. 1.* et *Arg.* τοσῶδε μᾶλλον.

Ad

15'. Οἷα ἂν πολλάκις Φαντασθῆς, τοιαύτη σοι ἔσται ἡ διάνοια. βάζεται γὰρ ὑπὸ τῶν Φαντασιῶν ἡ ψυχὴ. βλέπτε οὖν αὐτὴν τῇ συνεχείᾳ τῶν τοιούτων Φαντασιῶν· οἶον, ὅτι ὅπου ζῆν ἔστιν, ἐκεῖ καὶ εὖ ζῆν. ἐν αὐτῇ δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ. καὶ πάλιν, ὅτι οὐπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατεσκευάσται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκευάσται, πρὸς τοῦτο φέρεται· πρὸς ὃ φέρεται δὲ, ἐν τούτῳ τὸ τέλος αὐτοῦ· ὅπου δὲ τὸ τέλος, ἐκεῖ καὶ τὸ συμφέρον, καὶ τὰ γὰρ τὸν ἕκαστον τὸ ἄρα ἀγαθὸν τοῦ λογικοῦ ζώου, κοινωνία. ὅτι γὰρ πρὸς κοινωνίαν γεγόναμεν, πόλιν δέδεκται. ἢ σὺν ἡν ἑναργές, ὅτι τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἕνεκεν, τὰ δὲ κρείττω ἀλλήλων; κρείττω δὲ τῶν μὲν ἀψύχων, τὰ ἐμψύχα· τῶν δὲ ἐμψύχων τὰ λογικά.

15'. Τὸ τὰ ἀδύνατα διώκειν, μακρόν· ἀδύνατον δὲ τὸ τοὺς Φαύλους μὴ τοιαῦτά τινα ποιεῖν.

14'. Οὐ-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 17. Caf. 13.)

βάζεται γὰρ ὑπὸ τ. φ. ἢ ψ. βλέπτε οὖν κ. τ. λ.] *Vatic. A.* vitiose: βλέπεται (sic) γὰρ — et deinde pro βλέπτε iterum corrupte: βλέπτε.

δὲ ζῆν ἔστιν· ἔστιν ἄρα καὶ εὖ ζῆν ἐν αὐτῇ] Haec verba ignorat *Vatic. A.* — perperam.

καὶ πάλιν, ὅτι οὐπερ ἕνεκεν ἕκαστον κατ-

εσκευάζεται· πρὸς ὃ δὲ κατεσκευάσται κ. τ. λ.] Inter κατεσκευάσται et πρὸς punctum minus collocavi, ut hic sensus existat: „quidquid est, id alicujus rei causa (οὐπερ ἕνεκεν pro τινός ἕνεκεν) conditum est: ad quod autem conditum est, ad id ultro fertur etc. Fateor tamen, me nusquam οὐπερ pro τινός positum invenisse. Quam ob causam proclivis eram ad h. l. ex *Vat. A.* emendandum, qui sic legit: — ὅτι οὐπερ ἕνεκεν ἕκα-

στον

16. Qualia sunt ea, quae saepissime cogitaveris, talis erit tibi mens: imbuatur enim anima a cogitationibus. Imbue igitur illam cogitationibus hujusmodi, quales sunt: ubicunque vivere, ibi et bene vivere licet: atqui in aula vivere licet: ergo et bene vivere licet in aula; et rursus: quidquid est, id alicujus rei causa conditum est: ad quod autem conditum est, ad id [natura sua] fertur: ad quod autem fertur, in eo finem situm habet: ubi autem finis; ibi etiam commodum atque bonum cuique est. Bonum ergo animantis ratione praediti, ut societatem colat: ad quam quidem colendam nos natos esse jam supra demonstratum est; nonne autem plane liquebat, deteriora praestantiorum, et ex his alterum alterius causa [esse condita]? inanimatis autem animata sunt praestantiora et animatis ea, quae sunt ratione praedita.

17. Quae fieri nequeunt, sectari, insani est: fieri autem non potest, quin improbi ita agant.

ἀπὸν κατεσκευάσται, πρὸς τοῦτο δὲ φέρεται. πρὸς κ. τ. λ. — qua lectione admissa, sublato δὲ ab h. l. alieno, bene fluere oratio. Quo minus tamen h. l. ita emendarem, obstiterunt illius Codicis lacunae saepissime in ἀμοτελεύτοις a nobis observatae. Quare vide, an cum Gatak. ita legendum sit: ὅτι οὐπὲρ ἐνεκεν ἑκάστον κατεσκευάσται, πρὸς ταῦτο κατεσκευάσται. πρὸς δὲ δὲ κατεσκ. κ. τ. λ. aut cum Corai, Viro in re critica

18. Ni-
facile principie: — ὅνπερ ἐνεκεν ἑκάστον κατεσκευάσται, πρὸς τοῦτο κατεσκευάσται καὶ πρὸς τοῦτο φέρεται. κ. τ. λ. — ἑκάστον καὶ τὸ ἀμμοφῆρον κ. τ. λ.] Lugd. perperam τὸ ἀμμοφῆρον.

Ad Saq. 17. (ap. Lugd. 18. Cas. 14. p.)
ἀδύνατον δὲ τὸ ταῦς φαύλους κ. τ. λ.] Lugd. corrupte: ἀδύν. δὲ τὸ οὐκ (sic) φαύλους —

Ad

η'. Οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει, ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ. ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει, καὶ ἤτοι ἀγνοῶν ὅτι συμβέβηκεν, ἢ ἐπιδεικνύμενος μεγαλοφροσύνην εὐσταθεῖ, καὶ ἀκάνκωτος μένει. δεινὸν οὖν ἀγνοῖαν καὶ ἀρέσκειαν ἰσχυροτέρως εἶναι φρονήσεως.

ιβ'. Τὰ πράγματα αὐτὰ οὐδ' ὁπωστίων ψυχῆς ἀπτεται· οὐδὲ ἔχει εἴσοδον πρὸς ψυχὴν· οὐδὲ τρέψαι, οὐδὲ κινήσαι ψυχὴν δύναται· τρέπει δὲ καὶ κινεῖ αὐτὴ ἑαυτὴν· μέλει· καὶ οἷον αὖ κριμάτων καταξίωσιν ἑαυτὴν, πταῖατα ἑαυτῇ ποιεῖ τὰ προφαστώτα.

κ'. Καθ' ἕτερον μὲν λόγον ἡμῶν ἐστιν οὐκαιοτάτων ἀνθρώπων, καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτοὺς καὶ ἀνεκτέον· καθ' ὅσον δὲ ἐνίστανται τινες εἰς τὰ οἰκία πρᾶγα· ἐν τε τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεσθαι ὁ ἀνθρώπος, οὐχ ἡσασθαι ἢ ἡλῖος, ἢ ἀνέμιος, ἢ θηρίον. ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργειαι μὲν τις ἐμπο-

δοῦναι

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 19. p.)
Caf. 14. p.)

Haec Sectio servata quoque est in *Vatic.* 2. 4. 5. 6., *Med. Florent.* 1. 2. 3. 4. et *Parisi.*

ὃ οὐχὶ ἐκεῖνο πέφυκεν φέρειν αὐτῷ] *Locus vix sanus*: de quo tamen nihil certi pronuntiare audeo. *Malim* equidem cum *Vat.* 4. 6.; *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parisi.* ὃ οὐχὶ πέφυκεν φέρειν — τοῖς ἐκεῖνο et αὐτῷ omillis. At *Vat. A.* in vulgat. consentit; quare vide, an ἐκεῖνο illud et αὐτῷ a librariis omissa sint, ut facilius intellectu fieret hic locus. *Gataker.* saltem malebat: ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκεν

φέρειν αὐτό, quod mihi tamen displicet: nec magis aridet *Reisk.* ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν ἀλύπως. — *Morus* emendabat: οὐδὲν οὐδενὶ συμβαίνει οὕτως, ὡς οὐ πέφυκεν φέρειν αὐτό; quae quidem emendatio haud sine caussa *Censori* ejus in *Bibli. philol. Gotting.* nimis audax visa est. — Quid si ita legeretur? — ὃ οὐχὶ ἐκεῖνος πέφυκε φέρειν αὐτῷ ἄλλοτε τὰ αὐτὰ κ. τ. λ. — Nihil tamen tanquam certum statuo. Cf. *Commentar.*

ἄλλω τὰ αὐτὰ συμβαίνει κ. τ. λ.] ἄλλω abest a *Med.* 2. 3. — *Vat. A.* ἀλλὰ τὰ αὐτὰ.

18. Nihil cuiquam evenit, quod is per naturam suam ferre non possit. Eidem si alio tempore eadem eveniunt, is quidem aut ignarus eorum, quae eveniunt, aut animi magnitudinem ostentaturus immotus et illaesus manet. Indignum profecto, ignorantiam et arrogantiam prudentis plus posse!

19. Res ipsae animam nequaquam adtingunt, neque aditum ullum ad eam habent, neque mutare eam aut movere possunt: ipsa sola sese mutat movetque, et qualia sunt decreta, quibus dignam se ipsa iudicat, talia sibi reddit ea, quae antea exstiterunt.

20. Alia quidem ratione conjunctissimus nobis est homo, qua ei bene facere eumque ferre oportet; alia autem, qua [scilicet] actiones nostras impedire conantur, inter res medias mihi homo refertur non minus, quam aut sol aut ventus aut bellua. Ab his quidem effectus impediri potest;

αὐτὰ. Pro τὰ αὐτὰ *Vatic.* 2.; ταὐτὰ, et *Parif.* ταὐτὰ. male. ἰσχυροτέρως εἶναι φρονησέως] *Vat.* 5. 6., *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.* ἰσχυροτέρων —

Ad Sect. 19. (ap. *Lugd.* 19. p. *Caf.* 14. p.)

οὐδὲ τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται] *Vatic.* A. οὐδὲ δύναται τρέψαι οὐδὲ κινῆσαι ψυχὴν δύναται.

τοιαῦτα ἐαυτῇ ποιεῖ τὰ προϋφαστῶτα.] Ceterae Edd. — τὰ προϋφαστῶτα. At *Vat.* A. habet: — τὰ προϋφαστῶτα, cujus vestigium secutus *Antonino* restituendum putavi, de qua

emendatione monuit etiam *Schneiderus*, V. Doctiss., in *Lexic. Graeco-German.* ff. v. προϋφαστῶτα.

Ad Sect. 20. (ap. *Lugd.* 20. *Caf.* 15.)

καθ' ὅσον εὖ ποιητέον αὐτῷ καὶ ἀνεκτέον] *Vatic.* A. — ἀνεκτέον.

καθ' ὅσον δὲ ἐνίσταται τινες κ. τ. λ.] *Vat.* A. vitiose: ἐν τι τῶν ἀδιαφόρων μοι γίνεται, καθ' ὅσον δὲ ἐνίσταται κ. τ. λ.

αὐχὴν ἥσσαν ἢ ἥλιος] ἢ ante ἥλιος abest a *Vat.* A.

ὑπὸ τούτων δὲ ἐνέργεια μὲν τις ἐμποδισθεῖν ἀν κ. τ. λ.] μὲν τις revocavi ex anti-

δισθεῖν ἄν. ὁρμῆς δὲ καὶ διαθέσεως, οὐ γίγνεται ἐμπόδια
διὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν, καὶ τὴν περιτροπὴν. περιτρέπει γὰρ
καὶ μεθίστησι πᾶν τὸ τῆς ἐνεργείας κώλυμα ἢ διάνοια εἰς
τὸ προηγούμενον· καὶ πρὸ ἔργου γίνεται τὸ τοῦ ἔργου ταύ-
του ἐφεκτικόν· καὶ πρὸ ὁδοῦ, τὸ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἐνστα-
τικόν.

κα'. Τῶν ἐν τῷ κόσμῳ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ
τοῦτο τὸ πᾶσι χρώμενον, καὶ πάντα διέπον. ὁμοίως δὲ καὶ
τῶν ἐν σοὶ τὸ κράτιστον τίμα· ἐστὶ δὲ τοῦτο, τὸ ἐκέναν
ὁμογενές. καὶ γὰρ ἐπὶ σοὶ τὸ τοῖς ἄλλοις χρώμενον, τοῦτο
ἐστὶ, καὶ ὁ σὸς ἦρος ὑπὸ τούτου διοικεῖται.

κβ'. Ὁ τῇ πόλει οὐκ ἐστὶ βλαβερὸν, οὐδὲ τὸν πο-
λίτην βλάπτει. ἐπὶ πάσης τῆς τοῦ βεβλάσθαι φαντασίας
τοῦτον ἔπαγε τὸν κανόνα· εἰ ἡ πόλις ὑπὸ τούτου μὴ βλα-
πτεται, οὐδὲ ἐγὼ βεβλαμμαι· εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτεται,
οὐκ ὀργιστέον τῷ βλαπτόντι τὴν πόλιν. τί τὸ παρορώμενον;

κγ'. Πολλάνις ἐνθυμοῦ, τὸ τάχος τῆς παραφορᾶς
καὶ ὑπεξαγωγῆς τῶν ὄντων τε καὶ γινομένων. (ἢ τε γὰρ
ἐνθάδε οἷον ποταμὸς ἐν διηγεκῇ ῥύσει· καὶ αἱ ἐνέργειαι ἐν
συνεχεσὶ μεταβολαῖς, καὶ τὰ αἰτία ἐν μυρίαῖς τροπαῖς· καὶ
σχεδόν

antiquioribus Edd., Xy3. 1.,
Arg., Lugd., Caf. et Oxon.,
προμένοντι, quod in Gat. et
reliquis expressum est.

τὸ τῆς ἐνεργείας κώ-
λυμα] Lugd. vitiole: — κώ-
λυμα.

Sect. 21. (ap. Lugdun. 21.
Caf. 16.)

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 22.
Caf. 17. p.)

ὁ τῇ πόλει κ. τ. λ.] In
Nat. A. deest ὁ.

τοῦτον ἔπαγε τὸν κα-
νόνα] Nat. A. corrupte: τοῦ-
το ἔπαγε (sic) τὸν κανόνα.

εἰ δὲ ἡ πόλις βλάπτει-
ται, οὐκ ὀργιστέον τῷ
βλαπτόντι τὴν πόλιν. τί
τὸ παρορώμενον;] Cum
Cafaub. in fine hujus Sectionis
signum interrogandi colloca-
vi, ut saltem sensus his ver-
bis inellet. Ne quid tamen
dissimulem, fateor, mihi his
in

potest; conatus autem et adfectionis nullum est impedimentum, quod exceptionis atque circumversionis beneficium est: circumvertit enim mens transfertque omnia effectus impedimenta ad ea, quae potiora sunt: quo facto operi conducit, quod impedimento erat, et ad viam confert, quod in illa obstabat.

21. Eorum, quae in mundo sunt, praestantissimum colito: hoc autem est, quod omnibus utitur omniaque administrat; pari modo et quod in te praestantissimum est, colito: hoc est autem, quod priori illi cognatum est; istud enim est, quod ceteris utitur et abs quo vita tua gubernatur.

22. Quod civitati non nocet, nec civi nocet: hanc regulam ubique adhibe, ubi damnum adferri tibi videtur: si civitati ab hac re nihil nocetur, nec mihi; si civitati [non] nocetur, nec irascendum est ei, qui civitati [non] nocet: tuum igitur est, quod delinquitur.

23. Saepe cogita, quanta cum celeritate abripiantur et subtrahantur, quae sunt fiuntque omnia: (materia enim fluvii instar in perpetuo est fluxu; et effectiones continuis mutationibus atque causae innumeris conversionibus sunt ob-

in verbis mendam latere visam esse, eamque talem, quali vix sine meliorum Codicum usu certo mederi liceat. Emendationem equidem tentare possum, aliis suum iudicium relinquens. Malim primum cum *Casaubono*: ei de ἡ πόλις μὴ βλάπτεται, οὐκ ὀργιστέον τῷ μὴ βλάπτοντι τὴν πόλιν — et in fine: σου οὖν τὸ παρορώμενον, atque hanc

Marc. Anton.

lectionem in *Versione* expressi. Alii aliter. *Gatak.* malebat: — πόλιν· δεικτέον δὲ (aut ἀλλὰ δεικτέον), τί τὸ παρορώμενον, — *Morus*: τί οὖν τὸ παρορώμενον. *Censor* ejus in *Biblioth. philol. Gotting.* τοῦ οὖν τὸ παρορώμενον; *Recher*: τί τὸ παροργισόμενον; — Ipse olim τοῦτο τὸ παρορώμενον, scil. quod irasceris. — Judicent peritiores!

L

Ad

σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς·) καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος καὶ μέλλοντος ἀχανές, ὃ πάντα ἐναφανίζεται. πῶς οὖν οὐ μωρὸς ὁ ἐν τούτοις Φυσώμενος, ἢ σπώμενος, ἢ σχετλιάζων, ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;

κδ'. Μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας, ἥς ὀλίγιστον μετέχεις· καὶ τοῦ σύμπαντος αἰῶνος, οὗ βραχυὶ καὶ ἀναρταῖον σοι διάστημα ἀφώρισται· καὶ τῆς εἰμαρμένης, ἥς πόστον εἰ μέρος;

κε'. Ἄλλος ἀμαρτάνει τι εἰς ἐμέ; ὅψεται· ἰδίαν ἔχει διαθήσιν, ἰδίαν ἐνέργειαν. ἐγὼ νῦν ἔχω, ὃ με θέλει νῦν ἔχειν ἢ κοινὴ φύσις, καὶ πρᾶσσω, ὃ με νῦν πρᾶσσειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.

κς'. Τὸ ἡγεμονικὸν καὶ κυριεῦον τῆς ψυχῆς σου μέρος, ἀτρεπτον ἔστω, ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας ἢ τραχείας κινήσεως·

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 23. p. Caf. 17. p.)

καὶ τὸ παρεγγύς τὸδε ἄπειρον τοῦ τε παρωχηκότος κ. τ. λ.] Sic cum Caf. et Oxon., comprobante Gatak., dedi pro vulg.: καὶ τὸ παρεγγύς· τὸ δὲ ἄπειρον τοῦ κ. τ. λ., quod omni sensu caret. Neque tamen locum nostrum tam leni medela perfanatum puto. Nolo igitur aliorum emendationes praeterire. Morus sic scribendum putabat: οὐδὲν ἐστὼς οὐδὲ τὸ παρεγγύς τὸδε· ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. haud male, si adderetur, quod opportune monuit Vir Doctus, qui in Bibl. philol. Gotting. ejus censorem egit, — καὶ ante τὸ ἄπειρον, et referretur

ad ἐνθυμοῦ. Ne quid tamen dissimulem, vereor, ne hoc loco verba quaedam ab negligente librario sint omissa, et Antoninus haec fere scripserit: — καὶ σχεδὸν οὐδὲν ἐστὼς, καὶ τὸ μὲν παρεγγύς, τὸ δὲ μακρὰν, καὶ τὸ ἄπειρον τοῦ τε κ. τ. λ. cf. IV, 43. VIII, 6.

ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι;] Miror hunc locum non offendisse interpretes praeter Reisk., qui conjecit: ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐνοχλήσασιν, ut referri possit ad τούτοις, quod tamen non adeo necessarium mihi videtur, — aut ὡς ἐν βραχεὶ τινι χρόνῳ κ. τ. λ. — At malim: ὡς ἐν τινι χρόνῳ καὶ οὐκ ἐπὶ

obnoxiae: denique nihil fere est, quod consistat), nec non adjacentem illam praeteriti ac futuri temporis immensitatem, qua universa conduntur, [cogita]: nonne igitur stultus est, qui his rebus vel inflatur vel cruciatur, vel, quasi diu et [non] brevi [potius] tempore molestiam creent, de iis quiratur?

24. Memento et universae materiae, cujus minimam obtines particulam; et universi aevi, cujus spatium brevissimum et quod puncti instar est, tibi est assignatum; et fati, cujus quantilla es particula?

25. Peccat quis aliquid adversus me? Ipse viderit! propriam habet adfectionem, propriam rationem agendi. Ego vero nunc habeo, quod me nunc habere vult natura communis, et ago, quod me nunc agere vult natura mea.

26. Quae principatum et dominium obtinet pars animae tuae immota maneat ad levem asperumve carnis mo-

L 2

tum;

ἐπὶ μικρὸν ἐνοχλήσαντι, quasi diu et non potius brevi tempore molestiam nobis crearet.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 23. p.)

Caf. 17. p.)

μέμνησο τῆς συμπάσης οὐσίας] οὐσίας ignorat Vat. A. perperam.

τῆς πόστων εἰ μέρος;] πόστων dedi, ut in omnibus Edd. legitur, praeter Woll. et Mor., quae πόσων habent.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 24.

Caf. 17. p.)

ἄλλος ἀμαρτάνει τί εἰς ἐμέ;] Gatak. ad marginem adnotavit, Xyl. pro τι edidisse τις, sed expresse legitur τί in Xyl. 1., ut in omnibus, quos consului, Editionibus. — Caeterum Uptonus ad Arrian. Diss.

Epict. I, 4, 3.: „Certissima, inquit, est correctio: Ἄλλος ἀμαρτάνει· τί εἰς ἐμέ; ὁψεται. Alius peccat: quid hoc ad me? viderit ipse... Neque tamen hac Emendatione admodum opus esse h. l. videtur.

ὁ με νῦν πράσσειν θέλει ἢ ἐμὴ φύσις.] Vat. A. alio ordine: ὁ με θέλει νῦν πράσσειν κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 25.

Caf. 18.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Codd. Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

ὑπὸ τῆς ἐν τῇ σαρκὶ λείας κ. τ. λ.] Articulum τῇ ante σαρκὶ ignorant Vatic. 4. 5., Med. 1. 3. 4.

ἀλλὰ

νήσεως· καὶ μὴ συγκρινέσθω, ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας ἐν τοῖς μορίοις. ὅταν δὲ ἀναδιδῶνται κατὰ τὴν ἑτέραν συμπάθειαν εἰς τὴν διάνοιαν, ὡς ἐν σώματι ἠνωμένῳ, τότε πρὸς μὲν τὴν αἴσθησιν, φυσικὴν οὖσαν, οὐ πειρατέον ἀντιβαίνειν· τὴν δὲ ὑπόληψιν, τὴν ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἢ κακοῦ, μὴ προστιδέτω τὸ ἡγεμονικὸν ἐξ αὐτοῦ.

κζ'. Συζῆν θεοῖς. συζῆ δὲ θεοὶς ὁ συνεχῶς δεικνύς αὐτοῖς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἀρεσκομένην μὲν τοῖς ἀπανεμοιόμενοις, ποιοῦσαν δὲ ὅσα βούλεται ὁ δαίμων, ὃν ἐκάστῳ προστάτην καὶ ἡγεμόνα ὁ Ζεὺς ἔδωκεν, ἀπόσπασμα ἑαυτοῦ, οὗτος δὲ ἐστίν, ὁ ἐκάστου νοῦς καὶ λόγος.

κη'. Τῷ γράσωμι μήτι ὀργίζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ ὀργίζῃ; τί σοι ποιήσει; τοιοῦτον στόμα ἔχει, τοιαύτας μάλας ἔχει. ἀνάγκη τοιαύτην ἀποφορὰν ἀπὸ τοιούτῳ γίνεσθαι. ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος λόγον ἔχει, Φησί, καὶ δύναται συννοεῖν ἐφιστάνων τι πλημμελεῖ. εὖ σοι γένοιτο· τοιγαροῦν καὶ αὐτὸν λόγον ἔχεις, κίνησον λογικῇ διαθέσει λογικὴν διάθεσιν· δείξον, ὑπόμνησον. εἰ γὰρ ἐπαίει, θεραπεύσεις, καὶ οὐ χρεῖα ὀργῆς. Οὔτε τραγωδός, οὔτε πόρνη.

κθ'. Ως

ἀλλὰ περιγραφέτω αὐτὸ καὶ περιοριζέτω κ. τ. λ.] Comma, quod in caeteris Edd. post αὐτὸ collocabatur, monente Reisk. iustuli. αὐτὸ ad ἡγεμονικὸν referendum. Gatak. malebat αὐτὸ, circumscribat sese. — Ipse olim αὐτὴν conieceram, referens scilicet ad κίνησιν.

καὶ περιοριζέτω τὰς πείσεις ἐκείνας κ. τ. λ.]

Vatic. 2. corrupte: — ἐκεῖ-
νοῦς.

ἐξ αὐτοῦ] Med. 4., Paris.
et Guelf.: ἐξ ἑαυτοῦ. haud
male: rectum tamen et illud.

Sectio 27. (ap. Lugdun. 26.
Cas. 19.)

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 27.
28. 29. p. Cas. 20. 21. p.)

τῷ γράσωμι μήτι ὀργί-
ζῃ; μήτι τῷ ὀζοστόμῳ
ὀργί-

tum; neque se [huic] immisceat, sed circumscribat sese et inter membrorum limites coerceat istas adfectiones. Quodsi per alium consensum ad mentem pervenerint, quatenus nimirum haec corpori unita est, tunc sensui, quum a natura proficiscatur, non est reluctandum: opinionem autem, quasi bonum aut malum sit, pars principalis ne adjiciat.

27. Vivere cum Diis. Vitam autem cum Diis agit, qui semper animum ostendit ea probantem, quae ipsi fatum tribuit, et agentem, quaecunque genius ejus postulat, quem sui particulam a se avulsam Jupiter praefidem ducemque unicuique dedit: hic autem ejusque mens est et ratio.

28. Num succenses ei, qui hircum olet? num ei, qui halitum gravem ex ore emittit? Ejusmodi os huic, illi alae sunt, ut fieri nequeat, quin talis odor inde oriatur. At homini ratio est, inquis, et hic, si animum advertit, intelligere potest, quid delinquat. Bene tibi fit: quod quum ita se habeat, et tu ratione praeditus es: rationali igitur animi adfectione rationalem [in illo] adfectum excita: doceto, commonefacito; si enim te audiverit, eum sanabis, nec ira opus erit. Neque tragoedus, neque scortum.

L 3

29. Quo

δργίζῃ;] *Cas.*, quem sequitur *Oxon.*, edidit: τῷ γράσωνι μήτε δργίζου, μήτε τῷ δξοστόμῳ δργίζου, sed sine librorum auctoritate. *Suidas* s. v. γράσων — habet: τῷ γράσωνι μή δργίζου. — Caeterum *Xylander* pro γράσωνι in *Cod. Palat.* aut ejus *Apographo* legisse videtur: τῷ θράσωνι. Monet enim in *Notis* utrique Editioni additis, γράσωνι, non

θράσωνι, legendum esse. *Vatic.* A. γράσωνι habet.

καὶ σὺ λόγον ἔχεις]

Vat. A. corrupte: καὶ σὺ λόγον (sic) ἔχει.

καὶ οὐ χρεῖα δργῆς] *Vatic.* A. — χρεῖαν.

οὔτε τραγῳδὸς οὔτε πόρνη.] Haec verba, siquidem non corrupta sunt, a prioribus sunt separanda, quippe quae singularem constituunt

κθ'. Ὡς ἐξελεθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως ἐνταῦθα ζῆν ἔξεστιν. εἰ δὲ μὴ ἐπιτρέπωσι, τότε καὶ τοῦ ζῆν ἔξειθαι· οὕτως μὲν τοι, ὡς μηδὲν κακὸν πάσχων. καπνός, καὶ ἀπέρχομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δοκεῖς; μέχρι δὲ με τοιοῦτον οὐδὲν ἐξάγει, μένω ἐλεύθερος, καὶ οὐδεὶς με κωλύσει ποιεῖν, ἃ θέλω. θέλω δὲ κατὰ φύσιν τοῦ λογικοῦ, καὶ κοινωνικοῦ ζώου.

λ'. Ὁ τοῦ ὅλου νοῦς κοινωνικός. πεποίηκε γοῦν τὰ χεῖρω τῶν κρείττωνων ἕνεκεν· καὶ τὰ κρείττω ἀλλήλοις συνήρμοσεν. ὀρᾷς, πῶς ὑπέταξε, συνέταξε, καὶ τὸ κατ' ἀξίαν ἀπένειμεν ἐκάστοις, καὶ τὰ κρατιστευόμενα εἰς ὁμόνοιαν ἀλλήλων συνήγαγε.

λα'. Πῶς προσενήνεξαι μέχρι νῦν θεοῖς, γονεῦσι, ἀδελφοῖς, γυναικί, τέκνοις, διδασκάλοις, τροφεῦσι, φίλοις, οἰκείοις, οἰκέταις· εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρι νῦν ἔστι τὸ μήτε τινα ῥέξαι ἐξαίσιον, μήτε εἰπεῖν. ἀναμιμνήσκου δὲ, καὶ δι' οἷων διελήλυθας, καὶ οἷα ἤρκεσας ὑπομεῖναι. καὶ ὅτι πλήρης ἤδη σοι ἱστορία τοῦ βίου καὶ τελεία ἡ λειτουργία·
καὶ

Itinunt sententiam: cf. Commentar. ad h. l. — *Morus*, qui cum antecedentibus ea cohaerere sibi persuaserat, conjiciebat: οὔτε τραγωδίας οὔτε κομπῆς. Ingeniosissime profecto. — *Reche*: οὔτε τραγωδεῖ οὔτε πνοῇ. —

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 29. p. Caf. 21. p.)

ὡς ἐξελεθὼν ζῆν διανοῇ, οὕτως κ. τ. λ.] *Menag.* ad h. l.: „Eft, qui debeat ὡς

et legat διανοεῖ., — quod ab h. l. alienissimum est.

καπνός, καὶ ἀπέρχομαι.] Sic auctoritate *Vat. A.* edere non dubitavi pro vulg. καὶ καπνός ἐστι, ἀπέρχομαι, quod quum ferri non posset, varie h. l. tentarunt Viri Docti. *Morus* καὶ delendum putavit, *Gatak.* εἰ καπνός emendavit. *Menag.* καὶ γὰρ καπνός ἐστι, ἀπέρχ. — *Upton.* ad *Arrian.* Diff. *Epict.* I, 25, 18.: Ἄλλὰ καὶ καπνός ἐστι. Ἀπέρχομαι.

29. Quo modo vivere cogitas vita excessurus, eo jam nunc vivere licet; sin id non permiserint, vita exeat licet, ita tamen, ut qui nihil mali passus est: fumus est; abeo: cur hoc grave putas? Interim vero, dum nihil ejus generis me cogit, ut [e vita] me educam, liber maneo et nemo me prohibebit, quo minus faciam, quae velim: volo autem ea, quae animantis ratione praediti et ad societatem nati naturae sunt consentanea.

30. Universi mens communionis atque societatis amans est: hinc deteriora praestantium causa fecit et praestantium alterum alteri conciliavit; vides, quo modo subjecerit, coordinaverit, singulis pro sua dignitate tribuerit et praestantissima quaeque mutuo invicem consensu devin-
xerit.

31. Quomodo erga Deos, parentes, fratres, uxorem, liberos, praeceptores, educatores, amicos, familiares, famulos hactenus adfectus fuisti? Num hactenus erga horum aliquem, quod injustum sit, nihil vel facto vel dicto admiseris? Récole quoque, quae transegeris et quibus perferendis suffeceris: consummatam tibi jam esse vitae cog-

L 4

tem.

χομαι. τί αὐτὸ πρᾶγμα δο-
κεῖς; —

dus: εἰ πρὸς πάντας σοι μέχρ-
ιν ἔστι τὸ,

Sectio 30. (ap. Lugdun. 30.
Caf. 22.)

Οὔτε τινὰ ῥέξας ἐξαίσιον,
οὔτε τι εἰπών.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 31.
32. Caf. 23.)

Certum saltem est, Antonini
animo hunc Homeri versum
ex Odyss. δ', 690. obversa-
tum esse.

εἰ πρὸς πάντας σοι μέ-
χρ' κ. τ. λ.] Menag. male-
bat: εἰ καὶ πρὸς πάντας κ.
τ. λ. n. necess.

ἀναμιμνήσκου δὲ κ. τ. λ.]
Ed. Woll. et Mor. operarum
errore: ἀναμιμνήσκω δὲ κ. τ. λ.
καὶ τελεία ἡ λειτούργ-
ία] Xyl. i. et Arg. opéra-
rum vitio: — τελέα —

εἰ πρὸς πάντας κ. τ. λ.]
Hic locus forte sic scriben-

εἰς

καὶ πόσα ὥπται καλὰ· καὶ πόσων μὲν ἡδονῶν καὶ πόνων
ὑπερείδες· πόσα δὲ ἔνδοξα παρείδες· εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμο-
νας εὐγνώμων ἐγένου.

λβ'. Διὰ τί συγχέουσιν ἄτεχνοι καὶ ἀμαθεῖς ψυχὰς
ἐντεχνον καὶ ἐπιστήμονα; τίς οὖν ψυχὴ ἐντεχνος καὶ ἐπι-
στήμων; ἡ εἰδυῖα ἀρχὴν καὶ τέλος, καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας
διήκοντα λόγον, καὶ διὰ παντὸς τοῦ αἰῶνος κατὰ περιόδους
τεταγμένως οἰκονομοῦντα τὸ πᾶν.

λγ'. Ὅσον οὐδέπω σποδὸς ἢ σκελετὸς, καὶ ἦτοι ὄνο-
μα, ἢ οὐδὲ ὄνομα· τὸ δὲ ὄνομα, ψόφος καὶ ἀπήχημα. τὰ
δὲ ἐν τῷ βίῳ πολυτίμητα, κενὰ, καὶ σαπρὰ, καὶ μίση,
καὶ κυνιδία διαδαικνόμενα, καὶ παιδία φιλονεικία, γελῶντα,
εἴτα εὐθύς κλαίοντα. πίστις δὲ καὶ αἰδώς, καὶ δίκη καὶ
ἀλήθεια,

— — — πρὸς Ὀλυμπον ἀπὸ χθονὸς εὐρυοδείης.

τί οὖν ἔτι τὸ ἐνταῦθα κατέχον; εἴγε τὰ μὲν αἰσθητὰ εὐ-
μετάβλητα, καὶ οὐχ ἐστῶτα· τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρά
καὶ εὐπαράτύπωτα· αὐτὸ δὲ τὸ ψυχάριον, ἀναθυμίαςις ἀφ'
αἵματος· τὸ δὲ εὐδοκμεῖν παρὰ τοιοῦτοις κενόν· τί οὖν;

περι-

εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμο-
νας εὐγνώμων ἐγένου] In
Xyl. i. pariter ac in caeteris
Edd. εὐγνώμων legitur, in
quam lectionem et Vatic. A.
consentit. Videtur tamen
Cod. Palatin., ex quo Xyl.
Ed. expressa est, pro εὐγνώ-
μων perperam ἀγνώμων ex-
hibuisse. Xyl. enim ad h. l.
in Notis haec monuit: —

„εἰς ὅσους δὲ ἀγνώμονας ἀγνώ-
μων ἐγένου. ego εὐγνώμων le-
go: quid enim erat laudis,
malis se malum praebuisse?
praesertim quum saepius jam
monuerit, vitia hominum no-
bis esse ferenda. „

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33.
Cas. 24.)

διὰ τί συγχέουσιν ἄτε-
χνοι κ. τ. λ.] Vat. A. διατί
(in

templationem ejusque ministerio te esse defunctum: quot pulchras res videris; quot voluptates doloresque contemferis; quot gloriosa neglexeris; quot iniquis denique te aequum praeberis.

32. Qua re animae artium rudes et imperitae doctum et peritum quemque conturbant? Quam vero animam peritam arteque instructam vocare licet? Eam, quae principium atque finem novit, rationemque illam, quae omnem materiam penetrat, et per omne aevum definitis quibusdam saeculorum cursibus rerum universitatem administrat.

33. Jamjam cinis [futurus es] et ossa nuda; atque vel nomen vel ne nomen quidem: nomen autem nihil nisi sonitus et echo: ea porro, quae in vita maximi aestimantur pretii, vana sunt, putida, exilia, canicularum instar mordicantium, et puerulorum litigantium atque ridentium modo, modo plorantium. Fides autem et verecundia et justitia et veritas

— — — *Climatibus terrae Coelum petiere relictis.*

Quid ergo restat, quod te hic detineat? si quidem res, quae sub sensus cadunt, mutationibus ac vicissitudinibus sunt obnoxiae; sensus ipsi hebetes atque obscuri, qui facile falsas rerum species admittunt; animula ipsa exhalatio a sanguine;

L 5

inter

(in quo saepe variant libri)
συγχεῖσιν κ. τ. λ.

καὶ τὸν διὰ τῆς οὐσίας
κ. τ. λ.] Xyl. I., Arg. et Lugdun. corrupte: — δι' (sic) τῆς οὐσίας.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34. Cas. 25.)

σκελετὸς] σκελετὸς acutè scripsi, ut ratio Grammat.

postulabat et ap. Plutarch. in V. Anton. c. 75. scriptum videbam. Caeterae Edd. σκέλετος dabant.

τὰ δὲ αἰσθητήρια, ἀμυδρά κ. τ. λ.] Lugd. vitiose: — ἀμυδρά.

τί οὖν; περιμένεις ἤλεως τὴν εἴτε σβέσιν κ. τ. λ.] Edd. superiores h. l. ita dederunt: τί οὖν περιμένεις;

περιμένεις ἕως τὴν εἴτε σβέσῃ εἴτε μετέσταιν. ἕως δὲ
ἐκείνης ὁ καιρὸς ἐφίσταται τί ἀρκεῖ; τί δ' ἄλλο ἢ θεοὺς
μὲν σέβειν καὶ εὐφημεῖν· ἀνθρώπους δὲ εὖ ποιεῖν, καὶ
ἀνέχεσθαι αὐτῶν καὶ ἀπέχεσθαι· ὅσα δὲ ἐκτὸς ὄρων τοῦ
κρεαδίου, καὶ τοῦ πνευματίου, ταῦτα μεμνησθαι μήτε σά
όντα, μήτε ἐπὶ σοί.

λδ'. Δύνασαι αἰεὶ εὐροεῖν, εἴγε καὶ ὀδεύειν, εἴγε καὶ
ὀδοῦ ὑπολαμβάνειν, καὶ πράσσειν· δύο ταῦτα κοινὰ, τῇ τε
τοῦ θεοῦ, καὶ τῇ τοῦ ἀνθρώπου, καὶ παντὸς λογικοῦ ζώου
ψυχῇ· τὸ μὴ ἐμποδίζεσθαι ὑπ' ἄλλου· καὶ τὸ ἐν τῇ δι-
καιίᾳ διαθέσει καὶ πράξει ἔχειν τὸ ἀγαθόν, καὶ ἐνταῦθα
τὴν ὁρέξιν ἀπολήγειν.

λε'. Εἰ μήτε κακία ἐστὶ τοῦτο ἐμὴ, μήτε ἐνέργημα
κατὰ κακίαν ἐμὴν, μήτε τὸ κοινὸν βλάπτεται, τί ὑπὲρ αὐ-
τοῦ διαφέρομαι; τίς δὲ βλάβη τοῦ κοινοῦ;

— λς'. Μὴ ὀλοσχερῶς τῇ Φαντασίᾳ συναρπάζεσθαι· ἀλ-
λα

νεις; ἕως τὴν εἴτε κ. τ. λ. In-
epta verborum distinctio. Si-
gno interrogandi post οὖν po-
sito, orationi nihil deest. —
Gatak, τί οὐ περιμένεις ἕως
— emendandum putabat. Mo-
rus: — τί οὖν οὐ περιμένεις,
quod et Upton. ad Arrian. Diff.
Epict. I, 9, 16. conjecit. —
Ego verbo olim: τί οὖν; περι-
μενε ἕως — neque tamen
hoc necessarium mihi vide-
tur.

τί δ' ἄλλο ἢ θεοῦ; κ.
τ. λ.] In Gat. τίς δ' ἄλλο le-
gitur operarum errore, ut
ipse Editor monuit.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35.
Caf. 26.)

εἴγε καὶ ὀδεύειν] Haec
verba Reisk. sunt suspecta.

δύο ταῦτα κοινὰ κ. τ. λ.]
Ante δύο, praeunte Caf., mo-
nente Gatak., punctum col-
locavi, quod sensus postulare
videbatur.

καὶ παντὸς λογικοῦ
ζώου ψυχῇ] ζῶον ignorat
Wat. A.

καὶ ἐνταῦθα τὴν ὁρέξιν
ἀπολήγειν] Articulum τὴν,
qui in Glasg., Woll., Mor. et
De-Iol. deest, ex superiori-
bus Edd. revocavi.

Sect.

inter tales vero celebrari res vana atque inanis. Quid igitur? aequo animo exspectas vel extinctionem vel translationem. Hujus vero tempus donec obvenit, quid sufficiet? quid, nisi ut Deos colas celebresque, hominibus benefacias, eos sustineas iisdemque abstineas: ea vero extra carunculae et animulae fines posita videas, nec tua esse, nec in potestate tua sita memineris..

34. Feliciter et prospere vitae cursum traducere potes, si modo et recte procedere, et certa via ac ratione et opinari et agere potes. Communia sunt animae ratione praeditae, siue Dei, siue hominis, siue alius alicujus animantis rationalis duo istaec: alterum, quod nulla alia re impediri potest: alterum, quod in iusta animi adfectione et actione bonum suum habet, nec ultra hoc quidquam adpetit.

35. Si hoc nec vitiositas mea est, nec vitiositatis meae effectus, nec communis societatis damnum: cur hoc mea interest? Quid vero damnum est civitatis communis?

36. Ne ulla ex parte visis abripiare, sed pro viribus tuis

Sect. 35. (ap. Lugdun. 36. Caf. 27. p.)

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 37. Caf. 27. p. 28.)

Haec Sectio a librariis admodum turbata, fortasse etiam mutilata est ita, ut vera lectio sine meliorum Codd. usu vix restitui possit. Non igitur mirum est, interpretum alium aliam rationem emendandi probasse. Cod. *Vat. A.* nihil auxilii nobis praebet ad h. l. emendandum, quippe, qui tantum verba ὡς ἐπεὶ τοὶ γίνῃ καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων ἀνδρῶν πε, ἐπελάθον, τί ταῦτα

ἦν; καὶ ἀλλὰ τοῦτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ — omisit, et deinde pro ἀπονείμας legit: ἀπέμεινας. — Noli igitur absque Codd. auctoritate in textu quidquam immutare. In Interpretatione quam lectionem secutus sim, jam declarabo. Verba: Μὴ ὁλοσχερῶς usque ad καὶ ὡς· mihi recte se habere videntur, nec emendatione ulla indigere. *Antonino* enim haec scribenti aut *Epicteti* Enchir. c. XVI. aut alius locus ejusdem argumenti obversatus fuisse videtur. In sequenti-
bus

λα βοηθεῖν μὲν κατὰ δύναμιν καὶ κατ' ἀξίαν. καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται, μὴ μὲν τοὶ βλάβην αὐτὸ Φαντάζεσθαι. κακὸν γὰρ ἔθος. ἀλλ' ὡς ὁ γέρον ἀπελθὼν τὸν τοῦ θρέπτου ῥόμβον ἀπῆτει, μεμνημένος, ὅτι ῥόμβος· οὕτως οὖν καὶ ὧδε. Ἐπεὶ τοὶ γῆνη καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων· ἀνθρώπων, ἐπελάθου τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα. διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γένη; ἐγενόμην ποτὲ ὅπουδῆποτε καταλειφθεῖς, εὐμοῖρος· ἀνθρώπος· τὸ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν σεαυτῷ ἀπονεύμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις.

bus expressi hanc lectionem: Εἰ δὲ καὶ σὺ γῆνη καλῶν ἐπὶ τῶν ἐμβόλων, ἀνθρ. ἐπελάθου, τί ταῦτα ἦν; ναί· ἀλλὰ τούτοις περισπούδαστα· διὰ τοῦτ' οὖν καὶ σὺ μωρὸς γῆνη; γίνου ἤδη ποτὲ, ὅπουδῆποτε καταλειφθεῖς, εὐμοῖρος ἀνθρώπος· ὁ δὲ εὐμοῖρος, ἀγαθὴν μοῖραν ἐαυτῷ ἀπονεύμας· ἀγαθαὶ δὲ μοῖραι, ἀγαθαὶ τροπαὶ ψυχῆς, ἀγαθαὶ ὄρμαι, ἀγαθαὶ πράξεις. Jam ad singula loca adnotabo, quatenam aliis debeantur, et qua ratione singuli interpre-

tes huic loco mederi studuerint.

καὶ εἰς τὰ μέσα ἐλαττῶνται.] Reisk. emendabat: — ἐλαττώμαι.

κακὸν γὰρ ἔθος] Gatakh.: „[κακὸν γὰρ οὐδέν.]

Ἐπεὶ τοὶ γῆνη κ. τ. λ.] Gatakh. emendat: ὅπου [εἰ] που γῆνη κ. τ. λ. Xyl. legisse videtur: γῆνηται καλόν. Cas.: ἐπεὶ, τί γῆνη — nam quid tibi vis his pro rostris clamoribus et querelis? ut γίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἐμβόλων sit h. l. praesentem rostris

tuis et [rei] dignitate fer opem; etiam si in medijs illis rebus detrimenti quid patiuntur, noli id revera damnum putare: malo enim sit more: sed quemadmodum fenex discedens pueruli turbinem poscebat, non immemor tamen, nihil esse, nisi turbinem; sic igitur tu quoque istuc [agas]. Si vero et tu declamitans pro rostris fueris, oblitusne es, homo, haec quid sibi velint? „Nequaquam: at illis videntur studio dignissima.„ Propterea igitur et te stultum esse oportet? Sis tandem aliquando, ubicunque neglectus jaceas, homo fortunatus: fortunatus autem est, qui bonam sibi fortunam comparavit. Bona autem fortuna bonis animi motibus, bonis conatibus, bonis denique actionibus constat.

rostris esse. — Moro post ἐμβόλων aut ἐπίλεγε σεαυτῷ, aut simile quid addendum videbatur. Pro καλῶν *Salmaf.* malebat καλός, i. e. splendide vestitus et pulcher.

ἐγένετο μὴν π' ὅτι] Haec verba *Xyl.* ad sequentia referebat. *Casaubon.* autem ad priora. *Boot.* emendabat: γένοιο ἂν ποτὲ aut γίνου ποτὲ, cui adstipulatur *Gatak.*

ὁ ποὺ δὴ ποτε καταλείψει καὶ τ. λ.] *Xyl.* ὅπως δὴ ποτε legisse videtur. *Casaub.*

qui ab his verbis novam Sectionem constituerebat, καταλήψεις legebat, consentientibus *Gatak.* et *Boot.* *Salmaf.* ἐγένετο μὴν ποτὲ εὐμορος. Ἀνδρῶπε, σὺ δὲ εὐμορος, ὁ ποὺ δὴ ποτε καταλήψεις, ἀγαθὴν μαίρεν καὶ τ. λ., ingeniose sane.

τὸ δὲ εὐμορος καὶ τ. λ.] *Reisk.* et *Mor.* malebant: εὐμορος — *Reisk.* — εὐμορος.

ἀγαθαὶ τροπαὶ] *Salmaf.* con]. ἀγαθαὶ τροπαί.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

ΒΙΒΛΙΟΝ ε'.

α'. **Η** τῶν ὅλων οὐσία, εὐπειθής, καὶ εὐτρεπής· ὁ δὲ ταύτην διοικῶν λόγος οὐδεμίαν ἐν ἑαυτῷ αἰτίαν ἔχει τοῦ κακοποιεῖν· κακίαν γὰρ οὐκ ἔχει, οὐδὲ τι κακῶς ποιεῖ, οὐδὲ βλάπτεται τι ὑπ' ἐκείνου. πάντα δὲ κατ' ἐκείνον γίνεται καὶ περαίνεται.

β'. Μὴ διαφέρου, πότερον ῥηγῶν, ἢ θαλπόμενος τὸ πρέπον ποιεῖς· καὶ πότερον νυστάζων, ἢ ἱκανῶς ὑπνου ἔχων· καὶ πότερον κακῶς ἀκούων, ἢ εὐφημούμενος· καὶ πότερον ἀποθνήσκων, ἢ πράττων τι ἀλλοῖον. μία γὰρ τῶν βιωτικῶν πράξεων καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν· ἀρκεῖ οὖν καὶ ἐπὶ ταύτης τὸ παρὸν εὖ θέσθαι.

γ'. Ἐσω βλέπε· μηδενὸς πράγματος μῆτε ἡ ἰδία ποιότης, μῆτε ἡ ἀξία παρατρεχέτω σε.

δ'. Πάντα τὰ υποκείμενα τάχιστα μεταβάλλει, καὶ ἥτοι ἐκθυμιαθήσεται, εἴπερ ἦνται ἡ οὐσία, ἡ σκεδασθήσεται.

ε'. Ὁ

Ad Librum VI.

Titulus hujus libri, ut ceterorum, in *Vat. A.* non legitur.

πάντα δὲ κατ' ἐκείνον γίνονται.] *Vat. A.* depravate: γίνονται.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Caf. 1.)

εὐπειθής] *Arg.* εὐπειθής, penacutē.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

καὶ αὕτη ἐστὶ καθ' ἣν ἀποθνήσκομεν] *Vat. A.* vitiose:

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SEXTUS.

I. **U**niversi materia obsequens facileque se fingi patitur: ratio autem, quae eam administrat, nullam in se habet maleficii causam: malitiam enim nec in se habet, nec malefacit cuiquam, nec ab ea quidquam laeditur. Omnia vero secundum hanc fiunt ac perficiuntur.

2. Noli curare, frigore rigens an calore fatus, quod officii tui est, feceris: nec utrum dormituriens, an somniatur, male audiens, an celebratus, moriens, an aliud quid agens. Unum enim ex vitae officiis et hoc est, quod morimur: sufficit igitur et in hoc, quod instat, bene collocare.

3. Acriter intuere: nec propria ullius rei natura, nec dignitas ejus te fugiat.

4. Omnia, quae sunt, celerrime mutantur et aut in exhalationem abibunt, si quidem unita est prima rerum materia, aut dissipabuntur.

5. Ratio

tiole: καὶ αὕτη ἐστὶν καὶ ὡς
(sic) ἀποδν. — Menag. malebat αὕτη.

τὸ παρὸν εὖ θεσθαί.]
Suidas habet τὸ παρὸν εὖ τιθεσθαί, qui ad h. l. respexisse videtur (l. v. τὸ παρὸν), quod tamen non obstat, quo minus h. l. θεσθαί legerit.

Sectio 3. (ap. Lugdun. 3.
Caf. 3. p.)

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4.
Caf. 3. p.)

ἐκδυμιαθήσεται.] Lugd.
ἐκδυμιαθήσεται. Gat. ἐκδυμι-
σθήσεται. — In iis, quae se-
quuntur, nodum in scirpo
mihi quaerere videntur Viri
cete-

ε'. Ὁ διοικῶν λόγος οἶδε πῶς διακείμενος, καὶ τί ποιεῖ, καὶ ἐπὶ τίνος ὕλης.

ζ'. Ἀριστος τρόπος τοῦ ἀμύνεσθαι, τὸ μὴ ἐξομοιοῦσθαι.

ζ'. Ἐνὶ τέρπου καὶ προσκναπαύου, τῷ ἀπὸ πράξεως κοινωνικῆς μεταβαίνειν ἐπὶ πρᾶξιν κοινωνικὴν, σὺν μνήμῃ Θεοῦ.

η'. Τὸ ἡγεμονικόν ἐστὶ, τὸ ἑαυτὸ ἐγείρον καὶ τρέπον, καὶ ποιῶν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θέλη, ποιῶν δὲ ἑαυτῷ φαίνεσθαι πᾶν τὸ συμβαῖνον, οἷον αὐτὸ θέλει.

θ'. Κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν ἕκαστα περαίνεται. οὐ γὰρ κατ' ἄλλην γέ τινα φύσιν, ἥτοι ἔξωθεν περιέχουσιν, ἢ ἐμπεριεχομένην ἔνδον, ἢ ἔξω ἀπηρτημένην.

ι'. Ἦτοι κυκλῶν καὶ ἀντεμπλοκῇ, καὶ σκεδασμός· ἢ ἐνωσις καὶ τάξις, καὶ πρόνοια. εἰ μὲν οὖν τὰ πρότερα, τί καὶ ἐπιθυμῶ εἰκαίῳ συγκρίματι καὶ Φύρμῳ τοιούτῳ ἐνδιατρίβειν; τί δέ μοι καὶ μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ ὅπως ποτὲ αἰὶα γίνεσθαι; τί δὲ καὶ ταράσσομαι; ἥξει γὰρ ἐπ' ἐμὲ
ὁ σκε-

ceferoquin docti. Reisk. quidem οὐσία in ἐκουσία et Reche verba εἵπερ ἦνται in εἰ περι- καίεται mutanda putabat. Cf. Commentar. ad h. l.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 5. Caf. 4.)

Sectio 6. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Sectio 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 5. p.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 8. Caf. 6.)

ποιῶν μὲν ἑαυτὸ οἷον ἂν ἦ καὶ θέλη] Caeterae Edd. omnes: — οἷον ἂν καὶ θέλη. Neque tamen dubitavi auctoritate Vat. A. ἢ ante καὶ recipere. De Joly vulg. sequitur, ne verbulo quidem de varietate lectionis monens.

Sectio 9. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7.)

Ad

5. Ratio universi gubernatrix novit, quomodo se habeat, quid agat, et in qua materia [versetur].

6. Optima ulciscendi ratio est, [alteri] non fieri similem.

7. Delectet te tibi que satisfaciatur hoc unum, Dei scilicet memorem ab una actione, quae societatem adjuvet, transire ad alteram.

8. Pars animi principalis ea est, quae se ipsa suscitatur ac vertit, quae se ipsa talem facit, qualis est et esse cupit, quaeque facit, ut, quidquid contingat, tale sibi videatur, quale velit.

9. Secundum Universi naturam singula perficiuntur: neque enim secundum aliam ullam vel exterius ambientem vel intrinsecus inclusam, nec foris discretam [quidquam perficitur].

10. Aut confusio et complexus fortuitus et dissipatio, aut unitas et ordo et providentia [in hac rerum Universitate est]. Si igitur prius illud est, quid est, cur huic mixturae inani atque colluviei immorari cupiam? Quid aliud mihi curae est, quam quo modo aliquando in terram redigar?

Cur

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. Caf. 8.)

καὶ τὰ ξίς καὶ πρόνοια] Sic et Xyl. 1., Caf. et Oxon. Deest autem vocola καὶ in Argent. (opinor et Basil.) et reliquis. Addendam tamen monuit Gatak.

καὶ φερμῶ τοιοῦτῳ] Vat. A. vitiose: καὶ φερμῶ τοιοῦτῳ.

μέλει ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ. τ. λ.] Reisk. malebat: Marc. Anton.

μέλει ἢ ἄλλου τινός, ἢ τοῦ κ. τ. λ., quod et ego malim: et potuit profecto ἢ illud facile omitti a librariis ob praecedens εἰ. Nolui tamen contra libror. auctoritatem illud recipere, quum et vulg. haud male se habeat.

ὅπως ποτὲ αἰῶν γίνεσθαι] Cave, cum Menagio corrigas — γὰρ γενέσθαι. Non enim certe constat, eum ad Homer. Iliad. V, 99. re-

M

spe-

ὁ σκεδασμός, ὅ,τι ἂν ποιῶ· εἰ δὲ θάτερά ἐστι, σέβω καὶ εὐσταθῶ, καὶ θαρρῶ τῷ δικικοῦντι.

ια'. Ὅταν ἀναγκασθῇς ὑπὸ τῶν περιστηκότων οἰόνεσι διαταραχθῆναι, ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν, καὶ μὴ ὑπὲρ τὰ ἀναγκαῖα ἐξίστασο τοῦ ῥυθμοῦ, ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος τῆς ἀρμονίας, τῷ συνεχῶς εἰς αὐτὴν ἐπανέρχεσθαι.

ιβ'. Εἰ μητροῖαν τε ἅμα εἶχες καὶ μητέρα, ἐκείνην τ' ἂν ἐθεράπευες, καὶ ὁμῶς ἡ ἐπάνοδός σοι πρὸς τὴν μητέρα συνεχῆς ἐγίνετο. τοῦτό σοι νῦν ἔστιν ἡ αὐλή, καὶ Φιλοσοφία· ὥδε πολλάκις ἐπάνιθι, καὶ προσαναπαύσου ταύτη, δι' ἣν καὶ τὰ ἐκεῖ σοι ἀνεκτὰ φαίνεται, καὶ σὺ ἐν αὐτοῖς ἀνεκτός.

ιγ'. Οἷον δὴ τὸ Φαντασίαν λαμβάνειν ἐπὶ τῶν ὄψων καὶ τῶν τοιούτων ἐδωδύμων· ὅτι νεκρὸς οὗτος ἰχθύος, οὗτος δὲ νεκρὸς ὄρνιθος, ἡ χοίρου· καὶ πάλιν, ὅτι ὁ Φάλερνος, χυλάριον ἐστὶ σταφυλίου· καὶ ἡ περιπόρφυρος, σριχία προβατίου αἱματίῳ κόγχῃς δεδευμένα· καὶ ἐπὶ τῶν κατὰ τὴν

spexisse: potuit et ad alius nescio cuius poetae locum alludere, in quo αἶα legebatur.

ὅ,τι ἂν ποιῶ] Xyl. perperam: ὅτι ἂν ποιῶ.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 11.

Caf. 9. p.)

ταχέως ἐπάνιθι εἰς ἑαυτὸν] Adnot. Lugd. malebat: — πρὸς ἑαυτὸν. n. n.

ἔση γὰρ ἐγκρατέστερος κ. τ. λ.] Pro ἔση Vat. A. ei habet: quod ferri nequit, nisi in sequentibus ἔση additur.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 12.

Caf. 9. p.)

ἡ αὐλή καὶ φιλοσοφία]

Exspectaveram cum Reisk. — καὶ ἡ φιλοσοφία. Verum Vatican. A. cum omnibus Impressis articulum h. l. ignorat.

ἀνεκτὰ φαίνεται] Menag. malebat: φανεῖται. Cf. vero, quae monuit Fischer. in Animadv. ad Weller. III, 2, p. 53.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 13. p.

Caf. 10. p.)

Haec Sectio quoque servata est in Vat. 2. 3. 5. 6., Med.-Flor.

Cur etiam perturbor? Quidquid enim egerim, tamen dissipatio me manet. Sin alterum verum est, pietatem colo omniumque rerum rectore fretus tranquillo sum animo.

11. Quando a rebus, quae circumstant, quasi conturbari coactus es, cito ad te redi, nec ultra, quam necesse est, a tenore te removeri finas: eo enim facilius harmoniam tueberis, quo saepius ad eam te receperis.

12. Si novercam simul matremque haberes, etiam si et illam coleres, ad matrem tamen frequentissime te reciperes. Eadem tibi nunc ratio est ad aulam et philosophiam: ad hanc saepe revertere et in ea adquiesce, per quam et quae illic sunt, tibi tolerabilia videntur, et tu ipse tolerabilis, dum in illis versaris.

13. Quemadmodum vero de obsoniis et istiusmodi eduliis imaginem animo concipimus: hoc piscis cadaver esse; illud cadaver avis aut porci; item: Falernum uvulae succum esse; purpuram oviculae capillos conchae cruore tinctos: de coitu, esse intestini frictionem et excretionem

M. 2

muci

Flor. 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* Definit hoc Excerptum in καταγοητεύει.

οἷον δὴ τὸ φαντασίαν λαμβάνειν] *Vat.* 3. vitiose: — φαντασία, et *Ed. Cas.* λαμβάνειν.

οὗτος δὲ νεκρὸς κ. τ. λ.] *Vat.* 4. corrupte: ἔντος (sic) δὲ νεκρ.

ἔτι ὁ Φάλαγρος χυλάρειόν ἐστι σταφυλίου καὶ] Haec verba absunt ab omnibus Codd., qui Excerpta ex *Antonino* continent. Leguntur autem in *Vat. A.* Paullo

ante iidem καὶ ante πάλιν ignorant, praeter *Med.* 1. 2. 3. 4., *Vat.* 5. et *Guelf.* Copulativam plane alieno loco ante περίπορφυρος habet *Vatic.* 4.

τριχία προβατίου] *Vatic.* 6. corrupte: τριχία. *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* τριχία ἐστὶ προβατίου (*Vat.* 2. προβάτου). Mox pro αἵματι *Vat. A.* dabat αἵματι. Sed praestat forma deminutiva, qua noster pro Stoicorum more frequentius uti solet ad rerum vilisatem significandam.

οἷα

τὴν συνουσίαν, ἐντερίου παράτριψις, καὶ μετὰ τινος σπασμοῦ μυχαρίου ἔκκρισις. (οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ Φαντασίαι καθικνούμεναι αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ διεξιῶσαι δι' αὐτῶν, ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.) οὕτως δὲ παρ' ὅλον τὸν βίον ποιεῖν, καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται, ἀπογυμνοῦν αὐτὰ, καὶ τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται, περιαιρεῖν. δεινὸς γὰρ ὁ τῦφος παραλογιστής· καὶ ὅτε δοκεῖς μάλιστα περὶ τὰ σπουδαῖα καταγίνεσθαι, τότε μάλιστα καταγοητεύει. ὅρα γοῦν, ὁ Κράτης τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους λέγει.

ιδ'. Τὰ πλεῖστα, ἃν ἡ πληθὺς θαυμάζει, εἰς γενικώτατα ἀνάγεται· τὰ ὑπὸ ἑξέως ἢ φύσεως συνεχόμενα, λήθους,

οἶαι δὲ αὐταὶ εἰσιν αἱ Φαντασίαι.] Omnes Edd. praeter *Cas.*, *Oxon.* et *De-Jol.* legunt: αὐαν δὲ κ. τ. λ. *Per-specte* tamen monuit *Gatak.*, legendum esse οἶαι, quod auctoritate omnium Codicum, qui *Excerpta* continent, in textum recipere haud dubitavi. — Pro δὲ in *Vat.* 2. legitur δέ.

διεξοῦσαι δι' αὐτῶν] *Vat.* 2. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* — διεξοῦσαι αὐτῶν, omissa praepositione: perperam, ni fallor.

ὥστε ὁρᾶν οἷά τινα ποτ' ἐστίν.] Ceterae Edd. omnes: αἰτιὰ ποτ' ἐστίν. Verum *Vatic.* A. 2. 3. 4. 6., *Med.* I. 3. 4. et *Parif.* — οἷά τινα κ. τ. λ., quod mihi arridet.

οὕτως δὲ παρ' ὅλον τὸν βίον] Variant h. l. li-

bri. *Vat.* 2. οὕτω παρ' ὅλον τ. β. *Parif.* οὕτω δὲ παρ' ὅλον τ. β. — *Vat.* 6. οὕτω δὲ παρ' ὅλ. τ. β.

καὶ ὅπου λίαν ἀξιοπιστότατα πράγματα Φαντάζεται] *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 4. — ἀξιοπίστα (τὰ addunt *Vatic.* 4. et 6. bene): quod malim. Non enim mihi, me usquam legere λίαν cum Superlativo conjunctum. Noli tamen textum mutare, praesertim quum mihi arri-deret *Reiskii* conjectura: — λίαν ἀξιοσπούδαστα τὰ πράγματα, quam adeo in textum recepissem, nisi temeritatis notam metuissem.

ἀπογυμνοῦν αὐτὰ κ. τ. λ.] *Ed. Mori* operarum errore: ἀπογυμνῶν αὐτὰ.

καὶ τὴν ἱστορίαν, ἐφ' ἣ σεμνύνεται κ. τ. λ.]

Haud

muci cum convulsione quadam: (quales profecto sunt rerum imagines, quae res ipsas adsequuntur easque penetrant, ut, quaenam tandem sint, videre liceat:) sic et per totam vitam facere nos oportet ac res, etiam si studio dignissimae videantur, denudare atque falsam illam speciem, qua gloriuntur, tollere: gravis enim impostor factus est, et quando maxime putas, te res serias agere, tum maxime in fraudem inducit. Vide saltem, Crates quid de ipso Xenocrate dixerit.

14. Pleraque eorum, quae vulgus hominum admiratur, ad generalissima haec rerum capita referuntur: alia vi

M 3

aut

Haud dubitavi pro vulgari ἡ ἡ σερμύνεται recipere: ἐφ' ἡ σερμ. auctoritate *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* Idem jam *De Joly* dedit, et σερμύνεσθαι aut cum praepositione ἐπὶ, aut cum dandi Casu sine praepositione, aut cum Accusat., ut apud *Herodian.* V, 7. fruitur. Ad ἱστορίαν, quod et mihi suspectum est, haec adnotavit *Reisk.*: „ἱστορίαν, contemplationem, considerationem, rationem, unde spectata vita nobis magnifica videtur. Vid. supra V, 31. Forte tamen legendum: *τερδρείαν*. Sane ICTOPIAN et ΤΕΡΘΕΙΑΝ non multum differunt, quod attinet ad literarum ductus., —

τότε μάλιστα καταγοητεύει] Corrupte *Paris.*

καταγοητεύου et *Med.* 4. καταγοητεύη.

τί περὶ αὐτοῦ τοῦ Ξενοκράτους] *Menag.* ad h. l.: „Fortasse Σωκράτους.“

Ad Sect. 14. (ap. *Lugd.* 13. p. 14. *Caf.* 10. p.)

εἰς γενικώτατα ἀνάγε-
ται· τὰ ὑπὸ κ. τ. λ.] *Morus* emendabat: — εἰς γενικὸν ὑπὸ φύσεως συνεχόμενον, *classis*, quam constituit *essentia rerum*: cum res, inquit, ejusdem essentiae ad idem genus, ad eandem *classem*, referunt. — At haec, fateor, non satis intelligo. Nisi vehementer fallor, vulgata se recte habet. Malim tamen τὰ μὲν ὑπὸ κ. τ. λ., ut commode referri possit ad ea, quae sequuntur: τὰ δὲ — τὰ δὲ —

εἰς

θους, ξύλα, συκαίς, ἀμπέλους, ἐλαίαις· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ὀλίγων μετριωτέρων, εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς, οἷον, πείμνας, ἀγέλας· τὰ δὲ ὑπὸ τῶν ἔτι χαριεστέρων, εἰς τὰ ὑπὸ λογικῆς ψυχῆς, οὐ μέντοι καθολικῆς, ἀλλὰ καθὸ τεχνικῆ, ἢ ἄλλως πως ἐντρεχῆς, ἢ κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος ἀνδραπόδων κεντῆσθαι. ὁ δὲ ψυχὴν λογικὴν καθολικὴν καὶ πολιτικὴν τιμῶν, οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται· πρὸ πάντων δὲ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν λογικῶς καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν, καὶ κινουμένην διασώζει, καὶ τῷ ὁμογενεῖ εἰς τοῦτο συνεργεῖ.

ιβ'. Τὰ μὲν σπεύδει γίνεσθαι, τὰ δὲ σπεύδει γεγενῆσθαι, καὶ τοῦ γινομένου δὲ ἤδη τι ἀπέσβη· εὐσεις καὶ ἀλλοιώσεις, ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥσπερ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου ἀδιάλειπτος φορὰ νέον αἰεὶ παρέχεται. ἐν δὲ τούτῳ τῷ ποταμῷ τί ἂν τις τούτων τῶν παραθεόντων ἐκτιμήσειεν ἐφ' οὗ στήκαι οὐκ ἔξεστιν; ὥσπερ εἰ
τίς

εἰς τὰ ὑπὸ ψυχῆς κ. τ. λ.] *Morus hic rursus emendandum censibat: — γενικὸν τὸ ὑπὸ ψυχῆς συνεχόμενον.*

κατὰ ψιλόν, τὸ πλῆθος κ. τ. λ.] *Malim h.l. cum Moro: κατὰ ψιλόν, οἷον τὸ πλῆθος κ. τ. λ.*

λογικὴν, καθολικὴν]. *καθολικὴν non legitur in Vatic. A.*

οὐδὲν ἔτι τῶν ἄλλων ἐπιστρέφεται.] *Lugdun. operarum errore: οὐδὲν ἐπὶ ἔτι (sic) τῶν ἄλλ. κ. τ. λ.*

καὶ κοινωνικῶς ἔχουσιν] *Quid Gatak. sibi velit, — ἴσχουσιν emendans, non video. Vulgata recte habet,*

καὶ κινουμένην] *κινουμένην, quod adeo Grammatices praecepta postulant, ex antiquioribus Edd. Xyl. i. puta, Arg., Lugd., Cas. et Ox. revocavi. Gatak. et reliquae omnes: κινούμενον. Monuit tamen Morus, κινουμένην esse restituendum.*

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 15.

16. p. Cas. II.)

εὐσεις καὶ ἀλλοιώσεις ἀνα-

aut natura continentur, lapides, arbores, ficus, vites, oleae: alia vero, quae paullo moderatiores admirantur, anima continentur, ut greges et armenta: alia denique, quibus urbaniores capiuntur, anima rationali praedita sunt, non sane quidem universali, sed quatenus artium perita aut alia quadam solertia insignis est, aut simpliciter [rationalis], ut servitiorum turbam possidere. Qui autem animam rationalem universalem et societatis amantem veneratur, caetera non curat, sed omnibus postpositis animum ita affectum et ita se moventem, ut rationi et civitati convenit, conservat, et cognatum suum, ut idem consequatur, adjuvat.

15. Haec fieri properant: illa fuisse: quin et ejus, quod fit, jam aliquid evanuit. Fluxus et mutationes mundum perpetuo renovant, quemadmodum immensum illud aevum adfiduo temporis lapsu novum redditur. In hoc igitur flumine quis horum, quae praelabuntur, quibusque insistere non licet, quidquam in pretio habeat? perinde ac si

M 4

quis

ἀνανεοῦσι τὸν κόσμον διηνεκῶς, ὥς περ τὸν ἄπειρον αἰῶνα ἢ τοῦ χρόνου κ. τ. λ.] Xyl. I., Arg. et Lugdun. dabant ἑστίαις καὶ ἀλλοδαπίσιν ἀνανεοῦσι τὸν ἄπειρον αἰῶνα τὸν κόσμον κ. τ. λ. At perspecte monuit Gatak. verba τὸν ἄπειρον αἰῶνα loco suo mota esse, eaque post παρέχεται collocanda putabat, nihil tamen in ipso textu immutans. At Casaubonus, minus religiosus, eadem ante νέον inculcavit. Morus autem eadem loco illo non movenda

cenfebatur, sed τὸν ἄπειρον αἰῶνα per διὰ τὸν ἄπειρον αἰῶνα explicabat, et post παρέχεται subintelligebat τὸν χρόνον. At omnem dubitationem tollit Vat. A., qui haec verba eo loco exhibet, ubi et nos, praecedente De Joly, ea collocavimus.

τί ἂν τις τούτων τῶν παρὰ θεόντων ἐκτιμήσειεν] Xyl. I. operarum vitio: τί ἂν τις τούτων παρὰ θεόντων τῶν (sic) ἐκτιμήσειεν.

τῶν

τίς τι τῶν παραπετομένων στρουθίων φιλεῖν ἀρχοτο· τὸ δ' ἤδη ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπελήλυθεν. τοιοῦτον δὴ τι καὶ αὐτὴ ἡ ζωὴ ἐκάστου, οἷον ἡ ἀφ' αἵματος ἀναθυμίας, καὶ ἡ ἐκ τοῦ αἵματος ἀνάπνευσις. ὁποῖον γὰρ ἐστὶ τὸ ἀπάξ ἐλκῦσαι τὸν αἶρα καὶ ἀποδοῦναι, ὅπερ παρέκαστον ποιοῦμεν, τοιοῦτόν ἐστι καὶ τὸ τὴν πᾶσαν ἀναπνευστικὴν δύναμιν, ἣν χρεὲς καὶ πρῶν ἀποτεχθεὶς ἐκτίσω, ἀποδοῦναι ἐκεῖ, ὅθεν τὸ πρῶτον ἐσπασας.

15. Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν, ὡς τὰ βοσκήματα καὶ τὰ θηρία· οὔτε τὸ τυποῦσθαι κατὰ φαντασίαν· οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι καθ' ὁρμήν· οὔτε τὸ συναγελάζεσθαι, οὔτε τὸ τρέφεσθαι· τοῦτα γὰρ ὅμοιον τῷ ἀποκρίναι τὰ περιττώματα τῆς τροφῆς. τί οὖν τίμιον; τὸ κροτεῖσθαι; οὐχί. οὐκοῦν οὐδὲ τὸ ὑπὸ γλωσσῶν κροτεῖσθαι· αἱ γὰρ παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημία, κρέτος γλωσσῶν. ἀφῆκας οὖν καὶ τὸ δοξάριον, τί καταλείπεται τίμιον; δοκῶ μὲν, τὸ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν κινεῖσθαι, καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμελειαὶ ἄγουσι καὶ αἱ τέχναι. ἡ τε γὰρ τέχνη πᾶσα τούτου στοχάζεται, ἵνα τὸ κατασκευασθὲν ἐπιτηδείως ἔχῃ πρὸς τὸ ἔργον πρὸς ὃ κατεσκευάσθη.

τῶν παραπετομένων στρουθίων] *Vat. A.* στρουθαρίων. Bene: amat enim noster formam deminutivorum.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 18. p. Caf. 12.)

Οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά, τίμιον· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ.] *Xyl. I. (Bäf.); Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* dahant: ὡς τὰ φυτά τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι

οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ. Qui verborum ordo quum ferri non posset, *Gataker.* edidit: Τίμιον οὔτε τὸ διαπνεῖσθαι, ὡς τὰ φυτά· οὔτε τὸ ἀναπνεῖν κ. τ. λ., quem posteriores omnes secuti sunt. *Vat. A.* eum verborum ordinem habet, quem nos, praeunte *De Soly*, in edendo sequuti sumus.

οὔτε τὸ νευροσπαστεῖσθαι] *Arg.* corrupte: οὔτε τὸν νευροσπ.

* κινεῖ-

quis praeter volantium passerulorum aliquem diligere inciperet, atque is jam e conspectu ejus abierit. Ejusmodi fane est vita uniuscujusque, cujusmodi est exhalatio sanguinis aut spiritus ab aëre attractio. Quale enim est semel animam trahere et efflure, quod singulis temporis momentis facimus, tale etiam est, omnem illam respirandi facultatem, quam heri aut nudiustertius in ortu accepisti, eo redere, unde eam primo haussisti.

16. Neque quod perspiramus stirpium more, aestimatione dignum est, neque quod respiramus, ut pecudes et belluae, neque quod species rerum externarum per visa animis nostris imprimuntur; neque quod agendi impetu huc illuc rapimur, neque quod congregamur et nutrimur: hoc enim perinde est ac alimentum quod est superfluum, excernere. Quid ergo est, quod aestimatione dignum sit? Num plausus? Nequaquam; itaque nec linguarum plausus: multitudinis enim laus quid aliud est, quam linguarum strepitus? Sublata igitur gloriola, quid restat, quod aestimeris? Hoc opinor, secundum constitutionem peculiarem et moveri et motum sistere: quo etiam tum studia tum artes ducunt.

M^o 5

Nam

κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ἐφ' ὃ καὶ αἱ ἐπιμέλειαι κ. τ. λ.] ἴσχεσθαι dedi cum Xyl. 1, Lugdun., Casaub. et Oxon., pro quo Arg., Gatak. et reliquae Edd. omnes, praeter *Des Joh.*, ἴσχεσθαι habent. Quod quum ferri non posset, olim conjeceram ἴσθαι, quod jam *Reisk.* placuisse postea cognovi. *Reiche* malebat ἴχασθαι, quod minus mihi placet, quia cum

κινεῖσθαι conjungitur. Lectio ἴσχεσθαι, in quam et *Vat. A.* consentit, haud incommoda est: Cf. IX, 12. X, 38; τοῦτον στοχάζεται.] Haud dubitavi cum *Casaub.*, quem *Oxon.* sequitur τοῦτον describere pro τούτο, quod ceterae Edd. omnes dabant. Illud omnino usus loquendi postulat: στοχάζεσθαι enim ubique cum gignendi casu struitur.

α]

σκεύασται· ὁ πε φουτουργός ὁ ἐπιμελούμενος τῆς ἀμπέλου, καὶ ὁ πωλοδάμνης, καὶ ὁ τοῦ κυνός ἐπιμελούμενος, τοῦτο ζητεῖ· αἱ δὲ παιδαγωγίαι, αἱ διδασκαλῖαι ἐπὶ τι σπεύδουσιν· ὧδε οὖν τὸ τίμμον, καὶ τοῦτο· μὲν ἂν εὖ ἔχῃ, οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποίησιν σεαυτῷ. οὐ παύσῃ καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν; οὐτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε αὐτάρκης, οὔτε ἀπαθής· ἀνάγκη γὰρ φθονεῖν, ζηλοτυπεῖν, ὑφραῖσθαι τοὺς ἀφελέσθαι ἐκεῖνα δυναμένους, ἐπιβουλεύειν τοῖς ἔχουσι τὸ τιμώμενον ὑπὸ σου· ὅλως πεφύρθαι ἀνάγκη τὸν ἐκεῖνων τινὸς ἐνδεῆ· προσέτι δὲ πολλὰ καὶ τοῖς θεοῖς μέμφεσθαι· ἡ δὲ τῆς ἰδίας διαγοίας αἰδώς καὶ τιμὴ, σεαυτῷ τε ἀρεστόν σε ποιήσει, καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον, καὶ τοῖς θεοῖς σύμφωνον, τρυφεύειν, ἐπακοῦντα ὅσα ἐκεῖνοι διανέμουςι καὶ διατετάχασι.

ιβ'. Ἄνω, κάτω, κύκλω, Φοραὶ τῶν στοιχείων. ἡ δὲ τῆς ἀρετῆς κίνησις ἐν οὐδεμίᾳ τούτων, ἀλλὰ θειότερόν τι, καὶ ὁδῷ δυσεπινοήτῳ προϊοῦσα, εὐαδεῖ.

ιγ'. Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιοῦσιν; τοὺς μὲν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ χρόνου, καὶ μεθ' ἐαυτῶν ζῶντας ἀνθρώπους εὐφημεῖν οὐ θέλουσιν·

αἱ δὲ παιδαγωγίαι — ἐπὶ τι σπεύδουσιν· ὧδε κ. τ. λ.] Sic dedi cum Xyl. i., Arg. et Lugd. — pro quo Casl., Oxon., Gatak. et reliquae. — ἐπὶ τί σπεύδουσι; interrogative legunt. At jam Morus monuit, interrogandi signum h. l. esse tollendum.

οὐδὲν τῶν ἄλλων περιποίησιν σεαυτῷ· οὐ παύσῃ κ. τ. λ.] Reisk. ad h. l.:

„Potest vulgaris lectio defendi: malim tamen περιποιήσεις, in his, quae sequuntur, depravatus est Vat. A., ubi ita legitur hic locus: ὃ οὐ παύσῃ οὔτε αὐτάρκης, καὶ ἄλλα πολλὰ τιμῶν οὐτ' οὖν ἐλεύθερος ἔσῃ, οὔτε ἀπαθής.

καὶ τοῖς κοινωνικοῖς εὐάρμοστον] κοινωνικοῖς ab est a Casl. A.

Ad

Nam et omnis ars hoc respicit, ut id, quod paratur, aptum sit ad opus, ad quod paratur: et vinitor, qui vites colit, et qui equos domat aut canes curat, huic studet rei. Porro et puerorum educatio et disciplina aliquem finem consequi student; ibi ergo reperitur, quod in pretio habendum est: quod si bene habuerit, nihil caeterorum tibi parare studebis. Non defines et multa alia aestimare? Nec liber itaque eris, nec tibi sufficies, nec animi perturbationibus vacuus eris: non enim fieri potest, quin invidias, aemuleris eosque suspectos habeas, qui illis te privare possint, iisque insidias struas, qui id, quod tanti a te aestimatur, possident. Omnia non necesse est, te macerari, si illarum rerum aliqua indigeas; praeterea, et saepe de Diis conqueri: propriae autem mentis verecundia et honor te tibi gratum reddet, sociis commodum, Diisque consentientem, id est: quaecunque atque tribuunt et constituunt, laudibus celebrantem.

17. Sursum, deorsum, in orbem feruntur elementa; virtutis autem motus nulla harum viarum fertur; sed divinius quaedam res atque via comprehensu difficili incedens, feliciter progreditur.

18. Quid est, quod faciunt? Eos quidem, qui eodem secum tempore vivunt, laudare nolunt: ipsi vero a posteris,

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 17. Caf. 13.)

κυκλῶ φορεῖ τῶν στοιχείων] *Reisk.* malebat αἱ φορεῖ. Ipse olim κυκλοφορεῖν restituendum putaveram. Jam vero nihil mutem.

καὶ ὁ δὲ δυσεπινοήτω πρῶτος εὐδοεῖ] *Recke* malebat — δυσεπινοήτως. n. n.

et *Menag.* εὐδοεῖ. At εὐδοεῖν in libris probatissimorum auctororum haud uno loco legitur.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 18. Caf. 14.)

Οἷόν ἐστιν, ὃ ποιεῖσιν;] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*: οἷόν ἐστι, ὃ ποιεῖσιν;

Ad

λουσιν· αὐτοὶ δὲ ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων εὐφημηθῆναι, οὐς οὔτε εἶδον ποτὲ οὔτε ὄψονται, περὶ πολλοῦ ποιοῦνται. τοῦτο δὲ ἐγγύς ἐστι τῷ λυπηθῆναι ἂν, ὅτι οὐχὶ καὶ οἱ προγενέστεροί περὶ σου λόγους εὐφύμους ἐποιοῦντο.

— 19. Μὴ εἴ τι αὐτῷ σοι δυσκαταπόνητον, τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον ὑπολαμβάνειν. ἀλλ' εἴ τι ἀνθρώπῳ δυνατόν καὶ οἰκείον, τοῦτο καὶ σεαυτῷ ἐφικτὸν νόμιζε.

κ'. Ἐν τοῖς γυμνάσις καὶ ὄνυξι κατέδρυνέ τις, καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρράγεις πληγὴν ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε ἐπισημαίνόμεθα, οὔτε προσκρόπτμεν, οὔτε ὑφαριόμεθα ὕστερον, ὡς ἐπίβουλον καὶ τοι φυλαττόμεθα, οὐ μὲν τοι ὡς ἐχθρόν, οὐδὲ μεθ' ὑποψίας, ἀλλ' ἐκκλίσεως εὐμενῶς τοιοῦτόν τοι γενέσθω, καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς μέρεσι τοῦ βίου· πολλὰ πάρενθυμώμεθα, τῶν οἷον προεγυμναζομένων. ἔξεστι γάρ, ὡς ἔφην, ἐκκλίναν, καὶ μηδὲ ὑποπτεῦσθαι, μηδὲ ἀπέχθεσθαι.

κα'. Εἴ τις με ἐλέγξει, καὶ παρωστῆσάι μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε

ἐβλάστησεν. — 20. Εἴ τις με ἐλέγξει, καὶ παρωστῆσάι μοι, ὅτι οὐκ ὀρθῶς ὑπολαμβάνω, ἢ πράσσω, δύναται, χαίρων μεταθήσομαι· ζητῶ γὰρ τὴν ἀλήθειαν, ὑφ' ἧς οὐδεὶς πώποτε

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 15.) τοῦτο ἀνθρώπῳ ἀδύνατον] Vat. A. vitiole; — ἀνθρώπων —. Pro δυσκαταπόνητον Menag. malebat: δυσκατανόητον, repugnante orationis serie.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 19. p. Caf. 16.)

κατέδρυνέ τις καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρράγεις πληγὴν

ἐποίησεν. ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ.] — Vat. A. pro κατέδρυνέ τις vitiole: κατέκρυψε τις. Quod deinde sequitur ἐρράγεις vereor, ne sit corruptum, nisi forte pro ῥαγεις aut pro ἐνραγεις positum sit. Annot. Lugd. restituendum putabat: προσῥαγεις, quod tamen, ut recte observavit Gatak., a vulgari scriptura longius discedit. Casaub. aut: καὶ τῇ κεφαλῇ ἐρρά-

steris, quos nec viderunt, nec unquam videbunt, celebrari plurimi faciunt: hoc idem est fere ac si quis doleret, quod priscae aetatis homines eum laudibus non celebrarunt.

19. Noli si quid tibi fuerit effectu difficile, opinari, hominem hoc non posse praestare: sed quidquid homo potest, quidquid ei convenit, te quoque posse existimes.

20. In palaestra si quis vel unguibus nos laceravit vel capite adliso vulnus nobis inflixit, eum neque [tanquam inimicum] notamus, neque offendimur, neque eum postea tanquam insidiatorem suspectum habemus: cavemus tamen ab eo, sed nec tanquam ab hoste nec cum suspitione, sed placide eum declinamus. Idem sane et in caeteris vitae partibus faciamus, et ad multa eorum, quae faciunt ii, qui nobiscum quasi in certamine committuntur, animum non advertamus. Licet enim, ut dixi, declinare, et nec suspiciosum esse, nec odio illos habere.

21. Si quis me convincere mihi que ostendere potest, me non recte agere aut opinari, laeto animo ad meliorem frugem redeo. Veritatem enim sector, a qua nemo unquam

ἐξέρχης· πληγὴν ἐποίησεν, ἀλλ' οὔτε κ. τ. λ., quod vix dubitarem in textum recipere, nisi sequeretur ἐπισημαίνόμεθα — προκόπτομεν etc. in prima pers. plur. — aut: τὴν κεφαλὴν ἀρρώξας πληγὴν ἐποίησεν· ἀλλ' κ. τ. λ. Ego vero malim aut ἐρρώξως aut ἐκράγεις. Vid. Valckenaer ad Eurip. Hippolyt. v. 1338 p. 309., quam observationem ad Len-

terii Lexic. Etymolog. retulit Ev. Scheidius f. v. ἐρρώξω.

οὔτε προκόπτομεν] Vat. A. οὔτε προκόπτομεν. perperam.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 20. Cas. 17. p.)

καὶ παραστήσαι μοι] Vatic. A. καὶ παραστήσαι με (sic). perperam.

Ad

ἐβλάβη. βλάπτεται δὲ ὁ ἐπιμένων ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ἀπάτης καὶ ἀγνοίας.

κβ. Ἐγὼ δὲ ἑμαυτοῦ καθήκον ποιῶ· τὰ ἄλλα μὲ οὐ περισπᾷ· ἦτοι γὰρ ἄψυχα, ἢ ἄλογα, ἢ πεπλανημένα, καὶ τὴν ὁδὸν ἀγνοοῦντα.

— κγ. Τοῖς μὲν ἀλόγοις ζώοις καὶ καθόλου πράγμασι καὶ ὑποκειμένοις, ὡς λόγον ἔχων, λόγον μὴ ἔχουσι, χρῶ μεγαλοφρόνως καὶ ἐλευθέρως. τοῖς δὲ ἀνθρώποις, ὡς λόγον ἔχουσι, χρῶ κοινωνικῶς. ἐφ' ἅπασι δὲ θεοὺς ἐπικαλοῦ· καὶ μὴ διαφέρου πρὸς τὸ πόσω χρόνῳ ταῦτα πράξεις· ἀρκοῦσι γὰρ καὶ τρεῖς ὥραι τοιαῦται.

κδ. Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν, καὶ ὁ ὀρεωκόμος αὐτοῦ ἀποθανόντες εἰς τ' αὐτὸ κατέστησαν· ἦτοι γὰρ ἐλήφθησαν εἰς τοὺς αὐτοὺς τοῦ κόσμου σπέρματικούς λόγους· ἢ διεσκέδασθησαν ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους.

κε. Ἐνθυμήθητι, πόσα κατὰ τὸν αὐτὸν ἀκαριαῖον χρόνον ἐν ἐκάστῳ ἡμῶν ἅμα γίνεται, σωματικὰ ὁμοῦ καὶ ψυχικά. καὶ οὕτως οὐ θαυμάσεις, εἰ πολὺ πλείω, μᾶλλον δὲ πάντα τὰ γινόμενα ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι, ὃ δὴ κόσμον ὀνομάζομεν, ἅμα ἐνυφίσταται.

κς. Ἐάν

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 21. p. Caf. 17. p.)

Ἐγὼ δὲ κ. τ. λ.] *Malim cum Gatak.* ἐγὼ τὸ [f. μὲν] ἑμαυτοῦ — et τὰ [δὲ] ἄλλα κ. τ. λ.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 21. p. Caf. 17. p.)

καὶ ἐλευθέρως] *Reisk.* καὶ ἐλευθερίως. n. n.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 22. Caf. 18.)

ὁμοίως εἰς τὰς ἀτόμους] *Vat. A. corrupte:* — ἀντόμους.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 23. Caf. 19.)

ἐν τῷ ἐνί τε καὶ σύμπαντι κ. τ. λ.] *Vat. A.* ἐν τῷ ἐνί τε καὶ γεννητῷ καὶ σύμπαντι κ. τ. λ. Verba καὶ γεν-

quam laesus est; laeditur autem, qui in errore suo et ignorantia persistit.

22. Ego, quod meum est, facio: caetera me non distrahunt: aut enim anima, aut ratione carent, aut viae ignara aberrarunt.

23. Animantibus adeoque omnibus omnino rebus atque subjectis ratione carentibus tu, utpote ratione praeditus, magno liberoque animo utaris; hominibus vero, quippe qui ratione praediti sunt, ita ut communionis ac societatis rationem habeas. In omnibus vero Deorum auxilium implora, nec cura, quamdiu hoc facturus sis; suffecerint enim tres horae sic exactae.

24. Alexander Macedo ejusque mulio post mortem ad idem redacti sunt: nam vel in easdem mundi rationes seminales recepti sunt, vel pariter in atomos dissipati.

25. Considera, quam multa uno eodemque temporis momento in uniuscujusque nostrum cum animo tum corpore fiant. Quo facto non miraberis, quod multo plura, vel cuncta potius, quae fiunt, in uno hoc atque Universo, quod mundum vocamus, simul existunt.

26. Si

γεννητῶ De Joly in textum recepit, ne verbo quidem lectorem de ea re admonens. Versio ejusdem Gallica h. l. ita reddit: *dans cet être unique et périssable et universel que nous appelons le monde*; addita hac nota: „*Périssable* est une addition du manuscrit du Vatican.“ Mihi vero, ut dicam, quid sentiam, additamentum hoc eo saltem

sensu, quo De Joly hoc verbum accepit, huic loco non adeo aptum visum est, ut hanc lectionem in contextum, quem vocant, recipere aude-rem. Utitur scilicet Antoninus h. l. ea argumentandi ratione, quam a minori ad majus vocant Logici. Num igitur in hac orationis et rationationis serie aptum cuiquam videri potest, de mundo,

κς'. Ἐάν τις σοὶ προβάλλῃ, πῶς γράφεται τὸ Ἀντωνίου ὄνομα, μήτι κατεντεινόμενος προσίσῃ ἕκαστον τῶν στοιχείων; τί οὖν, ἐάν ὀργίζωνται, μήτι ἀντοργίῃ; μήτι οὐκ ἐξαριθμῆσῃ πρῶως, προῖων ἕκαστον τῶν γραμμάτων; οὕτως οὖν καὶ ἐνθάδε μέμνησο, ὅτι πᾶν καθῆκον ἐξ ἀριθμῶν τικῶν συμπληροῦται. τούτους δεῖ τηροῦντα, καὶ μὴ θορυβούμενον, μηδὰ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα, περαίνειν ὁδῶν τὸ προκείμενον.

κς'. Πῶς ὥμόν ἐστι μὴ ἐπιτρέπεν τοῖς ἀνθρώποις ὀρμαῖν ἐπὶ τὰ φαινόμενα αὐτοῖς οἰκεία καὶ συμφέροντα. καὶ τοι τρόπον τινα οὐ συγχωρεῖς αὐτοῖς τοῦτο ποιεῖν, ὅταν ἀγανακτεῖς, ὅτι ἀμαρτάνουσι. Φέρονται γὰρ πάντως ὡς ἐπὶ οἰκεία καὶ συμφέροντα αὐτοῖς. ἀλλ' οὐκ ἔχει οὕτως. οὐκοῦν διδάσκει, καὶ δείκνυε μὴ ἀγανακτῶν.

κη'. Θάνατος ἀνάπαυλα αἰσθητικῆς ἀντιτυπίας, καὶ ὀρμητικῆς νευροσπαστείας, καὶ διανοητικῆς διεξόδου, καὶ τῆς πρὸς τὴν σάρκα λειτουργίας.

κθ'. Αἰ-

do, quem cum singulis hominibus comparatum summis laudibus ornare constituit, interitum praedicare, qui ei cum omnibus communis est, nec quidquam habet, quod ad laudes mundi referri possit. Neque tamen inficias eo, hoc additamentum mihi ab ingenio librarii, qui *Vat. A.* descripsit, additum non videri. Judicent igitur de h. l. peritiores!

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 24. p. Caf. 20.)

ἐάν τις σοὶ προβάλλῃ] *Vat. A.* — προβάλλῃ.

μήτε κατεντεινόμενος προσίσῃ κ. τ. λ.] Nesciebam, quid voluerit Menag., qui καθ' ἐν γενόμενος h. l. legendum putabat. κατεντεινεσθαι est verbum nostro familiare pro κατεντεινεσθαι. Vid. Index f. h. v. *Caf.* legit: μήτι κατεντεινόμενος οὐ προσίσῃ — et vertit: nonne singulatim in hoc intentus unum proferres?

τί οὖν; ἐάν ὀργίζωνται κ. τ. λ.] Signum interrogandi post οὖν deest in *Woll.* et *Mori* Ed. — Caeterum verba: τί οὖν;

26. Si quis te rogaverit, Antonini nomen quomodo scribatur, num magna vocis contentione singulas proferes literas? Quid igitur? si tibi irascuntur, num tu vicissim illis irasceris? Nonne placide omnes ac singulas [illis] enumerabis literas? Sic et istic memento, officium omne quibusdam [quasi] numeris absolvi: quos observare oportet et nec perturbatum, nec aliis indignantibus vicissim indignantem recta pergere ad id, quod propositum est.

27. Quam inhumanum est, hominibus non permittere, ut ad ea ferantur, quae ad se pertinere sibi que conducere opinantur: atqui quodammodo non permittis, ut hoc faciant, quum aegre fers illos peccare: feruntur enim omnino ad ea, quae ad se pertinere, sibi que prodesse putant. Verum res non ita habet, [inquis]. Tu igitur illos doceto iisque hoc ostendito sine indignatione.

28. Mors quietem nobis praestat a sensuum repugnantia, ab adfectuum impulsu huc illuc nos jactante, a discursibus mentis et a carnis ministerio.

29. Turpe

οὐκ; ἐάν — ἀντοργιῇ; — et μηδὲ τοῖς δυσχεραίνουσιν ἀντιδυσχεραίνοντα delenda censebat *Morus*, ut quae non satis congrua exemplo proposito viderentur; de qua re pluribus in *Commentar.* ad h. l. differemus.

ἑκάστον τῶν γραμμάτων;] *Xyl.* vertit h. l., tanquam legisset: τῶν πραγμάτων. At vulg. h. l. minime sollicitanda est.

τούτους δεῖ τηροῦντα κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τούτους δὲ τηρ.

Marc. Anton.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. p. Casf. 21.)

πῶς ὡμὸν ἐστὶ μὴ κ. τ. λ.] *Casaub.* malebat: πῶς οὐκ ὡμὸν ἐστὶ —. Idem et *Gatak.* placuit, aut Ὡμὸν πῶς ἐστὶ μὴ κ. τ. λ. Quid autem obstat, quo minus τῶ πῶς h. l. usum expostulantis s. objurgantis tribuamus? de quo vid. *Hoogveen Doctr. partic. Gr. ed. Schütz.* pag. 724. Cf. et *Schweighauser* ad *Arrian. Diff. Ep. III, 1, 11.*

Sect. 28. (ap. Lugd. 25. p. Casf. 22. p.)

N

Sect.

κθ'. Αἰσχρόν ἐστι, ἐν ᾧ βίῳ τὸ σῶμά σοι μὴ ἀπαυ-
δᾷ, ἐν τούτῳ τὴν ψυχὴν προαπαυδᾷν.

λ'. Ὅρα μὴ ἀποκαίσαρωθῇς, μὴ βαφῆς· γίνεται γάρ.
τήρησον οὖν σεαυτὸν ἀπλοῦν, ἀγαθόν, ἀκέραιον, σεμνόν,
ἀκομφον, τοῦ δικαίου φίλον, θεασσεβῆ, εὐμενῇ, Φιλόστορ-
γον, ἐξῶμένον πρὸς τὰ πρέποντα ἔργα. ἀγωνίσαι, ἵνα τοι-
οὔτος συμμένης, οἷόν σε ἠθέλησε ποιῆσαι Φιλοσοφία. αἰδοῦ
θεοὺς, σῶζε ἀνθρώπους. βραχύς ὁ βίος· εἰς καρπὸς τῆς
ἐπιγείου ζωῆς, διάθεσις ὁσία, καὶ πράξεις κοινωνικαί. πάντα,
ὡς Ἀντωνίου μαθητῆς· τὸ ὑπὲρ τῶν κατὰ λόγον πρασσο-
μένων εὐτονον ἐκείνου, καὶ τὸ ὁμαλὲς πανταχοῦ, καὶ τὸ
ὅσιον καὶ τὸ εὐδίων τοῦ προσώπου, καὶ τὸ μειλίχισον, καὶ
τὸ ἀκενόδοξον, καὶ τὸ περὶ τὴν κατάληψιν τῶν πραγμάτων
Φιλότιμον· καὶ ὡς ἐκεῖνος οὐκ ἂν τι ὅλως παρῆκεν, μὴ
πρότερον εὖ μάλα κατιδὼν, καὶ σαφῶς νοήσας· καὶ ὡς ἔφε-
ρεν ἐκεῖνος τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους μὴ ἀντιμεμφόμε-
νος· καὶ ὡς ἐπ' οὐδὲν ἔσπευδεν· καὶ ὡς διαβολὰς οὐκ ἐδέ-
χετο· καὶ ὡς ἀκριβὲς ἦν ἐξεταστὴς ἡθῶν καὶ πράξεων· καὶ
οὐκ ὀνειδιστὴς, οὐ ψοφοδὲς, οὐχ ὑπόπτῃς, οὐ σοφιστὴς·
καὶ

Sect. 29. (ap. Lugd. 25. p.
Caf. 22. p.)

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 25. p.
26. Caf. 23.)

Ὅρα μὴ ἀποκαίσαρω-
θῇς] *Vatic. A.* Ὅρα μὴ ἀπο-
καίσαρικωθῇς (sic).

τήρησον οὖν κ. τ. λ.] Re-
vocavi τήρησον ex *Xyl. i.*, *Ar-
gent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.*,
pro quo in *Gatak.* et reliquis
omnibus τήρησαι legitur. τή-
ρησαι illud autem recepit

videtur *Gatak.*, propter ἀγώ-
νισαι, quod sequitur.

ἀγωνίσαι, ἵνα τοιοῦ-
τος κ. τ. λ.] Pro ἀγωνίσαι vix
dubito, quin legendum sit
ἀγωνίσον. Infinitivus h. l. in-
de ortus est, quod ii, qui
Xyl. Editionem figuris stan-
neis descripserunt, ἀγωνίσαι ad
ἐξῶμένον referebant, quod ap-
paret ex eo, quod post ἔργα
orationem non distinxerunt.
Xyl. tamen recte ἀγωνίσαι cum
sequentibus conjunxit, et in
imperandi modo transtulit.

οἶδν

29. Turpe est, in qua vita corpus non succumbit, in ea animam succumbere.

30. Cave, ne in mores nimium Caesareos degeneres, ne inficiaris. Solet enim hoc fieri. Serva te igitur simplicem, bonum, integrum, gravem, elegantiae non studiosum, piū, benevolum, ad amorem naturalem propensum, in officiis praestandis strenuum. Adnitere, ut talis permanas, qualem te facere volebat philosophia. Deos venerare, hominum saluti prospice: brevis est vita et unus fructus hujus vitae terrestris, sancta animi adfectio et actiones hominum societati utiles. Omnia ut Antonini discipulus [prae]sta: constantem illius firmitatem in agendo secundum rationem, ejus, quae ubique apparebat, aequabilitatem sanctitatemque, ejus porro in vultu serenitatem ac comitatem, gloriae inanis contemptum et in rebus percipiendis studium: et quemadmodum ille nihil omnino praetermisit, priusquam sedulo id consideraverat et accurate intellexerat: quemadmodum ille eos tulit, qui immerito eum reprehendebant, nec eos vicissim reprehendit: quemadmodum ille nihil fe-

N 2

stina-

οἷόν τε ἡθέλησε ποιῆσαι ἢ φιλοσοφία] Caeterae Edd. omnes absque articulo — φιλοσοφία. Ego vero cum auctore *Reisk.* addere haud dubitavi.

τὸ ὑπὲρ — εὐτονον ἐκείνου] *Reisk.* malebat τὸ — ἔντονον, qua tamen emendatione, si quid video, non opus est. *Arrianus* saltem in *Diff. Ep.* II, 15, 8. de animi firmitate vocabulo εὐτονικῶς usus est.

καὶ τὸ εὐδίων πρὸς ὥπου] Caeterae Edd. καὶ τὸ εὐδῶδιον τοῦ προσώπου. Neque tamen dubitavi, ex verissima *Xylandri* conjectura, quam *Gatak.* comprobavit, pro depravato εὐδῶδιον, in quod et *Vat. A.* consentit, εὐδίων recipere.

τοὺς ἀδίκως αὐτὸν μεμφομένους] Sic dedi cum *Xyl.*, *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *De-Joh.* *Gat.* autem, et quae ex ea manarunt, αὐτὸν omitunt.

οἷόν

καὶ ὡς ὀλίγοις ἀρκούμενος, οἶον οἰκῇσει, στρώμην τ' ἐσθῆτι, τροφῇ, ὑπηρεσίᾳ· καὶ ὡς Φιλόπονος, καὶ μακρόθυμος· καὶ οἶος μὲν ἐν τῷ μέχρι ἐσπέρας διὰ τὴν λίτην διαίταν, μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα παρὰ τὴν συνήθη ὥραν χρήζων· καὶ τὸ βέβαιον καὶ ὅμοιον ἐν ταῖς Φιλίαις αὐτοῦ· καὶ τὸ ἀνέχεσθαι ἀντιβαινόντων παρῤῥησιαστικῶς ταῖς γνωμαῖς αὐτοῦ, καὶ χαίρειν, εἴ τις δεικνύοι κρεῖττον· καὶ ὡς Θεόσεβης χωρὶς δεισιδαιμονίας· ἴν' οὕτως εὐσυνειδήτῳ σοὶ ἐπιστῇ ἡ τελευταία ὥρα, ὡς ἐκείνῳ.

λα'. Ἀνάνηψε καὶ ἀνακαλοῦ σεαυτόν. καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐνοήσας, ὅτι ὄνειροί σοι ἠνώχλουν, πάλιν ἐγρηγορῶς βλέπε ταῦτα, ὡς ἐκεῖνα ἔβλεπες.

λβ'. Ἐκ σωματίου εἰμὶ καὶ ψυχῆς. τῷ μὲν οὖν σωματίῳ πάντα ἀδιάφορα· οὐδὲ γὰρ δύνανται διαφέρεισθαι. τῇ δὲ

οἶον οἰκῇσει κ. τ. λ.] οἰκῇσει ignorat *Vatic. A.*, idemque mox pro ἐσθῆτι depravate εὐδύτι (*sic*) dedit.

καὶ οἶος μὲν ἐν τῷ μέχρι κ. τ. λ.] Locus haud dubie depravatus. Emendationum optima mihi videtur, quam proposuit *If. Casaubonus*: καὶ οἶος μένειν ἐν τῷ αὐτῷ μέχρι κ. τ. λ. Hanc igitur, quam et *Gatak.* commendabat, in *Translat. lat. expressi.* — *Mer. Cas.* ad h. l. haec habet: „Scribo καὶ οἶος

ἦν ἐν τῷ μ. etc. Et mox: παρὰ τὴν σ. ὥρ. χρήζειν. nempe, ut ita suppleas, quasi dixisset: καὶ ὅτι τοιοῦτος ἦν οἶος etc. Nisi quis malit, ut illud οἶος admirantis sit: καὶ οἶος ἦν, et qualis, quam admiratione dignus in eo, quod etc., *Reiskius*: οἶος μένειν ἐγρηγορώτως μ. ε.

μηδὲ τοῦ ἀποκρίνειν τὰ περιττώματα —] ἀποκρίνειν dedi ex *Xyl.*, *Argent.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.*; ὑποκρίνειν primum dedit *Gat.* operarum,

sinavit, nec delationes admisit; quemadmodum accuratus ille erat morum actionumque explorator, nec calumniator, nec meticulosus nec suspiciosus nec sophista; quemadmodum paucis erat contentus, ut domo, strato, veste, victu et servitio laboris, porro tolerans et animo leni: [sic tu, fac, sis atque agas]. Potuit et propter victus tenuitatem in eodem usque ad vesperam versari, nec nisi consueta hora excernere ei necesse erat. Constantem atque aequabilem in amicitiiis colendis se praestitit: eos, qui sententias ejus libere impugnabant, tulit adeoque gavissus est, si quis melius quidquam proferebat: Deos denique citra superstitionem coluit. [Hunc, inquam, imitare], ut bene actorum conscio tibi, sicut illi olim, superveniat hora novissima.

31. Expergiscere teque revoca, somnoque iterum excussio ubi intellexeris, somnia fuisse, quae te conturbaverant, vigilans denuo haec intueri, quemadmodum illa intuitus es.

32. Ex corpusculo et anima consto. Corpusculo indifferentia sunt omnia: non enim potest eorum discrimen

N 3

in-

rarum, opinor, errore, quod in reliquis Edd. manavit, adeoque in *De-Jol.* Morus tamen observavit, ἀποκρίνειν esse legendum.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 24.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

καὶ ἐξυπνισθεὶς πάλιν καὶ ἐννοήσας] Copulativa ante ἐξυπνισθεὶς in *Vat. 3.* non

legitur, et ante ἐννοήσας eandem ignorat *Med. 2. Casaubono* suspectum erat τὸ πάλιν, in quod tamen omnes libri consentiunt.

ὅτι ὄνειροι σοὶ ἤνώχλουν] *Xyl. 1.* depravate: ὄνειροι. *Paris.* ὅτι ὄνειρα σοὺ ἔνωχλ.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. Caf. 25.)

Ἐκ σωμάτων εἰμὶ καὶ ψυχῆς] *Xyl. 1. et Arg.* — εἰμὶ.

καὶ

δὲ διανοίᾳ ἀδιάφορα, ὅσα μὴ ἐστὶν αὐτῆς ἐνεργήματα. ὅσα δὲ γὰρ αὐτῆς ἐστὶν ἐνεργήματα, ταῦτα πάντα ἐπ' αὐτῇ ἐστὶν. καὶ τούτων μὲν τοι, ἃ περὶ μένον τὸ παρὸν πραγματεύεται· τὰ γὰρ μέλλοντα καὶ παρωχημένα ἐνεργήματα αὐτῆς, καὶ αὐτὰ ἤδη ἀδιάφορα.

λγ'. Οὐκ ἔστιν ὁ πόνος τῇ χειρὶ, οὐδὲ τῷ ποδὶ παρὰ φύσιν, μέχρις ἂν ποιῇ ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδὸς, καὶ ἡ χεὶρ τὰ τῆς χειρός. οὕτως οὖν οὐδὲ ἀνθρώπῳ ὡς ἀνθρώπῳ παρὰ φύσιν ἐστὶν ὁ πόνος, μέχρις ἂν ποιῇ τὰ τοῦ ἀνθρώπου. εἰ δὲ παρὰ φύσιν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.

λδ'. Ἡλίαις ἡδοναῖς ἡσθησάν λησται, κίναῖδοι, πατραλοῖαι, τύραινοι;

λε'. Οὐχ ὁρᾷς πῶς οἱ βάναισοι τεχνῖται ἀρμόζονται μὲν ἄχρι τινὸς πρὸς τοὺς ἰδιώτας, οὐδὲν ἥσσον μὲν τοι ἀντέχονται τοῦ λόγου τῆς τέχνης, καὶ τούτου ἀποστήναι οὐχ ὑπομένουσιν; οὐ δεινὸν εἰ ὁ ἀρχιτέκτων, καὶ ὁ ἰατρός μακρὰν αἰδέσονται πόνον τῆς ἰδίας τέχνης λόγον, ἢ ὁ ἄνθρωπος πόνον ἑαυτοῦ, ὃς αὐτῷ καινός ἐστι πρὸς τοὺς θεοὺς;

λς'. Ἡ Ἀσία, ἡ Εὐρώπη, γωνία τοῦ κόσμου· πᾶν πέλαγος, σταγὼν τοῦ κόσμου· Ἄθως βωλάριον τοῦ κόσμου·
πᾶν

καὶ τούτων μέντοι, ἃ περὶ κ. τ. λ.] *Menag. malebat*: — τούτων μὲν τινὰ, ἃ κ. τ. λ. *Reisk.* καὶ τούτων μόνον μέντοι, ἃ κ. τ. λ. *Ferri* tamen ut-cunque potest lectio vulgaris.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29. Caf. 26. p.)

ὁ ποὺς τὸ τοῦ ποδὸς]

Lugdun., Caf. et Oxon. — τὰ τοῦ ποδὸς. Bene; neque tamen vulgare contemnendum, in quod consentit *Vat. A.*

οὐδὲ κακὸν οὐκ ἔστιν αὐτῷ.] *Xyl. i. et Arg.* — οὐ ἔστιν. *Menag. et Reisk.* malebant: οὐδὲ κακὸν οὖν ἔστιν αὐτῷ, quod quidem lubentissi-

me

intelligere. Menti autem indifferentia sunt, quaecunque non sunt ipsius actiones: omnia vero, quae quidem actiones ejus sunt, in potestate sua sita habet: et ex his tamen ea tantum curat, quae circa id, quod praesens est, versantur; quae enim futurae sunt aut praeteritae ejus actiones, et illae nunc sunt indifferentes.

33. Neque manui labor est neque pedi contra naturam, quamdiu pes facit, quod pedis est, manus, quod manus est. Sic igitur nec homini, quatenus homo est, labor contra naturam accidit, quamdiu facit, quod hominis est: si autem non contra naturam illius est, nec malum illi est.

34. Quantis voluptatibus fruuntur latrones, cinaedi, parricidae, tyranni?

35. Videsne, ut, qui illiberales profitentur artes, aliquatenus quidem ad imperitam multitudinem se adcommodent, nihilominus autem artis rationem retineant, nec ab ea decedere sustineant? Nonne turpissimum est, architectum medicumque artis suae rationem pluris facere, quam hominem rationem suam, quae illi cum Diis ipsis est communis?

36. Asia, Europa, anguli mundi; omne mare, guttula mundi: Athos, mundi glebula: omne, quod instat, tempus

N 4

pun-

me dedissem, si Codice aliquo comprobatum esset: nunc vero in vulgari adquiescendum putavi.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. Caf. 26. p.)

κίναιδος] *Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. κίναιδος*, perpe-

ram. *Arg. et reliquae recte κίναιδος.*

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 31. Caf. 26. p.)

μὲν ἀρχὴ τινὸς κ. τ. λ.] Vat. A. μὲν μέχρη τινὸς — εἰ δ' ἀρχιτέκτων] Vat. A. εἰ ἀρχιτέκτων, articulo perperam omisso.

Ad

πάν τὸ ἐνεστὼς τοῦ χρόνου, στιγμὴ τοῦ αἰῶνος. πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα. πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου τοῦ κοινοῦ ἡγεμονικοῦ ὁρμήσαντα, ἢ κατ' ἐπακολούθησιν· καὶ τὸ χάσμα οὖν τοῦ λέντος, καὶ τὸ δηλητήριο, καὶ πᾶσα κακουργία, ὡς ἄκανθα, ὡς βόρβορος, ἐκείνων ἐπιγεννήματα τῶν σεμνῶν καὶ καλῶν. μὴ οὖν αὐτὰ ἀλλότρια τούτου, οὐ σέβεις, φαντάζου· ἀλλὰ τὴν πάντων πηγὴν ἐπιλογίζου.

λζ'. Ὁ τὰ νῦν ἰδὼν, πάντα εἶδεν, ὅσα τε ἐξ αἰδίου ἐγένετο, καὶ ὅσα εἰς τὸ ἄπειρον ἔσται· πάντα γὰρ ὁμογενῆ, καὶ ὁμοειδῆ.

λη'. Πολλάκις ἐνθυμοῦ τὴν ἐπισύνδεσιν πάντων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ σχέσιν πρὸς ἀλλήλα. τρόπον γὰρ τινα πάντα ἀλλήλοις ἐπιτέπλεκται, καὶ πάντα κατὰ τοῦτο φίλα ἀλλήλοις ἐστί, καὶ γὰρ ἄλλω ἐξῆς ἐστί τοῦτο, διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν καὶ σύμπνοϊαν, καὶ τὴν ἔνωσιν τῆς οὐσίας.

λθ'. Οἷς

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 32. Caf. 27.)

πάντα μικρά, εὐτρεπτα, ἐναφανιζόμενα] *Menagio* post ἐναφανιζόμενα deesse videbatur: ἐν τῷ κόσμῳ. At solet noster brevitatis studiosissimus talia omittere.

πάντα ἐκεῖθεν ἔρχεται, ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —] Hic locus varie tentatus est a viris doctis. *Caf.*: „Scribe ὁρμήσαν-

τας, i. e. βουλευσάντας: ut paullo post c. 32. [nobis 44.] et lib. VII. cap. ult. [f. 75.] Ἡ τοῦ ὅλου φύσις — ὁρμήσεν. „Cum eo consentit *Gat. Reiskius*: „f. ἡγεμονικοῦ ἢ αὐθιγὰς (vel ἀνεπιστάτως) ὁρμήσαντα ἢ κ. τ. λ. Cf. §. 42. „ — *Morus* denique: — ἢ ἀπ' ἐκείνου — ὁρμήσαντα, ἢ —

τὴν πάντων πηγὴν] *Xyl.* i. operarum errore: τῆς π. π.

Sect.

punctum aevi: parva omnia, caduca, evanida: omnia inde veniunt ab universae illius Rationis consilio profecta vel per consequentiam. Leopis igitur rictus quoque et venenum mortiferum et noxium quidvis, ut spina, ut lutum, speciosarum illarum rerum atque pulchrarum adpendices sunt. Noli igitur ista ab eo, quem colis, aliena opinari, sed rerum universarum originem tecum perpende.

37. Qui praesentia cernit, omnia vidit, quae ab aeterno fuerunt et in infinitum usque erunt: omnia enim ejusdem generis sunt atque formae ejusdem.

38. Saepe tecum perpende rerum omnium, quae in mundo sunt, connexum mutuamque adfectionem: quodammodo enim omnia sibi invicem sunt implexa, eaque ratione sibi invicem amica. Aliud enim ex alio sequitur per connexionem localem, per conspirationem et unitatem materiae.

N 5

39. Qui-

Sect. 37. (ap. Lugdun. 33.

Caf. 28. p.)

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 34.

Caf. 28. p.)

καὶ γὰρ ἄλλω ἐξ ἧς ἐστὶ τοῦτο] Reisk. malebat: καὶ γὰρ ἄλλω ἐξ ἧς ἐστὶ τοῦτο καὶ τούτῳ ἄλλω διὰ τὴν κ. τ. λ.

διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν καὶ σύμπνοϊαν] Si lectio τοπικὴν vera est, κίνησιν locum non habet, sed aut cum Xyl. et Menag. κίνησιν,

aut cum Gatak. σύννησιν, aut cum Caf. κόλλησιν legendum est. Gatak. conjecturam in Versione secutus sum. Haud scio tamen, an melior sit lectio Cod. Vat. A. διὰ τὴν τοπικὴν κίνησιν. — τονικός, nisi fallunt Lexicographi, occurrit in Aristotele, et κίνησις ita ex Analogiae regulis a κοινέω deductum est, ut νόησις a νοέω, δοκῆσις a δοκέω, ejusque generis alia. Neque sensus, qui hinc oritur, ab h. l. alienus videtur.

Ad

λθ'. Οἷς συγκεκλήρωσαι πράγμασι, τούτοις συνάρμοξε σεαυτὸν. καὶ οἷς συνείληχας ἀνθρώποις, τούτους φίλει, ἀλλ' ἀληθινῶς.

μ'. "Ὁργανον, ἐργαλεῖον, σκεῦος πᾶν, εἰ πρὸς ὃ κατασκευάσται ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν. ἐπὶ δὲ τῶν ὑπὸ φύσεως συνεχομένων, ἔνδον ἐστί, καὶ παραμένει ἡ κατασκευάσασα δύναμις. καθὼ καὶ μᾶλλον αἰδεῖσθαι αὐτὴν δεῖ καὶ νομίζειν, εἰάν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξαγαγῇς, ἔχειν σοι πάντα κατὰ νοῦν. ἔχει δὲ οὕτως καὶ τῷ παντὶ κατὰ νοῦν τὰ ἑαυτοῦ.

μα'. Ὅτι ἂν τῶν ἀπροαιρέτων ὑποστήσῃς αὐτῷ ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀνέγκη, κατὰ τὴν περίπτωσιν τοῦ τοιούτου κακοῦ, ἢ τὴν ἀποτέυξιν τοῦ τοιούτου ἀγαθοῦ μέμψασθαι σε θεοῖς, καὶ ἀνθρώπους δὲ μισῆσαι τοὺς αἰτίους ὄντας, ἢ ὑποπτευομένους ἔσεσθαι, τῆς ἀποτεύξεως, ἢ τῆς περιπτώσεως· καὶ ἀδικοῦμεν. δὴ πολλὰ, διὰ τὴν πρὸς ταῦτα διαφοράν. εἰάν δὲ

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 35. Caf. 29. p.)

Hanc Sectionem et sequentem servarunt quoque Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

Οἷς συγκεκλήρωσαι] *Vatic. A. Τί συγκεκλ. perperam.*

τούτοις συνάρμοξε σεαυτὸν] τούτοις omittit *Med. 3.* — *Vat. 5. συναρμόττε.*

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 36. Caf. 29. p.)

σκεῦος πᾶν, εἰ κ. τ. λ.] *Vat. 2. vitiole: πᾶν εἰς.*

ποιεῖ, εὖ ἔχει. καίτοι ἐκεῖ ὃ κατασκευάσας ἐκποδῶν.] *Verba poieit — κατασκευάσας defunt in Vat. 3. καίτοι abest a Vatic. 4. et 5. Pro poieit Med. 2. corrupte: poiein, idemque c. Paris. et Med. 3. perperam: ἐμποδῶν pro ἐκποδῶν. — Med. 3. pro ἐκεῖ ὃ κατασκ. dat: ἐκεῖνο ὃ κατασκ. κ. τ. λ. haud absurde. Etiam Menag. malebat: ἐκεῖνα ὃ κατασκ. Vereor tamen, ne ἐκεῖνο illud librarii emendationi debeamus.*

εἰάν κατὰ τὸ βούλημα ταύτης ἔχῃς καὶ διεξα-
γα-

39. Quibus forte addictus es rebus, iis te adcommoda, et quibuscum conjunctus es hominibus, eos amore eoque vero, fac, prosequaris.

40. Organum, instrumentum, vas quodlibet, si id, ad quod conditum est, praestat, bene habet: quamquam ibi, qui condiderat, opifex jam abiit. In iis vero, quae a natura continentur, intus est et permanet, quae ea condidit, vis. Proinde et magis illam vereri te oportet, atque existimare, si secundum illius voluntatem te habueris degerisque, omnia tibi ex animi sententia habere: sic et Universo ex animi sui sententia se sua habent.

41. Si quid illorum, quae arbitrii tui non sunt, bonum malumve esse praesumseris, non poterit non fieri, quin, ubi istiusmodi vel in malum incideris, vel bono excideris, Deos incuses et oderis homines, qui horum alterius tibi vel auctores fuerint, vel etiam, ut suspicaris, futuri sint. Et profecto multum peccamus, quod illarum rerum

γαγγῆς] Mire variant in his verbis Codd. MSS. Articulum τὸ ante βούλημα ignorant *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6. — κατὰ vero *Med.* 2. et *Parif.* — tum porro *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* ταύτης διεξάγῃς (*Med.* 1. 2. διεξαγάγῃς, et 4. διεξαγγῇς) *Guelf.* διεξάγῃς, *Vat.* A. ταύτης αὐτὸν διεξάγῃς. — *Xyl.* 1. et *Arg.* διεξαγάγῃς.

Vat. A., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἔχειν recepi, quod ratio Grammatica postulabat. — Mox pro οὕτως *Parif.* dabat: οὕτω.

Ad Sect. 41. (*ap. Lugd.* 37. *Caf.* 30.)

τοῦ τοιούτου κακῶ ἢ τῇν ἀπάτευξιν] Haec verba librarii negligentia et festinantia absunt a *Vat.* A.

καὶ ἀδικοῦμεν δὴ πολλὰ] Pro δὴ *Xyl.* 1., *Arg.* et *Lugd.* δὲ legunt. *Caf.* et reliquae omnes δὴ, quod malim.

ἀγα.

ἔχειν σοι πάντα] Omnes Edd., praeter *De Jol.*, ἔχει σοι πάντα. At hand cunctanter, praecedente *De Joly.*, ex

δὲ μόνᾳ τὰ ἐφ' ἡμῖν ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν, οὐδεμία αἰτία καταλείπεται, οὔτε θεῶ ἑγκαλέσαι, οὔτε πρὸς ἄνθρωπον στῆναι στάσιν πολεμίου.

μβ'. Πάντες εἰς ἓν ἀποτέλεσμα συνεργοῦμεν, οἱ μὲν εἰδότης καὶ παρακολουθητικῶς, οἱ δὲ ἀνεπιστάτως. ὥσπερ καὶ τοὺς καθεύδοντας, οἶμαι, ὁ Ἡράκλειτος ἐργάτας εἶναι λέγει, καὶ συνεργοὺς τῶν ἐν τῷ κόσμῳ γινομένων. ἄλλος δὲ κατ' ἄλλο συνεργεῖ· ἐκ περιουσίας δὲ καὶ ὁ μεμφόμενος, καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πειρώμενος, καὶ ἀναιρεῖν τὰ γινόμενα. καὶ γὰρ τοῦ τοιούτου ἔχρηξεν ὁ κόσμος. λοιπὸν οὖν σύνες εἰς τίνας ἑαυτὸν κατατάσσεις· ἐκεῖνος μὲν γὰρ πάντως σοι καλῶς χρήσεται ὁ τὰ ὅλα διοικῶν, καὶ παραδίδεται σε εἰς μέρος τι τῶν συνεργῶν καὶ συνεργητικῶν. ἀλλὰ σὺ μὴ τοιοῦτο μέρος γένη, οἷος ὁ εὐτελής καὶ γελοῖος στίχος ἐν τῷ δράματι, οὗ Χρύσιππος μέμνηται.

μγ'. Μήτις ὁ ἥλιος τὰ τοῦ ὑετοῦ ἀξιοῖ ποιεῖν; μήτις ὁ Ἀσκληπιδὸς τὰ τῆς καρποφόρου; τί δὲ τῶν ἀστρον ἑκαστον, οὐχὶ διάφορα μὲν, συνεργὰ δὲ πρὸς τ' αὐτόν;

μδ'. Εἰ

ἀγαθὰ καὶ κακὰ κρινῶμεν] *Haud dubitavi, pro κινῶμεν, quod in omnibus Edd. legebatur, ex verissima Gatak. conjectura κρινῶμεν edere. De Joly tamen ad h. l.: „Gatak. κρινῶμεν legit, sed κινῶμεν stare potest. „ Quae Adnotatio, quibus argumentis defendi possit, viderit ipse De Joly.*

στῆναι στάσιν πολεμίου] *Casaubon. conjiciebat:*

πολέμου. *At vulgaris praefat. Eodem sensu φιλοσόφον στάσις, ιδιώτου στάσις etc. apud Arrian. in Diss. Epict. occurrit.*

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 38. p. Casf. 31. p.)

οἱ δὲ ἀνεπιστάτως] *Gatak. ad h. l.: „Forfan ἀνεπιστήτως. „ Hoc verò vocabulum an unquam occurrat, dubito.*

rum nostra interest. Quod si ea sola bona malaque censuerimus, nulla jam supererit alia causa, cur Deum accusemus aut contra homines inimici partes geramus.

42. Omnes ad unum eundemque effectum operam conferimus, alii scientes ac intelligentes, alii, quid faciant, inscii: quemadmodum et dormientes Heraclitus, opinor, operarios esse dixit et conferre ad ea, quae in mundo fiunt. Alius vero alio modo hoc opus adiuvat: ex abundanti vero et is, qui quiritatur et iis reniti conatur, quae in mundo fiunt, eaque tollere: nam et talibus mundo opus erat. Caeterum igitur cogita, quorum in numerum tu te referas. Ille quidem, qui rerum universitatem administrat, omnino bene te utetur, atque te in partem operariorum, eorumque, quae operi conducunt, recipiet: tu vero cave pars talis sis, qualis in fabula vilis et ridiculus versus, cuius meminit Chrysippus.

43. Numquid Sol Pluviae munus ambit? aut Frugiferae Aesculapius? Quid siderum quaeque? nonne, etiam si diversa, idem tamen opus adiuvant?

44. Si

bito. ἀνεπιστάτως autem, *Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 38. p. Cas. 31. p.)*
tis bene habet, quod vel Polybius docere potest. Cf. *Μήτι δ' ἡ λῆος κ.τ.λ.] Men-*
Schweighaeuseri Lexic. Polyb. nagius, qui sibi persuaserat,

καὶ ὁ ἀντιβαίνειν πει-
σώμενος] *Xyl. i. corrupte:*
ἀνταβαίνειν.

καὶ γὰρ τοῦ τοιοῦτου
ἐχρησεν κ.τ.λ.] *Menagius*
conj. καὶ γὰρ καὶ τοιοῦτου —
n. n.

nagius, qui sibi persuaserat,
h. l. esse versus poetae ejus-
dam, fortasse Euripidis, in-
terrogabat, an sic legi pos-
sent:

Μήτι τὰ νεοῦ ἡέλιος ἀξιοῖ
ποιεῖν;

Μήτι δὲ ποιεῖν τὰ κρητο-
φόρου Ἀσκληπιοῦ;

Ad

μὲν. Εἰ μὲν οὖν ἐβουλευσάντο περὶ ἐμοῦ καὶ τῶν ἐμοὶ συμβῆναι ὀφειλόντων οἱ θεοί, καλῶς ἐβουλευσάντο· ἄβουλον γὰρ θεὸν οὐδὲ ἐπινοῆσαι ῥάδιον· κακοποιῆσαι δὲ με διὰ τῆς αἰτίας ἐμελλόν ὀρμαῖν; τί γὰρ αὐτοῖς, ἢ τῷ κοινῷ, οὐ μάλιστα προνοοῦνται, ἐκ τούτου περιεγένετο; εἰ δὲ μὴ ἐβουλευσάντο κατ' ἰδίαν περὶ ἐμοῦ, περὶ γε τῶν κοινῶν πάντως ἐβουλευσάντο, οἷς κατ' ἐπακολούθησιν καὶ ταῦτα συμβαίνοντα, ἀσπάζεσθαι καὶ στέργειν ὀφείλω. εἰ δ' ἄρα περὶ μηδενὸς βουλεύονται, πιστεύειν μὲν οὐχ ὅτιον, ἢ μηδὲ θύωμεν, μηδὲ εὐχόμεθα, μὴδὲ θνύωμεν, μηδὲ τὰ ἄλλα πράσσωμεν, ἅπερ ἕκαστα ὡς πρὸς παρόντας καὶ συμβιούντας τοὺς θεοὺς πράσσομεν. εἰ δὲ ἄρα περὶ μηδενὸς τῶν καθ' ἡμᾶς βουλεύονται, ἐμοὶ μὲν ἔξεστι περὶ ἐμαυτοῦ βουλεύεσθαι. ἐμοὶ δὲ ἐστὶ σκέψις περὶ τοῦ συμφέροντος· συμφέρει δὲ ἕκαστῳ, τὸ κατὰ τὴν ἐαυτοῦ κατασκευὴν καὶ φύσιν· ἢ δὲ ἐμὴ φύσις λογικὴ καὶ πολιτικὴ· πόλις καὶ πατρίς, ὡς μὲν Ἀντωνίῳ μοι ἢ Ῥώμῃ, ὡς δὲ ἀνθρώπῳ, ὁ κόσμος· καὶ ταῖς πόλεσιν οὖν ταύταις ὠφελίμα, μόνον ἐστὶ μοι ἀγαθόν.

μὲν. Ὅσα ἕκαστῳ συμβαίνει, ταῦτα τῷ ὅλῳ συμφέρει· ἥρκει τοῦτο· ἀλλ' ἐτι ἐκεῖνο, ὡς ἐπίπαν ὅψει παρα-
Φυ-

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 32. p.)

ἐμελλόν ὀρμαῖν] Menag. conjiciebat: ἐμελλεν. At vulgaris recte habet: pluralis numerus referendus est ad

Deos, et confirmatur sequenti αὐτοῖς.

ἢ μηδὲ εὐχόμεν κ. τ. λ.] Omnes Edd. ἢ μηδὲ θ., pro quo ἢ totius loci sensus postulat,

44. Si quidem igitur Dii de me, iisque, quae mihi eveniunt, consuluerunt, bene consuluerunt: etenim consilii expertem Deum nec cogitare facile est: ut autem male faciendi consilium caperent, quaenam eos causa impulisset? quid enim aut ipsis aut Universo, cujus maxime curam gerunt, inde accederent? Sin de me privato nihil, de rebus Universi certe consuluerunt: ex quibus quum et ea, quae mihi eveniunt, necessario consequantur, amplecti haec debeo atque diligere. Sin vero de nulla prorsus re consuluerunt; quod tamen credere nefas est; profecto neque sacrificemus, neque preces fundamus, neque iurejurando utamur, neque alia faciamus, quae facimus omnia tanquam praesentibus Diis et nobiscum una viventibus. Sin vero de nulla rerum mearum consuluerunt, mihi licet, de me ipso consilium capere. Mea autem deliberatio ad id, quod utile est, spectat: utile vero cuique est, quod naturae et constitutioni ejus consentaneum est: natura autem mea rationalis est, et civitatis amans: civitas et patria mihi, quatenus Antoninus sum, Roma, quatenus homo sum, mundus: his igitur civitatibus, quae utilia sunt, et mihi sunt bona.

45. Quaecunque unicuique eveniunt, ea Universo profunt: hoc suffecerit: verum et illud [adjiciatur], quod quum

lat, quod igitur haud cunctanter reponere ausus sum.

εἰ δὲ ἀρα περὶ μηδενὸς τῶν καὶ ἡμᾶς βουλευόντων. Omnes Edd. dabant: — τῶν καὶ ἡμῶν. Ex Vat. A.

autem recepi καὶ ἡμᾶς, quod jam Reisk. subtilitas coniecerat. Eodem sensu Arrian. Diff. Ep. III, 22, 13. Scripsit: κατὰ σαυτόν.

Φυλάξας, ὅσα ἀνθρώπων ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις. καμώτερον
δὲ νῦν τὸ συμφέρον ἐπὶ τῶν μέσων λαμβανέσθω.

μς'. Ὡς περ προσίσταται σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ
καὶ τοῖς τοιούτοις χωρίοις, ὡς αἰεὶ τὰ αὐτὰ ὁρώμενα, καὶ
τὸ ὁμοειδές, προσκορῇ τὴν θεάν ποιεῖ· τοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου
τοῦ βίου πάσχειν. πάντα γὰρ ἄνω κάττω τὰ αὐτὰ, καὶ ἐκ
τῶν αὐτῶν. μέχρι τίνος οὖν;

μς'. Ἐνώσει συνεχῶς πανταίους ἀνθρώπους, καὶ παν-
τοίων μὲν ἐπιτηδευμάτων, παντοδαπῶν δὲ ἐθνῶν, τεθνεώ-
τας· ὥστε κατιέναι τοῦτο μέχρι Φιλιστίνων, καὶ Φοίβου,
καὶ Ὀργανίωνος. μέτιθι νῦν ἐπὶ τὰ ἄλλα Φῦλα. ἐκεῖ δὲ
μεταβαλεῖν ἡμᾶς δεῖ, ὅπου τοσοῦτοι μὲν δεινοὶ ῥήτορες, το-
σοῦτοι δὲ σεμνοὶ Φιλόσοφοι, Ἡράκλειτος, Πυθαγόρας, Σω-
κράτης· τοσοῦτοι δὲ ἥρωες πρότερον· τοσοῦτοι δὲ ὕστερον
στρατηγοί, τύραννοι· ἐπὶ τούτοις δὲ Εὐδοξος, Ἴππαρχος,
Ἀρχιμήδης, ἄλλαι Φύσεις ὀξεῖαι, μεγαλόφρονες, Φιλόπονοι,
παντοῦργοι, αὐθάδεις· αὐτῆς τῆς ἐπικέρου καὶ ἐφημέρου τῶν
ἀνθρώ-

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 39. p.

Caf. 32. p.)

ὅσα ἀνθρώπων * ἢ ἑτέ-
ροις ἀνθρώποις] Locum
hunc mutilatum opinor, quod
asterisco indicavi. Gatak. pro
ἢ ἑτέροις legendum putabat:
καὶ ἑτέροις, et Menag. post ἀν-
θρώποις ἐξείδισσε συμβαίνει
suspiciabatur. Neque tamen
video, quid his Emendationi-
bus proficiatur. Rectius, ni
fallor, Casaub.: — ὅσα ἐκά-
στω συμβαίνει, ταῦτα

τῷ αὐτῷ συμφέρει ὡς ἀν-
θρώπων ἢ ἑτέροις ἀνθρώποις.
Hanc igitur conjecturam in
Translatione lat. expressi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p.
Caf. 33. p.)

Ὡς περ προσίσταται
σοι τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεά-
τρῳ καὶ τοῖς κ. τ. λ.] Ὡς
περ ex Xyl. 1., Lugd., Caf. et
Oxon. revocaui, pro quo in
Arg. (ni fallor, jam in Bas.)
Gat.

quum animum adverteris, ubique deprehendes, quaecunque homini [eveniant, ea vel ipsi] vel aliis hominibus [esse utilia]. Vocabulum *utilis* autem hoc loco sensu vulgari de rebus mediis intelligendum est.

46. Quemadmodum te taedio adficiunt, quae in amphitheatro et ejusmodi locis spectantur, quippe eadem semper ejusdemque generis quae spectas, spectandi satietatem adferunt, idem te in tota vita pati necesse est: cuncta enim sursum deorsum eadem et ex iisdem; quousque igitur?

47. Adfido confidera, omnis generis omniumque tam studiorum quam nationum homines esse mortuos: descende hoc modo usque ad Philistionem, Phoebum, Origanionem: jam ad alias classes te transfer. Eodem concedere nos oportet, quo tot oratores disertis, tot philosophi venerabiles, Heraclitus, Pythagoras, Socrates, tot heroes prisci, tot postea imperatores, tyranni, Eudoxus praeterea, Hipparchus, Archimedes, alii porro acutis praediti ingeniis, magnanimis, laboriosis, versutis, arrogantibus, ipsi denique vitae hujus caducae et in diem durantis subsannatores, Menippus

Gat. et reliquis ὅςπερ legitur, nullo sensu. Pro τὰ ἐν τῷ ἀμφιθεάτρῳ caeterae Edd. omnes dabant: τὰ ἀμφὶ τῷ θεάτρῳ. Illud vero haud cunctanter ex *Vat. A.* recepi, quainquam *De Joly* ne verbo quidem hujus lectionis mentionem fecerat.

καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ βίου πᾶσχειν] Expectaveram πᾶσχεις. Sed omnes Edd. in πᾶσχειν consentiunt. Nec ex *Marc. Anton.*

Vat. A. varietatis quidquam enotatum erat; reliqui igitur πᾶσχειν in textu, quum utcunque ferri posse videatur.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 33. p.)

καὶ Ὀριγανίωνος] *Reiskius*, nescio cur, malebat: Ὀριγανίωνος; aut Ὀριγένους. αὐτῆς τῆς ἐπικλήρου κ. τ. λ.] *Reisk.* „pro αὐτῆς f. leg. αὐτῆς „ n. n.

Ο

τ/

ἀνθρώπων ζωῆς χλευασταί, οἷον Μένιππος καὶ ὅσοι τοιοῦτοι. περὶ πάντων τούτων ἄννοει, ὅτι πάλαι κεῖνται· τί οὖν τοῦτο δευρὸν αὐτοῖς; τί δαὲ τοῖς μηδ' ὀνομαζομένοις ὅλως; ἐν ᾧδε πολλοῦ ἄξιον, τὸ μετ' ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης εὐμενῇ τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις διαβιοῦν.

μη'. Ὅταν εὐφραῖναι σεαυτὸν θέλῃς, ἐνθυμοῦ τὰ προτερήματα τῶν συμβιβίωντων. οἷον, τοῦ μὲν, τὸ δραστήριον· τοῦ δὲ τὸ αἰδῆμον· τοῦ δὲ τὸ εὐμετάδοτον· ἄλλου δὲ ἄλλο τι. οὐδὲν γὰρ οὕτως εὐφραίνει, ὥς τὰ ὁμοιώματα τῶν ἀρετῶν, ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθεσί τῶν συζώντων, καὶ ἀθρόα ὡς οἷόν τε συμπίπτοντα. διὸ καὶ πρόχειρα αὐτὰ ἐκτέον.

μθ'. Μήτι δυσχεραίνεις, ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν εἶ, καὶ οὐ τριακοσίων; οὕτω δὲ καὶ ὅτι μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον σοι, καὶ οὐ μέχρι πλείονος· ὥσπερ γὰρ τῆς οὐσίας, ὅσον ἀφώριστά σοι στέργεις, οὕτως καὶ ἐπὶ τοῦ χρόνου.

ν'. Πειρῶμεν πείθειν αὐτούς. πράττε δὲ, καὶ τῶν ἀκόντων, ὅταν τῆς δικαιοσύνης ὁ λόγος οὕτως ἄγῃ. ἐὰν μὲν τοι βία τις προσχωρῶμενος ἐνίστηται, μετάβαινε ἐπὶ τὸ εὐερέστον καὶ ἄλυπον, καὶ συγχρῶ εἰς ἄλλην ἀρετὴν τῇ κωλύσει.

τί δαὲ τοῖς κ. τ. λ.] δαὲ cum Xyl. 1. et Arg. dedi pro καὶ, quod caeterae Editiones constanter tenent. Reiskius emendabat: τί δὲ καὶ τ.

τοῖς ψεύσταις καὶ ἀδίκοις] Vatic. A. corrupte: — ἀδίκως.

Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41. Caf. 34.)

ἐμφαινόμενα τοῖς ἡθεσί τῶν συζώντων] Haec

verba perperam omittit Vatic. A.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 42. Caf. 35.)

ὅτι τοσῶνδε τινῶν λιτρῶν — μέχρι τοσῶνδε ἐτῶν βιωτέον] Caeterae Edd.: τοσῶν δὲ τινῶν — τοσῶν δὲ ἐτῶν. — Ego verò Gatah. sententiam amplexus τοσῶνδε utroque loco edere non dubitavi.

nippus ejusque generis alii. Quos omnes jam dudum oc-
cubuisse memento: quid inde illis mali? quid porro iis,
quorum ne nomina quidem supersunt? Unum igitur istic
est, quod pluris sit aestimandum, ut veritatem justitiamque
ipse colens erga mendaces et injustos benevolum te praestes.

48. Oblectare te si quando libet, virtutes eorum,
qui tecum vivunt, cogita, ut hujus alacritatem in negotiis
obeundis, illius verecundiam; alterius munificentiam, al-
terius aliam aliquam: nihil enim animum ita oblectat, ut
virtutum imagines in moribus eorum, quibuscum vivimus,
expressae et confertim sese oculis offerentes: quare et in
promptu tibi sint.

49. Numquid tot pondo nec trecentorum te esse ae-
gre fers? nec itaque, quod tot annos, nec plures, victu-
rus es, [animo iniquo feras]. Sicut enim materiae, sic et
temporis, quantum tibi assignatum est, tanto contentus sis
oportet.

50. Conemur iis persuadere: sed ipsis etiam invitis
facito, quod justitiae ratio exigit: quod si quis tamen vi
adhibita tibi obsistit, ad aequanimitatem et tranquillitatem
te transfer, eoque, quod obstat, ad aliam virtutem exer-

O 2

cendam

tavi. Posteriori loco Arg. —
ἐτῶν τῶν, operarum, ni fal-
lor, errore.

ὅσον ἀφώρισται σοι
στέργεις] Xyl. I. στέργεις.
Arg. et reliquae recte στέρ-
γεις.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 43.
Caf. 36.)

Πειρώμεν πείθειν αὐ-
τοῦ.] Reisk. conjecit: πειρώ-

μεθα. Qua tamen emenda-
tione non admodum opus esse
videtur: nam non solum Ho-
merus Il. τ, v. 30, sed etiam
Lucian. de Luctu 4. pag. 283.
Vol. II. ed. Schmiederi πειρῶν
cum Infinitivo construxit.

καὶ τῶν ἀκόντων] Cum
Menag. καὶ αὐτῶν ἀκόντων le-
gendum arbitror, nisi malis
cum Reisk. καὶ πάντων ἀκόν-
των.

ἔτι

λύσει· καὶ μέμνησο ὅτι μεθ' ὑπεξαιρέσεως ὁρμῆς, ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου. τίνος οὖν; τῆς τοιαύτης δέ τινος ὀρμῆς. τούτου δὲ τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.

να'. Ὁ μὲν Φιλόδοξος ἀλλοτρίαν ἐνέργειαν ἴδιον ἀγαθὸν ὑπολαμβάνει· ὁ δὲ Φιλήδωνος, ἰδίαν πείσιν· ὁ δὲ νοῦν ἔχων, ἰδίαν πράξιν.

νβ'. Ἐξεστι περὶ τούτου μηδὲν ὑπολαμβάνειν, καὶ μὴ ὀχλεῖσθαι τῇ ψυχῇ· αὐτὰ γὰρ τὰ πράγματα οὐκ ἔχει φύσιν ποιητικὴν τῶν ἡμετέρων κρίσεων.

νγ'. Ἐθισον σεαυτὸν πρὸς τὸ ὑφ' ἑτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενδυμήτως, καὶ ὡς οἶόν τε ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ λέγοντος γίνου.

νδ'. Τὸ τῷ ἀμύνει μὴ συμφέρον, οὐδὲ τῇ μελίσσῃ συμφέρει.

νε'. Εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἰατρεῦνται οἱ κάμνοντες, κακῶς ἔλεγον; ἄλλω τίνι ἂν προσεῖχον, ἢ πῶς αὐτοῖς

ὅτι καὶ τῶν ἀδυνάτων οὐκ ὀρέγου.] Pro ὅτι καὶ *Gatak.* et *Menag.* malebant: καὶ ὅτι. — Pro ὀρέγου iidem ὠρέγου rescribendum putarunt. Malim tamen cum *Reiskio* et *Moro*: ὀρέγη.

τίνος οὖν; τῆς τοιαύτης δέ τινος ὀρμῆς· τούτου τυγχάνεις· ἐφ' οἷς προήχθημεν, ταῦτα γίνεται.] Lectio vulgaris h. l. utcumque ferri posse videtur, si modo cum *Casaub.* et ex *Gatak.* sententia pro τοιαύτης δέ τινος ὀρμῆς, ut nos fecimus, τοιαύτης δέ τινος ὀρμῆς scribitur, ut de h. l. sit

encliticum, non conjunctivum, et post τυγχάνεις punctum majus collocatur, quod jam a *Casaubono* factum video. — Caeterum *Gat.*: — καὶ ἐφ' οἷς προήχθημεν ἢ. potius προήχθης, ταῦτα μὴ ἢ. ταῦτ' οὐ γίνεται rescribendum putabat. *Reisk.* vero, quippe audacior, ita: τίνος οὖν; τῶν δυνατῶν· ἀπὸ τῆς τοιαύτης δέ τινος ὀρμῆς τοῦ τοιοῦδε τυγχάνεις κ. τ. λ.

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 44. p. Gat. 37.)

ἰδίαν πείσιν] *Menagius* ma-

cendam utere: memento etiam, te cum exceptione hoc opus aggressum, nec ea voluisse, quae fieri non possunt: quid igitur [voluisti]? ut tale agendi consilium habeas: hunc et adsequeris: ad quae nati sumus, ea sunt.

51. Gloriam cupidus in aliena actione bonum suum situm opinatur: voluptati deditus in adfectione, qua ipse afficitur: vir prudens in sua ipsius actione.

52. Licet de hac re nihil opinari, neque animo perturbari: res enim ipsae non ejus sunt naturae, ut judicia nostra cogere possint.

53. Adsuesce iis, quae ab aliis dicuntur, animum sedulo adhibere, et quantum poteris, in dicentis animo inesse.

54. Quod examini non prodest, nec api prodest.

55. Nautae ubi gubernatori et aegroti ubi medico traduntur, num sis male dicunt? num ad aliud quid animum

O 3

mum

malebat πῆσιν, quod an Graecum sit, vehementer dubito.

Sectio 52. (ap. Lugd. 44. p. Cas. 38.)

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 45. Cas. 39.)

πρὸς τὸ ὑφ' ἐτέρου λεγόμενον γίνεσθαι ἀπαρενδυμήτως] λεγόμενον, praeunte De Joly, dedi ex *Kat. A.* pro λεγομένῳ, quod caeterae Edd. constanter tenent. Mox vero *Vat. A.* depravate: ἀπαρενδυμήτων. *Menag.* conjiciebat: ἀπαρενδυμήτος. n. n.

Sectio 54. (ap. Lugdun. 46. Cas. 40.)

Ad Sect. 55. (ap. Lugd. 47. Cas. 41.)

Εἰ κυβερνῶνται κ. τ. λ.] Hunc locum sic dedit Xyl.: εἰ κυβερνῶνται οἱ ναῦται, ἢ ἱατρῶνται οἱ κάμνοντες κακῶς; ἔλεγον, ἄλλω τίνι ἂν προσείχον, ἢ πῶς αὐτὸς ἐνεργοίη, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριαν, ἢ τὸ τοῖς θεραπευομένοις ὑγιεινόν; *Guilielmus Canterus* autem in Nov. Lectt. VII, c. i. pag. 408. sq. ed. Antverp. a. 1571. legendum esse docuerat: κυβερνῶντα et ἱατρῶνται. Quam emendatio-

τὸς ἐνεργεῖν, τὸ τοῖς ἐμπλέουσι σωτήριον, ἢ τὸ τοῖς θερμο-
πνευμένοις ὑγιεινόν;

— νς'. Πόσοι μεθ' ὧν εἰσῆλθον εἰς τὸν κόσμον, ἤδη
ἐπεληλύθασιν.

νη'. Ἰντεριωσι τὸ μέλι πικρὸν φαίνεται· καὶ λυσσο-
δήκταις τὸ ὕδωρ φοβερόν· καὶ παιδίοις τὸ σφαιρίον καλόν.
τί οὖν ὀργίζομαι; ἢ δοκεῖ σοι ἔλασσαν ἰσχύειν τὸ διεψευσμέ-
νον ἢ τὸ χολὸν τῷ ἱντεριωῦντι, καὶ ὁ ἰὸς τῷ λυσοδήκτῳ;

νη'. Κατὰ τὸν λόγον τῆς σῆς φύσεως, βιοῦν σε οὐδεὶς
κωλύσει· παρὰ τὸν λόγον τῆς κοινῆς φύσεως, οὐδέν σοι συμ-
βήσεται.

νη'. Οἱοί εἰσιν, οἷς θελουσιν ἀρέσκειν, καὶ δι' οἷα
περγινόμενα, καὶ δι' οἷων ἐνεργειῶν· ὡς ταχέως ὁ αἰὼν
πάντα καλύψει, καὶ ὅσα ἐκάλυψεν ἤδη.

dationem quum probasset Ca-
zak. post προσείχον signum in-
terrogandi posuit, et in mar-
gine monuit legendum esse
κυβερνᾶντα et ἱατρειύοντα, vul-
gata scilicet in contextu,
quem vocant, relicta. Ego
vero mihi persuadere non
potui, hanc emendationem,
satis ingeniosam, admodum
necessariam esse, si modo lo-

eus hic ita interpungitur,
quemadmodum praeunte Ca-
saub. eum constitui.

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 48.
Cas. 42.)

Πόσοι — ἀπεληλύθα-
ν] Vat. A. ὅσοι habet pro
πόσοι. — Reisk. in fine ma-
lebat; ἤδη προαπεληλύθασιν.
n. n.

Ad

num advertunt, quam quomodo ille navigantibus salutem, aegrotantibus sanitatem paret?

56. Quam multi eorum, quibuscum in mundum intraveram, ex eo jam excefferunt!

57. Aurigine adfectis mel amarum videtur, et iis, qui a rabido cane morfi sunt, aqua formidini est: pueris pila res pulchra videtur. Quid igitur irascor? An minus valere putas mentis errorem, quam apud aquatum bilem, apud lymphaticum virus?

58. Quo minus secundum naturae tuae rationem agas, nemo prohibebit: contra naturae communis rationem vero nihil tibi eveniet.

59. Quales sunt, quibus placere student, et quo operae pretio et quibus officiis! Quam cito aevum omnia abscondet! immo quam multa jam abscondidit!

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49. p. Caf. 43. p.)

παῖδίοις τὸ σφ. καλ. τί
• ὄν ὀργίζ.] Pro παιδίοις Arg.
operarum errore παιδίος, et
pro οὖν Caf. νῦν exhibet.

ἢ δοκεῖ σοι κ.τ.λ.] Hunc
locum Reisk. sic emendandum
putabat: ἢ δοκεῖ σοι τὸ κρί-
μα ἢ δόγμα ἔλασσαν ἰσχυρεῖν

τῷ διεψευσμένῳ. Ingeniose.

Sect. 58. (ap. Lugdun. 49. p. Caf. 43. p.)

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 50. Caf. 44.)

καὶ δι' οἷα περιγινόμε-
να] *Vat. A.* vitiose: καὶ δι' οἷα
οἱ τὰ (sic) περιγινόμενα.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὦ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν

BIBΛION ζ'.

Α'. **Τ**ί ἐστὶ κακία; τοῦτ' ἐστίν, ὃ πολλάκις εἶδες· καὶ ἐπὶ παντός δὲ τοῦ συμβαίνοντος πρόχειρον ἔχε, ὅτι τοῦτό ἐστίν ὃ πολλάκις εἶδες. ὅλως ἄνω κάτω τὰ αὐτὰ εὐρήσεις, ὧν μεσταὶ αἱ ἱστορίαι αἱ παλαιαὶ, αἱ μέσαι, αἱ ὑπόγυιοι· ὧν νῦν μεσταὶ αἱ πόλεις καὶ οἰκίαι. οὐδὲν καινόν· πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια.

Β. Τὰ δόγματα πῶς ἄλλως δύναται νεκρωθῆναι, εἰ μὴ αἱ κατάλληλοι αὐταῖς Φαντασίαι σβεσθῶσιν; αἱ δὲ διηνεκῶς ἀναζωπυρεῖν ἐπὶ σοί ἐστι· δύναμαι περὶ τούτου, ὃ δεῖ, ὑπολαμβάνειν. εἰ δύναμαι, τί ταράσσομαι; τὰ ἔξω τῆς ἐμῆς διανοίας οὐδὲν ὅλως πρὸς τὴν ἐμὴν διάνοιαν· τοῦτο πάθε, καὶ ὀρθὸς εἶ. ἀναβιῶναί σοι ἔξεστιν· ἴδε πάλιν τὰ πράγματα, ὡς ἑώρας· ἐν τούτῳ γὰρ τὸ ἀναβιῶναι.

γ'. Πομ-

Ad Librum VII.

Inscriptio hujus, ut et ceterorum librorum, deest in *Vat. A.*

Ad Sect. I, (ap. Lugd. I. p. Caf. I.)

Τί ἐστὶ κακία;] *Vat. A.* perperam: τευτέστι κακία.

πάντα καὶ συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια] Itā quidem cum *Vat. A.* edere haud dubitavi, quod jam *Caf.* ex conjectura fecerat, et *Menag., Gatak.* aliique commendarunt. *De Joly:* πάντα συνήθη καὶ ὀλιγοχρόνια edidit.

Ad

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER SEPTIMUS.

I. **Q**uid est vitiositas? Id, quod saepe vidisti. Quid-
quid vero acciderit, hoc tibi in promptu sit, esse id, quod
saepe videris: omnino sursum deorsum eadem deprehendes,
quorum refertae sunt historiae priscae, mediae, recentes,
quibusque et urbes et domus nunc scatent: nihil novi:
omnia et usitata et brevi durantia tempore.

2. Decreta qua alia ratione aboleri possunt, quam co-
gitationibus, quae iis respondent, extinctis? quas quidem
ut continentur fuscites in tua situm est potestate. Possum,
quod oportet, de hac re opinari: si possum, quid animo
perturbor? Quae extra mentem sita sunt: nihil ad men-
tem meam [valent]. Sic adfectus sis, et rectus eris. Re-
viviscere tibi licet: intueri denuo res, quemadmodum
[prius] eas intuitus es: hoc enim est reviviscere.

O 5

3. Inane

*Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. I.
Caf. 2. p.)*

Τὰ δόγματα πῶς ἄλ-
λως δύναται κ. τ. λ.] *Va-*
tic. A. ἢ τὰ δόγματα πῶς γὰρ
ἄλλως δύν.

κατάλληλοι.] In Vulgar.
est κατάλληλοι. Veram for-
mam, adstipulante *Vat. A.*,

praeceuntibus *Edd. Xyl. I.,
Arg., Lugd., Caf. et Oxon.*
restitui.

ἄς] Ita *Vat. A.* rectius pro
vulgari ὡς; illud jam *Gatak.*
conjecerat; *Caf. cum Oxon. et
De Joly* ediderunt.

ἀναβιῶναί σε ἔξ.] Ab
his verbis incipit *Sect. 3.* in
Caf.; haud male.

Ad

γ'. Πομπῆς κενοσπουδία, ἐπὶ σινηῆς δράματα, ποίμνια, ἀγέλαι, διαδορατισμοί, κυνιδίους ὀστάριον ἐρρίμμενον, ψωμίον εἰς τὰς τῶν ἰχθύων δεξαμενάς, μυρμήκων ταλαιπωρίαι, καὶ ἀχθοφορίαι, μυιδίων ἐπτοημένων διαδρομαί, σιγίλλάρια νευροσπαστούμενα· χρὴ οὖν ἐν τούτοις εὐμενῶς μὲν καὶ μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι· παρακολουθεῖν μὲν τοι, ὅτι τσούτου ἄξιος ἕκαστός ἐστιν, ὅσου ἄξιά ἐστι ταῦτα περὶ ἃ ἐσπούδακεν.

δ'. Δεῖ κατὰ λέξιν παρακολουθεῖν τοῖς λεγομένοις, καὶ καθ' ἑκάστην ὁρμὴν τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ ἑτέρου, εὐθύς ὁρᾶν, ἐπὶ τίνα σκόπον ἢ ἀναφορά· ἐπὶ δὲ τοῦ ἑτέρου, παραφυλάσσειν, τί τὸ σημαινόμενον.

ε'. Πότερον ἐξαρκεῖ ἡ διάνοιά μου πρὸς τοῦτο, ἢ οὐ; εἰ μὲν ἐξαρκεῖ, χρῶμαι αὐτῇ πρὸς τὸ ἔργον, ὡς ὄργανον παρὰ τῆς τῶν ὄλων φύσεως δοθέντι. εἰ δὲ μὴ ἐξαρκεῖ, ἤτοι παραχωρῶ τοῦ ἔργου τῷ δυναμένῳ κρεῖττον ἐπιτελέσαι, ἢ ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη· ἢ πράσσω ὡς δύναμαι, προσπαλαβὼν τὸν δυνάμενον κατὰ πρόσχρησιν τοῦ ἐμοῦ ἡγεμονικοῦ ποιῆσαι τὸ εἰς τὴν κοινωνίαν νῦν καίριον καὶ χρήσιμον.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 2. Caf. 3. p.)
 ποῦμνια, ἀγέλαι.] *Reche mal. ποικιλὰ ἀγλαῖαι. Verum cf. Commentar. ad h. l.*

δεξαμενάς.] *In Gatak. est δεξαμενάς. Monuit tamen in margine Editor, legendum esse δεξαμενάς.*

μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι.] *Sic Vat. A., (non, ut de Jaly perhibet: μὴ καὶ*

σοὶ καταφρ. ἐστάναι) quem secutus sum. Ceterae Edd. μὴ φρυαττόμενον ἐστάναι. Malit fortasse aliquis μὴ καταφρυαττόμενον ἐστάναι, non tanquam vallo ab aliis separatum confisters.

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 3. Caf. 4.)

τοῖς λεγομένοις, κ. κ. ἐκ. ὁρμ. τοῖς γινομένοις. καὶ ἐπὶ μὲν τοῦ κ. τ. λ.]
 Ar-

3. Inane pompae studium, fabulae scenicae, greges, armenta, velitationes, officulum catulis projectum, offula in piscinam injecta, formicarum aerumnae et bajulationes, musculorum perterritorum discursus, sigillaria verticillis commota — [haec vitae summa]! In his igitur benevolo placidoque animo consistere oportet, et intelligere tamen, tanti quemquam esse, quanti illud sit, in quo studium posuerit,

4. In fermone iis, quae dicuntur, in agendi impetu iis, quae fiunt, animum advertas oportet, ita quidem, ut hic intelligas, quem ad finem referantur, illic vero, quid significant.

5. Sufficitne ingenium meum ad hanc rem, nec ne? Si sufficit, eo tanquam instrumento a natura mihi dato, ad rem efficiendam utor, sin minus, aut opus hoc illi concedo, qui me melius id efficere potest; nisi hoc omnino me dedecet, aut ipse pro virili perago, adscito mihi auxiliario, qui mentis meae opera adjutus id efficere potest, quod ad societatem humanam hoc ipso tempore tempestivum

Articulum τοῖς ante γινόμενοις ex Xyl. 1., Arg., Lugd., Cas. et Oxon. restitui. Gat. ceteraeque perperam eundem omiserunt. Vatio. A. omnia turbat, inferendo post λεγόμενοις verba: ἐπὶ μὲν τοῦ ἐτέρου.

καὶ ἐπὶ τοῦ ἐτέρου, εὐθὺς ἑρᾶν κ. τ. λ.] Omnia hic recte se habent, nec audiendus est Gat., qui haec loco suo mota putat.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 4. Cas. 5.)

ἐπιτελέσαι, εἰάν ἄλλως τοῦτο μὴ καθήκη· ἢ πρᾶσσω κ. τ. λ.] Fateor, mihi hunc locum esse suspectum. Aeg. Menag. emendabat μοι προμῆ; haud male. Aptior tamen videtur Reisk. emendatio: — ἐπιτελέσαι, ἢ, εἰάν ἄλλω τοῦτο μὴ καθήκη, πρᾶσσω κ. τ. λ.

σιμον. ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαυτοῦ, ἢ σὺν ἄλλῳ ποιῶ, ὧδε μόνον χρή συντείνειν, εἰς τὸ κοινῇ χρήσιμον καὶ εὐάρμοστον.

ς'. Ὅσοι μὲν πολυῦμνητοι γενόμενοι, ἤδη λήθη παραδέδονται; ὅσοι δὲ τούτους ὑμνήσαντες πάλαι ἐκποδῶν;

ζ'. Μὴ αἰσχύνου βοηθούμενος· πρόκειται γὰρ σοι ἐνεργεῖν τὸ ἐπιβόλλον, ὡς στρατιώτῃ ἐν τειχομαχίᾳ. τί οὖν ἂν σὺ μὲν χωλαίνων ἐπὶ τὴν ἑπαλξιν ἀναβῆναι μόνος μὴ δύνῃ, σὺν ἄλλῳ δὲ δυνατόν ῃ τοῦτο;

ή'. Τὰ μέλλοντα μὴ ταρασσέτω. ἥξεις γὰρ ἐπ' αὐτά; ἂν δέησῃ, φέρων τὸν αὐτὸν λόγον, ὃ νῦν πρὸς τὰ παρόντα χρᾶ.

θ'. Πάντα ἀλλήλοις ἐπιπλέκεται καὶ ἡ σύνδεσις ἱερὰ, καὶ σχεδόν τι οὐδὲν ἀλλότριον ἄλλο ἄλλῳ. συγκατατέτακται γὰρ, καὶ συγκοσμεῖ τὸν αὐτὸν κόσμον. κόσμος τε γὰρ εἰς ἕξ ἀπάντων, καὶ Θεὸς εἰς διὰ πάντων, καὶ οὐσία μία, καὶ νόμος

ὅ,τι γὰρ ἂν δι' ἑμαυτοῦ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* ὅ,τι γὰρ ἂν κ. τ. λ. In ceteris rectius ὅ,τι γὰρ κ. τ. λ.

εὐάρμοστον] In *Gatak.* operarum vitio: εὐάρμοστον expressum est.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5. Caf. 5. p.)

παραδέδονται.] In *Lugd.* primum editum est παραδίδονται. Hinc in *Caf. et Oxon.* manavit.

Ceterum *Xyl.* hanc periochen a librario aliunde inter-

jectam censet, quia quae f. 7. sequuntur, eodem pertinent, quo priora illa f. 5. „Verum nihil obstat, observ. *Gat.*, quo minus a *Marco [Anton.]* ipso ita fuerint digesta, qui, prout in mentem nunc haec nunc illa venerant, chartis illinere solemne habuit.,,

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 6. Caf. 5. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

vum et utile est: quidquid enim vel per me vel cum alio facio, id eo tantum dirigendum est, ut communi societati utile et consentaneum sit.

6. Quam multi, qui celebres admodum fuerunt, jam oblivioni traditi sunt! Quam multi eorum, qui illos celebrarunt, e medio sublati!

7. Auxilii ne te pudeat: tibi enim est propositum, ut, quod tuum est, facias, perinde ac militi in murorum oppugnatione: quid igitur, si tu claudicans ad propugnaculum adscendere nequeas, ab altero autem adjutus possis?

8. Futuris noli perturbari: accedes enim ad ea, si ita opus fuerit, ratione eadem instructus, qua nunc ad praesentia uteris.

9. Omnia sibi invicem implexa sunt et sacro quodam vinculo devincta, ut nihil fere alterum ab altero sit alienum: certo enim ordine disposita sunt et mundum exornant: unus enim mundus ex omnibus, unus Deus in omnibus,

τὸ ἐπιβάλλον] *Vatic. 2.*
τὸ ἐπιβάλλον. *Vatic. 6., Med.*
1. 2., Paris. et Guelf. τοῦ ἐπι-
βάλλον. Vat. 5. τὸ ὑπεβάλλον.

ὡς στρατιώτη] *Med. 2. 3.*
et *Paris. στρατιώτης, perpe-*
ram.

χωλαίνων] *Med. 1. 2. 3. 4.*
et *Paris. χωλεύων; sensu eo-*
dem.

σύν ἄλλω δὲ δυνατὸν ἢ
τοῦτο] *Reiske* putat τὸ δὲ
tollendum et aut σ. ἄλλω δυν.
ἢ τοῦτο, aut σ. ἄ. δυνατὸς ἢς
τοῦτο ποιεῖν.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 3.
Caf. 7. p.)

κόσμος τε γὰρ εἰς ἐξ
ἀπάντων] In prioribus Edd.
erat: κ. τ. εἰς διὰ ἀπάντων.
Meliolem lectionem ex *Va-*
tic. A. recepi, in quo κόσμος
τε γὰρ εἰς [immo εἰς] ἐξ ἀπάν-
των. Nec igitur necessaria
est emendatio *Menag.*: διὰ
πάντων reponentis.

καὶ Θεὸς εἰς διὰ πάν-
των] Copulat. καὶ ex *Xyl. 1.,*
Arg., Lugd., Caf. et Oxon. re-
stitui. *Gat. et reliquae eam*
omittunt.

καὶ

νόμος εἷς, λόγος κοινός πάντων τῶν νοερῶν ζώων, καὶ ἀλόγ-
θεια μία· εἶγε καὶ τελειότης μία τῶν ὁμογενῶν, καὶ τοῦ
αὐτοῦ λόγου μετεχόντων ζώων.

ι. Πᾶν τὸ ἔνυλον, ἐναφανίζεται τάχιστα τῇ τῶν ὄλων
οὐσίᾳ· καὶ πᾶν αἴτιον, εἰς τὸν σὺν ὄλων λόγον τάχιστα
ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα ἐγκαταχώννυται
τῷ αἰῶνι.

ια'. Τῷ λογικῷ ζῳίῳ ἡ αὐτὴ πρᾶξις κατὰ φύσιν ἐστί,
καὶ κατὰ λόγον.

ιβ'. Ὁρθός, ἢ ὀρθούμενος;

ιγ'. Οἷόν ἐστιν ἐν ἡνωμένοις τὰ μέλη τοῦ σώματος,
τοῦτον ἔχει τὸν λόγον ἐν δισπῶσι τὰ λογικά, πρὸς μίαν
τινὰ συνεργίαν κατεσκευασμένα. μᾶλλον δέ σοι ἡ τούτου νόη-
σις προσπесеῖται, ἐὰν πρὸς ἑαυτὸν πολλάκις λέγῃς, ὅτι μέ-
λος εἰμί τοῦ ἐκ τῶν λογικῶν συστήματος. ἐὰν δὲ [διὰ τοῦ
ῥῶ στοιχείου] μέρος εἶναι ἑαυτὸν λέγῃς, οὕτω ἀπὸ καρδίας
φιλεῖς τοὺς ἀνθρώπους· οὕτω σε καὶ κληπτικῶς εὐφραίνει
τὸ εὐεργετεῖν· ἔτι ὡς πρέπον αὐτὸ ψυχὸν ποιεῖς· οὕτω ὡς
αὐτὸν εὖ ποιεῖν.

ιδ'. °Ο

καὶ νόμος εἷς, λόγος κοινός κ. τ. λ.] Menagius emendat: καὶ νόμος εἷς, εἷς λόγος κοινός κ. τ. λ., quod profecto vulgari melius, nisi λόγ. κοινός etc. sit appositio τοῦ νόμου.

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 9. Caf. 7. p.)

ἀναλαμβάνεται· καὶ παντὸς μνήμη τάχιστα]

Haec verba Vat. A. perperam omittit. Duplex τάχιστα sine dubio errandi ansam praebeuit librario.

Sectio 11. (ap. Lugdun. 10. Caf. 8. p.)

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11. p. Caf. 8. p.)

Ὁρθός, ἢ ὀρθούμενος;]

Coll. III, 5. interrogandi signum pro puncto majori repositum.

bus, una materia, una lex, ratio omnibus animantibus ratione praeditis communis, et una veritas; si quidem et una est perfectio omnium animantium, quae ejusdem sunt generis ejusdemque participia rationis.

10. Quidquid est materiae, id in universi materiam communem quam celerrime evanescit; et quidquid causae est, id in omnium rerum Rationem quam celerrime recipitur: memoria denique rei cujusque quam celerrime in aeo quasi sepelitur.

11. Animalis ratione praedito eadem actio est et secundum naturam et secundum rationem.

12. Rectusne, an erectus?

13. Quam rationem in unitis corporibus membra habent, eandem in disjunctis obtinent ea, quae ratione sunt praedita, ad unam quandam actionem nata. Hoc eo magis animum tuum tanget, si saepius tibi dixeris: *membrum* sum ejus, quod ex ratione praeditis compositum est, corporis: Quamdiu autem te *partem* illius duntaxat dicis, homines ex animo nondum diligis: hoc ipsum benefacere per se nondum te delectat: adhuc tanquam quod fieri decet, hoc facis, nondum perinde, ac si tibi ipsi benefacis.

14. Quid-

posui. *Caf.* autem, *Upton.* ad *Arrian.* I, 28, 21. et *Recke* malebant: *μη ὀρεθούμενος*, sensu quidem eodem. Malit tamen fortasse aliquis haec cum praecedentibus conjungere et *ὀρεθὼν ἢ ὀρεθούμενον* legere.

Ad Sect. 13. (*ap. Lugd.* II. p. *Caf.* 9.)

διὰ τοῦ ἐῶ στοιχείου]
Haec verba, sine dubio ex

adnotatione marginali orta et postea textui illata, quod jam *Gat.* observaverat, uncis inclusi.

οὕτω σε καταληπτὶ καὶ εὐφραίνει κ.τ.λ.] Gat. malebat *καταληκτικῶς* coll. IX. I. 42. At vulgaris defendi potest, coll. V, 6.

ἔτι, ὡς πρέπον αὐτὸ κ.τ.λ.] Vat. A. *perperam*: *ἔτι εἰ ὡς πρ.*

Ad

ιδ'. Ὁ θελεῖ, ἔξωθεν προσπιπτέτω τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως ταύτης δυναμένοις. ἐκεῖνα γὰρ, εἰ μὴ λήσῃ, μέμψεται τὰ παθόντα· ἐγὼ δὲ, εἰ μὴ ὑπολάβω, ὅτι κακὸν τὸ συμβεβηκός, οὕτω βέβλαμμαι. ἔξῃστι δὲ μοι μὴ ὑπολαβεῖν.

ιε'. Ὅτι ἂν τις ποιῇ ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ ἀγαθὸν εἶναι. ὥς ἂν εἰ ὁ χρυσός, ἢ ὁ σμάραγδος, ἢ ἡ πορφύρα τοῦτο αἰεὶ ἔλεγεν, ὅτι ἂν τις ποιῇ, ἢ λέγῃ, ἐμὲ δεῖ σμάραγδον εἶναι, καὶ τὸ ἑαυτοῦ χρῶμα ἔχειν.

ισ'. Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἑαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν]. εἰ δὲ τις ἄλλος αὐτὸ φοβῆσαι ἢ λυπῆσαι δύναται, ποιεῖτω. αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ ὑποληπτικῶς οὐ τρέφει εἰς τοιαύτας τροπὰς. τὸ σωματίον μὴ πάθῃ τι, αὐτὸ μεριμνᾷτω, εἰ δύναται, καὶ λεγέτω, εἴ τι πάσχει· τὸ δὲ ψυχάριον, τὸ φοβούμενον, τὸ λυπούμενον, τὸ περὶ τούτων ὁλως

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Casf. 10.)

τοῖς παθεῖν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ.] *Vatic. A.* τοῖς παθεσιν ἐκ τῆς προσπτώσεως κ. τ. λ. perperam. In *Lugd.* προσέπιπτώσεως.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. Casf. 11.)

Ὅτι ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Lugd. et Gat.* ὅτι ἂν κ. τ. λ. *At Arg., Casf., Oxon.* caeteraeque melius: ὅτι ἂν τις κ. τ. λ.

Ὅτι ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ.] Sic primus edidi, prout jam *Gat. et Menag.* emendaverant, pro vulgari ὅτις ἂν ποιῇ, secutus scilicet vestigia *Vat. A.,*

in quo: ὁ ἂν τις ποιῇ κ. τ. λ. reperitur.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Casf. 12. 13. p.)

Aptius mihi quidem videbatur, hanc Sectionem cum priori conjungere. Nolui tamen nimium a priorum Editorum auctoritate discedere, quod semel iterumque innouisse sat erit.

Τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνόχλει, οἷον λέγω, οὐ φόβει ἑαυτὸ [εἰς ἐπιθυμίαν] Sic primus edidi et distinxi pro vulgari: τὸ ἡγεμονικόν, αὐτὸ ἑαυτῷ οὐκ ἐνόχλει· οἷον λέγω, οὐ φοβεῖ ἑαυτὸ εἰς ἐπιθυμίαν. In *Vat.*

14. Quidquid velit, extrinsecus accidant iis, quae ejusmodi casibus adfici possunt: illa enim, quae adfecta sunt, conquerantur, si velint: Ego vero si malum non censeo, quod accidit, neque laedor: licet autem hoc non opinari.

15. Quidquid faciat vel dicat quisquam, me probum esse oportet: haud aliter, quam si aurum aut smaragdus aut purpura hoc semper diceret: quidquid vel faciat vel dicat quisquam, me smaragdum esse oportet nitoremque meum retinere.

16. Principalis animi pars ne se ipsam perturbet, nec in tristitiam se demittat: si autem quis alius eam aut terrere aut ei dolorem afferre potest, faciat: ipsa enim nulla opinione talibus sibi dabit motibus, corpusculum ne quid patiatur, sibi curae habeat, si potest, et, si quid patitur, conqueratur: animus vero, qui et timet et dolet et de his omni-

Vatic. A. nihil discriminis a vulgari est, praeterquam quod pro τὸ ἡγεμονικὸν αὐτὸ exhibet: τὸ ἡγεμονικὸν τοῦτο. Quum vero vulgaris defendi non possit, nisi, quod *Gat.* voluit, post ἐνοχλεῖ et deinde post ἐπιθυμίαν [ἁθυμίαν] signum interrogandi collocas et nihilo minus, hac emendatione admissa, nimis durum sit, pro totius orationis contextu, haud vereor, ne nimis audax alicui videar, quod ἐνόχλει et φόβει in Imperat. modo rescripti, et εἰς ἐπιθυμίαν tanquam e nota marginali orta et perperam textui illata uncis tanquam spuria designa-

Marc. Anton.

vi, quae jam *Morus* tollenda censuit. Superest, ut Conjecturas ab aliis prolatas paucis recenseam. *Boot.* sic emendat: Τὸ ἡγεμ. αὐτὸ ἐαυτῷ οὐκ ἐνοχλεῖ; οἷον λ., οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ; οὐ λυπεῖ; εἰς ἐπιθυμίαν οὐ κινεῖ; *Salmas.*: - - φοβεῖ ἐαυτὸ; οὐκ ἄγει εἰς ἁθυμίαν (ἰ. λειποθυμίαν); (omissa voce λέγω.) *Cas.*: οὐ φοβεῖ ἐαυτὸ, οὐκ ἄγει εἰς ἁθυμίαν (ἰ. ἐπιθυμίαν).

εἰ τι πάσχει· τὸ δ' ἐψυχ.] *Vat. A.* perperam: εἰ τὸ πάσχει τῷδε ψυχ.

τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον] *Reisk.* malebat: τὸ περὶ τῶν ὅλων ὑπολαμβάνον.

P

οὐ

ὅλως ὑπολαμβάνον, αὐδὲν μὴ πάθῃ· οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρίσιν τοιαύτην· ἀπροςδεές ἐστιν ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, τὸ ἡγεμονικόν, ἐὰν μὴ ἑαυτῷ ἔνδειαν ποιῇ· κατὰ ταῦτα δὲ καὶ ἀτάραχον, καὶ ἀνεμπόδιστον, ἐὰν μὴ ἑαυτὸ ταρασσῇ καὶ ἐμποδίζῃ.

ιβ'. Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.]· τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία; ἀπέρχου, τοὺς θεοὺς σοι, ὡς ἡλθες· οὐ γὰρ χρήζω σου. ἐλθλυθας δὲ κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἔθος. οὐκ ὀργίζομαι σοι· μόνον ἄπιθι.

ιγ'. Φοβεῖται τις μεταβολήν; τί γὰρ δύναται χωρὶς μεταβολῆς γενέσθαι; τί δαὶ φίλτερον ἢ οἰκειότερον τῇ τῶν ὅλων φύσει; σὺ δὲ αὐτὸς λούσασθαι δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλῃ; τραφῆναι δὲ δύνασαι, ἐὰν μὴ τὰ ἐδώδιμα μεταβάλῃ; ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίμων δύναται

συν-

οὐ γὰρ ἔξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ.] Locus sine dubio corruptus. Xyl. legisse videtur: οὐδὲ γὰρ ἔξεις αὐτῷ εἰς κρ. τ. *Salmas.* emendabat: εἰ οὐκ ἄξεις ἢ παρέξεις αὐτὸ εἰς κρ. τ. *Cas.* τὸ περὶ τούτων ὅλως ὑπολαμβάνον οὐδὲν, οὐδὲν ἂν πάθῃ· (vel οὐδὲ μὴ πάθῃ·) οὐδὲ γὰρ ἄξεις εἰς κρ. τ. *Salmasium* in *Translat. lat. secutus sum.*

ἀπροςδεές ἐστιν κ. τ. λ.] In *Casaub.* operarum errore ἀπροδεές ἐστιν κ. τ. λ. Hic ap. *Cas.* incipit Sect. 13.

Ad Sect. 17. (ap. *Lugd.* 15. *Cas.* 13. p.)

Εὐδαιμονία ἐστὶ δαίμων ἀγαθός [ἢ ἀγαθόν.] Verba ἢ ἀγαθόν, quae e glossmate ἢ ἀγαθόν ἡγεμονικόν or-

ta et perperam textui illata videntur, ut spuria, quod jam *Morus* perspecte viderat, uncis inclusi. *Gatak.* post ἀγαθόν addi malebat ἡγεμονικόν, et *Cas.* emendat: ἢ ἀγαθῶν, bonum faciens. *Uptonus* ad *Arriani Diss. Epict.* III, 1, 36.: ἢ ἀγαθόν τι.

τί οὖν ὧδε ποιεῖς κ. τ. λ.] *Morus* malebat: τί οὖν ὧδε σοὶ ποιεῖς, ὦ Φαντασία, πολλοὺς ἢ ἄλλους θεοὺς; Ἀπέρχου, ὡς ἡλθες ἢ. ἢ. *Felicitas* (i. e. animi tranquillitas) est numen propitium. Quid ergo, phantasia, plura tibi numina creas? (v. c. honores, opes) *Discede, ut veneras.* — Eodemque fere sensu *Reche* verba ita transponenda putabat: τί οὖν ὧδε ποιεῖς, ὦ Φαντασία, τοὺς θεοὺς

omnino opinatur, nihil mali patietur, nisi eum in iudicium istiusmodi demiseris. Nullius rei per se indigens est, nisi ipsa indigentiam sibi facit: hinc et perturbatione vacat, nec impediri potest, nisi se ipse perturbat et impedit.

17. Felicitas est bonus genius. Quid igitur hic facis, phantasia? Abi, per Deos oro, uti accessisti: nihil enim te opus habeo: consuetudine autem prisca accessisti: nec succenseo tibi: abi tantum.

18. Mutationem quis metuit? Quid enim fieri potest sine mutatione? Quid porro gratius aut familiarius universi naturae? ipse num balneo uti potes, nisi ligna mutantur? num ali, nisi nutrimentis mutatis? numquid aliud utile perfici potest sine mutatione? non igitur vides ean-

P 2

dem

θεός σοι; — Verum nihil temere h. l. mutandum. Vid. Comment. ad h. l.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 14. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

Φοβεῖται τις μεταβολήν;] τις omittit *Vat.* 6. — τὴν μεταβολὴν *Vatic.* 2. et 3. Sed praestat vulgaris.

τί γὰρ δύναται κ. τ. λ.] τί δὲ δύναται *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*, quod, quamquam speciosum, praeferas cave. Vid. Comment.

τί ὁ αὖ φίλτερον κ. τ. λ.] *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* τί δὲ φίλτερον, quod

eodem fere redit. *Vatic.* A. perperam: τὸ δὲ φίλτερον κ. τ. λ.

ἐὰν μὴ τὰ ξύλα μεταβάλλῃ] *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* *Gat.* et *rel.* μεταβάλλῃ, praeter *Woll.*, in qua μεταβάλλῃ. Verum *Vatic.* 3. 4. 5., *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* μεταβάλλῃ.

τραφῆναι δὲ δύνασαι] *Vat.* 4. δὲ omisit.

ἐὰν μὴ τὰ ἐδάδιμα μεταβάλλῃ] *Xyl.* 1., operarum errore, opinor, μεταβάλλῃ, *Arg.* ceteraeque *Edd.* ut nostra. *Vat.* 2. et 6. μεταβάλλῃ, perperam. At *Med. Flor.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* recte μεταβάλλῃ.

ἄλλο δὲ τί τῶν χρησίων κ. τ. λ.] *Vat.* 2, ἄλλο δὲ

τὶ

συντελεσθῆναι χωρὶς μεταβολῆς; οὐχ ὁρᾷς οὖν; ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ σὲ μεταβαλεῖν ὁμοίον ἐστὶ καὶ ὁμοίως ἀναγκαῖον τῇ τῶν ὅλων φύσει;

ιβ'. Διὰ τῆς τῶν ὅλων οὐσίας, ὡς διὰ χειμάρρου δι-
εμπορεύεται πάντα τὰ σώματα, τῷ ὅλῳ συμφυῇ καὶ συνερ-
γᾷ, ὡς τὰ ἡμέτερα μέρη ἀλλήλοις. πόσους ἤδη ὁ αἰὼν Χρυ-
σίππους, πόσους Σωκράτους, πόσους Ἐπικτήτους καταπέ-
πωκεν; τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ παντὸς οὐτινοστοῦν σοι ἀνθρώ-
που τε καὶ πράγματος προσπιπτέτω.

κ'. Ἐμὲ ἐν μόνον περισπᾷ, μήτι αὐτὸς ποιήσω, ὃ ἢ
κατασκευὴ τοῦ ἀνθρώπου οὐ θέλει, ἢ ὡς οὐ θέλει, ἢ ὃ
νῦν οὐ θέλει.

κα'. Ἐγγὺς μὲν ἢ σὴ περὶ πάντων λήθη. ἐγγὺς δὲ ἢ
πάντων περὶ σου λήθη.

κβ'. Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν καὶ τοὺς πταίοντας. τοῦ-
το δὲ γίνεται, ἐὰν συμπροσπίπτῃ σοι, ὅτι καὶ συγγενεῖς,
καὶ δι' ἄγνοιαν, καὶ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι, καὶ ὡς μετ' ὀλί-
γον ἀμφοτέροι τεθνήξετε καὶ πρὸ πάντων, ὅτι οὐκ ἔβλαψέ
σε, οὐ γὰρ τὸ ἡγεμονικόν σου χεῖρον ἐποίησεν, ἢ πρόσθεν ἦν.

κγ'. Ἡ

τι ἀπὸ τῶν χρησ., quod dis-
plicet.

συντελεσθῆναι] *Vat.* 2.
4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.*
τελεσθῆναι.

οὐχ ὁρᾷς οὖν κ. τ. λ.]
Vat. 2. οὖν omisit.

Sectio 19. (ap. *Lugd.* 16. p.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 20. (ap. *Lugd.* 17.
Caf. 14. p.)

μήτι αὐτὸς ποιήσω κ.

τ. λ.] *Vat.* A. perperam: μή
τι αὐτὸ ποιήσω.

Sectio 21. (ap. *Lugdun.* 18.
Caf. 14. p.)

Ad Sect. 22. (ap. *Lugd.* 19.
Caf. 15.)

Hanc Sectionem servarunt
etiam *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.*
Flor. 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.*

"Ἴδιον ἀνθρώπου φιλεῖν
κ. τ. λ.] *Vat.* 5. ἴδ. ἀνθρ. τὸ
φιλεῖν κ. τ. λ. haud male.

τοῦ.

dem esse mutationem tui, nec minus necessariam Universi naturae?

19. Per rerum omnium materiam, tanquam per torrentem transeunt corpora omnia, universo ipsi cognata et cooperantia, uti nostra invicem membra: quot jam Chrysippos, quot Socrates, quot Epictetos aevum absorpsit! idem vero de quovis tum homine tum re tibi succurrat!

20. Hoc unum me sollicitum tenet, ne quid ipse faciam, quod hominis conditio aut omnino nolit, aut hac ratione nolit, aut hoc tempore nolit.

21. Instat tempus, quo tu omnium oblitus eris: instat et, quo omnes tui.

22. Homini proprium est, etiam eos, qui offendunt, diligere: hoc autem fit, quando tibi succurrit, tum esse tibi cognatos, tum inscios invitosque peccare, et paullo post utrumque vestrum esse moriturum, et ante omnia, te ab eo non laesum esse: non enim rationem tuam deteriori reddidit, quam antea erat.

P 3

23. Uni-

τοῦτο δὲ γίνεται] Ita et in *Vat. A.* et *Med. 1.* *Vat.* autem 2. 3. 4. 5. 6., *Med. 2. 3.* et *Parif.* τοῦτο δὲ γένοιτ' ἂν, quod ferri potest.

ἔάν συμπρὸς πίπτῃ σοι] *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3., Parif.* et *Guelf.* ἔάν πρὸς πίπτῃ σοι. Auctoritate autem *Vat. A.* vulgaris confirmatur.

καὶ ἄκοντες] Copulat.

καὶ in *Med. 2. 3.* et *Parif.* deest,

καὶ ἄκοντες ὀλίγον ἀμφοτέρωθεν τεθνήξετε] *Vat. 1. 2. 3. 4. 5. 6., Med. 1. 2. 3.* et *Guelf.* καὶ ὅτι περ ἀμφοτέρωθεν τεθνήξεσθε. Retinuit tamen τεθνήξετε, quia *Antoninus* et aliis in locis hac forma usus est, ut τεθνήξομενος III, 10. At IV, 6. τεθνήξεσθε.

Sectio

κγ'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις, ἐκ τῆς ὅλης οὐσίας, ὡς κηροῦ, νῦν μὲν ἱππάριον ἐπλασε· συγχέασα δὲ τοῦτο, εἰς δένδρου φύσιν συνεχρήσατο τῇ ὕλῃ αὐτοῦ· εἶτα εἰς ἀνθρωπάριον, εἶτα εἰς ἄλλο τι· ἕκαστον δὲ τούτων πρὸς ὀλίγιστον ὑπέστη. δεινὸν δὲ οὐδὲν τὸ διαλυθῆναι τῷ κιβωτίῳ· ὥς περ οὐδὲ τὸ συμπαγῆναι·

κδ'. Τοῦ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν, ὅταν πολλάκις ἐναποθνήσκῃ ἢ πρόσχημα, ἢ τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ, ὥστε ὅλως ἐξαφθῆναι μὴ δύνασθαι αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον. εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν οὐχίχεται, τίς ἐστὶ τοῦ ζῆν αἰτία;

κε'. Πάν-

Sectio 23. (ap. Lugdun. 20. Caf. 16.)

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 17.)

Haec Sectio ita quidem depravata est, ut vix sit sperandum, textum sine meliorum Codicum usu restitutum iri. Ex Vatic. A. nihil discriminis a textu Xyl. adnotatum est, nisi quod pro ἢ τὸ τελευταῖον exhibet ἢ τὸ τελευταῖαν (sic), ex quo quid proficiamus, non video. Textum igitur vulgarem intentatum relinquendum putavi. Superest, ut paucis Virorum doctorum conjecturas recenseam. Boet., quem sequitur Gataker, malebat: Τοῦ ἐπίκοτον τοῦ πρ. λ. π. φύσιν· ὅταν πολλ. γήνηται (vel etiam transpositione facta: ἢ). ἐναποθνήσκῃ καὶ τὸ πρόσχημα

τὸ τελευταῖον etc. h. l. torvitas vultus est valde praeter naturam: ubi saepius contigerit, immori solet; vultusque decor ita inde exstinguitur, ut de nunc omnino reaccendi nequeat. Quid vero tum sibi velint, quae sequuntur: εἰ γὰρ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ., plane non video. Salmasius, qui hic omnia perturbata et transposita putat, sic verba jungit: τὸ ἐπίκοτον τοῦ προσώπου λίαν παρὰ φύσιν. αὐτῷ γε τούτῳ παρακολουθεῖν πειρῶ, ὅτι παρὰ τὸν λόγον, eaque post Sect. 11. inculcanda censet, tanquam exemplum praecepti, quod ibi tradidit. Illud vero: ἢ τὸ τελευταῖον - δύνασθαι - ad praecedentia Sect. 23. pertinere suspicatur, et de lucerna dici, quae aliquando sic exstinguitur,

23. Universitatis natura ex universa materia, tanquam ex cera, nunc equuleum effingit, nunc hoc dissoluto materia ejus ad arborem producendam utitur: tum ad homunculum, deinde ad aliud quidpiam: horum autem quodlibet ad breve temporis spatium subsistit: non autem molestum est naviculae dissolvi, quemadmodum nec compingi.

24. Irati vultus omnino est contra naturam, quando saepius immoriendi sit praetextus, aut ad extremum exstinctus est, ut omnino inflammari non potuerit. Hoc ipso intelligere labora, iram a ratione esse alienam. Nam si etiam sensus peccati nullus erit, quae erit vivendi causa?

P 4

25. Quae-

tur, ut possit iterum accendi, aliquando vero, ubi in totum oleo caret, ita exstinguitur, ut denovo accendi nequeat. — Reliqua porro aliunde irrepisse autumat, quibus sublatis Sect. 23. et 25. optime cohaerere. Casaubonus pro ἡ τὸ τελευταῖον edidit ex conjectura εἰ τὸ τελευταῖον etc., et pro — συναίσθησις τοῦ ἀμαρτάνειν iterum ex conjectura: συναίσθ. τοῦ μὴ ἀμαρτάνειν, et locum ita reddidit: *Vultus iratus quam fit contra naturam, vel inde liquet, quod is oris habitus mortis praenunciatus saepe fit, et indicium. Sed fac omnes irae scintillas in te sic penitus extinctas, ut in posterum suscitari et reviviscere ne minima quidem ex parte queant; hoc tamen ipsum ut certe*

comprehendas ad laborandum tibi est, iram rectae rationi contrariam esse. Nam si nullus sensus ex non peccandi conscientia; quid porro est, quod in vita te retineat? — Hoc vero quam durum sit, longa demonstratione non eget. Nec denique Reiskii: τὸ ἐπιχοτον — ἐναποδύσκειν· αὐτῶν συμβῇ τὸ πρόσχημα καὶ τὸ τελευταῖον ἐναπεσβέσθῃ — nec Reckii: ὅταν ἡ πράξις ἀποδύσκει, καὶ τὸ πρόσχημα τὸ τελευταῖον ἀπεσβέσθῃ κ. τ. λ. conjecturae ita sunt comparatae, ut iis admixtis locus cum sequentibus εἰ γὰρ καὶ ἡ συναίσθησις κ. τ. λ. sine duri- tate conjungi possit. Denique moneo, me, ut in re dubia, Xyl. Translationem retinuisse.

Sectio

κς'. Πάντα ὅσα ὀρᾷς, ὅσον οὐπω μεταβαλεῖ ἢ τὰ ὅλα διοικοῦσα φύσις, καὶ ἄλλα ἐκ τῆς οὐσίας, αὐτῶν ποιήσει καὶ πάλιν ἄλλα ἐκ τῆς ἐκείνων οὐσίας, ἵνα ἀεὶ νεαρός ᾖ ὁ κόσμος.

κς'. Ὅταν τις ἀμάρτη τι εἰς σέ, εὐθύς ἐνθυμοῦ, τί ἀγαθὸν ἢ κακὸν ὑπολαβὼν ἤμαρτε. τοῦτο γὰρ ἰδὼν, ἐλεήσεις αὐτόν, καὶ οὔτε θαυμάσεις, οὔτε ὀργισθήσῃ. ἤτοι γὰρ καὶ αὐτὸς τὸ αὐτὸ ἐκείνῳ ἀγαθὸν ἔτι ὑπολαμβάνεις, ἢ ἄλλο ὁμοειδές. δεῖ οὖν συγγινώσκειν. εἰ δὲ μηκέτι ὑπολαμβάνεις τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ καὶ κακὰ, ῥᾶον εὐμενὴς ἔσῃ τῷ παρορῶντι.

κς'. Μὴ τὰ ἀπόντα ἐννοεῖν, ὡς ἤδη ὄντα· ἀλλὰ τῶν παρόντων τὰ δεξιότατα ἐκλογίζεσθαι, καὶ τούτων χάριν ὑπομνήσκεισθαι, πῶς ἂν ἐπαζητεῖτο, εἰ μὴ παρῇ. ἅμα μέντοι φυλάσσου, μὴ διὰ τοῦ οὕτως ἀσμενίζεν αὐτοῖς, ἐθίσης ἐκτιμᾶν αὐτὰ, ὥστε, ἐάν ποτε μὴ παρῇ, παραχθῇ σέσθαι.

κς'. Εἰς αὐτόν συγελοῦ. Φύσιν ἔχει τὸ λογικὸν ἡγεμονικόν, ἐαυτῷ ἀρκεῖσθαι δικαιοπραγοῦντι, καὶ παρ' αὐτὸ τοῦτο γαλήνην ἔχοντι.

κς'. Ἐξάλειψον τὴν φαντασίαν. στῆσον τὴν νευροσπαστίαν. περιγράψου τὸ ἐνεστὸς τοῦ χρόνου. γνώρισον τὸ συμβαῖνον, ἢ σοι, ἢ ἄλλῳ. δίδελε καὶ μέρισον τὸ ὑποκείμενον,

Sectio 25. (ap. Lugdun. 22. Caf. 18.)

λο κ. τ. λ. Arg. ceteraeque recte: ἢ ἄλλο —.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Caf. 19.)

ἢ ἄλλο ὁμοειδές.] In Xyl. i. expressum est, errore, opinor, operarum: εἰ ἄλ-

τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ] Menagius et Morus malebant: τὰ αὐτὰ [i. ταῦτα. Ferri tamen utcunque potest vulgaris.

Ad

25. Quaecunque vides, haec omnia jamjam mutabit natura, quae res omnes administrat, aliaeque ex eorum materia efficiet, et ex horum rursus alia, ut mundus semper sit novus.

26. Si quis quidquid contra te peccaverit, statim considera, quae boni malive opinione ductus peccaverit: hoc enim perspecto, misereberis illius nec aut miraberis aut succensebis: nam forte et ipse idem, quod ille, aut aliud ejusdem generis bonum opinaris: oportet igitur illi ignoscere: sin ejusmodi res nec bona nec mala habueris, erranti facile benignus eris.

27. Noli tam saepe cogitare ea, quae tibi defunt, quam quae adsunt: sed ex iis, quae adsunt, optima quaeque selige, quo reputes tecum, quanto studio, nisi adversent, tibi ea requireres: cave tamen simul, ne dum illis libenter acquiescis, aduescas ea tanti aestimare, ut si quando defueris, animo conturberis.

28. In temet ipsum te contrahe: ita comparata est mens ratione praedita, ut sibi ipsa sufficiat, iusta agens et hoc ipso tranquillitatem nacta.

29. Imaginationes absterge: adfectuum motus compece: tempus praefens circumscribe: cognosce, quidquid vel tibi vel alii contingit: rem subjectam in materiam et

P 5

formam

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Caf. 20.)

καὶ τούτων χάριν ὑπομνήσασθαι.] Haec verba in *Vat. A.* perperam sunt omissa.

μη δὲ τοῦ οὕτως ἀσμενίζειν] *Vatic. A.* μη δὲ τοῦ

οὕτως ἀσμενίζειν. *Annot. Lugdun.* malebat διὰ τὸ οὕτως. n. n.

Sectio 28. (ap. Lugd. 25. p. Caf. 21. p.)

Sectio 29. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Caf. 21. p.)

Ad

νον, εἰς τὸ αἰτιῶδες καὶ ὑλικόν. ἐνόησον τὴν ἐσχάτην ὥραν. τὸ ἐκείνῳ ἀμαρτηθῆναι, ἐκεῖ κατάλιπε, ὅπου ἡ ἀμαρτία ὑπέστη.

λδ. Συμπαρεκτείνειν τὴν νόησιν τοῖς λεγομένοις. εἰςδύεσθαι τὸν νοῦν εἰς τὰ γινόμενα καὶ ποιοῦντα.

λα. Φαῖδρυνον σεαυτὸν ἀπλότητι καὶ αἰδοῖ καὶ τῇ πρὸς τὸ ἀνὰ μέσον ἀρετῆς καὶ κακίας, ἀδιαφορία. Φίλησον τὸ ἀνθρώπινον γένος. ἀκολούθησον θεῷ. ἐκείνος μὲν Φησιν, ὅτι πάντα νομιστί. ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα· ἀρκεῖ δὲ μεμνησθαι, ὅτι τὰ πάντα νομιστί ἔχει· ἤδη λίαν ὀλίγα.

λβ. Περὶ θανάτου· εἰ σκεδασμός, ἢ ἄτομοι, ἢ κένωσις, ἢτοι σβέσις, ἢ μεταστάσις.

λγ. Περὶ πόνου· τὸ μὲν ἀφόρητον, ἐξάγει· τὸ δὲ χρονίζον, φορητόν· καὶ ἡ διάνεια τὴν ἑαυτῆς γαλήνην κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ, καὶ οὐ χειρόν τὸ ἡγεμονικὸν γέγονεν. τὰ δὲ κακούμενα μέρη ὑπὸ τοῦ πόνου, εἴ τι δύναται, περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω.

λδ. Περὶ

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26. p. Cas. 22. p.)

εἰς τὰ γινόμενα] Verba εἰς τὰ *Vat. A. perperam omitt.*

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Cas. 22. p.)

ἔτι εἰ δαίμονα τὰ στοιχεῖα] *Depravatio hujus loci certa, emendatio non item. Hinc religioni mihi duxi, quidquam in textu immutare. Menagius malebat: καὶ τὰ δαιμόνια καὶ τὰ στοιχεῖα, et jam Xyl. δαιμόνια f. δαίμονες in mentem venerat. Mer. Cas. [in Notis ad Vers. Angl.] teste Gat.: τί δαί, εἰ μόνον τὰ στοιχεῖα; — in notis ad Edit. ve-*

ro: εἰ δ' ἄτομα τὰ στοιχεῖα vel εἰ δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα. *Boot.:* ἔτι μᾶλλον εἰ δαίμονα τ. στ. *Reiske:* οὐχὶ δὲ μόνον τὰ στοιχεῖα· — ἀρκεῖ δὲ μ., ὁ. π. νομ. ἔχει, οὐδὲν ἀνομιτί, ἢ, εἰ δὲ, λίαν ὀλίγα. *Reche denique:* εἶπε δὲ (sc. κατὰ) μόνον τὰ στοιχεῖα. *Malim tamen:* ἢτοι τὰ δαιμόνια, ἢ τὰ στοιχεῖα — ἀρκεῖ δὲ, sive Dei, sive elementa (atomi) sc. sint, ex quibus omnia ortum traxerint, tamen — Jam vero subit Antonino, satis esse, quod dixisset; pergit igitur: ἀρκεῖ δὲ κ. τ. λ.

ἢ δὲ λίαν ὀλίγα] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Gatak. et quae eam*

formam divide: de hora novissima cogita: quod ab altero peccatum est, ibi relinque, ubi peccatum exstitit.

30. Intendendus est animus iis, quae dicuntur, mente penetrandum in ea, quae fiunt eorumque causas.

31. Exorna te simplicitate, verecundia et indifferenti ad ea, quae sunt medio inter virtutem et vitium loco, adfectione: genus humanum dilige: obsequere Deo. Omnia, inquit ille, certa fiunt lege: aut Dii aut atomi: at sufficit illud: omnia lege fiunt. Jam admodum pauca.

32. De morte: siue dissipatio fit, siue in atomos redactio, siue exinanitio, aut extinctio est, aut translatio.

33. De dolore: si intolerabilis est, mortem adfert: si diutius durat, tolerabilis est: mens etiam, dum in semet se recipit, tranquillitatem suam servat, nec deterior fit principalis animi pars: membra vero, quae dolore afficiuntur, de eo, si possunt, statuant.

34. De

eam sequuntur, dabant ἡ δὴ λίαν ὀλίγα. *Cas. et Oxon.* ἡδὴ λίαν ὀλίγα. — *Cas.* malebat: ἡ δὴ λίαν ὀλίγα, aut pauca saltem, quae secus, quod vero an his verbis significari possit, dubito. *Boot.* εἰ μὴ λίαν ὀλίγα, aut paucis tantum exceptis. Ego, ut sensus verbis inesset, cum *Cas.* ἡδὴ exprimendum curavi et ad sequentia retuli.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. Cas. 23. p.)

εἰ σκεδασμός κ. τ. λ.] *Xyl.* vertit, tanquam legisset: ἡ σκεδασμός; sed praestat vulgaris. Ingeniosa est *Mer. Ca-*

fauboni conjectura: ἡ σκεδασμός, εἰ ἄτομοι, εἰ δ' ἔνωσις, ἡτοι σβέσις, ἡ μετάστασις. — *Ed. Cas.* ἡ σκεδασμός, — caetera, ut vulgo.

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 29. Cas. 23. p.)

κατὰ ἀπόληψιν διατηρεῖ] *Retinui* vulgarem, quia quodammodo defendi potest. Pluribus tamen arriserit *Gatkeri* Conjectura κατὰ ὑπόληψιν — quae s. hujus libri s. 14, et VIII, s. 28, XII, s. 22. confirmari videtur.

περὶ αὐτοῦ ἀποφηνάσθω] *Reiske* malebat: περὶ αὐτῶν. n. n.

Ad

λδ'. Περὶ δόξης· ἴδε τὰς διανοίας αὐτῶν, οἶαι, καὶ οἶα μὲν Φεύγουσai, οἶα δὲ διώκουσai. καὶ ὅτι ὡς αἱ θῖνες ἄλλαι ἐπ' ἄλλαις ἐπιφορούμεναι κρύπτουσι τὰ πρότερα· οὕτως ἐν τῷ βίῳ, τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν ἐπενεχθέντων τάχιστα ἐκαλύφθη.

λε'. [Πλατωνικόν·] ὧ οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλοπρεπῆς, καὶ θεωρία παντὸς μὲν χρόνου, πάσης δὲ οὐσίας, ἄρα οἶε τούτῳ μέγα τι δοκεῖν εἶναι τὸν ἀνθρώπινον βίον; ἀδύνατον, ἥ δ' ὅς. οὐκοῦν καὶ θάνατον οὐ δεινόν τι ἡγήσεται ὁ τοιοῦτος. ἡμιστά γε.

λς'. [Ἀντισθενικόν·] βασιλικὸν εὖ μὲν πράττειν, κακῶς δὲ ἀκούειν.

λζ'. Αἰσχρόν ἐστι, τὸ μὲν πρόσωπον ὑπήκοον εἶναι, καὶ σχηματίζεσθαι, καὶ κατακοσμεῖσθαι ὡς κελεύει ἡ διάνοια, αὐτὴν δ' ὑφ' ἑαυτῆς μὴ σχηματίζεσθαι καὶ κατακοσμεῖσθαι.

λη'. Τοῖς πράγμασι γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι χρέων·
Μέλει γὰρ αὐτοῖς οὐδέν.

λθ'. Ἀθα-

*Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 30. p.
Caf. 23. p.)*

ἐπ' ἄλλαις] *Ed. Woll.,
Glasg. et Mori:* ἐπ' ἄλλα, per-
peram.

κρύπτουσι τὰ πρότερα]
In Xyl. τὰ προτέρη, opera-
rum errore.

τὰ πρότερα ὑπὸ τῶν
ἐπ. ταχ. ἐκαλ.] *Nescio,*
quid cogitaverit librarius,
cui *Vatic. A.* debemus, cum
scriberet τὰ ἐταῖρα ὑπὸ τῶν
κ. τ. λ.

*Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 30. p.
Caf. 24. p.)*

Πλατωνικόν·] *Haec vox
in Vat. A. deest. Videtur a
librario quodam addita.*

ὧ οὖν ὑπάρχει διάνοια
κ. τ. λ.] *Apud Platonem (de
Rep. VI, p. 73. edit. Bipont.)
eodem sensu, verbis papul-
lum immutatis, legitur: ἥ
οὖν ὑπάρχει διάνοια μεγαλο-
πρέπεια καὶ θεωρία κ. τ. λ.
et ita fortasse Antoninus quo-
que scripserat. Vat. enim A.
ita habet: ἥ οὖν ὑπάρχει δια-
νοία*

34. De gloria: Mentēs illorum intuerē, quales sint, qualia et fugiant et sectentur: et sicut arenarum cumuli alii super alios expulsi priores abscondant, sic et in vita priora a succedentibus quam celerrime abscondi.

35. [Platonicum]: Qui mente praeditus est sublimi et tempus omne atque omnem rerum naturam diligenter contemplatus est, isne tibi videtur vitam humanam magni aestimare? Non profecto, inquit ille. Igitur nec mortem ille terribilem existimabit. Minime vero.

36. [Antikthenis illud]: Regium est, cum recte facias, male audire.

37. Turpe est, vultum obsequi animo, et ejus jussu se conformare et componere, ipsum autem animum ad sui ipsius arbitrium non conformari et componi.

38. Nam neutiquam homines rebus irasci decet:

Nil quippe curant ipsae.

39. Diis

νοῖα μεγαλοπρέπη καὶ θεω-
ρία κ. τ. λ.]

ἄρα οἶει κ. τ. λ.] Apud
Platonem ipsum: οἶόντε οἶει.

ἡ δ' ὅς.] Perperam expres-
sum est: ἡ δ' ὅς. in Xyl. I. et
Arg.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 31.
Caf. 24. p.)

Ἀντισθενικόν.] Deest in
Vatic. A. et a librariis addi-
tum videtur.

εὖ μὲν πράττειν κ. τ. λ.]
Hand dubitavi, pro vulgari
μὲν εὖ πράττειν sic edere, ut
apud Arrian. in Diff. Epictet.

IV, 6, 20. legitur. Eandem-
que lectionem, vel: εὖ μὲν
πράττειν, jam Gatak. com-
mendavit.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 32.
Caf. 24. p.)

ὑφ' ἐαυτῆς μὴ σχημα-
τίζεσθαι καὶ κ. τ. λ.] Va-
tic. A. perperam: ὑφ' ἐαυτῆς
καὶ σχηματίζεσθαι καὶ etc.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 33. p.
Caf. 25. p.)

τοῖς πράγμασιν γὰρ
κ. τ. λ.] πράγμασι cum Xyl. I.,
Arg., Lugd., Caf. et Oxon.
dedi. Ceterae πράγμασιν.

Sect.

λθ'. Ἀθανάτοις τε θεοῖς καὶ ἡμῖν χάσματα δοίης.
 μί. Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν,
 Καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ μή.

μα'. Εἰ δ' ἡμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παιδ' ἐμῶ,
 ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

μβ'. Τὸ γὰρ εὖ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ δίκαιον.

μγ'. Μὴ συνεπιθρηνεῖν, μὴ σφύζειν.

μδ'. [Πλατωνικά.] Ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δίκαιον λόγον
 ἀντεῖποιμι· ὅτι οὐ καλῶς λέγεις, ὦ ἄνθρωπε, εἰ οἷσι δεῖν
 κίνδυνον ὑπολογίζεσθαι τοῦ ζῆν, ἢ τεθνάναι ἄνδρα, ὅτου τί
 καὶ σμικρὸν ὄφελος· ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνο μόνον σκοπεῖν ὅταν
 πράττῃ, πότερον δίκαια ἢ ἄδικα πράττει, καὶ ἀνδρὸς ἀγα-
 θοῦ ἔργα ἢ κακῶ.

με'. Οὕτω γὰρ ἔχει, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῇ ἀλη-
 θεῖᾳ, οὗ ἂν τις αὐτὸν τάξῃ ἡγήσάμενός βελτιστον εἶναι, ἢ
 ὑπ' ἄρχοντος ταχθῇ, ἐνταῦθα δεῖ, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ, μένοντα
 κινδύ-

Sect. 39. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

καὶ τὸ μὲν εἶναι, τὸ δὲ
 μή] Gat. et Menagius male-
 bant: καὶ τὸν μὲν εἶναι, τὸν
 δὲ μή, et sic editum reperi-
 o apud Plutarch. in Παράμυθῳ.
 πρὸς Ἀπολλ. p. 388. ed. Wyt-
 tenb. Lips. et p. 341. ed. Hut-
 ten. — In praeced. versu τὸ
 ὥστε in ed. Xyl. 1. in ὡς se
 depravatum est. At Arg. ce-
 teraeque cum Vatic. A. recte
 tenent: ὥστε.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

παιδ' ἐμῶ,] Ed. Lugdun.
 ἐμοῦ, Vatic. A. ἐμῶν.

Sect. 42. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Sectio 43. (ap. Lugd. 33. p.
 Caf. 25. p.)

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 34. p.
 Caf. 26. p.)

Πλατωνικά.] Deest in
 Vatic. A. et a librario quodam
 additum videtur.

ἐγὼ δὲ τούτῳ ἂν δι-
 καιον λόγον κ. τ. λ.] Xyl. 1.
 ἐγὼ δὲ τοῦτον δίκαιον ἂν λό-
 γον κ. τ. λ., quam sequitur
 Lugd.,

39. *Diis leto exemptis et nobis gaudia dones.*

40. — — — *tum vita omnibus*

Metenda, ut fruges: — — —

Ut ille vivat, ille non.

41. *Si me meosque liberos Dii negligant,*

Hujus etiam constat ratio.

42. *Aequum bonumque a me est.*

43. *Cum aliis neque lamentari neque exsultare.*

44. [Platonica]: „Ego vero huic haud injuria hoc responderim: Parum recte dicis, homo, si putas magnam aut vitae aut mortis habendam esse rationem homini, qui vel ullius sit usus; et non illud potius duntaxat considerandum, quando quid agit, utrum justa agat an injusta, ea, quae probi, an ea, quae improbi sunt.

45. Profecto enim res ita se habet, Athenienses. Quo quisque loco se ipsum constituerit, id optimum sibi esse ratus aut a magistratu constitutus fuerit, in eo, ut mihi videtur,

Lugd., Caf. et Oxon. Jam vero *Arg.* melius: ἔγω δὲ τοῦ τῷ δίκαιον ἂν λόγον κ. τ. λ. *Gat.* vero ceteraeque, prout et nos edidimus, et ap. *Platonem* *Apol. Socr.* IX, l. 16. ed. *Fischeri* p. 65. ed. *Bipont.* legitur.

οὗτον τι καὶ σμικρὸν ὀφέλος] Apud *Platonem* l. l. additur ἔστιν.

ὅταν πράττη] *Ficinus*, obs. *Fischero*, ad *Plat.* l. l. legisse videtur: ὅταν τι πράττη. *Fischerus* tamen malebat: ὅ, τ' ἂν πράττη, et sic edendum curavit.

ἀγαθοῦ ἔργα ἢ κακοῦ.] Vox ἔργα omittitur in *Xyl.* i., *Lugd., Caf. et Oxon.*; additur in *Argent.* ceterisque, ut et apud *Platonem* l. l.

Ad *Sect.* 45. (ap. *Lugd.* 34. p. *Caf.* 26. p.)

αὐτὸν τάξῃ] In libris *Platonis* l. l. in f. f. 16. ed. *Fisch.* p. 66. ed. *Bip.* αὐτὸν τάξῃ.

ὑπ' ἀρχοντος] *Xyl.* i. et *Lugd.* perperam: ὑπάρχοντος. *Arg.* ceteraeque: prout editum a nobis. In libris vero *Platonis* ὑπὸ ἀρχοντος scriptum est.

ἐνταῦθα δεῖ, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ,

κινδυνεύειν, μηδὲν ὑπολογιζόμενον, μήτε θάνατον, μήτε ἄλλο μηδὲν πρὸ τοῦ αἰσχροῦ.

μς'. Ἀλλ', ὦ μακάριε, ὅρα μὴ ἄλλο τὰ τὸ γενναῖον, καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν τε καὶ σώζεσθαι μὴ γὰρ τοῦτο μὲν, τὸ ζῆν ὅποσονδὲ χρόνον, τὸν γε ὡς ἀληθῶς ἄνδρα, ἑατέον ἐστὶ, καὶ οὐ φιλοψυχητέον, ἀλλ' ἐπιτρέψαντα περὶ τούτων τῷ θεῷ, καὶ πιστεύσαντα ταῖς γυναιξίν, ὅτι τὴν εἰμαρμένην οὐδεὶς ἂν ἐκφύγοι, τὸ ἐπὶ τούτῳ σκεπτέον, τίνα ἂν τρόπον, τοῦτον, ὃν μέλλει χρόνον βιωῖναι, ὡς ἄριστα βιώῃ.

μς'. Περισκοπεῖν ἀστρῶν δρόμους, ὥσπερ συμπεριθεόντα· καὶ τὰς τῶν στοιχείων εἰς ἀλλήλα μεταβολὰς συνεχῶς ἐννοεῖν. ἀποκαθαίρουσι γὰρ αἱ τούτων φαντασίαι τὸν ὅρον τοῦ χαμαὶ βίου.

μς'. Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος. καὶ δὴ περὶ ἀνθρώπων τοὺς λόγους ποιούμενον, ἐπισκοπεῖν δεῖ καὶ τὰ ἐπίγεια, ὥσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας, στρατεύματα, γεώργια, γάμους,

δοκεῖ, κ. τ. λ.] In Xyl. 1., Lugd. et Cas. perperam editum est: ἐνταῦθα ὡς ἐμοὶ δοκεῖν. At jain Arg. veram lectionem exhibuit.

μὴ τε ἄλλο μηδὲν κ. τ. λ.] Legendum, ut apud Platonem editum reperio: μὴ τε ἄλλο τι μηδὲν κ. τ. λ., quamquam illud omnes Antonini libri et editi et scripti ignorare videntur.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 34. p. Cas. 26. p.)

γενναῖον] Operarum vi-

tio in Woll. γενναῖον editum est.

καὶ τὸ ἀγαθόν, ἢ τὸ σώζειν κ. τ. λ.] Ferri utcunque potest haec omnium Antonini librorum lectio. Praestat tamen, quod apud Platonem legimus in Gorg. p. 142. ed. Bip.: καὶ τὸ ἀγαθόν ἢ τοῦ σώζειν κ. τ. λ.

μὴ γὰρ τοῦτο μὲν] Reiske malebat: μὴ γὰρ τοῦτο μόνον.

ἑατέον ἐστὶ] Cas. et Lugdun. εὐκτέον, ut et apud Platonem editum est. Ferri tamen

detur, permanere eum oportet, etiam si cum vitae periculo sit conjunctum, neque mortem, neque aliud quidquam magis, quam turpitudinem, formidare.

46. Verum vide, o bone, ne aliud quid sit generosum et bonum, quam servare et servari: neque enim vivere hic quantumcunque tempus optandum est viro, qui vir sit: neque hujus vitae avidum esse oportet, sed his Deo permissis et fide habita mulierculis, fieri non posse, ut factum quisquam effugiat, hoc ei perpendendum est, qua ratione hoc ipso tempore, quo vita fungitur, quam optime vivat.,

47. Astrorum cursus contemplare quasi cum illis una circumactus et elementorum alius in aliud mutationes semper considera: ejusmodi enim cogitationes vitae terrestres fordes abstergunt.

48. Praeclarum est illud Platonis: et profecto eum, qui de hominibus loquitur, oportet et terrestria quasi ex superiore quodam loco intueri, singulas illas greges, exercitus,

men potest vulgaris, quod et Reiske ad h. l. adnotavit, si pro μὲν legitur μόνον, h. sensu: neque solum, quidquid vitae est, omittendum est, absque omni id retinendi studio, etc.

καὶ γυναιξίν] Haec verba sollicitavit Xyl. et audacter tolli jussit Ann. Lugdun., at temere.

οὐδεὶς ἀνὴρ ἐκ φύγοι] Melius apud Platonem: οὐδ' ἀνὴρ ἐκ φύγοι.

τὸ ἐπὶ τούτῳ κ. τ. λ.] Marc. Anton.

Menage malebat: τὸ δ' ἐπὶ τούτῳ κ. τ. λ.

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 35. p. Cas. 27. p.)

ἀστρων δρόμους] Vat. A. ἀστρων δρόμον. haud male.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 35. p. 36. p. Cas. 27. p.)

Καλὸν τὸ τοῦ Πλάτωνος] Uptonus ad Arriani Diss. Epict. II, 14, 23. legi jubet καλὸν τὸ τοῦ Πυθαγόρου et hanc Sectionem cum priore jungi.

ἀσπερ ποθὲν ἄνωθεν, κατὰ ἀγέλας κ. τ. λ.] Cas.

Q

ex

γάμους, διαλύσεις, γενέσεις, θανάτους, δικαστηρίων θόρυβον, ἐρήμους χώρας, βαρβάρων ἔθνη ποικίλα, ἐορτάς, θρήνους, ἀγοράς, τὸ παμμυγές, καὶ τὸ ἐκ τῶν ἐναντίων συγκοσμούμενον.

μθ'. Τὰ προγεγονότα ἀναθεωρεῖν· τὰς τοσαύτας τῶν ἡγεμονιῶν μεταβολάς. ἔξεστι καὶ τὰ ἐσόμενα προεφορᾶν. ὁμοειδῇ γὰρ πάντως ἔσται, καὶ οὐχ οἷόν τε ἐκβῆναι τοῦ ῥυθμοῦ τῶν νῦν γινομένων· ὅθεν καὶ ἴσον, τὸ τεσσαράκιοντα ἔτεσιν ἱστορῆσαι τὸν ἀνθρώπινον βίον, τῷ ἐπὶ ἔτη μύρια. τί γὰρ πλέον ὀφεί;

ν'. Καὶ — — — —

Τὰ μὲν ἐκ γῆς φύντα, εἰς γαῖαν·

Τὰ δ' ἀπ' αἰθερίου βλαστόντα γένη,

Εἰς αἰθέριον πάλιν ἦλθε πόλον.

Ἡ τοῦτο διάλυσις τῶν ἐν ταῖς ἀτόμοις ἀντεμπλοκῶν, καὶ τοιοῦτός τις σκροπισμὸς τῶν ἀπαθῶν στοιχείων.

να'. Καὶ,

ex conjectura edidit ὥς περ
ποδὲν ἀνωθεν κάτω ἀγέλας κ.
τ. λ., eumque sequitur Οὐραν.

Ad Sect. 49. (ap. Lugd. 36. p.
Caf. 28. p.)

τὰ προγεγονότα κ. τ. λ.]
Menagius malebat cum priori
jungi et legi: καὶ τὰ προγεγ.
κ. τ. λ.

καὶ τὰ ἐσόμενα προε-
φορᾶν] Vatic. A. perperam:
καὶ τὰ σεμνά προεφορᾶν.

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 36. p.
Caf. 28. p.)

Καὶ — — — — τὰ μὲν ἐκ
γῆς κ. τ. λ.] In his versibus,
ex Euripidis Chrysippro prolatis,
ut docuit Clem. Alexandr.
Strom. l. VI. nihil contra Codicum
Antonini auctoritatem mutare volui.
Omnia igitur ita invenies, ut in prioribus
Edd., nisi quod μὲν a nobis post
τὰ collocatum est, in quo nobis
praeivit Cod. Vatic. A. Idem quoque,
sed perperam, pro

citus, agriculturas, nuptias, inducias, ortus, interitus, judiciorum turbas, loca deserta, varias barbarorum gentes, festa, funera, nundinas, promiscuam colluviem atque mundum ex rebus contrariis adornatum.

49. Praeterita mente recolere oportet et tot imperiorum mutationes: licet [inde] et, quae futura sunt, prospicere: ejusdem enim omnino generis erunt, neque poterunt eorum, quae nunc sunt, modum transgredi: proinde etiam par est, per quadraginta annos vitam perlustrare humanam, atque per decem annorum millia: quid enim amplius videbis?

50. Et:

[*Retroque meant,*] quae terra dedit,
Iterum in terram: quod ab aethereo
Venerat ortu, coeleste poli
Repetit templum.

Quid hoc? dissolutio atomorum invicem complexarum et talis aliqua dispersio elementorum sensu carentium.

Q 2

51. Et:

pro γῆς exhibet τῆς, in seq. versu: τὰ δὲ πάρεξ (sic). Grotius ita disponendos et restituendos putabat:

[Χωρεῖ δ' ὀπίσω] τὰ μὲν ἐν
γαίᾳ

Φύντ' εἰς γαῖαν· τὰ δ' ἀπ'
αἰθέρος

Βλαστόντα γονῆς εἰς οὐρανόν
νιν

Πόλον ἤλθε πάλιν· - - -

Ἡ τοῦτο διάλυσις κ.
τ. λ.] Reiskius H vel tollen-

dum putat, quippe ex praecedenti N ortum, sive τὸ τοῦτο; διάλυσις κ. τ. λ. legendum: quae quidem conjectura caeteris, quas seq. nota indicabo, palmam praeripere videtur.

καὶ τοιοῦτός τις σκορπισμός κ. τ. λ.] Gat. malebat: ἢ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. aut ἢ καὶ τοιοῦτός τις κ. τ. λ. Morus autem ἢ τις σκορπισμός

Ad

να. Καί,

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι, καὶ μαγγανεύμασι
Παρεκτρέποντες ὀχετὸν, ὥστε μὴ θανεῖν.

Θεόθεν δὲ πνέοντ' οὖρον

Ἀνάγκη τλῆναι καμάτοις ἀνοδύρτοις.

νβ. Καββαλιώτερος ἀλλ' οὐχὶ κοινωνικώτερος, οὐδὲ αἰδημονέστερος, οὐδ' εὐτακτότερος ἐπὶ τοῖς συμβαίνουσιν, οὐδὲ εὐμενέστερος πρὸς τὰ τῶν πλησίον παροράματα.

γγ. Ὅπου ἔργον ἐπιτελεῖσθαι δύναται κατὰ τὸν κοινὸν θεοῖς καὶ ἀνθρώποις λόγον, ἐκεῖ οὐδὲν δευρόν· ὅπου γὰρ ὠφελείας τυχεῖν ἔξεστι διὰ τῆς εὐδούσης καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν προϊούσης ἐνεργείας, ἐκεῖ οὐδεμίαν βλάβην ὑφορατέον.

νδ. Παν-

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 37. Caf. 28. p.)

Σιτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγγανεύμασι] πετοῖσι dedi ex Xyl. 1., quacum consentit *Vatic. A.* Perperam autem scriptum in illo: πότοισι. *Baf.* (teste *Caf.*) et *Argent.* ceteraeque πότοις legunt. Apud *Plutarchum* in *Consolat.* ad *Apollon.* p. 339. T. VII. ed. *Hutton.*, p. 386. ed. *Wyttenb. Lips.* hic versus sic exhibetur: βρωτοῖσι καὶ ποτοῖσι καὶ μαγεύμασι. *Codd.* vero *Euripidis*, ex cujus *Supplicibus* duo priores hujus sectionis versus afferuntur, teste *Gat.* νωτοῖσι καὶ στρωμαῖσι καὶ μαντεύμασι, apud quem pro νωτοῖσι *Brodæus* emendabat: νωθροῖσι, repugnante *Cantero*;

Grotius vero νότοις, *Camera-* rius denique ὄχοις, eodem observante *Gat.*

Caeterum inter *Sect. 51. et 52. in Xyl. 1. (Baf.), Arg. et Lugd.* haec verba leguntur: οὐκ ἔστιν ἀρχὴ τοῦτο, ἀλλὰ τῶν ἀνωτέρω τῶν πρὸ τῶν Πλατωνικῶν συναφές. Verum jam *Caf.* et *Gatak.* ea, quippe e glossa, eaque falsa, in textum illata, exilire jusserunt.

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 38. Caf. 29.)

Καββαλιώτερος ἀλλ' οὐχὶ κ. τ. λ.] Praeunte *Caf.* pro vulgari καββαλιώτερος recepi καββαλικώτερος, quod et *Gat.* probat. *Vat. A.* in παμβαλιώτερος depravavit. Nimis lepidus erat *Boot.*, dum vulgarem

51. Et:

*Potu ciboque atque id genus cupediis**Cursum moramur, cita mors ne nos obruat.**Divinitus at spirantem auram**Pati, necesse est cum labore et lacrimis.*

52. Est aliquis te luctae peritior: at non societatis amantior, non verecundior, non obsequentior ad ea, quae accidunt, nec placidior adversus aliorum peccata.

53. Ubi effici potest opus ullum secundum rationem eam, quae hominibus cum Diis.ipsis communis est, ibi nihil potest esse, quod reformides: ubi enim fructum consequi licet actionis prospere flantis et secundum constitutionem tuam progredientis, ibi ne suspicio quidem damni est.

Q 3

54. Ubi-

garem per τὸ peritior trans-
tulisse sibi videbatur.

κοινωνικώτερος] Veram
hujus vocabuli formam cum
Moro restitui; in vulgaribus
legitur κοινωνικότερος, quod et
invito Gat., in editione Can-
tabrig. exhibetur.

εὐτακτότερος] Vatic. A.
perperam: ἀτακτότερος.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 39. p.
Caf. 30. p.)

Hanc Sectionem servarunt
etiam Vat. 3. 4. 5. 6., Med.
Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et
Guelf.

καὶ ἀνθρώποις] Vat. 3.
4. 5. 6., Flor. 2. 4. et Paris.
perperam: καὶ ἀνθρώπων. Va-
tic. A. autem et Flor. 1. et 3.
recte servarunt καὶ ἀνθρώποις.

Ne quid praeteream, et hoc
moneo, articulum τὸν ἀντὶ
κεινὸν perperam in Vatic. 4.
omissum esse.

κατὰ τὴν κατασκευὴν
προϊούσης κ. τ. λ.] Vat. 3.
4. 5. 6., Med. 1. 2. et Paris.
legunt κατὰ τὴν σκευὴν, per-
peram. Vera lectio in Vat. A.
et Med. 4. servata est. Med. 3.
a prima manu quoque: κατὰ
τὴν κατασκευὴν; in margine
vero ab insulso lectore s. scri-
ptore notatur: γρ. κατὰ τὴν
σκευὴν. Idem Med. 3. et Pa-
ris. προϊούσης in ποιούσης de-
pravavit.

ὑφορατέον] In Xyl. 1.
mendose expressum est ὀφορα-
τέον. ὑφορατέον autem omnes
Codd. nostri constanter te-
nent.

Ad

νδ'. Πανταχοῦ καὶ διηγεκῶς ἐπὶ σοὶ ἐστὶ, καὶ τῇ παρούσῃ συμβάσει θεοσεβῶς εὐαρεστεῖν, καὶ τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις κατὰ δικαιοσύνην προσφέρεισθαι, καὶ τῇ παρούσῃ Φαντασίᾳ ἐμφιλοτεχνεῖν, ἵνα μῆτι ἀκατάληπτον παρειαρῇ.

νε'. Μὴ περιβλέπου ἀλλότρια ἡγεμονικά, ἀλλ' ἐκεῖ βλέπε κατ' εὐθὺ, ἐπὶ τί σε ἡ φύσις ὁδηγεῖ, ἥτε τοῦ ὅλου διὰ τῶν συμβαινόντων σοι, καὶ ἡ σὴ, διὰ τῶν πρακτέων ὑπὸ σου. πρακτέων δὲ ἐκάστω τὸ ἐξῆς τῇ κατασκευῇ· κατασκευάσται δὲ τὰ μὲν λοιπὰ τῶν λογικῶν ἔνεκεν, ὥσπερ καὶ ἐπὶ παντὸς ἄλλου, τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἔνεκεν, τὰ δὲ λογικὰ ἀλλήλων ἔνεκεν. τὸ μὲν οὖν προηγούμενον ἐν τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ, τὸ κοινωνικὸν ἐστὶ· δεύτερον δὲ, τὸ ἀνένδοτον πρὸς τὰς σωματικὰς πείσεις. λογικῆς γὰρ καὶ νοερᾶς κινήσεως ἴδιον περιορίζειν ἑαυτὴν, καὶ μῆποτε ἡττᾶσθαι μῆτε αἰσθητικῆς μῆτε ὀρμητικῆς κινήσεως· ζωῶδεις γὰρ ἐκότεραι. ἡ δὲ νοερά ἐθέλει πρωτιστεύειν, καὶ μὴ κατακρατεῖσθαι ὑπ' ἐκείνων. δικαίως γε. πέφυκε γὰρ χρηστική πᾶσιν ἐκείνοις. τρίτον ἐν τῇ λογικῇ κατασκευῇ τὸ ἀπρόπτωτον καὶ ἀνεξαπώτητον. τούτων οὖν ἐχόμενον τὸ ἡγεμονικὸν εὐθέως περαινέτω, καὶ ἔχει τὰ ἑαυτοῦ.

νε'. Ὡς

Ad Sect. 54. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 30. p.)

παρούσῃ] *Haud dubitavi cum Caf. et Oxon. παρούσῃ pro vulgari εὐσῃ relscribere, quod et Gat. et, quod gravissimum est, ipse contextus suadet. Praecedunt enim τῇ παρού-*

σῇ συμβάσει, τοῖς παροῦσιν ἀνθρώποις.

Ad Sect. 55. (ap. Lugd. 40. Caf. 31.)

ἡ τε τοῦ ὅλου κ. τ. λ.] Vat. A. perperam: ἡ τε τῶν τοῦ ὅλου.

πρακτέων δὲ ἐκάστω]
In

54. Ubique et semper in te situm est, et in casu praesenti pie adquiescere, et cum hominibus, qui nunc tecum sunt, secundum jus fasque versari, et ea, quae nunc se obferunt, visa accurate explorare, ne visum, quod comprehendendi non potest, clam subrepat.

55. Noli aliorum mentes circumspicere, sed eo rectè intueri, quo natura te ducit; natura, inquam, Univerſi per ea, quae tibi contingunt, tua vero per ea, quae te agere jubet: hoc autem unicuique agendum, quod constitutioni ejus consentaneum est: nata autem sunt reliqua animalia rationalium causa, sicut et in omnibus aliis deteriora meliorum gratia, ratione praedita autem sui invicem causa: atqui praestantissimum in hominis natura est, societatis studium; secundum corporeis adfectionibus non succumbere: adfectioni enim, quae a ratione et intellectu oritur, proprium est, se ipsam circumscribere, neque unquam sensuum atque impetus adfectionibus succumbere: animalium enim utraque est: intellectualis vero principatum sibi vindicat, nec ab illis regi se patitur: natura enim ita est comparata, ut illis utatur: tertium in natura rationali est, a temeritate in adfentiendo et errore alienum esse. In haec igitur intenta principalis illa animi pars rectè procedat, et habebit, quod suum est.

Q 4

56. Ad

In *Cas.* operarum errore ἐκασω expreſſum reperio.

ὥς περ καὶ ἐπὶ παντὸς —] ὥς περ illud perperam omiſſum est in *Vat. A.*

τὰ χεῖρω τῶν κρείττονων ἐνεχεν] *Vatic. A.*: — τῶν κρείττον, perperam.

τὰ δὲ λογικά] In *Xyl. I.* perperam: τὰ τὸ λογικά expreſſum est.

καὶ μήποτε ἡττᾶσθαι] *Vat. A.* καὶ μήπω ἡττᾶσθαι.

περαίνεται, καὶ ἔχει —] *Menag.* malebat: περαίνει τε καὶ ἔχει κ. τ. λ. n. n.

Ad

νς'. Ὡς ἀποτεθνηκότα δεῖ καὶ μέχρι νῦν βεβιωκότα, τὸ λοιπὸν ἐκ τοῦ περιόντος, ζῆσαι κατὰ τὴν φύσιν.

νζ'. Μόνον φιλεῖν τὸ ἑαυτῷ συμβαῖνον καὶ συγκλωθέμενον. τί γὰρ ἀρμολιώτερον;

νη'. Ἐφ' ἐκάστου συμβάματος ἐκείνης πρὸ ὀμμάτων ἔχειν, οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινε, ἔπειτα ἤχθοντο, ἐξενίζοντο, ἐμέμφοντο· νῦν οὖν ἐκεῖνοι ποῦ; οὐδαμοῦ· τί οὖν καὶ σὺ θέλεις ὁμοίως; οὐχὶ δὲ τὰς μὲν ἀλλοτρίας τροπὰς καταλιπεῖν τοῖς τρέπουσι καὶ τρεπομένοις; αὐτὸς δὲ περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι αὐτοῖς ὅλος γίνεσθαι; χρῆσι γὰρ καλῶς· καὶ ὕλη σου ἔσται· μόνον πρόσχε, καὶ θελε σεαυτῷ καλὸς εἶναι ἐπὶ παντός οὐ πράσσεις; καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' αὐτῇ ἡ πράξις.

νθ'. Ἐν

Ad Sect. 56. (ap. Lugd. 41. Caf. 32. p.)

Retinui h. l. lectionem vulgarem, non, quod placet, sed quod defendi potest. Conjecturarum vero, quas ad h. l. protulerunt VV. DD. omnium maxime placet *Reiskii*, qui post νῦν addit negativam οὐ, h. s.: oportet te, tanquam mortuus fuisses, nec ad hoc usque tempus vixisses, quidquid vitae tibi superest, id naturae convenienter vivere. Quod si cui non placet, *Reiskius* post νῦν inculcari jubet παρὰ φύσιν. *Reche* denique malebat: ὥς

ἀποτεθνηκότα τῷ μέχρι νῦν βεβιωμένῳ.

Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 32. p.)

Non improbanda mihi videtur ratio *Casaub.*, qui hanc Sectionem, praeunte utraque *Xyl.* editione, priori jungendam putabat.

μόνον φιλεῖν] In *Xyl.* 1. expressum erat μόνος; hinc monuit *Menag.* ad h. l.: „vel μόνως vel μόνον legendum.„ At μόνον in ceteris Edd. obtinet.

τδ

56. Ad mortui instar ejusque, cui ad hoc duntaxat tempus vivere licuit, quod reliquum est vitae, id quasi ex abundanti naturae convenienter, fac, vivas.

57. Id solum dilige, quod obvenit et fato tibi destinatum est: quid enim magis congruum?

58. In singulis, quae accidunt, eos ante oculos habere oportet, qui, quum eadem ipsis evenirent, aegre tulerunt, rei novitatem mirati sunt, eamque reprehenderunt. Ubi jam sunt illi? Nusquam. Cur igitur tu horum similis esse vis? cur non potius motus hos alienos iis relinquis, qui alios talibus adficiunt iisque ipsi adfiuntur; ipse quidem in id solum intentus, qua ratione illis utaris? Uteris autem recte tibi materia erunt, modo sedulo animum adverteris et omni in actione te bonum praestare volueris. Denique memento utriusque, [nihil tua interesse, quae eveniant,] maximi autem tua interesse, quid agas.

Q 5

59. In

τὸ ἐαυτῷ συμβαῖνον] *Menag.* malebat: σεαυτῷ. n. n.

Ad Sect. 58. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 33.)

οἷς τὰ αὐτὰ συνέβαινε] *Vat. A.* perperam: οἱ τὰ αὐτὰ κ. τ. λ.

περὶ τὸ πῶς χρῆσθαι κ. τ. λ.] *Reiske* malebat: περὶ τὸ πῶς χρῆ χρῆσθαι κ. τ. λ. n. n.

ὕλη σου ἔσται.] *Gat.* σοὶ malebat.

μόνον πρόσεχε καὶ θελε σεαυτῷ καλὸς εἶναι] *Gat.* τὸ σεαυτῷ loco suo mo-

tum et statim post πρόσεχε addendum esse autumat. At vulgaris defendi potest:

οὐ πρόσεσις] *Menagii* conjecturae: ὁ πρῶτων aut ἡ πρῶξις paucis probatum iri puto.

καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ διάφορον, ἐφ' οὗ ἡ πρῶξις] Haec verba, quamquam sine dubio corrupta, tamen intacta relinquenda putavi, quum incerta in talibus sit emendatio sine meliorum Codd. usu. *Gat.* corrigebat: ἐπ' ἀμφοτέρων, et deinde ἀδιάφορον. *Reiske*:

ke:

ιβ'. Ἐνδον βλέπε. ἔνδον ἡ πηγὴ τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ κεί ἀναβλύειν δυναμένη, εἰάν αἰεὶ σκάπτῃς.

ξ'. Δεῖ καὶ τὸ σῶμα πεπηγέναι, καὶ μὴ διερρίφθαι, μήτε ἐν κινήσει, μήτε ἐν σχέσει. οἷον γὰρ τι ἐπὶ τοῦ πρὸς-ώπου παρέχεται ἡ διάνοια συνετὸν αὐτὸ καὶ εὐσχημον συντηροῦσα, τοιοῦτο καὶ ἐπὶ ὅλου τοῦ σώματος ἀπαιτητέον. πάντα δὲ ταῦτα σὺν τῷ ἀνεπιτηδεύτῳ φυλακτέα.

ξα'. Ἡ βιωτικὴ τῇ παλαιστικῇ ὁμοιότερα, ἥπερ τῇ ὀρχηστικῇ. κατὰ τὸ πρὸς τὰ ἐμπίπτοντα καὶ οὐ προεγνωσμένα, ἔτοιμος καὶ ὥπτως ἑστάναι.

ξβ'. Συνεχῶς ἐφιστάναι, τίνες εἰσὶν οὗτοι, ὅφ' ὧν μαρτυρεῖσθαι θέλεις, καὶ τίνα ἡγεμονικά ἔχουσιν. οὔτε γὰρ μέμνη τοῖς ἀκουσίως πταίουσιν, οὔτε ἐπιμαρτυρήσεως δεήσει, ἐμβλέπων εἰς τὰς πηγὰς τῆς ὑπολήψεως καὶ ὁρμῆς αὐτῶν.

ξγ'. Πᾶσα ψυχὴ ἄκουσα, Φησὶν, στέρεται ἀληθείας· οὕτως οὖν καὶ δικαιοσύνης καὶ σωφροσύνης, καὶ εὐμενείας. καὶ παντὸς τοῦ τοιοῦτου. ἀνάγκαιότατον δὲ τὸ διηλεκτῶς τοῦτου μεμνησθαι. ἔση γὰρ πρὸς πάντας πρῶτοτερος.

ξδ'. Ἐπὶ

κε: ὅτι ἐκεῖ τὸ διάφορον, ὅπου ἡ πρᾶξις. Ego vero malim: καὶ μέμνησο ἀμφοτέρων, ὅτι καὶ τὸ συμβαῖνον ἀδιάφορόν ἐστι καὶ διάφορον, ἔφ' οὗ ἡ πρᾶξις. Facile sane fieri potuisset, ut librarii oculus ab altero καὶ ad alterum aberraret.

Ad Sect. 59. (ap. Lugd. 43. Caf. 34.)

"Ἐνδον βλέπε] Vatic. A. legit: ἔνδον σκέπε. Opinor igitur ab initio scriptum fuisse: ἔνδον σκάπτε.

Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 44. Caf. 35.)

καὶ εὐσχημον συντηροῦσα] Vatic. A. perperam: καὶ εὐσχημον καὶ συντηροῦσα. Pro συνετὸν Caf. συνεστὸς legendum esse suspicabatur. n. n.

Sectio 61. (ap. Lugdun. 45. Caf. 36.)

Ad Sect. 62. (ap. Lugd. 46. p. Caf. 37. p.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt etiam Vat. 1.

59. Introspecte: intus enim fons est boni isque perenniter scaturiens, siquidem semper fodias.

60. Oportet etiam corpus fixum esse et nec motu nec gestu temere jactari: sicut enim vultu mens se prodit, eumque et compositum et decorum servare studet, ita et in toto corpore, ut idem fiat, adnitendum est: haec autem omnia sine adfectione observanda sunt.

61. Ars vivendi luctatoriae quam saltatoriae similior est: quatenus et illa ad ea, quae ex improvisis incidunt, paratus et immotus consistit.

62. Adfiduo tecum perpende, quales sint ii, a quibus laudari et praedicari cupis, et qualibus praediti mentibus: tum enim nec eos incusabis, qui inviti peccant, neque eorum testimonium desiderabis, opinionum consiliorumque, quae capiunt, fontibus causisque perspectis.

63. „*Omnis anima*, inquit, *invita veritate privatur.*„ Ergo et iustitia et temperantia et benevolentia, et omnibus ejus generis virtutibus. Hoc autem crebro meminisse quam maxime necessarium est: eris enim ita erga omnes mitior.

64. In

3. 4. 5. 6., *Med.-Flor.* 1. 2. 3. 4., *Parif. et Guelf.*

ἐφιστάναι] *Med.* 3. ἐφίστανε. Ceteri nihil mutant.

οὗτε ἐπιμαρτυρήσεως] *Guelf.* οὐτ' ἐπιμαρτυρήσεως.

ἐμβλέπων εἰς τὰς κ. π. λ.] ἐμβλέπων *ex Vat.* 2. 3.

4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Hoeschel.* dedi pro vulgari εἰ βλέπων, quod *Gat.* vel in εἰςβλέπων vel in εἰ βλέπεις immutandum putabat. *Vat.* 6. legit εἰ βλέπων, et in *Parif.* ἐκβλέπων scriptum est, quod et

Menag. ad h. l. adnotavit, qui eam lectionem vulgari praeferendam putabat.

Ad Sect. 63. (*ap. Lugd.* 46. p. *Caf.* 37. p.)

Πᾶσα ψυχὴ ἀκουσα, φησὶν, στέρεται κ. τ. λ.] *Vat.* 2. 3. 4. 6., *Parif. et Guelf.* πᾶσα ψ., φησὶν, ἀκουσα στέρεται κ. τ. λ.

οὕτως οὖν] *Vatio.* 2. perperam: οὕτων οὖν.

καὶ σωφροσύνης] Haec verba *Vat.* 2. ignorat.

Ad

ξδ'. Ἐπὶ μὲν πάντος πόνου, πρόχειρον ἔστω, ὅτι οὐκ αἰσχρὸν, οὐδὲ τὴν διάνοικαν τὴν κυβερνῶσαν χεῖρῳ ποιεῖ. οὔτε γὰρ καθὸ ὑλική ἐστίν, οὔτε καθὸ κοινωνική, διαφθείρει αὐτήν· ἐπὶ μὲν τοι τῶν πλείστων πόνων, καὶ τὸ τοῦ Ἐπικούρου σοὶ βασιθεῖτω, ὅτι οὔτε ἀφόρητον, οὔτε αἰώνιον, εἰάν τῶν ὄρων μνημονεύης, καὶ μὴ προσδοξάζης· καί κεινόν δὲ μέμνησο, ὅτι πολλὰ πόνῳ τὰ αὐτὰ ὄντα, λανθάνει δυσχερωόμενα, αἶον τὸ νυστάζειν, καὶ τὸ καυματιζεσθαι, καὶ τὸ ἀνορεκτεῖν· ὅταν οὖν τινι τούτων δυσχεροστέης, λάγῃ ἑαυτῶν, ὅτι πόνῳ ἐνδίδως.

ξε'. Ὅρα, μήποτε τοιοῦτον πάθος πρὸς τοὺς ἀπῆκτονθρώπους, ὅσον οἱ ἄνθρωποι πρὸς τοὺς ἀνθρώπους.

ξζ'. Πόθεν ἴσμεν, εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάθεσιν κρείσσω ἦν· οὐ γὰρ ἀρκεῖ, εἰ Σωκράτης ἐνδοξότερον ἀπέθανεν, καὶ ἐντρεχέστερον τοῖς σοφισταῖς διελέγato, καὶ

Ad Sect. 64. (ap. Lugd. 47. Casf. 38.)

οὐδὲ τὴν διάν. τὴν κυβερν.] Xyl. i. et Arg. operarum, opinor, vitio: διάνοικαν τῶν κυβερν. scriptum exhibent.

καθὸ ὑλική ἐστίν] Quamquam quodammodo explicari potest haec lectio vulgaris, magis tamen placet emendatio vel Casf.: καθὸ λογική ἐστίν, vel Reisk.: καθὸ καθολική ἐστίν. Casauboni conjecturam in Interpretatione lat. secutus sum.

Ad Sect. 65. (ap. Lugd. 48. Casf. 39.)

Ὅρα, μήποτε κ. τ. λ.] Vat. A. perperam: ἄρα, μήποτε κ. τ. λ.

ὅσον οἱ ἄνθρωποι πρὸς κ. τ. λ.] Gat. malebat: ὅσον οἱ ἄνθρωποι πρὸς κ. τ. λ., quae quidem conjectura, quamquam non admodum necessaria, tamen satis ingeniosa est.

Ad Sect. 66. (ap. Lugd. 49. Casf. 40.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vatic. 3. 4. 5. 6., Medicei quatuor, Paris. et Guelf. εἰ

64. In omni dolore hoc in promptu fit, eum nec turpem esse, nec mentem gubernatricem reddere deteriores: neque enim eam, quatenus ratione praedita est, neque quatenus societatis amans, corrumpere potest: re vera quidem in plerisque doloribus adjumentum tibi sit Epicuri illud, nec intolerabilem esse dolorem, nec aeternum, si finium, quibus continetur, memor sis, nec ex opinione aliquid adjicias. Id quoque recordare, multa, quae eandem cum labore habeant naturam, occulte molestiam exhibere, ut dormituri, aestu affici, fastidire: quorum quoties aliquid molestie fers, dic tibi, dolori te succumbere.

65. Cave unquam erga inhumanos sic adficiaris, ut homines erga homines.

66. Unde nobis constat, an non Telauges praestantior fuerit indole, quam Socrates? neque enim satis est, Socratem gloriosiori morte occubuisse aut solertius cum sophistis

εἰ μὴ Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάδ.] Sic cum *de Joly* edidimus, Codd. Msptt. fidem secuti. Editiones ceterae dabant: εἰ τηλαύγης (scribendum sane foret τηλαυγῆς) Σωκράτης καὶ διάδωσιν etc. *Vatic. A.* ita locum legit: εἰ μὲν (voluit sine dubio μὴ) Τηλαύγης Σωκράτους τὴν διάδ. Codd. *Med. - Flor.* et *Parif.* cum *Guelf.* prout nos edidimus, nisi quod *Med. 2.* articulum τὴν ante διάδ. omittit. *Vatic. 3. 5. 6.* perperam omittunt particulam negativam εἰ; in caeteris vero cum aliis libris scriptis congruunt.

Ex reliquis Codd. nihil varietatis a lect. vulgari adnotatum reperimus. *Menag.* (ad *Diogenem Laert.* II, f. 24. et in *Notis* msptis) autem et *Reiskius* locum hunc ita legendum putarunt: εἰ Τηλαύγου Σωκράτης τὴν διάδ. etc. Quae quidem conjectura, quod ad sensum attinet, cum lectione Codd. Msptt. optime convenit, et a *Dacierio* comprobata est.

ἐν τρεχέστεραν] *Cod. Paris.* εὐτρεχέστερος, quod quidem ferri possit.

καὶ καρτερικώτερον ἐν τῷ πάγῳ διενυκτέρευεν, καὶ τὸν Σαλαμίνιον κελυσσθεὶς ἄγειν γενικώτερον ἔδοξεν ἀντιβῆναι, καὶ ἐν ταῖς ὁδοῖς ἐβρανθύετο· περὶ οὗ καὶ μάλιστ' ἂν τις ἐπιστήσειεν, εἴπερ ἀληθὲς ἦν· ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖ σκοπεῖν, ποῖαν τινὰ τὴν ψυχὴν εἶχε Σωκράτης, καὶ εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι τῷ δίκαιος εἶναι τὰ πρὸς ἀνθρώπους, καὶ ὅσιος τὰ πρὸς θεοὺς, μήτε εἰκὴ πρὸς τὴν κακίαν ἀγανακτῶν, μηδὲ μὴν δουλεύων τινὲς ἀγνοίᾳ, μήτε τῶν ἀπονεμομένων ἐκ τοῦ ὅλου ὡς ξένον τι δεχόμενος, ἢ ὡς ἀφόρητον ὑπομένων, μήτε τοῖς τοῦ σαρκιδίου πάθεσιν ἐμπαρέχων συμπαθεῖν τὸν νοῦν.

3. — ξζ'. Ἡ φύσις οὐχ οὕτως συνεέρασε τῷ συγκρίματι, ὥς μὴ ἐφεῖσθαι περιορίζειν ἑαυτὸν, καὶ τὰ ἑαυτοῦ ὑφ' ἑαυτῷ ποιεῖσθαι. λίαν γὰρ ἐνδέχεται θεῖον ἄνδρα γενέσθαι, καὶ ἀπὸ μηδενὸς γνωρισθῆναι· τούτου μέμνησο αἰεὶ. καὶ ἐστὶ ἐκείνου,

καρτερικώτερον] Hoc quidem retinui, quippe concinnius, quum Comparativa et praecedant et sequantur. Idem quoque habent *Vatic. A.* 2. et 3. Ceteri autem *Vat.* et *Flor.* καρτερικώτατος et *Paris.* καρτερικώτατον.

γενικώτερον] Hanc lectionem, quam omnes Msspti constanter tenent, nisi quod *Med. - Flor.* 1. γενικώτερον habet, ex Edd. *Xyl.*, *Lugdun.*, *Cas.* et *Oxon.* revocavi. In *Basl.* puto, primo editum erat vulg. γενναιώτερον; (saltem *Argent.*, quae eam presse sequitur, ita legit). Hinc in caeteras Edd., ne *De-Jolyana* quidem excepta, manavit.

ἐν ταῖς ὁδοῖς] In *Xyl.* perperam: ἐν τοῖς ὁδοῖς expressum est.

ἐπιστήσειεν] Ita omnes libri scripti pariter ac editi. Retinui igitur, quamquam et *Menag.* ad *Diogen. Laert.* II, f. 24. et *Gatak.* ἀπιστήσειεν reponi malebant; de quo pluribus in Commentario ad h. l.

ποῖαν τινὰ τὴν ψυχὴν] *Vat.* 3. perperam: ποῖας τινὰ τὴν ψυχὴν.

εἰ ἐδύνατο ἀρκεῖσθαι κ. τ. λ.] Codd. *Vat.* 4. 5. 6., *Med. - Flor.* 4. et *Paris.* inverso ordine legunt: εἰ ἐδύνατο τῷ δίκαιος εἶναι ἀρκεῖσθαι τὰ πρὸς κ. τ. λ., omisso insuper in *Med.* 4.

phistis differuisse et patientius in summo frigore pernoctasse, Salaminium illum sistere iustum generosius resistere maluisse aut in viis factum prae se tulisse, (ad quod quis vel maxime animum adverterit, si modo verum sit): sed hoc considerare oportet, quali animo fuerit Socrates, an hoc contentus agere potuerit, quod iustum se hominibus praebuerit; et pium erga Deos, nec malitiae cuiusquam frustra indignatus sit, nec ignorantiae servili modo adsentatus, nec denique quidquam ab Univerfo sibi assignatum aut tanquam peregrinum quid exceperit, aut tanquam intolerandum sustinuerit; nec unquam carunculae adfectionibus mentem adfici passus sit.

67. Non ita te naturae huic mixtioni commisit, ut tibi non liceat te ipsum circumscribere, et, quae tui sunt muneris, per te ipsum efficere: omnino enim fieri potest, ut divinus homo fias et nemini tamen notus sis. Hujus sem-

Med. 4. articulo τῷ ante δι-
καιος.

μήτε εἰκῇ] *Codd. Med.*
Flor. 1. 3. 4. μήτ' εἰκαὶ habent.

μηδὲ μὴν δουλεύων] *Med.* 2. μηδὲ μὴ δουλεύων, *Pa-*
rif. μηδὲ μὴ δ. (*sic*) et *Med.* 3.
μὴν ante δουλεύων omittit.

ὑπομένων] In omnibus
et Editis et Scriptis compa-
ret. Nec sane necessaria ad-
modum, quamvis apta est
Reiskii Conject. ὑποτρέμων ἢ
ὑποφεύγων reponentis.

τὸν νοῦν] Haec verba cum
sequenti Sectione conjungi
placuit de *Joly*. Verum ita
h. l. aliqua vox desideraretur.

Ad Sect. 67. (*ap. Lugd.* 50.

Caf. 41. p. 42.)

συνεκέρκασε τῷ συγκρί-
ματι.] Defendi quodammodo
potest vulgaris ita, ut subau-
diatur σεχρτόν. Interim non
nego, hanc rationem esse
paullo duriozem. Malim igitur
posteriora verba *Sect.*
praeced. duplicare et hanc
Sectionem ita legere: τὸν νοῦν
ἢ φύσιν κ. τ. λ., aut utramque
Sectionem continuare ad-
dito ὃν ab initio Sectionis po-
sterioris. *Menage* et *Gatakr.*
malebant ἢ φ. οὐ. οὐ. συνεκέρ-
κασε σὲ τῷ συγκρίματι (*f. συγκρί-
ματι* addit *Men.*). *Salinas*
autem συνεκέρκασε τὸ σοῦ
συγκρίματιον.

ἀπὸ ἡλ.

νου, ὅτι ἐν ὀλγίστοις κεῖται τὸ εὐδαιμόνως βιώσαι. καὶ μὴ ὅτι ἀπὴλπισας διαλεπτικός καὶ Φυσικός ἔσσεσθαι, διὰ τοῦτο ἀπογνῶς καὶ ἐλεύθερος, καὶ αἰδήμων, καὶ κοινωνικός, καὶ εὐπειθής Θεῷ.

ξή. Ἀβιάστως διαζῆσαι ἐν πλείστη θυμηδία, καὶ πάντες καταβοῶσιν, ἅτινα βούλονται, καὶ τὰ θηρία διασπᾷ τὰ μελῦδρια τοῦ περιεσθραμμένου τούτου Φυράματος. τί γὰρ κωλύει ἐν πᾶσι τούτοις τὴν διάνοιαν σώζειν ἑαυτὴν ἐν γαλήνῃ, καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων ἀληθεῖ, καὶ χρήσει τῶν ὑποβεβλημένων ἐτοιμῇ; ὥστε τὴν μὲν κρίσιν λέγειν τῷ προσπίπτοντι, τοῦτο ὑπάρχεις κατ' οὐσίαν, καὶ κατὰ δόξαν ἄλλοιόν Φάνη· τὴν δὲ χρῆσιν λέγειν τῷ ὑποπίπτοντι, σὲ ἐξίτουν· αἰεὶ γὰρ μοι τὸ παρὸν, ὕλη ἀρετῆς λογικῆς καὶ πολιτικῆς, καὶ τὸ σύνολον τέχνης ἀνθρώπου ἡ Θεοῦ. πᾶν γὰρ τὸ συμβαῖνον, Θεῷ ἢ ἀνθρώπῳ ἐξοικειοῦται, καὶ οὔτε καινόν, οὔτε δυσμεταχειρίστον, ἀλλὰ γνώριμον καὶ εὐεργές.

ξθ'. Τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης τοῦ ἔθους, τὸ πᾶσαν ἡμέραν ὡς τελευταίαν διεξάγειν, καὶ μήτε σφύζειν, μήτε ναρᾷ, καὶ μήτε ὑποκρίνεσθαι.

ο'. Οἱ Θεοὶ ἀθάνατοι ὄντες, οὐ δυσχεραίνουσιν, ὅτι ἐν τοσούτῳ αἰῶνι δεήσει αὐτοὺς πάντως αἰεὶ τοιούτων ὄντων καὶ τοσού-

ἀπὴλπισας] *Vat. A. vitiōse: εὐπὴλπισας.*

ἐλεύθερος] *Casf. malebat: ἐλευθέριος. n. n.*

Ad Sect. 68. (ap. Lügdt. 32. Casf. 42.)

καταβοῶσιν] *Arg., nescio, an et Basil., καταβιῶσιν, sensu quidem haud inepto.*

καὶ κρίσει περὶ τῶν περιεστηκότων κ. τ. λ.] καὶ κρίσει τῇ περὶ τῶν περιεστ. *Xyl., Arg., Lügdt., Casf. et Oxon. Ignorat autem hunc articulum Vat. A., qui inverso ordine haec verba ita exhibet: καὶ περὶ τῶν περιεστηκότων κρίσει ἀληθεῖ, καὶ χρήσει κ. τ. λ.*

καὶ

semper memento, simul et illius, paucissimis ad vitam beatam opus esse, et quamquam desperes, te Dialecticae aut Physicae peritum futurum, noli tamen desperare, te liberum, verecundum, societatis studiosum et Deo obsequentem fore.

68. Tutum ab omni vi in summa animi hilaritate vivere licet, etiamsi omnes, quae velint, adversus te vociferentur, etiamsi membra corporeae illius miscelae, quae te circumdat, a feris lanientur. Quid enim obstat, quo minus inter haec omnia mens tranquillam se servet, de rebus, quae circumstant, recte judicet, iisque, quae prae manibus sunt, prout decet utatur: ita ut iudicium rei, quae incidit, dicat: hoc es re vera, quamquam opinione alius generis esse videaris; usus porro rei, quae incidit, dicat: te quaerebam. Etenim semper mihi praesens res quaecunque virtutis rationi et societati consentaneae et in universum aut humanae aut divinae artis materia est: Quidquid enim accidit, id vel Deo vel homini familiare est, et neque novum neque tractatu difficile, sed familiare et tractabile.

69. Morum perfectio hoc praestat, ut omnem diem tanquam supremum agas, neque palpites, neque torpeas, neque similes.

70. Dii, immortales quum sint, tamen non aegre ferunt, quod in aevo tam diuturno semper omnino tot tales, que

καὶ κατὰ δόξαν ἀλλοῖον φάνη] *Menage* malebat φανῆς. Ferri tamen potest vulgaris.

τέχνης ἀνδρώπου ἢ θεοῦ] *Reiske* malebat ἀνδρώπου θείου. Non vero temere sollicitanda est vulgaris.

θεῶ ἢ ἀνδρώπω] *Reiske* rursus emendat θεῶ ἀνδρώπω. *Marc. Anton.*

Ad Sect. 69. (ap. Lugd. 52. Caf. 43.)

τοῦτο ἔχει ἡ τελειότης] *Vatic. A.* vitiose: τοῦτο ἔχει τοῦ τελειότης.

Ad Sect. 70. (ap. Lugd. 53. p. Caf. 44. p.)

Hanc Sectionem servarunt etiam *Vat. 2. 3. 4. 5. 6., Med. Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

τοσούτων Φαύλων ἀνέχεσθαι· προσέτι δὲ καὶ κήδονται αὐ-
τῶν παντοίως. σὺ δὲ ὅσον οὐδέπω λήγειν μέλλων, ἀπαυδάς;
καὶ ταῦτα, εἰς ὧν τῶν Φαύλων;

— αα'. Γελοῖόν ἐστι τὴν μὲν ἰδίαν κακίαν μὴ Φεύγειν,
ὃ καὶ δυνατόν ἐστι· τὴν δὲ τῶν ἄλλων Φεύγειν, ὅπερ ἀδύ-
νατον.

αβ'. Ὁ ἂν ἡ λογικὴ καὶ πολιτικὴ δύναμις εὐρίσκη μή-
τε νοερὸν, μήτε κοινωνικόν, εὐλόγως καταδεέστερον ἑαυτῆς
κρίνει.

— ογ'. Ὅταν σὺ εὖ πεποικηώς ᾖς, καὶ ἄλλος εὖ πε-
πονθώς, τί ἐτι ζητεῖς τρίτον παρὰ ταῦτα, ὥσπερ οἱ μω-
ροί, τὸ καὶ δόξαι εὖ πεποικηέναι, ἢ τὸ ἀμοιβῆς τυχεῖν;

— οδ'. Οὐδεὶς κάμνει ὠφελούμενος. ὠφελεία δὲ πράξις
κατὰ φύσιν. μὴ οὖν κάμνε ὠφελούμενος, ἐν ᾧ ὠφελεῖς.

οε'. Ἡ τοῦ ὅλου φύσις ἐπὶ τὴν κοσμοποιίαν ὥρμησεν·
νῦν δὲ ἥτοι πᾶν τὸ γινόμενον κατ' ἐπακολούθησιν γίνεται, ἡ
ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατά ἐστιν, ἐφ' ᾧ ποιεῖται ἰδίαν ὁρ-
μὴν τὸ τοῦ κόσμου ἡγεμονικόν. εἰς πολλὰ σε γαληνότερον
ποιήσει, τοῦτο μνημονευόμενον.

Guelf. Plerique eorum quo-
que sequentem. In omnibus
autem cum textu a Xyl. vul-
gato consentiunt, praeter-
quam quod *Parif.* f. 70. post
verbum δέήσει vocem αὐτοῦς
perperam omittit.

Sect. 71. (ap. *Lugdun.* 53. p.
Caf. 44. p.)

Ad Sect. 72. (ap. *Lugd.* 54.
Caf. 45.)

ὁ ἂν ἡ λογικὴ κ. τ. λ.]

Vat. A. καὶ ἂν ἡ λογικὴ — vi-
tiose.

Ad Sect. 73. (ap. *Lugd.* 55. p.
Caf. 46. p.)

τὸ καὶ δόξαι] *Vat. A.* τό-
δε

que qui sint, improbos perferre ipsos oporteat: quid? quod et curam eorum omni ratione gerunt: tu vero, qui jamjam moriturus es, certamini renunciās, idque quum ex eorum ipse sis numero.

71. Ridiculum est, tuam ipsius vitiositatem non fugere, id quod potes; aliorum autem velle fugere, quod non potes.

72. Quidquid rationalis vis atque societatis amans reperit neque rationi consentaneum neque societati utile, id jure meritoque se ipsa indignum judicat.

73. Ubi tu alteri bene fecisti et hic beneficio adfectus est, quid stultorum instar tertium praeterea quaeris, ut bene fecisse videaris aliis atque gratiam recipias?

74. Nemo defatigatur utilitatem accipiendo: utilitas vero actio naturae consentanea est: nolis igitur defatigari, dum alii prodes, tibi ipsi prodesse.

75. Universi natura mundi condendi consilium cepit: jam vero aut quidquid sit, per necessariam consequentiam sit, aut ratione etiam nulla gubernantur, quae principalia sunt, ad quae producenda singulari utitur consilio: in multis te tranquilliores reddet hujus rei recordatio.

δε καὶ δόξαν. *Caf.* δόξαν, operarum errore.

Sectio 74. (ap. Lugd. 55. p.

Caf. 46. p.)

Ad Sect. 75. (ap. Lugd. 56.

Caf. 47.)

ἡ τοῦ ὅλου φύσις] *Vatic. A.* perperam articulum ἡ omittit.

ἡ ἀλόγιστα καὶ τὰ κυριώτατα] *Caf.* malebat vel: ἡ ἀλογικά (s. ἡ ἀλογιστικά) τὰ κυριώτατα, vel: ἡ ἀλογιστικά καὶ τὰ κυρ. *Reiske* autem: ἡ εὐλόγιστα αὐτοῦ τὰ κυριώτατα. At *Gat.* vulgarem bene defendit. *Cf. Commentar. ad h. l.*

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Η΄.

—α. **Κ**αὶ τοῦτο πρὸς τὸ ἀκενόδοξον φέρει, ὅτι οὐκ ἔτι δύνασαι τὸν βίον ὅλον, ἢ τὸν γε ἀπὸ νεότητος φιλόσοφον βεβιωκέναι· ἀλλὰ πολλοῖς τε ἄλλοις, καὶ αὐτὸς σεαυτῷ δῆλος γέγονας, πόρρῳ φιλοσοφίας ὦν. πέφυρσαι οὖν· ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν τοῦ φιλοσόφου κτήσασθαι, οὐκέτι σοι ἰσχύει· ἀνταγωνίζεται δὲ καὶ ἡ ὑπόθεσις· εἴπερ οὖν ἀληθῶς ἐώρακας, ποῦ κεῖται τὸ πρᾶγμα, τὸ μὲν, τί δόξεις, ἄφες· ἀρκεσθῆτι δὲ, εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ βίου, ὅσον δήποτε ἡ σὴ φύσις θέλει βιώσῃν. κατανόησον οὖν, τί θέλει. καὶ μηδὲν ἄλλο σε περισπάτω· πεπειρασαι γὰρ περὶ πόσα πλανηθεῖς, οὐδαμοῦ εὔρες τὸ εὖ ζῆν· οὐκ ἐν συλλογισμοῖς, οὐκ ἐν πλούτῳ, οὐκ ἐν δόξῃ, οὐκ ἐν ἀπολαύσει, οὐδαμοῦ. ποῦ οὖν ἐστίν; ἐν τῷ ποιεῖν, ἃ ἐπιζητεῖ ἡ τοῦ ἀνθρώπου φύσις· πῶς οὖν ταῦτα ποιήσει; ἐὰν δόγματα ἔχῃ, ἀφ' ὧν αἱ ὀρμαὶ

Ad Librum VIII.

Μάρκου Ἀντωνίνου κ.
τ. λ.] Inscriptio libri hujus,
ut et aliorum, desideratur in
Vat. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I.
Caf. I.)

ὥστε τὴν μὲν δόξαν τὴν
τοῦ φιλοσόφου κτήσα-
σθαι.] — Vat. A. post φιλο-
σόφου perperam addit: σου.

εἰ καὶ τὸ λοιπὸν τοῦ
βίου — βιώσεις.] Locus
haud dubie depravatus, for-
tasse et mutilatus. Caf. ex
conjectura edidit: εἰ καὶ τὸ
λοιπὸν τοῦ βίου ὡς ἡ σὴ φύσις
θέλει, βιώσεις. Idemque
et Gatak. legendum putavit.
At, ut ingenue profitear, quid
sentiam, non placet illud εἰ
καὶ, quod nusquam, puto,
σε-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER OCTAVUS.

Hoc quoque ad inanis gloriae studium minuendum facit, quod totam vitam, eam saltem, quae a prima aetate transacta est, non ut philosophum decet, transigere potuisti: sed et multis aliis et tibi ipsi visus es longe a philosophia abesse. Conturbatae igitur sunt rationes tuae, ut philosophi nomen haud facile tueri possis: etiam vitae institutum adversatur. Proinde si vere perspexisti, in quo res sit posita, missa existimatione, in hoc duntaxat incumbere, ut reliquum vitae, quantumcunque demum velit natura ad vivendum tibi dare, [bene transigas.] Intuere igitur, quid velit, nec aliud quidquam te sollicitum habeat: expertus enim es, circa quot res vagatus beatam vitam nullibi inveniris, non in ratiocinationibus, non in divitiis, non in gloria, non in voluptate, non ullibi. Ubi igitur est? in

R 3

eo,

occurrit, quamquam καὶ εἰ satis tritum est. Malim igitur: εἰ καὶ (pro καὶ ἐν) τῷ λοίπῳ τοῦ βίου ὥς ἡ σὴ φύσις θέλει, βιώσεις. Neque tamen sine meliorum Codicum ope lectionem temere immutandam putavi. *Vat. A.* ipso vulgato depravator exhibet: ἡ σὴ φύσις οὐ θέλει, — caetera, ut *Edd. impressae.*

καὶ μηδὲν ἄλλο σε πειρῶσπάρτω] Sic primus edidi, ex auctoritate *Cod. Vatic. A.*, pro quo in reliquis legitur: καὶ ἄλλο μηδὲν περισπάρτω. *De Joly* tacite addidit: σε.

πῶς οὖν ταῦτα ποιήσεις; εἰ δὲ ἔχη. —] *Gatach.* malebat: — ποιήσεις τις. At recte *Reisk.* ad h. l.: „Subintelligi τις,

μαὶ καὶ αἱ πράξεις. τίνα δόγματα; τὰ περὶ ἀγαθῶν, καὶ κακῶν· ὡς οὐδενὸς μὲν ἀγαθοῦ ὄντος ἀνθρώπου, ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον, σῶφρονα, ἀνδρεῖον, ἐλεύθερον, οὐδενὸς δὲ κακοῦ, ὃ οὐχὶ ποιεῖ τὰναντία τοῖς εἰρημένοις.

β. Καθ' ἐκάστην πράξιν ἐρώτα σεαυτὸν, πῶς μοι αὕτη ἔχει; μὴ μετανοήσω ἐπ' αὐτῇ; μικρὸν καὶ τέθνηκα, καὶ πάντ' ἐν μέσῳ. τί πλέον ἐπιζητῶ, εἰ τὸ παρὸν ἔργον ζῶου νοεροῦ, καὶ κοινωνικοῦ καὶ ἰσονόμου θεῷ;

γ. Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάιος, καὶ Πομπηῖος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; οἱ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰς αἰτίας, καὶ τὰς ὕλας, καὶ τὰ ἡγεμονικά ἦν αὐτῶν ταυτά· ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;

δ. Ὅτι

τις, nec tamen addi necesse est., — Caeterum cum *Vatic. A.* dedi ἐάν, pro quo in reliquis Edd. legitur: ἐπὶ, quod ferri non potest, quum h. l. non temporis rationem habeat *Antoninus*, sed rationis, qua quis eo pervenit, ut ea faciat, quae natura humana exigit.

ὃ οὐχὶ ποιεῖ δίκαιον] — ὃ perperam deest in *Vatic. A.*

ἐλεύθερον] *Casp.* malebat; ἐλευθέριον. hand male. Neo tamen vulgaris spernenda,

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Casp. 2.)

μικρὸν καὶ τέθνηκα] *Vat. A.* corrupte — τεθνηκότα. ἐπιζητῶ] *Xyl. 1.* ἐπιζηλῶ. Ceterae omnes: ἐπιζητῶ, in quam lectionem et *Vatic. A.* consentit.

Ad Sect. 3. (ap. Lugd. 3. p. Casp. 3.)

Ne quid praeteriisse videar, en tibi, L. B., conatus *Casp. Barthii* in *Adversar. L. I, c. IX, p. 25.* locum hunc, in quo turbata et mirifice luxata omnia putabat, restituendi. Sic scilicet hanc et seq. Sect. cōn-

eo, ut facias, quae natura humana exigit. Haec vero quomodo aliquis faciet? si decreta ei fuerint, ex quibus agendi impetus atque actiones tales existant. Quenam decreta? de bonis et malis: nihil scilicet bonum esse, quod hominem non iustum, temperantem, fortem liberumque reddat, et nihil malum, quod non istis contrarium efficiat.

2. In singulis actionibus te interroga: quomodo haec mihi fese habet? num ejus me poenitebit? prope adest tempus, quo moriar et omnia esse desinent: si id, quod nunc ago, animantis est ratione praediti, societatis studiosi, eademque cum Deo ipso lege agentis, quid est, quod amplius requiram?

3. Alexander et Cajus et Pompejus, quid ad Diogenem, Heraclitum, Socratem? Hi enim et res earumque causas ac materias habebant perspectas, et una eademque semper iis mens erat. In illis vero quot rerum erat cautio, quantarum rerum servitus!

R 4

4. Ni-

constituendam opinatur: Ἀλέξανδρος δὲ καὶ Γάιος [pro quo tamen malebat Καίσαρ] καὶ Πομπήϊος τί πρὸς Διογένη, καὶ Ἡράκλειτον, καὶ Σωκράτην; Οὐ μὲν γὰρ εἶδον τὰ πράγματα καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα πρόνοια καὶ αἱ αἰτίαι καὶ αἱ ὕλαι. Ἐκεῖ δὲ ὅσων δουλεία πέσων· ὅτι οὐδὲν ἤττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶ σὺ διαρρέαγῃς. i. e.: „Alexander et Cajus et Pompejus quid ad Diogenem et Heraclitum et Socratem? At non exercitati hi erant rebus gerendis, neque, quae ducis officia forent, noverant! Horum instar erit [voluit: erat]

his Providentia et Causae et Materiae. Procul ab his erat aliquis cadens ob Servitutem: quod si cum omni potentia te rupisses, non potuisses cogere, ut aliquid deterius aut a proposito sud alienum facerent.,, — Verum haec merae nugae sunt, quod quisque videt.

καὶ τὰ ἡγεμονικά· ἦν αὐτῶν ταῦτα] Pro ταῦτα in Vat. A. legitur αὐτά. — Cas. et Xyl. ταῦτα s. τοιαῦτα legisse videntur, quod quidem praeferam.

ἐκεῖ δὲ ὅσων πρόνοια; καὶ δουλεία πόσων;] Vatic. A. ἐκεῖ δὲ ὅση πρόνοια; καὶ

δ'. Ὅτι οὐδὲν ἦττον τὰ αὐτὰ ποιήσουσι, καὶ σὺ διαβέβαγῃς.

ε'. Τὸ πρῶτον μὴ ταράσσου· πάντα γὰρ κατὰ τὴν τοῦ ὅλου φύσιν· καὶ ὀλίγου χρόνου οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔσῃ· ὡς περ οὐδὰ Ἀδριανὸς, οὐδὰ Αὐγουστος. ἔπειτα ἀτενίσας εἰς τὸ πρᾶγμα, ἴδε αὐτὸ καὶ συμμνημονεύσας, ὅτι ἀγαθὸν σε ἄνθρωπον εἶναι δεῖ, καὶ τί τοῦ ἀνθρώπου ἡ φύσις ἀπαιτεῖ, πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί. καὶ εἶπε, ὡς δικαιοτάτον φαίνεται σοι· μόνον εὐμενῶς, καὶ αἰδημόνως, καὶ ἀνυποκρίτως.

ς'. Ἡ τῶν ὅλων φύσις τοῦτο ἔργον ἔχει, τὰ ὧδε ὄντα ἐκεῖ μετατιθέναι, μεταβάλλειν, αἶρειν ἔνθεν καὶ ἐκεῖ φέρειν. πάντα τροπαί· οὐχ ὥστε φοβηθῆναι, μὴ τι καινόν· πάντα συνήθη· ἀλλὰ καὶ ἴσαι αἱ ἀπονεμύσεις.

ζ'. Ἀρκεῖται πᾶσα φύσις ἑαυτῇ εὐδοσίᾳ· φύσις δὲ λογικὴ εὐδοεῖ, ἐν μὲν φαντασίαις, μήτε ψευδεῖ, μήτε ἀδύλῳ συγκατατιθεμένη· τὰς ὁρμαῖς δὲ ἐπὶ τὰ κοινωνικὰ ἔργα μόνον ἀπευδύνουσα· τὰς ὀρέξεις δὲ καὶ ἐγκλίσεις τῶν ἐφ' ἡμῖν μόνον πεποιτημένη· τὸ δὲ ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμόμενον πᾶν ἀσπαζομένη. μέρος γὰρ αὐτῆς ἐστίν· ὡς ἡ τοῦ φύλλου φύσις τῆς τοῦ φυτοῦ φύσεως, πλὴν ὅτι ἐκεῖ μὲν ἡ τοῦ φύλλου φύσις μέρος ἐστὶ φύσεως, καὶ ἀναισθήτου, καὶ ἀλόγου, καὶ ἐμποδίζεσθαι δυναμένης. ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου φύσις, μέρος ἐστὶ ἀνεμποδίστου φύσεως καὶ νοεῶς καὶ δικαίας· εἴγε ἴσους καὶ κατ' ἀξίαν τοὺς μερισμοὺς χρόνων, οὐσίας

καὶ δουλεία πόσων; *haud male.*
— *Caf.* putabat emendandum: ἐκεῖ δὲ ὅσων παράνοια καὶ δουλεία τόσων! *aut:* ἐκεῖ δὲ ὅσον περ ἀνοίας (vel ἀγνοίας) καὶ δουλείας τόσον!

Ad Sect. 4. (*ap. Lugd.* 3. p. *Caf.* 4. p.)

καὶ σὺ διὰ τὸ ἀρετῆς.]

Woll. perperam: — διαβέβαγῃς (sine Jota subscripto, ut semper fere).

Ad Sect. 5. (*ap. Lugdun.* 4. *Caf.* 4. p.)

πρᾶξον τοῦτο ἀμεταστρεπτί.] *Xyl.* 1., *Argent., Lugd., Caf.* et *Oxon.* — ἀμεταστρεπτί, quod non spreverim,

4. Nihilominus eadem facient, etiamsi ruptus fueris.

5. Primum noli perturbari: cuncta enim secundum Univerſi naturam, et paullo poſt nullus et nuſpiam eris; quomodo et Hadrianus et Auguſtus: deinde in rem inten- tus illam confidera, memor ſimul te oportere eſſe virum bo- num: quod autem hominis natura a te exigit, id conſtanter facito, et quod juſtiſſimum tibi videtur, loquitor; placide duntaxat, verecunde et ſine ſimulatione.

6. Rerum omnium natura hoc agit, ut quae hic ſunt, illuc transferat et mutet, hinc tollat et illic deponat: cun- cta mutantur: hinc non eſt, quod metuas, ne quid novi: omnia uſitata: ſed et omnia aequaliter distribuuntur.

7. Natura omnis ſeſe proſpere procedente contenta eſt: natura autem rationalis proſpere procedit, ubi in obla- tis rerum ſpeciebus, neque falſo neque incerto adſentitur: animi porro impetus ad eas ſolas actiones dirigit; quae ſo- cietatis humanae utilitatem ſpectant: ea denique tantum ap- petit et averſatur, quae in noſtra ſita ſunt poteſtate et quid- quid a rerum natura adſignatum eſt, amplectitur: ejus enim pars eſt: quemadmodum folii natura pars eſt naturae arbo- ris, hoc tamen discrimine, quod folii natura pars eſt natu- rae ſenſu ac ratione carentis ejusdemque quae impediri pot- eſt; hominis vero natura pars naturae, quae impediri non

R 5

poteſt,

rim, quum certe ἀμετατρέ-
πτως hoc ſenſu occurrat. —
Gat. tamen et reliquae: ἀμε-
ταστρεπτί, in quod et Vat. A.
conſentit.

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p.
Caſ. 5. p.)

οὐχ ὥς τε φοβηθῆναι,
μὴ τι καινόν] Gatak. ma-

lebat: ὥς τε οὐχὶ φοβηθῆναι, μὴ
τι καινόν. — At defendi quo-
que poteſt vulgaris. — Cae-
terum μὴ τι καινόν ſcripſi pro
vulg. μῆτι καινόν. —

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 5. p.
Caſ. 5. p.)

εἴ γε ἴσους καὶ κατ' ἀξί-
αν κ. τ. λ.] Caſaub. malebat:
ἦγε,

οὐσίας, αἰτίου, ἐνεργείας, συμβάσεως, ἐκάστοις ποιεῖται· σκόπει δὲ, μὴ εἰ τὸ πρὸς ἓν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ εἰ συλλήβδην τὰ πάντα τοῦδε, πρὸς ἀθρόα τὰ τοῦ ἑτέρου.

η'. Ἀναγινώσκεν οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ ὕβριν ἀνείργειν ἔξεστιν. ἀλλὰ ἡδονῶν καὶ πόνων καθυπερτερεῖν ἔξεστιν. ἀλλὰ τοῦ δοξαρίου ὑπεράνω εἶναι ἔξεστιν· ἀλλὰ ἀναισθήτοις καὶ ἀχαρίστοις, μὴ θυμοῦσθαι, προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστιν.

θ'. Μηκέτι σου μηδεὶς ἀκούσῃ καταμεμφομένου τὸν ἐν αὐτῇ βίον, μηδὲ τὸν σεαυτοῦ.

ί'. Ἡ μετάνοιά ἐστιν ἐπίληψις τις ἑαυτοῦ, ὡς χρήσιμόν τι παρεικότος· τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι, καὶ ἐπιμελητέον αὐτοῦ τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρί· οὐδεὶς δ' ἂν καλὸς καὶ ἀγαθὸς ἀνὴρ μετανοήσειεν, ἐπὶ τῷ ἡδονῇ τινα παρεικέναι· οὔτε ἄρα χρήσιμον, οὔτε ἀγαθὸν ἡδονή.

ια'. Τοῦτο τί ἐστὶν αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;

ηγε, quod et Gatak. probat. — Verum εἶγε bene defendi potest. Est enim, ubi fere idem significet, quam δὴ που vel δῆπουγε: de qua notatione consulendus Hoogerveen in Doctr. particular. Gr.

μὴ εἰ τὸ πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός, ἀλλὰ κ. τ. λ.] Locus vix sanus. Casf. malebat: εἰ τὸ ἓν πρὸς τὸ ἓν ἴσον εὐρ. — At praeſtat emendatio Mori: Σκόπει δὲ μὴ ἓν πρὸς τὸ ἓν, εἰ (num) ἴσον εὐρήσεις ἐπὶ παντός,

ἀλλὰ κ. τ. λ. — Vat. A. cum impressis consentit. — Mox pro τοῦδε Menagius malebat τὸ δὲ, perperam. In Ed. Gatak. scriptum est: τοῦ δὲ.

Ad S. 8. (ap. Lugd. 5. p. 6. Casf. 6.)

προσέτι κήδεσθαι αὐτῶν ἔξεστ.] Reisk. malebat: προσέτι δὲ καὶ κήδεσθ. — n. n.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7. Casf. 7.)

μηδὲ τὸν σεαυτοῦ] Xyl. i.

potest, rationalis ac iustae: quae utique ex aequo et tempus et materiam et formam et facultatem singulis quibusque prae uniuscujusque dignitate tribuit: considera autem, non singula cum singulis comparando, num omnia in omnibus aequalia invenias: sed universis alterius cum alterius confertim comparatis.

8. Legere non licet. — At contumelia abstinere licet; at voluptates et dolores contemnere licet; at gloriola superiorem esse licet; at stupidis et ingratis non irasci licet: quid? quod et illorum curam gerere licet.

9. Nemo aut vitam aulicam aut tuam etiam reprehendentem te audiat.

10. Poenitentia est reprehensio quaedam sui ipsius propter bonum aliquod omissum: bonum autem utile sit necesse est, et viro bono atque honesto curae esse oportet: neminem vero bonum atque honestum poenitet, voluptatem aliquam omisisse: neque igitur utile neque bonum est voluptas.

11. Hoc quidnam per se est ex singulari sua constitutione?

Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. perperam dant: μηδὲ σὺ σεαυτοῦ. Recte Arg. et reliquae: μηδὲ τὸν —

Ad Sect. 10. (ap. Lugdun. 8.

Cas. 8.)

τὸ δὲ ἀγαθὸν χρήσιμόν τι δεῖ εἶναι κ. τ. λ.]

Reisk. malebat: τὸ δὲ χρήσιμον ἀγαθόν τι δεῖ εἶναι — quod sane lubenter recepissem, si Codd. auctoritate firmatum fuisset. Neque tamen omnino spernenda est h. l. lectio vulgaris.

τῷ ἀγαθῷ καὶ καλῷ ἀνδρὶ.] Vat. A. τῷ καλῷ καὶ ἀνδρὶ — forte errore librarii Atticis scriptoribus adfuerit.

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9. Cas. 9.)

Τοῦτο τί ἐστὶν αὐτὸ καὶ ἐαυτὸ, τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ;] Verba τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ videntur esse interpretamentum τοῦ καὶ ἐαυτὸ. Fortasse tamen ab Antonino ipso sunt profecta.

Sect.

σκευῆ; τί μὲν τὸ οὐσιῶδες αὐτοῦ καὶ ὑλικόν; τί δὲ τὸ αἰτιῶδες; τί δὲ ποιεῖ ἐν τῷ κόσμῳ; πόσον δὲ χρόνον ὑφίσταται;

ιβ'. Ὅταν ἐξ ὑπνίου δυσχερῶς ἐγείρῃ, ἀναμνησκού, ὅτι κατὰ τὴν κατασκευὴν σῶν ἐστὶ, καὶ κατὰ τὴν ἀνθρωπικὴν φύσιν, τὸ πράξεις κοινωνικὰς ἀποδιδόναι, τὸ δὲ καθέυδειν κοινὸν καὶ τῶν ἀλόγων ζώων· ὃ δὲ κατὰ φύσιν ἐκάστω, τοῦτο οἰκιοότερον καὶ προσφύτεστερον, καὶ δὴ καὶ προσηγέστερον.

ιγ'. Διηλεκτῶς καὶ ἐπὶ πάσης εἰ οἶόν τε Φαντασίας, Φυσιολογεῖν, παθολογεῖν, διαλεκτικεύεσθαι.

ιδ'. Ὡς ἂν ἐντυγχάνῃς, εὐθύς σαυτῷ πρόλεγε· οὗτος τίνα δόγματα ἔχει περὶ ἀγαθῶν καὶ κακῶν; ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς καὶ πόνου, καὶ τῶν ποιητικῶν ἐκατέρου, καὶ περὶ δόξης, ἀδοξίας, θανάτου, ζωῆς τοιαύδε τίνα δόγματα ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰὰν τὰ δὲ τίνα ποιῇ· καὶ μεμνησθαι, ὅτι ἀναγκάζεται οὕτως ποιεῖν.

ιε'. Μέμνησο, ὅτι ὥσπερ αἰσχροὺς ξενίζεσθαι, εἰ ἡ σὴ σῦκα φέρει, οὕτως εἰ ὁ κόσμος τάδε τίνα φέρει, ὧν ἐστὶ

Sect. 12. (ap. Lugd. 10. p. Caf. 10.)

Sect. 13. (ap. Lugd. 10. p. 11. p. Caf. 11. p.)

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 11. p. 12. p. Caf. 11. p.)

ἢ γὰρ περὶ ἡδονῆς — ἔχειν, οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ ξένον μοι δόξει, εἰὰν κ. τ. λ.] Quis est, quin videat, textum h. l. esse depravatam? Neque tamen ita

corruptus, ut non facile sit intellectu, quid Antoninus h. l. voluerit. Hinc factum est, ut conjecturae virorum doctorum h. l. eodem fere redeant. *Gat.* enim malebat ὁ γὰρ, et deinde ἔχων — quo facto tamen durior est h. l. constructio. — Probo igitur conjecturam a *Reiskio*, *Moro* et *Doctiss. Coray* commendatam: εἰ γὰρ — et deinde ἔχει. — Nec spernenda est

tione? quatenus illius substantia et materia? quae forma?
quid facit in mundo? quamdiu subsistit?

12. Quando gravatim e somno expergisceris, remi-
niscere, et constitutioni tuae et naturae humanae consen-
taneum esse, ut agas, quod societati prodest, dormire au-
tem tibi etiam cum brutis animantibus commune esse: quod
autem unicuique secundum naturam est, id ei familiarius
est et aptius, praeter haec et jucundius.

13. Assiduo in omni, quanto potes, viso physices,
morum et dialectices praecepta in promptu tibi sunt.

14. Ubi quemquam convenis, statim tu tecum:
quatenus hic de bonis malisque habet decreta? si enim talia
de voluptate et dolore, iisque, quae utrumque efficiunt,
de fama porro et ignominia, de morte et vita habet decre-
ta, neque mirum neque novum mihi videbitur, si talia fece-
rit et memor ero, eum vi coactum ita agere.

15. Memento aequae turpe esse, mirari quemquam
tanquam de re insueta, si mundus ea, quorum ferax est,
ferat,

est *Cas.*, qui malebat: εἰ γὰρ. *Med.-Flor.* 1. 2. 4., *Parif.* et
περὶ ἡδονῆς — τοιάδε τινα δόγ- *Guelf.*

ματα ἔχειν οὐδὲν θαυμαστὸν ἢ,
ξένον μοι δόξει, εἰ — ποιῇ;
— Verba, quae sequuntur:
καὶ μεμνήσομαι — ποιεῖν οpe-
rarum errore in *Xyl.* 1. bis
repetita sunt.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 12. p.
Cas. 11. p.)

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6.,

Μέμνησο, ὅτι ὡς περ
αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ
κ. τ. λ.] μεμνήσομαι perperam
exhibent *Lugd.*, *Cas.* et *Ox.*
Reliquae Editiones: μέμνησο,
in quod consentiunt omnes
Codd., praeter *Vat.* 3., qui
μέμνησον habet. — Post αἰ-
σχρὸν addunt ἐστὶ *Vat.* A. 2.,
Med. 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.*
καὶ

ἐστὶ Φορός· καὶ ἱατρῷ δὲ καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι, εἰ πεπύρεχεν οὗτος, ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.

15'. Μέμνησο, ὅτι, καὶ τὸ μετατιθέσθαι καὶ ἄπεσθαι τῷ ἐκρθεῖντι, ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι. σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν καὶ κρίσιν, καὶ δὴ καὶ κατὰ νοῦν τὸν σὸν περαινομένη.

15'. Εἰ μὲν ἐπὶ σοί, τί αὐτὰ ποιεῖς; εἰ δὲ ἐπ' ἄλλω, τίμη μέμφῃ; ταῖς ἀτόμοις, ἢ τοῖς θεοῖς; ἀμφοτέρω μανιώδη. οὐδενὶ μεμπτέον. εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διόρθωσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μὴδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἔτι σοι φέρει τὸ μέμψασθαι; εἰκὴ γὰρ οὐδὲν ποιητέον.

17'. Ἐξω

καὶ κυβερνήτῃ αἰσχρὸν ξενίζεσθαι.] Hic iterum post αἰσχρὸν addit *Vatican.* 6. ἐστὶ. —

ἢ εἰ ἀντίπνοια γέγονεν.] *Parif.* ἢ εἰ γέγονεν ἀντίπνοια. — *Med.* 1. ἢ ἀντίπνοια γέγονεν, omisso *ti.* —

Ad Sect. 16. (*ap. Lugd.* 13. *Caf.* 12.)

ὁμοίως ἐλεύθερόν ἐστι.] *Reisk.* ad h. l.: „Post ἐστὶ aut facile subaudiendum aut potius excidisse credendum: τῷ αὐτὸς ὀρθοῦσθαι, vel: ἢ τὸ αὐτὸς ὀρθὸς εἶναι.”

σὴ γὰρ ἐνέργεια, κατὰ τὴν σὴν ὁρμὴν κ. τ. λ.] Sic recte legitur in *Xyl.* 1., *Lugdun.*, *Caf.*, *Oxon.*, *Mor.* et *De-Jol.* In *Basil.*, opinor, primum operarum vitio im-

pressum est: σὺ γὰρ ἐνέργ. κ. τ. σὺν ὁρμὴν etc., quod *Arg.*, *Gat.* reliquaeque Editiones retinuerunt, improbante tamen *Gatakero.* — *Woll.* primo loco σὺ — post vero σὴν. —

Ad Sect. 17. (*ap. Lugd.* 14. *Caf.* 13.)

Verba hujus Sectionis inde ab Οὐδενὶ μεμπτέον usque ad ποιητέον servata quoque sunt in *Vat.* 2. 3. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 4., *Parif.* et *Guelf.* — Neque tamen lectores quidquid varietatis e Codicibus *Medi-Florent.* adnotatum reperient: quia scilicet, nisi fallor, collatores putarunt, haec verba non ab *Antonino* esse profecta, sed ut alia, quae in his Excerptis leguntur, aliunde illata.

ταῖς

ferat, ac mirari, ficum ficus ferre: etiam medico atque gubernatori turpe est mirari, si quis feбри laboreт aut ventus adversus existat.

16. Memento, sententiam mutare et recte monenti obsequi, perinde esse liberi hominis: tua enim est actio, quae secundum tuum consilium et iudicium adeoque ex animi tui sententia perficitur.

17. Si tui est arbitrii, quid facis? sin alterius, quem accusas? atomos an Deos? utrumque est insanire. Nihil reprehendendum: si enim potes, [eum, qui in causa est,] corrige, si hoc nequis, rem ipsam saltem; sin neutrum potes, quid tibi prodest, reprehendisse? nihil autem temere faciendum.

18. Quod

ταῖς ἀτόμοις] Sic cum Xyl. 1., Lugd., Cas. et Oxon. dedi. Arg., Gatak. et reliquae: τοῖς ἀτόμοις.

εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μὴδὲ τοῦτο, πρὸς τί ἐτι σοι φέρει κ. τ. λ.] In Xyl. 1. et reliquis Editionibus omnibus sic locus hic legitur: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον τόδε πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, πρὸς τί κ. τ. λ. At satis apparet, ex versione Xyl. in Cod. Palatino quoque ea lecta esse, quae nos ex MSS. addidimus. Sic enim habet Translatio latina: „Nam si potes, vel eum, qui causa est, corrige, vel, si prius nequis, rem ipsam: sin neutrum, quid

jam tibi profuit, reprehendisse?„ — Nostri vero Codices locum exhibent sic: εἰ μὲν γὰρ δύνασαι, διορθῶσον· εἰ δὲ τοῦτο μὴ δύνασαι, τό γε (Vatic. A. τὸ δὲ) πρᾶγμα αὐτό· εἰ δὲ μὴδὲ (Vat. A. et Guelf. μὴ, Vatic. 2. 3. 5. 6. μὴ δὲ) τοῦτο (Vat. A. addit πρᾶσσοι, perperam) πρὸς τί ἐτι σοι φέρει (Hoerschel., auctore Cas., συμφέρει pro σοι φέρει. Idem et Paris. — Monet tamen Menag. in Notis MSS. in Cod. Reg., qui idem est, ac noster Paris., qui nunc in Bibliotheca Nationis Gallicae adservatur, a prima manu scriptum fuisse σοι φέρει, emendatum postea esse in συμφέρει) τὸ μέμψασθαι; — Malim quidem: συμφέρει. Ferri tamen utcumque potest vulgaris.

Ad

ιη'. Ἐξω τοῦ κόσμου τὸ ἀποθανόν οὐ πίπτει. εἰ ᾧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ᾧδε καὶ διαλύεται εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει, καὶ οὐ γογγύζει.

ιθ'. Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν, ἵππος, ἄμπελος· τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος ἔρει, πρὸς τι ἔργον γέγονα, καὶ οἱ λοιποὶ θεοί. σὺ οὖν πρὸς τί; τὸ ἥδεσθαι; ἰδε εἰ ἀνέχεται ἡ ἔννοια.

κ'. Ἡ φύσις ἐστόχασται ἐκάστου, οὐδέν τι ἔλασσον τῆς ἀπολήξεως, ἢ τῆς ἀρχῆς τε καὶ διεξαγωγῆς, ὡς ὁ ἀναβάλλων τὴν σφαῖραν· τί οὖν ἀγαθὸν τῷ σφαιρίῳ ἀναφερομένῳ, ἢ κακὸν καταφερομένῳ, ἢ καὶ πεπτωκότι; τί δὲ ἀγαθὸν τῇ πομφύλυγι συνεστῶσῃ, ἢ κακὸν διαλυθείσῃ, τὰ ὅμοια δὲ καὶ ἐπὶ λύχνου.

κα'. Ἐκστρεψον, καὶ θεάσαι οἷόν ἐστι, γηράσαν δὲ οἷόν

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 15. Caf. 14.)

εἰ ᾧδε μένει, καὶ μεταβάλλει ᾧδε καὶ διαλύεται κ. τ. λ.] *Hunc locum eadem ratione, qua Casaub., interpungendum duxi: de qua re et Reisk. monuit. — Gatak. et reliquae locum sic distinguunt: εἰ ᾧδε μένει καὶ μεταβάλλει, ᾧδε καὶ διαλύεται, εἰς τὰ ἴδια, ἃ στοιχεῖά ἐστι τοῦ κόσμου καὶ σά. minus commode, nisi fallor. — ἐστὶ post στοιχεῖα ignorat Vat. A.*

καὶ αὐτὰ δὲ μεταβάλλει.] *Reisk. malebat: καὶ αὐτά τε. — Verum satis notum est, καὶ — δὲ significare: et*

vero, et autem, et quidem, et praeterea: de qua hujus formulae vi conferant tirones Haageveenii Doctr. Partic. Gr. ed. Schütz. p. 176. sq. XXI.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 16. Caf. 15.)

καὶ ὁ ἥλιος ἔρει κ. τ. λ.] — *Vat. — πρὸς τί ἐτι (pro ἔργον) γέγονεν, vitiose. — Gat. malebat: καὶ ὁ ἥλιος ἄρα πρὸς τι ἔργον γέγονε. n. n. Upton. ad Arrian. Diff. Epict. I, 10, 7. locum non solum corruptum putat, sed et verba quaedam e loco suo mota. Corrigit igitur sic: Ἐκαστον πρὸς τι γέγονεν· ἵππος, ἄμπελος.*

18. Quod moritur, mundo non excidit: si hic manet, etiam mutatur hic et dissolvitur in elementa sua, quae eadem et mundi sunt et tua: atque haec quoque mutantur nec murmurant tamen.

19. Unumquodque alicujus rei causa natum est, ut equus, vitis: quid miraris? et sol dicet: alicujus rei causa factus sum — idemque reliqui Dii: tu igitur cujus rei causa? an voluptatis? vide, an intellectus hoc ferat.

20. Naturae cujusque rei rationem habet perinde quod ad finem ejus adinet, ac ad initium et durationem, ejus instar, qui pilam mittit. Quid igitur boni pilae fursum missae aut mali eidem descendenti atque cadenti? Quid et bullae consistenti boni aut dissolutae mali? Eadem de lucerna valent.

21. Inverte [corpus] et considera, quale sit, senio
vero

λος. Τί θαυμάζεις; καὶ ὁ ἥλιος καὶ οἱ λοιποὶ Θεοί. Σὺ οὖν πρὸς τί γέγονας; πρὸς τὸ ἡδεσθαι; ἴδε, εἰ κ. τ. λ.

Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 17. 18. p. Cas. 16. 17. p.)

ὡς ὁ ἀνέββαλλον] Cas. et Xyl. ab his verbis novam periochen ordiuntur. Pessime, si quid video. Recte vero cum praecedentibus conjunxit Gatak.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 18. p. 19. Cas. 17. 18. p.)

Ἐκστρεψον] Ed. Lugd. habet: ἔστρεψον. Annot. vero monet legendum esse: στρέψον. Marc. Anton.

ψον. Morus malebat: ἔξω στρέψον. „Dedas te, inquit, externis (converte te ad contemplandum corpus) et nihil nisi mala reperies. Sed primo excidit σῶμα, deinde νοσῆσάν τε καὶ ἀποπνεύσαν correxit Gatak. „ Haec ille. — At bene, puto, habet vulgaris. Sensum expressit Cas. in Translat. lat.: „Inverte [sc. corpus, h. e. quod interius est, extra verte] et cogita, quale sit hoc (quod vulgo tanti fit, et extra tam speciosum apparet corpusculum) vel senio confectum etc. Cf. Suidas f. v. ἔκστρεψον et Scholiast. ad Aristophan. Nub. v. 89, ubi docent,

οἶον γίνεται, νοσῆσαν δὲ, πορνεύσαν.

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν καὶ ὁ ἐπαινούμενος, καὶ ὁ μνημονεύων, καὶ ὁ μνημονεύόμενος. προσέτι δὲ καὶ ἐν γυναικί τούτου τοῦ κλίματος, καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα πάντες συμφωνοῦσι, καὶ οὐδὲ αὐτός τις ἑαυτῷ· καὶ ὅλη δὲ ἡ γῆ στιγμαί.

κβ'. Πρόσχε τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῷ δόγματι, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ, ἢ τῷ σημαϊνόμενῳ·

Δικαίως ταῦτα πάσχεις· μᾶλλον δὲ θέλεις ἀγαθὸς αὐριον γενέσθαι, ἢ σήμερον εἶναι;

κγ'. Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων εὐποιῶν ἀναφέρων· συμβαίνει τι μοί; δέχομαι, ἐπὶ τοὺς θεοὺς ἀναφέρων, καὶ τὴν πάντων πηγὴν, ἀφ' ἧς πάντα τὰ γινόμενα συμμυρύεται.

κδ'. Ὅποιόν

cent, proprie dici exstretferre de vestibus, quarum pars interior extra vertitur.

νοσῆσαν δὲ, πορνεύσαν.] Fateor, mihi magis arridere conjecturam *Gat.* in nota praeced. prolatam. Noli tamen sine Codd. auctoritate locum tentare. — Caeterum *Menag.* malebat: — καὶ θεάσαι τὸ σωματίον νέον, γηράσαν δὲ οἶον γίνεται, νοσῆσαν τε καὶ πορνεύσαν. — *Reiske*: — οἶον ἀκμάζον τί ἐστίν; οἶον δὲ γίνεται νοσῆσαν δὲ; ἀποπνεύσαν. —

Βραχύβιον καὶ ὁ ἐπαινῶν] Ceterae Edd. omnes,

adeoque, quod miror, *De Jol.*, dant: Βραχύβιον δὲ καὶ κ. τ. λ. Recte vero abest a *Vat. A.* δὲ illud minime opportunum. Caeterum, monente *Moro*, a vocē Βραχύβιον novam Periochen constitui. — *Adnot. Lugd.* malebat: βραχύς ὁ βίος καὶ ὁ ἐπαινῶν κ. τ. λ., qua emendatione non opus esse, jam recte monuit *Menagius*.

An Sect. 22. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 19.)

τῷ ὑποκειμένῳ κ. τ. λ.] *Vat. A.* inverso ordine et vitioso: τῷ ὑποκειμένῳ, ἢ τῇ ἐνεργείᾳ.

vero confectum quale fiat, aut morbo languidum, aut libidine enervatum.

Brevis est vita et laudantis et ejus, qui laudatur; ejus, qui mentionem facit, et ejus, cujus mentio fit: praeterea fit hoc in plagae istius angulo, et ne ibi quidem omnes consentiunt, immo ne sibi quidem ipsi quisquam: omnis denique terra puncti instar est.

22. Animum adverte subjectae rei, opinioni, actioni, aut sermoni.

Merito haec pateris: mavisne vero cras bonus fieri, quam hodie esse?

23. Facio quidquam? ita facio, ut ad hominum salutem illud referam: contingit mihi quidquam? ita excipio, ut ad Deum hoc referam, fontem rerum omnium, a quo, quaecunque fiunt, inter sese connexa dependent.

S 2

24. La-

ἐνεργείᾳ, ἢ τὸ (sic) δόγματι, ἢ τῷ σημαινόμενῳ. —

Δικαίως — εἶναι;] A voce Δικαίως, monente Moro, novam periochen orditus sum. At tum ferri nequit τὸ δὲ post μᾶλλον, nisi in fine hujus Sectionis signum interrogandi collocatur, quod igitur facere meum duxi. Malim tamen, ne quid disſenteat, τὸ δὲ in γὰρ mutari, quum satis constat, has voces saepissime a librariis permutatas esse. Uptonus quidem ad Arrian. Diff. Epict. IV, 12, 21. de nostro loco agens: „Ubi, inquit, nihil

muta, δὲ pro γὰρ, quod usitatissimum., — At cf., quae contra hoc Grammaticorum commentum monuit Hoogveen in Doctr. Partic. Graec. l. XIV. Sect. I, 16 — 19. pag. 174 sqq. Ed. Schütz. — Reisk. emend.: — εἰ μᾶλλον, θέλεις.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20.)

Πράσσω τι; πράσσω ἐπ' ἀνθρώπων κ. τ. λ.] — Reisk. malebat: πράσσω ὅτι πράσσω — At obstat totius Periodi forma, quo minus haec Conjectura admitti possit.

Ad

κδ'. Ὅποιόν σοι φαίνεται τὸ λούεσθαι; ἔλαιον, ἰδρῶς, ῥύπος, ὕδωρ, γλοιῶδες, πάντα σικχαντά. τοιοῦτον πᾶν μέρος τοῦ βίου, καὶ πᾶν ὑποκείμενον.

κε'. Λούκιλλα Οὐῆρον· εἶτα Λούκιλλα· Σέκουνδα Μάξιμον· εἶτα Σέκουνδα· Ἐπιτύγχανος Διότιμον· εἶτα Ἐπιτύγχανος. Φαυστίαν, Ἀντωνῆος· εἶτα Ἀντωνίνος. τοιαῦτα πάντα. Κέλερ Ἀδριανόν· εἶτα Κέλερ. οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι, ἢ προγνωστικοὶ ἢ τετυφωμένοι, ποῦ; οἷον, δριμεῖς μὲν, Χάραξ καὶ Δημήτριος ὁ Πλατωνικός, καὶ Εὐδαίμων, καὶ εἰ τις τοιοῦτος. πάντα ἐφήμερα, τεθνηκότα πάλαι· ἔνιοι μὲν οὐδὲ ἐπ' ὀλίγον μνημονευθέντες· οἱ δὲ εἰς μύθους μεταβαλόντες· οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων ἐξίτηλοι· τούτων οὖν μνησθαι, ὅτι δεῖσει ἥτοι σκεδασθῆναι τὸ συγκριμάτιόν σου, ἢ σβεσθῆναι τὸ πνευμάτιον, ἢ μεταστῆναι, καὶ ἀλλαχοῦ καταταχθῆναι.

κς'. Εὐφροσύνη ἀνθρώπου, ποιεῖν τὰ ἴδια ἀνθρώπου. ἴδιον δὲ ἀνθρώπου εὐνοια πρὸς τὸ ὁμόφυλον, ὑπερόρασις τῶν αἰσθητικῶν κινήσεων, διάκρισις τῶς πιθανῶν φαντασιῶν, ἐπιθεώρησις τῆς τῶν ὅλων φύσεως καὶ τῶν κατ' αὐτὴν γινομένων.

κζ'. Τρεῖς σχέσεις· ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περίκειμε-

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 21.)

ὕδωρ γλοιῶδες] *Ceterae Edd. ὕδωρ, γλοιῶδες. Comma vero, inonente Reiskio, fustuli, quod commodius videbatur: aqua viscida.*

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 22. Caf. 22.)

εἶτα Ἀντωνίνος] *Haec verba absunt a Vatic. A. perperam.*

οἱ δὲ δριμεῖς ἐκεῖνοι] *Arg. operarum errore: ἐκεῖνο.*

Χάραξ] *Dedi cum Xyl. 1., Lugd., Caf. et Oxon. Basil. puto primum dedit: Χάραξ, quod in Arg., Gatak. ceterasque transiit. — Gatak.: „f. Ἰέραξ.*

οἱ δὲ ἤδη καὶ ἐκ μύθων κ. τ. λ.] *Sic dedi cum Edd. prioribus, Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. — καὶ autem*

24. Lavari quale quid tibi videtur? Oleum, fudor, fordes, aqua viscida, omnia putida: talis et quaeque vitae pars est et omnis res subjecta.

25. Lucilla Verum [extulit]; deinde Lucilla [elata est]: Secunda Maximum, mox et Secunda: Epitynchanus Diotimum, mox et Epitynchanus; Faustina Antoninus, mox et Antoninus: hujusmodi sunt omnia: Celer Hadrianum, deinde et Celer: quin et acuti illi et futurorum praescii et fastu inflati ubinam sunt? ut ex acutis Charax, Demetrius Platonius, Eudaemon et si qui alii ejus generis: omnia caduca et jamdudum morte sepulta: aliorum ne minimum quidem tempus duravit memoria: alii in fabulas abierunt: alii jam ex fabulis quoque evanuerunt: horum igitur memento, aut compagem tui dissipatum iri aut extinctum iri spiritum aut migraturum esse aut alibi translatum iri.

26. Laetatur homo, quando facit, quod hominis est: hominis autem est benevolum esse erga contribules, sensuum motus contemnere, visa probabilia discernere, rerum omnium naturam atque ea, quae secundum eam fiunt, contemplari.

27. Tres tibi sunt relationes, una ad causam ambien-

S 3

tem

tem post ἤδη abest a *Gat.* et reliquis: minus commode.

καὶ ἀλλὰ τοῦ κατὰ τὰ χθῆνα:] Sic dedi ex priorum Edd. *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* fide. — *Gatak.* et reliquae, praeter *De-Jol.*, κατὰ χθῆνα.

Ad Sect. 26. (*ap. Lugd.* 23. p. *Caf.* 23. p.)

Εὐφροσύνη ἀνθρώπου] *Gat.* malebat: — ἀνθρώπου.

Ad Sect. 27. (*ap. Lugd.* 23. p. *Caf.* 23. p.)

ἡ μὲν πρὸς τὸ αἴτιον τὸ περιεχόμενον.] *Reisk.* ad h. l.: „*Cl. Valkenaer* ad *Ammonium* bene emendat ἀγχείον.“ Ingeniose sane, neque tamen admodum commoda *Viri Doctissimi* conjectura! —

Ad

κείμενον· ἡ δὲ πρὸς τὴν θεϊαν αἰτίαν, ἀφ' ἧς συμβαίνει πᾶσιν πάντα· ἡ δὲ πρὸς τοὺς συμβιοῦντας.

κη'. Ὁ πόνος ἦτοί τῳ σώματι κακόν· οὐκοῦν ἀποφαι-
νέσθω· ἢ τῇ ψυχῇ· ἀλλ' ἐξεστὶν αὐτῇ τὴν ἰδίαν αἰθρίαν
καὶ γαλήνην διαφυλάσσειν, καὶ μὴ ὑπολαμβάνειν ὅτι κακόν.
πᾶσα γὰρ κρίσις, καὶ ὁρμὴ, καὶ ὄρεξις, καὶ ἐκκλίσις, ἐν-
δον. καὶ οὐδὲν κακόν ὧδε ἀναβαίνει.

κθ'. Ἐξάλειψε τὰς φαντασίας, συνεχῶς σεαυτῷ λέ-
γων· νῦν ἐπ' ἐμοί ἐστίν, ἵνα ἐν ταύτῃ τῇ ψυχῇ μηδεμία
πονηρία ᾖ, μηδὲ ἐπιθυμία, μηδὲ ὅλως ταραχὴ τίς· ἀλλὰ
βλέβων πάντα ὅποιά ἐστι, χρῶμαι ἐκάστῃ κατ' ἀξίαν. μέ-
μνησο ταύτης τῆς ἐξουσίας κατὰ φύσιν.

λ'. Λαλεῖν, καὶ ἐν συγκλήτῳ, καὶ πρὸς πάνθ' ὄντιν-
αὖν κοσμίως, μὴ περιτρανῶς· ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι.

λα'. Αὐτὴ Αὐγούστου, γυνή, θυγάτηρ, ἐγγονοί, πρό-
γονοί, ἀδελφῇ, Ἀγρίππας, συγγενεῖς, οἰκεῖοι, φίλοι,
Ἄρειος, Μαικίνας, ἰατροί, θύται, ὅλης αὐτῆς θάνατος·
εἴτα ἐπιθὶ τὰς ἄλλας, μὴ καθ' ἐνὸς ἀνθρώπου θάνατον,
οἷον Πομπηίων· κακέῖνα δὲ τὰ ἐπιγραφόμενον τοῖς μνήμασιν,
ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους· ἐπιλογίζεσθαι, πόσα ἐσπιάσθησαν
οἱ πρὸ αὐτῶν, ἵνα διαδοχόν τινα καταλίπωσιν· εἴτα, ἀνάγ-
κη

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 24. p.
Caf. 24.)

καὶ οὐδὲν κακόν ὧδε
ἀναβαίνει] *Vat. A.* ignorat
κακόν, quod nemo facile de-
sideraret, si abesset.

Sectio 29. (ap. Lugd. 24. p.
25. Caf. 25.)

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26.
Caf. 26.)

κοσμίως, μὴ περιτρα-
νῶς· ὑγιεῖ κ. τ. λ.] *Menag.*
malebat; — καὶ περιτρανῶς.

Gat. — ὑγιεῖ δὲ. *Boet.* post
περιτρανῶς punctum majus po-
nit, et ea, quae sequuntur,
cum seq. Sectione conjungit:
Ὑγιεῖ λόγῳ χρῆσθαι, αὐτὴ Αὐγ.
κ. τ. λ., — *Reisk.* denique;
κοσμίως καὶ περιτρανῶς καὶ ὑγιεῖ
λόγῳ χρῆσθαι. — Ego vero
nihil mutem: punctum ta-
men minus post περιτρανῶς
collocandum putavi. De sen-
su cf. *Commentar.* ad h. l.

Ad

tem, alia ad causam divinam, a qua omnibus evenit, quidquid evenit, alia ad eos, quibuscum hac in vita versaris.

28. Dolor aut corpori malum est: hoc igitur pronuntiet: aut animo: verum huic licet, serenitatem suam et tranquillitatem fervare nec opinari, malum esse: omne enim iudicium et impetus et appetitus et averfatio intus est, quo nihil mali adscendit.

29. Imaginationes dele, saepe tecum loquendo: nunc in potestate mea situm est, ut nulla in hoc animo improbitas insit, nulla cupiditas, nulla omnino perturbatio: sed omnibus, qualia sunt, perspectis, singulis pro dignitate utar: memor sis hujus potestatis a natura tibi tributae.

30. Et in senatu et apud quemlibet privatim modeste loquere, nec voce nimis intenta: sano sermone utere.

31. Augusti aula, uxor, filia, nepotes, privigni, foror, Agrippa, Areus, Maecenas, medici, sacerdotes: tota aula morti concessit: tum perge ad alia [monumenta sepulchralia], quae non ad unius mortem pertinent, ut Pompejorum: ad id, quod tumulis inscribitur: gentis suae ultimus: et reputa tecum, quanto studio majores eorum in id incubuerint, ut successorem sibi superstitem relinquerent:

S 4.

tum

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27.

28. p. Cas. 27. p.)

εἴτα ἐπὶ τὰς ἄλλας, μὴ καὶ ἐνδὲς ἀνθρώπου θάνατον, οἷον Πομπηίων.] *Cas. et Gat. malebant: — τὰ ἄλλα —. Reisk. defendit vulgarem: „Subaudi, inquit, πόλεις αὐτὴν γενεᾶς. Si prius respicit, τῶν Πομπηίων ad Pompejopolin in Calabria, terrae motu everfam*

[cf. IV, 48.]; si posterius ad gentem [familiam voluit] Pompejam: potest etiam ταφᾶς subaudiri: gentes etiam nobiles, gentilia etiam monumenta habuerunt. — Morus malebat: — Πομπηίου· ἐκεῖνο δὲ κ. τ. λ.

ἔσχατος τοῦ ἰδίου γένους.] *Adnot. Lugd. malebat: ἔσχατον, perperam.*

Ad

κη ἔσχατόν τινα γενέσθαι· πάλιν ᾧδε ὅλου γένους θαί-
νατον.

λβ'. Συντιθέναι δαῖ τὸν βίον, κατὰ μίαν πράξιν· καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυτῆς παρέχει, ὡς οἶόν τε, ἀρκεῖσθαι· ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέχη, οὐδὲ εἰς σε κωλύσαι δύναται. ἀλλὰ στήσεται τι ἔξωθεν; οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαίως καὶ σωφρόνως καὶ εὐλογίστως· ἄλλο δὲ τι ἴσως ἐνεργητικὸν κωλυθήσεται; ἀλλὰ τῇ πρὸς αὐτὸ τὸ κώλυμα εὐκρεστήσει, καὶ τῇ ἐπὶ τὸ διδόμενον εὐγνώμονι μεταβάσει εὐθὺς ἄλλη πράξις ἀντίκαθίσταται, ἐναρμόσυσσα εἰς τὴν σύνθεσιν, περὶ ἧς ὁ λόγος.

λγ'. Ἀτύφως μὲν λαβεῖν, εὐλύτως δὲ ἀφεῖναι.

λδ'. Εἴ ποτε εἶδες χεῖρα ἀποκεκομμένην, ἢ πόδα, ἢ κεφαλὴν ἀποτετμημένην, χωρὶς τοῦ ποτε ἀπὸ τοῦ λοιποῦ σώματος κειμένην, τριούτον ἑαυτὸν ποιεῖ, ὅσον ἐφ' ἑαυτῷ, ὃ μὴ θέλων τὸ συμβαῖνον, καὶ ἀποσχίζων ἑαυτὸν, ἢ ὁ ἀκοι-
νώνη-

*Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p.
Caf. 28. p.)*

καὶ εἰ ἐκάστη τὸ ἑαυ-
τῆς παρέχει] *Vat. A. pro*
παρέχει exhibet: πάσχει. At
praelat vulgaris, quamquam
non nego, πάσχειν interdum
sensu bono adhiberi.

ἵνα δὲ τὸ ἑαυτῆς ἀπέ-
χη κ. τ. λ.] *Malim cum Moro*
et Reiskio pro ἀπέχη legere
παρέχη, non quasi illud per
se reprobandum esset, sed
quia praecedit παρέχειν. —
ἀπέχειν, si sana est lectio
vulg., h. l. est: sibi auferre,
habere. coll. IV, 49.

ἀλλὰ στήσεται τι ἔξω-
θεν;] *Vix dubito, quin cum*
Reisk. et Mor. emendandum
sit: ἐνστήσεται. Eodem certe
sensu infra l. 35. τὸ ἐνιστάμε-
μενον, cui jungitur τὸ ἀντιβαί-
νον, l. 41. ἐνστήμα. — l. 47.
ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται.
— Nolui tamen, quamvis fa-
tis certa videri possit haec
emendatio, sine Codd. aucto-
ritate vulgatam mutare.

οὐδὲν εἰς γε τὸ δικαί-
ως - - εὐλογίστως] *Morus*
post εὐλογίστως addendum pu-
tabat: πράττειν. — Malim
vero hoc vel simile verbum,
ut

tum porro, necesse esse, aliquis ultimus sit: tum denique totius gentis mortem.

32. In singulis actionibus vitam ordinare te oportet: et si singula, quantum fieri potest, praestat, quod suum est, in eo adquiesce: haec vero quo minus praestet, quod suum est, nemo prohibere potest. Verum extrinsecus aliquid obstat? Nihil quidem, quo minus iuste sobrie et considerate agas: alius autem fortasse effectus impediatur? Verum impedimentum hoc placide ferendo et aequo animo ad id, quod conceditur, te transferendo, alia statim orietur actio eaque consentanea illi, de quo sermo est, vitae ordini.

33. Sine fastu accipe: aequo animo dimitte.

34. Si quando manum abscissam vidisti aut pedem aut caput amputatum et seorsim alicubi a reliquo corpore positum: scito, talem sese facere, quantum in se ipso sit, quod id, quod contingit, non vult et sese abscindit aut facit,

S 5

quod

ut ἔχειν subaudiri, quam temere in textum recipi. Concisum enim est genus scribendi, quo *Antoninus* noster utitur, ita ut brevitatis nimis fere studiosus multa praetermittat, quae vix in alio Scriptore ferenda essent.

ἐναρμόσουσα εἰς τὴν σύνθεσιν] *Menag.* malebat ἐναρμόζουσα. n. n.

Section 33. (ap. *Lugd.* 28. p. *Caf.* 28. p.)

Ad Sect. 34. (ap. *Lugd.* 29. *Caf.* 29.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4. 5. 6.,

Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

ἡ κεφαλὴν ἀποτετμημένην] ἀποτετμημένην abest a *Med.* 2. 3. et *Parif.* Quamquam vero non admodum desideraretur, quum praecedat ἀποκεκομμένην, si ab omnibus Codd. abesset illud ἀποτετμημένην, nolim tamen paucorum Codd. auctoritate illud exulare.

χωρὶς πού ποτε] ποτε h. l. ignorant *Vat.* 2. 4. 5. 6., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* perperam.

ἀπ.

νώνητέν τι πράσσων. ἀπερρίψαι πού ποτε ἀπὸ τῆς κατὰ φύσιν ἐνώσεως. ἐπεφύκεις γὰρ μέρος· νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας. ἀλλ' ὧδε κομψὸν ἐκεῖνο, ὅτι ἔξεστί σοι πάλιν ἐνώσαι σεαυτὸν. τοῦτο ἄλλω μέρει οὐδενὶ θεὸς ἐπέτρεψεν, χωρισθέντι καὶ διακοπέντι, πάλιν συνελθεῖν. ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε τὸν ἄνθρωπον· καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχὴν μὴ ἀπορράγῃ ἀπὸ τοῦ ὅλου, ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε· καὶ ἀπορράγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν, καὶ συμφῦναι, καὶ τὴν τοῦ μέρους τάξιν ἀπολαβεῖν ἐποίησεν.

λε'. Ὡςπερ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστω τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἡ [τῶν λογικῶν] φύσις, οὕτως καὶ ταύτην παρ'

ἀπερρίψαι πού ποτε κ. τ. λ.] h. l. που ignorant *Vat.* 2. 3. 4., *Parif.* et *Med.* 1. 2. 3. 4. — *Med.* 4. ἀπόρριψαί ποτε (sic.) perperam. — Paullo ante in *Vat.* 2. omiffus est articulus ὁ ante ἀκοινώνητον librarii errore.

νῦν σεαυτὸν ἀπέκοψας] *Med.* 4. νῦν δὲ σεαυτὸν — haud male. Videtur tamen librario deberi particula, quum in caeteris Codd. non compareat.

ἀλλὰ σκέψαι τὴν χρηστότητα, ἣ τετίμηκε —] *Xyl.*, *Lugdun.*, *Caf.* et *Oxon.* perperam exhibent: ἣ τετίμηκε. Recte vero *Arg.* ceteraeque: ἣ τετίμηκε.

καὶ γὰρ ἵνα τὴν ἀρχ. — ἐπ' αὐτῷ ἐποίησε.] *Vatic.* 4. 5. et *Parif.* in verbo ordine: — ἵνα μὴ τὴν ἀρχὴν

ἀπορράγῃ κ. τ. λ. *Vat.* 3. perperam τὴν ἀρχὴν ignorat. — *Med.* 1. ἐπ' αὐτὸ habet pro ἐπ' αὐτῷ. male.

καὶ ἀπορράγέντι πάλιν ἐπανελθεῖν — ἐποίησεν.] *Omnes Edd. superiores,* et ipsa *de-Jol.* — καὶ ἀπορράγέν πάλιν κ. τ. λ. — Quae tamen lectio merito jam *Caf.* suspecta erat, qui quidem ex MSS. *Hoeschel.* lectionem ἀπορράγέντι recipiendam, in fine vero periodi pro ἐποίησεν emendandum putabat ἐπέτρεψεν. — *Reisk.* et *Mor.* malebant: ἀπορράγέντα, haud male. Ego tamen in lectione Codd. acquiescendum putavi. *Vat.* scil. 3. 4., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* exhibent: ἀπορράγέντι. — Sic vero mihi verba haec videntur ordinanda: καὶ ἐποίησε (sc. ἐπ' αὐτῷ, quae ex superioribus repeten-

quod societati repugnat: abjecisti te alicubi revulsum ab ea, quae secundum naturam est, unione: pars enim natura fueras: nunc te avulxisti: verum scitum est illud, quod unire te denuo licet: hoc autem nulli alii parti Deus concessit, ut revulsa semel et praecisa denuo coalesceret: at benignitatem ejus considera, quae homini tantum honoris tribuit: nam et in ipso homine posuit, ne primitus ab universo avelleretur, eique in potestate dedit, ut avulsus redire, coalescere et partis locum recuperare posset.

35. Sicut reliquas facultates unicuique, qui ratione praeditus est, communis rationalium natura tribuit; sic et hanc

petenda sunt) ἀπορρέχοντι, πάλιν ἐπανελθεῖν κ. τ. λ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 29. p. Caf. 30.)

Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστῳ τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ [τῶν λογικῶν] φύσις *, οὕτως καὶ κ. τ. λ.] Superiores Edd. sic: Ὡς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις ἐκάστος τῶν λογικῶν σχεδὸν ὅσον ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ. Xyl. vertit, tanquam legisset: ἢ φύσις, omissis verbis τῶν λογικῶν inter ἢ et φύσις. — Gat. emendabat: — τῆς τῶν ὅλων φύσεως. — Caf. aut — δυνάμεις εἰς ἐκάστον τῶν λογικῶν ἐσκέδασεν ἢ τῶν λογικῶν φύσις κ. τ. λ., aut ὥς περ τὰς ἄλλας δυνάμεις διέμενε ἐκάστῳ τῶν λογ. σχεδὸν ὅσον κ. τ. λ. — Quid sibi vero velit h. l. ἢ τῶν λογικῶν φύσις, id

me plane non intelligere profiteor. Reisk. — ἐκάστος τῶν λογικῶν ἔδωκε ἢ τῶν ὅλων φύσις κ. τ. λ. — Cod. Vat. A. nihil varietatis exhibet, nisi quod pro ἐκάστος exhibet in dandi casu: ἐκάστῳ. — Commodius sane, quam vulgare, et aptius sequenti Nominativa ἢ φύσις. Jam vero deest verbum aut ἔδωκε aut simile, quod fortasse Antoninus, brevitatis nimis studiosus, ipse omisit. Restat, quod emendandum videtur: ἢ τῶν λογικῶν φύσις, quae quid et qualis sit, nemo nobis declaravit. Quamquam facile fero eum, qui emendarit: ἢ τῶν ὅλων φύσις, proclivior tamen me sentio ad illud τῶν φυσικῶν prorsus tollendum. Depravationem scilicet hujus loci hanc originem habuisse opinor. Omissa erant in exemplari

παρ' αὐτῆς, εἰλήφαμεν. ὃν τρόπον γὰρ ἐκείνη πᾶν τὸ ἐνιστάμενον καὶ ἀντιβαῖνον ἐπιπεριτρέπει, καὶ κατατάσσει εἰς τὴν εἰμαρμένην, καὶ μέρος ἐαυτῆς ποιεῖ, οὕτως καὶ τὸ λογικὸν ζῶον δύναται πᾶν κώλυμα ὑλὴν ἑαυτοῦ ποιεῖν, καὶ χρῆσθαι αὐτῷ ἐφ' οἷον ἂν καὶ ὥρμησε.

— λς'. Μὴ σε συγχείτω ἡ τοῦ ὅλου βίου Φαντασία. μὴ συμπερινόει ἐπίπονα οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι· ἀλλὰ καθ' ἕκαστον τῶν παρόντων ἐπερώτα σεαυτὸν, τί τοῦ ἔργου τὸ ἀφόρητον καὶ ἀνύπαιστον; αἰσχυνθήσῃ γὰρ ὁμολογῆσαι. ἔπειτα ἀναμύμνησκε σεαυτὸν, ὅτι οὔτε τὸ μέλλον, οὔτε τὸ παρωχικὸς βαρεῖ σε, ἀλλὰ αἰεὶ τὸ παρόν. τοῦτο δὲ κατασμικρύνεται, εἰς αὐτὸ μόνον περιορίσης, καὶ ἀπελέγχῃς τὴν διάνοιαν, εἰ πρὸς τοῦτο ψιλὸν ἀντέχειν μὴ δύναται.

λς'. Μήτι νῦν παρακάθεται τῇ τοῦ κυρίου σοφῶ, Πάνθεια, ἢ Πέργαμος; τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ, Χαυρίας, καὶ Διότιμος; γελοῖον. τί δὲ εἰ παρεκάθηντο, ἔμελλον αἰσθάνε-

plari quodam verba τῶν λογικῶν post vocem ἐκάστω, et in margine adnotata; hinc ea bis recepit librarius oscitans. Quam ob causam hæc verba uncis inclusi et ad φύσις Αστερίσκου posui ad dubium meum declarandum.

καὶ κατατάσσει] καὶ abest a Vat. A.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 30. Caf. 31.)

οἷα καὶ ὅσα πιθανὸν ἐπιγεγενῆσθαι] Vatic. A. α καὶ ὅσα πιθαν, κ. τ. λ. Pro ἐπιγεγενῆσθαι Gatak. emen-

dandum putabat: ἐπιγενήσεσθαι in futuro tempore. At sine Codd. auctoritate talia immutare nolim.

ἔπειτα ἀναμύμνησκε] Gat. operarum errore: ἀναμύμνησκε.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 31. Caf. 32.)

τῇ τοῦ κυρίου σοφῶ] Vat. A. τοῦ Κύρου, in quod et olim Annotator Lugdun. atque Gatak. inciderant, quorum tamen hic recte postea sententiam mntavit. Salinasius ma-

hanc nos ab eadem accepimus: quod, quemadmodum illa quidquid obstat et resistit circumvenit, in necessaria rerum serie collocat, et sui ipsius partem facit, ita et animal ratione praeditum omne impedimentum sibi materiam facere potest, eoque uti ad consilium suum consequendum, quodcunque hoc fuerit.

36. Ne confundat te totius vitae cogitatio, neque animo simul complectere, quot quantasque molestias tibi superventuras esse verosimile sit, sed in singulis, quae ad sunt, te interroga, quid in hac re sit, quod ferri et sustineri nequeat: erubescas enim hoc confiteri: tum cogita tecum, neque futurum neque praeteritum tibi molestiam adferre, sed id semper tantum, quod adest: hoc autem minuitur, si suis limitibus id terminas et mentem tuam redarguis, quod ne huic quidem ferendo par est.

37. Numquid adhuc domini tumulto adsidet Panthea aut Pergamus? num Hadriani Chabrias et Diotimus? ridiculum. Quid vero si adsiderent, sentirentne illi? aut si quidem

malebat: Οὐδέου. Ingeniosa quidem nec tamen admodum necessaria emendatio. Quid enim obstat, quo minus Antoninus κυρίου scripserit, et Verum intellexerit, cuius Panthea liberta et Pergamus libertus fuerat.

τί δὲ τῇ τοῦ Ἀδριανοῦ κ. τ. λ.] Editiones, quae Gatak. praecesserunt, exhibent: — τῇ Ἀδριανοῦ. Gatak. et posteriores: — τοῦ Ἀδριανοῦ, omissa τῇ, quam particulam ex prioribus, utpote necessariam recepi, et τοῦ addidi,

quod ratio Grammatica postulabat.

Χαυρίας καὶ Διότιμος] καὶ Δ. dedi cum Xyl. 1., Argent., Lugd., Cas. et Oxon., quod cur a Gatakero, quem ceteri Editores secuti sunt, in ἡ mutatum sit, haud intelligo. — Pro Χαυρίας Xyl., Cas. et Gat. malebant: Χαβρίας; Xyl. saltem in Vers. lat. Chabrias. Reisk. malebat: Χαυρίας.

τί δὲ εἰ παρεκάθητο — ἐμελλον ἡσθήσεσθαι;] — Vat. A. pro εἰ παρεκάθητο

σθάνεσθαι; τί δὲ εἰ ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ ἡδοντο, ἔμελλον οὗτοι ἀθάνατοι εἶναι; οὐ καὶ τούτους πρῶτον μὲν γράϊας καὶ γέροντας γενέσθαι οὕτως εἴμαρτο, εἶτα ἀποθανεῖν; τί οὖν ὕστερον ἔμελλον ἐκείνοι ποιεῖν τούτων ἀποθανόντων; γράσων πᾶν τοῦτο, καὶ λύθρον ἐν θυλάκῳ.

λη'. Εἰ δύνασαι ὅξυ βλέπειν, βλέπε κρίνων, Φησί, σοφωτάτοις. *

λθ'. Δικαιοσύνης κατεξαναστατικὴν ἀρετὴν οὐχ ὁρῶ ἐν τῇ τοῦ λογικοῦ ζωῷ κατασκευῇ· ἡδονῆς δὲ ὁρῶ, τὴν ἐγκράτειαν.

μ'. Ἐὰν ἀφέλῃς τὴν σὴν ὑπόληψιν περὶ τοῦ λυπεῖν σε δοκοῦντος, αὐτὸς ἐν τῷ ἀσφαλεστάτῳ ἔστηκας. τίς αὐτός; ὁ λόγος; ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτὸς ἑαυτὸν μὴ λυπεῖτω. εἰ δὲ τι ἄλλο σοι κακῶς ἔχει, ὑπολαβέτω αὐτὸ περὶ αὐτοῦ.

μα'. Ἐμποδισμὸς αἰσθήσεως, ἡ κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔμποδισμὸς ὁρμῆς, ὁμοίως κακὸν ζωτικῆς φύσεως. ἔστι δὲ τι ἄλλο ὁμοίως ἐμπροδιστικὸν καὶ κακὸν τῆς φυτικῆς κατασκευῆς.

το dat vitiose οὐ παρεκاذ. — et Ed. Cas. atque Oxon. pro ἡσθήσεσθαι dant ἡδύσεσθαι, perperam. Verba: ἡσθάνοντο, ἔμελλον ἡσθήσεσθαι; τί δὲ εἰ, absunt a Vatic. A. perperam, ut saepe.

γράφων πᾶν τοῦτο κ. τ. λ.] Pro γράσων cum Gatah. malim γράσας. At nihil varietatis nec Edd. nec Vat. A. habet; hinc in vulgata lectione, quum utcunque ferri posse videatur, acquiescendum putavi.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 32.

Cas. 33.)

Εἰ δύνασαι — σοφωτάτοις. *] Tota haec Sectio haud dubie depravata, sed vix sine meliorum Codd. usur restituenda: nihil enim varietatis e Cod. Vatic. A. ad h. l. adnotatum reperio. Satis igitur duxi, asterisco dubitationem meam indicare. In versione autem Reiskii conjecturam secutus sum. Jam, quid viri docti h. l. conjecerint, vi-

dem sentirent, voluptatem inde caperent? aut si eam caperent, immortales essent? Nonne et his fato constitutum erat primum, ut senes et vetulae fiant, deinde moriantur? quid igitur postea illi facerent, his mortuis? foetor est hoc omne et sanies in sacco.

38. Si acute videre potes, vide et quam sapientissimè iudica.

39. Quae iustitiae opponatur, virtutem in animantis ratione praediti natura non video: at voluptati quae opponatur, temperantiam video.

40. Si opinionem ab eo: quod dolorem tibi afferre videtur, sejungis, ipse in tutissimo es collocatus. Quis ipse? ratio. At non sum ratio. Esto: igitur ne ratio se tristitia afficiat: si quid aliud autem male habet, id ipsum de hoc ipso opinetur.

41. Sensus impedimentum est malum naturae animalis: motus impedimentum pariter naturae animalis malum: est et aliud, quod vegetivam conditionem impediatur ejusque malum

videamus. Xyl. legisse videtur — σοφώτατα —. *Salmas.* malebat: — βλέπε Κριτών aut Εήνων σοφώτατος. — *Menag.* — aut — ὁ σοφώτατος, aut: — σοφώτατα, aut — σοφωτάτως. — *Caj.* — σοφός τις, aut: — σοφώτατα. *Reisk.* — κρίνων φρεσὶ σοφώτατοις. *Reche:* — κρίνων τὴν φύσιν σοφωτάτην. coll. II, 11. [nobis 8.] V, 8. 32. X, 6.

Sectio 39. (ap. Lugdun. 33. Caj. 34.)

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34. Caj. 35.)

ἀλλ' οὐκ εἰμὶ λόγος. ἔστω. οὐκοῦν ὁ μὲν λόγος αὐτός.] Haec verba omnia a *Vat. A.* absunt, negligentia librarii satis nota.

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. 36. Caj. 36.)

ἔστι δέ τι ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ.] *Reisk.* f. ἔστι δ' ἐν τὶ καὶ ἄλλο ὁμοίως κ. τ. λ. Nec tamen vulgatum spernendum, quam-

σκευῆς. οὕτως τοίνυν ἐμποδισμὸς νοῦ, κακὸν νοεράς φύσεως. πάντα δὴ τὰῦτα ἐπὶ σεαυτὸν μετάφερε. πόνος, ἡδονὴ ἄπτε-
ταί σοῦ; ὄψεται ἡ αἴσθησις. ὀρμήσαντι ἔνστημα ἐγένετο; εἰ
μὲν ἀνυπεξαίρετως ὥρμας, ἥδη ὡς λογικοῦ κακόν. εἰ δὲ τὸ
κοινὸν λαμβάνεις, οὕτω βέβλαισαι, οὐδὲ ἐμπεπόδισαι. τὰ
μὲν τοι τοῦ νοῦ ἴδια οὐδεὶς ἄλλος εἶωθεν ἐμποδίζειν· τούτου
γὰρ οὐ πῦρ, οὐ σίδηρος, οὐ τύραννος, οὐ βλασφημία, οὐχ
ὀτιοῦν ἄπτεται· ὅταν γένηται σφαῖρος, κυκλοτερὴς μένει.

μβ'. Οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἐμαυτὸν λυπεῖν, οὐδὲ γὰρ ἄλ-
λον πώποτε ἐκὼν ἐλύπησα.

μγ'. Εὐφραίνει ἄλλον ἄλλο· ἐμὲ δὲ, εἰν ὑγιὲς ἔχω
τὸ ἡγεμονικόν, μὴ ἀποστρεφόμενον, μήτε ἀνθρωπὸν τινα,
μήτε τι τῶν ἀνθρώποις συμβαινόντων· ἀλλὰ πᾶν εὐμενέσων
ὀφθαλμοῖς ὁρῶντα καὶ δεχόμενον, καὶ χρώμενον ἐκάστω
κατ' ἐξίαν.

μδ'. Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρόνον σεαυτῷ χαρίσαι. οἱ τὴν
ὑστερο-

quamquam facile *Reiskio* con-
cedo, illam conjecturam veri
speciem prae se ferre.

εἰ μὲν ἀνυπεξαίρετως
ὥρμας κ. τ. λ.] *Expectave-*
ram cum Reisk. ὀρμᾶς. — *Ve-*
rum non variat h. l. *Vat. A.*

ἄπτεται· ὅταν γένηται
σφαῖρος, κυκλοτερὴς μέ-
νει.] *Gatak.* vertit, quali le-
gisset: ἄπτεται, ὅταν γένηται
σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς. At vul-
garem sollicitare nolim.

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 37. p.)

Οὐκ εἰμὶ ἄξιος κ. τ. λ.]

Ed. Xyl., Arg. et Lugd. ope-
rarum errore — εἰ μὴ pro εἰ-
μι dahant.

Ad Sect. 43. (ap. Lugd. 37. p.
Caf. 37. p.)

μήτε ἀνθρωπὸν τινα,
μήτε τι τῶν ἀνθρώποις
συμβαίνοντων] *Superiores*
Edd. omnes: μήτε ἀνθρωπὸν
τινα, μήτε τῶν ἀνθρώπ. συμβ.
— *Quamquam vero nihil va-*
rietatis h. l. ex Cod. Vat. A.
adnotatum video, neutiquam
tamen dubitavi, ex verissima
Adnot. Lugd. conjectura post
μήτε inferere τι ante τῶν ἀνδρ.
συμ-

malum sit: sic mentis quoque impedimentum naturae mente praeditae impedimentum est: haec jam tu omnia ad te transfer. Dolor et voluptas tangit te? Viderit sensus! Consilio tuo obstitit aliquid? si quidem sine exceptione hoc moliebaris, tuum jam, quatenus ratione praeditus es, malum est: sin in universum, quod ratio jubet, moliebaris, nec laesus es, nec impeditus: mentis sane quidem quae propria sunt, nemo impedire solet: hanc enim nec ignis nec ferrum nec tyrannus nec criminatio, nec aliud quidquam tangere potest: sphaera cum sit, teres atque rotunda manet.

42. Indignum est, me mihi ipsi dolorem afferre, qui nullum unquam alium lubens laeserim.

43. Alios alia oblectant: me si animi partem principalem habeo sanam nec hominem nec humanum quidquam averfantem, sed, quidquid evenit, benigno vultu adspicientem et accipientem et singulis pro dignitate utentem.

44. Tempus, quod adest, tibi fac impertias: qui famam

συμβαίν. Eandemque conjecturam comprobari video a Schweighaeufsero, V. Cl. ad Arrian. Diss. Epict. III, 5, 14. — Caeterum Reisk. malebat μήτε ἀνδρώπων τινα μήτε τῶν ἀνδρώποις συμβ. — Upton. ad Arrian. l. l. transponi malebat τὸ τινα, et sic quidem: μήτε ἀνδρώπων, μήτε τινα τῶν ἀνδρώποις κ. τ. λ. — Praeterea in alim: τῶν τοῖς ἀνδρώποις συμβ. ὁρῶντα καὶ δεχόμενον] Casf. et Oxon. ὁρῶν τε καὶ δεχόμενον, quod et Reisk. malebat. Id quoque posuere vi Marc. Anton.

detur grammatica ratio: praecedit enim τὸ ἡγεμονικόν. Hinc et Gatak. monuit scribendum esse: ὁρῶν καὶ δεχόμενον. Malim profecto Casf. lectionem: potest tamen et vulgaris lectio defendi, ita ut ὁρῶντα usurpatum h. l. dicamus κατὰ σχῆμα πρὸς τὸ σημανόμενον, scil. λόγον. Cf. Uptoni Obs. de h. l. ad Arriani l. l.

Ad Sect. 44. (ap. Lugd. 38. Casf. 38.)

Τοῦτον ἰδοὺ τὸν χρονον σεαυτῷ χαρίσσει.] Haec verba ignorat Vat. A. —

T

ἰδου

ὑστεροφημίαν μάλλον διώκοντες, οὐ λογίζονται, ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι μέλλουσιν ἐκείνοι εἶναι, οἷοί εἰσιν οὗτοι οὐς βαρύνται· καὶ ἐκεῖνοι δὲ θνητοί. τί δὲ ὅλως πρὸς σέ, ἂν ἐκεῖνοι Φωναῖς τοιαύταις ἀπηχῶσιν, ἢ ὑπόληψιν τοιαύτην περὶ σου ἔχωσιν.

μέ'. Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις. ἐκεῖ γὰρ ἔξω τὸν ἐμὸν δαίμονα ἵλεων, τοῦτ' ἔστιν, ἀρκούμενον εἰ ἔχει καὶ ἐνεργοίη κατὰ τὸ ἐξῆς τῇ ἰδίᾳ κατασκευῇ. ἄρα τοῦτο ἄξιον, ἵνα δι' αὐτὸ κακῶς μου ἔχη ἢ ψυχῇ, καὶ χεῖρον ἐαυτῆς ἢ, ταπεινουμένη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη; καὶ τί εὐρήσεις τούτου ἄξιον;

μς'. Ἀνθρώπῳ οὐδενὶ συμβαίνειν τι δύναται, ὃ οὐκ ἔστιν ἀνθρωπικὸν σύμπτωμα· οὐδὲ βοῖ, ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν· οὐδὲ ἀμπέλῳ, ὃ οὐκ ἔστιν ἀμπελικόν. οὐδὲ λίθῳ, ὃ οὐκ ἔστι λίθῳ ἴδιον. εἰ οὖν ἐκάστῳ συμβαίνει, ὃ καὶ εἴωθεν, καὶ πέφυκεν, τί ἂν δυσχεραίνεις; οὐ γὰρ ἀφόρητόν σοι ἔφερν ἢ κοινὴ φύσις.

μς'. Εἰ

ἰδὸν depravatum videtur, pro quo quidem *Gatak.* malebat: ἢ δὴ. Ego idē velim: quo quidem in simili orationis serie utitur *Arrian. Diff. Epictet. I, 17, 16.*

ὅτι ἄλλοι τοιοῦτοι κ. τ. λ.] *Morus* videtur ἄλλοι ante τοιοῦτοι tollere. At ἄλλος τοιοῦτος saepissime occurrit, ut ap. *Arrian. Diff. Epict. III, 2, 22.* — Quid vero secutus sit *Menag.*, quum ad h. l. adnotaret, fortasse ἐκεῖνον esse legendum, prorsus non intellico.

Ad Sect. 45. (ap. Lugd. 39. 40. p. Caf. 39. 40. p.)

Ἄρὸν με καὶ βάλε ὅπου θέλεις] βάλε ex *Xyl. I., Argent., Lugd., Caf. et Oxon.* restitui. *Gat.* vero et reliquae omnes βάλλον dederunt.

κακῶς μου ἔχη ἢ ψυχῇ] Articulum ἢ ex *Xyl., Argent., Lugd., Caf. et Oxon.* restitui, quem temere *Gat.* et reliquae Edd. omiserunt, perspecte tamen et *Reisk.* et *Morus* restituendum *Antonino* monuerunt. — Caeterum et pro μου libenter arripuissēm μοι, quod

nam posthumam sectantur, non cogitant, alios quosdam ejusmodi fore posteros illos, quales hi sunt, quos nunc gravatim ferunt: et illi mortales sunt: quid vero omnino tua interest, si talibus vocibus illi adstreperant aut ita de te sentiant.

45. Tolle me et quocunque vis projice: ibi enim genio meo utar propitio; id est, contento, si se habet et agit naturae meae convenienter. Num hoc tanti est, ut propterea animus meus male se habeat, et se ipso deterior fiat, depressus scilicet, cupiditate extensus, in semet compressus et consternatus? Quid reperies, quod tanti sit?

46. Homini nihil evenire potest, quod non sit humanum, neque bovi, quod bovis non sit, neque viti, quod non sit vitis, nec lapidi, quod lapidis non sit: si igitur unicuique accidit, quod consuetum et naturae consentaneum est, quid est, quod aegre feras? nihil enim tibi tulit natura communis, quod ferri non possit.

T 2

47. Si

quod et his duumviris placuisse video, si modo Cod. noster hanc lectionem obtulisset.

ταπεινούμενη, ὀρεγομένη, συνδυομένη, πτυρομένη;] *Vatic. A. ταπεινούμενη, μὴ ὀρεγομένη* — vitiose, τῷ μὴ praecedentis verbi perperam duplicato. Pro συνδυομένη, quod vix in alio quodam Scriptore Graeco legitur, *Gatak.* malebat aut συγχρομένη vel συγχυομένη, confusa, aut συνδεομένη, una cum corpore constricta. At *Reisk.*

in Not. ad h. l.: „συνδυομένη bene habet: *in semet contracta et velut compressa.*„ Noli igitur absque Codd. meliorum auctoritate textum refingere, quamquam semper de *Reisk.* ratione h. l. interpretandi vehementer dubitavi.

Ad Sect. 46. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 40. p.)

ὃ οὐκ ἔστι βοϊκόν.] *Xyl., Lugd., Caf. et Oxon. βοικόν.* At *Argent.* ceteraeque recte: βοϊκόν.

Ad

μζ'. Εἰ μὲν διὰ τι τῶν ἐντὸς λυπῇ, οὐκ ἐκεῖνό σοι ἐνοχλεῖ, ἀλλὰ τὸ σὺν περὶ αὐτοῦ κρίμα. τοῦτο δὲ ἤδη ἐξαλείφαι ἐπὶ σοι ἐστίν. εἰ δὲ λυπεῖ, σέ τι τῶν ἐν τῇ σῇ διαθήσει, τίς ὁ κωλύων διορθῶσαι τὸ δόγμα; ὅμως δὲ καὶ εἰ λυπῇ, ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι φαινόμενον, τί οὐχὶ μᾶλλον ἐνεργεῖς, ἢ λυπῇ; ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται· μὴ σὺν λυποῦ· οὐ γὰρ παρὰ σε ἡ αἰτία τοῦ μὴ ἐνεργεῖσθαι. ἀλλὰ οὐκ ἄξιον ζῆν, μὴ ἐνεργουμένου τούτου. ἀπιθι σὺν ἐκ τοῦ ζῆν εὐμενῆς, ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις.

μή. Μέμνησο, ὅτι ἀκαταμάχητον γίνεται τὸ ἡγεμονικόν, ὅταν εἰς ἑαυτὸ συστραφῇ ἀρκεσθῇ ἑαυτοῖ, μὴ ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει, καὶ ἀλόγως παρατάξῃται. τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ λόγου περισκεμμένως κρίνῃ περὶ τίνος; διὰ τοῦτο ἀκρόπολὶς ἐστίν ἡ ἐλευθέρα παθῶν διάνοια· οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτε-

Ad Sect. 47. (ap. Lugd. 40. p. Caf. 40. p.)

ὅτι οὐχὶ τόδε τι ἐνεργεῖς ὑγιές σοι φαινόμενον] Monente Gatakero scripsi τόδε, ubi ceterae Edd. τὸ δὲ exhibent.

ἀλλὰ ἰσχυρότερόν τι ἐνίσταται.] Xyl. 1. et Lugd. vitiose: ἐνίσταται. Arg. autem ceteraeque recte: ἐνίσταται.

ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει.] Locus hand dubie corruptus. Caf., quem Oxon. secutus est, edidit ex conjectura: εἴγε ἐνεργῶν ὃς ἀποθνήσκει ἅμα ἴλεως (perperam ap. Caf. ἴλεως expressum est) τοῖς

ἐνισταμένοις, quando et is agit, qui moritur aequus impredientibus. Ego vero malim aut cum Gatak. ἢ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις. quomodo is solet mori, cui agere conceditur, aut, quod omnium verisimillimum mihi videtur, cum Menag. et Reisk. εἰ καὶ ὁ ἐνεργῶν ἀποθνήσκει, quam igitur lectionem in Versione secutus sum. Eam quoque secutus videtur Xyl., qui autem verba, quae sequuntur, ἅμα ἴλεως ad τὸν ἐνεργῶντα perperam retulit: sic enim construenda videntur: ἀπιθι — εὐμενῆς, (καὶ) ἅμα ἴλεως τοῖς ἐνισταμένοις. — Caeterum

47. Si qua res externa te dolore afficit, non res ipsa, sed tuum de ea iudicium dolore te afficit: hoc autem delere in tua situm est potestate, si in animi tui dispositione inest, quod dolore te afficit, quis te prohibet, quo minus decretum illud corrigas: pari modo si dolore te afficit, quod non facis, quod sanum tibi videtur, cur non potius facis hoc, quam dolore te afficis? Sed obstat aliquid potentius. Noli igitur dolere: non enim in te sita est causa nihil agendi. At nullius pretii est vivere, nisi hoc actum est: aequo igitur animo e vita decede: ([nam] et is, qui agit, moritur) atque propitius iis, qui obstant.

48. Memento, partem tui principalem fieri inexpressibilem, quum in se collecta se ipsa contenta sit, nihil, quod nolit, faciente, etiam si sine ratione obstinatus agat. Quid ergo, ubi ratione in consilium adhibita de re aliqua sententiam fert? Hinc arx quaedam est mens perturba-

T 3

tio-

terum *Vatic. A.* pro ἐπισταμέν-
νοῖς habet: ἐπισταμένοις, per-
peram.

*Ad Sect. 48. (ap. Lugd. 41.
Caf. 41.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,
Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris.
et Guelf.*

μη ποιοῦντι ὃ μὴ θέλει]
Med. 2. et Paris. (qui fere
ubique conveniunt et ex eo-
dem Cod. fluxisse videntur)
μη ποιοῦντι τι, ὃ μὴ θέλει;
haud male. Paulo ante *Med.
4. pro συστρεφέν* exhibet sim-
plex στρεφέν.

καὶ ἀλόγως παρατάξη-
ται.] *Gat. operarum errore:*
— παρατάσσεται.

τί οὖν ὅταν καὶ μετὰ
λόγου περιεσκεμμένως
κ. τ. λ.] Pro περιεσκεμμένως
*Vat. 2. 3. 4. 6., Med. 1. 2. 3. 4.
et Paris.* simplex ἐσκεμμένως
habent, et post λόγου copula-
tivam καὶ addunt *Med. 1. 2. 4.
et Paris.*

ἢ ἐλευθέρᾳ παθῶν δια-
νοία] *Med. 3. perperam: ἢ
ἐλευθ. παθῶν (sic) διάνοια.*

οὐδὲν γὰρ ὀχυρώτερον
ἔχει ἀνθρώπου] *Paris. —
ὁ ἄνθρωπος. Mox Vat. A. pro
ἀνάλωτος vitiose: ἀλιζώτως
(sic).*

ρώτερον ἔχει ἄνθρωπος, ἐφ' ὃ καταφυγὼν ἀνάλωτος λοιπὸν ἂν εἴη· ὁ μὲν οὖν μὴ ἐωρακῶς τοῦτο, ἀμαθής· ὁ δὲ ἐωρακῶς καὶ μὴ καταφεύγων, ἀτυχής.

— μθ'. Μηδὲν πλεον σαυτῷ λέγε, ὧν αἱ προηγούμεναι Φαντασίαι ἀναγγέλλουσιν· ἡγγελται, ὅτι ὁ δαῖνά σε κακῶς λέγει. ἡγγελται τοῦτο. τὸ δὲ, ὅτι βέβλαιψαι, οὐκ ἡγγελται· βλέπω, ὅτι νοσεῖ τὸ παιδίον; βλέπω. ὅτι δὲ κινδυνεύει, οὐ βλέπω. οὕτως οὖν μένε αἰεὶ ἐπὶ τῶν πρώτων φαντασιῶν, καὶ μηδὲν αὐτὸς ἔνδοθεν ἐπίλεγε, καὶ οὐδὲν σοι γίνεται· μᾶλλον δὲ ἐπίλεγε, ὡς γνωρίζων ἕκαστα τῶν ἐν τῷ κόσμῳ συμβαινόντων.

ν'. Σίκυρος πικρός· ἄφες. βάται ἐν τῇ ὁδῷ· ἐκκλινον. ἀρκεῖ μὴ προσπείπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο ταῦτα ἐν τῷ κόσμῳ; ἐπεὶ καταγελασθήσῃ ὑπὸ ἀνθρώπου φυσιολόγου, ὡς ἂν καὶ ὑπὸ τέκτονος καὶ σκυτέως γελασθεύης, καταγινώσκων, ὅτι ἐν τῷ ἐργαστηρίῳ ξέσματα καὶ περιτμήματα τῶν κατασκευαζομένων ὄρα. καὶ τοι ἐκεῖνοί γε ἔχουσι ποῦ αὐτὰ ρίψωσιν· ἡ δὲ τῶν ὅλων φύσις, ἔξω οὐδὲν ἔχει· ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν, ὅτι περιορίσασα ἑαυτὴν, πᾶν τὸ ἔνδον διαφθείρεσθαι καὶ γηράσκειν καὶ ἄχρηστον εἶναι δοκοῦν, εἰς ἑαυτὴν μεταβάλλει, καὶ ὅτι πάλιν ἄλλα νεαρὰ ἐκ τούτων αὐτῶν ποιεῖ· ἵνα μήτε οὐσίας ἔξωθεν χρήζῃ, μήτε ὅπου ἐμβάλῃ τὰ σαπρότερα προσδέηται. ἀρκεῖται οὖν καὶ χώρα τῇ ἑαυτῆς, καὶ ὕλη τῇ ἑαυτῆς, καὶ τέχνῃ τῇ ἰδίᾳ.

νά. Μήτε

ὁ μὲν οὖν — ἀμαθής· ὁ δὲ — ἀτυχής] *Guelf. mendose: ὁ μὴ οὖν μὴ κ. τ. λ. — Pro ἀμαθής vero Paris. cum Med. 2. et 3. perperam ἀτυχής, et in fine pro ἀτυχής habet εὐτυχής.*

Sectio 49. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

Ad Sect. 50. (ap. Lugd. 42. p. Caf. 42. p.)

μὴ προσπείπης, τί δὴ καὶ ἐγένετο κ.τ.λ.] *Xyl. I., Lugdun., Caf. et Oxon. — τί δαὶ καὶ ἐγ. — Arg. — τί δὲ (sic)*

tionibus libera: nihil enim munitius homo habet, quo confugiens superari non possit: hoc igitur qui non videt, imperitus est; qui videt, nec tamen eo se recipit, infelix.

49. Ne quid iis addas, quae visa primario tibi renuntiaverint: nunciatum tibi est, illum tibi male dicere: nunciatum est hoc, non vero et illud, te laesum esse. Video puerulum aegrotare; hoc video, non autem, eundem vitae discrimen adire. Sic semper in primo visis confiste, nec quidquam intus adjice, et nihil tibi accidet, aut potius adjice, sed ut qui omnia, quae in mundo eveniunt, perspecta penitus habeas.

50. Amarus est cucumis: mitte! vepres in via: declina! ne pergas dicere: quare quaeso haec in mundo sunt? Ludibrio enim fores homini scientiae naturalis perito, perinde atque fabro et futuri, si vitio ei verteres, quod eorum, quae conficiuntur, ramenta et segmenta in officina ejus cerneret: quamquam hi quidem, quo talia projiciant, habent, rerum omnium natura autem extra se nihil habet: sed, quod maxime in hac arte mireris, quum se certis terminis circumscripserit, quidquid intra se corrumpi, senescere et inutile fieri videtur, in se ipsam mutat rursusque ex his alia nova efficit; ita ut neque materia extra se opus habeat, neque, quo putrefacta projiciat, desideret: itaque contenta manet loco suo et materia sua et arte sibi propria.

T 4

51. Nec

(sic) et *Vat. A.* τί δαί, omissa copulativa καὶ — haud male.

ἀλλὰ τὸ θαυμαστὸν τῆς τέχνης ταύτης ἐστίν.]

Malim pro ταύτης cum *Reisk.* αὐτῆς, sc. τῆς φύσεως.

μήτε ὅπου ἐκβάλλη κ. τ. λ.] *Reisk.* „fortasse μήτε

τόπου, οὗ ἐκβάλλη κ. τ. λ., quam lectionem lubenter arripuissem, si a *Cod.* mihi oblata fuisset.

ἀρκεῖται οὖν καὶ χάρις κ. τ. λ.] *Vat. A.* mendose: ἀρκεῖ τοῦ καὶ χάρις κ. τ. λ.

Ad

να. Μήτε ἐν ταῖς πράξεσιν ἐπισύρειν· μήτε ἐν ταῖς
ὁμιλίαις Φύρειν· μήτε ἐν ταῖς Φαιφασίαις ἀλᾶσθαι· μήτε τῇ
ψυχῇ καθάπαξ συνέλκεσθαι ἢ ἐκθόρνυσθαι· μήτε ἐν τῷ
βίῳ ἀσχολεῖσθαι· κτείνουσι, κρεανομοῦσι, κατάραις ἐλαύνου-
σι. τί οὖν ταῦτα πρὸς τὸ τὴν διάνοιαν μένειν καθαράν, Φρε-
νὴν, σῶφρονα, δικαίαν; οἷον εἴ τις παραστάς πηγῇ διαυ-
γεῖ καὶ γλυκεῖα, βλασφημοῖα αὐτήν, ἢ δὲ οὐ παύεται πό-
τιμον ἀναβλύουσα· καὶ πηλὸν ἐμβάλλῃ, καὶ κοπρίαν, τάχι-
στα διασχεδάσκει αὐτὰ, καὶ ἐκκλύσει, καὶ οὐδαμῶς βαφῇ-
σεται. πῶς οὖν; πηγὴν ἀένναον· ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ], ἂν
Φυλάσσης σεαυτὸν πάσης ὥρας ἐλεύθερόν μετὰ τοῦ εὐμενῶς,
καὶ ἀπλῶς, καὶ αἰδημόνως.

ιβ. 'Ο

Ad Sect. 51. (ap. Lugd. 43.
Caf. 43.)

πῶς οὖν; πηγὴν ἀέν-
ναον ἔξεις, [καὶ μὴ
Φρέαρ], ἂν Φυλάσσης, κ.
τ. λ.] Ceterae Editiones sic
dabant: πῶς οὖν πηγὴν ἀένναον
ἔξεις, καὶ μὴ Φρέαρ; Φύου σε-
αυτὸν κ. τ. λ. — At verba:
καὶ μὴ Φρέαρ ignorat Vat. A.
et videntur mihi ex nota mar-
ginali, quae inserviret expli-
cando τῇ πηγῇ ἀένναος, in tex-
tum illata: hinc uncis ea in-
clusi. Signum vero interro-
gandi post πῶς οὖν ponendum
dixi, ut ἂν illud cum ἔξεις
referri posset.

ἔξεις [καὶ μὴ Φρέαρ],
ἂν Φυλάσσης σεαυτὸν
πάσης ὥρας ἐλεύθερόν
μετὰ τοῦ εὐμενῶς κ. τ. λ.]
Ceterae Edd. omnes: —
Φύου (omisso ἂν) σεαυτὸν πά-
σης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν

μετὰ τοῦ εὐμ. κ. τ. λ.] — Ad
lectionem Φύου Gatak. haec
adnotavit: „Compone te, ver-
tit Xyl. — gigne, Casaub. [in
Verf. Angl. scil. in Translat.
lat.: Perpetuo id age, ut na-
tura duce te ad veram liberta-
tem excolas, et in Notis mo-
nuit, se Φύε legere, quia Φύ-
μαι nusquam sensu activo oc-
curreret.] phralis duriuscula
et Syntaxis insolens! Itaque
suspecta mihi lectio: quam
tamen si retinere libuerit,
quia alia commoda non oc-
currit, malim vertere: con-
genitam et quasi nativam fac
tibi usu atque industria jugi
libertatem; [i. e.] in hoc te
adfiduo exerce, ut virtus quasi
in naturam transeat tibi. „
Haec ille. Quae quidem in-
terpretatio quam dura sit,
omnibusque interpretationis
grammaticae praeceptis con-
traria,

51. Nec in actionibus negligens; nec in congressibus turbidus sis; nec in cogitationibus vagus: animus nec subito se contrahat, nec gaudio exiliat, nec in vita otio careat. Occidunt, mactant, diris te devovent. Quid vero haec obstant, quo minus animus sit purus, prudens, sobrius, iustus? Perinde ac si quis fonti limpidi ac dulci assistens eum vituperaret, at ille nihilominus non cessaret puram aquam scaturire: quin et si quis lutum injiceret aut sterminus, cito hoc dispergeret et elueret, nec vero inquinaretur. Quid igitur? Fontem habebis perennem [non puteum], si te semper servaveris liberum, nec non benevolum, simplicem atque verecundum.

T 5

52. Qui

traria, non est, quod moveamus. — *Morus*: „Deest verbum, quod significet: *vin-dica te*.“, Hinc ego olim: *ἐξου σεκυτὸν κ. τ. λ.* — *Reiskius*: „aut *ἴδυνε* legendum huius verbi loco, aut *φέρουσαν*, ita ut redeat ad *πηγὴν*. — *Coray*, Vir Doctiss., quem honoris causa nomino, aut *φυσίου σεκυτῶ πάσης ὥρας ἐλευθερίαν*, aut *φυσίου σεκυτὸν πάσης ὥρας εἰς ἐλευθερίαν*. — *Reche*, V. D., *Χύου εἰς σεκυτὸν πάσης ὥρας ἐλευθερίαν*. — Quid multa? omnes in eo consentiunt, lectionem vulgarem esse corruptam: incertissimam autem esse ex conjecturis Emendationem, vel ex iis, quae appolui, satis apparet. Secutus igitur sum *Cod. Vat. A.*, qui vestigia saltem verae lectionis mihi servasse videbatur. Sic enim

habet: *ὃν φυλάσσεις σεκυτὸν εἰς ἐλευθερον μετὰ τοῦ κ. τ. λ.* Pro *φυλάσσεις* igitur *φυλάσσης* rescipiti, postulante id *Syntaxi τοῦ ἄν*, et *εἰς* ante *ἐλευθερον* ejeci, quod ortum debere praecedenti syllabae *ας* mihi persuaferam, aut correctioni librarii, qui nesciebat *φυλάσσειν σεκυτὸν ἐλευθερον*, ut *τηρεῖν σεκυτὸν ἐλευθερον* significare: *locum hominis liberi tueri*. Ne tamen quid dissimulem, fatendum est, *Antoninum* mihi sic scripsisse videri: *ὃν φυλάσσης τὸν πάσης ὥρας ἐλευθερον κ. τ. λ.*, et hoc depravatum esse ex librariorum pruritu emendandi ea, quae non intelligerent.

μετὰ τοῦ εὐμενῶς καὶ ἀπλῶς καὶ αἰδημόνως.] *Reisk.* malebat: *μετὰ τοῦ εὐμενοῦς καὶ ἀπλοῦ καὶ αἰδήμονος*

Ad

νβ. Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς ὅ,τι ἔστι κόσμος, οὐκ οἶδεν ὅπου ἐστίν. ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν, οὐκ οἶδεν ὅστις ἐστίν, οὐδὲ τί ἐστι κόσμος. ὁ δὲ ἔν τι τούτων ἀπολιπὼν, οὐδὲ πρὸς ὅ,τι αὐτὸς πέφυκεν εἴποι. τίς οὖν φαίνεται αἰ τοῦ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * Φεύγων ἡδίων, ἢ οἱ οὐδ' ὅπου εἰσίν, οὔτε οἱ τινὲς εἰσι γινώσκουσι;

γγ. Ἐπαινέσθαι θέλεις ὑπὸ ἀνθρώπου, τρεῖς τῆς ὥρας ἑαυτῷ καταρωμένου; ἀρέσκειν θέλεις ἀνθρώπῳ, ὃς οὐκ ἀρέσκει ἑαυτῷ; ἀρέσκει ἑαυτῷ, ὁ μετκνωὼν ἐφ' ἅπασιν σχεδὸν οἷς πράσσει;

νδ. Μηκέτι μόνον συμπνεῖν τῷ περιέχοντι ἀέρι, ἀλλὰ ἡδὴ καὶ συμφρονεῖν τῷ περιέχοντι πάντα νοερώ. οὐ γὰρ ἦττον ἢ νοερά δυνάμεις πάντῃ κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε τῷ

Ad Sect. 52. (ap. Lugd. 44.

45. p. Caf. 44. p.)

Ὁ μὲν μὴ εἰδὼς, ὅ,τι ἔστι κόσμος] Monente Menag. dedi ὅ,τι pro ὅ,τι, quod ceterae Edd. omnes habent: quamquam et hoc utcunque ferri potest, si κόσμος emphatice explicatur.

ὁ δὲ μὴ εἰδὼς πρὸς ὅ,τι πέφυκεν] Caf. operarum, ut ipse monuit, errore — ὅ,τι πέφυκεν, omisso τῷ πρὸς.

ὁ δὲ ἔν τι τούτων ἀπολιπὼν] Caf. conjecit: ὁ δὲ ἔν τινι τούτων ἀπολιπὼν, aut: ὃ δὲ ἔν τι τούτων ἀπολείπει. Neque tamen lectio vulgaris h. l. mihi spernenda videtur.

ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον * Φεύγων ἡδίων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ.] Locutus haud dubie depravatus.

Quum tamen incerta sit ejus emendatio, satis duxi, asterisco appposito lectorem de corruptela monere. Xyl. vertit, tanquam legisset: τίς οὖν σοι φαίνεται ἡδίων ἢ ὁ τὸν τῶν κροτούντων ἔπαινον Φεύγων ἢ οἱ οὐδ' ὅπου κ. τ. λ. — Gatak. corrigendum pronunciat, aut: ὁ τὸν τῶν κροτ. ἔπαινον ἢ εὐφημίαν διώκων, οἱ κ. τ. λ., aut: ὁ τῶν κροτούντων ἢ ψόγον Φεύγων, ἢ ἔπαινον διώκων. (Ceterum idem falso Lugdun. lectionem ἢ διώκων tribuit.) Caf. scribendum putabat: τῶν κροτ. ἔπ. Φεύγων ἢ διώκων, ita ut ψόγον elegantι βραχυλογίᾳ subintelligeretur. coll. I. ad Corinth. IV, 5. — Reisk. ad h. l. ita: „Confusa hic error et emendatio librarii. Librarius per errorem

52. Qui, quid mundus sit, nescit, et ubi ipse sit, nescit: qui vero, ad quid natus sit, nescit, nec quis ipse, nec quid mundus sit, novit: qui in horum alterutro deficit, nec ad quid natus sit, dicere potest. Quis igitur tibi videtur, qui eorum hominum plausum captat, qui nec ubi sint nec qui sint ipsi, norunt?

53. Cupisne laudari ab homine, qui intra unius horae spatium ter se ipse exsecratur? Studesne placere ei, qui nec sibi ipse placet? Num vero sibi placet, quem omnium fere, quae ipse facit, poenitet?

54. In posterum non tantum cum aëre ambiente conspirare te oportet, sed etiam cum mente, quae omnia amplectitur, consentire: non minus enim vis illa intellectus
lis

rem scripserat *Φεύγων*, cum debuisset *διώκων*: nolebat tamen Codicem litura deturpare: subijciebat igitur *ἡ διώκων*. Inde natum geminum vitium sic emendandum, ut legatur: *ἐπαινον διώκων*, οἱ — caeteris deletis. Saepe *ἡ* nota est correctoris, significans, priorem dictionem vitiose fuisse exaratam, et sic emendandum esse, ut sequitur. — Hanc quidem emendationem, ut quae maximam habet veritatis speciem, in Versione secutus sum.

Ad Sect. 53. (ap. Lugd. 45. p. Cas. 44. p.)

ὅς οὐκ ἀρέσκει ἐαυτῷ;] *Xyl. 1. operarum errore: ἀρέσκει. (sic.)*

ἀρέσκει ἐαυτῷ, ὁ μετανοῶν ἐφ' ἑαυτοῦ. Haec omnia in *Vatic. A.* non legun-

tur, mendose. Caeterum cum *Reisk.* malim ἀρέσκει γὰρ (scilicet) ἐαυτῷ κ. τ. λ.;

Ad Sect. 54. (ap. Lugd. 46. Cas. 45.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 3. 5., Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

ἀλλὰ ἡδη συμφρονεῖν —] *Paris. ἀλλ' ἡδη* — et *Vatic. 3.* mendose: *συνφρονεῖν.*

οὐ γὰρ ἡττον ἢ νοερά δύναμις κ. τ. λ.] *Xyl. 1. et Arg. — ἡττον ἢ τῷ νοερά κ. τ. λ.* — habent, atque τῷ illud alieno loco intrusum ante σπᾶσαι postea omittunt. *Vatic. A. et Med. 1. 2. 3. et 4., Paris. et Guelf.* cum reliquis Edd. — ἡ νοερά — recte.

πάντη κέχυται καὶ διαπεφοίτηκε κ. τ. λ.] *Mire* variant h. l. MSS. *Vat. A.* pro δια-

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ.

νε'. Γενικῶς μὲν, ἡ κακία οὐδὲν βλάπτει τὸν κόσμον. ἡ δὲ κατὰ μέρος, οὐδὲν βλάπτει τὸν ἕτερον. μόνῳ δὲ βλαβερά ἐστι τούτῳ, ᾧ ἐπιτέτραπται καὶ ἀπηλλάχθαι αὐτῆς, ὅποτεν. πρῶτος οὕτως θελήσῃ.

νς'. Τῷ ἐμῷ προαιρετικῷ τὸ τοῦ πλησίον προαιρετικὸν ἐπίσης ἀδιάφορόν ἐστιν, ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ, καὶ τὸ σαρκίδιον, καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα ἀλλήλων ἔνεεν γεγονάμεν, ὁμῶς τὰ ἡγεμονικὰ ἡμῶν ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυρίαν ἔχει· ἐπεὶ τοι ἐμελλεν ἡ τοῦ πλησίον κακία ἐμοῦ κακὸν εἶναι· ὅπερ οὐκ ἔδοξε τῷ θεῷ, ἵνα μὴ ἐπ' ἄλλῳ ἢ τῷ ἐμῷ ἀτυχεῖν.

νς'. Ὁ

διαπεφοίτηκε vitioſe διαπεφύτηκε. *Med.* 1. et 3.: — πάντῃ πέφυκε (*sic*) καὶ διαπεφοίτηκε. *Paris.* πάντῃ πέφυκε τῷ σπᾶσαι δυναμ.

τῷ σπᾶσαι δυναμένῳ, ἥπερ ἡ ἀερώδης τῷ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ] *Vat.* 3. — τῷ σπᾶσαι βουλομένῳ, ἥπερ ἀερώδης (*sic*) κ. τ. λ. — *Med.* 3. — ἀερώδης τῷ σπᾶσαι καὶ ἀναπνεῦσαι δυναμένῳ. — Caeterum ex legibus Grammatices postulari videtur, ut cum *Reisk.* τῶν σπᾶσαι δυναμένων et τῶν ἀναπνεῦσαι δυναμένων legamus, nisi quis τοῦ σπ. δυναμένου et τοῦ ἀναπν. δυναμένου malit. Διαφοιτᾶν enim vix cum dandi casu construi potest.

Ad Sect. 55. (*ap. Lugd.* 47. *Caf.* 46.)

ᾧ ἐπιτέτραπται κ. τ. λ.]

Recte habet, nec opus est emendatione Menagii ἐπιτέτραπται.

ὅποτεν πρῶτος οὕτως θελήσῃ.] *Placet Reisk. emendatio: ὅποτεν πρῶτον αὐτὸς θελήσῃ, quamprimum ipse voluerit.* Nolim tamen talia contra *Codd. auctoritatem* textui inferri.

Ad Sect. 56. (*ap. Lugd.* 48. *Caf.* 47.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vatic.* 2. 3. 4., *Med. Florent.* 1. 2. 3. 4., *Paris.* et *Guelf.*

ὡς καὶ τὸ πνευμάτιον αὐτοῦ καὶ τὸ σαρκίδιον.] καὶ post ὡς ignorant omnes *Msspti*, qui *Excerpta ex Antonino* servarunt, praeter *Guelf.* — Sequens τὸ in τὶ depravit *Vatic.* 2. — et πνευμάτιον in

lis ubique funditur et ea permeat, qui eam possunt adtrahere, quam aërea illa, quae respirare possunt.

55. In universum vitiositas mundo non nocet: in specie non laedit alterum, sed ei soli nocet, cui concessum est, quamprimum voluerit, illa liberari.

56. Arbitrio meo pariter indifferens est alterius arbitrium, ac animula ejus vel caruncula: etiamsi enim quam maxime alter alterius causa nati sumus, tamen meptium nostrarum cuilibet peculiaris sua constat potestas: alioquin profecto alterius vitiositas mihi malum foret, quod Deo non visum est, ne in alterius esset potestate, me miserum redere.

57. Sol

in πνευμάτων *Vat.* 3. — αὐτοῦ
rursus omnes ignorant. —
Ed. Gatak. operarum errore:
— πνευμάτων.

καὶ γὰρ εἰ ὅτι μάλιστα
στα κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte:
— εἰ ἔτι μάλιστα. —

ἀλλήλων ἕνεκεν γεγό-
αμεν, ὅμως τὰ] Haec ver-
ba a *Vat. A.* absunt. — *Va-*
tic. 3. — ὅμως τὴν τὰ ἡγεμο-
νικά κ. τ. λ.

τὰ ἡγεμονικά ἡμῶν
ἕκαστον τὴν ἰδίαν κυ-
ρίαν ἔχει.] *Reisk.* emend.:
— ἕκαστων. At vulgaris bene
defendi potest. τὰ ἡγεμονικά
ἕκαστον per Anacoluthon scri-
psit pro ἕκαστον τῶν ἡγεμονι-
κῶν. — Caeterum κυρεῖν ha-
bent *Med.* 1. 2. 3.

ἐπεὶ τοὶ ἔμελλον ἢ τοῦ
πλησίον κ. τ. λ.] Pro ἐπεὶ

τοὶ *Vat.* 2. ἐπεὶ ἔτι. — *Med.* 1.
2. 3. 4. cum *Parif.* et *Guelf.*
ἐπεὶ τί: quae quidem lectio
mihi quam maxime arridet;
atque in eam jam *Reiskius*
incidit, qui ad h. l. haec
adnotavit: „ἐπεὶ τί; ἔμελλον
— εἶναι; quid enim? sc. οἷος
vel ἐστὶ; quid enim tibi vi-
detur? oportebatne alterius
malitiam mihi in malum ce-
dere? „ — Neque tamen vul-
garem spreverim, quae mihi
commode exponi posse vide-
tur: „alioquin profecto alte-
rius malitia mihi in malum
cederet. „ — Caeterum pro
ἐμοῦ κακόν *Med.* 4. ἐμοῦ κα-
κία. —

τὸ ἐμὲ ἀτυχεῖν] *Menag.*
ad h. l.: „*Mfpt. Reg.* (idem,
quem nos *Parif.* vocamus) εὐ-
τυχεῖν. „ perperam.

Ad

κς'. Ὁ ἥλιος κατακεχύσθαι δοκεῖ, καὶ πάντα γε κέ-
χυται, οὐ μὴν ἐκκέχυται. ἡ γὰρ χύσις αὕτη τάσις ἐστίν.
ἀκτῖνες γοῦν αἱ αὐγαὶ αὐτοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐκτείνεσθαι λέγονται.
ὁποῖον δέ τι ἐστὶν ἀκτὶς, ἴδοις ἂν εἰ διὰ τινος στενοῦ εἰς
ἐσκιασμένον οἶκον τὸ ἀφ' ἡλίου φῶς εἰσδύμενον θεάσασθαι· γί-
νεται γὰρ κατ' εὐθὺν, καὶ ὥσπερ διαιρεῖται δὴ πρὸς τὸ στε-
ρέμνον, ὅτι ἂν ἀπαντήσῃ, διεῖργον τὸν ἐπέκεινα ἀέρα· ἐν-
ταῦθα δὲ ἔσθῃ, καὶ οὐ κατώλισθεν, οὐδὲ ἔπεσε. τοιαύτην
οὖν τὴν λύσιν καὶ διάχυσιν τῆς διανοίας εἶναι χρὴ, μηδαμῶς
ἐκχυσιν, ἀλλὰ τάσιν, καὶ πρὸς τὰ ἀπαντῶντα κωλύματα,
μὴ βίαιον μηδὲ ῥαγδαίαν τὴν ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι· μηδὲ μὴν
καταπίπτειν, ἀλλὰ ἴσταςθαι, καὶ ἐπιλάμπειν τὸ δεχόμενον.
αὐτὸ γὰρ ἑαυτὸ στερήσει τῆς αὐγῆς, τὸ μὴ παραπέμπον
αὐτήν.

νη'. Ὁ τὸν θάνατον φοβούμενος, ἥτοι ἀναισθησίαν φο-
βεῖται, ἢ αἰσθῆσιν ἑτεροίαν. ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθῆσιν, οὐδὲ
κακοῦ τινος αἰσθήσῃ· εἴτε ἄλλοιοτέραν αἰσθῆσιν κτήσῃ, ἄλ-
λοῖον ζῶν ἔσθῃ, καὶ τοῦ ζῆν οὐ παύσῃ.

νθ'. Οἱ

*Ad Sect. 57. (ap. Lugd. 49.
Caf. 48.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vatic. 2. 3. 4. 5. 6.,
Med.-Flor. 1. 2. 3. 4., Paris.
et Guelf.*

καὶ πάντα γε κέχυται]
γε in *Vatic. 2. 3., Med. 1. 2.
3. 4., Paris. et Guelf.* non le-
gitur. A syllaba sequenti κε
sublatum videtur.

ἡ γὰρ χύσις αὕτη κ.τ.λ.]
*Xyl. 1. operarum errore: —
αὕτι.*

εἰς ἐσκιασμένον οἶκον
κ. τ. λ.] *Xyl. 1. vitiose: εἰ
ἐσκιασμένον οἶκ.*

καὶ ὥσπερ διαιρεῖται
δὴ πρὸς κ. τ. λ.] *Reiskius
emendandum putabat: καὶ
ὥσπερ διερεῖδεται πρὸς — et
quasi lucatur etc. — coll.
verbis ἐπέρεισιν ποιεῖσθαι. Sed,
ni fallor, temere haec pro-
nunciavit.*

διεῖργον τὸν ἐπέκεινα
ἀέρα] *Guelf. διεῖργοντος ἐπέ-
κεινα κ. τ. λ.*

ἐν.

57. Sol diffundi videtur et ubique quidem diffunditur, non effunditur tamen: diffusio enim haec intensio est: hinc et radii ejus ἀκτῖνες ab ἐκτείνειν, extendere, dicti sunt: qualis autem sit radius, perspicere licet, ubi lumen a sole profectum per angustum [foramen] in domum tenebricosam immissum vides: recta enim procedit et ad solidum corpus, quod aërem intercipit, dividitur profecto quodammodo: ibi autem consistit et nec delabitur nec decedit. Talem igitur oportet esse mentis solutionem et diffusionem, minime effusionem, sed intentionem, nec eam oportet violento ac rapido impetu ad impedimenta quaevis obvia collidere, neque profecto decedere, sed consistere et illustrare, quod eam recipiat: privabit enim sese splendore illius, quod eam non admiserit.

58. Mortem qui timet, aut sensuum extinctionem timet, aut alium quandam sensum. Verum, si nullum habebis sensum, neque malum senties; si alium quandam sensum habebis, animal aliud eris, nec vivere defines.

59. Ho-

ἐνταῦθα δὲ ἔσται] *Med.*
1. 3. *Guelf.* ἐστὶ, *Parif.* ἐστὶν
— corrupte.

τοιαύτην οὖν τὴν λύσιν
κ. τ. λ.] χύσιν malebant *Edi-*
tor Oxon. (II.) et *Reisk.*

μηδαμῶς ἐκχυσιν] *Me-*
nag. καὶ μηδαμῶς ἐκχ. —
n. n.

μὴ βίαιον μηδὲ ξαγδαί-
ον κ. τ. λ.] *Med.* 1. 2. 4. ξαγ-
δαίον. *Parif.* ξαγδαίου.

μὴν κατὰ πίπτειν]
μὴν primus dedi pro μὲν cum
Med. 2. et *Guelf.* — Mox *Pa-*

rif. ἀλλ' ἴσασθ. *Vat.* 2. post
ἐπιλάμπει articulum perpe-
ram omisit. — Et *Parif.* cum
Med. 3. in fine hujus Sectio-
nis pro αὐτὴν habet αὐγὴν.

Ad Sect. 58. (*ap. Lugd.* 50.
Caf. 49.)

ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰ-
σθήσιν κ. τ. λ.] *Reisk.* con-
jecit: ἀλλ' εἴτε οὐκέτι αἰσθήσῃ
aut αἰσθήσιν ἔξεις. At ex se-
quentibus ad αἰσθήσιν subin-
telligi potest: κτήση.

καὶ τοῦ ζῆν οὐ πάύσῃ]
Articulum τοῦ ante ζῆν, quem
cum

νθ'. Οἱ ἄνθρωποι γεγονάσιν ἀλλήλων ἔνεκεν διδάσκει
οὖν, ἢ Φέρε.

ξ'. Ἄλλως βέλος, ἄλλως νοῦς Φέρεται· ὁ μὲν τοι
νοῦς, καὶ ὅταν εὐλαβῇται, καὶ ὅταν περὶ τὴν σκέψιν στρέ-
φῃται, Φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ προ-
κείμενον.

ξα'. Εἰσιέναι εἰς τὸ ἡγεμονικὸν ἐκάστου· παρέχει δὲ
καὶ ἑτέρῳ παντὶ εἰσιέναι εἰς τὸ ἑαυτοῦ ἡγεμονικόν.

cum Gatak. posteriores Edd. omnes omiserunt, ex Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon. restitui.

Sectio 59. (ap. Lugdun. 51. Caf. 50.)

Ad Sect. 60. (ap. Lugd. 52. p. Caf. 51.)

ὁ μὲν τοι νοῦς] Articulus

lus ὁ abest ab Argent. perperam.

ὅταν εὐλαβῇται] Menag. malebat εὐλαβεῖται. — Mox perperam στρέφεται Gat. et quae eam sequuntur.

Φέρεται κατ' εὐθὺ οὐδὲν ἤττον, καὶ ἐπὶ τὸ προ-
κεί-
μενον.

59. Homines alter alterius caussa nati sunt: igitur aut doce, aut fer.

60. Aliter sagitta, aliter mens fertur: mens utique et quando et cavet et in considerando versatur, recta tamen fertur non minus quam ad propositum.

61. In mentem alterius cujusque descende: sed et in tuam descendere quemlibet patere.

προκειμένον.] Locus depravatus, quem varie emendare studuerunt viri docti. *Gm.* Φέρεται κατ' εὐδὺ οὐδὲν ἥττον ἐπὶ τὸ προκειμένον. — *Reisk.* οὐδὲν ἥττον βέλους ἐπὶ τὸ προκ. — An forte pro καὶ legendum ἦ?

Ad Sect. 61. (ap. Lugd. 52. p. Caf. 52.)

Haec Sectio in *Vat. A.* non legitur.

Εἰσιέναι κ. τ. λ.] *Gatak.* malebat conjunctim cum praecedentibus καὶ εἰσιέναι πᾶσι. — *Casaub.* edidit: παρέχειν. neutro opus est.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Σ΄.

α'. **Ο** ἀδικῶν, ἀσεβεῖ. τῆς γὰρ τῶν ὅλων φύσεως κατεσκευακίας τὰ λογικὰ ζῶα ἔνεκεν ἀλλήλων, ὥστε ὠφελεῖν μὲν ἀλλήλα κατ' ἀξίαν, βλάπτειν δὲ μηδαμῶς· ὁ τὸ βούλημα ταύτης παραβαίνων, ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν πρεσβυτάτην τῶν θεῶν. καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν. ἡ γὰρ τῶν ὅλων φύσις, ὄντων ἐστὶ φύσις. τὰ δέ γε ὄντα πρὸς τὰ ὑπάρχοντα πάντα οἰκείως ἔχει. ἔτι δὲ καὶ ἀλήθεια αὕτη ὀνομάζεται, καὶ τῶν ἀληθῶν ἀπάντων πρώτη

Ad Librum IX.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς εαυτὸν βιβλ. Σ'.] Titulus hujus libri, ut et caeterorum, abest a *Vatic. A*.

Ad Sect. 1. (ap. Lugdun. 1. Caf. 1.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*, qui omnes desinunt in his: — οὐκ ἐπίσης ἔχει, ὅλον, ὡς ἀσεβεῖ.

Ὁ ἀδικῶν, ἀσεβεῖ.] Articulus ὁ abest a *Vat. A.*, littera hac, consulto, opinor, praetermissa, ut ornatus postea fingeretur, quod in pluribus librorum initiis observa-

bunt lectores, qui in id intenti fuerint.

Φύσεως κατεσκευακίας] In *Gat. operarum errore κατασκευαστακίας im-*preffum est.

καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσεβεῖ παρὰ τὴν αὐτὴν θεόν.] Haec verba, in omnibus Edd. veterioribus omissa, praeeunte *De Joly* in textum recipere haud dubitavi. Primum enim non solum *Vat. A.*, sed et omnes Codd., qui Excerpta servarunt, ea agnoscunt. Deinde iis praetermissis aliquid deesse, cuique apparebit. Tria enim sunt, quae h. l. docet *Antoninus*:

1) in-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER NONUS.

1. **Q**ui iniuste agit, impie agit: etenim quum omnium rerum Natura animantia ratione praedita sui invicem gratia condiderit, ut sibi pro cuiusque dignitate mutuo profint, minime vero noceant; is, qui hujus voluntatem transgreditur, manifesto impie agit adversus numinum omnium anti- quissimum: porro qui mentitur, impie agit adversus idem numen: rerum enim universarum natura est natura eorum, quae sunt: at ea profecto, quae sunt, ad omnia, quae

U 2

rebus

1) *iniuste qui agat, etiam impium esse*: ὁ ἀδικῶν ἀσεβεῖ — ἀσεβεῖ δηλονότι εἰς τὴν κ. τ. λ.

2) *mendacem impie agere*: καὶ ὁ ψευδόμενος ἀσεβεῖ — ὁ μὲν οὖν ἐκῶν ψευδόμενος ἀσεβεῖ κ. τ. λ.

3) *eum, qui voluptates ut bona sectetur, et dolores ut mala fugiat, impie agere*: καὶ ὁ μὲν τὰς ἡδονὰς κ. τ. λ. ἀσεβεῖ — οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον, ὡς ἀσεβεῖ.

Denique auctoritas *Cod. Palatini*, quo usus est *Xyl.*, nobis opponi non potest. Apparet enim, quod jam *Mer. Casaub.* observavit, ex versione *Xyl.*, verba καὶ ὁ ψευδόμενος — θεὸν in *Cod. Palat.* fuisse, et operum errore e Contextu Graeco excidisse. Ceterum *Ed.*

De-Jol. cum omnibus *Codd. Vat., Med., Paris. et Guelf.* exhibet: καὶ ὁ ψευδόμενος δὲ ἀσ. περὶ τὴν αὐτὴν θεὸν — pro quo παρὰ rescribendum putavi, quod *Msspt. Hoefschel.* habuisse testatur *Cas.* et quod *Vat. A.* superscriptum τῷ περὶ habet. Sola *Med. 1.* — ἐπὶ τὴν αὐτ. *D.*, haud male.

ὄντων ἐστὶ φύσις] *Medic. 1., Vat. 2. 4. ὄντως ἐ. Φ.* In *Vatic. 4.* praeterea τὸ ἐστὶ excidit. — *Reisk.* malebat τῶν ὄντων ἐ. *Φ.*

τὰ ὑπάρχοντα πάντα σὶ κελεύς κ. τ. λ.] πάντα omitunt *Vat. A.* et 3., *Med. 1. 2. 3.* et *Paris.*

ἐπὶ

πρώτη αἰτία ἐστίν. ὁ μὲν οὖν ἐκὼν ψευδόμενος ἀσεβεῖ, καθόσον ἐξαπατῶν ἀδικεῖ· ὁ δὲ ἄκων, καθόσον διαφωνεῖ τῇ τῶν ὅλων φύσει, καὶ καθόσον ἀκόσμεε, μαχόμενος τῇ τοῦ κόσμου φύσει· μάχεται γὰρ ὁ ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος παρ' ἑαυτόν· ἀφορμὰς γὰρ προεὐλήφει παρὰ τῆς φύσεως. ὧν ἀμελήσας οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν τὰ ψευδῆ ἀπὸ τῶν ἀληθῶν. καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων, τοὺς δὲ πόνους ὡς κακὰ φεύγων, ἀσεβεῖ. ἀνάγκη γὰρ τὸν τοιοῦτον μέμφεσθαι πολλάκις τῇ κοινῇ φύσει, ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ τοῖς φαύλοις, καὶ τοῖς σπουδαίοις· διὰ τὸ πολλάκις τοὺς μὲν φαύλους ἐν ἡδοναῖς εἶναι, καὶ τὰ ποιητικὰ τούτων κτᾶσθαι· τοὺς δὲ σπουδαίους, πόνῳ, καὶ τοῖς ποιητικοῖς τούτου περιπίπτειν. ἔτι δὲ ὁ φοβούμενος τοὺς πόνους, φοβηθήσεται ποτε καὶ τῶν ἐσομένων τι ἐν τῷ κόσμῳ· τοῦτο δὲ ἤδη ἀσεβές. ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς, οὐκ ἀφέξεται τοῦ ἀδικεῖν· τοῦτο δὲ ἐναργῶς ἀσεβές. χρὴ δὲ πρὸς ἃ ἡ κοινὴ φύσις ἐπίσης ἔχει (οὐ γὰρ ἀμφότερα ἂν ἐποίει, εἰ μὴ πρὸς ἀμφότερα ἐπίσης εἶχε) πρὸς ταῦτα καὶ τοὺς τῇ φύσει βουλομένους ἔπασθαι ὁμογνώμονας ὄντας, ἐπί-

σης

ἐπὶ τὰναντία τοῖς ἀληθέσι φερόμενος] *Parif.* ἐπὶ τὰναντία φερόμενος τοῖς ἀληθέσι: minus commode.

οὐχ οἷός τε ἐστὶ νῦν διακρίνειν κ.τ.λ.] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.* perperam — διακρίνων exhibent.

καὶ μὴν ὁ τὰς ἡδονὰς ὡς ἀγαθὰ διώκων] Sic primus edidi pro vulgari — ὡς ἀγαθὰς: quod quidem ferri potest. Concinnius tamen il-

lud, quum et proxime sequatur ὡς κακὰ: et praeterea auctoritate *Vat.* 4. 5., *Med.* 1. 2. 3., *Parif.* et *Guelf.* confirmatur.

ὡς παρ' ἀξίαν τι ἀπονεμούσῃ] *Med.* 1. corrupte: ἀπονεμοῦσι.

Φοβηθήσεται ποτε καὶ τῶν ἐσομένων.] Copulativam καὶ ante τῶν ἐσομένων recepi ex *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*, quod jam

rebus insunt, familiari ratione se habent: praeterea autem et veritas appellatur, et omnium, quae vera sunt, prima est causa: qui igitur volens mentitur, impie agit, quatenus eo, quod decipit, impie agit: qui autem nolens peccat, quatenus ab universi natura dissentit et quatenus mundi ordinem turbat, naturae ejus adversans: adversatur enim, qui per se ad ea fertur, quae veris repugnant: praesidia enim veritatis a natura acceperat, quibus neglectis jam factum est, ut falsa a veris non possit discernere: profecto et is, qui voluptates tanquam bona sectatur et dolores tanquam mala fugit, impie agit: necesse est enim, ut qui ita adfectus est, saepe de Universi natura conqueratur, quasi bonis malisque, nulla dignitatis ratione habita, aliquid tribuerit, propterea, quod mali saepe voluptatibus fruuntur et ea possident, quae voluptatem afferre possunt: boni contra dolore adficiuntur, et in ea incidunt, quae dolorem excitent: praeterea qui dolorem timet, et ea interdum timebit, quae in mundo futura sunt: hoc jam impium est: qui voluptates sectatur, porro ab injustitia non abstinebit: hoc autem aperte

U 3

im-

jam *De Joly*, sed tacite, fecerat. Caeterum *Med.* 4. corrupte: *φοβήσεται.*

ὅ, τε διώκων τὰς ἡδονὰς — ἐναργῶς ἀσεβείς.] Haec omnia exciderunt librario *Med.* 3.

οὐ γὰρ ἀμφοτέρω ἀνέποιεῖς, εἰ κ. τ. λ.] Conjunctionem *δυνητικὴν ἀν* ante *ἐποίει* recepi ex *Vat.* 2. 3. 5., *Med.* 1. 2. 4. et *Guelf.*, quam ceterae Edd. omnes ignorant. — *Med.* 3. eandem conjun-

ctionem, sed ante ἀμφοτέρα, exhibet. — Caeterum verba: οὐ γὰρ ἀμφοτέρω ἀνέποιεῖς, εἰ μὴ πρὸς ἀμφοτέρα ἐπίσης a *Vat.* 4. absunt.

εἰ μὴ πρ. ἀμφ. ἐπίσης εἶχε] *Ed. Gatak.* dat: εἶχεται. Ceterae Edd. cum omnibus Codd. εἶχε, praeter *Guelf.*, in quo εἶχει.

ὁμογνώμονας ὄντας] *Med.* 4. ὡς ὁμογνώμονας ὄντας; haud male.

ὅστις

σης διακεῖσθαι, ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς, ἢ θάνατον καὶ ζῶν, ἢ δόξαν καὶ ἀδοξίαν, οἷς ἐπίσης ἡ τῶν ὅλων φύσις χρῆται, αὐτὸς οὐκ ἐπίσης ἔχει, δῆλον ὡς ἀσεβεῖ. λέγω δὲ τὸ χυῖσθαι τούτοις ἐπίσης τὴν κοινὴν φύσιν, ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν ἐπίσης κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις, καὶ ἐπιγινόμενοις ὁρμῇ τινι ἀρχαίᾳ τῆς προνοίας, καὶ ἢν ἀπὸ τίνος ἀρχῆς ὤρμησεν ἐπὶ τήνδε τὴν διακόσμησιν, συλλαβοῦσά τινας λόγους τῶν ἐσομένων, καὶ δυνάμεις γονίμους ἀφορίσασα, ὑποστάσεών τε, καὶ μεταβολῶν, καὶ διαδοχῶν τοιούτων.

Β'. Χαριστέρου μὲν ἦν ἀνδρὸς ἀγευστον ψευδολογίας, καὶ πάσης ὑποκρίσεως καὶ τρυφῆς καὶ τύφου γενόμενον ἐξ ἀνθρώπων ἀπελθεῖν. τὸ δ' οὖν κορεσθέντα γε τούτων ἀποπνεῦσαι, δεύτερος πλοῦς, ἢ προηρῆσθαι προσκαθῆσθαι τῇ κακίᾳ.

ὅστις οὖν πρὸς πόνους, καὶ ἡδονάς] *Katic. A. 2. 3. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelph.* ὅστ. οὖν πρ. πόνον καὶ ἡδονήν; quae quidem lectio concinnior videri possit, quum singularis numerus in caeteris sequatur.

δῆλον ὡς ἀσεβεῖ] *Guelph.* δηλονότι ὡς ἀσεβεῖ.

ἀντὶ τοῦ [κατὰ τὸ] συμβαίνειν κ. τ. λ.] *Uncinis inclusi verba κατὰ τὸ, quae ex*

sequentibus huc in locum alienum illata videntur, quod jam *Morus* perspicte viderat. *Reisk.* malebat: ἀντὶ τοῦ τὸ καὶ τὸ συμβαίνειν κ. τ. λ.

κατὰ τὸ ἐξῆς γινόμενοις καὶ ἐπιγινόμενοις κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat emendandum esse: κατὰ τὸ ἐξῆς τοῖς γινόμενοις καὶ ἀπογινόμενοις; qua tamen emendatione non opus esse videtur.

impium: oportet vero, ad quae communis natura ex aequo se habet, (nec utrumque fecisset, nisi ad utrumque ex aequo se habuisset,) ad ea quoque ex aequo adfectum esse eum, qui naturam tanquam ducem sequi et cum eadem consentire velit. Qui igitur ad dolores et voluptates, vel ad mortem vitamque vel ad gloriam et infamiam non ex aequo adfectus est, quemadmodum rerum universarum natura ex aequo iis utitur, procul dubio impie agit. Quod autem dico, communem naturam illis ex aequo uti, ita intelligendum est, ea scilicet ex necessaria rerum serie iis, quae principali quodam providentiae consilio, quo illa a quodam temporis initio, rationibus quibusdam [feminalibus] rerum futurarum conceptis, et foecundis quibusdam substantiarum, mutationum et hujus generis vicissitudinum determinatis ad mundum condendum accessit, iis, inquam, et quae fiunt et quae deinceps nascuntur, pariter in utramque partem evenire.

2. Gratus quidem foret homini, mendacii omnisque simulationis, luxus et fastus inexpertum hac vita defungi: horum autem satietate affectum vita migrare malle, quam huic improbitati immorari, secunda [ut ajunt] navigatio.

U 4

Non.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

Χαριεστέρου μὲν ἢ ἂν δρὸς ἀγευστον ψευδολογίας κ. τ. λ.] „Vertit Xyl. (inquit Caf.), quasi scriptum esset: Χαριεστέρου μὲν ἢ ἂν ἀγευστον κ. τ. λ., quae fortasse vera lectio. — Verum bene defendi potest vulgaris. Cae-
terum Arg. operarum errore ψευδολογίας.

δεύτερος πλοῦς, ἢ προ-
ηρησθαι πρὸς κατὰ θεοῦ

κ. τ. λ.] Sic omnes Edd., praeter Lugd., in qua δεῦτ. πλοῦς προηρησθαι, ἢ προκατὰ θεοῦ legitur, quod Gat. praeferendum putabat. Morus malebat: ἢ προήρησαι; num ταῦτα? — Neque tamen his Emendationibus omnino opus esse videtur. In priori enim membro omissitur μᾶλλον, quod saepissime ante ἢ fieri solet; de qua quidem ellipsi pluribus agit L. Bos p. 555. Iqq. ed. Schwebel.

2014

κακία, καὶ οὕτω σε οὐδὲ ἡ πείρα πείθει Φεύγεν ἐκ τοῦ λοιμοῦ; λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας, πολλὰ γε μᾶλλον ἥπερ ἡ τοῦ περιεχυμένου τούτου πνεύματος τοιάδε τις δυσκрасία καὶ τροπή. αὕτη μὲν γὰρ ζῶων λοιμὸς, καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων, καθὸ ἀνθρωποὶ εἰσιν.

γ'. Μὴ καταφρόνει θανάτου, ἀλλὰ εὐαρέσται αὐτῷ, ὡς καὶ τούτου ἐνός ὄντος, ὧν ἡ φύσις ἐθέλει. οἷον γὰρ ἐστὶ τὸ νεῖσαι, καὶ τὸ γηράσαι, καὶ τὸ αὐξῆσαι, καὶ τὸ ἀκμάσαι, καὶ ὀδόντας, καὶ γένειον, καὶ πολὺς ἐνεγενῆν, καὶ σπείρειν, καὶ κυοφορῆσαι, καὶ ἀποκυῆσαι, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φυσικὰ ἐνεργήματα, ὅσα αἱ τοῦ σοῦ βίου ὥραι φέρουσιν, τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι. τοῦτο μὲν οὖν κατὰ ἀνθρωπὸν ἐστὶ λελογισμένον, μὴ ὀλοσχερῶς, μηδὲ ὥστικῶς, μηδὲ ὑπερφάνως πρὸς τὸν θάνατον ἔχειν· ἀλλὰ περιμένειν ὡς μίαν τῶν φυσικῶν ἐνεργειῶν· ὡς νῦν περιμένεις, πότε ἐμβρυον ἐκ τῆς γαστροῦ τῆς γυναικὸς σου ἐξέλθῃ, οὕτως ἐκδέχασθαι τὴν ὥραν, ἐν ἣ τὸ ψυχάριόν σου τοῦ ἐλύτρου τούτου ἐκπασεῖται. εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν παράπηγμα ἀψικάρδιον θέλεις, μάλιστα σε εὐκόλον πρὸς τὸν θάνατον ποιήσῃ, ἢ ἐπίστασις ἢ ἐπὶ τὰ ὑποκείμενα, ὧν μέλλεις ἀφίστασθαι, καὶ μεθ' οἷων ἡθῶν οὐκ

εἶ

λοιμὸς γὰρ διαφθορὰ διανοίας] *Xyl. i. operarum errore — διαδορὰ.*

καθὸ ζῶά ἐστιν· ἐκείνη δὲ ἀνθρώπων.] *Haec verba omnia a Vat. A. absunt. Pessime.*

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

καὶ τὸ ἀκμάσαι.] *Arg. operarum vitio: καὶ τὸ ἀκμάσαι.*

τοιοῦτο καὶ τὸ διαλυθῆναι.] *Vatic. A. τοιοῦτο καὶ τοῦτο διαλυθῆναι: perperam.*

μὴ ὀλοσχερῶς, - μηδὲ ὥστικῶς κ. τ. λ.] *Reiskius malebat: μὴ γλίσχρως: oportet vitae non nimis anxie tenacem esse servandaeque indecenter studiosum, μηδὲ ὥστικῶς, neque contra inconsulta moriendi cupiditate in mortem prouendum.*

εἶ

Nondumne tibi ne experientia quidem suadet, ut pestem fugias? pestis enim mentis corruptio eaque longe perniciosior, quam aëris quaedam intemperies et immutatio. Haec enim animalibus pestis est, quatenus sunt animalia; illa hominum, quatenus homines sunt.

3. Mortem noli contemnere, sed animo lubenti eam excipe, tanquam unum eorum, quae natura vult: cuiusmodi enim generis est, in pueritia esse, senescere, adolescere, vigere, dentire, barbatum esse, senescere, liberos creare, praegnantem esse, parere, aliaque, quae natura efficit, et vitae aetates secum adferunt, ejusmodi etiam est dissolvi. Hominis igitur omnia considerantis est, neque negligenter, neque violenter, neque fastuose erga mortem se gerere, sed eam tanquam unam ex naturae actionibus expectare: quemadmodum nunc expectas, quando foetus uxoris tuae utero prodeat, ita et hora tibi expectanda est, qua animula tua ex hoc involucro excidet: si autem vulgare vis praeceptum, quod tamen in cor penetrare possit, quam maxime, ut mortem facile feras, efficiet, si consideraveris, et quales sint res subjectae, a quibus divelleris, et quales

U 5

mores,

εἰ δὲ καὶ ἰδιωτικὸν
παράπληγμα ἀψικάρδιον
ἔθελεις] Suidas f. v. ἀψικάρ-
διος — παράπληγμα — f. v.
παράπληγμα autem rursus πα-
ράπληγμα. En autem ipsius
verba: „Ἀψικάρδιος. Εἰ δὲ
ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψι-
κάρδιον ἔθελεις, εἴρησεται
ἀνταχέως τῆς καρδίας
ἀπτόμενον.” — Et iterum:
Παράπληγμα· κώνων· καὶ εἶδος
τι ὀργάνου ἀστρονομικοῦ. Εἰ δὲ

ἰδιωτικὸν παράπληγμα ἀψικάρ-
διον ἔθελεις πρὸς τὸν θάνα-
τον, εἴπω.

μηδ' οὔων ἡθῶν] Reisk.
„f. παθῶν; neque tamen lo-
cus sic persanatus videtur:
neque enim dicitur ἐμφύρε-
σθαι μετὰ τινός, sed τινί.”
Possit tamen defendi τὸ μεθ'
οὔων, si aut ἡ ἐμπεφυρμένη,
quod sequitur, cum *Caf.* sub-
stantive sumatur, ut ἡ εἰμαρμέ-
νη, aut pro ἐμπεφυρμένη lega-
tur

ἐτι ἔσται ἡ ἐμπεφυρμένη, προσκίπτεσθαι μὲν γὰρ αὐτοῖς
ἥκιστα δεῖ, ἀλλὰ καὶ κήδεσθαι καὶ πρῶως φέρειν· μεμνη-
σθαι μέντοι ὅτι οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων ὁμοδογματούντων σοι ἡ
ἀπαλλαγή ἔσται. τοῦτο γὰρ μόνον, εἴ περ ἄρα, ἀνδείκνυ
ἂν καὶ κατεῖχεν ἐν τῷ ζῆν, εἰ συζῆν ἐφείτο τοῖς τὰ τοιαῦ-
τα δόγματα περιπεποιημένοις. νῦν δὲ ὁρᾷς, ὅσος ὁ κόπος ἐν
τῇ διαφωνίᾳ τῆς συμβιώσεως, ὥστε εἰπεῖν, θάττον ἔλθης,
ὦ θάνατε, μή που καὶ αὐτὸς ἐπιλάθωμαι ἐμαυτοῦ.

δ'. Ὁ ἀμαρτάνων ἑαυτῷ ἀμαρτάνει. ὁ ἀδικῶν ἑαυτὸν
κακοῖ, κακὸν ἑαυτὸν ποιῶν.

ε'. Ἀδικεῖ πολλάκις ὁ μὴ ποιῶν τι, οὐ μόνον ὁ
πριῶν τι.

ς'. Ἀρκεῖ ἡ παροῦσα ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ
παροῦσα πρᾶξις κοινωνική, καὶ ἡ παροῦσα διάθεσις εὐαρεστι-
κὴ πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαῖνον.

ζ'. Ἐξαλεῖψαι φαντασίαν· στῆσαι ὁρμὴν· σβέσαι ὄρε-
ξιν· ἐφ' ἑαυτῷ ἔχειν τὸ ἡγεμονικόν.

η'. Εἰς μὲν τὰ ἄλογα ζῶα, μία ψυχὴ διήρηται· εἰς
δὲ τὰ λογικὰ μία νοερὰ ψυχὴ μεμέρισται. ὥσπερ καὶ μία
γῆ

tur συμφυρμένη. coll. Platon.
Phaed. l. ii. ed. Fischer.

ἡ ἐμπεφυρμένη] Gatak.
ἡ ψυχὴ ἐμπεφυρμένη. — Vid.
not. praeced.

πρῶως φέρεσθαι] In
Xyl. i. operarum errore πρῶ-
ως φ. excusum est.

νῦν δὲ ὁρᾷς] Xyl. i., Ar-
gent., Lugd., Caf. et Oxon.
νῦν δ' ὁρᾷς.

τὰ τοιαῦτα δόγματα]
Gat. malebat: τὰ αὐτὰ δόγμ.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p.
Caf. 4. p.)

ἑαυτὸν καχοῖ] Haec ver-
ba ignorat Vatic. A. perpe-
ram.

Sectio 5. (ap. Lugdun. 4. p.
Caf. 4. p.)

Ad

mores, quibuscum non amplius conjunctus erit [animus]: quamquam enim iis offendi neutiquam te oportet, sed curam eorum gerere eosque placide ferre, meminisse tamen licet, tibi ab hominibus non idem tecum sentientibus esse discedendum: hoc enim solum, si tamen quid posset, nos retraheret et in vita retineret, si cum hominibus eadem sentientibus vivere liceret: nunc autem vides, quanta molestia ex dissensu eorum, quibuscum vivitur, oriatur, ut dicere libeat: „Propere accede, o Mors, ne quando et mei ipsius obliviscar.“

4. Qui peccat, sibi ipsi peccat: qui injuste agit, sibi nocet, se ipse malum reddens.

5. Saepe injuriam facit, qui nihil agit; non is modo, qui agit.

6. Si adest certa de rebus sententia, et actio societati humanae utilis, et animus ita adfectus, ut boni consulat omnia, quae ab externa proficiuntur causa, sufficit.

7. Opiniones tolle: siste animi impetum: appetitionem extingue: mentemque in sui potestate serva.

8. In bruta animantia una distributa est anima: animantibus autem ratione praeditis una anima rationalis distributa

Ad Sect. 6. (ap. Lugd. 5. p. Caf. 5. p.)

ὑπόληψις καταληπτική, καὶ ἡ παροῦσα] Haec verba ob homoteleuta παροῦσα exciderunt librario Vatic. A.

πρὸς πᾶν τὸ παρὰ τὸ ἐκ τῆς αἰτίας συμβαίνον.] Locus sine dubio depravatus. Hinc Gatak. emen-

dandum putabat aut πρὸς πᾶν τὸ παρὸν ἐκ τῆς αἰτίας συμβ., aut: πρὸς παντὶ τὸ παρὰ τῆς αἰτ. συμβ. Malim autem cum Caf. πρ. πᾶν τὸ παρὰ τὴν ἐκτὸς αἰτίαν συμβ., aut cum Reisk. πρ. πᾶν τὸ παρὰ τῆς ἐκτὸς αἰτίας συμβ. coll. S. 31. ab initio.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 5. p. Caf. 5. p.)

Ad

γῇ ἐστὶν ἀπάντων τῶν γεωδῶν, καὶ ἐνὶ Φωτὶ ὁρῶμεν, καὶ ἓνα ἀέρα ἀναπνέομεν, ὅσα ὁρατικά καὶ ἔμφυχα πάντα.

Θ'. Ὅσα κοινοῦ τινος μετέχει, πρὸς τὸ ὁμογενὲς σπεύδει. τὸ γεῶδες πᾶν ῥέπει ἐπὶ γῇν, τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν, τὸ ἀερῶδες ὁμοίως· ὥστε χρῆσιν τῶν διειρηγόντων καὶ βίας. τὸ πῦρ ἀνωφερὲς μὲν, διὰ τὸ στοιχειῶδες πῦρ· παντὶ δὲ πυρὶ ἐνταῦθα πρὸς τὸ συνεχᾶπτεσθαι ἑτοιμον οὕτως, ὥστε καὶ πᾶν τὸ ὑλικὸν τὸ ὀλίγῳ ξηρότερον, εὐἔξαπτον εἶναι, διὰ τὸ ἔλαττον ἐγκεκρᾶσθαι αὐτῷ τὸ κωλυτικὸν πρὸς ἔξαψιν. καὶ τοίνυν πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον, πρὸς τὸ συγγενὲς ὁμοίως σπεύδει, ἢ καὶ μᾶλλον. ὅσω γὰρ ἐστὶ κρεῖττον παρὰ τὰ ἄλλα, τοσούτῳ καὶ πρὸς τὸ συγκρινᾶσθαι τῷ οἰκείῳ καὶ συγχεῖσθαι ἐτοιμότερον. εὐθύς γοῦν ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων εὐρήθη σμήνη, καὶ ἀγέλαι, καὶ νεοσσοτροφαί, καὶ οἷον ἔρωτες. ψυχαὶ γὰρ ἤδη ἦσαν ἐνταῦθα, καὶ τὸ συναγωγὸν ἐν τῷ κρεῖττονι ἐπιτεινόμενον εὐρίσκειτο, οἷον οὔτε ἐπὶ φυτῶν ἦν, οὔτε ἐπὶ λίθων, ἢ ξύλων. ἐπὶ δὲ τῶν λογικῶν ζώων, πολυτεταί, καὶ φίλαι, καὶ οἶκοι, καὶ σύλλογοι, καὶ ἐν πολλοῖς συνθῆκαι καὶ ἀναχαί. ἐπὶ δὲ τῶν ἔτι κρεῖττόνων καὶ ἐκδισοτηνότητων τρόπον τινὰ ἔνωσις ὑπέστη, οἷα ἐπὶ τῶν ἄστρον. οὕτως ἢ ἐπὶ τὸ κρεῖττον ἐπανάβασις συμπάθειαν καὶ

Ad Sect. 8. (ap. Lugdun. 6.

Caf. 6. p.)

ἔμφυχα πάντα] Parum refert, utrum πάντα ad hanc, an cum Caf. ad sequentem Sectionem trahas.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7.

Caf. 6. p.)

καὶ τὸ ὑγρὸν πᾶν σύρρουν] Xyl. 1. et Lugd. σύρρουν;

hinc Adnot. Lugd. emendandum putabat ἐπὶ τὸν ἔρουν.

At Arg. ceteraeque recte — σύρρουν.

τὸ πῦρ ἀνωφερὲς] In Xyl. 1. operarum errore: τὸ πῦν.

πᾶν τὸ κοινῆς νοερᾶς φύσεως μέτοχον] Vat. A. corrupte: πᾶν τὸ κοινονῆς μὲν νοερᾶς φύσ. μέτοχ.

συγ-

buta est: quemadmodum omnium terrenorum una est terra, et una luce cernimus unumque aërem spiramus, quotquot visus et animae participes sumus.

9. Quaecumque aliquid habent commune, ad id, quod ejusdem generis est, contendunt: terrenum omne ad terram vergit; in idem confluit humidum omne et aërium pariter, ita ut requirantur, quae vi adhibita illa intercludant. Ignis quidem sursum fertur propter ignem elementarem: omni tamen cum igni, qui hic est, simul accendi promptus atque paratus, ut et materia quaevis paullo siccior facile incendatur, propterea, quod minus admixtum habet, quo incendium prohibetur. Quae quum ita sint, omne, quod communis mentis particeps est, ad id, quod sui generis est, similiter contendit, aut multo magis etiam: quanto enim aliis rebus praestantius est, tanto aptius cum eo, quod ejusdem generis, commisceri potest atque coalescere: quare quidem inter animantia rationis expertia statim inventa sunt examina, armenta, pullorum educationes, et quasi amores: anima enim jam hic inest, et in praestantiori hoc genere invenitur intensior illa conciliandi vis, qualem in plantis, lapidibus et arboribus frustra quaeris: inter animantia autem ratione praedita res publicae, amicitiae, familiae, concilia, inter

συγκιρνῶσθαι τῷ οὐ-
χείῳ καὶ συγχεῖσθαι] Sic
cum Xyl. i., Argent., Lugd.,
Cas. et Oxon., consentiente
Vat. A., dedi: quod cur in
Gat. et reliquis in συγκ. τ. οὐκ.
καὶ συγχεῖσθαι immuta-
tum sit, nescio.

ἐπὶ μὲν τῶν ἀλόγων
εὐρήθη σμῆνῃ] Vat. A. vi-
tiose: ε. μ. τ. ἀλ. εὐρήθη μόνη.

ἐν τῷ κρείττονι ἐπι-
τεινόμενον] Vat. A. librarii
errore: ἐν τῷ κρείττονι ἐπι-
τεινόμε. (sic.)

πολιτεῖαι, καὶ φιλῖαι]
Vat. A. iterum corrupte: πο-
λιτεῖται καὶ φιλῖαι.

ἢ ἐπὶ τὸ κρείττον ἐπ-
αυαβ.] Xyl. i. operarum er-
rore: ἢ ἐπὶ τὸ κρείττομ—
ἐργα.

καὶ ἐν διεστῶσιν ἐργάσασθαι ἐδύνατο. ὅρα οὖν τὸ νῦν γινόμενον. μόνᾳ γὰρ τὰ νοερά νῦν ἐπιλελησται τῆς πρὸς ἀλλήλα σπουδῆς καὶ συννεύσεως, καὶ τὸ σύρρουν ὥδε μόνον οὐ βλέπεται. ἀλλ' ὅμως καὶ τοὶ Φεύγοντες περικαταλαμβάνονται· κρατεῖ γὰρ ἡ Φύσις· ὅψει δὲ ὁ λέγων παραφθάσσων. Θῶσόν γοῦν εὖροι τις ἂν γεῶδες τι μηδενὸς γεῶδους προσαπτόμενον, ἢ περ ἄνθρωπον ἀνθρώπου ἀπεσχισμένον.

ι'. Φέρει καρπὸν, καὶ ἄνθρωπος, καὶ θεός, καὶ ὁ κόσμος· ἐν ταῖς οἰκείαις ὥραις ἕκαστα φέρει· εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως τέτριφεν ἐπὶ ἀμπέλου καὶ τῶν ὁμοίων, αὐτὸν τοῦτο. ὁ λόγος δὲ, καὶ κοινόν, καὶ ἴδιον καρπὸν ἔχει· καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ τοιαῦθ' ἕτερα, ὅποῦν τι αὐτός ἐστιν ὁ λόγος.

ια'. Εἰ μὲν δύνασθαι, μεταδίδασκε. εἰ δὲ μὴ, μένησο, ὅτι πρὸς τοῦτο ἡ εὐμένειά σοι δέδοται· καὶ οἱ θεοὶ δὲ εὐμένεις τοῖς τοιούτοις εἰσίν. εἰς ἕνα δὲ καὶ συνεργούσιν, εἰς ὑγίαν, εἰς πλοῦτον, εἰς δόξαν. οὕτως εἰς χρηστοί. ἔξεστι δὲ καὶ σοί· εἰ εἰπὲ, τίς ὁ κωλύων;

ιβ'. Πόνει μὴ ὡς ἄθλιος, μηδὲ ὡς ἐλεεῖσθαι ἢ θανμάζεσθαι θέλων. ἀλλὰ μόνον ἐν θέλει, κινεῖσθαι καὶ ἴσχεσθαι, ὡς ὁ πολιτικός λόγος ἀξιοί.

ιγ'. Σή-

ἐργάσασθαι ἐδύνατο.]
Vat. A. ἐργάσασθαι δύναται.

ἄνθρωπον ἀνθρώπου
ἀπεσχισμένον] Vatic. A.
corrupte: ἄνθρωπον ἀνθρώπου
ἀντεσχισμένον.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 8.
Caf. 7.)

εἰ δὲ ἡ συνήθεια κυρίως
τέτριφεν] Sic cum Xyl. 1.,
Lugdun., Caf., Oxon. et De-
Iol. dedi. (Baf.) autem, Arg.
ceteraeque τέτριφεν, quod
Reisk.

inter ipsa quoque bella foedera et induciae: in praestantioribus adhuc et, quodammodo longissime distantibus unitas quaedam existit, qualis in astris cernitur: sic altior excellentiae gradus etiam in distantibus mutuam adfectionem efficere valebat. Jam vide, nunc quid fiat: sola quidem animantia ratione praedita mutui illius invicem studii ac consensus oblita sunt, conflususque ille in his solis non cernitur. Veruntamen fugiant licet hoc homines, undique occupantur: praevalet enim naturae diligenti contemplatione, quod dico, comperies: quare facilius quidem invenies terrenum aliquid nulli rei terrenae adjunctum, quam hominem ab homine prorsus avulsum.

10. Fructum fert et homo et Deus et mundus, suo quodcunque tempore: nam quod usu loquendi hoc de vite aliisque ejusdem generis rebus tritum est, hoc nihil ad rem. Ratio autem fructum habet et communem et proprium, et nascuntur ex ea alia ejusmodi, ejusmodi est ipsa ratio.

11. Si potes, meliora doce: sin minus, memento, in hunc finem mansuetudinem tibi datam esse: et Deos etiam talibus esse clementes, adeoque illis ad consequendam sanitatem, divitias et gloriam auxilium ferre: adeo sunt benigni: quod et tibi licet, aut dic, quis te prohibeat?

12. Labora, nec ut miser, nec ut qui vel misericordiam vel laudem consequi studeas: sed unum hoc tibi sit propositum, moveri et motum sistere, prout ratio exigit.

13. Ho-

Reisk. in τέτοχεν immutari malebat.

καὶ γίνεται ἐξ αὐτοῦ]
Copulativa καὶ excidit libra-
rio Vat. A.

Ad Sect. 11. (ap. Lugdun. 9.

Caf. 8.)

εἰ εἰπέ, τίς ὁ καλύων;]

Videtur cum Gat. legendum
esse: ἢ εἰπέ, κ. τ. λ.

Sectio 12. (ap. Lugdun. 10.

Caf. 9.)

Sectio

γ'. Σήμερον ἐξῆλθον πάσης περιστάσεως· μᾶλλον δὲ ἐξέβαλον πᾶσαν περίστασιν. ἔξω γὰρ οὐκ ἦν, ἀλλὰ ἔνδον ἐν ταῖς ὑπολήψεσι.

ιδ'. Πάντα ταῦτα συνήδη μὲν τῇ πείρᾳ· ἐφ' ἡμέρα δὲ τῷ χρόνῳ· ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντα νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.

ιε'. Τὰ πράγματα ἔξω θυρῶν ἑστήκεν, αὐτὰ ἐφ' ἑαυτῶν, μηδὲν μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν, μήτε ἀποφαινόμενα τί αὖν ἀποφαίνεται περὶ αὐτῶν; τὸ ἡγεμονικόν.

ις'. Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐνεργείᾳ τὸ τοῦ λογικοῦ πολιτικῷ ζῶσι κακὸν καὶ ἀγαθόν, ὥσπερ οὐδὲ ἡ ἀρετὴ καὶ κακία αὐτοῦ ἐν πείσει, ἀλλὰ ἐνεργείᾳ.

ιζ'. Τῷ ἀναρρίφεντι λίθῳ οὐδὲν κακὸν τὸ κατενεχθῆναι, οὐδὲ ἀγαθόν τὸ ἀνενεχθῆναι.

ιη'. Διέλθε ἔσω εἰς τὰ ἡγεμονικὰ αὐτῶν, καὶ ὄψει τίνας κριτὰς φοβῆ, οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτὰς.

ιθ'. Πάντα ἐν μεταβολῇ. καὶ αὐτὸς σὺ ἐν διηνηκεῖ ἀλλοιωῖσαι, καὶ κατὰ τι φθορᾷ· καὶ ὁ κόσμος δὲ ὅλος.

κ'. Τὸ

Sectio 13. (ap. Lugdun. 11. Cas. 10.)

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12. Cas. 11.)

Πάντα ταῦτα συνήδη κ. τ. λ.] Gatak. malebat: πάντα ταῦτα, συνήδη κ. τ. λ. n. n.

ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ. πάντῃ νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατεθάψαμεν.] Vatic. A. corrupte: ῥυπαρὰ δὲ τῇ ὕλῃ πάντων νῦν, οἷα ἐπ' ἐκείνων, οὓς κατέθαψε (sic).

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13. p. Cas. 12. p.)

μήτε εἰδότα περὶ αὐτῶν] Vat. A. corrupte: μήτε εἶδον τὰ περὶ αὐτῶν. — Gatak. pro αὐτῶν malebat αὐτῶν: qua tamen emendatione non opus est. Scriptores enim Graeci serioris aetatis casibus obliquis pronominis αὐτὸς utuntur pro ἑαυτοῦ, ἑαυτῶν etc.

Ad

13. Hodie ex omni, in qua versabar, molestia evasi; immo vero, omnem, dic, molestiam foras eieci; neque enim extra te erat, sed intra te, in opinionibus.

14. Haec omnia usu familiaria, tempore caduca, materiâ sordida: omnia nunc talia, qualia apud illos, quos sepelivimus.

15. Res ipsae foris apud semet consistunt, nec quidquam de se norunt, nec pronunciant: quid igitur de iis pronunciat? mens.

16. Non in adfectione, sed in actione animantis rationalis et civilis bonum malumque situm est, sicut nec virtus nec vitium in adfectione, sed in actione consistit.

17. Lapidum projecto neque malum, deorsum; neque bonum, sursum ferri.

18. Mentis eorum introspecte et videbis, quales iudices timeas, qualesque in sua ipsorum causa sint iudices.

19. Omnia sunt in mutatione, tu ipse quoque in perpetua variatione et quodammodo corruptione et mundus tecum universus.

20. Al-

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 13. p. Caf. 12. p.)

Οὐκ ἐν πείσει, ἀλλ' ἐν ἐργείᾳ] *Menag.* malebat — ἀλλ' ἐν ἐργείᾳ. n. n.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 12. p.)

Τῷ ἀναρρήφεντι λίσσῃ x. τ. λ.] Restitui veterum Edd. *Xyl.* 1., *Argent.*, *Lugd.*, *Caf.* et *Oxon.* lectionem ἀναρρήφεντι, in quod consentit *Vatic. A.* *Gat.* Ed. contra et re-
Marc. Anton.

liquae sine necessitate in ἀναρρήφεντι hoc immutarunt.

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 14. p. Caf. 13.)

οἷους καὶ περὶ αὐτῶν ὄντας κριτέας.] *Gat.* malebat — περὶ αὐτῶν —. Verum vid. *ad Sect. 15.* a nobis adnotata.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 14.)

Πάντα ἐν μεταβολῇ] *Vat. A.* Αὐτὰ ἐν μετ. — Debuerat saltem: Ταῦτα,

X

Sectio

κ'. Τὸ ἄλλου αἰμάρτημα, ἐκεῖ δεῖ καταλπεῖν·

κα'. Ἐνεργείας ἀπόληξίς, ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν. μέτιθι νῦν ἐπὶ ἡλικίαν, οἷον τὴν παιδικήν, τὴν τοῦ μεираκίου, τὴν νεότητα, τὸ γῆρας· καὶ γὰρ τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος· μήτι δεινόν; μέτιθι νῦν ἐπὶ βίον τὸν ὑπὸ τῷ πάππῳ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῇ μητρὶ, εἴτα τὸν ὑπὸ τῷ πατρὶ· καὶ ἄλλας δὲ πολλὰς διαφοράς καὶ μεταβολὰς καὶ ἀπολήξεις εὐρίσκων, ἐπερώτα σεαυτὸν, μήτι δεινόν· οὕτως τοίνυν οὐδὲ ἡ τοῦ ὅλου σου βίσις λῆξις, καὶ παῦλα, καὶ μεταβολή.

κβ'. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν καὶ τὸ τοῦ ὅλου, καὶ τὸ τούτου. τὸ μὲν σεαυτοῦ, ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτὸ ποιήσης· τὸ δὲ τοῦ ὅλου, ἵνα συμμνημονεύσης, τίς μέρος εἶ· τὸ δὲ τούτου, ἵνα ἐπιστήσης πότερον ἄγνοια, ἢ γνώμη, καὶ ἅμα λογίσῃ, ὅτι συγγενές.

κγ'. Ὡςπερ αὐτὸς σὺ πολιτικοῦ συστήματος συμπληρωτικός εἶ, οὕτως καὶ πᾶσα πράξις σου συμπληρωτικὴ ἐστὶ ζωῆς

Sectio 20. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 16.)

ὁρμῆς, ὑπολήψεως παῦλα, καὶ οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.] *Gatakerus*: „*Porlan*, inquit, ὁρμῆς καὶ ὑπολήψεως παῦλα, οἷον θάνατος, οὐδὲν κακόν.” — *Iple* tamen fatetur, vulgarem bene defendi posse.

τούτων πᾶσα μεταβολή, θάνατος] *Reisk.* placebat: τούτων πασαι μεταβο-

λή, θάνατος. *At* vulgaris mihi praeferenda videtur.

παῦλα καὶ μεταβολή.] *Vatic. A.* — παῦλα, μεταβολή, omiffa perperam copulativa.

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 17. p.)

ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτὸ ποιήσης.] — ποιήσης *dedi cum Xyl. I., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.* *Contra in Gat.* ποιήσῃ legitur, operarum, opinor, errore, qui in reliquis Edd., exceptas *De-Jol.* transiit. *Vat. A.* ἵνα νοῦν δικαῖκόν αὐτῷ ποιήσε τε (*he*):

20. Alterius peccatum ibi relinquendum.

21. Actionis cessatio appetitus et opinionum quies, et, ut ita dicam, mors, nihil mali. Jam ad aetates transi, pueritiam puta, adolescentiam, juventutem, senectutem: nam et omnis harum mutatio mors, sed numquid mali? transi porro ad aetatem sub avo, tum sub matre, mox sub patre transactam, et quum alias tot vicissitudines, mutationes atque cessationes deprehenderis, te interroga, numquid mali in iis fuerit. Ergo nec in totius vitae tuae fine, cessatione et mutatione [mali quid ineſt].

22. Recurrito ad mentem et tuam et Universi et singulorum hominum: ad tuam, ut justam eam reddas: ad universi, ut recorderis, cujus sis pars: ad alterius, ut intelligas, sitne in ea ignorantia an consilium, et simul cogites, esse tibi cognatam.

23. Ut tu ipse ad corpus quoddam civile completum natus es, sic singulas actiones tuas ad vitam civilem

X 2

com.

(sic): ποιήσε τε aperte corrupta sunt. Quid vero, si legamus: ἵνα νοῦν δικαίων αὐτοῦ ποιήσης? Certe δικαίως nusquam, puto, occurrit, nisi h. l. et V, 34. Quo minus tamen haec immutarem, obſtabat auctoritas Suidae, apud quem s. v. δικαίως haec leguntur: Δικαίων. Τρέχε ἐπὶ τὸ σεαυτοῦ ἡγεμονικόν, ἵνα νοῦν [νοῦν abest ab Ed. Suidae Froben.] δικαίων αὐτὸ ποιήσης. — Hinc quoque Suidae auctoritate fretus jussit Toup (in Opusc. crit. T. I. p. 88. ed.

Lips.) rescribere apud nostrum: ποιήσης —, ut a nobis factum est.

πότερον ἀγνοία ἢ γνῶμη] Gat: „Forſan ſcribendum: πότερον ἀγνοία ἢ γνῶμη. Verum hac emendatione minime opus eſt.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 16. p.

Caf. 17. p.)

Ὡς περ αὐτὸς σὺ κ. τ. λ.] Menag., qui haec cum praecedentibus conjungebat, legendum putavit: ὥς περ οὖν αὐτὸς σὺ κ. τ. λ., aut: ὥς περ δ' αὐτὸς σὺ κ. τ. λ. n. n.

ἢ τ. λ.]

ζῆς πολιτικῆς. ἥτις ἐὰν οὖν πράξις σου μὴ ἔχῃ τὴν ἀναφορὰν, εἴτε προσεχῶς, εἴτε πόρρωθεν ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος, αὕτη διασπᾷ τὸν βίον, καὶ οὐκ ἐᾷ ἕνα εἶναι, καὶ στασιώδης ἐστίν, ὥσπερ ἐν δήμῳ ὁ τὸ καθ' αὐτὸν μέρος διίστάμενος ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.

κδ'. Παιδίων ὀργαί, καὶ παίγνια, καὶ πνευμάτια νεκροῦς βαστάζοντα, ὥστε ἐναργέστερον προσπεσεῖν τὸ τῆς νεκρίας.

κε'. Ἰθὶ ἐπὶ τὴν ποιότητα τοῦ αἰτίου. καὶ ἀπὸ τοῦ ὑλικοῦ αὐτὸ περιγράψας θεάσαι· εἴτα καὶ τὸν χρόνον περιόρισον, ὅσον πλεῖστον ὑφίστασθαι πέφυκε ταῦτο τὸ ἰδίως ποιόν.

κς'. Ἀνέ-

ἥτις ἐὰν οὖν πράξις κ. τ. λ.] — In ed. Lugd. operarum, opinor, errore, exsculptum erat pro οὖν νοῦν. Hinc Adnotat. putabat, et ἐὰν et νοῦν esse tollendum. At recte monuerunt Menag, et Gatak. ἥτις ἐὰν dictum pro ἥτις ἀν significare: quaecumque. Cujus formulae plura exempla congeffit ex Scriptoribus Atticis Zeunius ad Viger. de Idiot. L. Gr. p. 516. ed. II.

ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος] — Xyl. i. operarum errore; ἐπὶ τὸ κοινωνικόν.

ἀπὸ τῆς τοιαύτης συμφωνίας.] Salmaf. ab his ver-

bis novam periodum incipientem et pro συμφωνίας legendum putabat ἀσυμφωνίας, h. f. ab tali disensione, orta scil. ex eo, quodd actiones non ad certum finem referuntur, oriuntur puerorum rixae etc. Sed obstant, quae sequuntur, quo minus hanc Salmasii conjecturam comprobare possimus.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 16. p. Caf. 18.)

καὶ πνευμάτια νεκροῦς βαστάζοντα] Aptissima sane videtur Mori ratio, qui καὶ tollendum putabat. Tum enim

complendam facere oportet: quaecumque igitur actio tua nec propiorem nec remotiorem ad communem illum finem rationem habet, vitam tuam divellit, nec unam eandemque eam esse patitur, et seditiosa est ad ejus instar, qui in populo suae factionis homines a reliqui corporis consensu divellit.

24. Puerulorum rixae et ludicra et animulae cadavera gestantes, ut vehementius adsciat illud Νῆκυιας.

25. Quali sit forma; animo, fac, confideres, eamque a materia secretam contemplare: deinde et longissimum, quod res sic adfecta natura sua perdurare potest, tempus definito.

X 3

27. In-

ἐστὶν πνευμάτια νεκρῶν βαρύνοντα subjectum orationis foris, quae cum puerorum rixis et ludis compararentur. Nec tamen ea emendatio omnino necessaria videtur, si modo supplemus: Omnia terrestria, et τὸ τῆς νεκρίας ad Odyss. XI, 541. sqq. referimus. — Cf. Commentar. ad h. l.

ὥστε ἐναργέστερον προσπέσειν τὸ τῆς νεκρίας. Haud dubitavi, quamquam invitis omnibus, quas vidi, Editionibus, et Vatic. A. pro ἐναργέστερον edere ἐναργέστερον, quod sensus loci no-

fri aperte postulat, ut bene monuit Toup in Opp. Crit. T. II. p. 218. ed. Lips. — De frequenti vocabulorum ἐνεργῆς et ἐναργῆς confusione cf. Schweighaef., V. Cl., ad Polyb. I, 1, 2. et XVI, 23, 5. — Ceterum Reche τὸ ὥστε interrogative explicandum et deinde προσπέσει legendum putabat. n. n.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 17. Cas. 19.)

ὅσον πλείστον ὀφίστασθαι κ. τ. λ.] ὅσον abest a Vatic. A. librarii negligentia.

Ad

κς'. Ἀνέτληκ' μυρία, διὰ τὸ μὴ ἀρκεῖσθαι τῷ τῷ
ἡγεμονικῷ ποιοῦντι ταῦτα οἷα κατεσκευάσται· ἀλλὰ ἄλις.

κς'. Ὅταν ἄλλος ψέγῃ σε, ἢ μισῇ, ἢ τοιαῦτά τινα
ἐκφωνῶσιν, ἔρχου ἐπὶ τὰ ψυχάρια αὐτῶν, διέλθε ἔσω,
καὶ ἴδε ποῖοί τινές εἰσιν. ὅψει, ὅτι οὐ δεῖ σε σπᾶσθαι, ἵνα
τούτοις τί ποτε περὶ σου δοκῇ. εὖ νοεῖν μὲν τοι αὐτοῖς δεῖ·
Φύσει γὰρ φίλοι. καὶ οἱ θεοὶ δὲ παντοίως αὐτοῖς βοηθοῦσι,
δι' ὀνειρῶν, διὰ μαντείων, πρὸς ταῦτα μὲν τοι, πρὸς δ'
ἐκείνοι διαφέρονται.

κγ'. Ταῦτά ἐστι τὰ τοῦ κόσμου ἐγκύκλια, ἅνα κάτω,
ἐξ αἰῶνος εἰς αἰῶνα. καὶ ἦτοι ἐφ' ἕκαστον ὁρμᾷ ἢ τοῦ ὅλου
διάνοια· ὅπερ εἰ ἐστίν, ἀποδέχου τὸ ἐκείνης ὁρμητόν. ἢ ἀπαξ
ὥρμησε, τὰ δὲ λοιπὰ κατ' ἐπακολούθησιν καὶ τί ἐν τίνι
τρόπῳ.

*Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 18.
Caf. 20.)*

ποιοῦντι ταῦτα, οἷα
κατεσκευάσται] ποιοῦντι
dedi cum Xyl. 1., Lugdun.,
Caf. et de-Jol. In Bas. pri-
mum, puto, exsculptum erat
ποιοῦτι, quod et in Arg. (non
ποιοῦ τινός, quod Gatak. con-
tendit), in Gat. reliquisque
legitur. — οἷα κατεσκευάσται
sc. ποιεῖν. Quod si subintel-
ligimus, haud aegre carebi-
mus emendatione Menagii,
qui εἰς δ' κατεσκευάσται male-
bat.

ἀλλὰ ἄλις] Si vera est
lectio, supplendum ἔστω, quod
Gat. addi malebat. Boot. con-
jecit ἀλλ' ἄλλοια. Salmaf. cum

sequentibus conjungendum
putat: ἀλλ' ὅταν ἄλλος κ. τ. λ.

*Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 19. p.
Caf. 21.)*

ἢ μισῇ] Arg. operarum
errore: ἢ μισῇ.

ἢ τοιαῦτά τινα ἐκφω-
νῶσιν] Gatak., ut constru-
ctio cum superioribus con-
suet malebat: ἢ τ. τινα ἐκ-
φωνήσῃ, aut: ἢ τοιαῦτά τινες
ἐκφωνῶσιν. Quamquam autem
satis durus hic a numero ad
numerus transitus videtur,
nolui tamen contra librorum
auctoritatem hoc immutare,
memor quippe, me in serio-
ris temporis scriptore eo-
demque elegantiae non ad-
modum studioso versari. Cae-
terum

26. Innumera perpessus es hanc ob causam, quod non eras contentus mente tua agente ea, ad quae comparata est. Verum satis.

27. Quando alii te reprehendunt, aut oderunt, aut tales contra te clamores tollunt, adi animulas eorum, et quales sint, diligenter considera. Videbis, nihil esse, quod te angat, quidquid illis de te videatur. Bene tamen iis velle debes: natura enim amici sunt; quin et Dii illis omni ratione consulunt, per insomnia et vaticinia in iis revera quidem rebus, quae curae iis sunt.

28. Haec sunt mundi vicissitudines in orbem redeuntes, sursum deorsum, a saeculo in saeculum, et aut ad singula quaeque consilium capit universi mens; quod si est, tu excipe, quae ex ejus consilio proficiscuntur: aut semel illa

X 4

cepit

terum *Vat. A.* locum ita legit: *ἢ ταῦτα εἰ τινα ἐκφραζώσιν.*

καὶ ἴδε ποῖοι τινές εἰσιν] *Vat. A.* depravate: *καὶ ἴδε ποῖόν τινές εἰσιν.*

πρὸς ταῦτα μὲν ποίη. τ. λ.] Cur *Menag.* πρὸς ejiciendum putaret, non intelligo.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 19. p. 20. 21. p. Cas. 22. 23. p.)

Ταῦτά ἐστι τὰ κ. τ. λ.] Legendum videtur aut cum *Gatak.* ταῦτά ἐστι κ. τ. λ., aut cum *Reisk.* τοιαῦτα ἐστὶ κ. τ. λ. *ἢ ἀπαξ ὤρησε*] Haud dubitavi, monente *Moro*, pro vulgari *ἢ ἀπαξ ὤρησε*, ut in reliquis editum est, ex verissima, si quae unquam, *Gata-*

keri conjectura, edere: *ἢ ἀπαξ ὤρησε.* Ex *Xylandri* enim translatione apparet, eum quoque in *Cod.* suo legisse *ἢ Vertit* enim: *aut semel* etc.

καὶ τί ἐν τίνι. τράπον γάρ τινα άτομοι, ἢ ἀμερῇ.] Locus sine dubio depravatus, et forte mutilatus. Ni fallor, *Antoninus* locum ita scripsit: *καὶ τί ἐν ἢ άτομοι καὶ ἀμερῇ.* ita ut verba: *τράπον γάρ τινα*, orta sint ex observatione ad marginem facta, quo aliquis ulterius declarare voluerit, qua ratione unum quoddam dici possint res, quas ex ea, quam semel ingressa sit natura, rerum constitutione sequerentur. Aut, si illud non placuerit,

τρόπον γάρ τινα ἄτομοι, ἢ ἀμερῇ· τὸ δὲ ὅλον, εἴ τις θεός, εὖ ἔχει πάντα· εἴτε τὸ εἰκῇ, μὴ καὶ συ εἰκῇ· Ἦδη πάντας ἡμᾶς γῇ καλύψει· ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ· καὶ κεινὰ εἰς ἄπειρον μεταβαλεῖ· καὶ πάλιν ἐκεῖνα εἰς ἄπειρον. τὰς γὰρ ἐπικυμμάτων τῶν μεταβολῶν καὶ ἀλλοιώσεων ἐνθυμούμενός τις, καὶ τὸ τάχος, παντὸς θνητοῦ καταφρονήσει.

κθ'. Χειμάρρους ἢ τῶν ὅλων αἰτία· πάντα φέρεi, ὡς εὐτελῇ δὲ καὶ τὰ πολιτικὰ ταῦτα, καὶ, ὡς οἶται, φιλοσόφως, πρακτικὰ ἀνδρώπεια, μυξῶν μεστά; ἀνδρῶπε, τί ποτε; πόησον, ὃ νῦν ἢ φύσις ἀπαιτεῖ· ὁρμήσον, εἰ δὲ δίδεται, καὶ μὴ περιθλέπου, εἴ τις εἴσται· μηδὲ τὴν Ἠλάτωνος πολιτείαν ἐλπίε· ἀλλὰ ἀρμῶν, εἰ τὸ βραχύτατον πρό-

euerit, fatendum erit, locum esse mutilatum, et post verba τρόπον γάρ τινα excidisse plura, quae in parenthesi legenda fuerint. Illud in versione expressi. — Jam alios audiamus. *Boet.* malebat: καὶ ἐν τι γίνεται. — *Salmas.* pro καὶ τι ἐν τινι legendum putabat: καὶ τί ἐν τινι, et pro ἄτομοι malebat ἄτομα. — *Gatak.* ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῇ. — *Reisk.* quid secutus sit, quum pro ἢ ἀμερῇ proponeret: ἢ μέρη, non intelligo. *Reche.* denique malebat: καὶ δι' ἐν τι, ἢ ἄτομοι καὶ ἀμερῇ. — Sane sensus aperte postulat: ἢ ἄτομοι. Sin vero et post ἄτομοι retinenda sit particula ἢ, pro ἀμερῇ proclive esset referri-

beret ὁμοιομερῇ, quod in simili *Arriani* loco *Fragm.* 173. *Gesnero* et *Schweighaefero* probatum video. — Caeterum pro ἐν τῇ in *Cas.* et *Gat.*, nescio an consulto, scriptum est ἐν τῇ, quod sequitur *Oxon.* Antiquiores autem omnes constanter ἐν servarunt.

εἴ τις θεός] *Vat. A.* εἴ τε θεός, quod fortasse vulgari praeferendum est.

εἴ τε τὸ εἰκῇ] *Morus* malebat: εἰ δὲ τὸ εἰκῇ. — *Reisk.* εἴ τε τὸ πᾶν εἰκῇ.

ἔπειτα καὶ αὐτὴ μεταβαλεῖ] *Xyl.* i., *Arg.*, *Lugd.*, *Cas.* et *Oxon.* μεταβαλῇ. h. m. ἐπικυμμάτων] *Vatic.* ἐπικαλυμμάτων, omisso praeterea τῇ γάρ.

cepit consilium, ut caetera per necessariam consequentiam sequantur et unum quoddam constituent: aut atomi et corpora indivisibilia. In universum autem si Deus est, omnia bene habent: sin temere omnia, ne tu quoque temere sis. Jamjam terra nos omnes occultabit: mox et ipsa mutabitur et ista mutabuntur in infinitum. Enimvero si quis hos mutationum vicissitudinumque fluctus, earumque celeritatem consideraverit, omnia is mortalia contemnet.

29. Torrentis est instar rerum natura? omnia rapit. Quam viles autem actiones hominum, quibus vel civitatis administrandae peritiae vel philosophiae studium prae se ferre opinantur, quam plenae muci! Quid tandem, mi homo? Id age, quod nunc tua poscit natura: aggredere rem, si tibi datur, nec circumspice, num quis adsit, qui

X 5

hoc

Ad Sect. 29. (ap. Lugd. 21. p. 22. 23. p. Cas. 23. p. 24.)

Χειμάριον — Φέρει.] Malim cum Cas. haec verba ad Sect. praecedentem referre.

ἡ τῶν ὅλων αἰτία] Ingeniosa est Reisk. emendatio: οὐσία.

καὶ, ὡς οἶεται, φιλοσόφως πρακτικῶν ἀνθρώπων.] Non est, quod cum Adnot. Lugd. emendemus ὡς οἶεται φιλοσόφους. Nec necessaria est conjectura Gatakeri, qui ἀνθρώπων malebat. Quid enim obstat, quo minus haec de actionibus humanis accipiamus?

ἀνθρώπων, τί ποτε; ποίησον, ὃ νῦν κ. τ. λ.]

Cum Cas. et Oxon. post ποτὲ interrogandi signum colloca- dum putavi, h. l. Quid tan- dem? (scil. faciendum, si omnia, quibus gloriantur ho- mines, vana pronuntiamus) o bone! Id age, quod natura tua poscit etc. — In cae- teris editionibus verba τί ποτε ποίησον conjuncta leguntur. Hinc Morus emendandum pu- tabat: σύ ποτε ποίησον, et Reisk. ἤδη ποτὲ (tandem ali- quando) ποίησον αὐτὶ τί ποτε προσδέχη;

καὶ μὴ περιβλεπόν, εἴ τις εἴσεται. μὴ δὲ τὴν Πλάτ.] Vatic. A. vitiose: καὶ μὴ περιβλ. εἴ τις οἴσεται, μὴ τὴν Πλ.

ὡς

πρόεισι· καὶ τούτου αὐτοῦ τὴν ἐκβασιν, ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοῶ. δόγμα γὰρ αὐτῶν τίς μεταβάλλει; χωρὶς δὲ δαγμάτων μεταβολῆς, τί ἄλλο ἢ δουλεία στενόντων, καὶ πείθεσθαι προσποιουμένων; ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξανδρον, καὶ Φίλιππον, καὶ Δημήτριον τὸν Φαληρέα μοι λέγε. ὄφονται, εἰ εἶδον, τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε, καὶ ἑαυτοὺς ἐπαιδαγωγῆσαν. εἰ δὲ ἐτραγώδησαν, οὐδεὶς με κατακέκρικε μιμεῖσθαι· ἀπλοῦν ἐστὶ καὶ αἰδήμον τὸ Φιλοσοφίας ἔργον. μὴ με ἅπαγε ἐπὶ σεμνοτυφίαν.

λ'. Ἄνωθεν ἐπιθεωρεῖν ἀγέλας μυρίας, καὶ τελετὰς μυρίας, καὶ πλοῦν παντοῖον ἐν χειμῶσι καὶ γαλήναις, καὶ διαφορὰς γινομένων, συγγινομένων, ἀπγγινομένων. ἐπινόει δὲ καὶ τὸν ὑπ' ἄλλων πάλαι βεβιωμένον βίον, τὸν μετὰ σε βιωθησόμενον, καὶ τὸν νῦν ἐν τοῖς βαρβάροις ἔθνεσι βιούμενον· καὶ ὅσοι μὲν οὐδὲ ὄνομά σου γινώσκουσιν, ὅσοι δὲ τάχιστα ἐπιλήσονται, ὅσοι δὲ ἐπαινοῦντες ἴσως νῦν σε τάχιστα ψέξουσι· καὶ ὡς οὔτε ἡ μνήμη ἀξιόλογόν γε, οὔτε ἡ δόξα, οὔτε ἄλλο τι τὸ σύμπαν.

λα'. Ἀτκ-

ὡς οὐ μικρόν τι ἐστὶ, διανοῶ.] *Menag.* post haec verba quaedam excidisse putabat; vereor, ne sine ratione satis firma.

τίς μεταβάλλει;] *Reiskius* malebat: τίς μεταβαλεῖ; At satis constat, Praesentia saepissime pro Futuris poni, praesertim si Futura habeant vim omnium Temporum, at-

que adeo Praesentium, ut h. l. Conferant tirones ea, quae monuit *Zeunius* ad *Viger.* de *Idiot.* L. Gr. p. 211. ed. II. *Zeun.* et *Fischerus* ad *Platon.* *Phaedon.* 38-n. 19.

ὕπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.] *Vat. A.* ἅπαγε νῦν καὶ Ἀλέξ.

τί ἡ κοινὴ φύσις ἤθελε] *Vat. A.* corrupte: τί ἡ ἡ κοινὴ x. r. λ.,

κατα-

hoc cernat: neque Platonis rem publicam expecta, sed sufficiat tibi, si vel parum procedant, et hunc ipsam progressum ne parvum quid existimes: decreta enim eorum, quis est, qui mutare possit? Sine horum autem mutatione quid aliud est, quam ingemiscantium et persuasos se simulantium servitus? Age nunc et Alexandrum, Philippum, Demetrium Phalereum mihi narra. Viderint, an, quid communis natura vellet, intellexerint, et se ipsi sub disciplina tennerint. Si vero tragicorum more se gesserunt, nemo me, ut eos imitarer, damnavit. Simplex est et modestum philosophiae opus: noli me ad factum, qui gravitatem prae se ferat, abducere.

30. Ex superiore quasi loco intueri armenta innumerabilia et ritus innumerabiles et navigationis omne genus in tempestatibus et maris tranquillitate, et rerum praeteritarum, praesentium, decedentium differentias: considera vero et vitam olim sub aliis transactam et post te transigendam, eamque, quae nunc in gentibus barbaris vivitur; et quam multi sint, qui ne nomen quidem tuum noriat, quam multi, qui ejus mox obliviscantur, quam multi, qui quum te nunc labident, mox vituperaturi sint; denique, quam nullius momenti sit memoria aut gloria, aut aliud quidvis [ejus generis].

31. Men-

[κατακέρχρησε] Xyl. 1. operarum errore: κατακέρχρησε.

[μὴ με ἀπαγγε] Xyl. 1. iterum corrupte: μὴ με ἀπαγγε. Quod vero post *ερανοσυφίαν* nec punctum meum nec minus collocatum est, id non consulto factum esse, ex translatione Xyl. latina apparet.

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 23. p. 24. Cas. 25. p.)

[καὶ πλοῦν πάντοτε] Non est, quod cum *Gatakero* pro πλοῦν aliquis πλοῦτον emendandum putet.

[πᾶλαι βεβιωμένον βίον, πέν μετὰ κ. τ. λ.] Vat. A. π. βεβ. β. καὶ τοῦ μετὰ κ. τ. λ. haud male.

Ad

λαΐ. Ἀταραξία μὲν, περὶ τὰ ἀπὸ τῆς ἐντὸς αἰτίας συμβαίνοντα. δικαιοσύνης δὲ, ἐν τοῖς παρὰ τὴν ἐκ σοῦ αἰτίαν ἐνεργουμένοις· τούτέστιν, ὁρμὴ καὶ πρᾶξις, καταλήγουσα ἐπ' αὐτὸ τὸ κοινωνικῶς πράξαι, ὡς τοῦτό σοι κατὰ φύσιν ὄν.

λβ. Πολλὰ περισσὰ περιελεῖν τῶν ἐνοχλούντων σοι δύνασαι, ὅλα ἐπὶ τῇ ὑπόλῃψει σου κείμενα· καὶ πολλὴν εὐρυχωρίαν περιποιήσεις ἡδὴ σεαυτῷ.

Τὸν ὅλον κόσμον περιεληφέναι τῇ γνώμῃ, καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα περινοεῖν, καὶ τὴν τοῦ κατὰ μέρος ἐκάστου πράγματος ταχέειν μεταβολὴν ἐπινόεειν, ὡς βραχὺ μὲν τὸ ἀπὸ γενέσεως μέχρι διαλύσεως, ἀχανὲς δὲ τὸ πρὸ τῆς γενέσεως, ὡς καὶ τὸ μετὰ τὴν διάλυσιν ὁμοίως ἄπειρον.

λγ. Πάντα, ὅσα ὁρᾷς, τάχιστα φθαρήσεται· καὶ οἱ φθειρόμενα αὐτὰ ἐπιδόντες, τάχιστα καὶ αὐτοὶ φθαρήσονται. καὶ ὁ ἐσχάτος ἡρώς ἀποθανὼν εἰς ἴσον καταστήσεται τῷ πρότερον.

λδ. Τίνα τὰ ἡγεμονικά τούτων, καὶ περὶ οἷα ἐσπούδαίης, καὶ δι' οἷα φιλοῦσι καὶ τιμῶσι, γυμναζόμενος νόμιζε βλέπειν

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 25. p. Casf. 25. p.)

Ἀταραξία μὲν περὶ τὰ — συμβαίνοντα. Vatic. A. haud male: Ἀταραξία μὲν περὶ τῶν — συμβαινόντων.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 25. p. 26. p. Casf. 26. p. 27. p.)

περιποιήσεις ἡδὴ σεαυτῷ] Menag. malebat ἡδὴ. n. n.

Τὸν ὅλον κόσμον περι-

εληφέναι] Ab his verbis cum Casf. nova periodus incipienda videtur. Qui vero malit cum Gatak. haec cum prioribus conjungi, is cum eodem ante τὸν inculcandum putet τῷ.

καὶ τὸν ἴδιον αἰῶνα] Elegans est, et, ni faller, praeferenda Casf. conjectura καὶ τὸν αἰῶνα αἰῶνα, quam et ipse et Oxoel. in textum recepit.

μέ-

31. Mentis tranquillitas in iis, quae ab externa proficiscuntur caussa: iustitia autem in iis, quarum tu ipse es in caussa: hoc est, agendi impetus et actio, quibus hic tantum finis propositus est, ut, societati humanae quod profit, facias, utpote quod naturae tuae sit conveniens.

32. Ex iis, quae molestiam tibi creant, multa supervacanea praecidere potes, quae tota in tua sita sunt opinione: quo facto liberum tibi comparabis amplumque spatium.

Totum mundum mentem complectere aeternumque aevum considera atque per singulas partes celerrimam omnium rerum mutationem contemplare. Quam breve inter ortum tuum et dissolutionem temporis spatium, immensum vero, quod ortum praecessit, et quod dissolutionem excipiet, pariter infinitum!

33. Brevi corrumpentur, quaecunque vides: et haec, qui corrumpi vident, et ipsi brevi corrumpentur: et qui extrema confectus senectute moritur, in idem redigetur cum eo, qui immaturus obiit.

34. Quales eorum mentes sint, quibus rebus studeant, quarum caussa diligant et colant, [ut breviter dicam] nudas quasi

μέχρι διαλύσεως —
[ὁμοίως] Defunt in *Vat. A.*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 26. p.

Caf. 27. p.)

εἰς ἴσον καταστήσεται]
Arg. operarum vitio: — κα-
ταστήσεται.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 27.

Caf. 28.)

Τίνα τὰ ἡγεμονικά κ.
τ. λ.] *Woll. et Mori: Σὺν —*
operarum errore.

καὶ δι' οἷα φιλοῦσι
καὶ τιμῶσι, γυμνά νόμι-
ζε βλέπειν τὰ ψυχάρια
αὐτῶν] Ceterae Edd. omnes
post τιμῶσι punctum habent
et verbum βλέπειν omittunt,
quod primus e *Cod. Vatic. A.*
recepit. Caeterum non est
dubium, quin *Xyl.* in *Cod.*
Palat. βλέπειν legeret. Ver-
tit enim: „judica te nudas
ipsorum intuēri animas.“ —
Caeterum ita, ni fallor, con-
struen-

πειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. Ὅτε δοκοῦσι βλάπτειν ψέγοντες, ἢ ὠφελεῖν ἐξυμνοῦντες, ὅση οἴησις!

λε'. Ἡ ἀποβολὴ οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ μεταβολή. τούτῳ δὲ χαίρει ἢ τῶν ὅλων φύσις, καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται. ἐξ αἰῶνος ὁμοειδῶς ἐγένετο, καὶ εἰς ἄπειρον τοιαῦθ' ἕτερα ἔσται. τί οὖν λέγεις, ὅτι ἐγένετό τε πάντα, [ὅ] καὶ πάντα αἰεὶ καλῶς ἔσται, καὶ οὐδεμία ἄρα δύναμις ἐν τοσούτοις θεοῖς ἐξευρέθη πατέ ἢ διορθώσουσα ταῦτα, ἀλλὰ κατακρίνεται ὁ κόσμος ἐν ἀδιαλείπτοις κακοῖς συνεχέσθαι;

λς'. Τὸ σαπρὸν τῆς ἐκάστῳ ὑποκειμένης ὕλης, ὕδωρ, κόνις, ὀστάρια, γράσος· ἢ πάλιν, πῶροι γῆς τὰ μάρμαρα· καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος· καὶ τριχία ἢ ἐσθής· καὶ αἶμα ἢ πορφύρα· καὶ τὰ ἄλλα πάντα τοιαῦτα. καὶ τὸ πνευματικὸν δὲ ἄλλο τοιοῦτον· ἐκ τούτων εἰς ταῦτα μεταβάλλον.

λζ'. Ἄλις τοῦ ἀθλίου βίου, καὶ γογγυσμοῦ καὶ πιθηκισμοῦ. τί ταρασσῇ; τί τούτων καινόν; τί σε ἐξίστησι; τὸ αἷτιον; ἴδε αὐτό. ἀλλ' ἢ ὕλη; ἴδε αὐτήν. ἔξω δὲ τούτων οὐδέν

struendum est: Νόμιζε βλέπειν, τίνα τὰ ἡγεμονικά αὐτῶν (sc. ἀνθρώπων), καὶ περὶ οἷα ἔσπ. καὶ δι' οἷα φιλ. κ. τιμῶσι, uno verbo, γυμναζόμενος βλέπειν τὰ ψυχάρια αὐτῶν. — Idem jam perspicte viderat Reisk., qui aut ἰδεῖν, aut καθορᾶν, aut ἀνασκοπεῖσθαι, aut simile verbum addendum putabat. — Adnotat. Lugdun. pro φιλοῦσι malebat χολοῦσι. n. n.

ὅση οἴησις] Vat. A. cor-

rupte: — οἴησις (sic). Lugd. corrupte: οἴσις.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 28. Cas. 29.)

Ἡ ἀποβολὴ κ. τ. λ.] Vatic. A. absque articulo: ἀποβολή. Verum primas Sectionum litteras in Vatic. A. saepissime desiderari, passim monitum est.

καθ' ἣν πάντα καλῶς γίνεται.] Reisk. c. seqq. hoc conjungendum et ἐ inferendum

quasi eorum animulas intueri, tibi sit solemne. Quando vel vituperando nocere vel prodesse laudando sibi videntur, quanta, quaeso, opinio!

35. Amissio nihil aliud est, quam mutatio: hac autem gaudet natura, quae nihil non recte facit: ab aeterno ista pariter facta sunt, et in aeternum alia ejusmodi fient. Num igitur dicis, omnia facta fuisse et semper factum iri male, et inter tot Deos nullum esse repertum, qui haec corrigeret, sed mundum esse damnatum, ut perpetuis malis conflictetur?

36. Quam putida est subjecta cuique rei materia! aqua, pulvis, officula, foetor: rursus calli terrae, marmora: aurum et argentum, faeces: pili, vestis: purpura, sanguis: et ejusdem generis reliqua sunt omnia: etiam quod formae rationem obtinet, aliud quid ejusmodi est, et ex aliis in alia transit.

37. Jam satis miserae vitae est et obmurmurationis et nugarum! Quid perturbaris? Quid in his novi? Quid te percellit? num forma? adspice eam: num materia? ad-

spice

dum putabat: καὶ ἢ πάντα, ὃ καλῶς γίνεται, ἐξ αἰῶνος κ. τ. λ. Emendatio ingeniosa quidem, nec tamen admodum necessaria.

πὶ οὖν λέγεις κ. τ. λ.] Possis etiam sic h. l. distinguere: τί οὖν; λέγεις κ. τ. λ., hoc sensu: Quid igitur? scilicet, qui amissione doles. — Respondet: tu dicis etc.

ὅτι ἐγίνετό τε πάντα [ὃ] καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται] ὃ illud, quod

seriem orationis turbat, uncinis inclusi, quod *Cas.* plane sustulerat, quem sequitur *Ox.*, et *Morus* tollendum pronuntiaverat. *Gat.* pro ὃ καὶ reponi malebat: καὶ ὅτι — *Reisk.* — ἐγίνετο δὲ πάντα κακῶς, καὶ πάντα αἰεὶ κακῶς ἔσται.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. Cas. 30.)

καὶ ὑποστάθμαι ὁ χρυσός, ὁ ἄργυρος] *Gat.* malebat: καὶ ὁ ἄργυρος.

Ad

οὐδέν ἐστιν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς θεοὺς ἤδη ποτὲ ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου. ἴσον τὸ ἑκατὸν ἔτσει, καὶ τὸ τρισὶ ταῦτα ἱστορῆσαι.

λγ'. Εἰ μὲν ἡμαρτεν, ἐκεῖ τὸ κακόν. τάχα δ' οὐχ ἡμαρτεν.

λδ'. Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεράς πάντα, ὡς ἐνὶ σῶματι, ἐπισυμβαίνει; καὶ οὐ δεῖ τὸ μέρος τοῖς ὑπὲρ τοῦ ὅλου γινόμενοις μέμφεσθαι· ἢ ἄτομοι, καὶ οὐδέν ἄλλο, ἢ κυκλῶν καὶ σκεδασμός. τί οὖν ταράσση; τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρσαι, τεθρῖωσαι, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκη;

— ς'. Ἦτοι οὐδέν δύνανται οἱ θεοί, ἢ δύνανται. εἰ μὲν οὖν

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. 31. Casf. 31. 32.)

πρὸς τοὺς θεοὺς] *Casf. malebat* πρὸς τῶν θεῶν, ut sit formula jurandi.

ἀπλούστερος καὶ χρηστότερος γένου.] — γένου cum *Gatak. et reliquis dedi. Xyl. i. vero, Arg., Lugdun., Casf. et Oxon. γένου.* Errat autem, opinor, *Gatak*, dum *Xyl.* ἐγένου legisse perhibet, nisi forsan in *Basf.* ita scriptum est.

ἴσον τὸ ἑκατὸν κ. τ. λ.] *Vat. A. corrupte: ὅσον τὸ ἑκατὸν κ. τ. λ.*

Sectio 38. (ap. Lugdun. 32. Casf. 33.)

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 33. Casf. 34.)

Ἦτοι ἀπὸ μιᾶς πηγῆς νοεράς πάντα] *Exspecta- veram cum Reisk. ἦτοι ἀπὸ*

μιᾶς πηγῆς νοεράς πᾶσι πάντα. *At Vat. A. in vulgarem consentit.*

τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρσαι, τεθρῖωσαι, ὑποκρίνη, συναγελάζει, βόσκη;] *Locum hunc, ni fallor, admodum corruptum intactum relinquere, quam meo periculo depravare malui, nisi quod τεθρῖωσαι, praeceunte De Joly, in textum recepi ex Vatic. A. Jam de conjecturis VV. DD. videamus. Casf. — ἀποκρίνει, συναγελάζεται, βόσκει; aut ἀποκρίνει, συναγελάζει, βόσκει; (absolute et intransitive) malebat. Boot.: τί οὖν ταράσση τῷ ἡγεμονικῷ; λέγεις, τεθρῖωκα· ἐφθάρσαι, ὑποκρίνη rel. Salmas., τί οὖν ταράσση; μήτι τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις, τέθνηκας, ἐφθάρ-*

spice et hanc: praeter has autem nihil: quin erga Deos tandem aliquando simplicior et melior sis. Perinde est centum ac tribus annis haec contemplari.

38. Si quis peccavit, penes ipsum est malum: fortasse vero non peccavit.

39. Vel ab una mente, quasi fonte communi, tanquam uni corpori, eveniunt omnia, nec partim oportet de iis queri, quae a toto fiunt: vel atomi et nihil aliud nisi confusio et dissipatio temeraria. Quid igitur perturbaris? principali mentis parte te privas, mortuus es et corruptus, in belluam totus transiisti, excernis, armentitius es, pecudis instar pasceris.

40. Aut nihil possunt Dii, aut possunt: jam quidem si nihil

ἐφθαρσαι, ὑποκρίνη, συναγελάζῃ, βόσκη, θηρίωσαι; aut τί οὖν παράσῃ; τί λέγεις; τῷ ἡγεμονικῷ τέδνηκας, ἐφθαρσαι κ. τ. λ. — Gatak. nihil mutāt, nisi quod in fine — τεθνηρίωσαι addit. — Reisk.: — οὐδὲ τῷ ἡγεμονικῷ λέγεις — ἂν ποτε θηρίωσαι; — Reche: εἰ τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέδνηκας, ἐφθ. ἀποκρίνη (at debuerat: ἀποκρίνεις). — —

Maxime omnium placet haec emendatio; malim tamen: τοῦ ἡγεμονικοῦ λέγεις, τέδνηκας, ἐφθαρσαι, τεθνηρίωσαι, ἀποκρίνεις, συναγελάζῃ, βόσκη — hoc sensu: quid ergo perturbaris? principali animi parte te privas, mortuus es, atque corruptus, et totus in belluam transiisti etc. — nisi quis interrogative malit: num vero et animi principatu (i. e. ratione) privatus es? num mortui instar et corrupti? etc.

Ad Sect. 40. (ap. Lugd. 34. Cas. 35.)

Servarunt hanc Sect. quoque Vatic. 2. 3. 4. 5., Med. Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

Ἡ τοὶ οὐδὲν δύνανται οἱ θεοὶ, ἢ δύνανται.] Editi omnes, praeter De Sol., ἡ τοὶ οὐδὲν δύνανται θηρίωσαι ἢ δύν. — quod quum ab hoc loco alienum esset, Lugdun. Adnot. malebat δρᾶσαι, Gat. et Cas. eliminandum putarunt: et recte quidem. Deest in omnibus Codd., adeoque in Palat., quò usus est Xyl., quod ex ejus Translatione lat. apparet.

Marc. Anton.

Y

διὰ

οὐ μὴ δύνανται, τί εὐχῇ; εἰ δὲ δύνανται, διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ διδόναι αὐτοὺς, τὸ μῆτε φοβεῖσθαι τι τούτων, μῆτε ἐπιθυμεῖν τινος τούτων, μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον, ἢ περ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων, ἢ τὸ παρεῖναι; πάντως γὰρ εἰ δύνανται συνεργεῖν ἀνθρώποις, καὶ εἰς ταῦτα δύνανται συνεργεῖν. ἀλλὰ ἴσως ἐρεῖς, ὅτι ἐκ' ἐμοὶ αὐτὰ οἱ θεοὶ ἐπέησαν. εἴτα, οὐ κρεῖσσον χρῆσθαι τοῖς ἐπὶ σοι μετ' ἐλευθερίας, ἢ διαφέρεισθαι πρὸς τὰ μὴ ἐπὶ σοι μετὰ δουλείας καὶ ταπεινότητος; τίς δέ σοι εἶπεν, ὅτι οὐχὶ καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν οἱ θεοὶ συλλαμβάνουσιν; ἄρξαι ἵκουν περὶ τούτων εὐχεσθαι, καὶ ὄψει. αὐτὸς εὐχεται, πῶς κοιμηθῶ μετ' ἐκείνης; σὺ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι μετ' ἐκείνης; ἄλλος, πῶς στερηθῶ ἐκείνου; σὺ, πῶς μὴ χρήζω τοῦ στερηθῆναι; ἄλλος, πῶς μὴ ἀποβάλω τὸ τεκνίον; σὺ, πῶς μὴ φοβηθῶ ἀποβαλεῖν; ὅπως ὧδε ἐπίτρεψον τὰς εὐχάς, καὶ θεωρεῖ, τί γίνεται.

μα. Ὁ

διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον εὐχῇ διδόναι αὐτοὺς τὸ μῆτε φοβ. κ. τ. λ.] οὐχὶ ante μᾶλλον deest in *Vat. A. Paris.* pro μῆτε legit μὴ, et mox *Vat. sic.* 3. ante τούτων omisit τῇ

μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον ἢ περ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων ἢ τὸ παρεῖναι;] *Edd.* omnes sic: μῆτε λυπεῖσθαι ἐπὶ τινος τούτων, μᾶλλον τῷ μὴ παρεῖναι τι τούτων ἢ τῷ παρεῖναι; — pro quo *Gatak.* malebat — τοῦ μὴ παρεῖναι — ἢ τοῦ παρεῖναι; — *Reisk.* — τὸ μὴ παρεῖναι — ἢ τὸ παρεῖναι; — *Mor.* — μᾶλλον ἢ μὴ

παρεῖναι — ἢ παρεῖναι; Jam vero de *Codd.* lectione videamus. *Vatic. A.* λυπεῖσθαι ἐπὶ τινι τούτων μᾶλλον ἢ περ τὸ μὴ παρεῖναι τι τούτων μᾶλλον ἢ τῷ παρεῖναι; *Idem* omnes *Codd.*, qui *Excerpta ex Antonino* continent, hoc tamen discrimine. *Fluctuant* inter ἢ περ et ἢ περ: illud *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 3. et *Paris.* — hoc vero *Med.* 2. 4. et *Guelf.* — In omnibus utroque loco pro τὸ scriptum est τῷ. — *Paris.* et *Med.* 3. in fine: ἢ τῷ μὴ παρεῖναι, quod aperte corruptum est. Caeterum ex omnibus veram *Antonino* lectionem

nihil possunt, cur precaris? sin. possunt, cur non potius precibus eos rogas, ut tibi dent, ne quid horum aut extimescas aut cupias, neque tali re doleas, quam ut horum aliquid aut absit aut adsit? Si enim omnino possunt hominibus praestare auxilium, id quoque in talibus possunt. Verum fortasse dices, Deos haec in tua posuisse potestate. Nonne ergo praestat, iis, quae tui sunt arbitrii, cum libertate uti, quam illa, quae arbitrii tui non sunt, animo servili et abjecto curare? quamquam quis tibi dixit, Deos nobis ad ea, quae in nostra posuerunt potestate, opem non ferre? haec igitur precibus ab iis poscere incipe, et videbis. Alius precatur, ut cum muliercula illa concubitus sibi contingat; tu, ne illius concubitus appetas: ille, ut certa aliqua re liberetur; tu, ne illa liberari opus habeas: ille, ne filiolum amittat; tu, ne id ipsum metuas. Huc omnino vota tua verte, et quid futurum sit, vide.

Y 2

41. Ego,

ctionem ut restituerem, operam dedi; qua fortuna, iudicent alii! Miror autem, τὸ ἐπὶ τινος aliis Interpretibus non suspectum fuisse.

καὶ εἰς ταῦτα δύν. συν-εργεῖν.] *Med.* 2. 3. et *Parif.* — καὶ εἰς αὐτὰ —.

καὶ εἰς τὰ ἐφ' ἡμῖν] εἰς deest in *Vat.* 2.

ἀρεταὶ γούν] γούν illud non agnoscunt *Med.* 2, 3. et *Parif.* — *Guelf.* autem dat: οὔν, haud male.

οὐ, πῶς μὴ ἐπιθυμήσω τοῦ κοιμηθῆναι κ. τ. λ.] *Parif.* corrupte: — ἐπιθυμῶσαι. — *Med.* 3. τοῦ ante κοι-

μηθῆναι omittit. Verba οὐ, πῶς μὴ — ἐκείνης absunt a *Vat.* A. et 2. et 3.

ἄλλος, πῶς στερεθῶ κ. τ. λ.] *Vat.* 3. — πῶς μὲν στερεθῶ. *Vat.* 2. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* — πῶς μὴ στερεθῶ, sensu inepto. Pro ἄλλος πῶς *Vatic.* 3. ἀλλ' ὅπως, corrupte, ut infra.

ἄλλος, πῶς μὴ ἀπ. τὸ τέκνον.] *Med.* 4. — τέκνον. — *Vat.* 3. vitiose: ἀλλ' ὅπως.

ὅλως ὥδε ἐπίτρεψον] *Med.* 1. ὅλως δὲ ὥδε — haud male. *Med.* 4. — τρέψον. *Reisk.* malebat: ὅλως ὥδε πῇ τρέψον.

Ad

μαί. Ὁ Ἐπίκουρος λέγει, ὅτι ἐν τῇ νόσῳ οὐκ ἦσαν μοι αἱ ὁμίλαι περὶ τῶν τοῦ σωματίου παθῶν, οὐδὲ πρὸς τοὺς εἰσιόντας τοιαῦτά τινα, Φησὶν, ἐλάλουν. ἀλλὰ τὰ προηγούμενα Φυσιολογῶν διτελοῦν, καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν, πῶς ἡ διάνοια συμμεταλαμβάνουσα τῶν ἐν τῷ σαρκίδι τοιούτων κινήσεων ἀταρακτεῖ, τὸ ἴδιον ἀγαθὸν τηροῦσα. οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχεν, Φησί, καταφραάττεσθαι, ὥς τι ποιοῦσιν, ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο οὗ καὶ καλῶς. ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει. τὸ γὰρ μὴ ἀφίστασθαι Φιλοσοφίας ἐν οἷς δῆποτε τοῖς προσπίπτουσιν, μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ Φυσιολόγῳ συμφλυαρεῖν, πάσης αἰρέσεως κοινόν, πρὸς μόνῳ τῷ νῦν πρᾶσσομένῳ εἶναι, καὶ τῷ ὀργάνῳ δι' οὗ πράσσει.

μβ. Ὅταν

Ad Sect. 41. (ap. Lugd. 35. Caf. 36.)

Ὁ Ἐπίκουρος λέγει] *Articulus* ὁ ἀβέσθαι *Vat. A.*

καὶ πρὸς αὐτῷ τούτῳ ὦν] ὦν hoc vacare putabat *Menag.* Verum ipsis tironibus notum est, *participium* tale verbo διτελεῖν addi solere. — Idem mox malebat: ἀταρακτῇ. n. n.

οὐδὲ τοῖς ἰατροῖς ἐμπαρεῖχον, Φησί, καταφραάττεσθαι] *Ceterae Edd.* — καταφραάττεσθαι, excepta *De-Jol.*, in qua recte καταφραάττεσθαι e *Cod. Vatic. A.* receptum est, quod jam *Salmas.* conjecerat. Idem tamen *Vat. A.* corrupte pro Φησὶ le-

git Φύσιν. — καταφραάττεσθαι confirmatur usu loquendi *Antonino* proprio. VII, 3. X; 13.

ἀλλ' ὁ βίος ἤρετο] *Vix dubito, quia cum Boet., Menag., Gat. et Uptono legendum sit: — ἤγετο, nisi quis malit, quod tamen minus placet, cum Reisk. εἴρετο, necebat, aut ἤνετο, perficiebatur.*

ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ *, ἐὰν νοσῇς, καὶ ἐν ἄλλῃ τινὶ περιστάσει.] *Gat.* malebat ταῦτα — subintellecto in fine periodi πρᾶττε. — *Morus:* ταῦτα οὖν ἐκείνῳ ἐν νόσῳ ἐνόησαν ἢ ἐν ἄλλῃ κ. τ. λ. — *Reisk.*: Ταῦτα οὖν ἐκεί-

41. Ego, quum aegrotarem, inquit Epicurus, non de corporis adfectionibus cum iis, qui me invisebant, colloquia habebam, nec istiusmodi sermonibus illos adloquebar: sed perpetuo ea, quae coeperam, de rerum natura meditabar, et praecipue in hoc versabar, quomodo mens, etiamsi motuum in corpusculo istiusmodi particeps, tamen imperturbata consistere bonumque suum servare posset: neque medicis occasionem praebebam, ut sese jactarent, quasi magni quid facerent: sed vita bene atque beate agebatur. Sic ille in morbo egit; [eadem et tu, fac, agas,] et in morbo et in aliis quibusvis molestiis, in quibus versaris. Hoc enim omnibus philosophorum sectis commune est, quaecumque tandem inviderint, philosophia non abstinere, nec cum vulgo rerum naturae ignaro una nugari, sed soli rei, quae nunc in manibus est, intentum esse, atque instrumento illi, quo res perficitur.

Y 3

42. Quam-

ἐκείνῳ (sc. ἐπράττετο) ἐννόσῳ
συ. δὲ καὶ τὰ αὐτὰ, ἐάν
νοσῇ καὶ κ. τ. λ. — quae
emendatio, ni fallor, pluri-
mis se comprobabit: hinc
eam in Translatione expressi.
— Caeterum Menag. male-
bat. — ἐν ἄλλῃ ἤτοι περιστά-
σει.

τὸ γὰρ μὴ ἀφίστα.] Mo-
rus malebat: τοῦτο γὰρ μὴ
κ. τ. λ. n. n.

ἐν οἷς δὴποτε κ. τ. λ.]
Videtur cum Reisk. et Corai,
V. D., legendum: ἐν οἷς δὴ-
ποτε κ. τ. λ.

μηδὲ τῷ ἰδιώτῃ καὶ φυ-
σιολόγῳ συμπλῦσαι.]
Vatic. A. μηδὲ τῷ μὴ ἰδιώτῃ
corrupte. — Pro ἰδ. καὶ φυ-

σιολ. Gat. malebat: ἰδιώτῃ μὴ
φυσιολόγῳ (quod proxime ac-
cedit ad vestigia Vat. A., in
quo μὴ forsan loco suo motum
sit), aut: ἰδιώτῃ καὶ μὴ φυσι-
ολόγῳ, aut ἰδιώτῃ καὶ ἀφυσι-
ολόγῳ. — Somniavit autem
Menag. qui φυσιολόγῳ (sic)
aut φιλολόγῳ reponendum pu-
tebat.

πρὸς μόνῳ τῷ νῦν
πράσσει. εἶναι.] Legen-
dum cum Gat. πρὸς δὲ τῷ μό-
νῳ — aut potius, ut Morus
malebat, πρὸς μόνῳ δὲ τῷ
πράσσ., nisi quis cum Menag.
malit: καὶ πρὸς μόνῳ κ. τ. λ.

δι' οὗ πράσσει.] Menag.
et Reisk. malebant: δι' οὗ
πράσσεις. n. n.

Ad

μὲν· ὅταν τινὸς ἀναισχυντία προσκόπῃ, εὐθύς πη-
θαυτοῦ, δύνανται οὖν ἐν τῷ κόσμῳ ἀναισχυντοὶ μὴ
εἶναι; οὐ δύνανται. μὴ οὖν ἀπαίτει τὸ ἀδύνατον. εἰς γὰρ
καὶ οὗτός ἐστιν ἐκείνων τῶν ἀναισχυντῶν, οὓς ἀνάγκη ἐν τῷ
κόσμῳ εἶναι. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ πανούργου, καὶ ἐπὶ
τοῦ ἀπίστου, καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν ἀμαρτάνοντος, ἔστω σοι
πρόχειρον. ἅμα γὰρ τῷ ὑπομνησθῆναι, ὅτι τὸ γένος τῶν
τοιούτων ἀδύνατόν ἐστι μὴ ὑπάρχειν, εὐμενέστερος ἔσῃ πρὸς
τούς καθ' ἑν. εὐχρηστον δὲ καὶ κεῖνο εὐθύς ἐννοεῖν, τίνα
ἔδωκεν ἡ φύσις τῷ ἀνθρώπῳ ἀρετὴν πρὸς τοῦτο τὸ ἀμαρ-
τήμα. ἔδωκε γὰρ, ὡς ἀντιφάρμακον, πρὸς μὲν τὸν ἀγνώ-
μονα τὴν προαίτητα, πρὸς δὲ ἄλλον ἄλλην τινα δύναμιν. ὅλως
δὲ ἔξεστί σοι μεταδιδάσκειν τὸν πεπλανημένον. πᾶς δὲ ὁ
ἀμαρτάνων, ἀφ' ἀμαρτάνει τοῦ προκειμένου; καὶ πεπλάνηται.
τί δὲ καὶ βέβλαισαι; εὐρήσεις γὰρ μηδένα τούτων πρὸς οὓς
παροξύνῃ, πεποιηκότα τι τοιοῦτον, ἐξ οὗ ἡ δεινότης σου χεί-
ρων ἐμελλε γενήσεσθαι. τὸ δὲ κακὸν σου καὶ τὸ βλαβερόν,
ἐνταῦθα πᾶσαν τὴν ὑπόστασιν ἔχει. τί δὲ κακόν, ἢ ξένον
γάγο-

Ad Sect. 42. (ap. Lugd. 36. Cas. 37.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Florent. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelph.

ἀναισχυντία πρὸς κο-
πτης] *Paris. corrupte: ἀναι-
σχυντίαν πρὸς.*

εἰς γὰρ καὶ οὗτός
ἐστιν —] *Vat. A. εἰς γὰρ καὶ
τούτος κ. τ. λ.*

καὶ παντὸς τοῦ ὀτιοῦν

ἀμαρτάν.] καὶ *et* τοῦ *absunt*
a Vat. 2.

εὐθύς ἐννοεῖν] *Med. 1.*
εὐθύς νοεῖν.

ὡς ἀντιφάρμακον] *Vat.*
tic. A. corrupte: ὡς ἂν τὸ φάρ-
μακον.

ὅλως δὲ ἔξεστί κ. τ. λ.]
Verba ὅλως δὲ absunt a Vat. 4.

πᾶς δὲ ὁ ἀμαρτάνων κ.
τ. λ.] *Magis, fateor, place-*
bat lectio Paris. et Med. 3:
πᾶς γὰρ ὁ ἀμαρτάνων, et for-
tasse

42. Quamprimum alicujus impudentia offenderis, te percontare: fierine ergo potest, ut nulli sint in mundo impudentes? non potest: ne igitur id postula, quod fieri nequit: nam et hic unus est impudentium illorum, quos in mundo esse necesse est. Idem vero et de versuto et infido et quolibet vitioso in promptu tibi sit: simulac enim recordatus fueris, non fieri posse, quin talium hominum genus sit, singulis eorum te aequiorem praebebis. Utile id quoque est, statim cogitare, quam homini natura virtutem contra id peccatum dederit: dedit enim, tanquam remedium, contra ingratum mansuetudinem, contra alium aliam aliquam facultatem: omnino vero licet tibi deceptum melius edocere: quisquis autem peccat, a fine sibi proposito aberrat et deceptus est. Num vero et tibi inde damnum illatum est? nihil enim horum, quibus irasceris, quemquam fecisse deprehendes, quo mens tua pejor possit reddi: in qua tamen malum damnumque tuum duntaxat consistit. Quid vero mali aut insueti sit, si indoctus, quae indocti sunt, facit?

Y 4

Vide,

tasse δὲ illud ex compendio scribendi ortum, ut passim in *Arriani* Dissert. Epict., ubi *Schweighaeuser* restituit γάρ. — Nolui tamen vulgarem mutare, *partim*, quod interdum δὲ a Graecis poni videtur, ubi γάρ expectes; *partim*, quod non satis constat, utrum haec verba argumentum contineant, quo, quae praecedunt, firmentur, an vero singularem constituent disputationis partem cum seqq. coniungendam.

ἀφ' αμαρτάνει τοῦ πράκειμ.] *Parif.* et *Med.* a. 3. ἐφ' αμαρτάνει. vitiose.

τί δὲ καὶ βέβλαψαι.] Lubenter recepissem: οὐ δὲ καὶ βέβλαψαι, si unus tantum Codex hanc lectionem obtulisset. At omnes in τί consentiunt.

πρὸς οὓς παροξύνη] *Parif.* πρὸς οὓς καὶ παροξύνη; haud male.

τί δὲ κακόν] *Xyl.* 1. τί δαί, idem *Codd. Vat.*

τὰ

γέγονεν, εἰ ὁ ἀπαιδευτός τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει; ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς, ὅτι οὐ προσεδόκησας τοῦτον τοῦτο ἀμαρτήσεσθαι. σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς ἐκ τοῦ λόγου εἶχες πρὸς τὸ ἐνθυμηθῆναι, ὅτι εἰκὸς ἐστὶ τοῦτον τοῦτο ἀμαρτήσεσθαι, καὶ ὅμως ἐπιλαθόμενος θαυμάζεις, εἰ ἡμάρτηκε. μάλιστα δὲ ὅταν ὡς ἀπίστῳ, ἢ ἀχαρίστῳ μέμῃῃ, εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφῃ. προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμαρτημα, εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθεσιν ἔχοντος ἐπίστευσας, ὅτι τὴν πίστιν φυλάξει, εἴτε τὴν χάριν διδούς, μὴ καταληκτικῶς ἔδωκας, μηδὲ ὥστε ἐξ αὐτῆς τῆς σῆς πράξεως εὐθὺς ἀπειληφέναι πάντα τὸν καρπὸν. τί γὰρ πλέον θέλεις εὖ ποιήσας ἄνθρωπον; οὐκ ἄρκει τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἔπραξας, ἀλλὰ τούτου μισθὸν ζητεῖς; ὡς εἰ ὁ ὀφθαλμὸς ἀμοιβὴν ἀπῆτει, ὅτι βλέπει· ἢ οἱ πόδες, ὅτι βαδί-

τὰ τοῦ ἀπαιδευτοῦ πράσσει] *Vat.* 5. *perperam* — ἀπαιδευτον.

ὅρα, μὴ σαυτῷ μᾶλλον ἐγκαλεῖν ὀφείλῃς] *Omnes* *Ednii* ὀφείλεις. *Ego* vero ὀφείλῃς *recepī* *secutus* *auctoritatem* *Med.* 1. 4. et *Parif.* (duo tamen posteriores *scribunt* ὀφείλῃς). *Vatic.* 2. *perperam* ὀφείλεις.

τοῦτον τοῦτο ἀμαρτήσεσθαι] *Vat.* 3. *vitiose*: τούτων τοῦτο ἀμαρτ.

σὺ γὰρ καὶ ἀφορμὰς κ. τ. λ.] *Omnes* *Ednii*: σὺ μὲν

γὰρ — μὲν vero *illud*, *quum* *hoc* *loco* *vacare* *videatur* et a *Codd. Vat., Med., Parif.* et *Guelf.* *abst.*, *tollendum* *putavi*.

ὡς ἀπίστῳ] ὡς *abest* a *Guelf.* *perperam*.

εἰς ἑαυτὸν ἐπιστρέφου.] *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.* εἰς σεαυτὸν ἐπιστρ. *sensu* *eodem*.

προδήλως γὰρ σὸν τὸ ἀμαρτημα.] *Vat.* 2. *πρόδηλον* —

εἴτε περὶ τοῦ τοιαύτην τὴν διάθ.] *Med.* 4. *pro* *περὶ* *legit* *παρὰ* — et *Med.* 2. *τὴν* *τοιαύτην* *τὴν* *διάθεσιν*.

ὅτι

Vide, ne potius te ipse reprehendere deberes, qui non expectaveris fore, ut is eo modo peccaret: tu enim, quamquam ratione nactus eras occasiones cogitandi, probabile esse, hunc illud admissurum, tamen hujus oblitus eum deliquisse miraris. Maxime vero, ubi aliquem ut infidum aut ingratum accusas, in te reverte: peccatum enim proculdubio tuum est, five quod hominem ita adfectum fidem tibi servaturum credidisti, five quod, beneficium quum dares, non simpliciter dedisti, nec tanquam qui ex ipsa actione omnem ejus fructum statim percepisses. Quid enim, beneficio in alterum collato, plus requiris? nonne sufficit, te naturae tuae convenienter egisse, sed et mercedem insuper desideras? perinde ac si oculus, quod vidisset, mercedem postularet, et pedes, quod ambulassent: quemadmodum enim

Y 5

haec

ὅτι τὴν πίστιν φυλ.] *Vat.* 3. 4. 5. ὥστε —

εἴτε τὴν χάριν διδοὺς κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: εἴτε τινὰ χάριν κ. τ. λ.

μὴ καταληκτικῶς —] *Vatic. A.* εἰ μὴ καταληκτικῶς.

οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο, ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας, ἀλλὰ τοῦτου μισθὸν ζητεῖς;] In caeteris Editionibus sic legitur: οὐκ ἀρκεῖ σοι; κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας; τοῦτου μισθὸν ζητεῖς; — *Gatak.* autem, sentiens duram hanc esse lectio-

nem, post σοι addi malebat εἰ aut ὅτι. — Nos Codd. auctoritatem secuti sumus. *Vatic. A.* legit: οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο (leg. τοῦτο) τι (legendum ὅτι) κατὰ φύσιν τὴν σὴν τι ἐπραξας, ἀλλὰ τοῦτου κ. τ. λ. *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* οὐκ ἀρκῇ (*Parif.* ἀρκεῖ) τοῦτω (*Vat.* 3., *Med.* 1. et *Guelf.* τοῦτο), ὅτι κατὰ φύσιν τὴν σὴν (τι addit *Med.* 2.) ἐπραξας, ἀλλὰ (hoc ignorant *Med.* 2. 3. 4. et *Guelf.*) τοῦτου κ. τ. λ. Diu dubitavi, an τι illud in textu esset relinquendum. Obtemperavi denique Grammaticorum auctoritati, qui

βαδίζουσιν. ὥςπερ γὰρ ταῦτα πρὸς τόδε τι γέγονεν, ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κατασκευὴν ἐνεργοῦντα ἀπέχει τὸ ἴδιον· οὕτως καὶ ὁ ἄνθρωπος εὐεργετικός πεφυκώς, ὁπόταν τι εὐεργετικὸν, ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικὸν πράξῃ, πεποιήκει, πρὸς ὃ κατεσκευάσται, καὶ ἔχει τὸ ἑαυτοῦ.

qui affirmant, πρᾶττειν Causum rei postulare. Vid. Fischeri not. II. ad Platon. Apolog. Socr. §. 16. (Ed. III.)

πρὸς τόδε τι γέγονεν]
Videtur cum Reisk. aut πρὸς

τοιόνδε τι, aut πρὸς τόδε, omisso τι, legendum esse.

ἅπερ κατὰ τὴν ἰδίαν κ. τ. λ.] Menag. et Gat. malebant: ὅπερ. Defendi tamen potest ἅπερ, quoniam ad collectivum refertur. — τὴν abest

haec ad munus aliquod facta sunt, quo pro conditionis suae natura, ubi funguntur, quod suum est, habent: sic et homo, quum ad benefaciendum natus sit, si in alios beneficium confert, aut iisdem auxilium praestat in rebus externis comparandis, ad quod conditum est, facit, et quod suum est, obtinet.

est a *Vat.* 2. Mox post ἐνεργούντα *Adnot. Lugd.* addi malebat; ἔχουσι. perperam.

οὕτως καὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. 3. οὕτω.

ἢ ἄλλως εἰς τὰ μέσα συνεργετικόν] Haec verba

defunt in omnibus Codd., qui *Excerpta Antonini* continent.

πεποίηκε] *Med.* 1. πεποίηται, haud male. Praestat tamen vulgaris, quia sequitur ἔχει.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

ΤΩΝ ΕΙΣ ΕΑΥΤΟΝ

ΒΙΒΛΙΟΝ Ι.

α'. **Ε**ση ποτὲ ἄρ', ὦ ψυχὴ, ἀγαθὴ, καὶ ἀπλὴ, καὶ μίαν, καὶ γυμνὴ, Φανερωτέρα τοῦ περικειμένου σοι σώματος; γεύσῃ ποτὲ ἄρα τῆς Φιλητικῆς καὶ στερκτικῆς διαθέσεως; ἔση ποτὲ ἄρα πλήρης, καὶ ἀνευδεῆς, καὶ οὐδὲν ἐπιποθοῦσα, οὐδὲ ἐπιθυμοῦσα οὐδενός, οὔτε ἐμψύχου, οὔτε ἀψύχου πρὸς ἡδονῶν ἀπολαύσεις; οὐδὲ χρόνου, ἐν ᾧ ἐπὶ μακρότερον ἀπολαύσεις; οὐδὲ τόπου, ἢ χώρας, ἢ ἀέρων εὐκαιρίας, οὐδὲ ἀνθρώπων εὐαρμοστίας; ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ τῇ παρούσῃ καταστάσει, καὶ ἡσθήσῃ τοῖς παροῦσι πᾶσι, καὶ συμπεῖσεις σεαυτὴν ὅτι πάντα σοι πάρεστι, πάντα σοι εὖ ἔχει, καὶ παρὰ τῶν θεῶν πάρεστι, καὶ εὖ ἔξει ὅσα φίλον αὐτοῖς, καὶ ὅσα μέλλουσι δώσιν ἐπὶ σωτηρίᾳ τοῦ τελείου ζώου, τοῦ ἀγαθοῦ, καὶ δικαίου, καὶ καλοῦ, καὶ γεννῶντος πάντα καὶ συνέχοντος, καὶ περιέχοντος, καὶ περιλαμβάνοντος διαλυόμενα εἰς γένεσιν ἑτέρων ὁμοίων; ἔση ποτὲ ἄρα

Ad Librum X.

Μάρκου Ἀντωνίνου —]
Inscriptio hujus libri, ut caeterorum, deest in *Vat. A*.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

στερκτικῆς] Quamquam *Caf.* putabat, vulgarem coll. III, 5. et V, 15. defendi posse,

non tamen dubitavi ex verissima *Gatakeri* Conjectura pro vulgari στερκτικῆς rescribere στερκτικῆς, licet *Vat. A*. cum vulgato errore consentit. Satis enim solennem esse horum vocabulorum permutationem apud librariorum, docent ea, quae *Uptonus* et *Clariss. Schweighauser* ad *Arriani* Diff. *Epict.*

MARCI ANTONI

IMPERATORI

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE

LIBER DECIMUS observandum, quid

Quando tandem bona eris, o a, qua animal es, ra-
nuda, corporeque, quo circumdatus es, autem rationi con-
do tandem gustabis dispositionem, ad venit: his jam regulis
adfectum proclivem? quando tandem qua re studium ponas.
indigens, nihil ulterius desiderans, ne ferre natus es, vel
matum vel inanimatum, quo voluptati contingit, ut ferre
tempus, in quo diutius fruaris, neque es, perfer: fin, ut
aut blandam aëris temperiem aut homi veris: quod enim te
fum? sed conditione, quae nunc est, o tamen, te a natura
ris praesentibus tibi persuasum habet, quod, ut tolera-
esse, cuncta bene se habere, et a Diis, cogitando scilicet,
habitura, quaecumque iis probata fuerit, hoc facias.
turi sint ad salutem perfecti illius animi doce, et errorem
honesti, quod cuncta illa, quae ut a- um culpa, aut ne fé

5. Quid.

Epict. II, 10, 23. adnota-
runt.

ἀλλὰ ἀρκεσθήσῃ] Va-
tican. A. vitiose: ἀρκεσθήσει;
idemque verba sequentia: τῇ
παρούσῃ — ἡσθήσῃ perperam
omittit.

πάντα σοι εὖ ἔχει] Va-
tic. A. iterum vitiose: πᾶν
καὶ εὖ ἔχει.

παρ-
sum, quuntur, scriptum est:
eam secessant.
serunt,
ect. 4. (ap. Lugdun. 4.
Lugd., f. 4.)

καὶ ἰδὲ σεαυτόν.] Upto-
perperēribendum putabat: ἢ
reperiτόν, aut certe non il-
amere, ut jam Schweig-
haeu-

ἄρα τοιαύτη, οἷα θεοῖς τε καὶ ἀνθρώποις οὕτω συμπολυ-
τεύεσθαι, ὥς μήτε μέμψεσθαι τι αὐτοῖς, μήτε καταγινώ-
σκεσθαι ὑπ' αὐτῶν;

β. Παρατήρει, τί σου ἡ φύσις ἐπιζητεῖ, ὥς ὑπὸ φύ-
σεως μόνον διοικουμένου· εἴτα ποιεῖ αὐτὸ καὶ προσίεσο, εἰ
μὴ χειρόν μελλεῖ διατίθεσθαι σου ἢ ὡς ζώου φύσις.
ἐξῆς δὲ παρατηρητέον, τί ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου φύσις.
καὶ πᾶν τοῦτο παραληπτέον, εἰ μὴ χειρόν μελλεῖ διατίθε-
σθαι ἢ ὡς ζώου λογικοῦ φύσις. ἔστι δὲ τὸ λογικὸν εὐθύς
καὶ πολιτικόν. τούτοις δὴ κἀνόσι χρώμενος, μὴδὲν περιερ-
γάζου.

γ. Πᾶν τὸ συμβαῖνον ἥτοι οὕτως συμβαίνει, ὥς πέ-
φυκας αὐτὸ φέρειν, ἢ ὡς οὐ πέφυκας αὐτὸ φέρειν. εἰ μὲν
οὖν συμβαίνει σοι ὡς πέφυκας φέρειν, μὴ δυσχέρανε· ἀλλ'
ὡς πέφυκας, φέρε. εἰ δὲ ὡς μὴ πέφυκας φέρειν, μὴ δυσ-
χέρανε· φθαρήσεται γὰρ σε ἀπανακίωσαν. μέμνησο μέντοι
ὅτι πέφυκας φέρειν πᾶν, περὶ οὗ ἐπὶ τῇ ὑπόλῃψει ἔστι τῇ
σῇ φορητὸν καὶ ἀνεκτὸν αὐτὸ ποῆσαι, κατὰ φαντασίαν τοῦ
συμφέρειν ἢ καθήκειν σεαυτῷ τοῦτο ποιεῖν.

δ. Εἰ μὲν σφάλλεται, διδάσκειν εὐμενῶς, καὶ τὸ
παρορώμενον δαιμονῶναι, εἰ δὲ ἀδυνάτεῖς, σεαυτὸν αἰτιῶσθαι,
ἢ μὴδὲ σεαυτόν.

ε. Ὅτι

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2.
Caf. 2.)

εἰ μὴ χειρόν — ζώου
φύσις] Menagius h. l. male-
bat: ἢ ὡς ζώου λογικοῦ φ. At
vulgaris bene habet.

ἐπιζητεῖ σου ἡ ὡς ζώου
φύσις] Hic Reiskius λογικοῦ

addi τῷ ζώου malebat, quod
temere factum fuerit.

μέλλει διατίθεσθαι ἢ
ὡς ζώου —] Menagius ma-
lebat: μέλλει διατίθεσθαι σου
ἢ ὡς ζώου κ. τ. λ., quod aptum
lane foret. Ferri tamen ut-
cunque potest vulgaris.

Ad

tur, dissolvuntur, gignit, continet, ambit et complectitur? quando tandem talis eris, ut cum Diis et hominibus ita verferis, ut neque quidquam in illa reprehendas, neque ab iis ipsa condemneris?

2. Observa, quid natura tua requirat, quatenus a natura mera regitur: id deinde fac et admitte, nisi natura tua, qua animal es, eo fit deterior. Tum observandum, quid natura tua, qua animal es, requirat: et hoc, quidquid est, tibi concedas, velim, nisi natura tua, qua animal es ratione praeditum, eo deterior fit: quod autem rationi consentaneum est, id quoque civitati convenit: his jam regulis usus, ne nimium atque curiosum in aliqua re studium ponas.

3. Quidquid contingit, vel ut id ferre natus es, vel ut ferre non natus es, contingit: si ita contingit, ut ferre natus es, ne indignare, sed, ut natus es, perfer: sin, ut ferre natus non es, ne sic quidem graveris: quod enim te absumsit, et ipsum absumetur: memento tamen, te a natura comparatum esse ad tolerandum quidlibet, quod, ut tolerabile faciat, in opinione tua situm est, cogitando scilicet, conducere tibi aut officii tui esse, ut hoc facias.

4. Si quis fallitur, comiter eum doce, et errorem ei indica: quod si non potes, te ipsum culpa, aut ne fē quidem.

5. Quid.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Caf. 3.)

ἤτοι οὕτως συμβ.] *Vatic. A. vitiose: ἤτοι οὕτω συμβαίνει.*

ἀπαναλῶσαν] Sic edidi, veterum Edd. *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon.* fidem secutus. In *Gat.* et iis, quae

eam sequuntur, scriptum est: ἐπαναλῶσαν.

Ad Sect. 4. (ap. Lugdun. 4. Caf. 4.)

ἢ μὴ δὲ σε αὐτόν.] *Uptonus* rescribendum putabat: ἢ μὴ δὲ αὐτόν, aut certe non illum: temere, ut jam *Schweighaeu-*

εἴ. Ὅ,τι ἂν σοι σύμβαίνῃ, τοῦτό σοι ἐξ αἰῶνος προ-
κατεσκευάζετο· καὶ ἡ ἐπεπλοκή τῶν αἰτίων συνέκλωθε τῇ
τε σὴν ὑπόσκησιν ἐξ αἰδίου, καὶ τὴν τούτου σύμβασιν.

εἴ. Εἴ τε ἄτομοι, εἴ τε φύσις, πρῶτον κείσθω, ὅτι
μέρος εἰμί τοῦ ὅλου ὑπὸ φύσει δισικοῦμένου. ἔπειτα, ὅτι
ἔχω πῶς οἰκίως πρὸς τὰ ὁμογενῆ μέρη. τούτων γὰρ μεμηνη-
μένος καθότι μὲν μέρος εἰμί, οὐδὲν δυσαρεστήσω τῶν ἐκ τοῦ
ὅλου ἀπὸνευομένων. οὐδὲν γὰρ βλαβερόν τῷ μέρει, ὃ τῷ
ὅλῳ συμφέρει· εὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον, ὃ μὴ συμφέρει ἑαυ-
τῷ. πᾶσιν μὲν φύσεων κοινὸν ἔχουσιν τοῦτο· τῆς ἰδῆ τοῦ
κόσμου προσειληφείας, τὸ μὴδὲ ὑπὸ τῆς ἐξώθεν αἰτίας
ἀναγκάζεσθαι βλαβεράν τι ἑαυτῇ γενεάν. κατὰ μὲν δὴ τὸ
μεμηνησθαι, ὅτι μέρος εἰμί ὅλου τοῦ παντός, εὐαρεστήσω
παντὶ τῷ ἀποβαινάντι. καθόσον δὲ ἔχω πῶς οἰκίως πρὸς
τὰ ὁμογενῆ μέρη, οὐδὲν πράξω ἀκαταήτοισι· μᾶλλον δὲ στο-
χάζομαι τῶν ὁμογενῶν, καὶ πρὸς ταῖς αἰτίας κομψέρον πᾶσαν
ὁρμὴν ἑμαυτοῦ ἄξω, καὶ ἀπὸ πάντων αἰτιῶν καίξω. τούτων δὲ
οὕτω περαινομένων, ἀνάγκη τὸν βίον καταστῆναι ὥς ἂν καθ' ἡ-
λίαν βίον εὖρον ἐπινοήσας, προϊόντ' διὰ πρῶτον τοῖς
πολύ-

haeuser observavit ad Arriani
Diff. Epict. II, 26, 7.

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 5.
Caf. 5.)

Ὅ,τι ἂν] Sic recte in Ar-
gent., Gat., Woll. et de Jol.
editum est, vitiose autem ὅτι
in Xyl. 1., Lugd., Caf., Oxon.
et Mori.

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 6.
Caf. 6.)

εἴ τε φύσις] Haud dubi-
tavi ex verissima Gatakeri et
Cassaub. conjectura φύσις re-
scribere pro vulgari φύσεις.
Cf. XI, 18, εἰ μὴ ἄτομοι, φύ-
σις κ. τ. λ. Ita quoque Xyl.
legisse mihi persuasum habeo,
quamquam Gat. putabat, eum
φύσει

5. Quidquid tibi contingit, ab aeterno destinatum est tibi: et complexa causarum series ab aeterno utrumque hoc conjunxit, ut et tu esses et hoc tibi accideret.

6. Sive atomi, sive natura [obtinet], primum hoc teneo, me esse partem Universi: natura administrati: deinde, me singulari quadam necessitudine cum partibus ejusdem generis esse conjunctum: horum enim si recordatus fuero, quatenus pars sum, nihil aegre feram eorum, quae ab Universo mihi tributa sunt: nihil enim parti nocet, quod universo prodest: etenim nihil habet universum, quod ipsi non profit: idque cum omnibus commune est naturis, tum Universi naturae hoc accedit, quod ne ab ulla quidem causa externa cogi possit, ut aliquid sibi noxium proferat: atque ita quidem, quum recordatus fuero, me universi illius partem esse, quidquid obtigerit, id gratum acceptumque habebō: quatenus vero singulari quadam necessitudine cum ejusdem generis partibus conjunctus sum, nihil faciam, quod societatis jus violet, sed potius cognatorum rationem habebō, omnemque conatum ad id, quod societati communi profuit,

Φύσει praetulisse. Locum ita vertit Xyl.: „Sive impartilibus corpusculis, sive naturā mundus constat.“

ὅτι ἔχω πῶς οικείως] Vat. A. vitiole: ὅ. ἔ. πῶς οικείω.

οὐδὲν δυσχερῶς ἴσῳ κ. τ. λ.] Quum οὐδὲν illud ferri Marc. Anton.

nequeat, nisi subintelligatur κατὰ, quod in tali orationis serie durum foret, malim cum Reiskio legere: οὐδενὶ δυσχερῶς ἴσῳ.

οὐ γὰρ ἔχει τι τὸ ὅλον] Vat. A. οὐ γὰρ ἔχει τὸ ὅλον, temere omisso τι.

πολίταις λυσιτέλειαν, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἐπιδέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ οἴλου, ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφόρως κτεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἑμπτωτὰ εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθεν αὐτὴν τοιαύδε τινα γένομανα; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανον. εἰ δὲ τις καὶ ἀφήμενος τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ εἰς γελοῖον, ἅμα μὲν φάναι πεφυκέναι τὰ μέρη

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7.

Caf. 7.)

ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur Φημί illud, quod jam perspecte viderat Adnotator Lugdun., qui illud tollendum putabat, quem etiam Morum secutum video. Malim tamen illud in Φησὶ mutare, quum mihi persuasum habeo, verba: τοῖς μέρεσι - - - ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam Antoninus notissima formula: Φησὶ, dicat aliquis, protulerit, quae vero sequantur, ad eam objectionem refellendam esse

comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε κ. τ. λ.] Hoc Φημί in Φησὶ immutandum putabat Morus. Qui autem nobiscum ab his verbis responsum Antonini ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων] Gatak. malebat: εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων. Morus vero: εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, in quod et Menagius inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen sine Codd.

profit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinebo. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis confortibus profunt, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malam est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi; ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ra-

Z 2

tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δέ τις καὶ ἀφ' ἑμῶν κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione Mori satis ingeniosa: εἰ δέ τις, ἀφ' ἑμῶν τὸ τῆς φύσεως (non habita ratione animae mundi, quae paullo post μήτηρ dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (hanc esse rerum conditionem, undecunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὡς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὡς γελοῖον, ἅμα μὲν φᾶναι κ.

τ. λ.] Reisk. malebat pro ἐξηγοῖτο aut ἐξάγοιτο, extra se rapiatur, aut ἐξάπτειτο, irascatur: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, expectaverram: καὶ ὡς (cum accentu) γελοῖον — vel s. etiam sic ridiculum foret etc., quamquam et apud Clement. Alexandr. ὡς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit Vigerus de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum Menag. καὶ ante ὡς tollendum censeat. — Pro φᾶναι Vatic. A. corrupte: φαίη.

ἅμα

πολίταις λυσίτελών, καὶ ὅπερ ἂν ἡ πόλις ἀπονέμῃ, τοῦτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρεσι τοῦ κόσμου, ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τοῦτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε, καὶ ἀναγκαῖόν ἐστι τοῦτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφάρως κατεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἑμπτωτὰ εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαθην αὐτὴν τοιαύδε τιμὰ γένεσθαι; ἀμφότερα γὰρ ἀπίθανα. εἰ δὲ τις καὶ ἀφήμενος τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ εἰς γελοῖον, ἅμα μὲν φάναι πεφυκέναι τὰ

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 7.)

ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur Φημί illud, quod jam perspecte viderat Adnotator Lugdun., qui illud tollendum putabat, quoniam etiam Morum secutum video. Malim tamen illud in Φησὶ mutare, quoniam mihi persuasum habeo, verba: τοῖς μέρεσι - - - ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam Antoninus notissima formula: Φησὶ, dicat aliquis, protulerit, quae vero sequantur, ad eam objectionem refellendam esse

comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε κ. τ. λ.] Hoc Φημί in Φησὶ immutandum putabat Morus. Qui autem nobiscum ab his verbis responsionem Antonini ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων] Gatah. malebat: εἰς ἀλλοίωσιν ὄντων. Morus vero: εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, in quod et Menagius inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen sine

Codd.

prosit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinebo. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius, vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis confortibus prosint, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malum est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi; ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ra-

Z 2

tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δέ τις καὶ ἀφ' ἑμῶν
κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione Mori satis ingeniosa: εἰ δέ τις, ἀφ' ἑμῶν τὸ τῆς φύσεως (non habita ratione animae mundi, quae paullo post μήτηρ dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (hanc esse rerum conditionem, undecunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὥς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὥς γελοῖον, ἅμα μὲν φαίνεται κ.

τ. λ.] Reisk. malebat pro ἐξηγοῖτο aut ἐξάγοιτο, extra se rapiatur, aut ἐξάπτοιτο, irascatur: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, expectavaram: καὶ ὥς (cum accentu) γελοῖον — vel s. etiam sic ridiculum foret etc., quamquam et apud Clement. Alexandr. ὥς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit Vigerus de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum Menag. καὶ ante ὥς tollendum censeat. — Pro φαῖναι Vatic. A. corrupte: φαίη.

α μ α

πολίταις λυσίτελών, καὶ ἅπερ ἂν ἡ πόλις ὑπονέμῃ, τούτο ἀσπαζομένου.

ζ'. Τοῖς μέρασι τοῦ οὐρανοῦ, ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ τοῦ κόσμου, ἀνάγκη φθείρεσθαι· λεγέσθω δὲ τούτο σημαντικῶς τοῦ ἀλλοιοῦσθαι· εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε, καὶ ἀναγκαῖον ἐστὶ τούτο αὐτοῖς, οὐκ ἂν τὸ ὅλον καλῶς διεξάγοιτο, τῶν μερῶν εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων, καὶ πρὸς τὸ φθείρεσθαι διαφόρως κτεσκευασμένων. πότερον γὰρ ἐπεχείρησεν ἡ φύσις αὐτὴ τὰ ἐαυτῆς μέρη κακοῦν, καὶ περιπτωτικὰ τῷ κακῷ, καὶ ἐξ ἀνάγκης ἔμπτωστα εἰς τὸ κακὸν ποιεῖν, ἢ ἔλαττον αὐτὴν τοιαύδε τιμὰ γένομενα; ἀμφοτέρω γὰρ ἀπίθανον. εἰ δὲ τις καὶ ἀφήμενος τῆς φύσεως κατὰ τὸ πεφυκέναι ταῦτα ἐξηγοῖτο, καὶ εἰς γελοῖον, ἅμα μὲν φανῆαι πεφνηέναι τὰ

Ad Sect. 7. (ap. Lugdun. 7. Caf. 7.)

ὅσα, Φημί, περιέχεται ὑπὸ κ. τ. λ.] Alienum ab hoc loco videtur Φημί illud, quod jam perspecte viderat Adnotator Lugdun., qui illud tollendum putabar, quem etiam Morum secutum video. Malim tamen illud in Φησὶ mutare, quum mihi persuasum habeo, verba: τοῖς μερῶν -- ἀλλοιοῦσθαι objectionem continere, quam Antoninus notissima formula: Φησὶ, dicat aliquis, protulerit, quae vero sequantur, ad eam objectionem refellendam esse

comparata: de quo quidem pluribus in Commentario ad h. l.

εἰ δὲ, Φημί, κακὸν τε κ. τ. λ.] Hoc Φημί in Φησὶ immutandum putabat Morus. Qui autem nobiscum ab his verbis responsum Antonini ad objectionem incipere putaverit, nihil mutabit.

εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων] Gatak. malebat: εἰς ἀλλοτρίωσιν ὄντων. Morus. vero: εἰς ἀλλοτρίωσιν ἰόντων, in quod et Menagius inciderat. Hoc, quamquam et mihi quam maxime placebat, nolui tamen sine Codd.

prosit, dirigam, et ab eo, quod huic repugnet, abstinere. His ita peractis, vita prospere mihi fluat, necesse est, quemadmodum civis illius vitam prospere fluere existimes, qui actionibus semper operam dat, quae ejusdem civitatis confortibus prosint, et quidquid civitas ei tribuit, id lubenter amplectitur.

7. Universi partes, quotquot, inquis, mundi ambitu continentur, corrumpi necesse est: corrumpi idem dico, quod aliud atque aliud esse. — Hoc autem si et malum et necessarium esset, Universum non bene se haberet, partibus ejusdem modo in hoc, modo in illud transeuntibus et varia quidem ratione ad corrumpendum comparatis: [non vero malum est] utrum enim natura ipsa consilium ceperit, partes suas damno adficiendi, et tales eas efficiendi; ut non solum in malum incidere possent, sed etiam necessario inciderent, an inscia tales eas effecerit? neutrum enim verisimile est. Quodsi quis etiam, non habita naturae ra-

Z 2

tione,

Codd. auctoritate in textum recipere.

εἰ δὲ τις καὶ ἀφήμενος
κ. τ. λ.] Recte se habere videtur h. l. vulgaris, nec opus esse emendatione Mori satis ingeniosa: εἰ δὲ τις, ἀφήμενος τὸ τῆς φύσεως (non habita ratione animae mundi, quae paullo post μήτης dicitur, non tribuens haec τῷ ὅλῳ νοερῷ) οὕτω πεφυκέναι ταῦτα (hanc esse rerum conditionem, undeunque sit, etsi non ab illa anima mundi) ἐξηγοῖτο, ὥς γελοῖον κ. τ. λ.

ἐξηγοῖτο, καὶ ὥς γελοῖον, ἀμα μὲν φᾶναι κ.

τ. λ.] Reisk. malebat pro ἐξηγοῖτο aut ἐξάγοιτο, extra se rapiatur, aut ἐξάπτειτο, irascatur: utraque tamen emendatione opus non est. In iis, quae sequuntur, expectavimus: καὶ ὥς (cum accentu) γελοῖον — vel s. etiam sic ridiculum foret etc., quamquam et apud Clement. Alexandr. ὥς hoc sensu sine accentu scriptum esse me docuit Vigerus de Idiot. L. Gr. p. 571. ed. 2. Zeun. Hoc autem si cuiquam displiceat, is cum Menag. καὶ ante ὥς tollendum censeat. — Pro φᾶναι Vatic. A. corrupte: φαίη.

α μ α

μέρη τοῦ ὅλου μεταβάλλειν, ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι θαυμάζειν, ἢ δυσχεραίνειν; ἄλλως τε καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινομένης, ἐξ ὧν ἕκαστον συνίσταται. ἢ τοι γὰρ σκεδασμὸς στοιχείων, ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπὴ, τοῦ μὲν στερεμνίου εἰς τὸ γεῶδες, τοῦ δὲ πνευματικοῦ εἰς τὸ ἀερῶδες. ὥστε καὶ ταῦτα ἀναληφθῆναι εἰς τὸν τοῦ ὅλου λόγον, εἴτε κατὰ περίοδον ἐκπυρουμένου, εἴτε αἰδίους ἀμοιβαῖς ἀνανεουμένου. καὶ τὸ στερεμνιον δὲ, καὶ τὸ πνευματικὸν μὴ Φαντάζου τὸ ἀπὸ τῆς γενέσεως. πᾶν γὰρ τοῦτο ἐχθρὸς καὶ τρίτην ἡμέραν, ἐκ τῶν σιτίων καὶ τοῦ ἐλκομένου ἀέρος τὴν ἐπιρροὴν ἔλαβεν. τοῦτο οὖν ὃ ἔλαβε, μεταβάλλει, οὐχ ὃ ἢ μῆτηρ ἔτεκεν. ὑπόσθου δ', ὅτι ἐκείνός σε λίαν προαπλέκει τῷ ἰδίῳ ποιῶ, οὐδὲν ὄντι αἷμαι πρὸς τὸ νῦν λεγόμενον.

ή. Ὀνόματα θέμενος, ταυτῶ ταῦτα, ἀγαθός, αἰδήμων, ἀληθής, ἔμφρων, σύμφρων, ὑπέρφρων, πρόσεχε μήποτε

ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαίνοντι κ. τ. λ.] Locus haud dubie corruptus, et meliorum codicum ope olim restituendus. Equidem aut cum Menagio: ἅμα δὲ ἐπὶ τινι ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι, aut ἅμα δὲ ὡς ἐπὶ τινι τῶν παρὰ φύσιν συμβαινόντων, aut ἅμα δὲ ἐπὶ τινι τούτων ὡς παρὰ φύσιν συμβαίνοντι exspectaveram. At ex Vat. A. nihil discriminis a vulgari ad h. l. adnotatum reperio.

καὶ τῆς διαλύσεως εἰς ταῦτα γινόμε.] Gat. malebat: εἰς ταῦτα. n. n.

ἐξ ὧν συνεκρίθη, ἢ τροπὴ κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: ἐξ ὧν συνεκρίθην, ἢ τροπὴ κ. τ. λ. — Pollit tamen aliquis συνεκρίθην defendere, tanquam subito transitus esset factus a tertia persona ad primam. Posteriori sane pars hujus sectionis ad homines tantum referenda videtur.

καὶ

tione, diceret, haec inde esse, quod ita natura comparatae sint mundi partes, vel sic ridiculum foret, dicere, universi partes ita esse comparatas, ut mutarentur, et tamen hoc, quasi contra naturam eveniret, mirari, atque aegre ferre: praesertim quum in eadem, ex quibus conflata sunt, singula dissolvantur: est enim aut dissipatio elementorum, ex quibus concretum est, aut mutatio et solidi quidem in terram, et spiritus in aërem: ut et ista recipiantur in rationem Universi, sive hoc certo temporis spatio revoluto conflagret, sive vicissitudinibus perpetuis semper renovetur: quin et solidum illud et spirituale ne cogites, quod ab ortu existit; hoc enim quidquid est, heri et nudiustertius ex alimento et inspirato aëre influxit: id igitur, quod recepit, mutatur, non id, quod mater genuit: fac autem, illud esse, quod te tam vehementer peculiari tuae adfectioni addicat, nihil tamen hoc obfarcire puto, quo minus verum sit, quod dixi.

8. Boni, vetecundi, veracis, prudentis, unanimis, magnanimi nomina quando tibi comparavisti, cave, ne

Z 3

quando

καὶ τοῦ ἐλκομένου ἀφ-
ρος] Articulum, quem ce-
terae Edd. ignorant, habes
ex *Vatic. A.*

οὐχ ὃ ἡ μήτηρ ἔτεκεν]
Post haec verba plura exci-
disse putabat *Menagius*. Vid.
not. seq.

ὅτι ἐκεῖνό σε λίσαν
πρὸς πλέκει] *Vatic. A.* ὅτι
ἐκεῖνό σε πρὸς πλέκει — quod
fere magis placet, quam vul-

garis, nisi quod librarii er-
rore λίαν omissum videtur.

πρὸς τὸ νῦν λεγόμε-
νον.] *Vatic. A.* vitiose: πρὸς
τὸν νῦν λεγόμενον. Ceterum
Morus pro ἰδίως παιδῶ malebat
ἰδιωτικῶ. n. n.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 8. 9.
Caf. 8.)

Ὀνόματα θέμενος σκυ-
τῶ] *Vat. A.* perperam αὐτῶ,
Caf. σκυτῶ.

καὶ

ποτε μετονομαίῃ, καὶ ἀπολλύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, καὶ ταχέως ἐπάνιε ἐπ' αὐτά. μέμνησο δὲ, ὅτι τὸ μὲν ἔμφρον, ἐβούλετό σοι σημαίνειν τὴν ἐφ' ἑκάστα διαληπτικὴν ἐπίστασιν, καὶ τὸ ἀπαρενδύμητον. τὸ δὲ σύμφρον, τὴν ἐκούσιον ἀπόδεξιν τῶν ὑπὸ τῆς κοινῆς φύσεως ἀπονεμομένων. τὸ δὲ ὑπέρφρον, τὴν ὑπέρτασιν τοῦ φρονούντος μορίου ὑπὲρ λείαν ἢ τραχεῖαν κίνησιν τῆς σαρκὸς, καὶ τὸ δοξάριον, καὶ τὸν θάνατον, καὶ ὅσα τοιαῦτα. εἰν οὖν διατηρεῖς σεαυτὸν ἐν τοῦτοις τοῖς ὀνόμασι, μὴ γλιχόμενος τοῦ ὑπ' ἄλλων κατὰ ταῦτα ὀνομαζέσθαι, ἔση ἕτερος, καὶ εἰς βίον εἰσελεύσῃ ἕτερον. τὸ γὰρ ἔτι τοιοῦτον εἶναι, οἷος μέχρι νῦν γέγονας, καὶ ἐν βίῳ τοιούτῳ σπαράσσεσθαι καὶ μολύνεσθαι, λίαν ἐστὶν ἀναισθήτου καὶ φιλοψύχου, καὶ ὁμοίου τοῖς ἡμιβρώτοις θηριομάχοις, οἳ τινες μεστοὶ τραυμάτων καὶ λύθρου, παρακαλοῦσιν, ὅμως εἰς τὴν αὔριον φυλαχθῆναι, παραβληθησόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς ὄνυξι καὶ δῆγμασιν. ἐμβίβασον οὖν σου τὸν εἰς τὰ ὀλίγα ταῦτα ὀνόματα. καὶν μὲν ἐπ' αὐτῶν μένειν δύνῃ, μένε, ὥσπερ εἰς μακάρων τινὰς νήσους μετῴκησμένος. εἰν δὲ αἰσθῇ ὅτι ἐκπίπτεις, καὶ οὐ περικρατεῖς, ἀπιδιθάρρῳν εἰς γωνίαν τινὰ, ὅπου κρατήσεις. ἢ καὶ παντάπασιν ἔξειθι τοῦ βίου, μὴ ὀργιζόμενος, ἀλλὰ ἀπλῶς καὶ ἐλευθέρως, καὶ αἰδημόνως, ἐν γε τοῦτο μόνον πράξας ἐν τῷ βίῳ, τὸ οὕτως ἐξελεθεῖν. πρὸς μέντοι τὸ μεμνησθαι τῶν ὀνομάτων,

μεγά-

καὶ ἀπολλύης ταῦτα
τὰ ὀνόμ.} Quod pro vulga-
ri: καὶ ἀπολλύεις ταῦτα τὰ ὀνό-
ματα rescripsi: καὶ ἀπολλύης,
prout ratio grammatica po-
stulat, praecedentibus πρὸς-
εχε μήποτε, non longa, opi-
nor, eget defensione. Ita
quoque locum hunc emenda-

bat Uptonus ad Arriani Diff.
Epict. II, 1, 14. Malim ta-
men cum Moro legi: καὶν ἀπολ-
λύης ταῦτα τὰ ὀνόματα, ταχέως,
prout jam Cas. emendabat,
nisi quod ἀπολλύεις intactum
perperam relinquebat. Noli
tamen hanc emendationem
textui inferre, repugnante omni-

quando te transnominant: et si forte amiseris, celeriter ad ea revertere. Memento autem *prudential* nomine tibi significari sedulam rerum considerationem, qua de singulis clare statuere possis, *unanimitatis* vero spontaneam eorum comprobationem, quae a communi natura adsignantur, *magnanimitatis* porro intentionem mentis atque elevationem supra levem asperumve carnis motum et gloriolam et mortem et ejusmodi alia. Haec igitur nomina si tibi servaveris, neque tamen admodum adpetens, ut alii iisdem te ornent, alius eris aliamque inibis vitae rationem: talem enim porro esse, qualis hactenus fuisti, et in ejusmodi vita raptari et inquinari, hominis est plane sensuum expertis vitaeque avidi et bestiaris illis simillimi, qui vulneribus et sanie repleti, ut in crastinum diem reserventur, obsecrant, quamquam iterum iisdem iisdem unguibus et moribus obijciendi. In pauca igitur haec nomina te immerge, et si fieri potest, ea tuere, tanquam in Beatorum Insulas quasdam trajectus: sin iis te excidere senseris, nec ea posse tueri, in angulum aliquem audacter te recipe, ubi tuearis; aut omnino e vita abi, nec iratus tamen, sed simplici, libero atque modesto animo, ut qui certe hoc unum in vita egeris, quod ita decessisti. Ut vero illorum nominum memoriam retineas, utique magnum tibi erit auxilium, si Deo-

Z 4

rum

omnium Edd. et *Vat. A.* auctoritate, in quibus utroque loco καὶ reperiō.

ὑπὲρ λείαν ἢ τραχείαν κίνησιν] *Vatic. A.* vitiose: ὑπὲρ λίας ἢ τραχίας κινήσεως.

ἐὰν οὖν διατηρεῖς] Non video, cur *Menagio* placeret — διατηρεῖ.

παρὰ βληθῆσόμενοι τοιοῦτοι τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.]

Reisk. emendandum putabat: παρὰ βληθῆσόμενοι τοιοῦτοι ὄντες τοῖς αὐτοῖς κ. τ. λ.

σ α υ τ ὅ ν] *Ed. Cas.* σ α υ τ ὅ ν.

Ad

μεγάλως συλλήφεται σοι, τὸ μεμῆσθαι θεῶν, καὶ ὅτι περ οὐ κολακεύεσθαι οὗτοι θελοῦσιν, ἀλλὰ ἐξομοιοῦσθαι ἑαυτοῖς τὰ λογικὰ πάντα· καὶ εἶναι, τὴν μὲν συκὴν τὰ συκῆς ποιᾶσαν, τὸν δὲ κύνα, τὰ κυνός, τὴν δὲ μέλισσαν, τὰ μελίσσης, τὸν δὲ ἀνδρῶπον, τὰ ἀνδρώπου.

θ'. Μίμος, πτόλεμος, πτοία, νάρκα, δουλεία, καθ' ἡμέραν ἀπαλείφεται σοι τὰ ἱερά ἐκεῖνα δόγματα, ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις. δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέπειν καὶ πράσσειν ὥστε καὶ τὸ περιστατικὸν ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ ἅμα τὸ θεωρητικὸν ἐνεργεῖσθαι, καὶ τὸ ἐκ τῆς περὶ ἐκάστων ἐπιστήμης αὐθαδὲς σώζεσθαι λανθάνον, οὐχὶ κρυπτόμενον. πότε γὰρ ἀπλότῃτος ἀπολαύσεις; πότε δὲ σεμνότητος; πότε δὲ τῆς ἐφ' ἐκάστου γνωρίσεως, τί τε ἐστὶ κατ'

Ad Sect. 9. (ap. Lugd. 10.

Caf. 9. 10.)

Μίμος, πτόλεμος κ.τ.λ.] *Pro* μίμος *Xyl.* λοῖμος *et pro* πτόλεμος *Gat.* πόλεμος *malebat*, quippe qui τ illud ex sequenti vocabulo irrepsisse putat.

νάρκα] Haec vocabuli forma, consentiente *Vat. A.*, in omnibus Edd. obtinet, exc. *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.*, *De-Jol.*, in quibus νάρκη.

ἀπαλείφεται σοι τὰ ἱερά κ.τ.λ.] Sic recte quidem *Arg.*, *Gat.* *et Mori.* Contra *Xyl.*, *Lugd.*, *Caf.*, *Woll.*, *De-Jol.* ἀπολείφεται. — Ceterum *Casaub.* locum ita distinxit: Μίμος, πτόλεμος, πτοία, δουλεία καθ' ἡμέραν. ἀπολείφεται (apparet autem e versio-

ne, eum voluisse ἀπαλείφεται) σου τὰ ἱερά ἐκεῖνα δόγματα. Jam novam orditur Sectionem: Ὅποσα κ.τ.λ. — *Reisk.* malebat: ἀπαλείψει σου τὰ ἱερά κ.τ.λ., quod et ego malim.

ὅποσα ὁ Φυσιολογητὸς Φαντάζῃ καὶ παραπέμπεις] Locus corruptus videtur. Primum enim suspecta est vox Φυσιολογητὸς, quae nullibi occurrit. Deinde ὅποσα huic loco non aptum videtur, nisi cum *Caf.* novam ab hoc vocabulo Sectionem ordiris, quod tamen loci contextus prohibere videtur. Nihil tamen praesidii in *Cod. Vatic. A.* reperitur, qui ne minimum quidem variat. *Menag.* malebat: ὁ Φυσιολογητῆς.

rum recorderis, atque eos nolle, animantia ratione praedita iis adulari, sed velle, ut haec omnia iis ipsis quam simillima fiant: atque ficum, quae ficus sunt, canem, quae canis sunt, apem, quae apes sunt, hominem autem, quae hominis sunt, facere oportere.

9. Mimus, bellum, terror, torpor, servitus quotidie sacra illa decreta delebunt, quaecunque e studiosa naturae contemplatione hausta [mox] praetermittis. Omnia autem sic considerare et facere oportet, ut tum id, quod praesens postulat necessitas, perficiatur, tum facultas contemplandi exerceatur, tum fiducia ex certa rei cujusque scientia orta conservetur, latens quidem, nec vero abscondita. Quando enim simplicitate frueris? quando gravitate? quando di-

Z 5

stincta

της. Gat.: „Quid si ἀφυσιο-
λογήτως legerimus? ut sit Mar-
ci mens: quae, absque naturae
ipsius contemplatione seria ac
considerata, temere imagina-
ris, et citra examen justum
admittis. — cf. II, 12. et III,
11., — Haec ille. In loco
tam difficili peritorum judi-
cia exspectare, quam quid
meo periculo immutare malo.
Hoc tamen moneo, me in
Translatione vulgarem lectionem
esse secutum, et sensum
eum expressisse, qui, etsi
fortasse non inest huic loco,
tamen inesse videri possit.

δεῖ δὲ πᾶν οὕτω βλέ-
πειν κ. τ. λ.] Vat. A. ἥδη δὲ
πᾶν οὕτω κ. τ. λ.

καὶ τὸ περιστάτικόν
ἅμα συντελεῖσθαι.] Reisk.

malebat: καὶ τὸ παραστατικόν
ἅμα συντελεῖσθαι, h. l.: ut
illud, quod fortitudine implet
atque firmat, ad perfectionem
adducatur.

ἅμα συντελεῖσθαι, καὶ
ἅμα τὸ θεωρητικόν] Haec
omnia verba ab Vatic. A. ab-
sunt.

πότε γὰρ ἀπλότητος —
πότε δὲ — πότε δὲ] Ga-
tak. ubique pro πότε repo-
nendum putabat: τότε. Qua
tamen emendatione non opus
est, dummodo in fine hujus
Sectionis haec suppleamus:
His omnibus tum frueris, quum
certa tibi fiducia adfutura sit,
ex cujusque rei intima scientia
orta.

τί τε ἐστὶ κατ' οὐσίαν]
Arg. τί τε ἐστὶν κ. τ. λ.

Ad

κατ' οὐσίαν, καὶ τίνα χώραν ἔχει ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἐπὶ πόσον πέφυκεν ὑφίστασθαι, καὶ ἐν τίνων συγκέκριται, καὶ τίσι δύναται ὑπάρχειν, καὶ τίνες δύνανται αὐτὸ διδόναι τε καὶ ἀφαιρεῖσθαι;

ι. Ἀράχνιον μυῖαν θηράσαν μεγαφρονεῖ, ἄλλος δὲ λαγυδίον, ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην, ἄλλος δὲ σιδία, ἄλλος δὲ ἄρριτους, ἄλλος Σαρματίας. οὗτοι γὰρ οὐ λησται, ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζη;

ια. Πῶς εἰς ἄλληλα πάντα μεταβάλλει, θεωρητικὴν μέθοδον κτῆσαι. καὶ διηλεκτικῶς πρόεξε, καὶ συγγυμνάσθητι περὶ τοῦτο τὸ μέρος. οὐδὲν γὰρ οὕτω μεγαλοφροσύνης ποιητικόν. ἐξεδύσατο τὸ σῶμα, καὶ ἐννοήσας, ὅτι ὅσον οὐδέπω πάντα ταῦτα καταλιπεῖν ἀπτόντα ἐξ ἀνθρώπων δεήσει, ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν, δικαιοσύνη μὲν εἰς τὰ ὑφ' ἑαυτοῦ ἐνεργούμενα, ἐν δὲ τοῖς ἄλλοις συμβαίνουσι, τῇ τῶν ὄλων φύσει. τί δ' ἔρεῖ τις, ἢ ὑπολήφεται περὶ αὐτοῦ, ἢ πράξει κατ' αὐτοῦ, οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται. δύο τούτοις ἀρκούμενος αὐτός; δικαιοπραγεῖν τὸ νῦν πρασσόμενον, καὶ φιλεῖν τὸ νῦν ἀπο-

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 11. 12. p. Cas. 11.)

ἄλλος δὲ ὑποχῆ ἀφύην] *Reiske* putabat, in ὑποχῆ nomen piscis aut ferae et ἢ latere, ideoque forte legendum esse: ἄλλος δὲ λύκον ἢ ἀφύην, qua tamen emendatione non opus est. Si quis tamen ὑποχῆ omnino e contextu tollere malit, equidem non repugnet. Videtur enim a librario quodam margini adscriptum, qui adnotaverat,

pisciculos illos υποχαῖς folere capi, et postea textui illatum. Certe ab *Antonino* in ceteris animalibus non notatur, cuius generis retibus aut instrumentis capiuntur.

ἐὰν τὰ δόγματα ἐξετάζη] *Vatic. A.* καὶ τὰ δόγματα — perperam.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 12. p. 13. Cas. 12.)

θεωρητικὴν μέθοδον] *Vatic. A.* vitiose θεωρητικὸν μέθοδον.

stincta rei cujusque notitia, quae per naturam suam sit, quem locum in mundo occupet, quamdiu natura sua perdurare possit, ex quibus conflata sit, quibus inesse possit, et qui eam et dare et auferre possint?

10. Aranea, musca capta, se effert: alius ubi lepusculum, alius, ubi reticulo apuam, alius, ubi apros, alius, ubi ursos, alius, ubi Sarmatas cepit: nonne enim et hi latrones, si decreta spectaveris?

11. Paratam habeas viam ac rationem contemplandi, quo modo cuncta in se invicem mutantur: huic semper animum adverte et in hac parte te exerce: nihil enim est, quod perinde magnum animum efficiat: corpus exuit, reputansque secum, jamjam ab hominibus discedentem se haec omnia relicturum esse, justitiae in iis rebus, quas ipse agit, universae autem naturae in iis, quae aliunde eveniunt, totum sese permittit: quid alii de ipso sentiant aut dicant aut contra ipsum faciant, id ne cogitat quidem, his quippe duobus contentus, quod nunc agat, juste agere, et quod nunc ob-

ἐξεδύσατο τὸ σῶμα κ. τ. λ.] *Reisk.* malebat: ὡς εἰ τις ἐξεδύσατο — et *Menag.* ἐξεδύσας τὸ σῶμα κ. τ. λ. neutra tamen emendatione opus est.

καταλιπεῖν ἀπρόντα ἐξ ἀνθρώπων] Sic recte omnes Edd., praeter *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jol.*, in quibus vitiose ἀπρόντι scriptum reperio.

ἀνῆκεν ὅλον ἑαυτὸν]

Non video, cur *Adn. Lugdun.* ἀνῆκε melius putaverit.

— δύο τοῦτοις ἀρνούμενος αὐτὸς, δικαιοπραγεῖν τὸ ν. πρασσ. καὶ φιλεῖν τὸ νῦν —] *Vatic. A.* δύο τοῦτοις ἀρνούμενος εἰ αὐτὸς, δικαιοπραγεῖ τὸν [τὸ] νῦν πρασσόμενον, καὶ Φίλει τὸν [τὸ] νῦν ἀπονεμέμενον. — Per se quidem haud inepta est haec lectio; at sequentia prohibent, quo minus eam pro vera habeamus.

ἐσχο-

ἀπονειρόμενον ἑαυτῷ· ἀσχολίας δὲ πάσας καὶ σπουδαῖς ἀφῆ-
κεν, καὶ οὐδὲν ἄλλο βούλεται, ἢ εὐθείαν περαίνειν διὰ τοῦ
κόμου, καὶ εὐθείαν περαίνοντι ἔπεςθαι τῷ θεῷ.

ιβ. Τίς ὑπονοίας χρεῖα, παρὸν σκοπεῖν τί δεῖ πρα-
χθῆναι; καὶ μὲν συνορᾷς, εὐμενῶς, ἀμεταστρεπτὶ ταύτη
χωρεῖν· εἰ δὲ μὴ συνορᾷς, ἐπέχειν, καὶ συμβούλοις τοῖς
ἀρίστοις χρῆσθαι· εἰ δὲ ἕτερα ἅτινα πρὸς ταῦτα ἀντιβαίνει,
προῖεναι κατὰ τὰς παρούσας ἀφορμὰς λελογισμένως, ἐχόμε-
νον τοῦ Φαινομένου δικαίου. ἄριστον γὰρ κατατυγχάνειν του-
του. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτωσις, ἀπὸ τούτου ἔστω· σχολαῖόν
τι καὶ ἅμα εὐκίνητόν ἐστι, καὶ Φαιδρὸν ἅμα καὶ συνεστηκός,
ὁ τῷ λόγῳ κατὰ πᾶν ἐπόμενος.

ιγ. Πυνθάνεσθαι ἑαυτοῦ, εὐθύς ἐξ ὕπνου γινόμενον,
μήτι διοίσει σοι, εἰ ὑπὸ ἄλλου γένηται τὰ δίκαια καὶ καλῶς
ἔχοντα; οὐ διοίσει. μήτι ἐπιλέλῃσαι, ὅτι οὗτοι οἱ ἐν τοῖς
περὶ ἄλλων ἐπαίνοις καὶ ψόγοις Φρυκττόμενοι, τοιοῦτοι μὲν
ἐπὶ

ἀσυχολίας δὲ πάσας κ.
τ. λ.] In Gat. perperam ἀσχο-
λίας expreſſum eſt.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 14.

15. Caf. 13. 14.)

καὶ μὲν συνορᾷς, εὐμε-
νῶς, ἀμεταστρεπτὶ κ.
τ. λ.] Caf. malebat: εὐ μόνος
[τὸ εὐ μόνος. Gat. vero an-
te ἀμεταστρεπτὶ addi copula-
tivam καὶ. Illud autem ab
hoc loco alienum videtur:
neque Gatakerianum placet,
quum uſitatiffima ſit copula-
tivae omiſſio, quod recte
Upton. ad Arriani Diſſ. Epict.
I, 7, 5. obſervavit.

εἰ δὲ ἕτερα ἅτινα] Sic
omnes Edd., praeter Glasg.,
Woll., Mori et De-Jol., in
quibus εἰ καὶ ἕτερα ἅτινα.

ἀντιβαίνει] Vatic. A. vi-
tioſe: ἀντιβῆναι.

ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτω-
σις ἀπὸ τούτου ἔστω·
σχολαῖόν τι κ. τ. λ.] Lo-
cum hunc ſine dubio cor-
ruptum ſine codicum meliorum
auctoritate reſingere nolui.
Vat. A. ἐπεὶ τοι ἢ γε ἀπόπτω-
σις ἀπὸ τούτου ἔστω· σχόλω
όντι καὶ κ. τ. λ., ex quo quid
vulgari melius effici poſſit,
non video. Jam verò Viro-
rum

obtingat, libenter amplecti, negotiis, studiisque reliquiis omnibus missis, nihil aliud cupit, quam recta via secundum legem progredi Deumque sequi et ipsum recta progredientem.

12. Quid suspitione opus est, quum considerare deberes, quid agendum sit? et si perspexeris, placide, constanter eâ, fac, progrediâris: si vero non perspexeris, sustineas adfensionem et optimos quosque in consilium adhibeas: si denique alia, quo minus eâ procedas, obstiterint, confiderate progrediâris, ei, quod iustum visum fuerit, firmiter adhaerendo: hoc enim consequi optimum est, quoniam profecto ab hoc aberrare idem est, [quam aberrare a natura humana]. Quietus simul et agilis tamen, alacris pariter et compositus est, quisquis rationi in omnibus obsequitur.

13. Somno excusso statim te percontare, numquid tua interfit, si, quod iustum et honestum est, ab alio quodam fiat? non tua intererit. Numquid oblitus est, isti qui aliis vel laudandis vel vituperandis tantopere se jactant,

rum doctorum conjecturas paucis referam, monitis tamen antea lectoribus, in *Xyl.* 11 et *Arg.* ante ἔστω punctum majus collocatum esse. *Menag.* emendandum putabat: ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται· σχολαίων τί κ. τ. λ. *Boot.* ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔστί, cui et *Gatak.* calculum adiciebat. *Reisk.* ἐπεὶ τοὶ ἢ γε ἀπ. ἀπὸ τούτου· (Nova Sententia) "Ἐστὼ σχολαίων τι, καὶ ἀμαεὺκλήτην, ἐτι δὲ καὶ φαίδραν κ. τ. λ. — *Morus:* ἐπεὶ γε ἀπόπτωσις ἀπὸ τούτου ἔσται ἀπότρυγμα τῆς φύσεως τοῦ ἀν-

θρώπου. (quem in translatione secutus sum.) — *Reche* denique: ἐπὶ σοὶ ἢ γε ἀπ. α. τ. ἔσται. — *Caf.* pro ἔστω edidit ἔστί ex conjectura, idemque a σχολαίων novam Sectionem constituit.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 16. 17. Caf. 15.)

ἐάν ὑπὸ ἄλλου γένηται κ. τ. λ.] *Menag.* malebat: ἐάν ἀπ' ἄλλου. n. n. οἱ ἐν τοῖς περὶ ἄλλων ἐπαίνοις — φρυαττόμε-χοι] *Menag.* malebat: οἱ ἐν τοῖς παρ' ἄλλων κ. τ. λ.

Idem

ἐπὶ τῆς κλίνης εἰσὶ, ποιεῖται δὲ ἐπὶ τῆς τραπέζης, οἷα δὲ ποιοῦσιν, οἷα δὲ φεύγουσιν, οἷα δὲ διώκουσιν, οἷα δὲ κλεπτουσιν, οἷα δὲ ἀρπάζουσιν, οὐ χερσὶ καὶ ποσὶν, ἀλλὰ τῷ τιμιωτάτῳ ἑαυτῶν μέρει, ὃ γίνεται, ὅταν θέλῃ, πίστις, αἰδώς, ἀλήθεια, νόμος, ἀγαθὸς δαίμων;

ιδ'. Τῇ πάντῃ διδούσῃ καὶ ἀπολαμβάνουσῃ φύσει, ὁ πεπαιδευμένος καὶ αἰδήμων λέγει· ὁ δὲ ὁ θελεις, ἀπόλαβε ὁ θελεις. λέγει δὲ τοῦτο οὐ καταθρασυνόμενος, ἀλλὰ πειθαρχῶν μόνον καὶ εὐνοῶν αὐτῇ.

ιε'. Ὀλίγον ἐστὶ τὸ ὑποληπτόμενον τοῦτο. ζῆσον ὡς ἐν ὄρει. οὐδὲν γὰρ διαφέρει ἐκεῖ ἢ ὧδε, εἰάν τις πανταχοῦ, ὡς ἐν πόλει, τῷ κόσμῳ. ἰδέτωσαν, ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι ἄνθρωπον ἀληθινὸν κατὰ φύσιν ζῶντα. εἰ μὴ φέρουσιν, ἀποκτενίσκωσαν. κρεῖττον γάρ, ἢ οὕτω ζῆν.

ςζ'. Μὴκέθ' ὅλως περὶ τοῦ οἷόν τινα εἶναι τὸν ἀγαθὸν ἄνδρα ἀκλέγεσθαι· ἀλλὰ εἶναι τοιοῦτον.

ςζ'. Τοῦ ὅλου αἰῶνος, καὶ πῆς ὅλης οὐσίας συνεχῶς φαντασία, καὶ ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος, ὡς μὲν πρὸς οὐσίαν, κατὰ χροῖον· ὡς δὲ πρὸς χρόνον, τρυπάνου περιστροφῇ.

ιθ'. Εἰς

Idem quoque *Reisk.*, qui et post φευαττόμενοι addendum autumat: ἢ καταπληττόμενοι. Conjectura satis quidem ingeniosa, nec tamen necessaria. Supra pro μὴ τι ἐπιλέλθαι *Vat. A.* corrupte: μὴ τε ἐπιλέλθαι.

Sectio 14. (ap. *Lugdun.* 13. *Caf.* 16.)

Ad Sect. 15. (ap. *Lugd.* 19. 20. *Caf.* 17.)

ζῆσον ὡς ἐν ὄρει.] *Marus* emendandum putabat: — ὡς ἐν ὄρῳ, tanquam in termino (limite vitae) constitutus. Hac tamen emendatione non opus esse, apparebit ex iis, quae ad h. l. in Commentario adnotabimus.

ἱστορησάτωσαν οἱ ἄνθρωποι.

quales in lecto sint, quales ad mensam, quae faciant, quae fugiant, quae sectentur, quae furentur, quae rapiant, non manibus pedibusque, sed pretiosissima sui ipsorum parte, qua, si quis velit, fides adquiri potest, verecundia, veritas, lex, genius bonus?

14. Naturae cuncta danti pariter ac recipienti, homo probe institutus atque modestus: *da*, inquit, *quidquid vis, aufer*, *quidquid vis*. Neque hoc dicit ferocia elatus, sed illi obediens eique bene volens.

15. Exigua pars superest. Vive igitur tanquam in monte: nihil enim refert, hic an illic, si ubique in mundo, tanquam in urbe. Videant atque contemplantur hominem homines verum, secundum naturam viventem: si eum non ferunt, occidant: praestat enim hoc, quam ita vivere.

16. Non jam praeterea tibi differendum est, qualis vir bonus sit; sed [curandum], ut talis fias.

17. Totius aevi atque totius naturae cogitatio crebro tibi [occurrat]: singula, si cum universa materia comparentur, quasi ficus grana, et, si cum tempore, terebrae circumvolutionis instar esse.

18. Ad

ἑρῶπρι] Vat. A. corrupte: ἰστορήσατων.

εἰ μὴ φέρουσιν] Vat. A. perperam: οὐ μὴ φέρουσιν.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 21,

Caf. 18.)

Μήκεθ' ὁλῶς περὶ τοῦ αἰῶνος τινὰ εἶναι τὸν ἀγαθόν] Gatakerus pro ὁλῶς malebat: ὁλος —. Reisk. autem οἷον τινὰ δεῖ εἶναι κ. τ. λ.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 22. p.

Caf. 19. p.)

συνεχῶς φαντασία] Reisk. malebat: συνεχῶς παρ- ἔστω φαντασία. At oratio Antonius abscissa talia saepissime omittit.

ὅτι πάντα τὰ κατὰ μέρος οὐ τίλη] Vat. A. ὅτι πάντα ταῦτα κατὰ μέρος: haud male.

Ad

ιη'. Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων ἐφίσταντα, ἐπινεύειν αὐτὸ ἤδη διαλυόμενον, καὶ ἐν μεταβολῇ, καὶ οἷον σήψει ἢ σκεδάσει γινόμενον, ἢ καθότι ἕκαστον πέφυκεν, ὥςπερ θνήσκειν.

ιθ'. Οἱοί εἰσιν ἐσθίοντες, καθεύδοντες, ἐχέοντες, ἀποπατοῦντες, τὰ ἄλλα; εἴτα οἱ ἀνδρονόμουμένοι, καὶ γαυρούμενοι, ἢ χαλεπαίνοντες, καὶ ἐξ ὑπεροχῆς ἐπιπλήττοντες; πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις, καὶ δι' οἷα; καὶ μετ' ὀλίγον, ἐν τοιούτοις ἔσονται;

κ'. Συμφέρει ἕκαστῳ, ὃ φέρει ἕκαστῳ ἢ τῶν ὅλων φύσις. καὶ τότε συμφέρει, ὅτε ἐκείνη φέρει.

κα'. Ἐρᾷ μὲν ὄμβρου γαῖα· ἐρᾷ δὲ ὁ σεμνὸς αἰθέρ· ἐρᾷ δὲ ὁ κόσμος ποιῆσαι, ὃ ἂν μέλλῃ γίνεσθαι. λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σαι συνερῶ. μήτι δ' οὕτω κακείνῳ λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;

κβ'. Ἦτοι

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 22. p. Caf. 19. p.)

Εἰς ἕκαστον τῶν ὑποκειμένων] In Gatak. operatum errore: τῶν ὑποκειμένων.

ὥςπερ θνήσκειν] Expectaveram cum Moro ὥστε θνήσκειν. At nihil mutat Vatican. A.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 22. p. Caf. 19. p.)

Οἱοί εἰσιν ἐσθιόντες] Vatican. A. τί οἱ εἰσιν — perperam.

εἴτα οἱ ἀνδρονόμουμένοι.] Vox ἀνδρονόμουμαι plerisque interpretibus susce-

pta est, pro qua igitur Caf. ἀγορανομούμενοι, i. e. imperiosi (Plautus enim aedilitatem gerere proverbialiter pro imperiosum esse dixit); Reiskius vero αὔρονόμουμένοι, i. e. ventis rasti, aut ἀβρονόμουμένοι, i. e. insolentes. [ut in Arriani Fragm. 132.].

ἐπιπλήττοντες] In Arg. perperam ἐπιπλίττοντες expressum est.

πρὸ ὀλίγου δὲ ἐδούλευον πόσοις κ. τ. λ.] Sic omnes, praeter Glasg., Woll., Mor. et. De-Jol., in quibus πρὸ ὀλίγου δὲ καὶ ἐδούλευον.

ἐν

18. Ad rerum unamquamque animum advertens, eam considera jam disolutam, et in mutatione et quasi putrefactione et dissipatione versantem, aut quatenus nata sit, ut quodammodo moriatur.

19. Quales sunt vescentes, dormientes, coeuntes, excernentes, caetera? Deinde quales, ubi inflantur, efferuntur, irascuntur, et tanquam ex sublimiori loco increpant? paullo ante autem quot rebus et qua mercede serviebant? et paullo post inter quales erunt?

20. Confert cuique, quod cuique rerum universarum natura fert: et eo confert tempore, quo illa fert.

21. Amat imbrem tellus: amat et almus aër: amat et mundus facere, quidquid futurum est, ut fiat: dico igitur mundo: *idem, quod tu, et ego amo.* Nonne vero hoc dicitur: *amat [i. e. solet] hoc fieri?*

22. Aut

ἐν τοιοῦτοις ἔρονται;] *Gatak.* margini adscripsit: *f. ὁποῖοις.*

Sect. 20. (ap. Lugdun. 23. p.

Cas. 20. p.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 23. p.

Cas. 20. p.)

Ἐρξ μὲν ὁμβροῦ γαῖα -]

Hi *Euripidis* versus plenius laudantur ab *Athenaeo* in *Deipnosoph.* et *Aristotele* in *Eth. Nicom.* VIII, 2.

λέγω οὖν τῷ κόσμῳ, ὅτι σοι συνερῶ] *Vatic. A.* λ. αὖν τῷ κόσμῳ, σοι συνηρῶν.

μήτι δ' οὕτω κακείνο λέγεται, ὅτι φιλεῖ τοῦτο γίνεσθαι;] Antea qui-

Marc. Anton.

dem sic legebatur: μήτι δ' οὕτω κακείνο γίνεται καὶ λέγεται. At jam *Reisk.* verba γίνεται καὶ delenda putabat. Et revera ab h. l. aliena sunt. Argumentatur scilicet *Antoninus* a vulgari sermonis usu, quo φιλεῖν pro εἰωθεῖν usurpari solet; ad quod quomodo illud γίνεται καὶ pertineat, non video. Hinc non dubitavi, auctoritate *Cod. Vatic. A.* haec verba aliunde illata hinc tollere, quod et *De Joly* fecerat, tacite tamen nec verbulo lectorem admonens. — Ceterum *Cas. μήτι δ' οὐχ οὕτω κ. τ. λ. malebat.*

A a

Ad

κβ'. "Ἦτοι ἐνταῦθα ζῆς, καὶ ἤδη εἴδικας· ἢ ἔξω ὑπάγεις, καὶ τοῦτο ἤθελεις· ἢ ἀποδηήσεις, καὶ ἀπελειτούργησας. παρὰ δὲ ταῦτα οὐδέν. οὐκοῦν εὐθύμει.

κγ'. Ἐναργὲς ἔστω αἰεὶ τὸ, ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι· καὶ πῶς πάντα ἐστὶ ταῦτά ἐνθάδε τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει, ἢ ἐπὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ἢ ὅπου θέλεις. ἀντιμερὺς γὰρ εὐρύσεις τὰ τοῦ Πλάτωνος, σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί **, περιβαλλόμενος· [καὶ βάλλειν βλήματα.]

κδ'. Τί ἐστὶ μοι τὸ ἡγεμονικόν μου; καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποίῳ νῦν; καὶ πρὸς τί ποτε αὐτῷ νῦν χρῶμαι; μήτι κενὸν νοῦ ἐστι; μήτι ἀπόλυτον καὶ ἀπεσπασμένον κοινωσίας; μήτι προστετηκὸς καὶ ἀνακεκραμμένον τῷ σαρκιδίῳ, ὥστε τούτῳ συντρέπεσθαι;

κε'. Ὁ τὸν κῆρυον Φεύγων, δραπέτης. κύριος δὲ ὁ νόμος. καὶ ὁ παράνομων, δραπέτης. ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος, ἢ ὀρ-

Ad Sect. 22. (ap. Lugd. 24.

Caf. 21.)

καὶ ἤδη εἴδικας] *Reisk.* malebat: καὶ ἤδη σε συνεδίκας. At ipse recte observavit, *Antoninum* verbum εἴζειν absque accusativo ponere solere, ut infra S. 37. XII, 1.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 25.

Caf. 22. p.)

ὅτι τοιοῦτο ἐκ. ὁ ἀγρός ἐστι] Verba τοιοῦτο ἐκεῖνο haud dubie corrupta sunt. Nihil tamen variat *Vatic. A. Gat.* ὅτι τοιοῦτό τι οἶον ἐκεῖνο ὁ ἀγρός ἐστι emendandum putabat, *Reisk.* autem ὅτι τοιοῦτο ἐκεῖνος ὁ ἀγρός ἐστι κ. τ. λ.

τοῖς ἐν ἄκρῳ τῷ ὄρει]

Reisk. malebat: τοῖς ἐν ἀγρῷ ἢ ὄρει. n. n.

σηκὸν ἐν ὄρει, Φησί ** περιβαλλόμενος] *Altericis* notavi, aut locum esse mancun, aut faltem ex *Platonis Theaetet.* (p. 118. ed. Bip.) subaudiendum esse: τεῖχος.

[καὶ βάλλειν βλήματα] Haec verba, quae ab hoc loco aliena videntur, unciis inclusi, et in versione prorsus omisi. *Vat. A.* βδάλλειν legit. Quum vero haec vox in *Platonis* l. l. proxime praecedat, in quo dicitur hoc inter tyrannum et bubulcum interesse, quod reges et tyranni infensius et insidiosius animal curent

22. Aut hic vivis et huic jam adfuevisti: aut foras abis et hoc volebas: aut moreris et vitae munere defunctus es: praeter haec nihil: bono igitur sis animo.

23. Hoc tibi semper constat, et illum locum esse agrum: et omnia tibi esse istaec, quae in montium verticibus, aut in littore aut ubicunque demum, ubi volueris. Omnino enim reperies, verum esse illud Platonis: Sic [moe-nibus in urbe] circumdatus, ut [pastor] caula in monte.

24. Quidnam mihi est pars mea principalis? qualem ego eam nunc praesto? ad quidnam ea nunc utor? num intellectu est vacua? num a communi societate soluta et divulsa? num carculae ita adfixa et admixta, ut simul cum hac adficiatur?

25. Qui dominum fugit, est fugitivus: dominus autem est lex, et hanc qui transgreditur, fugitivus: simul et

A a 2

qui

curent et mulgeant, nonne videtur Antoninus sibi hoc in usum suum verbulo adnotasse? Quid vero βλήματα sibi velit, prorsus non intelligo.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 26.

Caf. 22. p.)

Casaubonus novam periodum ab ultimis praeced. Sect. verbis: Βάλλειν βλήματα orditur, quippe qui putat, alludi in his verbis ad ambiguam verbi βάλλειν significationem, quod ut proprie jacere et jaculari significet, ita metaphorice tum ad cogitationes animi, ut hoc ipso libro S. 12. [nobis 11.] οὐδ' εἰς νοῦν βάλλεται, tum ad sermonis usum transferatur: unde πρόβλημα:

pro quo simplex hic βλήμα posuerit Antoninus. Locum itaque vertit: tum vero quæstiones proponere. At nimis durum hoc mihi videtur.

καὶ ποῖόν τι ἐγὼ αὐτὸ ποιοῦ νῦν;] Minus placet, quod in Vat. A. legitur: καὶ ποῖον ταῦτ' ἐγὼ ποιοῦ νῦν; —

κοινωνίας; μή τι — ἀνακεκραμένον] Haec verba omnia prorsus ignorat Vat. A. perperam.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 27.

Caf. 23.)

καὶ ὁ παρανομῶν, δραπέτης· ἅμα καὶ ὁ λυπούμενος x. t. λ.] Menag. malebat: δραπέτης ἅμα καὶ ὁ παρανομῶν καὶ ὁ λυπούμενος x. t. λ.

ὁ βού.

ἢ ὀργιζόμενος, ἢ φοβούμενος, ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι, ἢ γενέσθαι, τῶν ὑπὸ τοῦ τὰ πάντα διοικοῦντος τεταγμένων, ὅς ἐστι νόμος, νέμων ὅσα ἐκάστῳ ἐπιβάλλει. ὃ ἄρα φοβούμενος, ἢ λυπούμενος, ἢ ὀργιζόμενος, δραπέτης.

κς'. Σπέρμα εἰς μήτραν ἀφείς ἀπεχώρησε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα ἐργάζεται, καὶ ἀποτελεῖ βρέφος· ἐξ οἴου οἶον; πάλιν τροφὴν διὰ φάρυγγος ἀφῆκε, καὶ λοιπὸν ἄλλη αἰτία παραλαβοῦσα, αἰσθῆσεν, καὶ ὄρμην, καὶ τὸ ὅλον, ζῶην, καὶ ῥώμην; καὶ ἄλλα (ὅσα καὶ οἷα;) ποιῇ. ταῦτα οὖν τὰ ἐν τοιαύτῃ ἐγκαλύψει γεγόμενα θεωρεῖν, καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν, ὡς, καὶ τὴν ἴδουσιν, καὶ τὴν ἀνωφερῇ, ὁρῶμεν, οὐχὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἀλλ' οὐχ ἥττον ἐναργῶς.

κς'. Συνεχῶς ἐπινόειν, πῶς πάντα τοιαῦτα ὅποια νῦν γίνεται, καὶ πρόσθεν ἐγένετο· καὶ ἐπινόειν γενησόμενα. καὶ ὅλα δράματα καὶ σκηναὶς ὁμοειδεῖς, ὅσα ἐκ πείρας τῆς σῆς, ἢ τῆς πρεσβυτέρας ἱστορίας ἐγνώς, πρὸ ὁμμάτων τίθεσθαι· οἶον αὐλὴν ὅλην Ἀδριανοῦ, καὶ αὐλὴν ὅλην Ἀντωνίνου, καὶ αὐλὴν ὅλην Φιλίππου, Ἀλεξάνδρου, Κροίσου· πάντα γὰρ ἐκείνα τοιαῦτα ἦν, μόνον δι' ἐτέρων.

κη'. Φαντάζου πάντα τὸν ἐφ' ὧτιν οὖν λυπούμενον, ἢ δυσχερεστοῦντα, ὅμοιον τῷ θυομένῳ χοιριδίῳ καὶ ἀπολακτίζοντι
καὶ

ὃ βούλεται τι γεγονέναι, ἢ γίνεσθαι ἢ γενέσθαι] Xyl. atque Caf. Gatakero legisse videbantur: ὅ, τι βούλεται κ. τ. λ. Vix autem dubito, quin cum Moro emendandum sit: οὐ γὰρ βούλεται κ. τ. λ., nisi quis cum Caf. et Menag. ὃ μὴ βούλεται κ. τ. λ., aut cum Reisk. ἐὰν μὴ βούλε-

ταί τι κ. τ. λ. — Verba ἢ γένεσθαι a Glasg., Woll., Mor. et De-Jol. ablunt. Certe cum Reiskio malim ἢ γενήσεσθαι, quamquam non ignoro, aoristos saepe pro futuris poni.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 28.

Caf. 24.)

καὶ τὴν δύναμιν οὕτως ὁρᾶν] Reisk. putabat legendum

qui dolet vel irascitur vel metuit: utpote qui non vult aliquid eorum, aut factum esse, aut fieri, aut futurum esse, quod ab Universitatis administratore constitutum est, qui ipse lex est, cuique, quod suum est, tribuens. Igitur qui metuit aut dolet, aut irascitur, fugitivus est.

26. Hic discedit, misso in uterum femine: id deinde alia natura excipiens excolit foetumque absolvit, ex quali qualem! Alimentum rursus per gulam demittit, quod alia deinceps excipiens causa sensum inde motumque ac omnino vitam et vires, (quot quantaeque res!) efficit. Haec igitur, tanta licet involvantur caligine, contemplari oportet, et vim illam tam perspicue cernere, quam eam, qua res vel deorsum vel sursum feruntur, videmus, non oculis quidem, sed nec minus perspicue tamen.

27. Semper tecum cogita, qualia nunc fiunt omnia, talia et antea facta: cogita et talia esse futura, et totas fabulas atque scenas ejusdem generis, quas vel experientia vidisti vel ex historia antiqua cognovisti, ob oculos tibi pone, ut totam Hadriani aulam, totam Antonini aulam, totam Philippi, Alexandri, Croesi aulam: omnia enim illa ejus generis fuerunt, modo per alios.

28. Hominem de re ulla dolentem, aut eam indigne ferentem, similem habe porcello, qui dum mactatur, calci-

Aa 3

trat

dum esse: καὶ τὴν δύναμιν αὐ-
τῶν οὕτως ὁρᾶν κ. τ. λ. n. n.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 29.
30. p. Caf. 25.)

καὶ ὅλα δράματα] Reiskius malebat: καὶ ὅμοια δράματα. At mihi vulgaris praeferenda videtur.

Ἀλλ' ἐξ ἀνδρῶν] Operarum errore haec vox a Gat. abest.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 30. p. Caf. 26.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt etiam Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

καὶ ἀπολακτίζοντι καὶ κεκραγόντι] Copulativam Ed. Xyl. 1., Argent., Lugd., Caf., Oxon. et Cod. Vat., Med.-Fl., nec

καὶ κεκραγέτι. ὁμοίος καὶ ὁ οἰμῶζων ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μόνος
σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν ἡμῶν. καὶ ὅτι μόνῳ τῷ λογικῷ ζῶν δέδο-
ται, τὸ ἐκουσίως ἔπεσθαι τοῖς γινομένοις. τὸ δὲ ἔπεσθαι
ψιλόν, πᾶσιν ἀναγκαῖον.

κθ'. Κατὰ μέρος ἐφ' ἐκάστου ὧν ποιεῖς ἐφιστάνων,
ἐρώτα σεαυτὸν, εἰ ὁ θάνατος δεκτὸν διὰ τὸ τούτου στέ-
ρεσθαι.

λ'. Ὅταν προσκόπτης ἐπὶ τινος ἀμαρτίας, εὐθύς με-
ταβάς, ἐπιλογίζου, τί παρόμοιον ἀμαρτάνεις· οἷον, ἀργύριον
ἀγαθὸν εἶναι ἡρῶν, τὴν ἡδονὴν, ἢ τὸ δοξάριον, καὶ κατ'
εἶδος. τούτῳ γὰρ ἐπιβάλλων, ταχέως ἐπιλήσῃ τῆς ὀργῆς·
συμπύπτοντος τοῦ, ὅτι βιάζεται· τί γὰρ ποιήσῃ; ἢ εἰ δύ-
νασαι, ἀφελὲς αὐτοῦ τὸ βιαζόμενον.

λα'. Σατύρων ἰδὼν Σικωρατικόν, Φαντάζου ἢ Εὐτυ-
χῆν,

nec non *Parisiensis* ante ἀπο-
λαπτίζοντι addunt; abest au-
tem a *Gataker*. omnibusque,
quae eam sequuntur.

ὁμοίος καὶ ὁ οἰμῶζων]
Hand cunctanter pro vulgari
ὁμοίον ex *Codd. Vat.* 2. 3. 4. 5.,
Med. 1. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*
reperi ὁμοίος, quod et *Gata-*
kerus et *Caf.*, qui idem in
MSS. Hoefschel. invenerat, re-
ponendum esse judicarunt.
Exemplo nobis praeivit *De*
Joly.

ἐπὶ τοῦ κλινιδίου μό-
νος σιωπῇ τὴν ἔνδεσιν
ἡμῶν] Verba: ἐπὶ τοῦ κλινι-
δίου a *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1.
3. 4., *Parif.* et *Guelf.* absunt.

Pro τὴν ἔνδεσιν autem solus
Vat. 2. τὴν ἔνδεσιν exhibet. —
Reche malebat τὸ σιωπῇ in
σιωπῶν mutari et cum se-
quentibus jungi, καὶ σιωπῶν,
ὅτι μόνῳ κ. τ. λ. At satis ele-
ganter ὁ οἰμῶζων σιωπῇ opponi
videtur τῷ λυπούμένῳ καὶ δυσ-
κρεστοῦντι, et omnia bene co-
haerent, si verba ὁμοίος —
ἡμῶν pro parenthesis habemus.
δέδεται] *Vatic.* 2. δίδεται,
quod minus placet.

Ad Sect. 29. (*ap. Lugd.* 30. p.
Caf. 27.)

De Codd., in quibus conti-
netur, vide, quae ad initium
Sectionis proxime praecedentis
adnotavimus.

ἐρώ-

trat et vociferatur: hujus etiam similis est, qui decumbens in lectulo tacite adligationem nostram deplorat: [confidera porro] animali duntaxat rationi praedito datum esse, ut iis, quae fiunt, sponte possit obsequi, simpliciter autem sequi, omnibus esse necessarium.

29. Singulatim ad res, quas agis, singulas animum advertens te percontare, an malum sit mors propterea, quod hac re te privat.

30. Quando peccato alienjus offenderis statim [ad te] transiens tecum perpende, quid ejusdem generis et ipse pecces, ut, quod argentum bonum habes, aut voluptatem, aut gloriolam, aut hujus generis alia: huic enim rei intentus mox irae obliviscaris, si et illud tibi succurrerit, hominem vi coactum agere. Quid enim faciet? Si vero potes, libera eum vi illa cogente.

31. Satyronem ubi vides, Socraticum cogita Euty-

Aa 4

chem

ἐρώτα σεαυτὸν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Parif.* ἐπερώτα (nisi quod in nonnullis perperam ἐπερωτᾷ scriptum est), quod eodem cum vulgato redit.

εἰ ὁ θάνατος δεινὸν διὰ τὸ τούτου στέρεσθαι] *Parif.* corrupte: ἡ ὁ θάνατος δεινὸν τὸ διὰ τούτου στέρεσθαι. — Lubens tamen amplecterer: δεινὸν τι, si modo unus Codex hanc lectionem offerret.

Ad Sect. 30. (*ap. Lugd.* 31. *Caf.* 28.)

Ὅταν προσκόπτης ἐπὶ κ. τ. λ.] *Vatic.* A. corrupte: ὅτας προσκόπτης.

τί παρόμοιον ἁμαρτᾶ-

νεις] *Vat.* A. iterum vitiose: τί παρὼν ἁμαρτάνεις.

τῇ ἡδονῇ] *Expectave-* ram cum *Reisk.* ἡ τὴν ἡδονήν. At nihil variant nec *Edd.* nec *Vat.* A.

ἡ εἰ δύνασαι] *Gat.* operarum vitio: ἡ δύνασαι, omissa conditionali.

Ad Sect. 31. (*ap. Lugd.* 31. *Caf.* 29.)

Σατύρων] *Malim* cum *Gat.* et *Reisk.* Σατυρίων. Libris tamen invitiis, maxime in nominibus propriis, aliquid mutare, nimis audax videtur.

ἡ Εὐτυχῇ] *Reisk.* placebat Εὐτύχην, i. e. Εὐτύχιον.

ἡ ὕμ-

χῆν, ἢ Ὑμένα. καὶ Εὐφράτην ἰδὼν, Εὐτυχίωνα, ἢ Σιλουανὸν Φαντάζου. καὶ Ἀλκιφρονα, Τροπαιοφόρον Φαντάζου· καὶ Ξενοφῶντα ἰδὼν, Κρίτωνα ἢ Σεύηρον Φαντάζου. καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν, τῶν Καيسάρων τινὰ Φαντάζου, καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον. εἶτα συμπροσπιπτέτω σοι, ποῦ οὖν ἐκεῖνοι; σὺδαμοῦ· ἢ ὅπου δὴ; οὕτως γὰρ συνεχῶς θεάσῃ τὰ ἀνθρώπινα, καπνὸν, καὶ τὸ μηδέν. μάλιστα εἰς συμμνημονεύσης, ὅτι τὸ ἀπαξ μεταβαλὼν οὐκέτι ἔσται ἐν τῷ ἀπείρῳ χρόνῳ. σὺ οὖν ἐν τίνι; τί δ' οὐκ ἀρκεῖ σοι τὸ βραχὺ τοῦτο κοσμίως διαπερᾶσαι; οἷαν ὕλην καὶ ὑπόθεσιν φεύγεις; τί γὰρ ἔστι πάντα ταῦτα ἄλλο, πλὴν γυμνάσματα λόγου ἐωρακότος ἀκριβῶς καὶ Φυσιολόγως τὰ ἐν τῷ βίῳ; μένε οὖν, μέχρι ἐξοικειώσης σαυτῷ, καὶ ταῦτα ὡς ὁ ἐρῶν μένος στόμαχος πάντα ἐξοικειοῖ, ὡς τὸ λαμπρὸν πῦρ, ὅτι ἂν βάλλῃς, φλόγα ἐξ αὐτοῦ καὶ αὐγὴν ποιεῖ.

λβ'. Μηδενὶ ἐξέστω εἰπεῖν ἀληθεύοντι περὶ σου, ὅτι σὺχ' ἀπλοῦς, ἢ ὅτι οὐκ ἀγαθός· ἀλλὰ ψευδέσθω, ὅστις τούτων

ἢ Ὑμένα] Reisk. aut Ὑμένιον aut Εὐμένη restituendum autumabat.

ἢ Σιλουανὸν] In Xyl. i. operarum vitio, ut videtur, ἢ Σιλουίου expreßum est.

καὶ εἰς ἑαυτὸν ἀπιδὼν τῶν Καيسάρων τινὰ Φαντάζου] Haec omnia a Vatic. A. absunt.

καὶ ἐφ' ἑκάστου τὸ ἀνάλογον] Vat. A. καὶ ἐφ' ἑκάστου τῶν ἀναλόγων, quod aliquis fortasse praeferat.

ἢ ὅπου δὴ;] Haud dubitavi, monente Gat., ὅπουδὴ, ut in omnibus editum est, in ὅπου δὴ disjungere, et post haec verba signum interrogandi collocare. Quis enim ignorat, librariorum saepissime in talibus fuisse admodum negligentes?

καπνὸν καὶ τὸ μηδέν.] Haec verba Menagio initium Senarii videbantur. Hinc ita locum restituendum putabat: καπνὸν τε καὶ κ. τ. λ.

μετα-

chem aut Hymenem: et Euphratem ubi vides, Eutychi-
nem cogita aut Sylvanum: Alciphrone viso, Tropaeopho-
rum cogita: et Xenophonte, Critonem aut Severum: et te
ubi adspicis, Caesarum aliquem cogita, et sic in quolibet
geminum ei aliquem. Tum tibi succurrat: ubi jam illi?
nusquam; aut ubi tandem? Sic enim semper perspectum
habebis, humana omnia fumum ac nihil esse: praesertim si
simul recordatus fueris, quod semel mutatum sit, id non
per infinitum tempus duraturum: tu vero quamdiu? Cur
vero tibi non sufficit, spatium hoc tam breve, prout decet,
transigere: qualem agendi materiam, qualem rem, in qua
elabores, praetermittis? Quid enim haec omnia sunt, nisi
exercitia rationis, quae accurate et prout naturae scrutato-
rem decet, ea, quae in vita fiunt, perspexit? Perfiste igi-
tur, donec et haec tibi familiaria reddideris, quemadmo-
dum stomachus robustus cuncta sibi reddit familiaria, quem-
admodum ignis validus, quidquid injeceris, flammam inde
et fulgorem edit?

32, Nemini liceat vere de te dicere, non esse te
simplicem aut non esse te bonum: sed mentiat, quisquis

A a 5

horum

μεταβαλὼν] In Gat. ope-
rarum errore: μεταβολὼν.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 33.
Caf. 30.)

σὺ οὖν ἐν τίνι;] Vat. A.
τί οὖν ἐν τίνι; Reiske male-
bat: σὺ οὖν ἐκτείνῃ, aut τί οὖν
ἐκτείνῃ, quid ergo laboras?
quid te angis?

Haec Sectio etiam in Vat. 2.
3. 4. 5., Med. - Flor. 1. 2. 3. 4.,
Parif. et Guelf. servata est.

Μηδενὶ ἐξέστω] Guelf.
μηδενὶ ἐξίστω.

ὥς ὁ ἐββρωμένος στόμα-
χος] ὥς perperam ab Arg.
abest. — Vatic. A. satis ridi-
cule pro στόμαχος exhibet
στοχασμός.

ὅστις τούτων τι περὶ
σου ὑπολήψεται] — Va-
tic. 2. 4., Parif. et Guelf. in-
verso ordine: ὅστις περὶ σου
τούτων τι ὑπολήψεται.

πᾶν

τούτων τι περί σου ὑπολήψεται· πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί. τίς γὰρ ὁ κωλύων ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν; σὺ μόνον κρῖνον μηκέτι ζῆν, εἰ μὴ τοιοῦτος ἔσῃ. οὐδὲ γὰρ αἰρεῖ λόγος μὴ τοιοῦτον ὄντα.

λγ'. Τί ἐστὶ τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ὕλης δυνάμενον κατὰ τὸ ὑγιέστατον πραχθῆναι ἢ ῥηθῆναι; ὅ,τι γὰρ ἂν τοῦτο ἦ, ἔξεστιν αὐτὸ πράξαι ἢ εἰπεῖν· καὶ μὴ προφασίζον, ὡς κωλύμενος· οὐ πρότερον παύσῃ στένων, πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἶόν ἐστι τοῖς ἡδυπαθοῦσιν ἢ τρυφῇ, τοῦτό σοι τὸ ἐπὶ τῆς ὑποβαλλομένης καὶ ὑποπιπτούσης ὕλης ποιεῖν τὰ οἰκεία τῇ τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῇ· ἀπόλαυσιν γὰρ δεῖ ὑπολαμβάνειν, πᾶν ὃ ἔξεστι κατὰ τὴν ἰδίαν φύσιν ἐνεργεῖν. πανταχοῦ δὲ ἔξεστι. τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν, οὐδὲ τῷ ὕδατι, οὐδὲ πυρὶ, οὐδὲ τοῖς ἄλλοις, ὅσα ὑπὸ φύσεως ἢ ψυχῆς ἀλόγου διοικεῖται· τὰ γὰρ διείργοντα καὶ ἐνιστάμενα πολλά. νοῦς δὲ καὶ λόγος διὰ παντός τοῦ ἀντιπίπτοντος οὕτως πορεύεσθαι δύναται, ὡς πέφυκε, καὶ ὡς θέλει. ταύτην τὴν ῥεστώνην πρὸ ὁμμάτων τιθέμενος καθ' ἣν ἐνεχθήσεται ὁ λόγος διὰ πάντων, ὡς πῦρ ἄνω, ὡς λίθος κάτω, ὡς κύλινδρος κατὰ πρηνούς,

πᾶν δὲ τὸ τοιοῦτο ἐπὶ σοί.] *Haud dubitavi ex auctoritate Med. 2. et Paris. sic edere pro eo, quod antea vulgatum erat: πᾶν δὲ τοῦτο. Med. 3. τοιοῦτον.*

τίς γὰρ ὁ κωλύων] *Sic omnes Editi et Vat. A. Ceteri Vatic., Med., Paris. et Guelf. melius fortasse: τίς γὰρ ὁ κωλύων, nisi quod in qui-*

busdam vitiose κωλύσων scriptum est.

ἀγαθὸν εἶναι καὶ ἀπλοῦν;] *Vatican. 3. et 5. Med. 1. 2. 3. 4. et Guelf. ἀγαθὸν εἶναι σε καὶ ἀπλοῦν;*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 34. Caf. 31.)

πρὶν ἢ τοῦτο πάθῃς, ὅτι οἶον κ. τ. λ.] *Reisk. putabat*

horum aliquid de te opinetur. Hujus generis autem quidquid est, id omne in potestate tua est situm: quis enim prohibet, quo minus bonus atque simplex sis? Tu tantum statue, non diutius vivere, nisi talis sis: neque enim, nisi talem [vivere te], ratio jubet.

33. Quid est, quod in hac materia optime vel fieri vel dici possit? quidquid enim fuerit, vel facere vel dicere licet: neque praetende, te impediri. Neque prius gemere define, quum ita adfectus sit, ut, quod voluptariis sunt deliciae atque luxus, idem tibi fuerit actio constitutioni humanae consentanea in quavis materia subjecta tibi que oblata; voluptatis enim fructus tibi existimandus est, quidquid secundum naturam tuam agere tibi licet: hoc autem ubique licet: atque cylindro quidem non datur, ut proprio motu ubique feratur, neque aquae, neque igni, neque aliis, quae a natura [mera] aut anima ratione carente reguntur: multa enim sunt, quae haec coërceant, iisque obfistant; mens autem et ratio per omnia, quae obfistant secundum naturam suam et voluntatem procedere potest. Hanc facilitatem, qua ratio pergere potest per omnia, quemadmodum ignis sursum, lapis deorsum, cylindrus per declive, ob oculos tibi

tabat post πάθος punctum minus esse collocandum, deinde ὅτι, ut a librario profectum, tollendum, et a verbo οἶον novam Sectionem incipiendam. Ingenue autem profiteor, me nullo modo intelligere, quam ob causam his emendationibus opus sit.

τοῦτό σοι τό ἐπὶ κ.τ.λ.] Reisk. malebat: τοιοῦτόν σοι ἐπὶ κ.τ.λ.

τῷ μὲν οὖν κυλίνδρῳ οὐ πανταχοῦ δίδοται κ.τ.λ.] Vat. A. corrupte: τῷ μὲν οὖν δειλάνδρῳ κ.τ.λ.

Φέρεσθαι τὴν ἰδίαν κίνησιν] Expectaveram cum Reiskio κατὰ τὴν ἰδίαν κίνησιν. At nihil mutant libri, et subintelligi potest κατὰ.

ταύτην [τὴν ῥαστώσῃν] Vat. A. particulam τὴν perperam neglexit.

ἐπεὶ

πρανοῦς, μηκέτι μηδὲν ἐπιζητεῖ. τὰ γὰρ λοιπὰ ἐγκλήματα
ἔτι τοῦ σωματικοῦ ἐστὶ τοῦ νεκροῦ, ἢ χωρὶς ὑπολήψεως,
καὶ τῆς αὐτοῦ τοῦ λόγου ἐνδόσεως, οὐ θραύει οὐδὲ ποιεῖ κα-
κὸν οὐδοτιοῦν· ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάσχων αὐτὸ, κακὸς ἂν εὐ-
θὺς ἐγένετο. ἐπὶ γοῦν τῶν ἄλλων κατασκευασμάτων, πάν-
των ὅτι ἂν κακὸν τιμὴ αὐτῶν συμβῇ, παρὰ τοῦτο χειρὸν γίνε-
ται αὐτὸ τὸ πάσχον· ἐνταῦθα δὲ, εἰ δεῖ εἰπεῖν, καὶ κρείτ-
των γίνεται ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐπαινετώτερος, ὁρθῶς χρώμα-
νος τοῖς προσπίπτουσιν. ὅλως δὲ μέμνησο, ὅτι τὸν Φύσει
πολίτην οὐδὲν βλάπτει, ὁ πόλιν οὐ βλάπτει, οὐδὲ γε πό-
λιν βλάπτει, ὁ νόμον οὐ βλάπτει· τούτων δὲ τῶν καλου-
μένων ἀκκληρημάτων οὐδὲν βλάπτει νόμον. ὁ τοίνυν νόμον οὐ
βλάπτει, οὔτε πόλιν, οὔτε πολίτην.

λδ'. Τῷ δεδηγμένῳ ὑπὸ τῶν ἀληθῶν δογμάτων, ἀρ-
κεῖ καὶ τὸ βραχυτάτον, καὶ ἐν μέσῳ κείμενον εἰς ὑπόμνησιν
ἐκλυπίας καὶ ἀφοβίας. οἶον,

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμος χαμάδις χέει, — — —

Ὡς ἀνδρῶν γενεή. — — — — —

Φυλ-

ἐπεὶ τοι καὶ ὁ πάσχων
αὐτὸ, κακὸς κ. τ. λ.] *Mer.*
Caf. malebat: καὶ ὁ πάσχων
αὐτός, κακός κ. τ. λ.

οὐδὲ γε πόλιν βλάπτει]
Vat. A. perperam: οὐδὲ γε πο-
λίτην βλάπτει. *Idem* mox:
ὁ τὸν νόμον κ. τ. λ.

ὁ τοίνυν νόμον κ. τ. λ.]
Vatic. A. vitiose: ὅτοι νῦν οὔτε
πόλιν, οὔτε πολίτην, omittis
verbis: νόμον οὐ βλάπτει.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 35.
Caf. 32.)

Hanc Sectionem servarunt

quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.*
Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.

τῷ δεδηγμένῳ] Hanc
lectionem cum *Xyl. 1., Lug-*
dun., Caf., Oxon. et omnibus
Mssptis retinui. Nam et hi
omnes, praeter *Guelf.*, δε-
δηγμένῳ retinent. Nec absur-
dum videtur, quod *Caf.* con-
tendit, *Antoninum* fortasse al-
ludere ad *Platon. Conviv.* lo-
cum, quem in *Comment. ad*
h. l. indicabo. *Cod. Guelf.*
et *Ed. (Baf.) Arg., Gatak.* et
reliquae τῷ δεδειγμένῳ exhi-
bent.

tibi pone, nec amplius quid require. Reliqua enim impedi-
menta aut corporis sunt, id est, cadaveris, aut sine opinio-
ne et ipsius rationis remissione nec vulnerant, nec min-
imum quidem mali efficiunt: alioquin etiam, qui hoc pate-
retur, statim deterior fieret: in aliis quidem operibus certe
id, cui mali quid contingit, et ipsam deterius redditur;
hic autem, si dicere fas est, adeo melior fit homo et laude
dignior, si iis, quae sibi obijciuntur, recte utitur. Omni-
no autem memento, civem indigenam nihil laedere, quod
non civitatem laedat, nihil vero civitatem violare, quod
non legem violat: eorum autem, quae incommoda s. in-
fortunia dicunt, nihil legem violat: quod igitur legem non
violat, neque civitatem, neque civem laedit.

34. Qui veris animi decretis imbutus est, ei sufficit
et brevissimum et e trivio arreptum ad eum exhortandum,
ut moerorem atque metum profliget, ut:

Sternit humi frondes alias vis aspera venti.

Sic hominum genus est.

bent. Gatak. autem emen-
dandum putabat: τῷ δεδειγ-
μένῳ, aut δεδιδαγμένῳ, aut πε-
παιδευμένῳ. — Amicus qui-
dam Casaub. fil. δεδογμένῳ,
quibus tamen omnibus non
opus esse videtur.

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνε-
μος χαμάδις χέει.

Ὡς ἀνδρῶν γενεή. ---]

Plura horum versuum ex Ho-
meri Iliad. ζ', v. 147. etc. de-
promptorum verba nec Xyl. i.
nec (Baf.) et Lugd. agnoscit.

In Arg. vero, Cas., Gat. re-
liquisque, excepta De Joly,
ex Homero suppleti integri
versus sic exhibentur:

Φύλλα τὰ μὲν τ' ἀνεμος χα-
μάδις χέει, ἀλλὰ δέ
δ' ὕλη

Τηλεθώσῃ φύει, ἔσρος δ'
ἐπιγίγνεται ὥρη.

Ὡς ἀνδρῶν γενεή, ἡ μὲν φύει,
ἡ δ' ἀπολήγει.

At ea, quae ab Editoribus
suppleta sunt, ne ullus qui-
dem Codex Msptus exhibet,
quare eadem, praesente De-
Joly,

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τεκνία σου· Φυλλάρια δὲ καὶ ταῦτα
τὰ ἐπιβοῶντα ἀξιοπίστως, καὶ ἐπευφημοῦντα, ἢ ἐκ τῶν
ἐναντίων καταρῶμενα, ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα, καὶ χλευάζοντα·
Φυλλάρια δὲ ὁμοίως, καὶ τὰ διαδεζόμενα τὴν ὑστεροφημίαν.
πάντα γὰρ ταῦτα ἕαρος ἐπιγίγνεται ὥρῃ· εἴτα ἄνεμος κατα-
βεβλημεν· ἔπειθ' ἡ ὕλη ἕτερα ἀντὶ τούτων φύει. τὸ δὲ ἀλι-
γοχρέσιον κοινὸν πᾶσιν· ἀλλὰ σὺ πάντα ὡς αἰώνια ἐσόμενα,
Φευγεις, καὶ διώκεις· μικρὸν καὶ καταμύσεις· τὸν δὲ ἐξ-
εναγκνόντα σε, ἤδη ἄλλας θρηνήσει.

λε'. Τὸν ὑγιαίνοντα ὀφθαλμὸν πάντα ὁρᾶν δεῖ τὰ ὁρα-
τὰ, καὶ μὴ λέγειν, τὰ χλωρὰ θέλω· τοῦτο γὰρ ὀφθαλ-
μιῶντός ἐστι. καὶ τὴν ὑγιαίνουσαν ἀκοήν, καὶ ὁσφρησεν εἰς
πάντα δεῖ τὰ ἀκουστά καὶ ὁσφραντὰ ἐτοίμην εἶναι. καὶ τὴν
ὑγιαίνοντα ἀτόμαχον πρὸς πάντα τὰ τρέφοντα ὁμοίως ἔχειν,
ὡς μύλων πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατεσκευάζεται· καὶ τὰ-

νυν

Joly, ex *Antonini* contextu
tollenda putavi. Ceterum *Va-*
tice. 3. 4. 5. vitiose τὰ φύλλα
πρὸ φύλλα τὰ exhibent. Pro
χαμάδις χέει *Vat.* 3. χαμάδιον,
omisso χέει. *Vat.* 4. χαμάδες
χέει. *Vat.* 5. χαμάδις χ.

Φυλλάρια δὲ καὶ τὰ τε-
κνία σου] Antea editum
erat: Φυλλάριον δὲ καὶ τ. τι σ.
Pluralem ex *Vat.* 2. 3. 4. 5.,
omnibus *Med.* et *Parif.* reci-
piendum putavi.

τὰ ἐπιβοῶντα] Articuli-
lum τὰ *Vatic.* 4. et 5. non
agnoscunt.

ἐπευφημοῦντα] Recepi
hoc ex *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 3.
et 4.; idemque in *Msp̄to* *Mos-*

schel. repererat *Casaub.* Vulg.
ἐπιφημοῦντα.

ἢ ἐκ τῶν ἐναντίων κα-
ταρῶμενα] *Vatic.* 3. corrup-
pte: ἢ ἐκ τ. ἐν. καταρκαταρῶ-
μενα.

ἢ ἡσυχῇ ψέγοντα] In
Xyl. 1. perperam ἡσυχῇ ex-
pressum est. *Vatic.* A. 2. 3.
4. 5., *Med.* 1. 2. 3. et *Parif.* ἢ
ἡσυχῇ λέγοντα, et *Med.* 4. vi-
tiose λόγοντα.

πάντα γὰρ ταῦτα] *Va-*
tice. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4.
et *Parif.* πάντα γὰρ τὰ τοιαῦ-
τα; haud male.

εἴτα ἄνεμος] *Parif.* εἴτ'
ἄνεμος.

ἔπειθ' ἡ ὕλη] *Parif.* ἔπειθ'
ὕλη, omisso articulo.

ἔτε-

Foliola et filiolii tui; foliola et illi, qui maximo sublato clamore, ut fidem dictis faciant, alios celebrant, aut e contrario diris devovent, aut clam vituperant et subfannant; foliola pariter ii, qui famam tui posthumam excipient: haec enim omnia verino prodeunt tempore: post ventus humum sternit: deinde alia ipsorum in locum silva profert: brevitatem autem temporis omnibus est communis; tu vero omnia perinde ac aeterna forent, fugis et sectaris: mox et tui claudentur oculi: eum vero, qui te extulit, mox alius lugebit.

35. Sani est oculi, cernere visibilia quaevis, nec dicere, viridia se velle: hoc enim ejus est, qui oculis laborat: sani porro et auditus et olfactus est ad omnia, quae auditu et olfactu percipi possunt, aptum esse et ad commodatum: stomachi porro valentis ad omnia alimenta pariter se habere, quemadmodum mola se habet ad omnia, ad quae

mo-

ἑτέρα ἀντὶ τούτων] *Paris.* ab altera manu: ἑτέρους ἀντὶ τούτων; perperam.

κοινὸν πᾶσιν] *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* κοινὸν ἀπάντων.

μικρὸν καὶ καταμύσεις] *Vat.* 2. 3., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Paris.* μικρὸν οὖν καὶ καταμύσεις. At particula conclusiva ab hoc loco aliena videtur.

τὸν δὲ ἐξενεγκόντα σε ἤδη] ἤδη exhibent *Vatic. A.* 2. 4. 5., *Med.* 4. et omnes Editiones; omittunt *Vatic.* 3., *Med.* 1. 2. 3. et *Paris.*

Ad Sect. 35. (ap. *Lugd.* 36. *Caf.* 33.)

Hanc Sectionem servarunt

quoque *Vatic.* 2., *Med.* 1. 2. 3. 4. et *Guelf.*

εἰς πάντα δεῖ τὰ ἀκουσπὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτίμην εἶναι] *Vat.* 2., *Med.* 4. et *Guelf.* εἰς πάντα τὰ ἀκουσπὰ καὶ ὁσφραντὰ ἐτίμην δεῖ εἶναι

πρὸς πάντα τὰ τρόφιμα] Antea edebatur: πρὸς πάντα τρόφιμα. Articulum habes ex *Meslic.* 2. 3. et *Paris.*, quorum posterior autem πρὸς illud perperam omisit.

πρὸς πάντα ὅσα ἀλέσουσα κατασκευάσται] ἀλέσουσα editi omnes et *Vatic. A.* Contra *Vat.* 2., *Med.* 1. et *Paris.* ἀλήσουσα. *Guelf.* ἀλήσουσα. *Med.* 4. ἀλήσουσα, et *Med.* 3. ἀλήσουσαν.

τὰ

των τὴν ὑγιαίνουσαν διάνοιαν πρὸς πάντα δεῖ τὰ συμβαίνοντα
ἐτοιμῇ εἶναι. ἡ δὲ λέγουσα, τὰ τεκνία σωζέσθω, καὶ πάν-
τες ὅτι ἂν πρᾶξω ἐπαινεῖτωσαν, ὁφθαλμός ἐστι τὰ χλωρὰ
ζητῶν, ἡ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.

λς'. Οὐδεὶς ἐστὶν οὕτως εὐποτμος, ὃ ἀποθνήσκοντι
οὐ παρεστήξονται τινες ἀσπαζόμενοι τὸ συμβαῖνον κακόν.
σπουδαῖος καὶ σοφὸς ἦν. μὴ τὸ πανύστατον ἔσται τις ὁ
καθ' αὐτὸν λέγων; ἀναπνεύσω μὲν ποτε ἀπὸ τούτου τοῦ
παιδαγωγοῦ. Χαλεπὸς μὲν οὐδενὶ ἡμῶν ἦν. ἀλλὰ ἡσθάνομην,
ἔτι ἡσυχῇ καταγινώσκει ἡμῶν. ταῦτα μὲν οὖν ἐπὶ τοῦ σπου-
δαίου. ἐφ' ἡμῶν δὲ πόσα ἄλλα ἐστὶ, δι' ἃ πολὺς ὁ ἀπαλ-
λακτιῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις ἀποθνήσκων, καὶ εὐκο-
λώτερον ἐξελεύσῃ, λογισόμενος, ἐκ τοιούτου βίου ἀπέρχομαι,
ἐν ᾧ αὐτοὶ οἱ κοινωνοί, ὑπὲρ ὧν τὰ τραυτά ἡγωνισάμην,
ἠϋξάμην, ἐφρόντισα, αὐτοὶ ἐκείνοι ἐθέλουσί με ὑπάγειν, ἄλ-
λην τινὰ τυχὸν ἐκ τούτου ῥαστώνην ἐλπίζοντες. τί ἂν οὖν
τις ἀντέχοιτο τῆς ἐνταῦθα μακροτέρας διατριβῆς; μὴ μὲν
τοι διὰ τοῦτο ἔλαττον εὐμενῆς αὐτοῖς ἀπιθί, ἀλλὰ τὸ ἴδιον
ἔθος διασώζων, φίλος, καὶ εὖνους, καὶ ἰλεως, καὶ μὴ πᾶ-
λιν ὡς ἀποσπώμενος· ἀλλ', ὥσπερ ἐπὶ τοῦ εὐθανatoῦντος
εὐκόλως τὸ ψυχάριον ἀπὸ τοῦ σώματος ἐξαιρεῖται, τοιαύτην
καὶ

τὰ τεκνία σωζέσθω] παρὰ τὴν ἐκείνην
Vat. 2. σωζέσθαι: vitiose.

ἡ ὀδόντες τὰ ἀπαλά.]
Paris. καὶ ὀδόντες τὰ ἀπ.

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 37.
Caf. 34.)

ὃ ἀποθνήσκοντι οὐ
παρεστήξονται τινες] Ita
Xyl. I., Arg. et Lugd. At

παρεστήσονται ediderunt Caf.,
Gat. et reliqui. Rectum ta-
men illud puto, a verbo scili-
cet ἐστήκω formatum, de
quo vid. Ernesti ad Callimachi
Hymn. in Apollin. v. 14. et
Fischer. Animadv. ad Welleri
Gramm. Gr. T. II. p. 249.

μὴ τὸ πανύστατον
ἔσται τις ὁ καθ' αὐτὸν
λέγων;] Negativam non
agno-

molenda condita est. Sic igitur et mentis sanæ est, ad omnia, quæ eveniant, esse paratam. Illa vero, quæ, *liberos*, inquit, *mihi salvos velim, omnes, quidquid faciam, laudent, velim*, oculi est instar, viridia poscentis aut dentium mollia postulantium.

36. Nemo adeo felix est, cui morienti non sint adstituri quidam, qui malo, quod accidit, lætentur. Bonus sapiensque fuerit: an non ad extremum erit, qui de illo dicat? *Respirabo tandem ab hoc pædagogō: nemini quidem nostrum gravis erat; sed sensi tamen, tacite illum nos condemnare.* Haec igitur de viro probo. Nobis autem quam multa sunt alia, ob quæ a nobis liberari cupiant haud pauci? Haec igitur si inter moriendum cogitaveris, libentius discedes, reputans, te ex ea vita discedere, ex qua ipsi vitæ focii et familiares, quorum gratia tot labores suscepisti, tot sudisti preces, tot curas sustinuisti, te volunt migrare, quod ex morte tua fortasse levaminis aliquid sperant. Quid igitur est, cur quis diutius hic morari cupiat? nec propterea tamen minus illis propitius discede, sed morem tuum servans, amicus, benevolus, mitis: neque tamen contra quasi avellendus, sed ut in eo, cui facilis obtigit mors, animula a corpore nullo negotio exsolvitur, talem

agnoscit, et caetera verba sine interrogatione lægit *Vat. A.*

ἀναπνεύσω μὲν ποτε] Exspectaveram aut cum *Gatæro* ἀναπνεύσομέν ποτε, aut cum *Reiskio* ἀναπνεύσωμέν ποτε, aut ἀνεπνεύσαμέν ποτε. At nihil variant Editiones et *Vatic. A.*

καταγινώσκει ἡμῶν] *Χγ. I.* operarum vitio, opi-
Marô. Anfon.

nor: καταγινώσκη. Ceterae, prout et nos edidimus.

δι' ἃ πολλὺς ὁ ἀπαλλακτικῶν ἡμῶν; τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.] *Vat. A.* vitiole: δι' ἃ πολλοῦς ὁ ἀπαλλακτικῶν ἡμῶν; διὰ τοῦτο οὖν ἐννοήσεις κ. τ. λ.

αὐτοὶ ἐκεῖνοὶ ἐθέλουσί με κ. τ. λ.] *Vatic. A.* αὐτοὶ ἐκεῖνοὶ θέλουσί με κ. τ. λ.

Bb

Ad

καὶ τὴν ἀπὸ τούτων ἀποχώρησιν δεῖ γενέσθαι· καὶ γὰρ
τούτοις ἡ Φύσις συνῆψε, καὶ συνέκρινεν· ἀλλὰ νῦν διαλύει;
διαλύομαι, ὡς ἀπὸ οἰκείων μὲν, οὐ μὴν ἀνθελκόμενος, ἀλλ'
ἀβιάστως· ἐν γὰρ καὶ τεῦτο τῶν κατὰ Φύσιν.

λζ'. Ἐθίσον ἐπὶ παντός, ὡς οἶόν τε, τοῦ πρασσομέ-
νου ὑπὸ τινος, ἐπιζητεῖν κατὰ σαυτὸν, οὗτος τοῦτο ἐπὶ τίνα
φέρει; ἀρχου δὲ ἀπὸ σαυτοῦ, καὶ σαυτὸν πρῶτον ἐξέταξε.

λη'. Μέμνησο, ὅτι τὸ νεύροσπαστοῦν ἐστὶν ἐκεῖνο; τὸ
ἐνδόν ἐγκεχυρμένον· ἐκεῖνο ῥητορεία, ἐκεῖνο ζωὴ, ἐκεῖνο, εἰ
δεῖ εἰπεῖν, ἄνθρωπος, μηδέποτε συμπεριφανταίξου τὸ περι-
κείμενον ἀγγειῶδες, καὶ τὰ ὀργάνια ταῦτα τὰ περιπεπλω-
μένα ὅμοια γὰρ ἐστὶ σκεπάριον· μόνον δὲ διαφέροντα,
καθότι πρασφυῆ ἐστίν. ἐπεὶ τοι οὐ μᾶλλον τι τούτων ὄφε-
λός ἐστι τῶν μορίων, χωρὶς τῆς κινουμένης καὶ ἰσχύουσας αὐτὰ
αἰτίας, ἢ τῆς κερκίδος τῇ ὑφαντρίᾳ, καὶ τοῦ καλαίου τῷ
γράφοντι, καὶ τοῦ μαστηγίου τῷ ἠνόχῳ.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 38. per sic Cas. σαυτὸν, σαυτῶ
39. p. Cas. 35. p.) etc. pro σαυτὸν, σαυτῶ in aliis

Ἐθίσον ἐπὶ π. τ. λ.] Va. Edd., quod semel monuisse
tis. A. εἰθίσον. lat. estq.

ἐπιζητεῖν κατὰ σαυ- ἐπὶ τίνα φέρει;] Haec
τόν] Casaub., quam sequitur omnium Codd. lectio, qua-
Οξον., ἐπιζ. π. σαυτὸν. Sem- cum Vat. A. consentit, ferri
posse

lem et tuam ab his oportet esse secessionem: cum illis enim natura copulaverat et conjunxerat; at nunc dissolvit; dissolvor igitur ut a familiaribus, nec tamen reluctans, sed sponte discedens: est enim et hoc unum eorum, quae naturae conveniunt.

37. Solemne tibi sit, in singulis aliorum actionibus, quoad fieri potest, te percontari, quo id fine faciant: a te ipso autem fac initium, teque primum examina.

38. Memento, illud, quod te tanquam fidiculis huc illuc impellat, intra te esse reconditum: hoc est suadela, hoc vita, hoc ipse, si verum volumus, homo. Noli igitur unquam eodem modo considerare circumjectum tibi vas et instrumenta illa undique tibi adhaerentia: similia enim sunt dolabrae, a qua eo tantum differunt, quod adnata sunt: siquidem membrorum istorum sine causa, quae ea movet et continet, non magis usus est, quam radii textrici, aut scriptori calami, aut flagelli aurigae.

posse videtur, quamquam magis placet, quod *Reisk.* restitutum esse putavit, scilicet: ἐπὶ τί ἀναφέρεται;

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 39. p. Caf. 35. p.)

ἐκεῖνο ἔητορεῖα] In Ga-

tak. operarum errore: ἐκοῦνο ἔητ.

καὶ τὰ ὄργανια ταῦτα κ. τ. λ.] *Vat. A.* καὶ ὄργανια, omisso articulo.

μόνον δὲ διαφέροντα κ. τ. λ.] *Vat. A.* μόνον διαφέρε, omisso δὲ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τῶν εἰς ἑαυτὸν

BIBΛION ια΄.

Τὰ ἴδια τῆς λογικῆς ψυχῆς. ἑαυτὴν ὁρᾷ, ἑαυτὴν διαρθραῖ, ἑαυτὴν ὅποιαν ἂν βούληται ποιεῖ, τὸν καρπὸν, ὃν φέρει αὐτὴ καρπεῦται. (τοὺς γὰρ τῶν φυτῶν καρπούς, καὶ τὸ ἀνάλογον ἐπὶ τῶν ζώων, ἄλλοι καρποῦνται.) τοῦ ἰδίου τέλους τυγχάνει, ὅπου ἂν τὸ τοῦ βίου πέρας ἐπιστῇ. οὐχ ὥσπερ ἐπὶ ὀρχήσεως καὶ ὑποκρίσεως καὶ τῶν τοιούτων ἀτελὴς γίνεται ἡ ὅλη πράξις, ἐὰν τι ἐγκόψῃ· ἀλλ' ἐπὶ παντὸς μέρους, καὶ ὅπου ἂν καταληφθῇ, πλήρες, καὶ ἀπροσδεὲς ἑαυτῇ τὸ προτεθέν ποιεῖ· ὥστε εἰπεῖν, ἐγὼ ἀπέχω τὰ ἑμέα. ἔτι δὲ περιέρχεται τὸν ὅλον κόσμον, καὶ τὸ περὶ αὐτὸν κενόν, καὶ τὸ σχῆμα αὐτοῦ, καὶ εἰς τὴν ἀπειρίαν τοῦ αἰῶνος ἐκτείνεται, καὶ τὴν περιοδικὴν παλινγενεσίαν τῶν ὅλων ἐμπεριλαμβάνει, καὶ περὶνοεῖ, καὶ θεωρεῖ, ὅτι οὐδὲν νεώτερον ὄφονται οἱ μεθ' ἡμᾶς, οὐδὲ περὶττότερον εἶδον οἱ πρὸ ἡμῶν· ἀλλὰ τρόπον τινὰ ὁ τεσσαρακοντούτης, ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν ἔχῃ, πάντα τὰ γεγονότα, καὶ τὰ ἐσόμενα ἐώρακε κατὰ τὸ ὁμοειδές. ἴδιον δὲ λογικῆς ψυχῆς, καὶ τὸ φιλεῖν τοὺς πλησίον, καὶ ἀλήθεια, καὶ αἰδῶς, καὶ τὸ μηδὲν

Ad Librum XI.

Μάρκου Ἀντωνίνου αὐτοκράτορος τῶν εἰς ἑαυτὸν βιβλ. ια΄.] Haec, ut ceterorum librorum, inscriptio, a Vat. A. abest.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I. Caf. I.)

καὶ τὴν περιοδικὴν παλινγενεσίαν] Vat. A. περιοδικῆς

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS PRIMUS.

1. **H**aec sunt propria animae ratione praeditae: se ipsa cernit, se explicat, se, qualem vult, reddit, fructus, quos fert, ipsa percipit: plantarum enim fructus et quae his in animalibus respondent, alii percipiunt; finem porro illa suum consequitur, ubicunque vitae terminus sibi fuerit constitutus: neque ut in saltando aut fabulis agendis, si quid inciderit, tota actio mutila redditur, sed in quacunque parte et ubicunque deprehensa fuerit, quod sibi proposuit, perfectum et omnibus numeris absolutum reddit, ut dicere liceat: *ego, quae mea sunt, habeo omnia*. Totum praeterea mundum contemplando pervagatur, et, quod hunc ambit, vacuum, illius porro figuram et in aevi immensitatem se extendens omnium rerum regenerationem certis temporis periodis circumscriptam complectitur et considerat, atque intelligit, nihil novi visuros esse posteros nostros, nihilque amplius vidisse majores nostros, sed eum, qui quadraginta egerit annos, si mentem modo aliquam habuerit, omnia et praeterita et futura vidisse, quum ejusdem omnia sint for-

Bb 3

mae.

δικ^{ης} παλιγγενεσίας (sic.) omif-
sis καὶ τὴν.

ὅτι οὐδὲν νεώτερον
ὄψονται κ. τ. λ.] *Cas.* pro
αὐδὲν operarum errore: ὁδὲν.

ἐὰν νοῦν ὁποσονοῦν
ἔχῃ.] *Menag.* malebat: ὅπω-
σονοῦν. Scripsit forte ὅπως οὔν,
quod tamen cur vulgari prae-
ferendum sit, non intelligo.

οὕτως

δὲν ἑαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμου· οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιοσύνης,

β'. Ὡδῆς ἐπιτερπούς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, ἐὰν τὴν μὲν ἐμμελῆ Φωνὴν καταμερίσης εἰς ἕκαστον τῶν Φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἴ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἕκαστην κίνησιν ἢ σχέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. ὅλως οὖν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφρασε.

γ'. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, ἐὰν ἤδη ἀπολυθῆναι δέῃ τοῦ σώματος, καὶ ἤτοι σβεσθῆναι ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμεῖναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδιότης κρίσεως ἐρχῆται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πείσαι, ἀτραγώδως.

δ'. Πε-

οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος] *Vat. A.* pro διήνεγκε vitiose: διηνεκές.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

ἐὰν τὴν μὲν ἐμμ. φ. καταμερίσης] *Haec verba in Vatic. A. desiderantur.*

εἰς ἕκαστον τ. φθ. — τὸ ἀνάλογον] *Vat. A.* corrupte sic legit: εἰς ἕκαστον τῶν φθόγ. (sic) καὶ καθ' ἓνα πύθῃ

(omisso σεαυτοῦ), εἰ τούτου ἥττων εἴ. τραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως, ὡς τὸ ἀνάλογον. — *Menag.* ad h. l. „f. vῆ δί (vult, opinor, vῆ Δία) ἐντραπήσῃ γάρ κ. τ. λ., — *Mox.* pro ποιήσας *Morus* malebat ποιήσης, ut pendeat a superiore ἐὰν. *Ferri* tamen potest et lectio vulgaris.

ἐπὶ τοῦ παγκρατίου] *Vat. A.* corrupte: — παικρατίου.

Ad

maer Proprius etiam animae ratione praeditae; proximo-
rum amor, veritas, verecundia, et summa sui ipsius aesti-
matio: quae omnia etiam legi propria sunt: ita ut nihil in-
terfit inter rectam rationem et iustitiae rationem.

2. Cantilenam jucundam, saltationem et pancratiū
contemnes, si, voce concinna in singulos sonos divisa, de
his singulatim te percunctatus fueris, an hoc sis inferior;
erubescas enim: idemque si feceris in saltatione, quod ad
singulos motus et gestus adtinet, idemque et in pancratiō
In omnibus igitur omnino rebus, virtute excepta et iis,
quae a virtute proficiuntur, ad singulas earum partes re-
currere memento, ut ab illarum divisione res ipsas contem-
tum abeas: hoc autem ipsum ad totam vitam, fac, trans-
feras.

3. Qualis est anima ea, quae, si jam debeat a cor-
pore solvi, parata est vel exstingui vel dispergi vel perma-
nere? parata autem est, quando promptitudo haec a proprio
iudicio proficiscitur, non ex mera obstinatione, ut in Chri-
stianis, sed bene subductis rationibus, et cum gravitate, et
quod aliis persuadere possis, citra factum tragicum.

Bb 4

4. Feci,

Ad Sect. 3. (apud Lugdun. 3.
Laf. 3.)

Οὐκ ἔστιν ἡ ψυχὴ ἡ
ἑτοιμος, εἰ μὴ ἡ δὴ ἀπο-
λυθῆναι. ὅθεν τοῦ πῶμα-
τος καὶ λ.] Gatak. male-
bat — ἡ ἑτοιμος, εἰ μὴ ἡ δὴ
ἀπολυθῆναι, αὐτὴ ἡ ἑτοιμος, εἰ μὴ
ὅθεν, ἡ δὴ ἀπολυθῆναι, ut ἑτοι-
μος ad ἀπολυθῆναι aut saltem
ad ἡ δὴ ἀπολυθῆναι referatur.
At hoc minime necessarium
videtur, quum satis constet,

saepissime τὸ ἑτοιμος absolute
poni de rebus paratis, quae
semper in promptu parataeque
sunt. Nec magis placet opi-
nio Mori, qui ad h. l. adno-
tavit: Sensus ab initio fuisse
videtur: cura, ut paratus sit
animus, si etc., — Omnes
enim Antonini lectores non
ignorant, cum saepissime in
medias res rapere lectores.
— Caeterum Lugd. o. pro οὐκ
habet.

Ad

δὲν ἑαυτῆς προτιμᾶν, ὅπερ ἴδιον καὶ νόμου· οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος ὀρθός, καὶ λόγος δικαιοσύνης.

β'. Ὡδῆς ἐπιτερποῦς, καὶ ὀρχήσεως, καὶ παγκρατίου καταφρονήσεις, εἰς τὴν μὲν ἐμμελῆ Φωνὴν καταμερίσῃς εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγων, καὶ καθ' ἓνα πύθῃ σεαυτοῦ, εἰ τούτου ἥττων εἴ· διατραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως τὸ ἀνάλογον ποιήσας καθ' ἑκάστην κίνησιν ἢ σχέσιν. τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τοῦ παγκρατίου. ὅλως οὖν χωρὶς ἀρετῆς καὶ τῶν ἀπ' ἀρετῆς, μέμνησο ἐπὶ τὰ κατὰ μέρος τρέχειν, καὶ τῇ διαιρέσει αὐτῶν εἰς καταφρόνησιν ἰέναι· τὸ δ' αὐτὸ καὶ ἐπὶ τὸν βίον ὅλον μετάφερε.

γ'. Οἷα ἐστὶν ἡ ψυχὴ ἡ ἔτοιμος, εἰς ἣν ἀπολυθῆναι δέη τοῦ σώματος, καὶ ἥτοι σβεσθῆναι ἢ σκεδασθῆναι, ἢ συμμεῖναι; τὸ δὲ ἔτοιμον τοῦτο, ἵνα ἀπὸ ἰδιῆς κρίσεως ἐρχῆται, μὴ κατὰ ψιλὴν παράταξιν, ὡς οἱ Χριστιανοί, ἀλλὰ λελογισμένως, καὶ σεμνῶς, καὶ ὥστε καὶ ἄλλον πείσαι, ἀτραγῶδως.

δ'. Πε-

οὕτως ἄρ' οὐδὲν διήνεγκε λόγος] *Vat. A.* pro διήνεγκε vitiose: διηνεκές.

Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2. Caf. 2.)

εἰς τὴν μὲν ἐμμ. φ. καταμερίσῃς] *Haec verba in Vatic. A. desiderantur.*

εἰς ἕκαστον τ. φθ. — τὸ ἀνάλογον] *Vat. A.* corrupte sic legit: εἰς ἕκαστον τῶν φθόγγ. (sic) καὶ καθ' ἓνα πύθῃ

(omisso σεαυτοῦ), εἰ τούτου ἥττων εἴ. τραπήσῃ γάρ. ἐπὶ δὲ ὀρχήσεως, ὡς τὸ ἀνάλογον. — *Menag.* ad h. l. „f. νῆ δί (voluit, opinor, νῆ Δία) ἐντραπήσῃ γάρ κ. τ. λ.„ — *Mox* pro ποιήσας *Morus* malebat ποιήσῃς, ut pendeat a superiore εἰς. *Ferri* tamen potest et lectio vulgaris.

ἐπὶ τοῦ παγκρατίου] *Vat. A.* corrupte: — παικρατίου.

Ad

mae. Proprius etiam animae ratione praeditae; proximo-
rum amor, veritas, verecundia, et summa sui ipsius aesti-
matio: quae omnia etiam legi propria sunt: ita ut nihil in-
ter sit inter rectam rationem et iustitiae rationem.

2. Castilemam iucundam, saltationem et pancratiū
contemnes, si, voce concinna in singulos sonos divisa, de
his singulatim te percunctatus fueris, an hoc sis inferior;
erabescas enim: idemque si feceris in saltatione, quod ad
singulos motus et gestus adinet, idemque et in pancratio.
In omnibus igitur omnino rebus, virtute excepta et iis,
quae a virtute proficiuntur, ad singulas earum partes re-
currere memento, ut ab illarum divisione res ipsas contem-
tum abeas: hoc autem ipsum ad totam vitam, fac, trans-
feras.

3. Qualis est anima ea, quae, si jam debeat a cor-
pore solvi, parata est vel exstingui vel dispergi vel perma-
nere? parata autem est, quando promptitudo haec a proprio
iudicio proficitur, non ex mera obstinatione, ut in Chri-
stianis, sed bene subductis rationibus, et cum gravitate, et
quod aliis persuadere possis, citra fastum tragicum.

Bb 4

4. Feci,

Ad Sect. 3. (apud Lugdun. 3.
Caf. 3.)

Οὐκ ἔστιν ἡ ψυχὴ ἡ
ἐτοιμος, εἰ μὴ ἡ δὴ ἀπο-
λυθῆναι. ὅτι, τοῦ σώματος
τοῦ καὶ πάλιν. Gatak. male-
bat — ἡ ἐτοιμος, εἰ μὴ ἡ δὴ
ἀπολυθῆναι, αὐτὴ ἡ ἐτοιμος, εἰ μὴ
ὅτι, ἡ δὴ ἀπολυθῆναι, ὡς ἐτοι-
μος, ad ἀπολυθῆναι αὐτὴν
ad ἡ δὴ ἀπολυθῆναι referatur.
At hoc minime necessariū
videtur, quum satis constet,

saepissime τὸ ἐτοιμος absolute
poni de rebus paratis, quae
semper in promptu parataeque
sunt. Nec magis placet opi-
nio Mori, qui, ad h. l. adno-
tavit: Sensus ab initio fuisse
videtur: cura, ut paratus sit
animus, si etc., — Omnes
enim Antonini lectores non
ignorant, eum saepissime in
medias res rapere lectores.
— Caeterum Lugd. o. pro οὐκ
habet.

Ad

δ'. Πεποίηκά τι κοινωνικῶς; οὐκοῦν ὠφελῆμαι· τοῦτο ἵνα αἰεὶ πρόχῃρον ἅπαντα· καὶ μηδαμοῦ παύου.

ε'. Τίς σου ἡ τέχνη; ἀγαθὸν εἶναι. τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων, τῶν μὲν περὶ τῆς τοῦ ὅλου φύσεως, τῶν δὲ περὶ τῆς ἰδίας τοῦ ἀνθρώπου κατασκευῆς;

ς'. Πρῶτον αἱ τραγωδίαὶ παρήχθησαν ὑπομνηστικαὶ τῶν συμβαινόντων, καὶ ὅτι ταῦτα οὕτω πέφυκε γίνεσθαι, καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ψυχαγωγῆσθαι, τούτοις μὴ ὀχθεσθαι ἐπὶ τῆς μέγιστος σκηνῆς. ὁρᾶτε γάρ, ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα περαινέσθαι, καὶ ὅτι φέρουσιν αὐτὰ καὶ οἱ κεραιόγυτες, Ἰω Κιθαιρών. καὶ λέγεται δὲ τινα ὑπὸ τῶν τὰ δράματα ποιούντων χρησίμως. οἷον ἐστὶν ἐκεῖνο μάλιστα·

Εἰ δ' ἐμελήθην ἐκ θεῶν καὶ παιδ' ἐμῶν,

Ἔχει λόγον καὶ τοῦτο.

Καὶ πάλιν,

Τοῖς πράγμασιν γὰρ οὐχὶ θυμοῦσθαι.

Καί,

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

καὶ μηδαμοῦ παύου] Is. ποιῶν κοινωνικῶς. Quo subintellecto non opus est emendatione Reiskii, qui hanc sectionem cum sequente coniungendam putabat, ad hunc modum: καὶ μηδαμοῦ παύου σκαντὸν ἐρωτῶν· τίς σου ἡ τέχνη; κ. τ. λ.

Ad Sect. 5. (ap. Lugd. 4. p. Caf. 4. p.)

τοῦτο δὲ πῶς καλῶς

γίνεται, ἢ ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ.] Ad Arrian. I, 15, 2. nescio, utrum a Schweighaeufsero an Uptono, adnotatum, h. l. forte legendum esse ἄλλως pro καλῶς. Morus malebat: τοῦτο δὲ πῶς καλῶς γίνεται; ἐκ θεωρημάτων κ. τ. λ. At bene ad h. l. observat Reiskius: „Integra dictio foret: πῶς ἄλλως καλῶς γίνεται, ἢ κ. τ. λ. Sed saepe ἄλλως omititur.”

Ad

4. Feci, quod societati prodest: igitur meam utilitatem sum consecutus: hoc ut semper tibi in promptu sit et occurrat et nunquam desinas.

5. Quam artem profiteris? Bene vivendi. Hoc vero quam ratione bene fit, nisi praeceptorum ope, quae tum ad universi naturam, tum ad singularem hominis constitutionem pertinent?

6. Primum tragoediae sunt institutae, quae monerent de iis, quae accidere soleant, eamque esse rerum naturam, ut sic eveniant: ne quibus in scena oblectamini, iisdem in majore theatro offendamini. Videtis enim, non posse fieri, quin haec accidunt, eaque etiam illos ferre, qui: *cheu, Cithaeron!* exclamant: et dicuntur quidem ab illis, qui dramata composuerunt, nonnulla utiliter, ut:

Si me meosque liberos Dii negligunt:

Hujus etiam constat ratio.

Et rursus:

Nam neutiquam hominem rebas irasci decet.

Bb 5

Et:

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 5.
Caf. 5.)

καὶ ὅτι οἷς ἐπὶ τῆς σκ.
ψυχ., τοῦτοις μὴ ἀχθε-
σθε κ. τ. λ.] Reisk. malebat:
καὶ ὅπως, οἷς — aut: καὶ ἵνα,
οἷς — et deinde ἀχθησθε in
Subjunct. n. n.

ὅτι οὕτω δεῖ ταῦτα πε-
ραίνεσθαι] ταῦτα dedi cum
Xyl. I., Arg., Lugd., Caf. et
Oxon., pro quo Gat. et reli-
quae πάντα exhibent.

Ei δ' ἐμελήθη] Xyl. I.
εἰ δὲ ἐμελ. Argent. vero ei δ'
ἐμελ., ut supra VII, 38.

Τοῖς πράγμασιν γὰρ κ.
τ. λ.] Xyl. I. πράγμασι. Arg.
vero πράγμασιν. — θυμοῦσθαι
dedi cum Xyl. I., Lugd., Caf.
et Oxon., consentiente Va-
tic. A., uti et supra VII, 38.
in omnibus Edd. Scriptum est.
H. I. autem Arg. θυμέσθαι le-
git, Gatak. et reliquae θυμέ-
σθαι, forma minus usitata et
dubiae auctoritatis.

B10v

Καί,

Βίον θερίζειν, ὥστε κάρπιμον στάχυν.
καὶ ὅσα τοιχῦτα. μετὰ δὲ τὴν τραγωδίαν ἡ ἀρχαία κωμω-
δία παρήχθη, παιδαγωγικὴν παρρησίαν ἔχουσα, καὶ τῆς
ἀτυφίας οὐκ ἀχρήστως δι' αὐτῆς τῆς εὐθυρρήμοσύνης ὑπαμι-
μνήσκουσα· πρὸς οἷόν τι καὶ Διογένης ταυτὶ παρελάμβανε.
μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση κωμωδία, καὶ λοιπὸν ἡ νέα πρὸς
ἢ ποτε παρείληπται, ἢ κατ' ὀλίγον ἐπὶ τὴν ἐκ μμηΐσεως
Φιλοτεχνίαν ὑπερβύη, ἐπίστησον. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ
ὑπὸ τούτων τινὰ χρήσιμα, οὐκ ἔγνωσται· ἀλλὰ ἡ ὅλη ἐπι-
βολὴ τῆς τοιαύτης ποιήσεως καὶ δραματοουργίας πρὸς τίνε
ποτὲ σκοπὸν ἀπέβλεψε.

ζ'. Πᾶς ἐναργὲς προσπίπτει τὸ μὴ εἶναι ἄλλην βίον
ὑπόθεσιν εἰς τὸ φιλοσοφεῖν οὕτως ἐπιτηδεῖον, ὡς ταύτην ἐν
ἡ νῦν ὧν τυγχάνεις;

η'. Κλάδος τοῦ προσεχοῦς κλάδου ἀποκοπεῖς, οὐ δύνα-
ται μὴ καὶ τοῦ ὅλου φυτοῦ ἀποκεκόφθαι. οὕτω δὲ καὶ ἄν-
θρω-

Βίον θερίζειν κ. τ. λ.]
Βίον cum Xyl. i., Lugdun.,
Caj. et Oxon., consentiente
Vat. A., dedi, prout omnes
Edd. supra VII, 40. At h. l.
Arg. βίου, quod Gatak. et re-
liqui Editores, praeter De
Joly, retinuerunt, quamquam
illud probandum putarunt.—
Caeterum Vatic. A. pro στά-
χυν depravate: τάχυν habet.

πρὸς οἷόν τι καὶ Διο-
γένης ταυτὶ παρελάμ-
βανε] ταυτὶ, si vera est le-
ctio, h. l. idem, quod ἐνταῦθα.
At Reisk. malebat ταύτην, sc.
τὴν εὐθυρρήμοσύνην.

μετὰ ταῦτα τίς ἢ μέση
κ. τ. λ.] Vatic. A. μετὰ ταύ-
της ἢ μέση κ. τ. λ. Sed prae-
stat vulgaris.

ἢ κατ' ὀλίγον — ἐπί-
στησον] Vix quidem dubi-
to, quin cum Gatak. legen-
dum sit ἢ pro ἡ, ita ut verba
ἡ — ὑπερβύη conjungantur; et
hoc in Translatione secutus
sum. Nolui tamen statim
textum immutare, maxime
propterea, quod video, hunc
locum ab aliis viris doctis ali-
ter explicari, quamquam non
intelligo, quid sequantur: Me-
nag. ad h. l.: „f. ἐπίστησον
Glossema Lectoris.“ — Ap-
cujus,

Et:

Spicas velut frugiferas, sic vitam metere.

et id genus alia Tragoediae successit vetus comoedia paedagogicam usurpans libertatem, ipsaque sermonis libertate ad homines de fastu admonendos non inutilis: quo fine etiam Diogenes quibusdam ex iis usus est: qualis deinde fuerit media, et quem in finem nova tandem instituta sit, quae paullatim in artificiosum imitationis studium abiit, considera, (nam et ab his quaedam dici utilia, nemo ignorat,) sed totum hujus poëseos et fabularum institutum quo respiciat?

7. Quam liquido compertum habes, nullum aliud esse vitae genus ad philosophandum tam idoneum, quam hoc, in quo forte versaris?

8. Ramus a proximo amputatus ramo, et a tota arbore abscissus sit, necesse est. Sic igitur et homo ab uno
avul-

cujus, quaeso, vocis? Xyl. verba ὑπερῶν et ἐπίστησιν in Versione prorsus omisit. Caf. vero locum nostrum sic transtulit: „Post has et media Comoedia et ad extremum nova assumtae sunt, haud alium ob finem, quam ad certamen et ostentationem sollertis imitationis. Effluit: eave! Certe et ab his dici etc., „Ejusque vestigia presse sequens B. J. K. (Krusse, natione Suecus) gallice locum ita vertit: „Après celles-là est venue une certaine comédie moyenne, et enfin la nouvelle, qui non est inventée, que pour faire voir

l'adresse d'une imitation ingénieuse. Il s'écoule; prenez garde! Certes, on ne peut nier etc., Quinodo autem haec intelligi velint, de eo apud utrumque altum silentium. — In Cod. Vat. A. verba: ὑπερῶν, ἐπίστησιν. ὅτι μὲν γὰρ λέγεται καὶ desiderantur.

Sectio 7. (ap. Lugdun. 6. p. Caf. 6.)

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 6. p. Caf. 7. 8. p.)

κλάδου ἀποκοπεῖς] Vatic. A. corrupte: κλάδου ἀποσκαπεῖς.

μ ι .

ἄνθρωπος, ἐνὸς ἀνθρώπου ἀποσχισθεὶς, ὅλης τῆς κοινωνίας ἀποπέπτωκε. κλάδον μὲν οὖν ἄλλος ἀποκόπτει· ἄνθρωπος δὲ αὐτὸς ἑαυτὸν τοῦ πλησίον χωρίζει, μισήσας καὶ ἀποστραφεὶς. ἀγνοεῖ δὲ ὅτι καὶ τοῦ ὅλου πολιτεύματος ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτόν. πλὴν ἐκεῖνό γε δῶρον τοῦ συστησαμένου τὴν κοινωνίαν Διός. ἔξεστι γὰρ πάλιν ἡμῖν συμφῶναι τῷ προσεχεῖ, καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι. πλεονάκεις μὲν τοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν, δυσένωτον καὶ δυσἀποκαθίστατον προχωροῦν ποιεῖ. ὅπως τε εὖχ' ὅμοιος ὁ κλάδος ὁ ἀπ' ἀρχῆς συμβλαστήσας, καὶ σύμπλους συμμείνας, τῷ μετὰ τὴν ἀποκοπὴν αὐτῆς ἐγκεντρισθέντι. ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτουργοί, ὁμοθαμεῖν μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖν δέ.

S. Oi

μισήσας καὶ ἀποστραφεὶς.] ἀποστραφεὶς dedi cum Xyl. i., Lugd., Cas. et Oxon., pro quo Arg., Gatak. et reliquae ἀποστραφεὶς legunt: minus recte. Gat. quoque margini adscripsit: ἀποστραφεὶς.

ἅμα ἀποτέτμηκεν ἑαυτὸν] Cas. operarum errore: ὑποτέτμηκεν, et Woll. ἀποτίτμηκεν.

καὶ πάλιν τοῦ ὅλου συμπληρωτικοῖς γίνεσθαι] Jun. malebat: — τοῦ ὅλου συμπληρώματος γίνεσθαι. At sana est vulgaris. Dativus enim pendet a praecedente ἔξεστι, quod Dativ. c. Infinit. postulat.

πλεονάκεις — προχωροῦν ποιεῖ] Quamquam vix

dubito, hunc locum a librariis esse depravatam, nolui tamen sine librorum auctoritate textum vulgarem mutare. Jam vero Menag. pro γινόμενον τὸ malebat τοῦτο, non male: nec tamen eo perflata videntur omnia. Reisk. pro δυσἀποκαθίστατον ex analogia l. gr. rescribi jubet δυσἀποκατάστατον, et recte quidem. In sequentibus vero aut τὸ προχωροῦν aut τὸν προχωροῦντα. Nec hoc quidem male, si per se spectatur. At pro προχωροῦν in Vatican. A. scriptum reperio: ἀποχωροῦν, cetera omnia, ut in impressis. Quidni igitur dicamus, Antoninum fortasse h. l. sic scripsisse: πλεονάκεις μὲν-

avulsus homine, tota societate excidit: at ramum quidem alius amputat; homo autem se ipse a proximo separat, dum eum odit et averfatur: ignorat vero, se simul a tota civitate abscissum. Veruntamen hoc Jovis, qui hanc societatem condidit, munere habemus, ut rursus nobis ei, cui antea adhaesimus, coalescere et pars ad totius integritatem necessaria fieri liceat. Hoc tamen si saepius fit, efficit, ut quod hac avulsione longius processit, haud facile uniri iterum et in priorem locum restitui possit. Omnino ramus, qui ab initio cum arbore germinavit, et cum ea constanter quasi conspiravit, et is, qui statim, postquam abscissus erat, insertus est, non eandem habent rationem: quidquid dicant hortulani, stirpi quidem adhaeret, neque vero cum eadem curvatur.

9. Qui

μέντοι γινόμενον τὸ κατὰ τὴν τοιαύτην διαίρεσιν δυσέγνωτον καὶ δυσἀποκατάστατον ποιεῖ, — et ἀποχωροῦν a librario quodam in margine additum esse ad explicandum: τὸ κατὰ τὴν ταύτην διαίρεσιν — et hinc in textum migrasse atque ab aliis in προχωροῦν depravatum fuisse. Libere tamen profiteor, hanc rationem mihi ipsi non admodum probari. Interim ea utantur lectores, donec meliora proferentur.

καὶ σύμπνυς συμμεί-
υας] Casf. σύμπνοος.

ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ
φυτουργοὶ, ὁμοθαμνεῖν
μέν, μὴ ὁμοδογματεῖν
δέ.] Locum, quavis vix

sanum, nolui tamen sine Codicum meliorum auctoritate mutare, quum incerta sit emendatio. Ut sibi constet exemplum, quo utitur Antoninus, Boet. mavult pro ὁμοδογματεῖν legere ὁμοαυξεῖν aut ὁμοισπαδεῖν, Salmas. ὁμοσωματεῖν, et Gatak. ὁμοσχηματεῖν: quarum quidem emendationum nullam probo. Si enim haec verba referenda sunt ad ramum s. farculum arbori insertum, aptius videtur verba ὅ,τι ποτὲ λέγουσιν οἱ φυτουργοὶ interpretari: quidquid dixerint hortulani. Quo admisso, ea quae sequuntur, in 3 persona Indicativi sequuntur necesse est. Tum quidem apta, puto, videbitur omnibus emen-

— *Σ*. Οἱ ἐνιστάμενοι προΐοντι σοι κατὰ τὸν ὀρθόν λόγον, ὥς περ ἀπὸ τῆς ὑγιούς πράξεως ἀποστρέφαι σε οὐ δύνανται, οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας ἐκκρουέτωσαν· ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν ἐπ' ἀμφοτέρων ὁμοίως, μὴ μόνον ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως καὶ πράξεως, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς πρὸς τοὺς κωλύειν ἐπιχειροῦντας, ἢ ἄλλως δυσχεραίνοντας πράττης. καὶ γὰρ τοῦτο ἀσθενὲς, τὸ χαλεπαίνειν αὐταῖς, ὥς περ τὸ ἀποστῆναι τῆς πράξεως, καὶ ἐνδοῦναι καταπλάγνεντα· ἀμφοτέροι γὰρ ἐπίσης λιποτάκται, οὐ μὲν ὑποτρέσας, ὃ δὲ ἀλλοτριωθεὶς πρὸς τὸν φύσει συγγενῆ καὶ φίλον.

Ι. Οὐκ ἔστι χείρων· οὐδεμία φύσις τέχνης· καὶ γὰρ αἱ τέχναι ὡς φύσεις μιμοῦνται. εἰ δὲ τοῦτο, ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελειωτάτη καὶ περιληπτικωτάτη φύσις, οὐκ ἂν ἀπολείποτο τῆς τεχνικῆς εὐμηχανίας· πᾶσαι δὲ γε τέχναι τῶν κρείττωνων ἔνεκεν τὰ χείρω ποιοῦσιν· οὐκοῦν καὶ ἡ κοινὴ φύσις· καὶ δὴ ἔνθεν μὲν γένεσις δικαιοσύνης, ἀπὸ δὲ ταύτης αἱ λοιπαὶ ἀρεταὶ ὑφίστανται· οὗ γὰρ τηρηθήσεται τὸ

δί-

emendatio doctiss. *Reche*: ἁμαρτανεῖ μὲν, μὴ ὁμοδογμαῖ δὲ. — Neque tamen spernenda est *Mori et Reisk.* ratio, qui, verbis ὅτι — φυτουργοὶ ad praecedentia relatis, legunt: ὁμοδαμνεῖ μὲν, μὴ ὁμοδογματεῖ δὲ, scil. homo, qui violarat τὸ κοινόν, et tamen ad illud redit. — Possis denique cum *Casaub.* puncto majori post φυτουργοὶ collocato vulgarem retinere et cum sequenti Sectione conjungere. Durior tamen haec ratio est et fortasse vel propterea improbanda,

quia *Codd.*, qui in *Excerptis* *Seq. Sect.* habent, omnes a verbis: Οἱ ἐνιστάμενοι, incipiunt. *Rechii* conjecturam in *Translat.* saecutus sum.

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 7. Caf. 8. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.* ἀποστρέφαι σε οὐ δύνῃς.] *Vat. 2. et Guelf.* ἀποτρέφαι κ. τ. λ.

οὕτως μηδὲ τῆς πρὸς αὐτοὺς εὐμενείας κ. τ. λ.] — *Paris. οὕτω.* — *Xyl. 1. operarum*

9. Qui tibi secundum rectam rationem progredienti sunt impedimento, sicut a sana agendi ratione te depellere nequeunt; ita neque benevolentiam erga ipsos tibi excusant. Sed utrumque pariter tuere; in judicando agendoque constantiam, et contra eos, qui te impedire, aut alia ratione molesti esse conantur, mansuetudinem: etenim imbecillis est animi non minus, illis succensere, quam ab actione desistere et consternatum succumbere: uterque enim desertae stationis reus est, et qui metu percussus et qui cognatum sibi natura et amicum aversatus est.

10. Nulla natura arte inferior est: etenim naturam ars imitatur. Quod si est, natura omnium praestantissima et ceteras omnes amplectens artium solertiae neutiquam cedit. Omnes vero artes saltem praestantiorum gratia deteriora efficiunt: igitur et communis natura. Atque hinc sane est iustitiae origo, ex qua reliquae oriuntur virtutes: non enim servabitur iustitia, si res natura sua neque bonas, neque

rarum errore: αὐτοῖς pro αὐτοῖς, — *Vat.* 5. vitiose: ἐμμενεῖς: —

ἀλλὰ φύλασσε ἑαυτὸν] *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.* — σεαυτὸν. haud male. — *Vat.* A. autem ἑαυτὴν — perperam.

ὁμοίως] *Vatic.* 2. ὁμοίων, corrupte.

ἐπὶ τῆς εὐσταθοῦς κρίσεως κ. τ. λ.] *Guelf.* ἐ. τ. εὐσταθοῦς (sic.) vitiose.

ὥς περ τὸ ἀποστῆναι κ. τ. λ.] *Med.* 4. ὥς τε τὸ ἀποστῆναι.

ἀμφοτέροι: γὰρ ἐπιστῆς [λιπαράται]. *Med.* 1. λειποτάται, ex alia ejusdem vocis forma, quam praefarendam putavit *Menag.*

Ad Sect. 10. (*ap. Lugd.* 8. *Caf.* 9.)

ἡ πασῶν τῶν ἄλλων τελεωτάτη κ. τ. λ.] *τελεωτάτη* dedit cum *Xyl.* 1., *Arg.*, *Lugdun.*, *Gat.*, pro quo in *Caf.*, *Oxon.*, *Glasg.*, *Woll.*, *Mor.* et *De-Jel.* *τελειωτάτη* scriptum video.

Ad

δίκαιον, εἰν ἥτοι διαφερώμεθα πρὸς τὰ μέσα, ἢ εὐεξα-
πάτητοι καὶ προπτωτικοὶ καὶ μεταπτωτικοὶ ὦμεν.

ια'. Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ σε τὰ πράγματα, ὧν αἱ
διώξεις καὶ φυγαὶ θορυβοῦσί σε, ἀλλὰ τρόπον τινὰ αὐτὸς
ἐπ' ἐκαῖνα ἔρχη· τὸ γοῦν κρίμα τὸ περὶ αὐτῶν, ἡσυχάζε-
τω, καὶ ἐκείνα μένει ἀτρεμοῦντα, καὶ οὔτε διώκων οὔτε φευ-
γων ὀφθῆσθαι.

ιβ'. Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής, ὅταν μῆτε ἐκτείνηται
ἐπὶ τι, μῆτε ἔσω συντρέχῃ, μῆτε σπείρηται, μῆτε συνιζά-
νῃ, ἀλλὰ φωτὶ λάμπηται, ὥς τὴν ἀλήθειαν ὁρᾷ τὴν πάν-
των, καὶ τὴν ἐν αὐτῇ.

ιγ'. Καταφρονήσει μου τίς; ὄψεται. ἐγὼ δὲ ὄψομαι
ἵνα μῆτε καταφρονήσεως ἄξιον πράσων, ἢ λέγων εὐρίσκω-
μαι. μισήσει; ὄψεται. ἀλλὰ ἐγὼ εὐμενῆς καὶ εὖνους παντὶ,
καὶ τούτῳ αὐτῷ ἕταμος. τὸ παρορώμενον δεῖξαι, οὐκ ὀπι-
διστικῶς, οὐδὲ ὡς καταπιδεικνύμενος ὅτι ἀνέχομαι, ἀλλὰ
γνησίως καὶ χρήτως, οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος, εἴ γε μὴ
πρὸς

Ad Sect. II. (ap. Lugd. 9.
Caf. 10.)

Εἰ οὐκ ἔρχεται ἐπὶ —
ὀφθῆσθαι] Offendit h. l. in-
terpretes tum ei illud, quod
minus aptum videtur seq. τῷ
γοῦν, tum verba καὶ ἐκείνα μένει
ἀτρεμοῦντα, quae alieno loco
posita videntur. — ei illud
tollendum censuerunt Menag.,
Reisk. et Morus, et fateor,
abesse posse, nec facile ab ali-
quo dehiderari. Possis tamen
quoque defendere, ut dicas,
esse h. l. Anacoluthon con-
structionis. Incipit ergo: εἰ
— et in sequentibus dicere
debuerat auctor: τὸ κρίμα τὸ

x. τ. λ. Immemor autem il-
lius ei pergit: τὸ κρίμα γοῦν τὸ
x. τ. λ. Neque hoc a me im-
petrare possum, ut Gataker
calculum adjiciam, cui ver-
ba καὶ ἐκείνα μένει ἀτρεμοῦντα
statim post ἔρχη collocanda
videbantur. Videtur enim
significari his verbis effectum
τοῦ κρίματος ἡσυχάζοντος περὶ
τῶν πραγμάτων τῶν ἐκτὸς, quam
sententiam qui comprobavit, is
nobiscum verbum μένει per
futurum explicabit, quam-
quam non necessarium est
cum Reiskio μενεῖ rescribere,
ut jam aliis in locis probavi-
mus.

Ad

que malas curaverimus, aut deceptu faciles et in adsentiendo temerarii et inconstantes fuerimus.

11. Non veniunt ad te res eae, quarum cupido et fuga te perturbat, sed tu quodammodo accedis ad eas. Proinde quiescat tuum de iis iudicium, et illae quiescent et tu eas neque persequens, neque fugiens videberis.

12. Sphaera animi ex omnibus partibus sibi similis est, quando se nec extendit nec intus recipit, nec effertur nec subsidit, sed lumine illustratur, quo veram tum rerum caeterarum naturam tum suam ipsius perspicit.

13. Contemnit me aliquis: ipse viderit! Ego vero cavebo, ne quid contemptu dignum vel egisse vel dixisse deprehendar. Odit me: ipse viderit: ego vero omnibus sum mitis et benevolus et paratus, qui huic errorem ostendam, neque tamen exprobandi causa aut ut patientiam meam ostentem, sed ingenue et benigne, ut erat Phocion ille, nisi

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 10. Caf. 11.)

Σφαῖρα ψυχῆς αὐτοειδής] *Caf. et Oxon.* ψυχῆ, sine librorum auctoritate. At recte habet vulgaris. Pro αὐτοειδής *Reisk.* malebat αὐτοτελής aut αὐγοειδής. n. n. Σφαῖρα enim αὐτοειδής est sphaera, quae in singulis partibus sibi similis est, i. e. sphaera perfecta, omnibusque numeris absoluta.

μήτε ἔσω συντρέχει, μήτε σπείρηται κ. τ. λ.] Verba: μήτε σπείρηται, addidi praeceunte *De Joly ex Vat. A., Marc. Anton.*

ut μήτε συνιζύνη habeat, cui opponatur. — Caeterum *Vatic. A.* vitiose σῶ pro ἔσω legit.

καὶ τὴν ἐν αὐτῇ] *Gatak.* emendabat: αὐτῇ. At passim monui, senioris aetatis scriptoribus pronomen αὐτὸς pro ἑαυτὸς in usu fuisse.

Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 11. Caf. 12.)

μισήσεις; ὀψεται] *Xyl. 1.* operarum errore: μισήσεις; — οἷος ὁ Φωκίων ἐκεῖνος] *Vat. A.* corrupte ἡ (sic) ὁ Φωκίων ἐκεῖνος.

Cc

ei

προσέποιεῖτο. τὰ ἔσω γὰρ δεῖ τοιαῦτα εἶναι, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν βλέπεσθαι ἄνθρωπον πρὸς μηδὲν ἀγανακτικῶς διατιθέμενον, μηδὲ δεινοπαθοῦντα. τί γάρ σοι κακόν, εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον; οὐδέχῃ τὸ νῦν τῇ τῶν ὄλων φύσει εὐκαιρον, ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;

ιδ'. Ἀλλήλων καταφρονοῦντες, ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες, καὶ ἀλλήλων ὑπερέχειν θέλοντες, ἀλλήλοις ὑποκατακλίνονται.

ιε'. Ὡς σαπρὸς καὶ κίβδηλος, ὁ λέγων, ἐγὼ προήρημαι ἀπλῶς σοι προσφέρεισθαι; τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; τοῦτο οὐ δεῖ προλέγειν. αὐτοῦ φανήσεται. ἐπὶ τοῦ μετῴπου γράφθαι ὀφείλει εὐθύς ἢ φωνῇ, τοιοῦτον ἔχει, εὐθύς ἐν τοῖς

εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ τῇ φύσει σου οἰκεῖον;] ποιεῖς dedi cum *Caf.* et *Oxon.*, comprobante *Gatak.* Praeterea in omnibus, excepta *De-Jol.*, legitur: τὸ ἐπὶ τῇ φύσει. — At ἐπὶ illud h. l. haud opportunum *Caf.* in ἐστὶ mutandum putabat, ita ut τὸ dictum sit pro ὁ, quod tamen usus loquendi vix fert. — At *Gatak.* ἐπὶ e contextu tollendum censebat; et deest in *Vat. A.* Hinc et nos cum *De Joly* τὸ ἐπὶ sustulimus. Caeterum *Vat. A.* legit ποιεῖ νῦν. Videtur aptius esse, νῦν post τὸ collocari, ut alteri membro: οὐδέχῃ τὸ νῦν τῇ κ. τ. λ. melius respondeat. Viderint peritiores. — Inge-

niosa est *Reisk.* conjectura — εἰ αὐτὸς νῦν ποιεῖς τὸ ἐπὶ σοι, τὸ τῇ φύσ. σου οἰκ. et facile sane fieri potuisset, ut oculus librarii ab altero τὸ ad alterum aberraverit. — *Vat. A.* mox καὶ δέχοι. καὶ vulgari videtur praeferendum, nec vero δέχοι.

ἄνθρωπος τεταγμένος πρὸς τὸ γίνεσθαι δι' ὅτου δὴ τὸ κοινῇ συμφέρον;] Pro τεταγμένος *Xyl.* i. τεταμένος, quod *Caf.* ut ἐμφατικώτερον praeferendum putabat. Vereor, ne temere. *Baf.* autem, teste *Casaub.*, Arg. et reliquae omnes τεταγμένος. — *Reisk.* pro δι' ὅτου δὴ malebat δι' αὐτοῦ αἰεὶ — ingeniosa fane conjectura! Pro τὸ κοινῇ συμ-

nisi id ipsum simulabat: intus enim omnia se ita habere oportet: et a Diis conspici hominem nullam rem aegre ferentem aut quiritantem. Quid enim mali tibi accidit, dum ipse id agis, quod naturae tuae est consentaneum? Non libenter accipis, quod nunc Univerſi naturae tempeſtivum eſt, homo conſtitutus quum ſis, ut per omnia, qualiscunque demum ſint, ſocietatis ſaluti conſulas.

14. Qui ſe invicem contemnunt, iidem invicem ſibi adſentantur, et qui id agunt, ut alios praefent, aliis ſe ſubmittunt.

15. Quam putidus et infincerus eſt, qui dicit: *ego aperte tecum agere conſtitui?* Quid agis, homo? Hoc praefari non decet: hic [in vultu tuo] apparebit. Fronti inſcriptam eſſe oportet hanc vocem: *ita ſe res habet; ſtatim*

Cc 2

ex

συμφέρων malim, omiſſo articulo, καὶνὴν συμφέρων.

Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 12.

Caf. 13.)

ἀλλήλοις ἀρεσκεύοντες] Caf. et Oxon. ἀρεσκεύονται, quod lubenter recepſſem, ſi Cod. auctoritas acceſſiſſet. Interim ex Xyl. verſione apparere videtur, eum quoque ἀρεσκεύονται ſive in Cod. Palat. legiſſe, ſive legendum eſſe oenſuiſſe.

Ad Sect. 15. (ap. Lugd. 13.

Caf. 14.)

αὐτοῦ φανήσεται] Gat. malebat αὐτό. At recte ſe habet vulgaris αὐτοῦ, quam interpretari poteſ vel: illico,

ſtatim, vel, quod malim, δεικτικῶς: hic (ſc. vultum et oculos innuens) apparebit.

ἐπὶ τοῦ μετώπου γεγράφθαι ὀφείλει εὐθύς ἢ φωνή, τοιοῦτον ἔχει, εὐθύς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει.] Vulgarem hanc ſectionem defendi quidem poſſe puto, dummodo ἐξέχει ſenſu neutro accipias, et explices: — ſtatim ex oculis meis eminet, ſc. τοιοῦτον ἔχειν, h. e. ſtatim ſe oculis prodit animi mei integritas atque ſermonis veritas. — Malim tamen ἐξέχειν, ut pendeat ab ὀφείλει ἢ φωνῇ. — Jam, quid alii de h. l. cenſuerint, videamus. Caf. poſt ὀφείλει ponit comma,

τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει· ὡς τῶν ἐραστῶν ἐν τῷ βλέμματι πάντα εὐθὺς γνωρίζει ὁ ἐρώμενος. τοιοῦτον ὁλως δεῖ τὸν ἀπλοῦν καὶ ἀγαθὸν εἶναι, ὅσον γράσωνα, ἵνα ὁ παραπαις, ἅμα τῷ προσελθεῖν, θέλει οὐ θέλει, αἰσθῆται· ἐπιτηδεύσεις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν· οὐδὲν ἐστὶν αἰσχρὸν λυκαφιλίας· πάντων μάλιστα τοῦτο φεῦγε. ὁ ἀγαθός, καὶ ἀπλοῦς, καὶ εὐμενής, ἐν τοῖς ὀμμασιν ἔχουσιν ταῦτα, καὶ οὐ λανθάνει.

15'. Κάλιστα δὲ ζῆν, δύναμις αὕτη ἐν τῇ ψυχῇ, ἐὰν πρὸς τὰ ἀδιάφορα ἀδιάφορῇ· ἀδιάφορήσει δὲ, ἐὰν ἑκαστον αὐτῶν θεωρῇ διηρημένως καὶ ὁλικῶς· καὶ μεμνημένος; ὅτι οὐδὲν αὐτῶν ὑπόληψιν περὶ αὐτοῦ ἡμῖν ἐμποιεῖ, οὐδὰ ἔρχεται ἐφ' ἡμᾶς· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀτρεμεῖ· ἡμεῖς δὲ ἐσμὲν, οἱ τὰς περὶ αὐτῶν κρίσεις γεννώντες, καὶ ὅσον γράφοντες· ἑαυτοῖς· ἐξὸν μὲν μὴ γράφειν, ἐξὸν δὲ καὶ πονεῖν λάθῃ, εὐθὺς ἐξ-

ma, et deinde legit εὐθὺς ἡ φρεν τοιοῦτον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμ. ἐξέχει. — adductis Senecae verbis de Benefic. II, 25.: „Conscientia eminebit in vultu.,” Minus placent conjecturae Gat., qui aut ὁ ποῖον ἔχει, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχει, quomodo se habeat, statim ex oculis emineat; aut τοιοῦτον ἔχει; εὐθὺς κ. τ. λ., ita se habet? in oculis rel.; aut τοιοῦτον ἔχειν ἢ εἶναι, εὐθὺς κ. τ. λ., talem esse; ἢ sic affectum esse, in oculis se statim prodit, legi malebat. — Reisk.: „Varia de h. l. cogitavi, e. c. ὀφείλει, εὐθὺς ἡ φωνή τοιοῦτον ἔχειν, εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχειν, aut: ὀφείλει εὐθὺς· οὐ (ubi) ἡ φωνή

ἢ τοιοῦτον γνησίως ἔχει, ἐκεῖ εὐθὺς ἐν τοῖς ὀμμασιν ἐξέχειν., — Vereor, ne satis confiderate.

ἐπιτηδεύσεις δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν.] Vatic. A. vitiose: ἐπιτηδεύμασι δὲ ἀπλότητος σκάλμη ἐστίν. — Vox σκάλμη pluribus interpretum suspecta conjecturis locum dedit. Xyl. malebat: σκαληνῇ. Boet.: σκαλῶ. Salmast.: σκαμβῇ, cujus a parte est h. l. Gatak. — At vulgarem defendit Casaub.: „Σκάλμη ex Hesych. vel Jul. Polluce, inquit, gladiolum seu pugionem interpretor. Antoninus simulationem simplicitatis pugionem vocat, morem illorum respiciens, qui infidias

ex oculis eminet: quemadmodum ex amantis oculis cuncta statim intelligit amator. Talem omnino oportet esse virum simplicem et probum; qualis est, qui hircum olet, ut qui ei adstat, velit nolit, sentiat: adfectatio vero simplicitatis pugionis instar est: nihil amicitia lupina turpius; hoc omnium maxime fuge; vir bonus, simplex et benevolus haec omnia in oculis habet, ut nunquam lateant.

16. Optime vivendi facultas in animo ipso sita est: nimirum ut res indifferentes in nullo ponat discrimine: id vero fiet, si earum unamquamque sejunctim et ex omni parte consideraverit, et recordatus fuerit, illarum nullam nos cogere, ut hoc vel illud de iis opinemur, neque ad nos accedere, sed quietas persistere: nos autem esse, qui iudicia de iis proferamus, eaque in nobis quasi depingamus:

Cc 3

quum

dias aliis molientes, pugionem e cervicibus dependentem circumferebant., — Haec ille et recte quidem, ni fallor. Reiske ad h. l. ita: „σφάλμη rectum puto: decipula, eine Falle, asserculus versatilis, ita comparatus, ut, qui eum calcet, ipso circumactio in foveam aut caveam delabatur, a σάλλειν gradu infirmo, vacillante, incedere., — Unde haec verbi σάλλειν notatio Viro optimo constiterit, omnino ignoro.

quia novi argumenti h. l. est exordium. — Morus de illud vero omnino ejiciendum putat. Non desunt tamen exempla locorum, in quibus de ab initio novi argumenti ponitur, praesertim ubi affectus quidam loquitur.

διηρημένως καὶ ὁλιγῶς] Reiske: „f. ὀλιγῶς, via et ratione, i. e. methodice. n. n.

καὶ τοῖον γράφοντες ἑαυτοῖς] Vatic. A. — ἐν ἑαυτοῖς. haud male.

ἐξόν δὲ καὶ πού λαθῇ, εὐθύς ἐξελ.] Reisk. malebat: ἐξόν δὲ καὶ πού λαθῇ γράφειν, εὐθύς ἐξελ. n. n.

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Caf. 15.)

Κάλλιστος δὲ ζῆν] Pro de ζῆν Gatak. malebat διαζῆν,

ἐξαλειψαι. ὅτι ὀλίγου χρόνου ἔσται ἡ τοιαύτη προσοχή, καὶ λοιπὸν πεπαύσεται ὁ βίος. τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα; εἰ μὲν γὰρ κατὰ Φύσιν ἐστί, χαίρει αὐτοῖς, καὶ ῥάδια ἔστω σοι· εἰ δὲ παρὰ Φύσιν, ζητεῖ, τί ἐστί σοι κατὰ τὴν σὴν Φύσιν. καὶ ἐπὶ τοῦτο σπεῦδε, καὶ ἄδοξον ἦ· παντὶ γὰρ συγγνώμη τὸ ἴδιον ἀγαθὸν ζητοῦντι.

ιβ'. Πόθεν ἐλήλυθεν ἕκαστον, καὶ ἐκ τίνων ἕκαστον ὑποκειμένων, καὶ εἰς τί μεταβάλλει, καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον, καὶ ὡς οὐδὲν κακὸν πείσεται.

ιγ'. [Καί] πρῶτον, τίς ἡ πρὸς αὐτοὺς μοι σχέσις. καὶ ὅτι ἀλλήλων ἔνεκεν γεγόναμεν. καὶ καθ' ἕτερον λόγον, προστησόμενος αὐτῶν γέγονα, ὡς κριὸς ποιμένης, ἢ ταῦρος ἀγέλης· ἄνωθεν δὲ ἐπιθι, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ ἄτομοι, Φύσις ἢ τὰ ὅλα διοικοῦσα. εἰ τοῦτο, τὰ χείρονα τῶν κρείττονων ἔνεκεν· ταῦτα δὲ ἀλλήλων.

Δεύτερον δὲ, ὁποῖοί τινές εἰσιν ἐπὶ τῆς τραπέζης, ἐν τῷ κληναρίῳ, τᾶλλα, μέγιστα δὲ, οἷας ἀνάγκας δογμάτων
καί-

τί μέντοι δύσκολον ἄλλως ἔχει ταῦτα;] In caeteris omnibus editum est: τί μέντοι δύσκολον καλῶς ἔχειν ταῦτα; quod miror nulli interpretum suspectum fuisse, praeter Reisk., qui malebat: πρὸς ταῦτα. — Ego vero auctoritatem Vat. A. secutus sum, qui ἄλλως ἔχει, non, ut falso tradit De Joly, ἄλλως ἔχειν, legit.

καὶ ῥάδια ἔστω σοι] Gat. — „f. ἔσται,„ n. n.

τὸ ἴδ. ἀγαθ. ζητοῦντι] Arg. ζητοῦτι, operarum errore.

Ad Sect. 17. (ap. Lugd. 13. Caf. 16; p.)

καὶ οἷον ἔσται μεταβάλλον] Reisk. malebat: μεταβαλόν, postquam aliam sibi formam induerit. — Recte, putō. Tamen Vat. A. μεταβάλλον, quod nihili est. Idem καὶ ante ὧς ignorat.

quum liceat tamen aut omnino non depingere, aut, ubi clam irrepperint, statim ea delere: brevi tantum tempore hac cautione opus fore; postea autem vitae finem instare. Quid vero in his omnino difficile est? Si enim naturae conveniunt, illis laetare et facilia tibi funto; fin contra naturam, quaere, quid tibi secundum naturam sit, et ad hoc contende, etiam si gloria careat: venia enim danda est cuique, qui bonum suum sectatur.

17. Unde prodierint res singulae, quibus ex materiis consistunt, in quid mutantur, et mutatae quales sint futurae, considera, et nihil mali eas pati.

18. Primum, quoniam mihi ad illos fit relatio, [considerandum], et nos alterum alterius causa natos esse, me autem alia quadam ratione illis esse praefectum, ut greges, taurus armento. Altius vero rem repete, si non atomi, natura res administrat: quod si est, deteriora praestantiorum causa sunt nata: praestantiora sui invicem.

Deinde, quales sint ad mensam, [cogita,] et in lectulo, et alibi: praesertim vero, quibus decretorum ne-

Cc 4

cessi-

Ad Sect. 18. (ap. Lugd. 16. Cas. 16.)

[Καὶ] πρῶτον, τίς κ. τ. λ.] Καὶ, quod παρέλκεν videtur, uncinis inclusi. Caeterum plura videntur deesse.

προσθησόμενος αὐτῶν γέγονα] Uptonus ad Arrian. Diff. Epict. I, 2, 30. rescribi jubet: γέγονας. At recte habet vulgaris.

ἄνωθεν δὲ ἐπιθί, ἀπὸ τοῦ, εἰ μὴ κ. τ. λ.] Verba ἀπὸ τοῦ desunt in Vat. A.

τὰ χεῖρονα τῶν κρείττονων ἔνεκεν] Vat. A. corrupte: τὰ χεῖρω αὐτῶν κρείττονων ἔνεκα.

ἐν τῷ κλιναρτίῳ, τ' ἄλλα, μάλιστα δὲ, οἷας κ. τ. λ.] Vatic. A. vitiose: ἐν τῷ κλιν., τ' ἄλλα· τ' ἄλλα (sic) μάλιστα δὲ οἷς ἀνέγκας κ. τ. λ.

— Caeterum pro eo, quod sequitur κειμένας, Reisk. malebat ἐπικειμένας. n. n.

μεδ'

κειμένας ἔχουσιν· καὶ αὐτὰ δὲ ταῦτα μεθ' οἷου τύφου ποιοῦσι.

Τρίτον, ὅτι εἰ μὲν ὀρθῶς ταῦτα ποιοῦσιν, οὐ δεῖ δυσχεραίνειν· εἰ δ' οὐκ ὀρθῶς, δηλονότι ἄκοντες καὶ ἀγνοῦντες. πᾶσα γὰρ ψυχὴ ἄκουσα στέρεται, ὥσπερ τοῦ ἀληθοῦς, οὕτως καὶ τοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάστῳ προσφέρεσθαι. ἄχθονται γοῦν ἀκούοντες ἄδικοι, καὶ ἀγνώμονες, καὶ πλεονέκται, καὶ καθάπαξ ἁμαρτητικοὶ περὶ τοὺς πλησίον.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς πολλὰ ἁμαρτάνεις, καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ. καὶ εἴ τινων δὲ ἁμαρτημάτων ἀπέχῃ, ἀλλὰ τὴν γε ἕξιν ποιητικὴν ἔχεις, εἰ καὶ διὰ δειλίαν, ἢ δοξοκοπίαν, ἢ τοιοῦτό τι κακὸν ἀπέχῃ τῶν-ὁμοίων ἁμαρτημάτων.

Πέμπτον, ὅτι οὐδὲ εἰ ἁμαρτάνουσι κατείληφας. πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν γίνεται. καὶ ὅλως πολλὰ δεῖ πρότερον μαθεῖν, ἵνα τίς περὶ ἀλλοτρίας πράξεως καταληπτικῶς τι ἀποφύνηται.

Ἑκτον, ὅτι ὅταν λίαν ἀγανακτῇς, ἢ καὶ δυσπαθῇς, ἀκαριαῖος ὁ ἀνθρώπειος βίος, καὶ μετ' ὀλίγον πάντες ἐξετάθμεν.

Ἐβδο-

μεθ' οἷου τύφου ποιοῦσι.] *Vatic. A.* — ποιοῦσιν.

Τρίτον, ὅτι — ποιοῦσιν.] *Haec verba omisit librarius, qui Vatic. A. descripsit, aberrante scilicet oculo a ποιοῦσι, quod praecedit, ad ποιοῦσιν.*

δηλονότι ἄκοντες κ. τ. λ.] *Ed. Gat.* δηλονότη (*sic*): in marg. adnotato: ὁῦλον ὅτι.

ἄκουσα στέρεται.] *Vatic. A.* ignorat ἄκουσα, perperam.

Τέταρτον, ὅτι καὶ αὐτὸς κ. τ. λ.] ὅτι perperam abest a *Vatic. A.* et post καὶ sequi perhibetur αὐτοῖς. Suspicio tamen hoc esse errorem ejus, qui hunc Cod. cum textu impresso contulit.

καὶ ἄλλος τοιοῦτος εἶ.] *Pro ἄλλος Gatak.* malebat ἄλλως, h. sensu: *alias s. aliis in rebus*

cessitatibus cogantur, et haec ipsa quanto cum fastu agant.

Tum, si recte hoc faciant, non esse aegre ferendum; sin minus, eos aperte nolentes et nescientes agere: omnis enim anima, ut veritate, sic et iustitia, qua quisque prodignitate tribuitur, invita privatur: hinc quoque dolore afficiuntur, quando iniusti, ingrati, avari, omninoque erga alios injurii audiunt.

Porro, te ipsum multa peccare et alium te esse ejusdem generis, atque etiam si quibusdam abstineas peccatis, tamen habitum tibi esse, ex quibus talia proficiantur: quamquam aut ignavia, aut gloriae cupidine, aut alia aliqua causa vitiosa similibus peccatis te abstineas.

Porro, an peccaverint, te non satis intelligere: multa enim ex prudenti dispensatione fiunt; atque omnino multa explorata habere oportere, priusquam de aliorum actionibus certi aliquid statuas.

Porro, ut maxime stomacheris, aut inique feras, momentaneam esse vitam humanam, omnesque nos brevi via excessuros.

Cc 5

Porro,

rebus ipse paria peccas. Morus: αὐτός. At nihil temere h. l. mutem. Certe et Arrian. Diff. Epict. III, 22, 63. ἄλλος τοιοῦτος, alius similis.

καὶ εἰ τινὸν δὲ ἀμαρτ. κ. τ. λ.] Malim pro δὲ cum Moro γε legere.

ἔξιν ποιητικὴν ἔχεις] Praeunte De Joly ex Vat. A. recepi lectionem ἔχεις, pro qua in reliquis ἔξεις, quamquam et Gat. et Morus illam

probarunt. — Caeterum pro ποιητικὴν idem Vat. corrupte ἐποιστικὴν exhibet.

πολλὰ γὰρ κατ' οἰκονομίαν κ. τ. λ.] Vatic. A. πολλὰ γὰρ καὶ κατ' οἰκονομ. haud male.

καταληπτικῶς τι ἀποφύνηται] Reisk. malebat: καταληπτικῶς. Verum haud dubito, quin ipse sententiam mutavisset, si memor fuisset loci IX, 42., quo Antoninus sensu

"Εβδομον, ὅτι οὐχ αἱ πράξεις αὐτῶν ἐνοχλοῦσιν ἡμῖν· ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν τοῖς ἐκείνων ἡγεμονικοῖς· ἀλλὰ αἱ ἡμετέραι ὑπολήψεις. ἄρον γοῦν, καὶ θέλησον ἀφείναι τὴν ὡς περὶ δειποῦ κρίσιν, καὶ ἀπῆλθεν ἡ ὀργή. πῶς οὖν ἀρῶ; λογιζόμενος, ὅτι οὐκ αἰσχρὸν. ἐὰν γὰρ μὴ μόνον ἢ τὸ αἰσχρὸν κακόν, ἀνάγκη καὶ σε πολλὰ ἀμαρτάνειν, καὶ λήστην καὶ σπαντοῖον γενέσθαι.

"Ογδοον, ὅσω χαλεπώτερα ἐπιφέρουσιν αἱ ὀργαὶ καὶ λύπαι αἱ ἐπὶ τοῖς τοιούτοις, ἥπερ αὐτὰ ἐστίν, ἐφ' οἷς ὀργιζόμεθα καὶ λυπούμεθα.

"Ενωτον, ὅτι τὸ εὐμενὲς ἀνίκητον, ἐὰν γνήσιον ἢ καὶ μὴ σεσηρὸς, μηδὲ ὑπόκρισις. τί γὰρ σοι ποιήσῃ ὁ ὑβριστικώτατος, ἐὰν διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ, καὶ, εἰ οὕτως ἔτυχε, πρῶως παραινῇς καὶ μεταδιδάσκῃς εὐσυχολῶν παρ' αὐτὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν, ὅτε κακὰ ποιεῖν σε ἐπιχειρεῖ; μὴ τέκνον· πρὸς ἄλλο πεφύκαμεν. ἐγὼ μὲν οὐ μὴ βλαβῶ, σὺ δὲ βλάβῃ, τέκνον. καὶ δεικνῦναι εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς, ὅτι τοῦτο οὕτως ἔχει, ὅτι οὐδὲ μέλυσσαι αὐτὸ ποιοῦσιν, οὐδ' ὅσα συνεγελαστικά πέφυκε. δεῖ δὲ μήτε εἰρωνικῶς αὐτὸ ποιεῖν, μήτε ἐνειδιστικῶς, ἀλλὰ φιλοστόργως καὶ ἀδῆκτως τῇ ψυχῇ· καὶ μὴ ὡς ἐν σχολῇ, μηδὲ ἵνα ἄλλος παραστὰς θαυμάσῃ· ἀλλ' ἦτοι πρὸς μόνον, καὶ ἐὰν ἄλλοι τινὲς περιεστήκωσι.

Τού-

lenso longe alio voce καταληπτικῶς usus erat.

ἐκεῖναι γάρ εἰσιν ἐν κ. τ. λ.] Reisk. malebat: ἐκεῖ γάρ εἰσιν κ. τ. λ. n. n.

πῶς οὖν ἀρῶ;] Vatic. A. πῶς οὖν ἀρεῖς (sic). At praeferat vulgaris.

"Ογδοον, ὅσω χαλεπώτερα —]. Menag.: „Est, qui legat ὅτι.“ — At non est, quod h. l. vulgatam mutemus.

διατελῇς εὐμενὲς αὐτῷ] Reisk. malebat: — αὐτῷ ὡν. n. n.

καὶ

Porro, non illorum actiones nobis molestiam creare, quippe quae in illorum mentibus insint, sed nostras opiniones: tolle igitur ac missum fac iudicium illud tanquam de re aliqua mala, et ira tua protinus evanescet. Quomodo igitur hanc tollam? reputans tecum, non esse inhonestum: nisi enim sola turpitudine esset malum, te quoque multa peccare necesse foret, et latronem et quid non? fieri.

Porro, quanto graviora nobis adferant, quae ex his oriuntur, iracundia et dolor, quam res ipsae, propter quas irascimur et dolemus!

Denique, benevolentiam, si genuina fuerint, nec simulata et fucata, invictam fore. Quid enim tibi faciet, qui vel maxime contumeliosus est, si benevolus illi esse perrexerit, et, si occasio tulerit, eum adhortatus fueris, adeoque ipso tempore, quo te laedere conatur, quietus eum sic admonueris? *Noli sic agere, mi fili? ad alias res nati sumus: equidem non laedar; at tu laederis, mi fili.* Hoc autem caute et omni ex parte illi ostendas oportet, neque apes sic agere, neque alia animalia, quae natura gregatim vivunt. Oportet vero hoc neque irridendi neque exprobrandi causa facere, sed cum sincero amoris adfectu, atque animo non irritato: neque tanquam in schola, neque ut alius, qui forte adfiterit, te admiretur, sed ita semper, ut potius cum eo solo agas, etiam si alii adsunt.

Ho-

καὶ μεταδιδάσκεις εὐ-
σχολῶν] Quid h. l. secutus
sit Menag. non intelligo. Hoc
enim adnotavit: „f. εὐχολῶν
aut εὐχολῶν.”

εὐαφῶς καὶ ὀλικῶς]
Prius Xyl. vertit aperte, ut
cum Menag. credas, eum σα-

φῶς legisse. At praestat εὐα-
φῶς. Pro ὀλικῶς Reisk., ut
supra f. 16. malebat: ὀδικῶς.

καὶ ἀδύκτως τῇ ψυχῇ.]
Gatak. malebat: ἀδύκτως τῇ
ψυχῇ.

ἀλλ' ἥτοι πρὸς μόνον]
Xyl. legisse videtur: ἀλλ' αἰ-
ῶς

Τούτων τῶν ἐννέα κεφαλαίων μέμνησο, ὡς παρὰ τῶν Μουσῶν δῶρα εἰληφώς, καὶ ἄρξαι ποτὲ ἄνθρωπος εἶναι, ἕως ζῆς· φυλακτέον δὲ ἐπίσης τῷ ὀργίζεσθαι αὐτοῖς, τὸ κολακεύειν αὐτούς. ἀμφοτέρω γὰρ ἀκοινώνητα, καὶ πρὸς βλάβην φέρει. πρόχειρον δὲ ἐν ταῖς ὀργαῖς, ὅτι οὐχὶ τὸ θυμοῦσθαι ἀνδρικόν, ἀλλὰ τὸ πρᾶον καὶ ἡμερον, ὥσπερ ἀνθρωπικώτερον, οὕτως καὶ ἀνθρώπιον· καὶ ἰσχύος καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας τούτῳ μέτεστιν, οὐχὶ τῷ ἀγανακτοῦντι καὶ δυσαρεστοῦντι. ὅσω γὰρ ἀπαθεία τοῦτο οἰκειότερον, τοσούτῳ καὶ δυνάμει. ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθενούς· οὕτως καὶ ἡ ὀργή. ἀμφοτέροι γὰρ τέτρωνται, καὶ ἐκδεδώκασιν.

Εἰ δὲ βούλει, καὶ δέκατον παρὰ τοῦ μουσηγέτου δῶρον λάβε· ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἀμαρτάνειν τοὺς Φαύλους μανικόν. ἀδυνάτου γὰρ ἐφίεται· τὸ δὲ συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν εἶναι τοιούτους, ἀξιοῦν δὲ μὴ εἰς σὲ ἀμαρτάνειν, ἀγνωμον καὶ τυραννικόν.

ΙΘ'. Τέσσαρας μάλιστα τροπὰς τοῦ ἡγεμονικοῦ παραφυλακτέον διηγεῖται, καὶ ἐπειδὴν Φωράσης, ἀπαλειπτέον, ἐπιλέγοντα ἐφ' ἑκάστου οὕτως· τοῦτο τὸ φάντασμα οὐκ ἀναγκαῖον· τοῦτο λυτικὸν κοινωνίας· τοῦτο οὐκ ἀπὸ σαυτοῦ
μέλ-

ὡς πρὸς μόνον, quod aptius videtur. Casaub., teste Gat., legendum putabat: αἰεί τοι, cui Gat. accedit. — Vereor tamen, ne h. l. alterum membrum desit, incipiens ἡ κ.τ.λ. — Reisk. ἡ καὶ ἐάν, quod non intelligo.

καὶ νεύρων καὶ ἀνδρείας κ.τ.λ.] Xyl. I. — καὶ ἀνδρείας.

ὥσπερ τε ἡ λύπη ἀσθε-

νοῦς] Vatic. A. — ἀσθενεῖ. haud male. Tum enim subintelligendum est ex praecedentibus οἰκείον.

καὶ ἐνδεδώκασιν] Vatic. A. corrupte: καὶ οὐ δεδώκασιν.

ὅτι τὸ μὴ ἀξιοῦν ἀμαρτάνειν κ.τ.λ.] Vat. A. ὅτι μὴ ἀξιοῦν, omisso τὸ, quod f. praestat. Gat. conjecit: ὅτι τὸ ἀξιοῦν μὴ ἀμαρτάνειν.

συγ.

Horum novem capitum memento, quasi dona ea a Musis accepisses, et incipe tandem homo esse, dum vivis. Tam vero cavendum est, ne aduleris iis, quam ne irascaris: utrumque enim a societate alienum et damnosum est: in promptu autem tibi fit, ira accedente, non iram esse viri, sed mansuetudinem, ut humaniorem, ita et viro digniorem: huic robur et nervos et fortitudinem inesse, non ei, qui indignatur et offenditur: quanto enim propinquior haec est perturbationum animi vacuitati, tanto et potentiae propior est: quemadmodum autem tristitia, ita et ira infirmi est: uterque enim vulneratus succubuit.

Quod si lubet, etiam decimum ab Musarum praefide donum accipe: insani esse, velle, ne pravi homines peccent: esse enim hoc adpetere, quod fieri non possit: ut adversus alios tales sint, concedere, modo ne in te peccent, iniquum esse et tyrannicum.

19. Quatuor potissimum mentis aberrationes cavendae, et ubi deprehensae forent, mox inhibendae sunt eo, quod de singulis ita tecum loqueris: haec opinio non est necessaria: hoc societatis vinculum dissolvit, hoc non ex te dictu-

rus

συγχωρεῖν ἄλλοις μὲν
εἶναι κ. τ. λ.] *Vatic. A.* —
ἄλλους — *perperam*

*Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 17.
Caf. 17.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Mēd.
1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

Τέσσαρες μάλιστα
προσάει] *Vat. 2.* — *προσθε-
πας.*

καὶ ἐπειδὴν φάρασις
ἀπαλειπτέον] *Guelf. per-
peram* — *φάρασις.* — *Lugd.*
operarum errore ἀπαλειπτέον,
ex qua et invito Edit. in *Caf.*
migravit. — Caeterum *Caf.*
ἀποληπτέον praestare puta-
bat. — *Menag. ad h. l., f.*
ἀπολειπτέον. — Voluit, opi-
nor, ἀπαλειπτέον: usus enim
videtur Ed. *Lugdun. aut Caf.*

το

μέλλεις λέγειν· τὸ γὰρ μὴ αὐτὸ λέγειν ἐν τοῖς ἀπο-
ποτάτοις νόμιζε. τέταρτον δὲ ἐστὶ, καὶ ὁ σεαυτῷ ὀνειδίζει,
ὅτι τοῦτο ἡττωμένον ἐστὶ καὶ ὑποκατακλινομένου τοῦ ἐν σοὶ
θεωτέρου μέρους τῇ ἀτιμωτέρῃ καὶ ἀπλητῇ μοίρᾳ τῇ τοῦ
σώματος, καὶ ταῖς τούτου παχεύαις ἡδοναῖς.

κ'. Τὸ μὲν πνευματίον σου, καὶ τὸ πυρῶδες πᾶν ὅσον
ἐγκέκραται, καὶ τοὶ φύσει ἀνωφερῇ ὄντα, ὅμως πεσδόμενα
τῇ τῶν ὅλων διατάξει, παρακρατεῖται ἐνταῦθα ἐπὶ τοῦ συγ-
κρίματος· καὶ τὸ γεῶδες δὲ τὸ ἐν σοὶ πᾶν, καὶ τὸ ὑγρόν,
καὶ τὰ κατωφερῇ ὄντα, ὅμως ἐγγήγερται καὶ ἔστηκε τὴν οὐχ
ἐαυτῶν φυσικὴν στάσιν. οὕτως ἄρα καὶ τὰ σπορχεῖα ὑπακούει
τοῖς ὅλοις, ἐπειδὴν πού καταταχθῇ σὺν βίᾳ, μένοντα, μέ-
χρις ἂν ἐκείθεν πάλιν τὸ ἐνδόσιμον τῆς διαλύσεως σημήνη.
οὐ δεινὸν οὖν μόνον τὸ νερόν σου μέρος ἀπειδὲς εἶναι καὶ
ἀγανακτεῖν τῇ ἐαυτοῦ χώρᾳ; καὶ τοὶ οὐδὲν γε βίαιον τούτῳ
ἐπιτάσσεται, ἀλλὰ μόνα, κατὰ φύσιν ἐστὶν αὐτῷ· οὐ μὲν
τοὶ ἀνέχεται, ἀλλὰ τὴν ἐναντίαν φέρεται. ἡ γὰρ ἐπὶ τὰ
ἀδινήματα καὶ τὰ ἀκολαστήματα, καὶ τὰς ὀργὰς, καὶ τὰς
λύπας, καὶ τοὺς φόβους κινήσεις, οὐδὲν ἄλλο ἐστίν, ἢ ἀφι-
στα-

τὸ γὰρ μὴ αὐτὸ λέγειν κ. τ. λ.] *μη perpe-
ram abest a Vatican. 2. 3. 4.,
Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.
Guelf. ἐφ' ἐαυτοῦ.*

καὶ ὁ σεαυτῷ ὀνει-
δίζει κ. τ. λ.] *Gat. malebat:
συνειδήσεις.*

ὅτι τοῦτο ἡττωμένου κ.
τ. λ.] *Paris. perperam: τοῦτε.*

τῇ τοῦ σώματος] *τῇ ab-
est a Med. 1. 2. 3. et Paris.
vitiose.*

καὶ ταῖς τούτου πα-
χεύαις ἡδοναῖς] *Vatic. A.
omnesque Codd.; qui Excer-
pta servant, corrupte: —
παχεύαις (Guelf. παχύναις) ἡδ-
αῖς. —*

*Ad Sect. 20. (ap. Lugd. 18.
Caf. 18.)*

Τὸ μὲν πνευματίον
σου] *Vatic. A. ὁ μὲν. — Ve-
rum jam passim monui lite-
ras initiales saepissime ab hoc
Cod. abesse.*

καὶ

rus es: non autem a te dicere, absurdissimum habeto: quartum est, in quo tibi ipse exprobras, proficisci hoc ab devicta parte tui diviniore atque succumbente parti viliori et mortali et crassis ejusdem voluptatibus.

20. Aërium omne et igneum, quod tibi commistum est, quamvis natura sursum fertur, tamen Universi ordini et dispositioni obediens illic in massa commixta detinetur. Quidquid porro in te terreum et humidum est, quamquam deorsum fertur, simul tamen ad tollitur et locum tuetur sibi non proprium. Sic itaque et elementa Universo obtemperant, et postquam alicubi per vim collocata sunt, ibi permanent, donec iterum dissolutionis signum datur. Nonne igitur turpissimum est, solam rationem tuam esse immergeram, et locum suum indignum ferre? quamquam re vera nihil ei violentum imponitur, sed ea tantum, quae ejus naturae conveniunt, neque tamen sustinet, sed in contrariam fertur partem: motus enim ad injurias, voluptatum blanditias, iram, dolores et metus nihil aliud est, quam

καὶ τοὶ κατωφερῆ· ἄν-
τα] *Argent.* vitiose: καὶ τὰ
κ. τ. λ.

οὕτως ἔρα καὶ τὰ στοι-
χεῖα κ. τ. λ.] Pro ὅλοις *Vat.*
tio. A. perperam ἄλλοις. —
καταχθῆ est lectio *Cod. Vat.*
tio. A., et *Edd. Glasg., Woll.,*
Mori et De Joly. — *Xyl. I.,*
Lugd., Casj. et Oxon. κατα-
χθῆ, et *Arg.* κατατάχθῃ. *Gat.*
κατα — omissa seq. syllaba. —
Gat. - Stanh. καταχθῆ. — *Va-*

tio. A. denique σύν βίῳ legit,
at praestat vulgaris: σύν βίῳ.
καὶ τὰ μόνα, κατὰ φύ-
σιν κ. τ. λ.] Legendum haud
dubie cum *Casj. et Gat.*: ἄλλα
μόνα, ἃ κ. φ., nisi malis cum
Gat. ἄλλ' ἃ μόνα κ. φ. — Mi-
nus placet *Menag.*: ἄλλα μόνα
τὰ κ. φ.

καὶ τὰς ὀργὰς καὶ τὰς
λύπας] Verba καὶ τὰς ὀργὰς
quae ceterae *Edd.* ignorant,
praeter *De-Jol.*, ex *Vat. A.*
recepti.

πρὸς

σταμένου τῆς φύσεως· καὶ ὅταν δὲ τῶν συμβαινόντων δυσχεραίνει τὸ ἡγεμονικόν, καταλείπει καὶ τότε τὴν ἐαυτοῦ χώραν. πρὸς ἰσότητά γὰρ καὶ θεοσέβειαν κατεσκευάσται, οὐχ ἥττον ἢ πρὸς διμαρτυρίην. καὶ γὰρ ταῦτα ἐν εἵδει ἐστὶ τῆς εὐκοινωνησίας, μᾶλλον δὲ πρεσβύτερά τῶν δικαιοπραγημάτων.

κα'. Ωὖ μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰ τοῦ βίου σκοπός, οὗτος εἰς καὶ ὁ αὐτός δι' ὅλου τοῦ βίου εἶναι οὐ δύναται. οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον, εἰ μὴ κακίον· προσθῆς, ὅποιον εἶναι δεῖ τοῦτον τὸν σκοπόν. ὥσπερ γὰρ οὐχ ἡ πάντων τῶν ὑποσυντοίς πλείους δεκούντων ἀγαθῶν ὑπόληψις ὁμοία ἐστίν, ἀλλ' ἡ τῶν τοιῶνδε τῶν, τούτεστι τῶν κοινῶν· οὕτως καὶ τὸν σκοπόν δεῖ τὸν κοινωνικόν καὶ πολιτικόν ὑποστήσασθαι. ὁ γὰρ εἰς τοῦτον πᾶσας τὰς ἰδίας ὁρμὰς ἀπευθύνων, πᾶσας τὰς πράξεις ὁμοίας ἀποδώσει, καὶ κατὰ τοῦτο αἰ ὁ αὐτός ἐσται.

ιβ'. Τὸν μὲν τὸν ὀρεινόν, καὶ τὸν κατοικίδιον, καὶ τὴν πτοίαν τοῦτου καὶ διασώβησιν.

κγ'. Σω-

πρὸς ἰσότητά καὶ θεοσέβειαν κατεσκευάσται] Haec verba a Vat. A. absunt. Pro ἰσότητά Casaub. malebat ὁσιότητα, quod et mihi praef. ferendum videtur.

μᾶλλον δὲ πρεσβύτερα τῶν δικαιοπραγημάτων] Vat. A. μᾶλλον δὲ πρεσβυτάτων δικαιοπραγημάτων. — Paullo ante Meneg. malebat pro ἐν εἵδει — εἶδῃ, n. n.

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 19. Cas. 19.)

Hanc Sectionem servarunt Vat. 3. 4. 5., Med. - Flor. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.

Ωὖ μὴ εἰς καὶ ὁ αὐτός ἐστιν αἰ κ. τ. λ.] ὡ in Vatic. A. non comparet, ut et alibi literas initiales in ea desiderari observavimus. — Pro ἐστὶν Paris. ἐστὶ, idemque τὸ αἰ ignorat.

οὐκ ἀρκεῖ δὲ τὸ εἰρημένον] δὲ post ἀρκεῖ ex Vatic.

quam a natura defectio: quin et mens, quoties aliquid eorum, quae accidunt, aegre fert, stationem suam deserit: ad aequanimitatem enim et pietatem condita est non minus, quam ad iustitiam: nam et haec inter ea sunt, quae ad societatem tuendam faciunt, immo actionibus iustis antiquiora.

21. Cui non unus idemque vitae finis est, hic unus idemque per totam vitam esse non potest: non autem sufficiet, quod dictum est, nisi et hoc addiderit, qualis hic finis esse debeat: quemadmodum enim non eadem est opinio de iis, quae vulgo hominum quoquo modo bona videntur, sed de certis quibusdam, communibus nempe; ita et scopus nobis is proponendus, qui societati communi et civitati adcommodatus est: ad hunc enim qui omnia consilia sua direxerit, is actiones sibi similes praestabit, et hoc modo semper unus idemque erit.

22. Murem montanum et domesticum et hujus pavorem et trepidationem.

23. So-

tic. 3. 4., Med. 1. 2. 3., Paris. et Guelf. recepi; quod et tacite fecerat De Joly.

τοῖς πλείοσι δοκοῦντων] τοῖς, quod reliquae Edd. ignorant, praeunte *De Joly*, ex *Vat. 3. 4. 5., Med. 1. 3. 4. et Paris.* recipiendum putavi. οἱ πλείονες nostro sunt, qui *Platoni et Arriano οἱ πολλοί.*

ἀλλ' ἢ τῶν τοιῶνδ' ἐτινων] *Vat. A. ἀλλ' ἢ τῶν τοιῶντων δὲ τινῶν.*

Marc. Anton.

οὕτω καὶ κ. τ. λ.] *Xyl., Argent., Lugd., Cas. et Oxon. οὕτως. Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf. οὕτω.*

καὶ πολιτικὸν κ. τ. λ.] *Vatic. A. καὶ τὸν πολιτικόν. ὑποστήσασθαι recepi ex Med. 1. 2. 3., Paris. et Guelf. — Reliquae Edd. omnes: ὑποστήσασθαι.*

ἀπευθύνων] *Xyl. 1. operarum errore: ἀπευθύνων.*

Sectio 22. (*ap. Lugd. 20. p. Cas. 20. p.*)

Dd

Ad

κγ'. Σωκράτης καὶ τὰ τῶν πολλῶν δόγματα, λαμίας ἐκάλει, [παιδίων δαίματα].

κδ'. Λακεδαιμόνιοι τοῖς μὲν ξένοις ἐν ταῖς θεωρίαις ὑπὸ τῇ σκιᾷ τὰ βάθρα ἐτίθεσαν. αὐτοὶ δὲ οὐ ἔτυχεν ἐκαθέζοντο.

κε'. Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκράτης περὶ τοῦ μὴ ἔρχεσθαι παρ' αὐτόν, ἵνα, ἔφη, μὴ τῷ κακίστῳ ὀλέθρῳ ἀπολωμαι, τουτέστι, μὴ εὖ παθῶν οὐ δυνηθῶ ἀντευποιῆσαι.

κη'. Ἐν τοῖς τῶν Ἐφεσίων γράμμασι, παράγγελμα ἔκειτο, συνεχῶς ὑπομνησκεισθαι τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησαμένων.

κς'. Οἱ Πυθαγόρειοι, ἔωθεν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀφεραῖν, ἢ ὑπομνηστικώμεθα τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ ὡσαύτως πρὸ ἐαυτῶν ἔργον διανούντων, καὶ τῆς τάξεως, καὶ τῆς καθαρότητος, καὶ τῆς γυμνότητος. οὐδὲν γὰρ προκαλυμματα ἀστρου.

κη'. Οἷος ὁ Σωκράτης τὸ κώδιον ὑπεζωσμένος, ὅτε ἡ Ξανθίππῃ λαβοῦσα τὸ ἱμάτιον ἔξω προῆλθε· καὶ ἂ εἶπεν ὁ Σω-

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 20. p. Caf. 20. p.)

Σωκράτης καὶ κ. τ. λ.] καὶ tollendum putabat Reisk. n. n. Verba autem παιδίων δαίματα, pro quibus perperam scriptum est in *Vatic. A.* παιδίων δῆγματα, uncis inclusi, quippe quae e glossemate orta videntur et jam Moro inspecta erant.

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 21. Caf. 21.)

οὐ ἔτυχεν] *Vat. A.* corrupte: οὐ ἔτυχεν.

Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 22. Caf. 22.)

Τῷ Περδίκκῃ ὁ Σωκρ.] Fortasse emendandum est: Τῷ Περδίκκου, sc. υἱῷ. Saltem alii Scriptores idem fere de Archelao, Perdiccae filio, narrant, ut *Aristotel. Rhetor. II, c. 23.*, *Xenoph. Laërt. et Seneca de Benef. V, c. 6.* — Reisk. malebat: Τὸν Περδίκκῃαν ὁ Σωκρ. παρητεῖτο, μὴ κ. τ. λ.

Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 23. Caf. 23.)

Ἐν ταῖς τῶν Ἐφεσίων γράμ-

23. Socrates etiam vulgi decreta Lamias appellabat, [i. e. puerulorum terculamenta].

24. Lacedaemonii peregrinis sub umbram sedem assignabant in spectaculis: ipsi, ubi res ferebat, confidebant.

25. Socrates, quam apud Perdiccam se defenderet, quod non ad coenam venisset, *ne passimo*, inquit, *interitu peream: hoc est, ne gratiam in me collatam referre non possim.*

26. In Ephesiorum literis praeceptum erat, ut semper alicujus ex antiquis, qui virtutem coluerint, reminisceremur.

27. Pythagoraei mane coelum suspicere jubent, ut eorum recordemur, quae eundem perpetuo cursum tenent eodemque modo opera suum peragunt: item ordinis, puritatis et simplicitatis pudae: astro enim nullum est velamentum.

28. Qualis erat Socrates, pelle succinctus, quum Xanthippe veste ejus sumta foras se proripuisset, et quid

Dd 2

fami-

γράμμασι.] Ἐφεσίων depravatum videtur; idem tamen et *Vat. A.* exhibet. *Gataker.* malebat: τῶν Ἐπικούρου aut τοῦ Ἐπικούρου, coll. *Senec. Ep. 11.* — Fortasse τοῦ Ἐφεσίου, i. e. Ἡρακλείτου, legendum est. Quidquid sit, mendum ex Compendio scribendi ortum videtur.

Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 24. Cas. 24.)

Οἱ Πυθαγόρειοι κ. τ. λ.] *Reisk.* post Πυθαγ. addi malebat: ἐκέλευον. Sed hoc aut simile quid commode subaudiri potest.

τῶν ἀεὶ κατὰ τὰ αὐτὰ] κατὰ temere cum *Glasg.* omitunt *Woll., Mor.* et *De-Jol.*

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 25. Cas. 25.)

ὅτε ἡ Ξανθίππη] *Vat. A.* perperam ὅτι ἡ Ξανθί.

τῶν παλαιῶν τινος τῶν ἀρετῇ χρησασμένων.] *Vatic. A.* vitiole: τῶν παλαιῶν τινὲς ἀρετῇ χρησασμένων.

οὕτως

ὁ Σωκράτης τοῖς ἑταίροις αἰδεσθεῖσι καὶ ἀναχωρήσασθαι, ὅτε αὐτὸν εἶδον οὕτως ἐσταλμένον.

κθ'. Ἐν τῷ γράφειν καὶ ἀναγινώσκειν, οὐ πρότερον ἀρξείς, πρὶν ἀρχθῆς. τοῦτο πολλὰ μᾶλλον ἐν τῷ βίῳ.

λ'. Δούλος πέφυκας, οὐ μέτεστί σοι λόγου.

κα'. - - - Ἐμὲν δ' ἐγέλασσε Φίλον κῆρ.

λβ'. Μέμψονται δ' ἀρετὴν χαλεποῖς βάζοντες ἔπεσσι.

λγ'. Σῦκον χειμῶνος ζητεῖν, μαινομένου τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν, ὅτε οἷε ἔτι δίδοται.

λδ'. Καταφιλοῦντα τὸ παιδίον δεῖν, ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος ἔνδον ἐπιφθέγγεσθαι, αὐρίον ἴσως ἀποθανῆ. δύσφημα ταῦτα. οὐδὲν δύσφημον, ἔφη, φυσικὸν τίνος ἔργου σημαντικόν. ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχους θερισθῆναι δύσφημον;

λε'. Ὀμφαξ, σταφυλή, σταφίς, πάντα μεταβολαί, οὐκ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' εἰς τὸ νῦν μὴ ὄν.

λς'. Αἱ-

οὕτως ἐσταλμένον] Depravate: — ἐσταλμένον *Vat. A.*

Sectio 29. (ap. Lugd. 26. p.

Caf. 26. p.)

Sectio 30. (nr. Lugd. 26. p.

Caf. 26. p.)

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 26. p.

Caf. 26. p.)

Ἐμὲν κ. τ. λ.] *Erat, qui mallet: ἐμοί. At vulgare etiam apud Homerum. Caeterum mihi hic versas post eum, qui sequitur, collocandus videtur, ut sensus commodus existat.*

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 26. p.

Caf. 26. p.)

Μέμψονται δ' ἀρετὴν κ. τ. λ.] *Apud Hesiodum δ' ἄρα*

τούς legitur, [κ. τ. λ.] *Sed ab Antonio ipso paullulum immutatum videtur.*

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 27.

Caf. 27.)

τοιοῦτος ὁ παιδίον ζητῶν κ. τ. λ.] *Xyl. 1., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. — ὁ τὸ παιδίον ζ. —*

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 28.

29. p. Caf. 27. p.)

Hanc et sequentem Sectionem servarunt quoque *Vat. 2. 4. 5., Med. 1. 2. 3. 4., Paris. et Guelf.*

δεῖν ἔλεγεν ὁ Ἐπίκτητος] *Sic edidi secutus Ed. De Joly. Eandem lectionem exhibent Vat. A. 2. 4. 5., Paris.,*

familiaribus suis dixit, pudore suffusus atque recedentibus, quum illum viderent sic indutum!

29. Nunquam scribendi et legendi praecepta dabis, nisi prius ipse didiceris: id multo magis in vita [observandum].

30. *Quum liber haud sis, jus loquendi non habes.*

31. - - - *at cor carum mihi rixit.*

32. *Virtuti gravibus facient convicia verbis.*

33. Ficum hieme quaerere insani est: talis et is, qui liberos optat, quando non amplius conceditur.

34. Filliolum deosculanti praecipiebat Epictetus, seum dicere: *cras fortasse morietur.* At hoc mali ominis. Nihil mali ominis est, inquit, quod opus naturae indicat: alioquin et mali ominis esset hoc: *spicas detineti.*

35. Uva acerba, matura, passa. Haec omnia rei sunt mutationes non in nihilum, sed in id, quod nunc non est.

D d 3

36. Vo-

rif., *Guelf.* et *Med.* 1. 2. 3. *Med.* 4. autem: *δεῖ, ἔλεγεν ὁ Ἐπ.* — In Editionibus reliquis: *καταφιλοῦντα τὸ παιδίον, ἔλεγ. ὁ Ἐπ.* absque *δεῖν* legitur. — Hinc *Menag.* malebat: *ἐκέλευον.*

δύςφημα ταῦτα] *Upton.* ad *Arrian.* Dissert. *Epict.* III, 24, 88. malebat: *ἀλλὰ δύςφημα ἔστι ταῦτα*, qua tamen emendatione non opus videtur.

Φυσικοῦ τινος ἔργου κ. τ. λ.] *Vat. A.* 2. 4. 5., *Med.* 1. 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*: *ἐλ- λὰ φυσικοῦ κ. τ. λ.* haud male. — *ἐφη*, quod praecedat, *Μο- ρο* tollendum videbatur. *Ver- ro*, ne temere. *φησὶ* non-

nunquam et apud *Arrianum* ponitur, ut referendum sit ad *Epictetum.* vid. *Schweig- haeuf.* V. Cl., Index ad *Ar- rian.*

ἢ καὶ τὸ τοὺς στάχυνας — δύςφημον;] *Schweig- haeuf.* ad *Arriani* l. l. obsequutus punctum interrogandi post *δύςφημον* collocavi. — Caeterum articulum *τοὺς* ante *στάχυνας*, quem omnes *Codd.* et vet. Edd. agnoscunt, *Gat.* et reliquae Edd. omiserunt. — Artic. *τὸ* perperam abest a *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

Ad Sect. 35. (*ap. Lugd.* 29. p. *Caf.* 27. p.)

Ὁμφαξ κ. τ. λ.] *Vat. A.* corrupte: *ὀφαξ* (*sic*).

Ad

λς'. Ληστὴς προαιρέσεως οὐ γίνεται, τὸ τοῦ Ἐπικτήτου.

λς'. Τέχνην δὲ ἔφη περὶ τὸ σύγκρατατίθεσθαι εὐρεῖν, καὶ ἐν τῷ περὶ τὰς ὁρμῶς τόπῳ τὸ προσεκτικὸν φυλάσσειν, ἵνα μεθ' ὑπεξαιρέσεως, ἵνα κοινωνικαί, ἵνα κατ' ἀξίαν. καὶ ὁρέξεως μὲν παντάπασιν ἀπέχεσθαι, ἐκκλίσει δὲ πρὸς μηδὲν τῶν οὐκ ἐφ' ἡμῖν χρῆσθαι.

λδ'. Οὐ περὶ τοῦ τυχόντος οὖν, ἔφη, ἐστὶν ὁ ἀγὼν, ἀλλὰ περὶ τοῦ μαίνεσθαι, ἢ μή.

λδ'. Ὁ Σωκράτης ἔλεγε· τί θέλετε; λογικῶν ψυχὰς ἔχειν, ἢ ἀλόγων; λογικῶν. τίτων λογικῶν; ὑγιῶν ἢ Φαύλων; ὑγιῶν. τί οὖν οὐ ζητεῖτε; ὅτι ἔχομεν. τί οὖν μάχεσθε καὶ διαφέρεσθε;

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. p. 30. p. Cas. 28. p.)

Ληστὴς προαιρέσεως κ. τ. λ.] *Vat. A.* ηστὴς προαιρ., omissa, ut passim, littera initiali.

Ad Sect. 37. (ap. Lugd. 30. p. 31. p. Cas. 28. p.)

Τέχνην δὲ — εὐρεῖν.] *Reisk.* ad h. l.: „Τέχνην an τέχνην legas, perinde est: at pro εὐρεῖν legendum esse εὐροεῖν, nullus dubito., — Ac quie-

36. Voluntatis latro nullus est, inquit Epictetus.

37. Artem vero adfensum praebeendi inveniendam monebat: et in loco de Impetu cautionem servandam, ut sit cum exceptione, ut sit sociabilis et rei cujusque dignitatem sequatur: et adpetitu quidem prorsus abstinendum esse; averfatione vero adversus nihil eorum utendum esse, quae non sint in nostra potestate.

38. Non est itaque, inquit, de re vulgari certamen, sed de eo, utrum insaniamus, nec ne.

39. Socrates, quid vultis? inquit; utrum animas habere eorum, qui ratione praediti sunt, an eorum, qui ratione carent? Eorum, qui ratione sunt praediti. Quorumnam rationalium, sanorum, an pravorum? Sanorum. Quare ergo non quaeritis? Quoniam habemus. Quid igitur pugnat et contenditis?

quievit tamen et Schweigh., qui h. l. in *Fragm. Arriani* collegit, in lectione vulgari.

Ad Sect. 38. (ap. Lugd. 31. p.

Caf. 28. p.)

μαίνεσθαι, ἢ μὴ.] Sic jubente *Gat. dedi* pro vulgari

εἰ μὴ, secutus auctoritatem *Vatic. A.*

Ad Sect. 39. (ap. Lugd. 31. p.

Caf. 28. p.)

τὶ οὖν οὐ ζῆτ.] Sic recte *Xyl. 1.* At in *Arg.* ceterisque perperam omissum est οὐ.

ΜΑΡΚΟΥ ΑΝΤΩΝΙΝΟΥ

ΑΤΤΟΚΡΑΤΟΡΟΣ

Τ ὧ ν ε ἰ ς ἑ α υ τ ὸ ν

BIBΛION β'.

α'. Πάντα ἐκεῖνα ἐφ' ᾧ διὰ περιόδου εὐχῇ ἐλθεῖν, ἤδη ἔχειν δύνασαι, εἰ μὴ στυγρῶ φθονῆς. τοῦτο δὲ ἐστίν, εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν καταλίπῃς, καὶ τὸ μέλλον ἐπιτρέψῃς τῇ προνοίᾳ, καὶ τὸ παρὸν μόνον ἀπευθύνῃς πρὸς ὁσιότητα καὶ δικαιοσύνην. ὁσιότητα μὲν, ἵνα Φιλῆς τὸ ἀπονεμόμενον· σοὶ γὰρ αὐτὸ ἡ Φύσις ἔφερε, καὶ σε τούτῳ· δικαιοσύνην δὲ, ἵνα ἐλευθέρως καὶ χωρὶς περιπλοκῆς λέγῃς τε τάληθῇ, καὶ πράσῃς τὰ κατὰ νόμον, καὶ κατ' ἀξίαν. μὴ ἐμποδίσῃ δὲ σε, μήτε κανίᾳ ἀλλοτρίᾳ, μήτε ὑπόληψις, μήτε φωνή, μηδὲ μὴν αἴσθησις τοῦ περιτετραμμένου σοὶ σαρκιδίου. ὁψεται γὰρ τὸ πάσχον. εἰ μὴ οὖν ὅτε δήποτε πρὸς ἐξόδον γένη, πάντα τὰ ἄλλα καταλιπὼν, μόνον τὸ ἡγεμονικόν σου καὶ τὸ ἐν σοὶ θεῖον τιμήσῃς, καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι ποτε ζῆν φοβηθῇς, ἀλλὰ τότε μηδέποτε ἄρξασθαι κατὰ Φύσιν ζῆν· ἔση ἄνθρωπος ἄξιος τοῦ γενήσαντος κόσμου, καὶ παύσῃ ξένος ὢν τῆς πατρίδος, καὶ θαν-
μάζων

Ad Librum XII.

Μάρκ. Ἀντ. — β. βλ. β.]
Inscriptio hujus libri, ut et
caeterorum, non legitur in
Vatic. A.

Ad Sect. I. (ap. Lugdun. I.
Caf. I.)

εἰ μὴ πᾶν τὸ παρελθὸν
καταλίπῃς] *Vat. A.* εἰ μὴ τι
παρελθὸν καταλίπῃς, omisso

πᾶν, quod sane ex εἰ μὴ ortum
videri potest; τὸ autem ante
παρελθὸν retinendum, nec
cum τι, quod *Vat. A.* exhibet,
commutandum.

αἴσθησις τοῦ περιτε-
τραμμένου κ. τ. λ.] *Ed. Ca-*
saub. — τοῦ περιτετραμμένου,
operarum, nisi fallor, errore.
— *Gat.*, si, quis malit, non
im-

MARCI ANTONINI

IMPERATORIS

COMMENTARIORUM, QUOS IPSE SIBI SCRIPSIT,

LIBER DECIMUS SECUNDUS.

Omnia ista, quae per ambages adsequi cupis, jam nunc consequi potes, nisi tibi ipse invides; hoc est, si omisso eo, quod praeteriit, eoque, quod erit, providentiae commisso, id duntaxat, quod praefens est, ad sanctitatem et iustitiam dirigis: ad sanctitatem, ut diligas ea, quae fato tibi destinantur: tibi enim hoc tulit natura et te huic; ad iustitiam autem, ut libere et sine ambagibus veritatem loquaris atque secundum legem et pro cuiusque rei dignitate agas. Non autem te impediat neque alterius vitiositas, neque opinio, neque vox, neque adeo sensus circumdatae tibi carunculae: viderit enim, quod patitur. Si igitur quum in exitu futurus sis, caeteris omnibus missis, mentem duntaxat tuam, et divinam, quae in te inest, particulam aestimaveris, neque hoc metueris, ne vivere aliquando desinas, sed ne quando vivere secundum naturam

D d 5

non

improbat: τοῦ περὶ τετραμμε-
νου —

εἰ ἂν οὖν ὅτε δὴ ποτε
πρὸς ἐξόδῳ γένη, πάν-
τα τὰ ἄλλα καταλιπὼν] *Vat. A.* vitiose: εἰ ἂν οὖν δὴ ποτε
πρὸς ἐξόδῳ γένη, τ' ἂν τὰ ἄλ-
λα καταλιπὼν κ. τ. λ. Possit
tamen aliquis suspicari, li-
brarium voluisse: καὶ τὰ ἄλλα.

καὶ τὸ μὴ παύσεσθαι
ποτε ζῆν φοβηθῆς] Ex-
spectaveram cum *Gatak.*: καὶ
μὴ τὸ παύσεσθαι ποτε, et de-
inde cum *Moro*: τοῦ ζῆν; at
nihil variant libri. *Menag.*
εἰ καὶ τὸ ζῆν παύσεσθαι ποτε
μὴ φοβηθῆς emendandum pu-
tabat,

Ad

μάζων ὡς ἀπρὸς δόκητα τὰ καθ' ἡμέραν γινόμενα, καὶ κρεμᾶ-
μενός ἐκ τοῦδε καὶ τοῦδε.

β. Ὁ Θεὸς πάντα τὰ ἡγεμονικά, γυμνά τῶν ὕλικῶν
ἀγγείων καὶ Φλοιῶν καὶ καθαρμάτων ὄρα. μόνῳ γὰρ τῷ
ἐαυτοῦ νοερῷ μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ ἐαυτοῦ εἰς ταῦτα ἐρρύη-
κόντων καὶ ἀπωχετευμένων. ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο ἐθίσῃς
ποιεῖν, τὸν πολὺν περισπασμὸν σεαυτοῦ περιαιρήσεις. ὁ γὰρ
μὴ τὰ περικείμενα κρεᾶδια ὄρων, ἥπου γε ἐσθῆτα, καὶ οἰ-
κίαν, καὶ δόξαν καὶ τὴν τοιαύτην περιβολὴν καὶ σκηνὴν θεώ-
μενος, ἀσχολήσεται.

γ. Τρία ἐστὶν ἐξ ὧν συνέστηκας, σωματίον, πνευμά-
τιον, νοῦς. τούτων τᾶλλα μέχρι τοῦ ἐπιμελεῖσθαι δεῖν, σά
ἐστι· τὸ δὲ τρίτον μόνον κυρίως σόν. ὁ ἐὰν χωρίσῃς ἀπὸ
σεαυ-

*Ad Sect. 2. (ap. Lugdun. 2.
Caf. 2.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-
Flor. 1. 2. 3. 4. et Paris.*

μόνων ἄπτεται τῶν ἐξ
ἐαυτοῦ κ. τ. λ.] *Vat. 2. 4.,
Med. 1. 2. 3. 4. et Paris.* μόνων
ignorant.

ἐὰν δὲ καὶ σὺ τοῦτο
ἐθίσῃς ποιεῖν] ἐὰν καὶ,
omisso δὲ, habent *Vat. 2. 3. 5.,
Med. 1. 2. 4.* — At post ἐθί-
σης σεαυτὸν addunt *Vatic. 3.
4. 5., Med. 1. 2. 4. et Paris.*
quod fortasse sit, qui praeferat;
nolui tamen in textum
recipere, quum *Antoninus* re-

ciprocum post verbum ἐθίσζειν
omittere soleat.

ὁ γὰρ μὴ τὰ περικεί-
μενα κ. τ. λ.] *Paris.* corru-
pte: ὁ γὰρ μὴ τὰ παρακείμενα.
— *Meibag.* putabat: ὁ γὰρ μὲν
τὰ περικείμενα, et *Morus*: ὁ
γὰρ τὰ περικείμενα, negativa
omissa, esse emendandum:
neutra tamen harum emen-
dationum opus est.

ἥπου γε ἐσθῆτα κ. τ. λ.]
ἥπου, circumflexa penultima,
recte scriptum est in *Xyl. 1.,
Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.*
quod igitur restituendum pu-
tavi. ἥπου scilicet et ἥπου
γε, praecedente negatione,
significat multa minus, de
qua

non incipias; homo eris mundo, qui te protulit, dignus, et desines in patria tua peregrinus esse, eaque, quae quotidie fiunt, tanquam inopinata admirari, et ex hoc vel illo pendere.

2. Deus mentes omnes vasis hisce corporeis et corticibus et sordibus denudatas intuetur. Solo enim intellectu eas attingit a se ipso delibatas ac derivatas. Quod ipsum si tu quoque facere adfueveris, multa temet molestia liberabis: qui enim carnem sibi circumdatam non respicit, multo minus in veste, gloria, domo, aut apparatu instructaque reliquo contemplandis occupabitur.

3. Tria sunt, ex quibus constas, corpusculum, anima, mens: horum priora, quatenus eorum cura tibi commissa est, tua sunt; tertium vero proprie tuum. Si igitur a te,

qua hujus vocis vi conf. *Viger. de Idiot. L. Gr. p. 412. ed. Zeun. et Zeunii notam p. 413.* — In *Gat.* vero reliquisque scriptum est ἡπὺν, acuta penultima, quod quum prorsus ferri non posset, *Gatak. μήπου γε* malebat: qua emendatione autem non opus est, dummodo ἡπὺν γε legimus. — *Casaub.* in fine hujus periodi signum interrogandi posuit. At nec hoc opus est. Et ἡπὺν quidem in interrogatione usurpatur; dubito autem, an ἡπὺν γε.

καὶ σκηνήν] Hasc a *Med.*

1. 3. et *Parif.* absunt.

ἀσχολήσεται] In *Xyl. 1.*

videtur ἀσχολήσεται expresum esse operarum errore. Omnes Codd. scripti in ἀσχολήσεται cum Edd. caeteris consentiunt.

Ad Sect. 3. (ap. Lugdun. 3. Casf. 3.)

σωμάτων, πνευμάτων, νοῦς] *Vat. A.* σωματίον, πνευμάτιον, γὰρ

ὁ ἐὰν χωρίσης] Expectaveram aut cum *Gat.* διὸ ἐὰν κ. τ. λ., aut cum *Reiskio:* Ὅταν χωρίσης κ. τ. λ. At nihil variant Edd., nisi quod *Ed. Casf.* ἐὰν οὖν exhibet, sed sine librorum auctoritate; eam sequitur *Oxon.*

ὁσα

σεαυτοῦ, τουτέστιν, ἀπὸ τῆς σῆς διανοίας, ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ λέγουσιν, ἢ ὅσα αὐτὸς ἐποίησας ἢ εἶπας, καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα ταράσσει, καὶ ὅσα' τοῦ περιειμένου σοι σω-
ματίου, ἢ τοῦ συμφύτου πνευματίου, ἀπροαίρετα πρόξεσθιν, καὶ ὅσα ἢ ἔξωθεν περιρρέουσα δίνη ἐλίσσει, ὥστε τῶν συνει-
μαρμένων ἐξηρμένην καθαράν τὴν νοερὰν δύναμιν ἀπόλυτον, ἐφ' ἑαυτῆς ζῆν, ποιοῦσαν τὰ δίκαια, καὶ θέλουσιν τὰ συμ-
βαίνοντα, καὶ λέγουσαν ταληθῆ, ἐὰν χωρίσης, Φημί, τοῦ
ἡγεμονικοῦ τούτου τὰ προσηρημένα ἐκ προσπαθείας, καὶ
τοῦ χρόνου τὰ ἐπέκεινα, ἢ τὰ παρωχηκότα, ποιήσης τε
σεαυτὸν, οἷος ὁ Ἐμπεδόκλειος,

Σφαῖρος κυκλοτερὴς κοῦῃ περιήθει γαίῳν.

μόνον τε ζῆν ἐμμελετήσης, ὁ ζῆς, τουτέστι, τὸ παρὸν
δυνήση τόγος μέχρι τοῦ ἀποθανεῖν ὑπολιπόμενον, ἀταράκτως
καὶ εὐγενῶς, καὶ ἴλεως τῷ σεαυτοῦ δαίμονι διαβιῶναι.

δ'. Πολ-

ὅσα ἄλλα ποιοῦσιν, ἢ
λέγουσιν] Videtur cum Ga-
tak. legendum esse: ὅσα ἄλ-
λοι ποιοῦσιν etc. Noli tamen
hoc in vitis libris mutare.

καὶ ὅσα ὡς μέλλοντα
ταράσσει] Haud dubitavi
cum Cas. et Oxon. edere τα-
ράσσει, pro quo in ceteris
Edd. omnibus legitur ταράσ-
σεις. Hoc enim manifeste de-
pravatum est; quare et Gat.
ταράσσει se malebat. Vat. A.
tamen vulgato corruptius: τα-
ράσσεις.

ἐξηρμένην καθαρὰν τὴν
νοερὰν κ. τ. λ.] Morus ad
h. l.: „An καθαρὰν interpre-
tamentum vocis ἐξηρμένην? „

ἀπόλυτον] Gat. malebat:
καὶ ἀπάλογ.

τοῦ ἡγεμονικοῦ τούτου
τὰ προσηρτ.] Reisk. pro
τούτου malebat aut τοῦ σου,
aut ταῦτα.

Σφαῖρος κυκλοτερὴς
κοῦῃ περιήθει γαίῳν]
Vatic. A. Σφαῖρος κοῦῃ περιή-
θει γαίῳν. Salmas. vero ad
Solinum p. 97. hunc in mo-
dum restituendum putabat
hunc verum:

Σφαῖρος κυκλοτερὴς δίνη πε-
ριήγει γαίῳν.

Hinc Gataker.

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερὴς δίνη
περιήγει γαίῳν.

Ex

te, hoc est, a mente tua separaveris, quaecunque alii dicunt faciuntque, et quaecunque ipse aliquando dixeris et feceris, et quaecunque tanquam futura conturbant, et quaecunque vel circumdati corpusculi, vel hujus congenitae animulae, arbitrii tui non sunt, et quaecunque externa rerum vertigo volvit, ita ut vis illa intellectu praedita rebus a fato obvenientibus exempta, pura ac libera apud se ipsa vitam degat, iusta agens, probans, quae accidunt, et, quae vera sunt, loquens; si, inquam, a mente haec separaveris, quae ex communi cum corpore adfectione illi adhaerere solent, et temporis quidquid futurum vel praeteritum est; fecerisque te talem, qualis globus Empedoclis,

Orbis habens inflar jugi vertigine gaudens,
illudque tantummodo, quod vivis, hoc est, praesens tempus, bene ut vivas, curaveris, poteris tandem, quod superest vitae, tranquillus, generosus genioque tuo propitius transigere.

4. Saepe-

Ex Casaub. ad l. nostrum nota video jam Turnebum putavisse, reponendum esse τὸ δίνη — *Achill. Statius l. Tatius ad Arat. c. VI. sic hunc versum exhibet: Σφαῖρος κυκλοτερής, μουνῇ περιήγει χαίρων.* Heerenius, V. Cl., in Stobaeo I. p. 354. (ubi hic versus Parmenidi, non Empedocli, tribuitur) versum nostrum ita edidit:

Σφαῖρ' ὡς κυκλοτερής δίνη
περιήγει χαίρων.

At τὸ δίνη, quod recentiorum omnes fere probaverunt, displicuit Bentleio, qui in notis ad Horat. Sermon. II, 7, v. 96. aut ζώνη, aut κώνη, trocho, tur-

bine, aut μορφή, aut simile quid sibi magis arridere significat. Reisk. malebat: κώνη. — At *Salmasianam* emendationem palmariam judicat C. F. Heinrich, V. D., in Spicileg. Observat. in Parmenidis Fragmento, quod Part. VIII Symbolarum ad histor. philosophiae insertum est, quae Editore Füllebornio prodeunt, ubi vid. pag. 199. — In tanto Virorum Doctorum dissensu arbitrium penes peritiores esto.

τάγε μέχρι τοῦ ἀπο-
θανεῖν ὑπολειπόμενον]
Ita Xyl. 1., Arg., Lugdun.,
Cas. et Oxon., quod praeter
ne-

δ'. Πολλάκις ἐθαύμασα, πῶς ἑαυτὸν μὲν ἕκαστος μᾶλλον πάντων φιλεῖ, τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόληψιν ἐν ἐλάττωσι λόγῳ τίθεται, ἢ τὴν τῶν ἄλλων. εἰ γοῦν τινὰ θεὸς ἐπιστάς, ἢ διδάσκαλος ἔμφρων, κελεύσῃ, μηδὲν κατ' ἑαυτὸν ἐνθυμεῖσθαι καὶ διανοεῖσθαι, ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει, οὐδὲ πρὸς μίαν ἡμέραν τοῦτο ὑπομενεῖ. οὕτως τοὺς πέλας μᾶλλον αἰδούμεθα, τί ποτε περὶ ἡμῶν φρονήσουσιν, ἢ ἑαυτούς.

ε'. Πῶς ποτε πάντα καλῶς καὶ φιλανθρωπῶς διατάξαντες οἱ θεοί; τοῦτο μόνον παρσιδόν, τὸ ἐνίοις τῶν ἀνθρώπων καὶ πάνυ χρηστοῦς, καὶ πλεῖστα πρὸς τὸ θεῖον ὥστε συμβόλαια θεμένων, καὶ ἐπὶ πλεῖστον δι' ἔργων ὁσίων καὶ ἱερουργιῶν αὐνῆθεις τῷ θεῷ γενομένους, ἐπιδάσκει ἅπαξ ἀποθάνωσι, μηκέτι αὖθις γίνεσθαι, ἀλλ' εἰς τὸ παντελὲς ἀπεσβηκέναι; Τοῦτο δὲ εἶπερ καὶ οὕτως ἔχει, εὖ ἴσθι, ὅτι, εἰ ὡς ἑτέρως ἔχειν ἔδει, ἐποίησαν ἄν. εἰ γὰρ δίκαιον ἦν, ἦν ἂν καὶ δυνατόν· καὶ εἰ κατὰ φύσιν, ἦνεγκεν
 ἄν

necessitatem in *Gat.* reliquisque in ὑπολιπόμενον immutatum est.

Ad Sect. 4. (ap. Lugd. 4. 5. Caf. 4.)

Initium hujus Sectionis: Πολλάκις usque ad ἢ τῶν ἄλλων, servatum est quoque in *Vat.* 2. 3. 4. 5., *Med.-Flor.* 2. 3. 4., *Parif.* et *Guelf.*

μᾶλλον πάντων φιλεῖ] πάντων a *Parif.* abest: perperam.

τὴν δὲ ἑαυτοῦ περὶ αὐτοῦ ὑπόλ.] Verba περὶ

αὐτοῦ perperam absunt ab omnibus Codd., qui Excerpta tantum continent. At *Vat. A.* ea agnoscit.

ὑπόληψιν ἐν ἐλάττωσι κ. τ. λ.] *Vatic.* 2. perperam: ὑπόληψιν ἐλάττων.

ὃ μὴ ἅμα γε γινώσκων ἐξοίσει] *Menagio* γε vacare videbatur. *Reisk.* malebat: ὃ μὴ ἅμα γεγινώσκων ἐξοίσει, quod non simul voce clara pro-palet. Emendatio satis ingeniosa, qua tamen, si quid video, non opus est.

4. Saepenumero mirari soleo, quomodo fiat, ut quum sese prae ceteris diligat unusquisque, suam tamen de se opinionem minoris faciat, quam aliorum. Igitur si quis Deus adstans aut prudens praeceptor praeciperet cuiquam, ne quidquam cogitaret aut animo conciperet, quod non simulac conceperit, proferre posset, ne unum quidem diem id sustineret: adeo magis alios, quid de nobis sentiant, veremur, quam nos ipsos.

5. Quomodo sit, ut Dii, qui pulchre et cum singulari erga genus humanum amore omnia disposuerunt, hoc neglexerint, homines etiam illos, qui admodum probi sunt, qui frequentissima quasi commercia cum Diis habuerint, atque per opera pia et sacra ministeria quam maxime familiares illis exstiterint, ubi semel defuncti sunt, nusquam amplius reduci, sed prorsus exstingui? — Hoc si quidem sic se habet, pro certo scito, si aliter fieri debuisset, Deos aliter hoc instituturos fuisse: si enim iustum esset, fieri etiam posset;

οὕτω τοὺς πέλας κ.τ.λ.]

Vat. A. corrupte.

ἢ ἐαυτοῦς.] *Vat. A. corrupte: ἢ εἰ τοὺς (sic).*

Ad Sect. 5. (ap. Lugdun. 6.

Caf. 5.)

Πῶς ποτε πάντα καλῶς κ.τ.λ.] *Vat. A. ὡς ποτέ κ.τ.λ. corrupte.*

ἐπὶ πλειστον] Ita *Xyl. i., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.* Quod praeter necessitatem et sine *Codd.* auctoritate in *Gatak.* reliquisque in ἐπὶ πλειστον mutatum est.

μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι]

Vat. A. μηκέτι αὐτοὶ γίνεσθαι.

ὅτι, εἰ ὡς ἐτέρως ἔχειν ἔδει, ἐπαύσησαν αὐτοί.]

Cur ὡς illud a *Gatakero*, et Editoribus, qui eum sequuti sunt, parenthesi inclusum sit, ne-

scio. Satis enim constat ὡς Adverbiis ἀληθῶς, ἐτέρως aliisque sic addi solere; de qua re cf. *Viger. de Idiōtism. L. Gr. p. 563. ed. II. Zeun.* — Caeterum pro ἐποίησαν αὐτοὶ *Menag.* malebat ἐποίησε αὐτοί, ut ad τὸ θεῖον referatur: perperam, ni omnia me fallunt.

ε x

ἀν αὐτὸ ἡ φύσις. ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν, εἴπερ οὐχ οὕτως ἔχει, πιστεύσθω σοι τὸ μὴ δεῖσθαι οὕτω γίνεσθαι. ὁρᾷς γὰρ καὶ αὐτὸς, ὅτι τοῦτο παραζητῶν δικαιολογῇ πρὸς τὸν θεόν. οὐκ ἂν δ' οὕτω διελεγόμεθα ποῖς θεοῖς, εἰ μὴ ἀριστοὶ καὶ δικαιοτάτοί εἰσιν. εἰ δὲ τοῦτο, οὐκ ἂν τι περι-εἶδον ἀδίκως καὶ ἀλόγως ἡμελημένον τῶν ἐν τῇ διακοσμῇσει.

ς'. Ἐθίζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις. καὶ γὰρ ἡ χεὶρ ἡ ἀριστερά, πρὸς τὰ ἄλλα διὰ τὸ ἀνέθιστον ἀργὸς οὔσα, τοῦ χαλινοῦ ἐρρώμενέστερον ἢ ἡ δεξιὰ κρατεῖ. τοῦτο γὰρ εἰ-δισται.

ζ'. Ὅποῖόν δεῖ καταληφθῆναι. ὑπὸ τοῦ θανάτου καὶ σώματι καὶ ψυχῇ· τὴν βραχύτητα τοῦ βίου, τὴν ἀχάνειαν τοῦ ὀπίσω καὶ πρόσω αἰῶνας, τὴν ἀσθένειαν πάσης ὕλης.

η'. Γυμνὰ τῶν φλοκῶν θεάσασθαι τὰ αἰτιώδη· τὰς ἀναφορὰς τῶν πράξεων· τί πόνος· τί ἡδονή· τί θάνατος· τί δόξα· τίς ὁ ἐαυτῷ ἀσχολίας αἴτιος· πῶς οὐδεὶς ὑπ' ἄλλου ἐμποδίζεται· ὅτι πάντα ὑπόληψις.

θ'. Ὅμοιον δ' εἶναι δεῖ ἐν τῇ τῶν δογμάτων χρήσει, παγκρατιαστῇ, οὐχὶ μονομάχῳ· ὁ μὲν γὰρ τὸ ξίφος, ὃ χρῆ-

ἐκ δὲ τοῦ μὴ οὕτως ἔχειν] *Vat. A.* corrupte: ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος ἔχειν.

τὸ μὴ δεῖσθαι οὕτω γί-νεσθαι] *Xyl. 1., Arg., Lugdun., Caf. et Oxon.* — οὕτως γίνεσθαι. — et sic deinde quoque: δ' οὕτως διελεγόμεθα, ubi

Reisk. pro διελεγόμεθα malebat ἐδικαιολογούμεθα.

εἰ δὲ τοῦτο] *Haec verba ignorat Vatic. A.*

Ad Sect. 6. (ap. Lugdun. 7. Caf. 6.)

Ἐθίζε καὶ ὅσα ἀπογινώσκεις] *Vat.* εἰθίζε καὶ ὅσα ἀπογ.

posset; et si naturae consentaneum esset, natura hoc ferret: ex eo igitur, quod non ita se habet, si quidem non ita habet, compertum tibi habeas, non oportere ita fieri: vides enim te ipsum in hujus rei indagatione cum Deo de jure disceptare; cum Diis vero non ita ageremus, nisi optimi et iustissimi essent. Quod si ita est, nihil contra iustitiae ac rationis legem in mundi dispositione neglectum insuper habuerunt.

6. Illis etiam adfuesce, quae fieri posse desperas: nam et sinistra manus, quum ad alia opera per desuetudinem iners sit; frenum tamen, quam dextra, validius tenet: quoniam huic adsueta est.

7. Qualem tum corpore tum animo a morte comprehendi oporteat; brevitatem porro vitae, aevi praeteriti atque futuri immensitatem et materiae cujusvis imbecillitatem [confidera].

8. Formas corticibus nudatas contemplare: quo referantur actiones: quid dolor, quid voluptas, quid mors, quid gloria; quis sibi ipsi molestiarum auctor: quo modo nemo ab alio quopiam impediatur: omnia in opinione esse sita.

9. Similem esse oportet in decretorum usu pancratiastae, non gladiatori: hic enim ense, quo utitur deposito, inter-

ἀπογ. Reisk. malebat: ἐδίξε (scil. σε) καὶ πρὸς ὅσα ἀπογ. n. n. vid. Index.

Ad Sect. 7. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 7. p.)

τὴν ἀσθενεῖαν πάσης ὕλης] In Xyl. 1., Argent. et Lugd. vitiose αἰσθενεῖαν editum est.

Marc. Anton.

Ad Sect. 8. (ap. Lugd. 3. p. Caf. 7. p.)

τίς ὁ ἐαυτοῦ ἀσχολίας αἴτιος] Gaß.: „Forſan πῶς πᾶς τις vel ὅτι πᾶς τις: quia ſequitur: πῶς οὐδεὶς ὑπ’ ἄλλου ἐμποδίζεται. At hac emendatione neutiquam opus eſt.

Ee

Ad

χρῆται, ἀποτίθεται καὶ ἀναιρεῖται· ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ.

ι'. Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾷ, διαιροῦντα εἰς ὕλην, αἵτιον, ἀναφοράν.

ια'. Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει ἄνθρωπος, μὴ ποιεῖν ἄλλο, ἢ ὅπερ μέλλει ὁ θεὸς ἐπαινεῖν, καὶ δέχεσθαι πᾶν ὃ ἂν νέμῃ αὐτῷ ὁ θεός.

ιβ'. Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον· οὐδὲν γὰρ ἐκόντες ἢ ἄκοντες ἀμαρτάνουσι· μήτε ἀνθρώποις· οὐδὲν γὰρ οὐχὶ ἄκοντες. ὥστε οὐδενὶ μεμπτέον.

ιγ'. Πῶς γελοῖος καὶ ξένος, ὁ θαυμάζων ὅτι οὖν τῶν ἐν τῷ βίῳ γινομένων;

ιδ'. Ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμένη, καὶ ἀπαράβατος τάξις, ἢ πρόνοια ἰλάσιμος, ἢ Φυρμός εἰκαιότητος ἀπροστάτητος. εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις; εἰ δὲ πρόνοια ἐπι-

Ad Sect. 9. (ap. Lugdun. 9.

Caf. 8.)

ὁ δὲ τὴν χεῖρα αἰεῖ ἔχει.] *Vatic. A.* vitiose: ὁ δὲ τὴν χεῖραν αἰεῖ ἔχει.

ἢ συστρέψαι αὐτὴν δεῖ.] *Menag.* emendabat: ἢ ὡς συστρέψαι. n. n.

Ad Sect. 10. (ap. Lugd. 10. p.

Caf. 9. p.)

Τοιαῦτα τὰ πράγματα ὁρᾷ.] *Exspectabis* aut cum *Gat.* ποῖα αὐτὰ τὰ πράγματα, aut cum *Casaub.* et *Reisk.* Δεῖ αὐτὰ τὰ πράγμα. At *Vat. A.* in vulgarem consentit.

Ad Sect. 11. (ap. Lugd. 10. p.

Caf. 9. p.)

Ἡλίκην ἐξουσίαν ἔχει.]

Vatic. A. corrupte: τὸ ὕλην κ. τ. λ.

πᾶν ὃ ἂν νέμῃ.] *Vatic. A.* πᾶν ὃ ἐάν νέμῃ κ. τ. λ.

Ad Sect. 12. (ap. Lugd. 11.

Caf. 9. p. 10.)

Τὸ ἐξῆς τῇ φύσει μήτε θεοῖς μεμπτέον.] *Vatic. A.* Τι ἐξῆς τῇ φύσει καὶ μήτε κ. τ. λ. — καὶ quidem ab hoc loco alienum est. At si quis *Ti* illud recipiendum putaverit, non magnopere cum eo contenderem, si modo post φύσει punctum interrogandi poneretur. Caeterum nescio, quid *Menag.* in animo habuerit, dum haec adnotabat: „forſan μήτε φύσει.“ *Reisk.* placebat: εἰ γίγνεται τὸ ἐξῆς τῇ

interficatur; ille vero manum semper praesto habet, nec alia re opus habet, quam ut manum contorqueat:

10. Sic res oportet intueri, divisione in materiam, formam et finem facta.

11. Quanta hominis est potentia, cui licet nihil aliud agere, quam quod Deus ipse comprobaturus sit et libenter accipere, quidquid Deus illi assignarit.

12. Quidquid naturae consentaneum est, de hoc nec Dii sunt accusandi: nihil enim vel sponte vel inviti peccant: nec homines: hi enim nihil sponte peccant: nullus ergo accusandus.

13. Quam ridiculus et peregrinus, qui quidquam eorum, quae in mundo fiunt, admiratur!

14. Aut necessitas fatalis, aut ordo non transgrediendus, aut providentia placibilis, aut confusio temeraria, sine summo aliquo rectore. Si igitur necessitas inviolabi-

E e 2

lis,

τῇ φύσει κ. τ. λ., aut τὸ ἐξῆς
τῇ φύσει ἀπολαβόντι; neutra
tamen emendatione opus esse
videtur. *Cas.* τὸ ἐξῆς τῇ φύ-
σει ad praecedentem Sectio-
nem retulit; haud male.

*Ad Sect. 13. (ap. Lugd. 12.
Cas. 11.)*

ὁ θανμάζων ὅτι οὖν] *Va-
tic. A.* ὁ θαυμάζων καὶ ὅτι οὖν.

*Ad Sect. 14. (ap. Lugd. 13. p.
Cas. 12. p.)*

Hanc Sectionem servarunt
quoque *Vat. 2. 3. 4. 5., Med.-
Flor. 2. 3. 4. et Paris.*

ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρμέ-
νη, καὶ ἀπαράβατος τά-
ξις] Sic in *Ed. Cas. et Oxon.*
In caeteris: ἦτοι ἀνάγκη εἰμαρ-
μένη ἀπαράβατος τάξις, quae

quidem lectio defendi potest,
si dicamus, verba ἀπαράβα-
τος τάξις esse *appositionem* τῶν
ἀνάγκη εἰμαρμένη. — At καὶ
illud ante ἀπαράβατος addunt
*Vat. A. 2. 3. 4. 5., Med. 2. 3.
et Paris.* Pro εἰμαρμένη le-
gunt εἰμαρμένης *Vat. A. 2. 3.,
Med. 2. 3. 4. et Paris.* haud
male. — Solus autem *Paris.*
ἦτοι ἀνάγκη ἀνάγκη εἰμαρμ.

ἡ φυσικὴ εἰκασιότητος
ἀπροστ.] In *Xyl. 1.* perpe-
ram εἰκισότητος et in *Lugdun.*
ἀκισότητος impressum est. —
Ed. Cas. et Oxon. καὶ ἀπρο-
στάτητος.

εἰ μὲν οὖν ἀπαράβατος
ἀνάγκη, τί ἀντιτείνεις;]
Antea legebatur: εἰ μὲν ἀπα-
ράβα-

ἐπιδεχομένη τὸ ἰλάσκεσθαι, ἄξιον αὐτὸν ποιήσον τῆς ἐκ τοῦ
 θεοῦ βοηθείας, εἰ δὲ Φυρμός ἀνηγεμόνευτος, ἀσμένιζε, ὅτι
 ἐν τοιούτῳ τῷ κλύδωνι αὐτὸς ἔχεις ἐν σαυτῷ τινὰ νοῦν ἡγε-
 μονικόν. καὶ παραφέρῃ σε ὁ κλύδων, παραφερῆτω τὸ σαρ-
 κιδιον, τὸ πνευμάτιον, τᾶλλα. τὸν γὰρ νοῦν οὐ παροίσει.

— 14. Ἡ τὸ μὲν τοῦ λύχνου φῶς μέχρι σβεσθῆ, φαί-
 νει, καὶ τὴν αὐγὴν οὐκ ἀποβάλλει· ἡ δὲ ἐν σοι ἀλήθεια
 καὶ δικαιοσύνη, καὶ σωφροσύνη προαποσβήσεται;

15. Ἐπὶ τοῦ φαντασίαν παρασχόντος, ὅτι ἡμαρτε·
 τί δαὶ οἶδα, εἰ τοῦτο αἰμάρτημα; εἰ δὲ καὶ ἡμαρτεν, ὅτι
 κατέκρινεν αὐτὸς ἑαυτὸν; καὶ οὕτως ὁμοιον τοῦτο τῷ κατα-
 δρύπτειν τὴν ἑαυτοῦ ὄψιν. ὅτι ὁ μὴ θέλων τὸν φαῦλον
 αἰμαρτάνειν, ὁμοιος τῷ μὴ θέλοντι τὴν συκὴν ὅπον ἐν τοῖς
 σύκαις φέρειν, καὶ τὰ βρέφη κλαυθυρίζεσθαι, καὶ τὸν ἵπ-
 πον χρεμετίζειν, καὶ ὅσα ἄλλα ἀνγκαῖα. τί γὰρ πάθῃ τὴν
 ἑξὶν ἔχων τοιαύτην; εἰ οὖν γοργὸς εἶ, ταύτην θεράπευσον.

15. Ei

εἰς βατος — Ego vero putavi
 οὖν ex *Vatic. A.* 2. 3. 4. 5.,
Med. 2. 3. 4. auctoritate in
 textum esse recipiendum. —
 τί ἀντιτείνεις habent
Xyl. 1., *Arg.*, *Lugd.*, *Caf.* et
Ox., idemque omnes *Codd.*;
 quod cur in *Gat.* reliquisque
 Editt. in τί ἀντιτείνης immuta-
 tum sit, me ignorare profi-
 teor.

ἄξιον αὐτὸν ποιήσον]
Vat. A. ἄξιον σαυτὸν π. *Vat.*
tio. A., *Med.* 2. 3. 4. et *Parif.*

τοιούτῳ τῷ κλύδωνι].

Articulum τῷ ignorat *Parif.*
 perperam.

ἔχεις ἐν σαυτῷ] *Vat. A.*
 corrupte: ἔχειν σεαυτῷ. —
 Mox vero pro τινὰ νοῦν *Parif.*
 νοῦν τινά.

καὶ παραφέρῃ σε] Sic
 edidi omnium primus pro
 vulgari: καὶ περὶφέρῃ σε, au-
 ctoritatem *Vat. A.* 3., *Med.* 3.
 et 4. sacutus. *Vat.* 2. corru-
 pte: καὶ παραφέρει σε. *Med.* 2.
 et *Parif.*: καὶ παραφέρει σε.

Ad Sect. 15. (*ap. Lugd.* 13. p.
Caf. 12. p.)

Hanc Sectionem iidem, qui
 prae-

lis, cur reluctaris? si providentia, quae placari possit, auxilio divino dignum te praesta: si confusio, cui nullus praesit, contentus sis, te in tanto rerum fluctu mentem intra te rectricem habere: quod si te aetius ille corripuerit, carunculam, animulam aliaque abripiat! mentem enim non abripiet.

15. Aut an erit, ut lucernae lumen, donec ~~extin-~~guatur, luceat, in te autem veritas et iustitia et temperantia ante tuum ~~extinctum~~ extinguantur?

16. Si quis opinionem tibi excitat, quasi peccavisset, tu tecum: Scisne certo, hoc esse peccatum? aut si peccavit, an se ipse peccati reum damnaverit? Hoc enim perinde est, ac si vultum suum dilacerasset. Qui autem non vult, improprium peccare, similis est ei, qui non vult, sicut in fructibus suis succum ferre, et infantes vagire, et equum hinnire, aliaque ejusmodi, quae sunt necessaria. Quid enim aliud facere poterat, qui sic adfectus erat? Si igitur acutus es et sollers, hunc habitum sana.

Ee 3

17. Si

praecedentem, Codd. quoque servarunt.

Ἡ τὸ μὲν τοῦ] Voculam ἥ in initio hujus Sectionis Reisk. aut tollendam putabat, ut repetitam ex praecedenti ei in παροίσει, aut saltem cum τί; quare? commutandum. — Vereor, ne temere hoc conjecerit. Saltem omnes Codd. nostri eam voculam agnoscunt, nec inepta est et otiosa, si cum praecedenti Sectione hanc nostram, ut Cas., conjungimus.

προαποσβήσεται;] Me-

dic. 3. προαποσβεθήσεται; Me-
dic. 4. corrupte προαποβήσεται;

Ad Sect. 16. (ap. Lugd. 14. Cas. 13.)

ὅτι ἡμαρτς] Gat. emendabat: ἡμαρτέ τις, ut τις librario oculum in sequens τί intendenti exciderit.

ὅτι κατέκρινεν] Reisk. ὅτι κατέκρινεν, quamobrem etc. legendum putabat. n. n.

ὅτι ὁ μὴ θέλων κ. τ. λ.] Vatic. A. τί ὁ μὴ θέλων τ. φ. ἀμαρτάνειν; haud male.

Ad

ιζ'. Εἰ μὴ καθήκει, μὴ πράξης· εἰ μὴ ἀληθές ἐστι, μὴ εἴπης. ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρεῖν.

ιη'. Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο τὸ τὴν Φαντασίαν σοι ποιοῦν; καὶ ἀναπτύσσειν διαιροῦντα, εἰς τὸ αἴτιον, εἰς τὸ ὑλικόν, εἰς τὴν ἀναφοράν, εἰς τὸν χρόνον, ἐντὸς οὗ πεπαῦσθαι αὐτὸ δεήσει.

ιθ'. Αἴσθου ποτὲ, ὅτι κρεῖττόν τι καὶ δαιμονιώτερον ἔχεις ἐν σαυτῷ τῶν τὰ πάθη ποιούντων, καὶ καθάπαξ τῶν νευροσπαστούντων σε. τί μου νῦν ἐστὶν ἡ διάνοια; μὴ φόβος; μὴ ὑποψία; μὴ ἐπιθυμία; μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;

κ'. Πρῶτον, τὸ μὴ εἰκῇ, μηδὲ ἄνευ ἀναφορᾶς. δευτέρον, τὸ μὴ ἐπ' ἄλλο τι, ἢ ἐπὶ τὸ κοινωνικὸν τέλος τὴν ἀναγωγὴν ποιεῖσθαι.

κα'. Ὅτι μετ' οὐ πολὺ, οὐδεὶς οὐδαμοῦ ἔση, οὐδὲ τούτων τι ἂν νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων τις τῶν νῦν βιούντων, ἀπάν-

Ad Sect. 17. et 18. (ap. Lugdun. 15. p. Caf. 14. p)
ἡ γὰρ ὁρμή σου ἔστω, εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρεῖν.

Τί ἐστὶν αὐτὸ ἐκεῖνο κ. τ. λ.] In omnibus Editionibus superioribus verba ἔστω, εἰς τὸ πᾶν ἀεὶ ὀρεῖν conjunguntur. Caf. autem post verbum ἔστω, et Gat. post πᾶν, punctum majus collocandum putarunt, diversam uterque interpretandi rationem secutus. Ille enim vertit: *Mentis impetus tui juris esto*, tanquam legisset: ἡ ὁρμή σου ἀβίαστος ἔστω. Gatakerus autem locum sic restituendum esse pu-

tabat: „ἡ γὰρ ὁρμή σου εἰς τὰ δε (sc. τὸ καθήκον καὶ τὸ ἀληθές) πάντῃ: *ad ista enim duo intentio tua tendat*; ita ut sequens Sectio a verbis ἀεὶ ὀρεῖν incipiat. — Nec tamen aliam conjecturam respuit Gatak., putat enim posse legi: ἡ ὁρμή σου ἀβίαστος εἰς τὸ πᾶν. coll. X, 33. Uptonus vero in Notis ad Arrian. Diff. Epict. I, 12, 26. eam hujus loci distinctionem commendaverat, quam nos recipere eo minus dubitavimus, quod Cod. Vat. A. verba εἰς τὸ Πᾶν ἀεὶ ὀρεῖν sine interpungendi signo

17. Si non convenit, ne agas; si non verum est, ne dicas. Eo te tuus impetus ferat, ut in omnibus Totum illud [cujus pars es] respicias.

18. Quid sit, quod hanc opinionem tibi excitet, [contemplare,] et diligenter explica, id ipsum in causam dividendo et materiam et finem et tempus, intra quod desitutum est.

19. Sentias tandem aliquando, esse aliquid in te praestantius et divinius, quam ea, quae adfectus excitant atque omnino tanquam fidiculis huc illuc te trahunt. Quae mihi nunc mens est? num metus? num suspicio? num libido? num aliud quid ejusmodi?

20. Primum ne quid temere aut absque certo aliquo fine: deinde, ut non alio, quam ad societatis finem referatur.

21. Brevi nec ipse ullus usquam eris, nec quidquam eorum, quae vides, nec eorum, qui nunc vivunt, quis-

Ee 4

quam:

signo conjungit. Ne tamen quid dissimulem, et hoc lectores monitos velim, verbum *ἔστω* a *Vatic. A.* abesse. Hinc forte aliis se probaverit conjectura, quam olim ad Interpretationem Antonini Germanicam protuli: ἡ γὰρ ὁρμή σὴ εἰς τὸ Πᾶν. Ἀεὶ ὁρᾶν, τί ἐστίν. κ. τ. λ., hoc sensu: Impetus enim tuus in omnibus rebus a te pendet. (Nova Periodus) Semper considerandum est etc.

Ad Sect. 19. (ap. Lugd. 15. p. Caf. 14. p.)

τί μου νῦν ἐστίν ἡ δια-

νοία] Malim cum *Reiskio*: τί μου νῦν ἐστίν ἐν διανοίᾳ. Verum in ἡ διάνοια cum omnibus Edd. consentit *Vat. A.*

μὴ ἄλλο τι τοιοῦτον;] *Xyl.* 1. operarum errore: μὴ ἄ. τι τοιοῦτον, et *Caf.* τοιοῦτο.

Sectio 20. (ap. Lugdun. 16. Caf. 15.)

Ad Sect. 21. (ap. Lugd. 17. Caf. 16.)

τι ἄ νῦν βλέπεις, οὐδὲ τούτων] Haec verba in *Vatic. A.* desunt.

ἄ παν.

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν καὶ τρέπεσθαι καὶ φθείρεσθαι πέφυκεν, ἵνα ἕτερα ἐφεξῆς γίνηται.

κβ. Ὅτι πάντα ἢ ὑπόληψις· καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί. ἄρον οὖν, ὅτε θέλεις, τὴν ὑπόληψιν, καὶ ὥσπερ κάμψαντι τὴν ἔκραν γαλήνη, σταθερὰ πάντα, καὶ κόλπος ἀκύμων.

κγ. Μία καὶ ἡτισοῦν ἐνέργεια κατὰ καιρὸν παυσαμένη, οὐδὲν κακὸν πάσχει, καθὼ πέπαυται· οὐδὲ ὁ πράξας τὴν πρᾶξιν ταύτην, κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται, κακὸν τι πέπονθεν. ὁμοίως οὖν τὸ ἐκ πασῶν τῶν πράξεων σύστημα, ὅπερ ἐστὶν ὁ βίος, εἰάν ἐν καιρῷ παύσῃται, οὐδὲν κακὸν πάσχει κατ' αὐτὸ τοῦτο, καθ' ὃ πέπαυται· οὐδὲ ὁ καταπαύσας ἐν καιρῷ τὸν εἰρμὸν τοῦτον, κακῶς διετέθη. τὸν δὲ καιρὸν, καὶ τὸν ὅρον δίδωσιν ἡ φύσις, ποτὲ μὲν καὶ ἡ ἰδία, ὅταν ἐν γήραϊ, πάντως δὲ ἡ τῶν ὄλων· ἥς τῶν μερῶν μεταβαλλόντων, νεαρὸς αἰεὶ καὶ ἀκμαῖος ὁ σύμπας κόσμος διαμένει. καλὸν δὲ αἰεὶ πᾶν καὶ ὠραῖον τὸ συμφέρον τῷ ὄλῳ. ἡ οὖν κατὰπαυσις τοῦ βίου, ἐκάστω οὐ κακὸν μὲν ὅτι οὐδὲ αἰσχρόν· εἴπερ καὶ ἀπροαίρετον, καὶ οὐκ ἀκοινώνητον. ἀγαθὸν δὲ, εἴπερ τῷ ὄλῳ καίριον καὶ συμφέρον, καὶ συμφερόμενον. οὕτω γὰρ καὶ θεοφόρητος, ὁ φερόμενος κατὰ ταῦτα θεῷ, καὶ ἐπὶ ταῦτα τῇ γνώμῃ φερόμενος.

κδ. Τρίαι

ἅπαντα γὰρ μεταβάλλειν] ἅπαντα *dedi cum Xyl. i., Lugd., Caf. et Oxon.*, quibus-
cum consentit *Vatic. A.* In *Arg., Gat.* reliquisque πάντα editum est.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 18. Caf. 17.)

Ὅτι πάντα ἢ ὑπόληψις] *Malim cum Moro, omisso articulo, ὅτι πάντα ὑπόληψις.*

καὶ

quam: omnia enim ita nata sunt, ut mutantur, vertantur et intereant, ut alia inde sua serie oriantur.

22. Omnia in opinione sita sunt: et haec ipsa in te est: tolle igitur, si lubet, opinionem, eruntque, ut promontorium praetervecto maris tranquillitas, sic tibi omnia serena et sinis fluctibus vacans.

23. Singularis quidem actio, quaecunque semum sit, tempore suo desinens, nihil mali inde patitur, quod desinit; neque is, qui actionis illius auctor est, eo, quod illa desinit, mali quidquam patitur. Sic igitur et omnium actionum complexus, qui vita dicitur, si tempore suo desierit, nihil inde mali quidquam patitur, quod desinit: nec qui tempore suo huic seriei finem facit, male adficitur: tempus autem et terminum natura constituit, interdum propria, ut in senectute sit, omnino vero Universi natura: cujus quidem partibus mutatis, novus semper et vegetus totus mundus perdurat: pulchrum vero semper est et tempestivum, quod Universo prodest. Finis itaque vitae singulis quidem malum non est, quia nec inhonestum, si quidem nec a potestate nostra pendet, nec societati repugnat. Bonum autem est, si universo tempestivum et commodum est et cum illo fertur. Eodem enim modo cum numine divino ferri dicimus eum, qui eadem, qua Deus, vita fertur, menteque sua ad eadem fertur.

Ec 5

24. Tria

καὶ αὐτὴ ἐπὶ σοί.] Me-
nag. malebat: καὶ αὐτὴ ἐπὶ
σοί. n. n.

Ad Sect. 23. (ap. Lugd. 19. p.
Cas. 18.)

πασῶν τῶν πράξεων]

In Argenti operarum errore:
πασῶν τῶν πράξεων.

αὐτῷ γὰρ καὶ θεοφόρ.]
αὐτῷ γὰρ θεοφόρ. Xyl. 1.

Ad

αδ'. Τρία ταῦτα δεῖ πρόχειρα ἔχειν: ἐπὶ μὲν ὧν ποι-
εῖς, εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλλως ἢ ὡς ἂν ἡ δίκη αὐτῇ ἐνέρι-
γησεν. ἐπὶ δὲ τῶν ἔξωθεν συμβαινόντων, ὅτι ἤτοι κατ' ἐπι-
τυχίαν, ἢ κατὰ πρόνοιαν· οὔτε δὲ τῇ ἐπιτυχίᾳ μεμπτέον,
οὔτε τῇ προνοίᾳ ἐγκλητέον· δεύτερον, τὸ ὁποῖον ἑκαστον ἀπὸ
στερήματος μέχρι ψυχώσεως, καὶ ἀπὸ ψυχώσεως μέχρι
τοῦ τὴν ψυχὴν ἀποδοῦναι. καὶ ἐξ οἷων ἡ σύγκρισις, καὶ εἰς
διὰ ἡ λύσις. τρίτον, εἰ ἂν μετέωρος ἐξαρθεῖς κατεσκέψαι
τὰ ἀνθρώπεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν, ὅση, κατανοήσας· συνι-
δὼν ἅμα, καὶ ὅσον τὸ περιιοικῶν, ἐναερίων καὶ ἐναιθερίων
(καὶ) ὅτι ὅσαις ἂν ἐξαρθῇς, ταῦτα ὄψει, τὸ ὁμοειδὲς, τὸ
ὀλιγοχρόνιον. ἐπὶ τούτοις, ὁ τύφος.

καὶ Βάλε' ἔξω τὴν ὑπόληψιν, σέσωσαι. τίς οὖν ὁ κα-
λύων ἐκβάλλειν;

κς'. Όταν' δυσφορῇς ἐπὶ τιμῇ, ἐπελάθου τοῦ, ὅτι
πάντα κατὰ τὴν τῶν ὅλων φύσιν γίνεται. καὶ τοῦ, ὅτι τὸ
ἡμαρτανόμενον ἀλλότριον. καὶ ἐπὶ τούτοις τοῦ, ὅτι πᾶν τὸ
γνω-

Ad Sect. 24. (ap. Lugd. 19. p.
Cas. 19.)

εἰ μήτε εἰκῇ μηδὲ ἄλ-
λως] εἰ illud Moro delendum
videbatur. — Xyl. i. vitiose:
μή σε ἄλλως.

ἔτι ἤτοι κατ' ἐπιτυχίαν
Argent. operarum errore: ὅτι
ἦτι κ. τ. λ.

ἀπὸ στερήματος] Genl.
putabat emendandum esse
aut στερήματος, aut σπειρήμα-
τος, aut σπορεύματος, aut σπερ-
ματώσεως: postremum in h. l.
vertendo secutus sum.

τρίτον, εἰ ἂν μετέω-
ρος ἐξαρθεῖς κατεσκέ-
ψαι κ. τ. λ. — ὀλιγοχρό-
νιον] Ita locus hic in omni-
bus Edd. legitur, nisi quod
Casaub. operarum errore, ab
ipso Editore notato, pro κατα-
νοήσας exhibet: κατανοήσας.
— Vat. A. autem locum ita
exhibet: τρίτον, ἡ (perperam
pro εἰ) ἄφνω (haud male)
ἐξαρθεῖς κατεσκέψαι τὰ ἀνθρώ-
πεια, καὶ τὴν πολυτροπίαν,
ὅτι κατανοήσεις συνοδῶν
ἅμα καὶ ὅσον τὸ περιιοικῶν ἐν-
αερίων

24. Tria haec in promptu habere oportet: in iis, quae agis, ne quid temere agas, aut secus, quam ipsa iustitia egisset: in iis vero, quae extrinsecus eveniunt, vel fortuna vel providentia evenire; neque fortunam esse culpandam, neque providentiam accusandam. Secundum, quale unumquodque sit a satione usque ad animationem, et ab animatione usque ad animi solutionem, ex quibus conflatum sit, et in qualia dissolvatur. Tertium, si sublime elatus res humanas considerares, earumque, quanta esset, variationem multiplicem, unaque conspectu comprehenderes, quantum undique aëreorum et aetheriorum sedes suas habeat, te quotiescunque subvectus esses, eadem semper visurum, ejusdem generis res, easque ad breve temporis spatium durantes. Talia sunt, quibus superbis!

25. Opinionem ejice: salvus es. Quis vero prohibet, quo minus eam ejicias?

26. Quoties aliquid moleste fers, oblitus es, omnia secundum rerum universalium naturam fieri; tum, alterius peccatum ad te non pertinere; porro, omnia, quae nunc fiant,

αἰσίων καὶ ἀκαίρων καὶ ὅτι
ὁσάκις εἰς ἐξαρθεὶς ταῦτα
ὄψῃ, τὸ ὁμοειδές, καὶ τὸ ὀλι-
γοχρόνιον. — Non est, quod
cum *Reisk.* pro ὄψῃ corrigas
ὄψῃ; illud *Antonino* familiare.

ἐπὶ τούτοις ὁ τύφος.]
Reisk. malebat: ἐπὶ τούτοις
τίς ὁ τύφος; harum rerum
caussa quid superbis?

*Ad Sect. 25. (ap. Lugd. 20.
Caf. 20.)*

τίς οὖν ὁ καλῶν ἐκ-

βάλλειν;] *Vatic. A.* vitiose:
τί οὖν ὁ καλ. ἐκβάλλει.

*Ad Sect. 26. (ap. Lugd. 21.
Caf. 21.)*

ἐπελάθου τοῦ, ὅτι κ.
καί.] *Kat. A.* ἐπελάθου τοῦ
του, ὅτι — haud male. καί
ὅτι τὸ ἀμαρτανόμενον
ἀλλότριον.] *Vat. A.* ὅτι τὸ
ἀμαρτανόμενον οὖν ἀλλότριον,
quod non placet, quoniam
nihil dixit *Antoninus*, ex quo
hoc effici possit, τὸ ἀμαρτα-
νόμενον εἶναι ἀλλότριον. καί

γινόμενον οὕτως αἰεὶ ἐγίνετο, καὶ γενήσεται, καὶ νῦν παντα-
 χού γίνεται τοῦ, ὅση ἡ συγγένεια ἀνθρώπου πρὸς πᾶν τὸ
 ἀνθρώπειον γένος· οὐ γὰρ αἱματίου ἢ σπερμιατίου, ἀλλὰ νοῦ
 κοινωσία. ἐπεκλάδου δὲ καὶ τοῦ, ὅτι ὁ ἐκάστου νοῦς θεός,
 καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύηκε. τοῦ, ὅτι οὐδὲν ἴδιον οὐθενός· ἀλλὰ καὶ
 τὸ τεκνίον, καὶ τὸ πωμάτιον, καὶ αὐτὸ τὸ ψυχάριον ἐκεῖ-
 θεν ἐλήλυθεν. τοῦ, ὅτι πᾶνθ' ὑπόληψις. τοῦ, ὅτι τὸ παρὸν
 μόνον ἕκαστος ζῇ, καὶ τοῦτο ἀποβάλλει.

κς'. Συνεχῶς ἀναπολεῖν, τοὺς ἐπὶ τινι λίαν ἀγανακτῆ-
 σαντας, τοὺς ἐν μεγίσταις δόξαις, ἢ συμφοραῖς, ἢ ἔχθραις,
 ἢ ὁποιαῖσιν τύχαις ἀκμιάσαντας. εἴτα· ἐφιστάμεν, ποῦ νῦν
 πάντα ἐκεῖνα; καπνός, καὶ σποδός, καὶ μῦθος, ἢ οὐδὲ μῦ-
 θος. συμπροσπιπτέτω δὲ καὶ τὸ τοιοῦτο πᾶν, οἷον, Φάβιος
 Κατούλκιος ἐπ' ἀγροῦ, καὶ Λούσιος Λαῦτος ἐν τοῖς κήποις,
 καὶ Σπερτίνιος ἐν Βαίαις, καὶ Τιβέριος ἐν Καπρίαῖς, καὶ
 Οὐήλιος Ροῦφος, καὶ ὅλως ἡ πρὸς ὅτιον μετ' οἴσσεως δια-
 φορά. καὶ ὡς εὐτελές πᾶν τὸ κατεντεινόμενον. καὶ ὅσα Φι-
 λοσοφώτερον, τὸ ἐπὶ τῆς δοθείσης ὕλης ἑαυτὸν δίκαιον, σώ-
 φρονα,

καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύηκε.]
Vatic. A. καὶ ἐκεῖθεν ἐρρύηκεν
 ἄν.

*Ad Sect. 27. (ap. Lugd. 22.
 Cas. 22.)*

ἢ ἔχθραις.] *Vat. A.* vitio-
 le: ἢ ὀχθραις.

συμπροσπιπτέτω δὲ
 καὶ.] *Vat. A.* corrupte: συμ-
 πρσπιπαέτω (sic) δὲ καὶ.

Λούσιος Λαῦπος.] *Xyl.*
Cas. et Menng. malebant: Λού-
 κιος Λαῦπος. At lectionem
 vulgarem tuetur *If. Casaubon.*

ad Spartiani Vit. Hadriani
 c. 5. p. m. 49. 50.

ἐν τοῖς κήποις.] Haec
 verba, in prioribus Edd.
 omissa, addere haud dubita-
 vi. Vertit scilicet *Xyl.*: *Lu-*
cius Lupus in hortis, et *Vat.*
tic. A. legit: ἐν τοῖς κάποις,
 ex quo satis apparere puto,
Cod. Palatinum exhibuisse: ἐν
 τοῖς κήποις, — *De Joly* edi-
 dit: ἐν τοῖς κάποις, quod in
 Versione Gallica ab eo publi-
 cata vertit: *Capuae*. Haec
 autem urbs Graece, saltem
 apud

fiant, semper ita facta esse, et futura esse, et nunc ubique fieri; porro, quae sit homini cum universo hominum genere cognatio: non enim sanguinis aut feminis, sed mentis communio est. Oblitus es porro, mentem uniuscujusque Deum esse et inde fluxisse; tum nihil cuiquam esse proprium, sed et filiolum et corpusculum et ipsam animulam inde ortum habuisse; porro, in opinione sita esse omnia, et denique, te tantum, quod praesens est, tempus et vivere et amittere.

27. Crebro apud te recale eos, qui aliqua de re vehementer indignati sunt, qui maximis honoribus, calamitatibus, inimicitiis, aliave quacunque fortuna nobilitati sunt; deinde animum adverte, ubi nunc illi sint? Fumus scilicet, et cinis et fabula, aut ne fabula quidem. Succurrant tibi porro, quidquid hujus generis est, ut Fabius Catullinus rure, Lucius Lupus in hortis, Stertinus Bajis, Tiberius Capreis, Rufus Veliae, et quidquid hujus generis studii est, quod opinione tantum nititur: quam vile sit, quod tantis animorum studiis sectantur, quanto magis philosophum deceat,

apud Strabonem, Καπύη vocatur.

καὶ Τιβερίος ἐν Κατρίαις] Malim quidem: καὶ Τιβερίος ἐν Καπρέαις; nolui tamen contra Codd. auctoritatem aliquid immutare.

καὶ Οὐήλιος 'Ροῦφος.] Optime huic loco, opinor, medebimur, si cum *Francisco Barberini*, Patre olim purpurato, Οὐήλιος 'Ροῦφος legimus, *Velia* s. *Elea* enim ob aëris clementiam agrique amoenitatem celeberrima est. —

Vat. A., teste *Barberini*, dabit: ἔλιος 'Ροῦφος: cujus tamen varietatis mentionem non fecerunt ii, qui *Affematio* moderante eundem Cod. in usum Editoris Gallici *De Joly* cum impressis contulerant.

καὶ ὅλως ἡ πρὸς ἐπιστὴν μετ' οἰήσεως διαφορά.] *Vat. A.* καὶ ὅλως ἡ πρὸς ἐπιστὴν μεταποιήσεως διαφορά: quod vulgari praeferre videtur *De Joly*; vereor autem, ne temere.

Φρονα, θεοῖς ἐπόμενον ἀφελῶς παρέχειν. ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ
τῦφος τυφόμενος, πάντων χαλεπώτατος.

κη'. Πρὸς τοὺς ἐπιζητοῦντας, ποῦ γὰρ ἰδὼν τοὺς
θεοὺς, ἢ πόθεν κατεilahφῶς ὅτι εἰσὶν, οὕτω σεβείς; πρῶ-
τον μὲν καὶ ὄψει ὁρατοί εἰσιν· ἔπειτα μέντοι οὐδὲ τὴν ψυ-
χὴν τὴν ἑαυτοῦ ἐώρακα, καὶ ὁμῶς τιμῶ. οὕτως οὖν καὶ
τοὺς θεοὺς, ἐξ ὧν τῆς δυνάμεως αὐτῶν ἐκαστοτε πειρῶμαι,
ἐκ τούτων ὅτι τέ εἰσι καταλαμβάνω, καὶ αἰδοῦμαι.

κθ'. Σωτηρία βίου, ἕκαστον δι' ὅλου αὐτὸ τί ἐστιν
ὁρᾶν, τί μὲν αὐτοῦ τὸ ὑλικόν, τί δαὶ τὸ αἰτιῶδες· ἐξ ὅλης
τῆς ψυχῆς τὰ δίκαια ποιεῖν, καὶ ἀληθῆ λέγειν· τί λοιπὸν
ἢ ἀπολαύειν τοῦ ζῆν, συνάπτοντα ἄλλο ἐπ' ἄλλῳ ἀγαθόν,
ὥστε μὴδὲ τὸ βραχύτατον διάστημα ἀπολείπειν;

λ'. Ἐν Φῶς ἡλίου, καὶ διείργηται τοίχῃς, ὄρεσιν,
ἄλλοις μυρίοις. μία οὐσία κοινὴ, καὶ διείργηται ἰδίως ποσὶς
σώμασι μυρίοις. μία ψυχὴ, καὶ φύσσει διείργηται μυρίαίς,
καὶ ἰδίαις περιγραφαῖς. μία νοερά ψυχὴ, καὶ διακεκρίσθαι
δοκῇ. τὰ μὲν οὖν ἄλλα μέρη τῶν εἰρημένων, οἷον πνεύματα
καὶ ὑποκείμενα, ἀναίσθητα καὶ ἀνοικεῖωτα ἀλλήλοις· καὶ
τοὶ ἀκνεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἔπειτα αὐτὰ βρῖθον.
διά-

ὁ γὰρ ὑπὸ ἀτυφίᾳ τῦ-
φος τυφόμενος κ. τ. λ.]
Vocabulum τῦφος Ed. Woll.
et Mori omittunt. — Gatak.
malebat: ὑπὸ ἀτυφίας, aut
potius: ἐπὶ ἀτυφίᾳ.

Ad Sect. 28. (ap. Lugd. 23.
Caf. 23.)

καὶ αἰδοῦμαι.] Vatic. A.
corrupte: καὶ αἰδοῦμεναι.

Sect. 29. (ap. Lugd. 24. 25.
Caf. 24.)

Ad

deceat, in quavis data materia iustum, temperantem, Diis, que simpliciter obedientem se praestare. Qui enim fastus contemptum jactat fastus, omnium maxime intolerabilis est.

28. Interrogantibus, ubi Deos conspiciatus, aut eos esse compertum habens, hos ita venereris, [reponere]: Primum etiam visu percipi possunt: deinde nec animam meam unquam vidi, et tamen in honore eam habeo; sic et Deos ex iis, quibus vim eorum experior interdum, tum esse intelligo, tum veneror.

29. Vitae salus in eo fita est, ut singulas res totas intuearis, quid in iis sit materiae, quid formae, ut toto ex animo iusta facias et veritatem dicas. Quid enim superest, quam ut vita fruaris, bonum bono ita adnectens, ut ne minimum quidem spatium relinquatur?

30. Unum est lumen solis, licet parietibus, montibus aliisque innumerabilibus dividitur; una communis materia, licet innumeris corporibus certo modo adfectis dispescitur: una natura, etiamsi naturis innumerabilibus et singularibus earum limitibus dividitur: una anima rationalis, etsi diremta et discreta videtur. Aliae igitur rerum earum, quas commemoravi, partes, ut spiritus et materiae sub-
jectae,

Ad Sect. 30. (ap. Lugd. 26.

Caf. 25.)

καίτοι καὶ κεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ αὐτὰ βρῖθον] Locus haud dubie corruptus, quem, nisi omnia me fallunt, optime sa-

navit Gatakeri ingenium: is enim sic legi oportere conjiciebat: καίτοι καὶ κεῖνα τὸ νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐτὰ βρῖθον. — Mer. Casaub. malebat: καίτοι καὶ κεῖνα τὸ συννοῦν ἔχει (vel συνέχει) καὶ τὸ ἐπὶ τὰ αὐ-

τά

διάνοια δὲ ἰδίως ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται, καὶ συνίσταται, καὶ οὐ διείργεται τὸ κοινωνικὸν πάθος.

λα'. Τί ἐπιζητεῖς; τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι; τὸ ὀρμαῖν; τὸ αὖξεσθαι; τὸ λήγειν αὖθις; τὸ Φωνῇ χρῆσθαι; τὸ διανοεῖσθαι; τί τούτων πόθου σοι ἄξιον δοκεῖ; εἰ δὲ ἕκαστα εὐκαταφρόνητα, πρόσθι ἐπὶ τελευταῖον, τὸ ἔπεσθαι τῷ λόγῳ καὶ τῷ Θεῷ. ἀλλὰ μάχεται τῷ τιμᾶν ταῦτα, τὸ ἄχθεσθαι, ἢ διὰ τοῦ τεθνηκέναι στερήσεται τις αὐτῶν.

λβ'. Πόστον μέρος τοῦ ἀπείρου καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος ἀπομεμέρισται ἑκάστῳ; τάχιστα γὰρ ἐναφανίζεται τῷ αἰδίῳ πόστον δὲ τῆς ὅλης οὐσίας; πόστον δὲ τῆς ὅλης ψυχῆς; ἐν πόστῳ δὲ βωλαρίῳ τῆς ὅλης γῆς ἔρπει; πάντα ταῦτα ἐνθυμούμενος, μηδὲν μέγα Φαντάζου, ἢ τὸ ὡς μὲν ἡ σὴ φύσις ἄγει, ποιεῖν, πάσχειν δὲ, ὡς ἡ κοινὴ φύσις φέροι.

λγ'. Πῶς

τὰ βριῖδον. — *Reisk. denique:* καίτοι κακεῖνα τὸν νοῦν συνέχει καὶ τὸ ἐπὶ τὰ κάτω αὐτὸν (scil. τὸν νοῦν) βριῖδον.

ἐπὶ τὸ ὁμόφυλον γίνεται] *Reisk.* putabat γίνεται esse tollendum.

Ad Sect. 31. (ap. Lugd. 27. Caf. 26.)

τὸ διαγίνεσθαι; ἀλλὰ κ. τ. λ.] *Reisk.* putabat, ante

ἀλλὰ librariorum incuria negativam οὐ omittam esse. Saepē vero et apud alios scriptores per ellipsin omittitur negans particula, quae ἀλλὰ praecedere debebat: cujus Ellipseos exempla complura collegit Cl. Schweighauser in Indice ad Arrianum.

ἀλλὰ τὸ αἰσθάνεσθαι] In Xyl. 1. operarum errore ἀλλὰ τὸ αἰσθίνεσθαι editum est. τὸ

jectae, sensus expertes nec societatis amantes sunt; quamquam et illas mens continet, atque vis ea, qua eodem feruntur: intellectus vero ejusdem generis naturis peculiari, ter se adjungit, nec societatis studium prorsus revellitur.

31. Quid vis? Num esse diutius in vita? [Non.] Verum sentire movere, crescere et rursus deasci? An vocari? an cogitare? Quid horum tibi desideratu dignum videtur? Quodsi satis vilia haec sunt omnia, ad id, quod solum restat, progredere, Deo scilicet et rationi ut sequaris: huic autem cultui repugnat, gravari et inique ferre, quod per mortem his cariturus es.

32. Quantula pars infiniti atque immensi aevi unicuique assignata est? celeriter enim in aeternitate evanescit. Quantula pars totius materiae? quantula totius animae? in quantula totius telluris glebula rapis? Haec omnia tecum reputans nihil magni facias, nisi hoc, ut, quidquid agas, tua natura duce agas, et feras, quaecunque communis fert natura.

33. Quo-

τὸ λήγειν αὐθις] *Casau-*
bonus, cui τὸ λήγειν αὐθις su-
spectum erat, putabat legen-
dum esse: τὸ λισσηνεύεσθαι,
et, quod sequitur, τὸ φωνῇ
χρῆσθαι, ut merum hujus glos-
sema tollendum.

ἢ διὰ τοῦ τεθνηχέναι.]
Haud dubie legendum est: εἰ
διὰ τοῦ τεθνηχέναι, prout con-
jecerunt *Gat.* et *Menag.*, et
ediderunt *Cas.* et *Oxon.*

Marc. Anton.

Ad Sect. 32. (ap. Lugd. 28. p.
Cas. 27. p.)

καὶ ἀχανοῦς αἰῶνος.]
In *Arg.* operarum errore: καὶ
ἀχανοῦς αἰῶνος.

ἐναφανίζεται τῷ αἰδίῳ]
Sic *Xyl. I.*, *Argent.*, *Lugd.*,
Cas. et *Oxon.* At in *Gat.* et
reliquis ex *Gatakeri* conjectu-
ra ἐναφανίζεται κ. τ. λ.

Ff

Ad

λγ'. Πῶς ἑαυτῷ χρῆται τὸ ἡγεμονικόν. ἐν γὰρ τούτῳ τὸ πᾶν ἐστί· τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.

λδ'. Πρὸς θανάτου καταφρόνησιν ἐγερτικώτατον, ὅτι καὶ οἱ τὴν ἡδονὴν ἀγαθὸν καὶ τὸν πόνον κακὸν κρίνοντες, ὁμῶς τούτου καταφρόνησαν.

λε'. Ὅτι τὸ εὐκαιρον μόνον ἀγαθόν, καὶ ὃ τὸ πλείους κατὰ λόγον ὀρθὸν πράξεις ἀποδοῦναι τῷ ὀλιγοτέρας ἐν ἴσῳ ἐστί, καὶ ὃ τὸν κόσμον θεωρῆσαι πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ οὐ διαφέρει, τούτῳ οὐδὲ ὁ θάνατος φοβερόν.

λς'. Ἄνθρωπε, ἐπολιτεύσω ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ πόλει· τί σοι διαφέρει εἰ πάντε ἑτέσι; τὸ γὰρ κατὰ τοὺς νόμους, ἴσον ἐκάστω. τί οὖν δεινόν, εἰ τῆς πόλεως ἀποπέμψει

Ad Sect. 33. (ap. Lugd. 28. p. Casf. 27. p.)

Πῶς ἑαυτῷ κ. τ. λ.] Menag., qui cum praecedentibus haec conjungenda putabat, malebat: καὶ πῶς.

τὰ δὲ λοιπὰ, εἰ προαίρετά ἐστιν, ἢ ἀπροαίρετα, νεκρά καὶ καπνός.] Casaub. malebat: τὰ δὲ λοιπὰ ἀπροαίρετά ἐστιν· εἰ ἀπροαίρετα κ. τ. λ. Caetera omnia extra tuae voluntatis arbitrium

sunt posita: quod si extra voluntatis arbitrium, finis ac fumus.

Ad Sect. 34. (ap. Lugd. 29. p. Casf. 28. p.)

Hanc Sectionem servarunt quoque Vat. 2. 3. 4. 5., Med. Flor. 2. 3. 4. et Guelph.

Πρὸς θανάτου κ. τ. λ.] Corrupte in Vat. A. Ὅρος θανάτου.

ἐνεργ.

33. Quomodo mens se ipsa utitur? In hoc enim fita sunt omnia: caetera vero, siue arbitrii tui sint, siue non sint, cadavera et fumus.

34. Ad mortem contemnendam facit, quod hi etiam, qui dolorem in malis et voluptatem in bonis duxerunt, eam tamen contemserunt.

35. Cui tantummodo, quod tempestivum est, bonum est; cui perinde est, plures an pauciores secundum rectam rationem actiones praestiterit, cujusque nihil interest, longiori an breviori temporis spatio mundum contemplatus sit; huic mors nequaquam terrori atque formidini est.

36. Homo, civis fuisti magnae hujus civitatis; quid interest, si per quinque tantum annos? Quod enim sit secundum legem, id omnibus aequum est. Quid igitur grave

Ff 2

acci-

ἐνεργικώτατον] *Med.* 3. διενεργικώτατον.

ὅτι καὶ οἱ τὴν κ. τ. λ.] *Vat.* 4. ὅτι οἱ τὴν κ. τ. λ. perperam omissa copulativa καὶ.

Ad Sect. 35. (ap. Lugd. 29. p. Cas. 28. p.)

ὅτι τὸ εὐκαίρον κ. τ. λ.] *deest in Vat. A. perperam. καὶ ὡς τὸ πλείους κ. τ. λ.] Vat. A. corrupte: καὶ ὡς τὸ πλείους κ. τ. λ. καὶ ὡς τὸν κόσμον κ. τ. λ.]*

Vat. A. iterum corrupte: καὶ ὡς τὸν κόσμ. —

πλείονι ἢ ἐλάσσονι χρόνῳ] *Xyl. et Arg. πλέονι ἢ ἐλ. χρ. Vatic. A. πλέον ἢ ἐλ. χρ.*

Ad Sect. 36. (ap. Lugd. 29. p. Cas. 28. p.)

εἰ πάντε ἔτεσι;] *Vat. A. τὸ εἰ perperam omittit. Reiskius malebat: εἰ τρισὶν ἢ πάντε ἔτεσι; qua tamen emendatione non opus videtur.*

ἀλλ'

πέμπει σε οὐ τύραννος, οὐδὲ δικαστὴς ἄδικος, ἀλλ' ἡ φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα; οἷον εἰ κωμῶδὸν ἀπολύει τῆς σκηνῆς ὁ παραλαβὼν στρατηγός. ἀλλ' οὐκ εἶπον τὰ πέντε μέρη, ἀλλὰ τὰ τρία. καλῶς εἶπας. ἐν μέντοι τῷ βίῳ τὰ τρία ὅλον τὸ δρᾶμά ἐστι. τὸ γὰρ τέλειον ἐκεῖνος ὀρίζει ὁ τότε μὲν τῆς συγκρίσεως, νῦν δὲ τῆς διαλύσεως αἴτιος· σὺ δὲ ἀναίτιος ἀμφοτέρων· ἅπιθι οὖν ἴλεως· καὶ γὰρ ὁ ἀπολύων ἴλεως.

ἀλλ' ἡ φύσις, ἡ εἰσαγαγοῦσα.] ἡ εἰσαγαγοῦσα. recte dant Xyl. i., Arg., Lugd., Caf. et Oxon. — Contra Gatak. et

Τ Ε Λ Ο Σ

τῶν τοῦ Ἀντωνίνου βιβλίων.

accidit, si non tyrannus, non iudex iniustus, sed eadem, quae te induxit, natura civitate te emittit? perinde ac si histrionem praetor idem, qui eum conduxerat, e scena dimitteret. „Verum actus fabulae quinque non absolvi, sed tres tantum., Recte dicis; in vita tamen etiam tres actus fabulam integram constituunt: finem enim is determinat, qui concretionis olim auctor fuit, et dissolutionis nunc auctor est: tu vero neutrius auctor es. Discede ergo propitius: nam et is, qui te dimittit, propitius est.

et reliquae articulum ἡ ante εἰσαγαγεῖσα perperam negligunt.

F I N I S

duodecim Antonini librorum.

ERRATA ET EMENDANDA.

In Praefat. Editor. p. X. l. 3. scr. *Possim* pro *Poffem*.

p. XVI. l. 13. add. *fit ante confugiendum*.

In Prolegom. p. XXVI. l. 8. a f. scr. *scriptis* pro *scripta*.

In Contextu Gr. I, 9. p. 10. l. 7. scr. *ἀθωώρητον*.

I, 17. p. 30. l. 17. scr. *οὕτωςι* pro *οὕτωςι*.

IV, 1. p. 88. l. 9. scr. *ἤρδη* pro *ἤρδη*.

V, 7. p. 140. l. 2. scr. *ἀρούρας* pro *ἀρούσας*.

— 8. p. 142. l. 5. scr. *οὔκουν* pro *οὔκουν*.

— 9. p. 146. l. 2. a f. scr. *δέχσαι* pro *δέξαι*.

— 10. p. 148. l. 10. scr. *ληστοῦ* pro *ληστοῦ*.

— 13. p. 152. l. 13. scr. *οὔκουν* pro *οὔκουν*.

VI, 16. p. 184. l. 14. scr. *οὔκουν* pro *οὔκουν*.

— 30. p. 196. l. 4. 5. scr. *χρήζων* pro *χρήζων*.

— 34. p. 198. l. 11. scr. *ἡσθησαν* pro *ἡσθησαν*.

— 42. p. 204. l. 10. scr. *ἐχρηζεν* pro *ἐχρησεν*.

VII, 17. p. 226. l. 8. scr. *χρήζω* pro *χρήζω*.

— 19. p. 228. l. 8. scr. *οὔτινοςοῦν* pro *οὔτινοστοῦν*.

— 20. p. 228. l. 10. scr. *μή τι* pro *μήτι*.

— 25. p. 232. l. 4. scr. *ἦ* pro *ἦ*.

— 54. p. 246. l. 2. scr. *συμβάσει* pro *συμβάσει*.

VIII, 12. p. 268. l. 8. scr. *οἰκειότερον* pro *οἰκοιότερον*.

— 14. p. 268. l. 16. scr. *τάδε τινα* pro *τὰ δέ τινα*.

— 26. p. 276. l. 18. scr. *τῶν* pro *τῶς*.

IX, 9. p. 316. l. 5. scr. *χρήζειν* pro *χρήζειν*.

— 28. p. 328. l. 2. scr. *bis eixē* line jota subscr.

— 29. p. 330. l. 3. scr. *δουλεία* line jota subscr.

— 40. p. 338. l. 3. a f. scr. *χρήζω* pro *χρήζω*.

X, 28. p. 372. l. 2. a f. scr. *ὠτινιοῦν* pro *ὠτινιοῦν*.

In Transl. Lat. I, 3. p. 3. l. 8. scr. *longissime* pro *longissima*.

I, 18. p. 36. l. 6. scr. *aversari* pro *adversari*.

III, 4. p. 67. l. 1. scr. *sibi* pro *tibi*.

— 9. p. 73. l. 17. scr. *hac* pro *hoc*.

IV, 3. p. 89. l. 8. scr. *moto* pro *motu*.

— 8. p. 97. l. 2. scr. *ad quae* pro *quae*.

— 32. p. 113. l. 15. scr. *inhaerere* pro *haerere*.

— 50. p. 127. l. ult. scr. *ab eo* pro *ab ea*.

V, 1. p. 131. l. pen. scr. *arbusculas* pro *arbusculos*.

In

In Transl. Lat. V, 6. p. 139. l. 7. a f. scr. *agere* pro *agat*.

VI, 16. p. 187. l. 11. scr. *possunt* pro *possint*.

— 44. p. 207. l. 6. scr. *accederet* pro *accederent*.

— 50. p. 213. l. 4. scr. *hoc* pro *hunc*.

VII, 2. p. 217. l. 9. scr. *continenter* pro *continentur*.

— 27. p. 233. l. 14. scr. *adessent* pro *adversent*.

— — — l. 17. scr. *defuerint* pro *defueris*.

— 61. p. 251. l. 10. scr. *parata et immota* pro *paratus et immotus*.

VIII, 21. p. 278. l. 6. scr. *ipse* pro *ipsi*.

— 35. p. 285. l. 2. scr. *circumvertit* pro *circumvenit*.

— 48. p. 293. l. 14. scr. *obstinata* pro *obstinatus*.

— 54. p. 301. l. 1. scr. *quae* pro *qui*.

IX, 1. p. 309. l. 4. 5. scr. *mentitur* pro *peccat*.

— — — l. 14. post *vicissitudinum* adde *viribus*.

— 32. p. 333. l. 9. scr. *mente* pro *mentem*.

— 39. p. 337. l. 7. scr. *partem* pro *partim*.

X, 1. p. 349. l. 2. scr. *circumdata* pro *circumdatus*.

— 26. p. 373. l. 10. malim *quantasque* pro *quantaeque*.

— 30. p. 375. l. 13. scr. *oblivisceris* pro *obliviscaris*.

— 33. p. 379. l. 9. scr. *quam* pro *quum*.

— — p. 381. l. 8. malim *ipsi* pro *sibi*.

XI, 2. p. 391. l. 7. scr. *percontatus* pro *percunctatus*.

— 13. p. 403. l. 6. scr. *qualiacunque* pro *qualiscunque*.

— 18. p. 407. l. 12. malim *ratio* pro *relatio*.

— — p. 409. l. 11. scr. *ex quo* pro *ex quibus*.

— — — l. 16. scr. *haberi* pro *habere*.

— — — l. 19. scr. *vita* pro *via*.

— — p. 411. l. 11. scr. *fuerit* pro *fuerint*.

— — — l. 21. ante *facere* adde *te*.

— 21. p. 417. l. 9. scr. *addideris* pro *addiderit*.

— 27. p. 419. l. 12. scr. *Pythagorei* pro *Pythagoraei*.

In Notis ad I, 8. p. 9. c. 1. l. 1. scr. *tamen* pro *quidem*.

ad I, 9. p. 10. c. 2. l. 1. scr. *ἀντιθέτον*.

— 17. p. 33. c. 1. l. 12. 13. scr. *repugnet* pro *repugnat*.

II, 8. p. 45. c. 2. l. 3. scr. *λοιπὸν* pro *παιπὸν*.

— 14. p. 54. c. 1. l. 11. scr. *Axiōch* pro *Autoch*.

IV, 2. p. 88. c. 1. l. 7. scr. *natatorem* pro *notatorem*.

— 33. p. 114. c. 2. l. pen. scr. *ei* pro *εἰς*.

V, 8. p. 141. c. 1. l. 5. 6. a f. scr. *frigidissimo* pro *frigidissime*.

— 8. p. 142. c. 2. l. 6. a f. scr. *ferebatur* pro *verebatur*.

— 9. p. 146. c. 2. l. 11. scr. *hunc* pro *hanc*.

In

In Notis ad V, 16. p. 157. c. 1. l. 9. scr. *me* pro *nobis*.

ad V, 23. p. 166. c. 1. l. 8. post *πνοῇ* adde: Ejusque Cen-
for in Bibl. Univ. Germ. καὶ οὐ χρεία οὔτε τραγωδίας
οὔτε ὀργῆς. optime.

VI, 10. p. 177. c. 2. l. 2. a f. scr. *Antoninum* pro *eum*.

— 30. p. 195. c. 2. l. 4. scr. *videretur* pro *videatur*.

VII, 1. p. 216. c. 2. l. ult. post *edidit* add. V. καὶ συνήθη
ὀλιγοχρόνια.

— 18. p. 227. c. 2. l. 2. scr. — βάλῃ pro βάλῃς.

— — — — l. 8. del. *recte*.

— 51. p. 244. c. 2. l. 11. scr. *exulare* pro *exilire*.

VIII, 22. p. 275. c. 1. l. 5. malim *orsus sum* pro *orditus*
sum, quamquam et hoc Prisciano auctore defendi
potest.

— 22. p. 275. c. 1. l. 12. scr. *constet* pro *constat*.

— 45. p. 291. c. 1. l. 9. scr. τῷ νη pro τῷ μη.

— 51. p. 296. c. 1. l. 9. a f. scr. *ad ἔξεις* pro *cum ἔξεις*.

— — p. 297. c. 2. l. 6. post *intelligerent* adde: Possis
quoque pro φύει emendare ἀφελού, coll. *Arrian. Diss.*
Epict. IV, 9, 11.

IX, 1. p. 306. c. 1. l. 3. a f. scr. *ornatior* pro *ornatus*.

— 22. p. 322. c. 2. l. 3. a f. scr. *excepta* pro *exceptas*.

— 28. p. 327. c. 2. l. 7. a f. scr. *qua* pro *quo*.

— — p. 328. c. 1. l. 3. a f. scr. *Si* pro *Sin*.

— — — c. 2. l. 9. 8. 7. a f. εἰκῇ ubique sine jota
subscr. scribendum.

— 34. p. 333. c. 2. l. 4. a f. scr. *legerit* pro *legeret*.

— 41. p. 340. c. 1. l. 5. a f. scr. *in quam* pro *in qua*.

XI, 18. p. 410. c. 1. l. 1. 2. lege κατάληκτικῶς pro κατα-
ληπτικῶς.

XII, 3. p. 429. c. 2. l. 7. 8. scr. *Fragmenta* pro *Frag-*
mento.

Praeter hos errores etiam nonnullos deprehendi, ut
nultius pro *nullius* et id generis alios, quos L. B. facile cor-
riget et condonabit. Ceterum II, 2. p. 38. l. 12. post *πορί-*
ζειν punctum minus collocandum: comma tollendum II, 4.
p. 42. l. 5. post *παρακολουθώντας*, II, 12. p. 52. l. 8. post *μέ-*
ρει, ibidemque l. 14. post *ὄρμην*, IV, 21. p. 102. post *ἐνθάδε*,
IV, 33. p. 114. l. 12. post *τοιαύτης*, IV, 39. p. 116. l. pen.
post *μορίον*, V, 20. p. 160. l. 1. post *διαθέσεως*, ibid. l. 4.
a f. post *ἐνθυμοῦ*, V, 26. p. 162. l. ult. post *ἔστω*, VII, 10.
p. 222. l. 4. 5. post *ἐνυλον* et *αἵτιον*, VII, 23. p. 230. l. 1. post
Φυσίς,

φύσις, VII, 25. p. 232. l. 2. post οὐσίας, VII, 29. p. 234. l. 2.
 post ἀμαρτηθῇ, VII, 31. p. 234. l. 6. post κακίας, VII, 56.
 p. 248. l. 2. post περιόντος, VIII, 8. p. 266. l. 8. post ἀχαρί-
 στοις, VIII, 13. p. 268. l. 10. post φαντασίας, VIII, 16. p. 270.
 l. 3. post ὅτι, et l. 4. post διορδοῦντι, VIII, 24. p. 276. l. 2.
 post ὕδωρ, VIII, 37. p. 284. l. 3. a f. post σοφῶ et seq. l. post
 Ἀδριανοῦ, VIII, 50. p. 294. l. 7. a f. post φύσις, X, 8. p. 358.
 l. 2. post ἔμψρον, ibid. l. 14. ante ὁμῶς, ibid. p. 360. l. 3.
 post εἶναι, XI, 34. p. 420. l. 6. a f. post δεῖν, XII, 24. p. 442.
 l. 6. a f. post τούτοις, et alibi. — Addendum autem com-
 ma: III, 4. p. 64. l. 5. post εἶναι, III, 11. p. 76. l. 1. post
 συνεπιβάλλειν, III, 12. p. 78. l. 4. post τῇ, IV, 3. p. 88. l. 3.
 post ἐννοήσας, VI, 19. p. 188. l. 5. post Μη, et seq. l. post
 ἀλλ', VI, 30. p. 194. l. 3. post Ὅρα, VII, 16. p. 226. l. 2. post
 ἔστιν, VII, 19. p. 228. l. 4. post χειμαῶρος, VII, 44. p. 238.
 l. 11. post σκοπεῖν, VIII, 1. p. 260. l. 2. post νεότητος, l. 9.
 post θέλει, et l. 10. post γάρ, VIII, 13. p. 268. l. 10. post πά-
 σης et τε, X, 6. p. 352. l. 7. post μεμνημένος, X, 8. p. 358.
 l. 14. post οὔτινες et ὁμῶς, aliisque in locis. Signum interrog.
 collocandum V, 33. p. 170. l. 6. post σοι et XI, 6. p. 394.
 in f. Sect. Enumerandis erroribus in Translatione inter-
 pungenda commissis L. B. non morabor.

**HALAE MAGDEBURGICAE,
LITTERIS JOAN. JAC. GEBAUERI.**

Verzeichniß

einiger

Verlags- und Commissionsbücher,

welche

bey Johann Gottlob Röhß

in Schleswig

und in allen Buchhandlungen

zu haben sind.

-
- Adler, J. G. Ch., novi testamenti versiones syriacae, simplex philoxeniana et hierosolymitana, cum tabul. aere incisis. 4 maj. 789. 3 Rthlr.
- Ejusd. Bibliotheca Biblica serenissimi Würtembergens. Ducis, olim Lorkiana. 4. 787. 3 Rthlr. 12 Gr.
- Dessen kurze Uebersicht seiner biblisch, kritischen Reise nach Rom. 8. 783. 16 Gr.
- Dessen Reisebemerkungen auf einer Reise n. Rom. 8. 784. 20 Gr.
- Dessen neue Schleswig, Holsteinische Kirchenagende. gr. 8. 797. 1 Rthlr. 12 Gr.
- Albrecht, H. Ch., Leben und Tod Königs Karls I. von England. 796. 1 Rthlr.
- Antonin, M. Aurel., Unterhaltungen mit sich selbst. Aus dem Griech. übersezt und mit histor. philosoph. Erläuterungen begleitet von J. M. Schulz, gr. 8. 799. 20 Gr.
- Antonini, M. Aurel., Commentarii, quos ipse sibi scripsit. Ad fid. codd. mss. recens. et animadvers. instruxit J. M. Schulz. Acced. Menagii notae in Antonin. adhuc ineditae. Tom. I. 8 maj. 1802.
- Aussätze und Geschichten, nützlich und lehrreich fürs Volk, von einem Volksfreunde, 12 Theil. 8. 795. 12 Gr.
- Auguste und Hieronymus, oder Briefe über die moral. Bildung des Menschen, nach den Bedürfnissen unserer Zeit. 3 Theile. 8. 797. 4 Rthlr. 12 Gr.
- Becke

- Beckstedt, J. C., der Küchengartenbau, für die Gärtner und
 Gartenliebhaber beschrieben. gr. 8. 795. 1 Rthlr.
- Dessen Küchengartenkalender, oder kurze Anweisung zu den wich-
 tigsten in jedem Monate im Küchengarten vorzunehmenden Ge-
 schäften, so weit diese sich ohngefähr im Allgemeinen bestimmen
 lassen. gr. 8. 795. 2 Gr.
- Burdorf, P., Predigten über die Evangelien an den Sonn- und
 Festtagen des ganzen Jahrs. 12 Bde. gr. 8. 793. 20 Gr.
- Dessen Winke zur Beförderung der Feyerlichkeit des öffentlichen
 Gottesdienstes. 2 Theile. 8. 795. 20 Gr.
- Callisen, J. L., die letzten Tage unsers Herrn Jesu Christi. Erste
 Hälfte. 8. 791. 18 Gr.
- Derselbe, ist es rathsam, bey unserm bisherigen Glauben an die
 Weissagungen der Bibel von unserm Herrn Christo zu bleiben?
 2te vermehrte Auflage. 8. 794. 3 Gr.
- Derselbe, warum wird im gemeinen Leben so wenig von Gott ge-
 redet? 2te Aufl. 8. 793. 3 Gr.
- Derselbe, von dem geringen, doch herrlichen Anfange des Lebens
 Christi und der Seinen auf Erden. Eine Weihnachtspredigt,
 8. 794. 2 Gr.
- Derselbe, über den Werth der Aufklärung unserer Zeit. 8. 795.
 1 Rthlr.
- Christiani, Ch. J. R., über die Bestimmung, Würde und Bil-
 dung christlicher Lehrer. 8. 789. 12 Gr.
- Ciceronis, M. Tull., Oratio pro Sexto Roscio Amerino. Rede
 zur Vertheidigung des Sext. Rosc. aus Ameria, übersetzt und
 mit erklärenden Anmerkungen begleitet von Heinrich Rudolph
 Matthäi, Rector in Hameln, nebst vorgedrucktem Original. 8.
 799. 14 Gr.
- Corpus Statutor. Slesvicenf., oder Sammlung der in dem Her-
 zogthum Schleswig geltenden Land- und Stadt-Rechte 1c.
 3 Bde. 12 Rthlr. 20 Gr.
- Esmarck, H. P. C., Beschreibung der Gräser, rietartigen Ge-
 wächse, Schäfilinge und Kannenträuter, welche in den Herzog-
 thümern Schleswig und Holstein wild wachsen. 8. 794. 7 Gr.
- Ewald, J. v., Abhandlung von dem Dienst der leichten Truppen.
 8. 796. 20 Gr.
- Dessen Velehrungen über den Krieg, besonders über den kleinen
 Krieg, durch Beyspiele aus der Geschichte, mit Anmerkungen.
 2 Theile. 8. 798. 3 Rthlr.
- Ewald,

Wald, J. v., Beispiele großer Helden, kluger und tapferer Männer, aus der ältern und neuern Geschichte, mit Anmerkungen. 2 Theile. 8. 798. 3 Nthlr.

Derselbe von dem Dienst im Felde, für Unterofficiere der Infanterie und auch für Layen in der Kriegskunst, welche zum Schutz des Landes bey Landwehren und Küsten-Miliz angesezt werden können. 8. 1802.

Fleischer, C., allgemeine Naturhistorie, ein Versuch, aus dem Dän. von G. Mühlenpfort. gr. 8. 793. 1 Nthlr. 4 Gr.

Frank, G. C., einige Kanzelreden, für nachdenkende Freunde des biblischen Christenth. bestimmt. gr. 8. 793. 1 Nthl. 16 Gr.

Hauch, A. W., Anfangsgründe der Experimental-Physik. Aus dem Dänischen übersezt, mit wenigen Anmerk. und einer unter der Aufsicht des Hggen Verfassers entworfenen kurzen Beschreib. der vornehmsten physikalischen Instrumente begleitet, v. Ludolph Hermann Tobiasen. 2 Theile. 8. 795. 1 Nthlr. 12 Gr.

Hinrichsen, H., Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Ein praktisches Methodenbuch für Eltern und Lehrer. Mit einer Vorrede von Dr. J. Fr. Ch. Gräffe. 1r Theil und 2ten Theils 1ste Abtheilung. 8. 1800. u. 1801. 1 Nthlr. 18 Gr.

Desselben Werks 2ten Theils 2te und letzte Abtheilung. 8. 1802.

Dessen methodischer Leitfaden zum Unterricht in der deutschen Sprachlehre für Volksschulen, in Beziehung auf sein praktisches Methodenbuch. 8. 1802.

Høegh, Anleitung zum Ackerbau, nach Aufhebung der Gemeinheiten. Aus dem Dänischen nach der 2ten Originalausgabe übersezt von F. W. Otte. 8. 798. 2 Nthlr.

Jaeger, J. G., observationes in Proverbiorum Salomonis versionem Alexandr. 8. 788. 12 Gr.

Johannsen, N., Predigten über die Glaubenslehren und Lebenspflichten in den Evangel. 4. 791. 2 Nthlr.

Karl von Glödsheim, oder Sinnlichkeit u. Philosophie, von H. v. Heedemann. 3 Theile, neue Aufl. 8. 796. 2 Nthlr. 2 Gr.

Karte, neue, vom Herzogthum Holstein, den Gebieten der Reichsstädte Hamburg u. Lübeck u. dem Bisthum Eutin. Landch. Format, neue Aufl. nebst dem Repertorium von Dörfer. 1 Nthlr. 8 Gr.

Keate's, G., account of the Pelew Islands. Ein englisches Lesebuch für Anfänger u. Schulen, mit fortlaufenden Anmerk. und einem Wortregister herausg. v. J. V. Friese. 8. 1 Nthlr. 4 Gr.
Kirchen

- Kirchen- und Kalendarmanach, neuer, auf d. J. 797.** 20 St.
Derselbe für 798. 8. 16 Gr.
- Kordes, V., Lexicon der jetztlebenden Schlesw. Holstein. und
 Eutinischen Schriftsteller.** gr. 8. 797. 2 Rthlr.
- Kramer, J. H., neue systematische Darstellung des peinlichen
 Rechts, in besonderer Rücksicht auf die Schlesw. Holstein. pein-
 liche Gesetzgebung.** gr. 8. 2 Rthlr. 2 Gr.
- Kritik der Hypothese einer innern Versuchung im Verstandesvermö-
 gen Jesu.** 8. 796. 16 Gr.
- Kritik der Vernunftgründe wider die Schrecken des Todes.** 8.
 795. 1 Rthlr.
- Kroymann, J., mathematische Uebungen des Wises und Nach-
 denkens für Kinder.** 8. 793. 5 Gr.
- Lorenzen, P., neue kleine Bibel.** 8. 797. 1 Gr.
- Luthers, Dr. Martin, Reisen, Abenteuer und merkwürdige
 Schicksale. Ein Lesebuch für Bürger- und Landschulen; her-
 ausgegeben von Kutscher, Priediger zu Afferde.** 8. 1802.
- Matthäi, H. R., Handbuch der Moral und Religion für Ge-
 bildete. Nach Anleitung und zur Erläuterung des Lehrbuchs
 der Moral und Religion von D. J. W. Olshausen.** 11 Bd. 8.
 1800. 1 Rthlr. 4 Gr.
- Desselben Werks 2r Bd.** 1802. 1 Rthlr. 16 Gr.
- Müllers, G. H., neues dänisch-deutsches Wörterbuch zum Ge-
 brauch für Deutsche, welche die dänische Sprache erlernen wol-
 len, mit einer kurzen dänischen Sprachlehre für Anfänger.** 2
 Bände. gr. 8. 800. 3 Rthlr. 12 Gr.
- Olshausen, D. J. W., homiletisches Handbuch über einige der
 gewöhnl. Sonn- und Festtags- Episteln und über freye Lerte,
 in Jahrg. 1r bis 4r Th.** 2 Rthlr. 8 Gr.
- Desselben 11u Jahrg. 1r bis 4r Th.** 2 Rthlr. 16 Gr.
- Dessen Lehrbuch der Moral und Religion, nach reinen Grund-
 sätzen für die gebildete Jugend.** 2te vermehrte und verbesserte
 Auflage. 8. 798. 14 Gr.
- Dessen Festsaden zum Unterricht in der Erfahrungsseelenlehre für
 Anfänger.** 8. 800. 16 Gr.
- Otte, F. W., ökonomisch- statistische Beschreibung der Insel Feh-
 mern.** 8. 796. 1 Rthlr. 8 Gr.
- Papiere des Kleeblatts, oder Eksteiniana, Brandiana und Andre-
 siana.** 8. 787. 1 Rthlr. 8 Gr.
- Pasigraphie, oder Grundlegung der Kunst, durch zwölf Zeichen
 so zu schreiben, daß alle Nationen es verstehen können.** gr. 4.
 797. Gedruckt in Paris. 4 Rthlr.

Peters,

- Peters, P. J., musicalische Nebenarbeiten, zum Gebrauch für die ersten Anfänger im Clavierspielen. 2 Hefte. 800. 16 Gr.
- Praecepta maxime necessaria theolog. dogmat. in usum scholar. inferiorum e Mori Epitome theol. christ. potissimum excerpta. 8. 796. 5 Gr.
- Reisen des Grafen v. Silberbach durch einen ungenannten Theil Deutschlands, von G. Ehrenfall. 3 Theile. 3 Rthlr. 4 Gr.
- Riem, A., das reinere Christenthum für Kinder des Lichts. 4ter Theil. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.
- Dasselbe Buch auch unter dem Titel: Christus und die Vernunft. 2r Th. gr. 8. 795. 1 Rthlr. 12 Gr.
- Rochow, C. F. v., Geschichte meiner Schulen. 8. 795. 8 Gr.
- Dessen Summarium od. Menschenkatechismus. 8. 796. 4 Gr.
- Dessen Zusätze zu dem Summarium oder Menschenkatechismus. 8. 796. 9 Gr.
- Schleswig, Holsteinischer historischer Kirchen- und Schulalmanach auf das Jahr 1801. 16 Gr.
- Derselbe für 1802. 16 Gr.
- Taciti, C. Corn., opera, cum scholiis in utilitatem juvenum, edidit G. W. A. Lempelius. 8. 795. 20 Gr.
- Thieß, J. D., Einleitung in die neuere Geschichte der Religion, Kirche und theol. Wissenschaften. 8. 797. 21 Gr.
- Traumgeſicht, das, nach dem Lateinischen des Cynäus. 8. 766. 12 Gr.
- Unterrichtstafeln, nützliche, für Schullehrer auf dem Lande. 2 Stücke in Folio. 2 Gr.
- Venturini, G., Beschreibung und Regeln eines neuen tactischen Kriegsspiels, zum Nutzen und Vergnügen, besonders zum Gebrauch in Militärschulen. mit Kpf. 8. 798. 1 Rthlr. 16 Gr.
- Dessen systematisches Lehrbuch der angewandten Tactik oder eigentliche Kriegswissenschaft. Nach den besten Schriftstellern entworfen, und mit Beyspielen auf wirklichem Terrain erläutert. 2 Theile in 6 Bänden. Mit vielen Kpf. 2te verbesserte Auflage. 16 Rthlr.
- Dessen Zusätze zu der ersten Auflage seines Lehrbuchs der angewandten Tactik. m. 3 Kpf. gr. 8. 1801. 18 Gr.
- Versuch eines Gebetbuchs für kleinere und größere Kinder. 8. 795. 2 Gr.
- Versuch eines practisch-katechetischen Unterrichts im Kopfrechnen, für den 1sten und 2ten Cursus. 8. 799. 12 Gr.
- Versuch eines sokratischen Unterrichts in der deutschen Sprachlehre und im schriftlichen Gedankenausdrucke. Zu einem practischen Methodenbuch für Volksschullehrer und Privatlehrer bestimmt, mit

mit einer Vorrede v. Dr. J. Fr. Ehr. Gräffe. 1r Th. die Rechts-
 schreibung. 2r Th. die Sprachlehre. 8or. 1 Rthlr. 18 Gr.
 Volksfreund, der, ein Lesebuch für den Bürger und Landmann.
 3 Jahrgänge. 8. 1 Rthlr. 12 Gr.
 Vorbereitungslectionen zur Naturgeschichte, in sokratischen Ge-
 sprächen. 8. 800. 3 Gr.
 Walther; oder Geschichte eines nordamerikanischen Pflanzers. 8.
 797. 1 Rthlr.
 Wandall, P. T., Lebensbeschreibungen verdienter Männer. 2
 Bände. 8. 787. 1 Rthlr. 16 Gr.
 Wolfrath, F. W. und Zellers homiletisches Handbuch über eini-
 ge der gewöhnlichen Sonntagsevangelien und über freye Texte,
 In Jahrg. 1 — 48 Stück. 2 Rthlr. 20 Gr.
 Wessens Wörterbuch für Theologen, Moralisten und Denker aller
 Classen. Erste Probe. gr. 8. 794. 20 Gr.